ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра обліку і аудиту
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ, І ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В.СТЕФАНИКА
НАУКОВИЙ КЛУБ «SOPHUS»

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ СВІТОВОЇ І НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали Міжнародної
науково-практичної конференції

11 грудня 2015 року
Україна, м. Кам’янець-Подільський

УДК 657.1:657.6:658.8:336
ББК 65.052.9 (4укр)2
Б 94

Бухгалтерський облік, аналіз і аудит в управлінні економічними процесами світової і національної економіки: сучасний стан та перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 11 грудн. 2015 р., (ПДАТУ, м. Кам'янець-Подільський). – Тернопіль : Крок, 2015. – 373 с.

ISBN 978-617-692-308-4

Збірник містить матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Бухгалтерський облік, аналіз і аудит в управлінні економічними процесами світової і національної економіки: сучасний стан та перспективи", яка відбулася 11 грудня 2015 р. (ПДАТУ, м. Кам'янець-Подільський), з актуальних питань функціонування системи бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту з врахуваннях світових тенденцій та національних особливостей розвитку економіки.

***Редакційна колегія**:*

Жук В.М., д.е.н., професор, член-кореспондент НААН; Баланюк І.Ф., д.е.н., професор; Мазур Н.А., д.е.н, професор; Бруханський Р.Ф., к.е.н., доцент; Дуганець Н.В. к.е.н, доцент; Коркушко О.Н., к.е.н., доцент; Кушнір Л.А., к.е.н., доцент; Метелиця В.М., к.е.н., старший науковий співробітник; Садовська І.Б., к.е.н., професор; Семенець І.В., к.е.н., доцент; Семенишена Н.В., к.е.н., доцент.

Рекомендовано до друку Вченою радою економічного факультету ПДАТУ
(протокол № 3 від 25.11.2015 р.)

Відповідальний за випуск:
к.е.н., доцент, О.Н. Коркушко

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових праць. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

ISBN 978-617-692-308-4

© Подільський державний аграрно-технічний університет, 2015
© Крок, 2015

PODILIAN STATE AGRARIAN ENGINEERING UNIVERSITY
Department of Accounting and Audit
LUTSK NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY
TERNOPIL NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY
UKRAINIAN FEDERATION AUDITORS, ACCOUNTANTS AND FINANCIERS AIC
VASYL STEFANYK PRECARPATHIAN NATIONAL UNIVERSITY
SCIENTIFIC CLUB «SOPHUS»

ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT IN MANAGEMENT OF ECONOMIC PROCESSES OF WORLD AND NATIONAL ECONOMY: CURRENT SITUATION AND PERSPECTIVES

Materials of International
scientific and practical conference

December 11, 2015
Ukraine, Kamyanets-Podilskyi

UDC 657.1:657.6:658.8:336
BBK 65.052.9 (4ukr)2

Accounting, analysis and audit in management of economic processes of world and national economy: current situation and perspectives : materials of Intern. scient.-pract. confer., December 11, 2015 (PSAEU, Kamyanets-Podilskyi). – Ternopil : Krok, 2015. – 373 p.

ISBN 978-617-692-308-4

The collection contains scientific presentations by International scientific-practical conference "Accounting, analysis and audit in management of economic processes of world and national economy: current situation and perspectives", which held December 11, 2015 (PSAEU, Kamyanets-Podilskyi), with actual issues functioning of system of accounting, analysis and audit in view of global trends and national peculiarities of economic development.

Editorial board:

Zhuk V., Doctor of Economics, Corresponding Member, NAAS; Balanyuk I., Doctor of Economics, Professor; Mazur N., Doctor of Economics, Professor; Bruhanskyy R., PhD, associate Professor; Duhanets N., PhD, associate Professor; Korkushko O., Ph.D., associate Professor; Kushnir L., Ph.D., associate Professor; Metelycja V., PhD., Senior Scientific Associate; Sadovska I., PhD, Professor; Semenets I., Ph.D., associate Professor; Semenyshena N., Ph.D., associate Professor.

Recommended for publication by Council of Faculty of Economics PSAEU
(protocol # 3, from 11.25.2015)

Responsible for issue:
Ph.D., associate Professor, O.N. Korkushko

The content and authenticity of of publications are the authors of scientific papers. Views of the authors of publications do not necessarily reflect the views of the editorial board of the publication.

ISBN 978-617-692-303-9

© Podilian state agrarian engineering university, 2015
© Krok, 2015

З М І С Т С О N Т Е N Т

СЕКЦІЯ 1
РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА МІКРО-, МЕЗО- ТА МАКРОРІВНЯХ. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ МСФЗ

SECTION 1
DEVELOPMENT OF ACCOUNTING AT THE MACRO, MESO AND MICRO LEVELS. PROSPECTS FOR THE INTRODUCTION OF IFRS

Битковська Тетяна
ПЕРЕВАГИ ТА ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ АВТОМАТИЗОВАНОГО БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 14

Боднар Ореста, Мартинюк Ігор
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЦЕСУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ 16

Бондаренко Тетяна
ПОСТІЙНІ І ЗМІННІ ВИТРАТИ: ПІДХОДИ ДО РОЗПОДІЛУ 18

Бунда Максим, Семенишена Наталія
КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ЗВІТНОСТІ 21

Бурко Катерина
РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ 25

Верига Любов, Кушнір Людмила
ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ 28

Волков Дмитро
СИСТЕМНА КОНЦЕПЦІЯ КОНТРОЛЮ 31

Вольська Ангелія, Урсуляк Юлія
ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ 33

Годнюк Ірина
НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА МЕТОДИКА КОНСОЛІДАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ 35

Головацька Світлана, Хаймьонова Наталія
ОБЛІК ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ТРАНСФЕРТНИХ ЦІН 38

Дацюк Альона
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ 40

Дмитрів Анастасія
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ В УКРАЇНІ 42

Добрыдень Нина
РЕФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ 44

Дубчак Ганна, Семенишена Наталія
МОДЕЛІ ТА СУТНІСТЬ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) 47

Дуганець Наталія, Корнійчук Алла
ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ 49

Жураковська Ірина, Колбасюк Оксана
УМОВНІ ФАКТИ ТА ЇХ ІМОВІРНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ МСФЗ 52

Зарецкий Вадим
ПРОБЛЕМЫ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ КОСВЕННЫХ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗАТРАТ В БУХГАЛТЕРСКОМ УЧЕТЕ БЕЛАРУСИ И УКРАИНЫ 54
Качмар Оксана, Стельмах Микола
АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ 58
Кащук Роман, Ніколашин Андрій
ВИЗНАЧЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ 60
Коваль Оксана
ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ОСНОВНІ ЗАСОБИ» 62
Кондрюк Леся, Сидорак Надія
НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ОБЛІКУ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 65
Коркушко Олег, Ільніцька Тетяна
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 68
Любов Марк
ИНТЕГРАЦИЯ СТАНДАРТОВ МСФО И УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА 71
Мазур Наталія, Амброзяк Олеся
ОБЛІК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ 74
Марків Марія
ПРОБЛЕМНІ ДІЛЯНКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ДЕРЕВООБРОБНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ З ВИРОБНИЦТВА ТВЕРДОГО БІОПАЛИВА 76
Микитюк Дмитро
ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ БАЛАНСУ ЗА МСФЗ 78
Мирончук Зоряна, Галаха Тетяна
СУТНІСТЬ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ 81
Погрібна Олена, Гордєєва Вікторія
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ 83
Рибчак Діана
ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ 85
Рудая Екатерина, Миренкова Инна
ВОПРОСЫ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ОРГАНИЗАЦИЙ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 88
Семенишена Наталія
ЕЛЕМЕНТИ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ІНСТИТУЦІЙНИХ ОДИНИЦЬ : ПРОБЛЕМИ ДЕФІНІЦІЙ 90
Сорока Марія, Мазур Наталія
ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОДІЛУ КАПІТАЛУ НА ОСНОВНИЙ ТА ОБОРОТНИЙ 93
Тимофієва Світлана
ОБЛІК ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ: ПОРІВНЯННЯ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ 96
Тлучкевич Наталія
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ В ТОРГІВЛІ 99
Хомин Петро
ЕРЗАЦИ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 101

Царук Наталия
ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕТОДИКИ ИСЧИСЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ОВОЩЕЙ 102
Чижевська Ольга
РОЗРАХУНКИ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ 104
Щербатюк Василий
ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ОБЩЕГО ПЛАНА СЧЕТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА 107
Якубова Ирина
СТРАТЕГИЧЕСКИЙ БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ ОРГАНИЗАЦИИ 110
Ярова Валентина, Тишина Катерина, Плотниченко Катерина
УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ 114

СЕКЦІЯ 2
АУДИТ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

SECTION 2
AUDIT IN UKRAINE: CURRENT STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

Василенко Юлія
ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ 117
Дорош Ніна
РОЛЬ АУДИТОРСЬКОГО КОМІТЕТУ У ВИКОНАННІ ФУНКЦІЙ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ 119
Засохова Нана, Бондарук Анастасія, Тацій Інна
АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ 121
Зубенко Надія
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ ЗІ СПОЖИВАЧАМИ ЗА НАДАНІ ПОСЛУГИ 123
Малахов Валерій, Іщенко Катерина
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ АУДИТУ ВИТРАТ, ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 126
Палій Лілія
ОСОБЛИВОСТІ ПРОБЛЕМИ ПОШУКУ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ПРОЦЕДУР ПРИ АУДИТІ ЗАПАСІВ 129
Пастер Юлія
СУТЬ МАРКЕТИНГОВОГО АУДИТУ ТА ЙОГО РОЛЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 132
Порохня Вікторія
ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ 134
Потопальська Галина
ВНУТРІШНІЙ АУДИТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА 137
Рибчак Діана
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ В УКРАЇНІ 139

Семенишена Юлія
АУДИТ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 142

СЕКЦІЯ 3
СУЧАСНІ МЕТОДИКИ КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ДЛЯ ОБҐРУНТУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

SECTION 3
MODERN METHODS FOR MONITORING AND ANALYSIS OF MANAGEMENT DECISIONS

Бабаніна Наталія, Грицюк Наталія
ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА 145
Балла Інна, Сірканець Наталія
ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ 148
Борковська Валентина
ОБЛІК І БЮДЖЕТУВАННЯ ВИТРАТ 151
Бруханський Руслан
ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ ТА ПОБУДОВИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ОСНОВІ ЛАНЦЮЖКІВ ВАРТОСТІ 153
Бурлаков Олександр
ВНУТРІШНІ ЗАГРОЗИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА 156
Василькова Анастасия
ПРОБЛЕМЫ АНАЛИЗА НЕМАТЕРИАЛЬНЫХ АКТИВОВ 158
Гайбура Юлія, Урбан Ярослав
ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ І СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВА 160
Гуменюк Ірина, Перепелюк Ольга
КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ 162
Єршова Наталя
РОЗВИТОК ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО АНАЛІЗУ ТА ОЦІНЮВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ 164
Іванов Максим
ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ НА ПРИКЛАДІ ЗАГАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ 167
Карпець Сергій
ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ 169
Кіндрацька Галина, Кулиняк Юрій
ВПЛИВ СТРУКТУРНИХ ЗМІН ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА МЕТОДИКУ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ 171
Коваль Любомила
ДИНАМІКА ЗМІН ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА 174
Ковтуненко Юрій, Осадча Олена
ЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ 176
Кривецкая Тамара
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ВНУТРЕННЕГО КОНТРОЛЯ ОПЕРАЦИЙ С НАЛИЧНЫМИ ДЕНЕЖНЫМИ СРЕДСТВАМИ 179

Мельник Юлія
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА 182
Москалева Алина, Козлова Елена
ФОРМИРОВАНИЕ АССОРТИМЕНТА В МАРКЕТИНГОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ НА ОСНОВЕ ABC - И XYZ – АНАЛИЗА 184
Ничкало Марія
ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З ТОВАРАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГУРТОВОЇ ТОРГІВЛІ 187
Ніщенко Тетяна
ФОРМУВАННЯ ЛОЯЛЬНОСТІ ТА РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ В АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ 191
Нужна Оксана
РЕАЛІЗАЦІЯ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА 193
Онищенко Оксана, Лук'яненко Яна
ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ, ЯК ОДИН З ВАЖЛИВИХ ФАКТОРІВ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА 195
Откаленко Олена
СУТНІСТЬ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО ВНЗ 197
Панченко Егор, Гунин Владислав
МАРЖИНАЛЬНЫЙ МЕТОД УЧЕТА ЗАТРАТ КАК ОСНОВА ДЛЯ ПРИНЯТИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ 200
Пуцентейло Петро
ІНСТРУМЕНТИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА 202
Ратушна Ольга
УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ 204
Русак Марія
КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ЗА СТАТТЯМИ КАЛЬКУЛЯЦІЇ 207
Слободян Володимир, Долішна Наталія
УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ 209
Смоляк Інна
ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ 211
Талах Тетяна
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА 213
Филиппова Александра
ОСНОВЫ МЕТОДИКИ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ПЛАТЁЖЕ-СПОСОБНОСТИ И ЛИКВИДНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 216
Христоріз Юлія, Слободян Володимир
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ У ТВАРИННИЦТВІ 219
Чабан Дарія
ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ У СФЕРІ ПОСЛУГ 220
Ярова Валентина, Калиновський Борис, Калина Тетяна
ПОКАЗНИКИ СТАНУ І ЕФЕКТИВНОСТІ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА 223

СЕКЦІЯ 4
РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ПРОФЕСІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

SECTION 4
THE DEVELOPMENT THE ACCOUNTING PROFESSION AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES OF TRAINING IN ACCOUNTING AND TAXATION

Гончар Анастасия
ИННОВАЦИИ В ЭКОНОМИКЕ БЕЛАРУСИ И ПРИЧИНЫ ИХ СДЕРЖИВАЮЩИЕ 227
Марусей Тетяна
АВТОМАТИЗАЦІЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 230

СЕКЦІЯ 5
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ І АУДИТУ

SECTION 5
INFORMATION TECHNOLOGY IN THE ACCOUNTING, ECONOMIC ANALYSIS AND AUDIT

Адамик Оксана
ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ DATA MINING ДЛЯ АНАЛІЗУ КОШТОРИСУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ 233
Іванова Ірина, Стендер Світлана
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 236
Костик Валентина
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОЧОГО ПРОЦЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ 238
Ласкіна Юлія, Погребняк Вікторія
ВДОСКОНАЛЕННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 241
Мужичок Олег
ПИТАННЯ ЩОДО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ 244
Прельс Елизавета, Сазанкова Янина, Алейникова Юлия
УЧЕТЕ И АНАЛИЗЕ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ НОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В БУХГАЛТЕРСКОМ 246
Радашкевич Алина
УЧЁТ КОНЦЕССИОННЫХ СОГЛАШЕНИЙ В СООТВЕТСТВИИ С МСФО 249
Середенко Юлія
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ 253
Стендер Світлана, Лаптош Іванна
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ 256

СЕКЦІЯ 6
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІК

SECTION 6
ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC FOUNDATIONS OF WORLD AND NATIONAL ECONOMIES

Атаманюк Еліна
ЛЮДСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВІННИЧЧИНИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ 259

Бачик Тетяна, Рудик Володимир
СОЦІАЛЬНІ ВИПЛАТИ НАСЕЛЕННЮ В УКРАЇНІ 262

Боднарчук Володимир
ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ. МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ АПК 265

Братенко Ірина
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РИНКУ М'ЯСНОЇ ГАЛУЗІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ 267

Галалу Олександр
ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ЯК СКЛАДОВОЇ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ 270

Герчанівська Світлана, Кулеба Марія
ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ 274

Гуцул Тетяна, Хруль Вікторія
ФАКТОРЫ УВЕЛИЧЕНИЯ ПРОИЗВОДСТВА ЗЕРНА В УКРАИНЕ 276

Дуда Галина
АНАЛІЗ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ДО 2025 РОКУ 279

Здреник Василь
ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ 281

Ільїн Валерій
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ 284

Ільїна Олена
ЗОВНІШНЯ ПІДТРИМКА ПОЛІТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ 286

Калашніков Андрій
МОДЕЛЮВАННЯ ВПЛИВУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ 289

Кокашвили Нанули, Гигуашвили Гиули
ГЛОБАЛИЗАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО БИЗНЕСА В ГРУЗИИ 292

Лазутина Людмила
ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ УКРАИНЫ 295

Мальцевич Валерий, Мальцевич Наталья
ФОРМЫ ПРОЯВЛЕНИЯ КАПИТАЛИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ 298

Нестерчук Євген
ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ТЕХНОГЕННОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ 301

Осадча Наталія, Галясовська Ольга
НЕТАРИФНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ: ПЕРЕВАГИ ЧИ НЕДОЛІКИ 304

Печко Володимир
ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ 306
Погрібна Олена, Погрібна Марина
ПОДАТКОВА СИСТЕМА КРАЇНИ ТА ЇЇ РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 309
Рогач Світлана
РОЛЬ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В РЕГУЛЮВАННІ СВІТОВОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ 311
Рудик Володимир, Давидік Альона
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 314
Суліма Наталія
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕТОДИ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ 316
Сусіденко Олексій, Пасічник Тетяна
ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ 319
Улько Євгеній
ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ТА ОРЕНДА ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ 321
Шубалий Олександр, Книш Віталій
НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕТИВНОСТІ РЕГІОНУ 324

СЕКЦІЯ 7
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ

SECTION 7
FINANCIAL AND CREDIT SYSTEM IN ECONOMIC MANAGEMENT

Баранік Олексій
ДО ПИТАННЯ СКЛАДОВИХ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА 326
Божко Евгений
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ БАНКОВСКИХ ОПЕРАЦИЙ – ВАЖНОЕ НАПРАВЛЕНИЕ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 329
Боровик Петро, Цвігун Артем
ПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ : СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 332
Бутенко Олександр
ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СФЕРИ 335
Гришкевич Мария
СТИМУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИЙ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ 338
Гуменюк Василь
ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ВАЖЕЛЮ З МЕТОЮ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ 340
Костючик Наталия
ИНВЕСТИЦИИВ ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ КАК ОСНОВА РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 342
Криворучко Роман
ІНСТИТУТ БАНКРУТСТВА ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ САНАЦІЇ БОРЖНИКА 344

Кулик Вікторія
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ 347
Маршук Ліна
ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ 350
Пивовар Марина
РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 353
Радченко Оксана
МАКРОЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ 355
Стемковська Ірина, Стемковський Віталій
ДО ПИТАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДОБРОВІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ВРОЖАЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР 358
Султанова Карина, Дубойская Виктория
ВЛИЯНИЕ ИНФЛЯЦИИ ПРИ УПРАВЛЕНИИ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ 361
Ткачук Ірина
ПІДҐРУНТЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ – ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 364
Хвічія Катерина
РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ У ВИМІРІ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ПІДПРИЄМСТВА 366
Хомин Ірина
ДЕФОРМАЦІЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ (аналітичний аспект) 369

СЕКЦІЯ 1
РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА МІКРО-, МЕЗО- ТА МАКРОРІВНЯХ. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ МСФЗ

SECTION 1
DEVELOPMENT OF ACCOUNTING AT THE MACRO, MESO AND MICRO LEVELS. PROSPECTS FOR THE INTRODUCTION OF IFRS

Битковська Тетяна
студентка
Науковий керівник: Єременко Д.В., к.е.н., доцент, професор кафедри
Таврійський державний агротехнологічний університету
м. Мелітополь, Україна

ПЕРЕВАГИ ТА ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ АВТОМАТИЗОВАНОГО БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Будь-яке підприємство неможливо уявити без однієї з ключових ланок діяльності – бухгалтерського обліку. Чи не кожен бухгалтер стикався з проблемами, які виникають при веденні бухгалтерського обліку вручну: реєстрація господарських операцій, заповнення первинних документів, розрахунок сум за операціями займає дуже багато часу, помилки у звітності, арифметичні помилки, що веде до штрафів та санкцій від податкових органів. Але в наш час важко уявити підприємство, яке не має комп'ютерної техніки. Тому в сучасних умовах господарювання автоматизація обліку значно підвищує ефективність діяльності підприємства в цілому. Проблеми автоматизації бухгалтерського обліку підприємств вивчали багато вітчизняних та зарубіжних вчених, а саме Клименко О.В, Завгородній В.П., Бутинець Ф.Ф., Рязанцева Н.А., Широков Л.А.

Актуальність даної теми полягає в тому, що в сучасних умовах господарювання автоматизація бухгалтерського обліку дає можливість економити підприємству час та кошти, а також приймати ефективні управлінські рішення.

За допомогою введення бухгалтерських програм можна не тільки автоматизувати бухгалтерський облік, а й покращити ведення складського обліку, швидко та зручно обліковувати постачання та реалізацію продукції, розраховувати заробітну плату, вчасно виявити перевитрати продукції, матеріалів, правильно, якісно та своєчасно складати звітність, проаналізувати поточний фінансовий стан та його перспективи. Також автоматизація обліку дозволить скоротити чисельність

працівників бухгалтерії.

Фірми-розробники комп'ютерних систем бухгалтерського обліку пропонують широку номенклатуру програмних продуктів, що враховують потреби користувачів. Завдяки чому кожне підприємство може обрати необхідний йому програмний продукт відповідно до масштабів та специфіки своєї діяльності [1].

Та нажаль впровадження комп'ютерних систем обліку має й певні недоліки. А саме процес вводу бухгалтерських інформаційних систем на підприємствах ускладнюється частим внесенням змін до законів, стандартів, нормативних актів, що регулюють облік, складання звітності та оподаткування. Іншою важливою проблемою є нестача висококваліфікованих кадрів. Все це збільшує витрати на впровадження автоматизованої системи ведення бухгалтерського обліку.

Тому для успішного результату після впровадження автоматизації обліку необхідно проаналізувати всі можливі проблеми на стадії підготовки до впровадження і по можливості вирішувати їх. Для того, щоб проблем з автоматизацією обліку не виникало необхідно встановлювати інформаційні системи, які є більш гнучкими і можуть відображати зміни зовнішніх умов. Також необхідно організовувати навчання для персоналу, який буде працювати з даною програмою [2].

Умовою успішної автоматизації бухгалтерського обліку є вибір лише ліцензованих продуктів, що пройшли випробування та зарекомендували себе на ринку.

Перелічені заходи дозволять отримати очікуваний ефект від автоматизації облікового процесу на підприємствах та забезпечить їх ефективну організацію, чітку роботу програмного забезпечення та дозволить уникнути проблем з комп'ютерною грамотністю працівників облікового відділу.

Список використаних джерел

1. Івахненков С.В. Упровадження програмного забезпечення обліку і контролю: потенційні переваги і реальні проблеми / С.В. Івахненков // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – №2. – С. 56 – 62.

2. Місюров А.В. Інформаційні системи і технології в обліку (для студентів 4-5 курсів денної і заочної форм навчання спеціальності 8.050106 -"Облік і аудит"): Навч. посібник / А.В. Місюров. – Харків: ХНАМГ, 2007. – 80с.

3. Степова С. В. Проблеми та перспективи автоматизації бухгалтерського обліку в умовах новітніх технологій / С.В. Степова, Р.О. Олійник // Наук. вісн. Нац. ун-ту ВТЕІ України. – 2010. – № 4 (1) [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/14_ENXXI_2014/Informatica/3_169213.doc.htm

Боднар Ореста
к.е.н., доцент, завідувач кафедри
Мартинюк Ігор
студент
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
м. Бережани, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЦЕСУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ

Для одержання повної і достовірної інформації про обсяги, якість, безпеку виготовленої продукції для людини та оточуючого середовища в бухгалтерському обліку слід враховувати економічну сутність процесу виробництва. В основі суспільного виробництва покладено зв'язок між виробничими відносинами і продуктивними силами.

Основні питання сутності процесу виробництва продукції розглянуті у працях вчених, таких як: А.Д. Авершин, В.А. Аракєлов, Л.В. Бобков, З.В. Гуцайлюк, В.І. Комаров, Ю.П. Лебединський, І.П. Лєпьошкін , В.П. Пальчук, І.Я. Романів, А.Д. Трусов та інших. Дослідження потребує уточнення генезису економічної сутності виробництва відповідно до суспільного способу виробництва.

Протягом еволюції суспільного виробництва трансформувалися способи виробництва (від первіснообщинного до ринкового), форма власності на засоби виробництва (від общинної до функціонування одночасно приватної, державної і колективної) і форма виробництва (від натурального до розвинутого товарного).

В ході проведення історичного екскурсу можна стверджувати, що визначення виробничого процесу базується на вагомому значенні продуктивності праці, а вже потім на наявності засобів виробництва.

Не дивлячись на значний внесок дослідників різних економічних наукових шкіл в розуміння процесу виробництва продукції, сучасне ринкове середовище вимагає новітніх підходів до умов організації й адаптації господарської діяльності підприємств. Як вважають М.М. Шигун та В.В. Бондарчук, на сьогодні не існує чіткого та єдиного переліку факторів, що впливають на процес виробництва, що створює проблеми як на рівні економічної теорії, так і на рівні практики.

В сучасній економічній й фаховій літературі сутність та особливості процесу виробництва продукції ототожнюють з виготовленням певного виду продукції, засобами чи предметами праці. Так, на думку Л.М. Березіної й В.П. Вельбоя, виробничий процес – це сукупність усіх видів робіт (дій людини, засобів праці та чинників природи), спрямованих на виготовлення та реалізацію продукції підприємства. Тобто процес виробництва продукції формують такі складові елементи, як предмет праці, знаряддя праці, жива праця, простір, час й задоволення потреб.

На думку Г.Н. Климка, В.П. Нестеренка та Л.О. Каніщенка процес виробництва – це взаємодія продуктивних сил і виробничих відносин, які

перебувають у суперечливій єдності, але відносно автономні у своєму розвитку.

І.Я. Романова вважає, що процес виробництва продукції формується із витрат, що є вартісним вираженням затрачених на виробництво ресурсів. На думку автора, такий підхід до його розуміння в економічному тлумаченні має бути базовим для визначення цього поняття в бухгалтерській термінології.

Справді, така пропозиція підвищить її значимість не тільки в економічному розумінні, а й з бухгалтерської точки зору. Проте, на нашу думку, використання такого підходу в практичній діяльності суб'єктів господарської діяльності є недоречним, оскільки процес виробництва продукції необхідно розглядати з трьох аспектів, зокрема: що використано, що виготовлено та як відбувався процес їх перетворення. Тобто, такий підхід представляє собою створення нового продукту праці в результаті здійснення технологічних операцій, зокрема визначає фізико-хімічні, біологічні, натуральні й вартісні характеристики продукту праці.

Ми вважаємо, що процес виробництва – це сукупність господарських операцій, спрямованих на створення матеріальних та нематеріальних благ та послуг, необхідних для задоволення людських потреб, шляхом організації та взаємодії факторів виробництва.

Отже, процес виробництва є основною та найбільш важливою стадією кругообороту капіталу, оскільки лише дана стадія є "результативною", у зв'язку з тим, що тільки в процесі виробництва створюється додана вартість.

Дослідження генезису суспільних способів виробництва від первіснообщинного до ринкового дозволило встановити трансформацію форм власності на засоби виробництва (від общинної до функціонування одночасно приватної, державної і колективної) і форм виробництва (від натурального до розвинутого товарного), а також основоположні економічні характеристики виробничого процесу в сучасних умовах господарювання.

Список використаних джерел

1. Авершин Д.А. Класифікація результатів виробничого процесу та критерії їх визнання / Д.А. Авершин // Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2010. – № 1. – С. 65-71.

2. Березіна Л.М. Виробнича функція як ресурсний потенціал аграрних підприємств [Електронний ресурс] / Л.М. Березіна // Режим доступу: nuwm.rv.ua/metods/asp/vd/v41ek01.doc.

3. Бутинець Ф.Ф. Об'єкти і суб'єкти контролю виробничих витрат: сутність і завдання / Ф.Ф. Бутинець // // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Серія: економічні науки. – 2012. – № 2 (60). – С. 7-10.

4. Нестеренко Ж.К. Класифікація та оцінка готової продукції молокопереробних підприємств [Електронний ресурс] / Ж.К. Нестеренко, І.О. Циганова // Режим доступу: http://www.rusnauka.com/3_ANR_2011/ Economics/7_78616.doc.htm.

5. Шигун М.М. Фактори виробництва та засоби виробництва: економічна природа та взаємозв'язок категорій [Електронний ресурс] / М.М. Шигун, В.В. Бондарчук // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 2(56). – С. 172-178. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2011_2_2/39.pdf.

Бондаренко Тетяна
к.е.н., доцент
Криворізький економічний інститут
м. Кривий Ріг, Україна

ПОСТІЙНІ І ЗМІННІ ВИТРАТИ: ПІДХОДИ ДО РОЗПОДІЛУ

Нормативно закріпленою є класифікація витрат на постійні та змінні. Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат установлюється підприємством самостійно.

До змінних витрат відносяться витрати на обслуговування й управління виробництвом (цехів, дільниць), які змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу виробництва. Змінні витрати розподіляються на кожен об`єкт витрат із використанням бази розподілу, виходячи з фактичної виробничої потужності звітного періоду. Тобто змінні витрати повністю включаються до складу виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) у період їх виникнення.

До постійних витрат відносяться витрати на обслуговування й управління виробництвом, які залишаються незмінними (або майже незмінними) у разі зміни обсягу виробництва. Стосовно змінних витрат допускається, що вони змінюються «майже прямо пропорційно» (у п. 12 Методичних рекомендацій № 373 визначено тільки напрям зміни таких витрат (збільшуються із зростанням обсягу випуску продукції та зменшуються з його зниженням), але не характер цієї залежності).

Щодо наукової фахової літератури, то більшість авторів наголошують на важливість використання класифікації витрат залежно від обсягів виробництва в процесі управління, але при цьому відзначають умовність поділу витрат підприємства на постійні та змінні та обмеження, викликані здійсненням початкових припущень, покладених в основу «ідеалізованих» графіків взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток». Положення про те, що постійні витрати при зміні обсягів виробництва залишаються незмінними, а змінні – лінійно зростають, дозволяє значно спростити роботу аналітика, але відомо, що реальні залежності складніші. Тобто коректніше говорити про умовно-змінні та умовно-постійні витрати.

Залежно від процентного співвідношення зміни витрат і зміни обсягу виробництва серед умовно-змінних витрат виділяють пропорційні і непропорційні, які, у свою чергу, можуть бути прогресивними, дегресивними та напівзмінними. Серед умовно-постійних виділяють напівпостійні або дискретно-ступінчасті (є постійними для конкретного обсягу виробництва, але в певний момент вони зростають на визначену величину і знову залишаються постійними) та дискреційні (витрати, які не мають відношення до обсягу виробництва) [3].

Проблемою є те, що при розподілі витрат на умовно-постійні та умовно-змінні виходять із ряду припущень, основними з яких є:

- на поведінку витрат впливає лише обсяг виробництва при незмінних якості сировини, технології тощо;

- структура та асортимент продукції, що виробляється залишаються незмінними, або є припущення, що випускається один умовний вид продукції;

- у межах так званого релевантного діапазону постійні витрати залишаються незмінними, а між умовно-змінними витратами та обсягом виробництва існує лінійна (чи будь-яка інша) залежність.

Висловлювання про потребу врахування інших факторів, крім обсягів виробництва, досить поширені в сучасній економічній літературі. Так, К.К. Сіо [6], зазначає, що постійні витрати – це ті витрати, які не змінюються безпосередньо (тобто не є функцією) зі зміною обсягів виробництва. Вони можуть змінюватись і це відбувається достатньо часто, але їх зміни не пов'язані зі зміною обсягів виробництва у короткостроковому періоді. Щодо змінних витрат, то їх величина залежить від багатьох факторів окрім обсягів випуску.

На думку Булгаковой Л.Н. [1], на зміну обсягів виробництва, реалізації продукції та її собівартість здійснює вплив багато факторів. Ці фактори нерідко впливають в різних напрямах без взаємного зв'язку. Інакше кажучи, зв'язок «витрати – обсяг» у практичній фінансово-господарській діяльності далеко не абсолютний. Таке висловлювання, є досить невизначеним до методики аналізу зв'язку «витрати – обсяг». Адже здебільшого розбіжностей між реаліями та ідеалізованими припущеннями, покладеними в основу аналізу, створюють настільки сильні «шуми», що зв'язок «витрати-обсяг» годі простежити взагалі.

Тому для вирішення завдання поділу витрат на умовно-постійні й умовно-змінні використовують два підходи: суб'єктивний і статистичний.

Суб'єктивний підхід передбачає вольове віднесення витрат до групи умовно-постійних або умовно-змінних, базуючись на неформальному досвіді дослідника. Статистичний підхід передбачає аналіз наявних статистичних даних або, якщо отримання інформації за ряд попередніх років ускладнено, можуть проводитись керовані експерименти або щоденне спостереження за реальним виробничим процесом. Суть всіх методів, що застосовуються в рамках статистичного підходу, базується на кінцевому наданні сумарних витрат шляхом апроксимації даних про витрати та обсяги виробництва за певний період часу. До того ж використовується ряд методів. Так, Л.В. Нападовська пропонує використовувати методи вищої-нижчої точки, кореляції, регресійного аналізу, найменших квадратів, статистичний [5]. С.Ф. Голов доповнює порядок визначення залежності між сумою витрат та обсягом виробництва методами технологічного аналізу, аналізу бухгалтерських рахунків, візуального пристосування й пропонує обґрунтовувати свій вибір за допомогою коефіцієнту детермінації [2].

У процесі коригування наявних даних про витрати К.К. Сіо пропонує визначати ті складові, які повинні бути включені до аналізу витрат (або навпаки, виключені). Пропонується вносити до розрахунків лише ті елементи витрат, які змінюються (функціонально пов'язані) із зміною випуску [6].

Для оцінки оптимального співвідношення обсягу виробництва, витрат і прибутку О.О. Калініченко пропонує використовувати імовірнісний підхід до оцінки та прогнозування співвідношення витрат, обсягів виробництва та прибутку підприємства, в основу моделі прогнозування яких покладено поетапний аналіз

залежності одного з параметрів моделі (обсяг виробництва, витрати, прибуток) від двох інших. Реалізація запропонованого підходу щодо формування асортименту продукції потребує також всебічної оцінки зміни витрат – як змінної, так і постійної їх складової [4]. Доволі популярним способом визначення функції витрат є регресійний аналіз, який, на нашу думку, найточніший.

Таким чином, розробкою підходів до розподілу витрат займаються як світові, так і вітчизняні фахівці. Більшість досліджень зведені до вивчення змінної складової витрат. Але слід враховувати і зміну постійної складової (амортизаційні відрахування, відсотки за кредитами тощо), бо її коливання може призвести до коливань прибутку підприємства і, як наслідок, підвищення ризику збитків.

Список використаних джерел

1. Булгакова Л.Н. Операционный леверидж. Золотое правило экономики. Теория и практика / Л.Н. Булгакова // Финансовый менеджмент. – 2001. – №4. – С. 19-24.

2. Голов С.Ф. Управлінський бухгалтерський облік / С.Ф. Голов. – К.: «Скарби», 1998. – 378 с.

3. Грабова Н.Н. Бухгалтерський облік у промислових та торгівельних підприємствах / Н.Н. Грабова, В.Н. Домбровський. – 2000. – К.: АСК, 2000. – 624 с.

4. Калиниченко Е.А. Теоретические аспекты категории «затраты на производство» / Е.А. Калиниченко // Вісник ХДЕУ. – 1998. – № 4 (8). –С. 20–24.

5. Нападовська Л.В. Управлінський облік/ Л.В. Нападовська. – Дніпропетровськ : «Наука і освіта», 2000. – 112 с.

6. Сио К.К. Управленческая экономика / К.К. Сио. – М.:ИНФРА-М, 2000. – 670 с.

Бунда Максим
студент
Семенишена Наталія
к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ЗВІТНОСТІ

Оцінити результати роботи підприємстві можна тільки в тому випадку, якщо чітко сформулювали та розроблена система ключових показників діяльності і для кожного показника визначене його цільове значення.

Тут представляється доцільним сформулювати принципу розумної достатності використання методів фінансового аналізу. Сутність принципу полягає в точу, що для цілей діагностики варто використовувати тільки ті показники, які є інформаційною основою для прийняття управлінських рішень. Практична корисність даного принципу очевидна, з огляду на ту обставину, що ці показники «лягають на стіл» керівництву, яке нерідко не знає, що з ними робити, як їх використовувати для цілей прийняття наступних управлінських рішень. Створення системи ключових показників діяльності в підприємстві передбачає:

1. Вибір моделі ключових показників діяльності. В світовій практиці існує досить багато методів визначення і групування показників. Найбільше поширення одержав так званий класичний підхід, а також система збалансованих показників (Balanced Scorecard, BSC). Класичний підхід заснований на використанні переважно фінансових показників, таких як економічна додана вартість (Economic Value Added, EVA) і рентабельність власного капіталу (Return on Equity, ROE). Крім збалансованої системи показників (BSC) у світовій практиці існують також менш відомі моделі управління ефективністю діяльності сільськогосподарському підприємстві. До таких моделей управління ефективністю відносяться: модель Європейського фонду управління якістю (European Foundation for Quality Management, EFQM); призма ефективності (The Performance Prism); панель управління (Tableau de Bord). Вибір на користь класичного підходу або системи збалансованих показників буде залежати від рівня розвитку бізнесу. Для невеликих підприємств більше підійде класичний підхід, оскільки не вимагає істотних витрат на впровадження інформаційної системи. Надалі можна буде доробити створену класичну систему ключових показників діяльності, включивши в неї нефінансові показники.

2. Визначення і розподіл відповідальності за виділені показники. В зв'язку з цим необхідно:

- виділити групи показників і розподілити відповідальність менеджерів різних рівнів управління за кожну з груп;
- скласти максимально детальний список показників, використовуваних менеджментом;

- вибрати показники, які найбільшою мірою характеризують досягнення стратегічних цілей;
- формалізувати алгоритми розрахунку кожного з ключових показників діяльності.

Якщо підприємство використовує класичний підхід до розробки системи ключових показників діяльності, то будуть виділені такі групи показників, як рентабельність; ліквідність; оборотність; фінансова стабільність. При цьому відповідальність за кожну з груп буде розподілена між керівниками всіх рівнів управління. Наприклад, за рентабельність бізнесу в цілому буде нести відповідальність керівник підприємства, а управління рентабельністю окремих видів продукції повинне бути передане керівникам підрозділів. При використанні моделі показників діяльності, у яку входять як фінансові, так і нефінансові, можна рекомендувати виділити наступні групи ключових показників діяльності:

- фінансово-економічні показники для бізнесу в цілому;
- рівень задоволеності замовників;
- основні і допоміжні бізнес-процеси;
- ефективність персоналу.

Після виділення основних груп показників необхідно визначити, хто буде відповідати за їх виконання. Список показників для кожної з виділених груп повинен бути максимально детальним. Для цього можна запропонувати скласти список показників менеджерам, які будуть відповідати за ту або іншу групу. Тому з загального списку потрібно вибрати ті показники, які дійсно необхідні менеджменту для управління і дозволять оцінити ступінь досягнення поставлених цілей, а не просто будуть контролюватися «для відомості».

Крім перерахованих можуть застосовуватися і інші критерії, наприклад можливість використовувати показники діяльності при плануванні або аналізі. У результаті повинен бути розроблений «короткий» список ключових показників діяльності сільськогосподарському підприємстві (табл. 1).

Таблиця 1

Ключові показники діяльності підприємства

Група	Ключові показники діяльності	Відповідальність
Показники задоволеності		
Акціонери	Рентабельність сукупних активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність реалізації або норма прибутку, рентабельність грошового потоку	Керівник підприємства
Покупці і замовники	Частка збутового ринку, кількість дефектів у продукції, кількість претензій клієнтів–покупців, плинність активних клієнтів–покупців, тривалість функціонального циклу виконання замовлень тощо	
Працівники	Продуктивність праці, плинність кадрів, середня заробітна плата	

Продовження табл. 1

Показники управління фінансами		
Прибутковість інвестицій	Рентабельність: активів, власного капіталу, інвестованого капіталу, рентабельність по маржинальному прибутку власного капіталу в товарному запасі і дебіторській заборгованості	Головний бухгалтер
Ділова активність	Рентабельність продажів, розрахунковий строк зберігання товарних запасів, оборотність дебіторської заборгованості, частка прострочених рахунків дебіторів, оборотність кредиторської заборгованості, частка прострочених рахунків кредиторів, виторг від продажів, рентабельність товарних запасів, виручка, витрати за період, чистий прибуток, операційний важіль, витрати на інвестиції, реалізована націнка	
Ліквідність	Коефіцієнти поточної і термінової ліквідності	
Фінансова стабільність	Коефіцієнт покриття відсотків по кредитах	
Вартість підприємства	Чиста наведена вартість	
Грошові потоки	Суми коштів по місцях їх знаходження, оборотність коштів, рентабельність грошового потоку	

Метод розрахунку кожного з ключових показників діяльності повинен бути зрозумілий менеджерам різних рівнів і однозначно визначений. В зв'язку з цим можна розробити для кожного показника інформаційну картку, включивши в неї основні параметри і опис методів розрахунку показника, періодичність розрахунку і перегляду показника тощо.

3. Створення звітності за ключовими показниками діяльності. Як і в загальному випадку з управлінською звітністю, для збору і узагальнення інформації з ключових показниках може застосовуватися будь-який формат звітів, зручний для використання в роботі (табл. 2).

Пропонована система звітності є комплексом спеціальних форм звітності, що складаються на основі первинних облікових документів та облікових регістрів, в кожній з яких відображається та або інша сторона діяльності організації. Всі форми можуть бути застосовані як сільськогосподарськими підприємствами, чий облік побудований на застосуванні журнально-ордерної форми обліку (які можуть, не ламаючи систему обліку повністю, пристосувати її для отримання необхідних додаткових даних за рахунок зміни форм аналітичного обліку, наприклад шляхом додавання нових рядків і граф), так і тими, які не використовують традиційні журнали-ордери (малі підприємства; підприємства, що застосовують спрощену систему обліку і звітності; або ведуть бухгалтерський облік на комп'ютері в

спеціально розроблених таблицях).

Таблиця 2

Алгоритм Звіту керівництву за ключовими показниками діяльності підприємства

Виконавець		Дата		
Найменування показників	Разом	Місяць (квартал)		
		1	2	3
Базові показники				
Обсяг реалізації (у т.ч. ПДВ), тис.грн.				
Виконання плану реалізації, %				
Сума надходжень (виручка від реалізації), тис.грн.				
Виконання плану надходжень, %				
Ефективність організації реалізації продукції: показники ділової активності				
Дебіторська заборгованість (ДЗ) на кінець періоду, тис. грн.				
Прострочена ДЗ на кінець періоду, тис.грн.				
Середньозважений час відстрочки платежу, дні				
Частка витрат на організацію і збут сільськогосподарської продукції в обсязі продажів, %				
Кількість замовлень, од.				
Середні продажі на одного замовника, руб.				
Частка сегментів клієнтів в обсязі продажів, %				
Маржинальний прибуток по сегментах, %				
Показники управління фінансами:				
Показники ліквідності:……..				
Показники прибутковості інвестицій				
Показники фінансової стабільності				
Вартість підприємства				

Бурко Катерина
асистент
Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця, Україна

РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Застосування новітніх підходів, принципів, методів, інструментів в управлінні підприємством для забезпечення його успішного функціонування в конкурентному ринковому середовищі є головною складовою успіху підприємства як на внутрішньому ринку так і на зовнішньому

Витрати виробництва є внутрішнім фактором досягнення успіху функціонування підприємства в ринковому середовищі. Тому питанням зниження витрат виробництва в практиці господарювання аграрних підприємств надається велика увага.

Актуальність проблеми посилюється у зв'язку з необхідністю створення і постійного вдосконалення механізму управління витратами та потребою пошуку наукових підходів до вибору методів і способів цілеспрямованої дії на процес формування витрат у ході виробництва.

Розроблення ефективної системи управління витратами є важливою умовою виживання аграрних підприємств у ринковому середовищі. Адже, в нинішній конкурентній боротьбі, за умов мінімального впливу суб'єкта господарювання на формування ринкової ціни на сільськогосподарську продукцію, можливо отримати певну перевагу шляхом здешевлення виробництва цієї продукції та економією невиробничих витрат.

Розробка ефективної системи управління витратами виробництва знижує можливість негативного впливу випадкових явищ на діяльність підприємства, дозволяє вчасно передбачити дію негативних заходів та надає підприємству наступні переваги: прийняття управлінських рішень з урахуванням їхніх економічних наслідків; контроль витрат у зіставленні з нормами; формування економічної стратегії; оцінка формування собівартості та прибутку протягом виробничого періоду; оцінка витрат в розрізі структурних підрозділів підприємства; прийняття рішень стосовно доцільності здійснення окремих виробництв, ефективності використання ресурсів [1].

Формування системи управління витратами передбачає виявлення необхідних елементів, які усі разом забезпечують досягнення встановленої цілі – зниження або оптимізацію витрат.

В економічній літературі спостерігаються різні погляди щодо складу елементів системи. Так Давидович І. Є. до елементів системи управління витратами включає тільки функції управління: регулювання, прогнозування, планування, нормування, облік, калькулювання, аналіз, контроль [2, с. 9]. А

Колісник Г. М. пропонує розширений набір елементів, що входять у систему управління і складаються з чотирьох підсистем: методології, структури, процесу і техніки управління. Елементами системи управління витратами автор вважає: об'єкти управління витратам; суб'єкти управління витратам; цілі функціонування СУВ; функції управління витратами; чинники управлінського впливу; джерела інформації про функціонування СУВ; методичний інструментарій прийняття управлінських рішень; канали комунікації; способи формалізації результатів функціонування СУВ [3].

Враховуючи тісний зв'язок системи управління витратами із бухгалтерським обліком виникають питання щодо побудови на сільськогосподарських підприємствах відповідної моделі обліку витрат, яка б задовольняла інтереси користувачів в інформації про витрати та вимоги, що висуваються до якості інформації в системах управлінського та фінансового обліку.

Реалізація ідеї управлінської орієнтації обліку та контролю витрат вимагає вирішення проблем їх належної організації, інтеграції основних функцій і елементів у системі управління.

Управлінський облік розробляє методи отримання інформації та забезпечує потреби виробництва, маркетингу, управління з урахуванням як поточних, так і довготермінових цілей.

Відсутність стандартів, та жорстких норм, що регулюють управлінський облік, дозволяє налаштувати його на потреби конкретного підприємства, менталітет менеджера. Тут не існує загальноприйнятих форм звітності, періодичності її подання.

Васильєва Л.С. під елементами системи управлінського обліку розуміє підсистеми обліку витрат (за видами витрат, місцями виникнення, носіями), аналізу витрат і результатів (виявлення відхилень від планових витрат і чинників причин відхилень), прийняття управлінських рішень (усунення відхилень, підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності) [4].

Відповідно до вимог управлінського обліку, який охоплює всі стадії інформаційного потоку управлінського циклу для виділення окремих груп витрат у сільськогосподарських підприємствах потрібно враховувати значні особливості виробничих процесів, що спричиняють особливості управління витратами.

Багатогалузевий характер сільськогосподарської діяльності, наявність основних і допоміжних виробництв, біологічних активів, різноманітної продукції та сировини і матеріалів власної переробки зумовлюють таку побудову обліку, за якого витрати повинні обліковуватися за галузями виробництва, а всередині них за групами і видами культур і тварин, допоміжними, промисловими, переробними та іншими видами виробництв.

Отже, управління витратами є одним із основних питань діяльності підприємств, що займаються виробництвом та переробкою сільськогосподарської продукції. Сучасні економічні умови вимагають нових підходів до системи правління витратами та окремих її елементів. Особлива увага має приділятися удосконаленню обліково-аналітичній складовій системи управління як джерела формування інформації про витрати.

Для практичного застосування управлінського обліку в управлінні витратами сільськогосподарських підприємств можна виділити наступні його елементи: визначення центрів відповідальності; визначення об'єктів обліку витрат та калькулювання; класифікація витрат та вибір методу їх обліку; визначення складу основної, супутньої, побічної продукції та методи її оцінки; первинний облік витрат та виходу продукції; статті витрат та аналітичні рахунки; регістри аналітичного та синтетичного обліку; калькулювання собівартості продукції; аналіз показників виробничої діяльності структурних підрозділів підприємства; формування альтернативних управлінських рішень; прийняття найбільш ефективного управлінського рішень; планування виробничої діяльності підрозділів та підприємства в цілому.

Розробка та затвердження єдиних методик відображення і аналізу інформації про витрати для підприємств окремих галузей агропромислового виробництва посилить роль та зміцнить практичну цінність організації управлінського обліку на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Чичуліна К.В. Удосконалення системи управління витратами на сільськогосподарських підприємствах / К.В. Чичуліна, О.С. Петровець// Ефективна економіка. – 2015. – № 5 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4062

2. Давидович І. Є. Управління витратами [Текст]: навчальний посібник / І. Є. Давидович. – К. : ЦУЛ, 2008. – 320с.

3. Колісник Г. Система управління витратами та її елементи / Г. Колісник // Збірник наукових праць ЧДТУ, 2013. – Випуск 35. Ч.2. – С.110-118.

4. Васильева Л.С. Бухгалтерский управленческий учёт / Л.С. Васильева. – М. : Эксмо, 2007. – 320 с.

Верига Любов
студентка магістратури
Кушнір Людмила
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Камянець-Подільський, Україна

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Загальновідомо, що управління господарською діяльністю підприємств потребує сучасного інформаційного забезпечення, важливу частину якого складають дані про фінансовий стан та фінансові результати. Саме тому організація обліку доходів, витрат і фінансових результатів є важливим напрямом діяльності підприємства.

Використання системного підходу в організації обліку доходів, витрат і фінансових результатів передбачає вирішення наступних завдань: визначення сутності й ознак класифікації доходів, витрат і фінансових результатів, вивчення впливу особливостей організації і технології виробництва на побудову обліку доходів, витрат і фінансових результатів; обґрунтування напрямів удосконалення методики синтетичного й аналітичного обліку доходів, витрат і фінансових результатів, їх відображення у звітності; розробку практичних рекомендацій щодо застосування інформаційного моделювання та запровадження автоматизованого обліку доходів, витрат і фінансових результатів.

Анулювання поняття «балансовий прибуток» та кардинальна зміна методики розрахунку проміжних фінансових результатів забезпечили наближення вітчизняного обліку до міжнародних стандартів.

Прихильники концепції поточної операційної діяльності стверджують, що прибуток повинен відображати тільки доходи й витрати від звичайної діяльності підприємства. Надзвичайні ж доходи й витрати, які не відображають загальну майбутню доходність підприємства, не повинні включатися до прибутку, який формується на рахунку «Фінансові результати», а прямо відноситися на нерозподілений прибуток.

У свою чергу, прихильники концепції включення всіх статей мотивують свою позицію тим, що доходи й витрати як від звичайної діяльності, так і від надзвичайних подій впливають на довгострокову доходність підприємства, а тому повинні включатися до прибутку, який формується на рахунку «Фінансові результати».

Реформування бухгалтерського обліку в цілому та обліку доходів, витрат і фінансових результатів, зокрема, торкнулося не лише термінології, а й порядку визнання доходів і витрат, їх оцінки, класифікації, накопичення на рахунках, закриття на фінансові результати, формування та розподілу прибутку. Це обумовило необхідність дослідження низки проблемних питань організації обліку

фінансових результатів в рамках системного підходу.

Однією з проблем організації обліку фінансового результату та його елементів є відсутність єдиних методичних підходів до визначення справедливої вартості активів при їх обміні або оплаті, тому оцінка доходів на підприємствах зазвичай є умовною та може бути визначена з певним ступенем надійності. До того ж, складність застосування критеріїв визнання доходу окремо до кожної операції або до окремих елементів однієї операції, або до двох чи більше операцій разом, якщо це випливає із суті господарських операцій, суттєво ускладнює й зводить нанівець достовірність оцінки доходів від реалізації.

Також дискусійним є визначення функціональної залежності доходів та витрат від певного звітного періоду чи кількох періодів при довготривалому операційному циклі, що впливає на достовірність визначення фінансового результату.

Важливою проблемою організації обліку фінансових результатів, яка й досі не вирішена сучасними науковцями, є відсутність єдиної класифікації фінансових результатів. Різноманітність видів доходів, витрат і фінансових результатів у економічній літературі спричинили появу численних ознак їх класифікації.

Групування фінансових результатів за певними ознаками передбачає виділення продуктивного та правового аспектів. У межах продуктивного аспекту виокремлено ознаки: вид діяльності, джерело формування, підрозділ і період формування фінансових результатів; у межах правового аспекту – методика розрахунку, відповідність плану, база оцінки, особливості оподаткування, спосіб використання.

Практичне значення класифікації переоцінити неможливо. По-перше, вона забезпечує групування та систематизацію даних про доходи, витрати і фінансові результати, які виступають основними об’єктами бухгалтерського обліку, у різних обліково-аналітичних розтинах залежно від цільової спрямованості їх використання. По-друге, класифікація значною мірою визначає основні напрями організації бухгалтерського обліку доходів, витрат і фінансових результатів на прикладному рівні, оптимальний ступінь співвідношення та взаємозв’язку окремих його елементів, вибір відповідних методів обліку, планування, контролю, аналізу і моделювання управлінських рішень. При цьому, як зауважують науковці, класифікація повинна відповідати, як мінімум, двом постулатам : перший – вона має бути теоретично обґрунтованою; другий – застосування її на практиці визначається необхідністю.

Класифікація фінансових результатів ускладнюється тим, що різні науковці по-різному визначають сутність одного й того самого виду прибутку чи збитку. Більшість науковців не називають ознак класифікації прибутку, а тільки перераховують його різноманітні види.

Визнані доходи у бухгалтерському обліку класифікуються згідно з вимогами П(С)БО 15 «Дохід», де зазначається, що склад доходів, віднесених до відповідної групи, встановлено НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

При аналізі вказаних нормативних документів неважко помітити, що класифікація доходів у чинних П(С)БО не співпадає. Це пов’язано, в першу чергу,

зі спрямованістю НП(С)БО 1 на складання фінансової звітності, а П(С)БО 15 – на загальні методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства. Разом з тим, два нормативних документи мають однакове юридичне значення, а тому не повинні бути суперечливими. Навпаки, вказана П(С)БО інформація повинна бути основою для розробки інших документів, таких як Інструкція до Плану рахунків підприємств і організацій, що містить більш деталізовану інформацію.

Отже, досліджені нормативно-правові акти, що регламентують порядок визначення результатів діяльності підприємства, взагалі не містять єдиної класифікації доходів, витрат та фінансових результатів, що могли б бути використані для створення ефективних інформаційних облікових моделей.

Окрім того, розвиток вітчизняної практики організації фінансового обліку доходів, витрат і фінансових результатів свідчить про його недостатню спрямованість на запити користувачів бухгалтерської інформації.

З метою підвищення інформативності обліку доцільно здійснити ряд заходів, а саме: запровадити класифікацію доходів та фінансових результатів залежно від джерел їх формування: від реалізації, зміни цін й від інших операцій; розмежувати доходи, витрати і фінансові результати за видами операційної, фінансової й інвестиційної діяльності та надзвичайних подій, що передбачає перейменування відповідних субрахунків рахунку 79 «Фінансові результати» та уточнення складу субрахунків доходів і витрат за вказаними видами діяльності; здійснити деталізацію інформації про фінансові результати в межах аналітичного обліку за видами діяльності, видами продукції, центрами відповідальності, каналами реалізації.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 15 «Дохід» [Текст] : [офіц. текст] : за станом на 09.08.2013 р. / Мінфін України; Наказ, Положення від 29.11.1999 № 290. – Доступно з мережі Інтернет : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99. – Назва з екрана. – Дата звернення : 01.12.2015 р.).

2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Текст] : [офіц. текст] : за станом на 18.03.2014 р. / Мінфін України ; Наказ, Положення, Стандарт від 07.02.2013 № 73. – Доступно з мережі Інтернет : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13. – Назва з екрана. – Дата звернення : 01.12.2015 р.).

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Текст] : [офіц. текст] : за станом на 24.07.2015 р. / Мінфін України; Інструкція від 30.11.1999 № 291. – Доступно з мережі Інтернет : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99. – Назва з екрана. – Дата звернення : 01.12.2015 р.).

Волков Дмитро
к.е.н., доцент
Криворізький економічний інститут
м. Кривий Ріг, Україна

СИСТЕМНА КОНЦЕПЦІЯ КОНТРОЛЮ

Для того, щоб поглибити розуміння контролю як однієї з найважливіших складових частин поняття управління, розкрити механізм функціонування відносин, що ним відображаються, виявити специфічні особливості різних його складових, слід дослідити основні положення системної концепції контролю, згідно з якою контроль є самостійною системою, що діє на усіх рівнях економіки.

Розуміння контролю як системи є доволі поширеним в економічній літературі та висвітлено в роботах К. Друрі, Є.В. Калюги, Ч.Т. Хорнгрена [1, 2, 4]. Так, у роботі Є.В. Калюги обґрунтовано поняття економічного контролю як системи, що заснована на сукупності спостережень і перевірок контролюючими органами дотримання вимог чинного законодавства з метою сприяння ефективного використання ринкових принципів в суспільстві [2].

Складові елементи системи контролю витрат визначаються по-різному.

В.О. Шевчук визначає контроль як систему, яка взаємопов’язана сукупністю контролюючого суб’єкта, контрольних дій та підконтрольного об’єкта [5]. Автор зазначає, що контроль можливий лише тоді, коли є об’єкт, суб’єкт контролю та зв'язок між ними. Н.В. Фірсова вносить корективи до зазначеного складу елементів системи контролю і виділяє також підконтрольні об’єкти та суб’єкти [3].

На нашу думку, обмеження елементів системи контролю лише об’єктом, суб’єктом та контрольними діями призводить до розуміння контролю витрат як процесу, що здійснюється на всіх рівнях управління економікою. Оскільки при цьому втрачається той факт, що системоутворюючим фактором є досягнення певного корисного результату.

Саме поняття системи розуміється як сукупність логічно пов’язаних, взаємодіючих, взаємовпливаючих елементів, що спрямовані на досягнення поставлених цілей. Ознаками системності є цілісність, ієрархічність структури, гнучкість зворотного зв’язку.

Тому, вважаємо, що система економічного контролю є багатоцільовим та багатофункціональним інтегрованим комплексом взаємопов’язаних елементів, що спрямовані на забезпечення дотримання вимог чинного законодавства та вдосконалення управління економікою на усіх її рівнях. Ця система складається з елементів входу (інформаційне забезпечення контролю), елементів виходу (інформація, отримана за результатами контролю) й сукупності таких елементів: суб’єкт, об’єкт, предмет, середовище контролю, техніка контролю, організаційна структура контролю, метод контролю, оцінка ефективності контролю.

Розробка системи контролю має проходити такі етапи: формування комплексу цілей розвитку й функціонування системи контролю й інформаційне моделювання його структури; становлення системи інформаційних взаємозв’язків

між цілями комплексів; моделювання інформаційних потоків у системі контролю; агрегування та дезагрегування інформації за рівнями комплексу цілей; дослідження стійкості сформованої структури комплексу цілей й виявлення можливих змін через появу нових цілей.

Основними цілями розвитку й функціонування системи контролю є такі:

- збереження й ефективне використання ресурсів й потенціалу підприємств;
- своєчасна адаптація організації до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі;
- забезпечення ефективного функціонування підприємства.

За результатами проведеного дослідження, можна стверджувати про брак методологічної єдності у підходах до виділення якісної ознаки класифікації видів контролю.

У більшості робіт форми контролю відносяться до його видів, що, по суті, прирівнює внутрішню властивість предмета і його практичне застосування.

Таким чином, у наукових дослідженнях останніх років висловлюється думка про потребу виокремлення понять видів та форм контролю. На користь цієї думки свідчить той факт, що кожен вид контролю має власний погляд на предмет дослідження та відрізняється від інших відношенням до об'єкту контролю, залежністю від нього. Тоді як форми контролю тією чи іншою мірою притаманні усім його видам. Кожен вид контролю становить систему, яка має ряд характеристик, пов'язаних із зовнішнім середовищем.

Список використаних джерел

1. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет: Пер. с англ. / Под ред. С.А. Табалиной. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 560 с.

2. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль у системі управління / Є.В. Калюга. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002. – 360 с.

3. Фірсова Н.В. Класифікація контролю торговельних витрат та напрямки її удосконалення / Н.В. Фірсова // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць. – Вип. 220. – Т.3. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2006. – С.865-873.

4. Хорнгрен Ч.Т. Бухгалтерский учёт. Управленческий аспект / Ч.Т. Хорнгрен, Дж. Фостер. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 416 с.

5. Шевчук В.О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою: (Монографія) / В.О. Шевчук. – К.: Київський державний торгово-економічний інститут, 1998. – 371 с.

Вольська Ангелія
к.е.н., доцент
Урсуляк Юлія
студентка магістратури
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Бюджетні організації та установи створюються і функціонують для забезпечення конституційної будови держави (вищі органи державної влади), незалежного судочинства (суд, прокуратура), місцевого самоврядування (сільради, міськради) та інше, а також для задоволення соціально-економічних, освітніх, культурно-просвітницьких потреб населення [1].

Господарська діяльність бюджетних установ, яка направлена в першу чергу на виконання тих функцій, що визначені їх статутними документами та Конституцією України повинна відповідати чітким нормам і принципам обліку.

Ринкові умови господарювання вимагають використання нових принципів, форм і методів управління у бюджетній сфері, що у свою чергу підвищує вимоги до об'єктивності економічної інформації, головним джерелом якої є бухгалтерський облік [2].

Проблематика обліку у функціонуванні бюджетних установ опрацьовувалися знаними українськими вченими, серед яких П.Й. Атамас, Р.Т. Джога, Ф.Ф. Бутинець, С.В. Левицька, С.В. Свірко, М.Г. Михайлов та ін.

Відповідно до національних положень бухгалтерського обліку бюджетних організацій державного сектору (НП(С)БОДС) доходи - це збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власника) [3].

Згідно НП(С)БОДС 124 «Доходи», яке набирає чинності з 1 січня 2016 року, доходи суб'єктів державного сектору класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами:

- доходи від обмінних операцій;
- доходи від необмінних операцій.

Витрати установ визнаються, якщо їх оцінка може буди достовірно визначена, у разі зменшення економічних вигід та/або потенціалу корисності, зокрема у вигляді вибуття активу або збільшення зобов'язання, які приводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власником) а також визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання яких вони здійснені. Тобто, порівнюючи визнання витрат за національним стандартом та вітчизняною обліковою практикою, можна відмітити, що сутність даного показника є однаковим, проте, у національних стандартах дають більш детально інформацію

щодо визнання видатків, що, в свою чергу, полегшить роботу вітчизняних бухгалтерів і сприятиме уніфікації обліку.

В НП(С)БОДС 135 «Витрати» зазначається що, витрати суб'єктів державного сектору класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами:

- витрати за обмінними операціями;
- витрати за необмінними операціями [3].

На сьогодні виділяють такі напрямки модернізації обліку: удосконалення системи звітності, системи бухгалтерського обліку та створення організаційно-інформаційної системи.

Принципи бухгалтерського обліку державного сектору, викладені в національних стандартах бухгалтерського обліку державного сектору повинні кореспондувати з принципами побудови рахунків Єдиного плану рахунків. Для цього, вважаємо за необхідне, в частині обліку доходів виділити групи рахунків для обліку доходів від обмінних та необмінних операцій окремо за загальним та спеціальним фондами та передбачити в Єдиному плані рахунків рахунки з обліку доходів від операційної діяльності, інвестиційної та фінансової окремо за загальним та спеціальним фондами. Дане розподілення доходів на рахунках бухгалтерського обліку дозволить групувати інформацію із подальшим групуванням в регістрах бухгалтерського обліку та звітності. Внесення уточнень до Звіту про фінансовий результат та Консолідованого звіту про фінансовий результат за видами діяльності бюджетної установи окремо за загальним та спеціальним фондами дозволить користувачам звітності отримувати оперативну інформацію з фінансового стану бюджетної установи, посилить контроль за процесом виконання бюджету [4].

Аналіз напрямів змін в методології обліку доходів і видатків бюджетних установ засвідчує, що положеннями розроблено шляхи удосконалення національної системи регулювання обліку, однак імплементація міжнародної практики з вітчизняною призвела до виникнення деяких розбіжностей між національними стандартоми та міжнародними, які впливають на особливості обліку доходів бюджетних установ.

Основною спрямованістю реформування є запровадження нових підходів до бюджетної класифікації доходів і видатків бюджетних установ, впровадження в дію Єдиного плану рахунків, а також урахування галузевих особливостей розпорядників бюджетних коштів, що удосконалить методологію бухгалтерського обліку, зокрема обліку доходів і видатків установ державного сектору економіки.

Список використаних джерел

1. Михайлов М. Г. Особливості фінансово-господарської діяльності бюджетних установ [Електронний ресурс] / М. Г. Михайлов, М. І. Телегунь, О. П. Сливкова – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/15220122/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/buhgalterskiy_oblik_u_byudzhetnih_ustanovah.

2. Кравченко О.В. Доходи і видатки бюджетних установ у вітчизняній та міжнародній обліковій практиці / О.В. Кравченко – Режим доступу до ресурсу: http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_BOA/kravchenko_036.pdf

3. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі

[Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?&cat_id=83023&stind=11.

4. Натарова О.В. Бухгалтерський облік доходів державного сектору відповідно до національних стандартів / О.В. Натарова – Режим доступу до ресурсу: http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/764.pdf

Годнюк Ірина
к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА МЕТОДИКА КОНСОЛІДАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Виникнення і функціонування в Україні агропромислових консолідованих груп підприємств як економічно відокремлених господарюючих суб'єктів - незаперечний факт, внаслідок чого виникає необхідність розробки принципів інформаційного забезпечення їх управління та облікового відображення відносин між ними.

Інформація про фінансово-майновий стан та результати діяльності таких суб'єктів господарювання, знаходять своє відображення у консолідованій фінансовій звітності, яка дає об'єктивне й цілісне уявлення про майновий і фінансовий стан групи загалом як єдиної економічної одиниці.

Метою консолідованої фінансової звітності є інформування власників, держави і третіх осіб про контрольований капітал, фінансовий стан і результати діяльності корпоративної групи. Достовірність та повнота консолідованої фінансової звітності є основою для залучення інвестицій.

Серед вітчизняних стандартів питання складання консолідованої фінансової консолідованої звітності регулюють: НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 2 «Консолідована звітність», П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» [3].

Питання консолідації займають належне місце в системі Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), що регулюється основними стандартами: МСФЗ 27 "Консолідовані та окремі фінансові звіти", МСФЗ 3 "Об'єднання бізнесу", МСФЗ 28 "Облік інвестицій в асоційовані компанії", МСФЗ 31 "Частки у спільних підприємствах". Крім того, питання консолідації в тій чи іншій мірі стосуються і багатьох інших стандартів [2].

Розглядаючи стандарти консолідованої фінансової звітності на національному та міжнародному рівні, слід відмітити їх схожість за назвами та суттю. Разом з тим при здійсненні аналізу вимог національних і міжнародних

стандартів щодо процесу консолідації фінансової звітності виявлено, що національні стандарти розглядають вужче коло питань, ніж міжнародні. Так, НП(С)БО 2 не повністю розкриває всі тонкощі процесу консолідації, не має окремого визначення терміну "консолідована звітність", не наводить процедури втрати контролю материнськими підприємствами над дочірніми, не містить питання обліку інвестицій. На відміну від НП(С)БО 2 у МСФЗ 27 передбачено, не лише звітність групи підприємств, але й окрема фінансова звітність материнської компанії. Також потребує удосконалення облік фінансових інвестицій згідно вимог міжнародних стандартів, що регулюють процес обліку за видами діяльності та розкриття інформації про частки участі в інших суб'єктах господарювання.

При консолідації виділяють два етапи:

1) первинна консолідація (під час складання вперше консолідованої звітності раніше незалежних підприємств);

2) поточна консолідація (під час складання консолідованої звітності групи, яка була утворена раніше та вже здійснювала взаємні операції).

Кожному з видів консолідації властиві свої методики консолідації фінансової звітності [1].

Первинній консолідації властиві методики за ознакою залежно від умов створення групи підприємств (методика консолідації фінансових звітів підприємств, об'єднаних шляхом придбання та методика консолідації фінансових звітів підприємств, об'єднаних шляхом злиття).

Наступній консолідації за міжнародними стандартами фінансової звітності залежно від виду та ступеня впливу інвестора на об'єкт інвестування притаманні такі методики як: повна консолідація, пропорційна консолідація звітності, метод еквівалентної вартості або метод пайової участі, метод обліку за собівартістю.

В Україні згідно з П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» для обліку фінансових інвестицій в асоційовані й дочірні підприємства, а також у спільну діяльність зі створенням юридичної особи (спільне підприємство), використовується метод участі в капіталі [4].

Вважаємо за недоцільне застосовувати метод участі в капіталі як єдиний підхід до складання консолідованої фінансової звітності материнськими підприємствами, оскільки такий підхід не забезпечує інтереси часток меншості. Можливість складання консолідованої фінансової звітності за декількома методами надасть можливість користувачам фінансової інформації більш поглиблено аналізувати фінансову звітність та здійснювати виважені економічні рішення. Тому, пропануємо застосовувати альтернативні підходи до складання консолідованої фінансової звітності на основі міжнародних стандартів.

Консолідація являє собою об'єднання даних фінансової звітності групи підприємств в єдину звітність. Правила консолідації можуть залежати від ступеня впливу одного підприємства на інше. Складання консолідованої звітності базується на постатейному сумуванні звітів підприємств, які входять в групу. Для попередження подвійного включення взаємних операцій їх результати підлягають елімінуванню (виключенню).

Залежно від того, коли формуються консолідовані звіти, процедури

консолідації будуть різними за обсягом і складністю. Спочатку, тобто на дату придбання, група складає тільки консолідований баланс, тому що саме із цієї дати починається діяльність нової господарської одиниці. Консолідована фінансова звітність, що складається згодом (на кожну дату звітності материнського підприємства), буде формуватися з усіх форми звітів, передбачені національними стандартами [1].

Варто відзначити, що консолідація звітності це складне і тривіальне завдання, що вимагає ресурсів і часу. Виникаючі складнощі в першу чергу носять методологічний і організаційний характер:

Консолідація управлінських даних та отримання достовірної консолідованої звітності ускладнено не узгодженими методиками ведення обліку та управління фінансами компаній, що входять до холдингу;

Використання різних програмних продуктів для оперативного та фінансового управління, веде до втрати даних і їх аналітичності, збільшуються терміни обробки інформації, отримана консолідована звітність не оперативна.

У консолідованої звітності недостатня кількість розрізів аналітичної інформації.

Вирішити перераховані вище проблеми можна регламентувавши методологію консолідації звітності та впровадивши автоматизовану систему, яка дозволить компанії самостійно і з мінімальними витратами отримувати консолідовану фінансову звітність, досягнути ефективності діяльності корпоративної групи - завдяки точному плануванню, поточного аналізу і оперативному контролю.

Список використаних джерел

1. Бурлакова О. В. Современные методологические проблемы консолидированного учета [Текст] / О. В. Бурлакова. – М.: Бухгалтерский учет, 2008. – 368 с.

2. Вахрушина М. А. Международные стандарти финансовой отчетности [Текст] / М.А. Вахрушина, Л.А Мельникова. – М.: Омега-Л, 2009. – 571 с.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»/ Наказ Міністерства України №628 від 27.06.2013 р. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13 (дата звернення 02.02.2015). – Назва з екрана.

4. Сіренко С. В. Актуальність та основні облікові аспекти консолідованої фінансової звітності [Текст] / С. В. Сіренко, К. А. Яровий // Економічний аналіз. – 2013 р. – Том 14. № 2. – С.235-239. – Режим доступу: file://C:/Users/User/Downloads/278-1233-1-PB%20(2).pdf (дата звернення 02.02.2015). – Назва з екрана.

Головацька Світлана
к.е.н., доцент
Хаймьонова Наталія
аспірантка
Львівська комерційна академія
м. Львів, Україна

ОБЛІК ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ТРАНСФЕРТНИХ ЦІН

Механізм трансферних цін – потужний інструмент управління компанією, який повністю поєднує стратегічні і тактичні цілі підприємства і цілі кожної його філіалії, структурного підрозділу, центру відповідальності, та скеровує управління ними в єдиному напрямку. Метод впровадження системи трансфертного ціноутворення є одним із чільних важелів організації дієвого механізму управління, котрий дозволяє досягти різноманітних економічних цілей компанії як в короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Питання трансфертного ціноутворення зайшли відображення в наукових працях вітчизняних і зарубіжних вчених: К. Друрі, Е.А. Аткінсона, Р.С. Каплана, Ч. Хорнгрена, Дж. Фостера, П.Й. Атамаса, С.Ф. Голова, Т.П. Карпової, Г.Г. Кірейцева, В.С. Лень, Л.В. Нападовської [1-4] та інших.

Трансфертні ціни – це умовно-розрахункові ціни, котрі використовуються в межах транснаціональної корпорації для встановлення господарських звязків між їх підрозділами, що розташовані в різних країнах, формуються в залежності від стратегії транснаціональної корпорації і складають предмет комерційної таємниці [3].

Запровадження трансфертної політики повинно ґрунтуватися на дотриманні принципів об’єктивності, реалізму, справедливості для усіх сторін, скорочення часу на переговори для усіх сторін, скорочення часу на переговори та вирішення суперечок, зниження ризику недостатньої оптимізації виробництва та управління, точності і достовірності відображення економіки кожного центру прибутку [1]. Мета системи трансфертного ціноутворення:

1. Надавати інформацію, яка спонукає менеджерів підрозділів до прийняття виважених та обґрунтованих управлінських рішень.
2. Забезпечувати корисною інформацією для оцінки показників внутрішньогосподарської діяльності центрів відповідальності;
3. Цілеспрямовано переміщувати частину прибутку між підрозділами та місцями їх розміщення.
4. Гарантувати, що автономність діяльності підрозділів не порушується.
5. Забезпечення внутрішнього контролю за результатами взаємовідносин між центрами відповідальності.

Внаслідок своїх особливостей трансфертна ціна істотно впливає на кінцеві показники діяльності центрів відповідальності, тому при використанні

трансфертних цін важливим є вибір оптимальних методів трансфертного ціноутворення. Практика діяльності виробила кілька методів визначення трансфертних цін:

Ціноутворення на основі ринкових цін (якщо для проміжного продукту існує досконалий конкурентний ринок, то для прийняття рішень і оцінки діяльності підприємств оптимальним є встановлення трансфертних цін за цінами конкурентного ринку. Фінансові результати підприємства відображають реальний економічний внесок підрозділу в прибуток холдингу);

Ціноутворення на основі маржинальних витрат (використовується, коли ринок для проміжного продукту або не існує, або є недосконалим, а підприємство-виробник має вільними виробничими потужностями);

Ціноутворення на основі повних витрат (використовується в тих же випадках, що і попередній метод, за тим лише винятком, що в ціну включається надбавка, що компенсує постійні витрати);

Ціноутворення на основі підходу "витрат плюс" (використовується в тих же випадках, що і ціноутворення на основі повних витрат з тією різницею, що в ціну закладається надбавка на прибуток, тобто підприємство працює з наперед визначеною рентабельністю - базою для нарахування надбавки можуть бути змінні витрати або повні витрати);

Ціноутворення на основі маржинальних витрат плюс постійна фіксована надбавка (передбачає передачу продукції підприємству-споживачеві за маржинальним витратам і виплату останнім підприємству-виробнику фіксованої надбавки);

Ціноутворення на основі переговорів (найбільш прийнятні в ситуаціях, коли існує кілька ринкових цін або реалізаційні витрати для внутрішнього і зовнішнього ринків різні).

Критеріями вибору методу трансфертного ціноутворення є [1]:

- сприяння узгодження загальної мети компанії;
- мотивація керівництва;
- сприяння автономії підрозділів в умовах децентралізації управління.

Впровадження системи трансфертного ціноутворення дозволяє транснаціональним корпораціям вирішити низку проблем, пов’язаних із аспектами управління центрами відповідальності. По-перше, застосування трансфетрних цін дає змогу розрахувати ефективність діяльності будь-якого центру відповідальності для прийняття рішення про його подальший розвиток, реструктуризацію чи ліквідацію.

По-друге, створюється механізм для підвищення ефективності діяльності центрів відповідальності і, як наслідок, зростає конкурентоздатність компанії в цілому.

По-третє, відбувається регулювання попиту і пропозиції на продукцію чи послуги того чи іншого підприємства, і в результаті створюється інструмент мотивації його керівництва у конкурентій боротьбі.

Використання трансфертного ціноутворення створює можливості оперативного контролю витрат та результатів діяльності на різних рівнях

підприємства. Використання того чи іншого методу формування трансфертних цін є складовим елементом стратегії підприємства.

Список використаних джерел

1. Голов С. Ф. Управлінський облік: [Навчальний посібник] / С. Ф. Голов. – К. : Лібра, 2003. – 704 с.

2. Корепанов Д. Н. Трансфертные цены в рамках внутрикорпоративной торговли ТНК: сущность и перспективы использования [Текст] / Д.Н. Корепанов // Интеграл. – 2009. – №2. – С. 48-49.

3. Нападовська Л. В. Управлінський облік: [Навчальний посібник] / Л. В. Нападовська. – К. : Книга, 2004. – 544 с.

4. Шеламова Д.І. Міжнародний досвід формування трансфертних цін [Текст] / Д.І. Шеламова, В.Р. Костюк // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №6. – С. 170-176.

Дацюк Альона
здобувач
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк, Україна

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Система бухгалтерського обліку витрат забезпечує отримання інформації про фактично здійсненні витрати в процесі виробництва шляхом їх суворого документування.

Первинним документам належить важливе значення в процесі оформлення господарських операцій, вони служать основою законності підтвердження тих процесів, що відбуваються на підприємстві.

Ведення первинного обліку виготовлення сільськогосподарської продукції має відповідати наступним вимогам: облік має відображати достовірну інформацію про обсяги виробництва і якісні характеристики, що використовуються в процесі калькулювання собівартості продукції; забезпечувати в структурних підрозділах облік виготовлення продукції за окремими культурами, видами тварин, показниками якості; забезпечувати доступність узагальнення інформації у зведених формах; облік має відповідати особливостям технологічного процесу виробництва; забезпечувати контроль за продукцією, що надходить з виробництва, попереджувати невиробничі втрати, розкрадання.

Аналітичний облік витрат в сільськогосподарських підприємствах має важливе значення, оскільки порядок відкриття аналітичних рахунків, особливості відображення інформації в реєстрах аналітичного обліку визначають основні

напрямки діючої в сільськогосподарському виробництві методології обліку витрат.

Організація аналітичного обліку витрат на виробництво на окремих підприємствах має ряд особливостей, які обумовлені не тільки технологічними особливостями, але й формою ведення бухгалтерського обліку. Однак, діюча форма ведення обліку впливає, як правило, тільки на порядок узагальнення, групування інформації і формування облікових регістрів. Побудову аналітичного обліку визначають технологічні особливості, виробнича програма, завдяки чому стає можливим розмежовувати витрати за видами виробництв, культур, групами тварин і робіт, що виконуються.

Отримувати інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень, дозволить дотримання графіку документообігу на підприємстві.

Графік документообігу має важливе значення для раціональної організації первинного обліку, оскільки в ньому визначаються порядок створення первинних документів за господарськими операціями, вказуються особи, відповідальні за своєчасне і правильне оформлення цих документів тощо. Графіком визначаються терміни подання окремими підрозділами первинних і зведених документів в бухгалтерію.

Існуючі форми первинної документації сільськогосподарських підприємств не завжди надають обґрунтовану інформацію для відображення фактичних витрат виробничих та інших запасів на потреби виробництва відповідно до встановлених лімітів, норм витрат, аналізу норм витрат відповідно до якості ресурсів, що використовуються у виробничому процесі, не дають можливості забезпечувати облік продукції, що надходить, відповідно до категорій якості, відображати перевитрату чи економію матеріальних та інших ресурсів.

Як свідчить практика, на сільськогосподарських підприємствах застосовується значна кількість довільних первинних та зведених документів, однак, в процесі їх складання неможливо накопичувати об’єктивні дані для наступного калькулювання собівартості продукції.

Підходи до формування облікової політики досить часто є формальними, що призводить до узагальнення методики та організації обліку незалежно від технологічних, організаційних та економічних особливостей господарювання сільськогосподарського виробництва. В результаті, виявляється невідповідність записів в обліковій політиці з наявними рахунками і субрахунками в робочому плані рахунків підприємства.

Ведення аналітичного обліку витрат на виробництво за об’єктами обліку (культурами, видами робіт тощо) дозволить обґрунтовано і достовірно провести оцінку виготовленої продукції, робіт, послуг, незавершеного виробництва та стане інформаційною основою для внутрішньогосподарського контролю не тільки за виробничими витратами, а й фінансово-господарською діяльністю сільськогосподарського підприємства в цілому.

Дмитрів Анастасія
студентка
Науковий керівник: Бондаренко Т.Ю., к.е.н., доцент
ДВНЗ «Криворізький національний університет»,
Криворізький економічний інститут
м. Кривий Ріг, Україна

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ В УКРАЇНІ

Характерною рисою економіки України є її перехідний стан, а отже, постійний розвиток. Постійне вдосконалення та глибокі економічні перетворення вимагають змін якісної сторони економічних відносин, в тому числі й обліку. На сьогоднішній день досить вагомого значення набуває облік витрат, адже саме витрати являють собою головний резерв підвищення прибутку підприємства.

Сучасні вимоги економіки потребують єдиного найбільш ефективного підходу до вибору методу обліку витрат. Проблеми обліку витрат полягають у серйозних змінах, пов'язаних із розширенням кола облікових об'єктів, наданням гнучкості у використанні існуючих і розробці нових методик обліку, зміною місця бухгалтера в управлінні господарськими процесами.

Загалом, проблематика обліку витрат розгортається в наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників та вчених. Найбільш фундаментальними є праці наступних авторів: Т.М. Давидова, Т.М. Сєрікова, Н.М. Ткаченка, С.Ф. Голова, З.В. Гуцайлюка та Ф.Ф. Бутинця [1]. Щодо питань, пов'язаних з проблемами обліку витрат саме в межах України, то вони знайшли певне відображення у роботах І.А. Білоусової, М.Г. Чумаченка, С.М. Деньги, З.В. Задорожного, В.О. Ластовецького, Т.Г. Маренич, С.Г. Михалевич, Т.М. Сльозко та інших вітчизняних учених-економістів [2].

Основною проблемою обліку витрат на підприємствах в Україні є проблема повноти та своєчасності їх відображення у системі обліку. Ця проблема досить багатопланова, надзвичайно складна й стосується всього нашого суспільного ладу. Загалом можна зазначити, що на сьогодні рівень невідображення витрат коливається від 10 до 50%. Найбільший відсоток витрат, що залишається поза обліком, належить до витрат на оплату праці, тому немає нічого дивного, що в науковому обігу з'явився термін «тіньова зарплата» [2].

Наступною є проблема забезпечення максимальної оперативності та достатньої аналітичності вихідної інформації щодо витрат підприємства. Досить часто інформація потрібна індивідуальному споживачу в певну мить для вирішення конкретного управлінського завдання, і її відсутність та несвоєчасність отримання може спричиняти низку негативних наслідків.

Також проблемою обліку витрат підприємства є проблема створення єдиної інформаційної загальнодержавної (міжгалузевої) бази норм і нормативів для обліку за витратами підприємства. Така інформаційна база вкрай необхідна Україні, адже, як свідчать статистичні дані, матеріаломісткість вітчизняної продукції у два-три рази вища, ніж у країнах Заходу. Це може, попри всі інші

чинники, означати, що в нашій державі вагома частка списаних на витрати виробництва матеріальних цінностей розкрадається чи насправді використовується на виробництво тіньової продукції, яку підприємство не обліковує і за яку не платить ніяких податків, зборів, платежів.

Ще однією важливою проблемою обліку витрат підприємства є проблема встановлення оптимального співвідношення обсягів автоматизованих і неавтоматизованих облікових робіт та визначення їхньої ролі у скороченні необґрунтованих витрат. Кожному підприємству доцільно на початку року розумно та обґрунтовано встановлювати потребу в тих чи інших облікових засобах, приладах та виконавцях облікових робіт задля мінімізації та оптимізації витрат, пов’язаних з їх застосуванням [3].

Наступна проблема – облік змішаних витрат та вибір методики їх розподілу економічно доцільним шляхом. На сьогодні не впроваджено оптимальної методології обліку змішаних (умовно-постійних та умовно-змінних) витрат, що значно ускладнює процес обліку витрат. Ефективне управління змішаними витратами можливе за умови визначення впливу факторів витрат на їх величину та наявність взаємозв'язку між ними в рамках певного періоду часу [1].

Наступною проблемою обліку витрат є проблема рівня відповідності облікової системи підприємства щодо його витрат чинному обліковому законодавству й меті та завданням самого підприємства. Тобто обліковий персонал підприємства, що безпосередньо займається обліком витрат, має володіти повною і вичерпною інформацією про нові нормативно правові акти України, вміти порівнювати, аналізувати, об'єктивно оцінювати, надавати пропозиції та грамотно реалізувати ці акти на практиці із урахуванням специфіки діяльності підприємства [2].

Також вагомого значення набуває проблема матеріально-технічного й організаційного забезпечення, яка полягає у достатньому забезпеченні підприємства сучасними матеріально-технічними засобами і рівні організації та ефективності ведення первинного та зведеного обліку, внутрішньогосподарського контролю, формування звітної інформації. На вирішення цього питання має бути спрямована послідовна стратегія розвитку підприємства, яка б передбачала оновлення, закупівлю, облаштування, використання й фінансування матеріально-технічних засобів, проведення організаційних заходів, спрямованих на виведення підприємства на новітні простори інформаційної економіки [3].

Отже, одним з найважливіших оціночних показників господарської діяльності будь-якого підприємства є витрати. Оптимізація витрат забезпечує дотримання режиму економії, зростання продуктивності праці, скорочення непродуктивних витрат, що дозволяє підвищити рентабельність.

На сьогоднішній день облікова система України все ще потребує вирішення багатьох проблем стосовно обліку витрат на підприємствах різних форм власності. Тому перспективи подальших досліджень в цій тематиці дуже широкі і впродовж багатьох років викликатимуть жвавий інтерес у вчених-економістів.

Список використаних джерел

1. Гаврилишин Н. М. Проблеми обліку витрат в Україні та напрямки його удосконалення [Електронний ресурс] / Н. М. Гаврилишин, А. Л. Підгірна А.Л.. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2011/Economics/7_88482.doc.htm.
2. Селіверстова І. О. Перспективні шляхи вирішення проблеми обліку доходів і витрат підприємництва [Електронний ресурс] / І. О. Селіверстова, І. Зозуля. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://jrnl.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/download/530/514
3. Талько Т. М. Проблеми обліку витрат підприємства та їх вирішення в Україні [Електронний ресурс] / Т. М. Талько. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://sophus.at.ua/publ/2014_05_22_23_kampodilsk/sekcija_6_2014_05_22_23/problemi_obliku_vitrat_pidpriemstva_ta_jikh_virishennja_v_ukrajini/64-1-0-1015

Добрыдень Нина
ассистент
Полесский государственный университет
г. Пинск, Республика Беларусь

РЕФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Сегодня Республика Беларусь, как и многие страны вовлечена в процесс гармонизации национальной системы бухгалтерского учета в соответствии с МСФО. В Республике Беларусь выбран путь постепенного изменения законодательства и приведение его в соответствие с основными принципами МСФО. Сближение национальной системы бухгалтерского учета с МСФО в стране осуществлялось в несколько этапов и продолжается по сегодняшний день.

Первый этап берет свое начало с 1998 г. с принятием постановления Совета Министров Республики Беларусь от 4 мая 1998 г. №694 ”О государственной программе перехода на Международные стандарты бухгалтерского учета в Республике Беларусь“. Постановлением устанавливался срок перехода организаций и индивидуальных предпринимателей на МСФО до 1 января 2008 г. Однако разработанная программа перехода на международные стандарты бухгалтерского учета в Республике Беларусь не была выполнена, переход на МСФО не состоялся, а значительная часть разработанных в ходе реализации программы нормативно-правовых актов впоследствии была отменена.

В 2011-2014 гг. деятельность по гармонизации национальной системы бухгалтерского учета с МСФО резко активизировалась, что обусловлено глобализацией экономики и необходимостью привлечения для ее развития иностранных инвестиций. На данном этапе был принят целый ряд нормативно-правовых актов, учитывающих отдельные положения и рекомендации МСФО. В

результате чего произошли существенные изменения в типовом плане счетов бухгалтерского учета, были утверждены новые формы бухгалтерской отчетности, появились новые объекты учета – отложенные налоговые активы и отложенные налоговые обязательства, разработан новый порядок учета доходов и расходов.

Следующий этап сближения национальной системы бухгалтерского учета с МСФО характеризуется принятием двух основополагающих законов. Это – Закон Республики Беларусь от 12 июля 2013 г. N 57-З ”О бухгалтерском учете и отчетности“ и Закон Республики Беларусь N 56-З ”Об аудиторской деятельности“, которые вступили в силу с 1 января 2014 г.

Новый Закон ”О бухгалтерском учете и отчетности“ ввел в действие МСФО на территории Республики Беларусь в качестве технических нормативных правовых актов. Кроме того, в новом законе прописаны основополагающие принципы бухгалтерского учета и отчетности, соответствующие МСФО.

Для обеспечения терминологического единства в Законе включены такие базовые понятия МСФО, как ”учетная оценка“, ”профессиональное суждение“, ”пользователи“ (отчетности), а также уточнены определения терминов ”активы“, ”обязательства“, ”собственный капитал“, ”доходы“, ”расходы“, ”отчетность“, ”учетная политика“. Новым Законом значительно расширен спектр субъектов хозяйствования, обязанных составлять отчетность по МСФО.

Следует отметить, что со вступлением в силу Закона ”О бухгалтерском учете и отчетности“, нововведением в белорусское законодательство стало включение нового нормативно-правового акта – Национальный стандарт бухгалтерского учета и отчетности. На сегодняшний день в Республике Беларусь введены следующие Национальные стандарты бухгалтерского учета и отчетности: Национальный стандарт бухгалтерского учета и отчетности ”Учетная политика организации, изменения в учетных оценках, ошибки“ от 10.12.2013 г. №80; Национальный стандарт бухгалтерского учета и отчетности ”Консолидированная бухгалтерская отчетность“ от 30.06.2014 г. №46; Национальный стандарт ”Влияние изменений курсов иностранных валют“ от 29.10.2014 г. №69.

В целом, рассмотрев все нововведения, внесенные в Закон ”О бухгалтерском учете и отчетности“, можно сказать, что в Законе заложена основа для развития национальной учетной системы на качественно новом уровне, в котором приоритетен не процесс ведения бухгалтерского учета, а результат – получение достоверной отчетности, понятной пользователям и необходимой для принятия управленческих решений.

В связи с необходимостью формирования современной правовой базы, реализации задач по сближению национального законодательства с Международными стандартами финансовой отчетности и Международными стандартами аудита был разработан и принят Закон РБ N 56-З ”Об аудиторской деятельности“, согласно которому годовая отчетность общественно значимых организаций, составленная в соответствии с МСФО подлежит обязательному аудиту.

Несмотря на то, что в части гармонизации сделаны определенные шаги, в

ряде случаев по уже ранее принятым решениям, соответствующим принципам МСФО, произошел возврат к ранее действовавшим механизмам учета, не обеспечивающим прозрачность финансовой отчетности.

Так, например, с введением нового Национального стандарта бухгалтерского учета и отчетности № 80 с 1 января 2015 г. в РБ отменена практиковавшая ранее переоценка полученных и выданных валютных кредитов, предварительной оплаты, задатков и аккредитивов, т.е. произошло определенное сближение с МСФО в части валютных операций. Вместе с тем, как и ранее, в Беларуси действует особый порядок учета и списания курсовых разниц, обусловленных девальвационными процессами [1, с.34].

Следующее противоречие принципам МСФО нашло свое отражение в Постановлении Министров Республики Беларусь от 16.02.2015 г. №102 [2]. В связи с данным Постановлением, субъекты хозяйствования получили право не начислять амортизацию по всем или отдельным объектам основных средств и нематериальных активов, используемых ими в предпринимательской деятельности, с продлением нормативных сроков службы и сроков полезного использования таких объектов на срок, равный периоду, в котором начисление амортизации не производилось. Данная мера, способствует созданию определенного финансового благополучия, так как уменьшение затрат на величину амортизационных отчислений приводит к увеличению прибыли (или уменьшению убытков), что в свою очередь противоречит принципам МСФО.

Противоречит принципам МСФО и Постановление Министерства финансов Республики Беларусь от 11 марта 2013 г. №16 ”О некоторых вопросах бухгалтерского учета“ (в ред. от 16.12.2014 г. №82) [3]. Согласно названному постановлению, действовавшему с 2013 года и продленному до 1 января 2017 года, проценты по кредитам и займам, полученным на приобретение (создание) основных средств, начисленные после принятия к бухгалтерскому учету основных средств, организации вправе учитывать в течение отчетного года в составе вложений в долгосрочные активы и в конце отчетного года включать в первоначальную (переоцененную) стоимость основных средств. Данное обстоятельство также позволяет уменьшить затратную часть предприятия и приукрасить его финансовое состояние, в то время, как по МСФО после ввода объектов основных средств в эксплуатацию, их стоимость меняться не должна.

Таким образом, современное развитие системы бухгалтерского учета и отчетности в Республике Беларусь состоит в дальнейшем использовании рекомендаций МСФО, что предполагает продолжение научной проработки теоретических и методологических аспектов реформирования системы бухгалтерского учета, совершенствования качественных характеристик национальной бухгалтерской отчетности в контексте сближения с принципами МСФО.

Список использованных источников

1. Коротаев С.Л. МСФО в Беларуси: состояние, проблемы, перспективы / С.Л. Коротаев // Бухгалтерский учет и анализ. – 2015. – №4. – с. 33-36.

2. О внесении дополнения в Постановление Совета Министров Республики Беларусь от

16 ноября 2001 г. № 1668 и вопросах начисления амортизации основных средств и нематериальных активов в 2015 г.: Постановление Совета Министров Республики Беларусь, 16.02.2015 г. №102// Консультант Плюс: Беларусь. Технология Проф. 3000 [Электронный ресурс] / ООО ”ЮрСпектр“, Нац. центр правовой информ. Респ.Беларусь. – Минск, 2015.

3. О некоторых вопросах бухгалтерского учета: Постановление Министерства финансов Республики Беларусь, 11 марта 2013 г. №16 // Консультант Плюс: Беларусь. Технология Проф. 3000 [Электронный ресурс] / ООО ”ЮрСпектр“, Нац. центр правовой информ. Респ.Беларусь. – Минск, 2015.

Дубчак Ганна
студентка
Семенишена Наталія
к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Камянець-Подільський, Україна

МОДЕЛІ ТА СУТНІСТЬ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)

Баланс - в перекладі з французької (balance) означає буквально "терези", а якщо по суті - це рівновага. Поняття балансу використовується, наприклад, у фізиці (водний баланс), в макроекономіці (платіжний баланс держави), в мікроекономіці (баланс потужностей), особистих фінансах (баланс платіжної картки) тощо. Баланс відображає фінансовий стан підприємства на певну дату, тому відповідно до чинних вимог МСФЗ його називають Звітом про фінансовий стан підприємства.

Сам баланс - це модель, за допомогою якої в інтересах всіх користувачів представляється фінансове становище інституційної одиниці на певний момент часу. У зв'язку з цим класифікація бухгалтерських балансів відіграє величезну роль і чим більш вона докладніше, тим більш якісну ми отримуємо інформацію.

Ряд дослідників вважають, що існує два види балансу, які в подальшому класифікуються за іншими ознаками, зокрема це питання було піднято в теорії бухгалтерського обліку В.Р. Захар'єва [1]. Це:

1. Динамічні баланси відображають фінансове становище організації не тільки по моментальним показниками, але і у вигляді інтервальних показників - оборотів за період. Прикладами динамічних балансів є шаховий оборотний баланс, оборотна відомість.

2. Статичні баланси складаються з показників, розрахованих на певну дату. Е.А. Мізиковский класифікує статистичні баланси за певними ознаками: вступний, поточний, заключний, оборотно - сальдовий, ліквідаційний, Сануються,

розділовий, окремий, зведений, консолідований, інвентарний [2].

Рис. 1. Сутність Балансу

Так було виділено різноманіття видів балансу, однак усі вони відрізняються в залежності від мети їх складання.

У світовій обліковій практиці балансовому звіту приділяється значна роль, проте, його структура, порядок розташування розділів і ступінь їх деталізації різноманітні.

В світовій практиці виділяють три основні моделі балансу. Перша зустрічається в країнах, що застосовують англосаксонську систему бухгалтерського обліку, в котрій пріоритет віддається виявленню платоспроможності підприємства. Тому актив балансу класифікується за принципом ліквідності, а пасив – за ступенем повернення боргових зобов'язань).

В другій моделі, що розповсюджена у Франції, статті балансу (особливо пасиву) класифікуються виходячи з принципу володіння чи права власності. Борги в даному випадку класифікуються не за ступенем повернення, а за природою їх виникнення, а інформацію за ступенем повернення зобов'язань французькі аналітики розташовують в додатку для того, щоб надати там повнішу картину.

Третя модель, прихильниками котрої також є французи, спрямована на виявлення зв'язку між статтями активу та пасиву. Ще до недавнього часу вона тяжіла до балансу підприємств колишнього СРСР, де відображалась цільова спрямованість використання ресурсів, виділених згідно плану. У Франції такий тип балансу знаходить все більш широку підтримку, його називають

функціональним балансом. Баланс, актив котрого побудований по типу функціонального, а пасив – по принципу приналежності прав власності, офіційно узаконений.

Таким чином, варто відзначити різноманітність підходів до моделювання Звіту про фінансовий стан в різних країнах. На сьогодні вітчизняний формат Балансу суттєво наближений до МСФЗ, однак має свої особливості та окремі відмінності.

Список використаних джерел

1. Теория бухгалтерского учета [Текст] : учебник / под ред. В.Р. Захарьина. – М.: Инфра-М, Форум, 2003. – 304 с.
2. Теория бухгалтерского учета [Текст] : учебник / под ред. Е.А. Мизиковского. – М. : Экономистъ, 2004. – 400 с.

Дуганець Наталія
к.е.н., доцент
Корнійчук Алла
студентка
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Необхідність існування єдинозначних обґрунтованих рекомендацій, понять та роз'яснень з ведення обліку капітальних інвестицій з врахуванням вітчизняної і закордонної облікової теорії та практики визначили актуальність теми дослідження.

Проте, ряд проблем залишається недостатньо розглянутими та вимагають свого вирішення. Зокрема, необхідно:

- узгодити визначення змісту понять щодо обліку капітальних інвестицій в усіх документах, де вони наведені;
- виділити у відповідності до вітчизняної практики додаткові об'єкти бухгалтерського обліку капітальних інвестицій;
- розробити методику обліку щодо обов'язкового створення власних накопичувальних фондів підприємств, необхідних для здійснення капітальних інвестицій.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» інвестиції – це всі види грошових, майнових та інтелектуальних коштовностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької

діяльності, в результаті яких утворюється прибуток або досягається соціальний ефект [1].

Аналізуючи нормативно-правове забезпечення з обліку капітальних інвестицій, доведено, що в чинних П(С)БО немає чітко визначеного терміну «капітальні інвестиції». За даними п. 4 П(С)БО 7 «Основні засоби»: «капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи» – витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством [2].

Відповідно до Податкового кодексу (п. 14.1.81) капітальні інвестиції – господарські операції, що передбачають придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних засобів і нематеріальних активів, що підлягають амортизації [3].

Систематизація поглядів дослідників дає можливість уточнити, що капітальні інвестиції – це внутрішні інвестиції підприємства в основний капітал, які передбачають капітальне будівництво та придбання основних засобів, придбання та виготовлення інших необоротних активів підприємства, з метою нарощення і отримання в довгостроковому періоді доходу, а також витрати, пов'язані з поліпшенням об'єктів основних засобів, що призводять до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання даних об'єктів [4].

Отож, нам вдалося встановити, що на сьогодні залишається неузгодженим визначення понять щодо капітальних інвестицій у чинних нормативно-правових актах, що й спричинює розходження думок науковців, які працюють у цьому напрямку досліджень. Виправити цей недолік можливо, узгодивши поняття, наведені у різних документах, з Податковим кодексом, де, на нашу думку, визначення більш точно відображає економічну сутність капітальних інвестицій, щоб в подальшому не виникало розбіжностей в даних бухгалтерського та податкового обліку.

На нашу думку, доречно було б удосконалити діючий План рахунків, розширивши коло об'єктів бухгалтерського обліку капітальних інвестицій та збільшивши перелік операцій, які відображають за дебетом рахунку 15 згідно з Інструкцією.

Варто було б виокремити додаткові субрахунки до рахунку 15 «Капітальні інвестиції»:

- 156 «Поліпшення та відновлення ОЗ», що дасть змогу окремо обліковувати капітальний ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів;
- 157 «Капітальні витрати на поліпшення земель», де можна буде відображати витрати за видами, наприклад:меліорацію (осушення чи зрошення),протиерозійні заходи;
- 158 «Інші капітальні інвестиції», за яким накопичувати витрати та розподіляти пропорційно контрактній вартості витрат на будівельно-монтажні роботи і устаткування [5].

Поглиблена деталізація структури Плану рахунків бухгалтерського обліку забезпечить отримання зовнішніми і внутрішніми користувачами більш повної інформації стосовно обліку капітальних інвестицій.

Джерелами фінансування, капітальних інвестицій можуть бути як власні кошти (сформовані з прибутку, амортизаційних відрахувань, бюджетного фінансування, фінансування сторонніх організацій в порядку пайової участі у будівництві та ін.), так і залучені кошти (це – банківські кредити та інші позикові кошти). Проте, як би все гарно не звучало – нестабільність нашого законодавства, політичної ситуації, різноманітні організаційно-економічні чинники дуже впливають на рівень ефективності від залучення капітальних вкладень зі сторони.

Ми вважаємо за необхідне створити систему, згідно якої було б можливим утворення постійно діючих власних накопичувальних фондів підприємствами на капітальні інвестиції, оскільки матеріально-технічна база підприємств застаріла, а сьогоднішня ринкова ситуація вимагає підвищення конкурентоздатності продукції на ринку, що досягається завдяки оновленню та ефективному використанню матеріально-технічної бази.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" [Електронний ресурс]. – 1999. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14.

2. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" [Електронний ресурс] // 2015 – Режим доступу до ресурсу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00.

3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page17.

4. Остапчук Т. П. Облік і контроль капітальних інвестицій: теорія і практика здійснення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.06.04 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" / Т. П. Остапчук. – Тернопіль, 2004. – 27 с.

5. Таталі З. С. Основні напрями удосконалення обліку капітальних інвестицій / З.С. Таталі [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.economy-confer.com.ua/full-article/1407/.

Жураковська Ірина
к.е.н., доцент
Колбасюк Оксана
магістр
Луцький національний технічний університет
м.Луцьк, Україна

УМОВНІ ФАКТИ ТА ЇХ ІМОВІРНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ МСФЗ

Дуже часто при опрацюванні міжнародних стандартів зустрічається поняття «ймовірність». Воно використовується для визначення об'єктів (наприклад, для основних засобів визначається ймовірність отримання від їх використання майбутніх економічних вигід) та оцінки (наприклад, обчислення справедливої вартості за дохідним підходом передбачає визначення теперішньої вартості грошових потоків з врахуванням ймовірності їх настання). Однак, ні у вітчизняній обліковій літературі, ні в досліджуваних нами зарубіжних джерелах не зустрічається порядок її визначення або обліку чи принаймні якісь практичні рекомендації для бухгалтерів щодо використання цієї категорії.

Імовірність – це числова характеристика можливості того, що випадкова подія відбудеться в умовах, які можуть бути відтворені необмежену кількість разів [1]. Використання ймовірності в якості об'єкта обліку вимагає осмислення господарського життя по-новому, оскільки її врахування зумовлює необхідність відображення не лише тих фактів господарського життя, що вже відбулися чи відбуваються в поточному періоді, але й наслідків тих фактів господарського життя, що в майбутньому за певних умов вплинуть на зміну фінансового стану підприємства.

Науковці звернули увагу на ймовірність подій для цілей обліку при дослідженні умовних фактів господарського життя - це зумовлений певною причиною факт господарського життя, що не має точно визначеного наслідку (результату), оскільки останній зумовлений впливом певних обставин, правил, вимог, подій, даних, тощо.

Проф. М.І. Кутер, Д.В. Луговський, проф. Л.А. Чайковська, І. Є. Гущіна, Ю.А. Якушева та ін. пропонують включати в звітність умовні факти господарської діяльності (УФГД), що мають місце на звітну дату і виникнення наслідків яких залежить виключно від ймовірності настання майбутніх подій. В Російській федерації розмір ймовірності для відображення в звітності умовних фактів регулюється законодавчо – затверджено Положення бухгалтерського обліку 8 "Умовні факти господарського життя" [4].

Міжнародні стандарти фінансової звітності не оперують поняттям «умовні факти», однак дослідження науковців підтверджують, що до них належать умовні активи та зобов'язання.

Так, згідно МСБО 37 умовними зобов'язаннями визнаються:

а) можливі зобов'язання, які виникають внаслідок минулих подій і існування яких підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи

кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання;

б) існуючі зобов'язання, які виникають внаслідок минулих подій, але не визнаються, оскільки немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення зобов'язання, або суму зобов'язання не можна оцінити достатньо достовірно [5].

Згідно з МСФЗ 37, умовний актив (contingent asset) – це можливий актив, який виникає в наслідок минулих подій і існування якого буде підтверджено тільки тим відбудеться чи не відбудеться одна або декілька невизначених майбутніх подій, які не знаходяться під повним контролем компанії.

На прикладі МСФЗ 37 ми бачимо, що стандарти вимагають оцінки ймовірності подій, щоб відокремити зобов’язання від умовного зобов’язання і забезпечення, активу від умовного активу. Але конкретних рекомендацій щодо кількісного виміру її чи інформаційного забезпечення немає. Всі розрахунки залишаються на розсуд бухгалтера і залежать від досвіду та компетенції останнього.

Зважаючи на відсутність наукових праць з оцінки досліджуваної категорії в обліковій науці, нами зроблено пошук в споріднених економічних науках, де проводить оцінка ймовірності господарських операцій. Поняття імовірності спостерігається у всіх аспектах господарського життя підприємства, але найбільше при визначенні поняття ризику. Згідно із стандартами управління ризиками, ризик – це поєднання можливості виникнення збитків і тяжкості цієї шкоди; поєднання ймовірності події та її наслідків; ймовірність впливу випадкової події на цілі; вплив невизначеності на цілі [6].

І.А. Бланк розглядає поняття «ризик» через імовірність. З його точки зору ризик – це імовірність виникнення негативних наслідків у формі втрати доходу чи капіталу за невизначеності умов здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства [7]. Ми цілком погоджуємось з даним твердженням.

З вищенаведеного можна зробити висновок, що хоча в обліку категорія ймовірність не пов’язана з ризиком, адже ризик – це тільки негативне явище, методологія управління ризиками та їх оцінка може бути використана при розробці пропозицій для бухгалтерів щодо оцінки ймовірності для складання звітності за МСФЗ. Поки що вплив ймовірності на оцінку об’єктів звітності не підлягає жодній перевірці. Їх відображення залежить від суб’єктивної точки зору бухгалтерів.

Список використаних джерел

1. Колмогоров А. Н. Основні поняття теорії імовірності / А.Н. Колмогоров. – 2-ге вид. – Москва: Наука, 1974. – 119 с.

2. Положення бухгалтерського обліку 8/01 "Умовні факти господарського життя”. Затверджено наказом Міністерства фінансів Російської Федерації від 28.11.2001 року.

3. Брюханов М. Мошенничество в примечаниях к финансовой отчетности / М.Брюханов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: gaap.ru/biblio/gaapias/ ideology/026.asp.

4. Баталічева Т. Є. Аналіз методів кількісної оцінки ризиків / Т.Є. Баталічева // Управління ризиком. – 2014. – №8 (171). – С. 106 – 108.

5. Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» : МСБО 37 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buhgalter911.com/Res/MSBO/ MSBO.aspx

6. Волосович С. В. Страхування ризиків кредитної сфери : монографія / С.В. Волосович. – К. : Київ. нац.торг. – екон. ун-т, 2013. – 388 с.

7. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента : в 2 т. / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1999. – т. 2. – 512 с.

Зарецкий Вадим
к.э.н., доцент
Белорусский государственный экономический университет
г. Минск, Республика Беларусь

ПРОБЛЕМЫ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ КОСВЕННЫХ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗАТРАТ В БУХГАЛТЕРСКОМ УЧЕТЕ БЕЛАРУСИ И УКРАИНЫ

На современном этапе в большинстве стран постсоветского пространства, в том числе в Республике Беларусь и Украине, развитие бухгалтерского учета осуществляется на основе принципов и положений Международных стандартов финансовой отчетности. Одним из примеров является внедрение в учетно-аналитическую практику многих постсоветских стран методики распределения косвенных производственных затрат.

Порядок распределения данных затрат приведен в МСФО (IAS) 2 «Запасы» (далее – IAS 2). Согласно положениям этого стандарта косвенные производственные затраты делятся на переменные и постоянные. Постоянные производственные накладные расходы относятся на себестоимость запасов на основе нормальной производительности производственных мощностей. Под последней понимается «тот объем производства, который ожидается получить исходя из средних показателей за ряд периодов или сезонов работы в нормальных условиях, с учетом потерь в производительности в связи с плановым обслуживанием» [1, с. 2–3]. Базой распределения переменных производственных затрат является показатель фактического использования производственных мощностей. Именно такая методика принята в Украине.

Методику распределения косвенных производственных затрат поясним в таблице 1.

Во-первых, как видно из таблицы 1 размер постоянных производственных затрат, распределенных на основе показателя нормальной производительности производственных мощностей, в конечном счете зависит от уровня производства, хотя по определению постоянных производственных накладных расходов – это «…затраты, которые остаются относительно неизменными независимо от объема

производства…» [1, с. 2]. В случае падения объема производства в организациях будет формироваться сумма нераспределенных постоянных косвенных производственных затрат, которые согласно данной методики распределения не должны включаться в себестоимость произведенной продукции. И таким образом будет занижена прибыль от реализации продукции отчетного периода, что должно послужить сигналом руководству коммерческой организации о неполном использовании производственных мощностей. В то же время это приведет к несопоставимости в динамике показателя себестоимости продаж, так как в разные периоды времени при различных фактических объемах производства показатель себестоимости продаж будет иметь различные качественные характеристики.

Таблица 1

Методика распределения постоянных косвенных производственных затрат

Наименование показателей	Величина
1. Годовая нормальная производительность производственных мощностей организации, тыс. шт. в год	800,0
2. Фактически произведено продукции за год, тыс. шт.	500,0
3. Прямые материальные затраты, млн у.е.	2100,0
4. Прямые трудовые затраты, млн у.е.	1900,0
5. Косвенные производственные затраты, млн у.е.	9600,0
5.1. переменные производственные затраты, млн у.е.	7500,0
5.2. постоянные производственные затраты, млн у.е.	2100,0
6. Нормативная ставка косвенных постоянных производственных затрат, тыс. руб. (стр. 5.2 / стр. 1)	2625,0
7. Величина постоянных производственных затрат, приходящихся на произведенную продукцию, млн у.е. (стр. 2 х стр. 6)	1312,5
8. Нераспределенные постоянные производственные затраты, млн у.е. (стр. 5.2 – стр. 7)	757,5
9. Себестоимость произведенной продукции, млн у.е. (стр. 3 + стр. 4 + стр. 5.1 + стр. 7)	12842,5
10. Себестоимость единицы произведенной продукции (стр. 9 / стр. 2), у.е.	25685,0

Целесообразнее было бы распределять постоянные косвенные производственные затраты с помощью методики, когда фактический объем производства больше, чем нормальная производительность производственных мощностей. Тогда в целях недопущения перепроизводства и работы «на склад», занижалась бы величина прибыли от реализации путем списания нераспределенных постоянных производственных затрат на расходы периода.

Поясним это в таблице 2.

На рынке было реализовано согласно спросу 800 тыс. шт. продукции. Выручка от реализации составила 35000 млн у.е., себестоимость реализованной продукции состоит из себестоимости 800 тыс. шт. продукции и размера нераспределенных производственных затрат и равна 21928 млн. руб. (26360 х 800 тыс. шт. + 840 млн у.е.). Прибыль от реализации продукции составила 13072 млн у.е. (35000 млн у.е. – 21928 млн у.е.). Коммерческие и управленческие расходы в нашем примере отсутствуют. Если бы постоянные косвенные производственные затраты не делились на распределенную и нераспределенную части, то себестоимость реализованной продукции составила бы 21600 у.е. ((27200 млн у.е. /

1000 тыс. шт.) х 800 тыс. шт.). В итоге прибыль от реализации была бы равна 13400 млн у.е. (35000 млн у.е. – 21600 млн у.е.). Следовательно, это стимулировало бы организацию сокращать объем производства, чтобы довести его до уровня нормальной производительности производственных мощностей, т.е. уровня спроса на продукцию.

Таблица 2

Предлагаемая методика распределения постоянных косвенных производственных затрат

Наименование показателей	Величина
1. Годовая нормальная производительность производственных мощностей организации, тыс. шт.	800
2. Фактически произведено продукции за год, тыс. шт.	1000
3. Прямые материальные затраты, млн у.е.	4200
4. Прямые трудовые затраты, млн у.е.	2800
5. Косвенные производственные затраты, млн у.е.	19200
5.1. переменные производственные затраты, млн у.е.	15000
5.2. постоянные производственные затраты, млн у.е.	4200
6. Нормативная ставка для распределения постоянных производственных затрат (стр. 1 / стр. 2)	0,8
7. Величина постоянных производственных затрат, приходящихся на произведенную продукцию, млн у.е. (стр. 5.2 х стр. 6)	3360
8. Нераспределенные постоянные производственные затраты, млн у.е. (стр. 5.2 – стр. 7)	840
9. Себестоимость произведенной продукции, млн у.е. (стр. 3 + стр. 4 + стр. 5.1 + стр. 7)	26 360
10. Себестоимость единицы произведенной продукции (стр. 9 / стр. 2), у.е.	26 360

Во-вторых, не решена проблема единицы измерения нормальной производительности производственных мощностей. В специальной литературе предлагается использовать: показатель объема выпуска в натуральном выражении; метод коэффициентов эквивалентности [2, с. 254–255]; время, которое затрачивается на производство отдельных видов продукции в [3, с. 166]. Также возможен вариант опосредованного применения нормальной производительности производственных мощностей при распределении косвенных постоянных затрат, который используется в Украине [4].

Белорусская система учёта косвенных производственных затрат постепенно сближается с международной практикой учёта [5, 6], однако на данный момент ей не свойственны перечисленные проблемы. Так, в бухгалтерском учёте Республики Беларусь предполагается (в качестве альтернативы полного распределения косвенных производственных затрат между производимой продукцией) выделение условно-переменной и условно-постоянной частей данных затрат. Однако, в белорусском учёте эти затраты группируются с целью включения в себестоимость продукции условно-переменной части (пропорционально любой базе распределения) и отнесения на финансовый результат условно-постоянной части.

Однако с 1 января 2017 года бухгалтера общественно значимых организаций в Республике Беларусь вынуждены будут составлять отчетность по МСФО [7] и неизбежно столкнутся с проблемой измерения нормальной производительности

производственных мощностей. В связи с этим, следует внимательно изучить опыт зарубежных стран, в т.ч. Украины, по распределению постоянных косвенных производственных затрат, чтобы корректно исчислять себестоимость произведенной продукции.

Список использованных источников

1. Международный стандарт финансовой отчетности (IAS) 2 Запасы // Сайт Совета по МСФО [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://eifrs.iasb.org/eifrs/bnstandards/ru/2009/ias2.pdf. – Дата доступа: 02.12. 2015.

2. Рассказова-Николаева С.А. Управленческий учет: учеб. пособие / С.А. Рассказова-Николаева, С.В. Шебек, Е.А. Николаев. – СПб.: Питер, 2013. – 496 с.

3. Апчерч А. Управленческий учёт: принципы и практика / А. Апчерч. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 952 с.

4. Положение (стандарт) бухгалтерского учета 16 «Расходы»: приказ М-ва финансов Украины, 31 дек. 1999 г., № 318: текст по состоянию на 04 дек. 2015 г. // Сайт аудиторской фирмы «Юнитс Консалтинг Лтд.» [Электронный ресурс]. – 2015. – Режим доступа: www.accounting-ukraine.kiev.ua/standarti/standart_buhgalterskogo_ucheta_16_rashodi.pdf. – Дата доступа: 02.12. 2015.

5. Инструкция по бухгалтерскому учету доходов и расходов и признании утратившими силу некоторых постановлений Министерства финансов Республики Беларусь и их отдельных структурных элементов: утв. постановлением М-ва финансов Респ. Беларусь, 30 сент. 2011, № 102: текст по состоянию на 28 июля 2013 г. // Консультант Плюс : Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2013.

6. Об установлении Типового плана счетов бухгалтерского учета, утверждении инструкции о порядке применения типового плана счетов бухгалтерского учета: постановление М-ва финансов Респ. Беларусь, 29 июня 2011 г., № 50: с изм. и доп.: текст по состоянию на 20 нояб. 2015 г. // Консультант Плюс : Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2015.

7. О бухгалтерском учете и отчетности: Закон Респ. Беларусь, 12 июля 2013 г., № 57-З // Национальный правовой интернет-портал Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – 2013. – Режим доступа: http://pravo.by/main.aspx?guid=3871&p2=2/2055. – Дата доступа: 25.07. 2013.

Качмар Оксана
к.е.н., доцент
Стельмах Микола
магістрант
ВП НУБІП України «Бережанський агротехнічний інститут
м. Бережани, Україна

АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Необхідність переходу України на міжнародні стандарти фінансової звітності є вимогою часу, ринкової системи господарювання й зумовлена потребою виконання договірних зобов'язань України з метою інтеграції до Європейського Союзу. Адже можливість виходу українських підприємств на світові ринки капіталу безпосередньо залежить від прозорості і достовірності фінансової звітності, на підставі якої інвестор міг би приймати рішення про доцільність і обсяг інвестицій, здійснювати контроль за їх ефективним використанням. На сучасному етапі міжнародної інтеграції у сфері економіки посилилась увага до проблеми адаптації системи бухгалтерського обліку в Україні до міжнародних стандартів фінансової звітності.

Питання впровадження міжнародних стандартів в облікову систему України є об'єктом уваги для науковців і практиків. Ця проблематика висвітлюється в працях О.Є. Борис, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, В. М. Жука, В.М. Костюченко та інших науковців.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) це – набір прийнятих радою з міжнародних стандартів фінансової звітності (IASB) документів (стандартів і коментарів), що визначають стандарти, які регламентують правила складання фінансової звітності, необхідної зовнішнім користувачам для прийняття ними економічних рішень стосовно підприємства. МСФЗ (IFRS) є інструментом реалізації економічної політики, основна мета використання якого полягає у забезпеченні прозорості та зрозумілості інформації щодо діяльності суб'єктів господарювання. Метою розробки та запровадження МСФЗ також є створення достовірної бази для визначення доходів і витрат, оцінки активів і зобов'язань, розкриття існуючих фінансових ризиків, порівняння результатів діяльності. МСФЗ, на відміну від деяких національних правил складання звітності, засновані на принципах, а не на правилах, тобто головним є економічна суть процесу.

МСФЗ, на відміну від деяких національних правил складання звітності, засновані на принципах, а не на правилах, тобто головним є економічна суть процесу.

Необхідно відмітити, що ефективне впровадження МСФЗ в Україні, як одного з факторів інноваційно-інвестиційного розвитку держави, повинно супроводжуватися створенням методичних рекомендацій відносно застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

удосконаленням первинної облікової документації з урахуванням умов ринкової економіки та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності; координацією дій органів державної влади; міжнародною співпрацею в рамках спеціалізованих професійних організацій, тощо.

Залучати основні принципи міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності необхідно усім підприємствам. Але необхідно встановити різні вимоги до об'єкту розкриття інформації у фінансовій звітності для різних груп підприємств, зокрема, з урахуванням їх в операціях на ринках капіталів та об'ємах діяльності. А роль державних органів та громадських професійних організацій складається у підготовці до впровадження в інтересах суспільства міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, у сприянні застосуванні та виконанні цих стандартів.

Перехід до використання міжнародних стандартів повинен бути поступовим та цілеспрямованим, оскільки сутність такого процесу полягає в тому, щоб недоліки та невідповідності вітчизняної системи бухгалтерського обліку усувались відповідно до вимог ринкової економіки. Власне необхідна і певна інституційна перебудова системи регулювання бухгалтерського обліку та звітності.

Таким чином, на сьогоднішній день МСФЗ є ефективним засобом міжнародної інтеграції та частиною сталого економічного розвитку для України. Використання МСФЗ має суттєві переваги перед П(С)БО для більшості підприємств та користувачів їхньої фінансової звітності. А для швидкої та ефективної гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності з міжнародними стандартами необхідно розробити таку систему правових засад та методологічних підходів, які б давали змогу удосконалювати та модернізувати аспекти ведення бухгалтерського обліку та звітності в Україні. Разом з тим, внаслідок впровадження МСФЗ в Україні, буде створена прозора та зрозуміла для всього світу система контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, що підвищить інвестиційну привабливість нашої країни на світовому рівні.

Список використаних джерел

1. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія / С. Ф. Голов. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.

2. Жук В. М. Реформування бухгалтерського обліку та звітності: стан та перспективи / В. М. Жук // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 3. – С. 4–14.

3. Ліснича О. В. Міжнародні стандарти як основний напрям удосконалення бухгалтерської звітності в системі економічної інформації / О. В. Ліснича // Економіка та підприємництво. – 2006. – № 5. – С. 190–193.

Сєкіріна Н.В. Аналіз змін у структурі фінансової звітності в умовах переходу україни на МСФЗ [Електронний ресурс] / Н.В. Сєкіріна // Наукова періодика України, 2013 Режим доступу: http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/ conference/the-content-of-onferences/archives-of-individual-conferences/june-2013.

Кащук Роман
студент магістратури
Ніколашин Андрій
к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ВИЗНАЧЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ

Основна мета обліку витрат - визначення собівартості продукції, контроль за її формуванням, управління витратами та на їх основі – доходами.

Спочатку 60-х років виробничий облік визначався, як частина бухгалтерського обліку, яка включає класифікацію, записи, розподіл, узагальнення поточних і прогнозних витрат і складання по них звітності.

Так, І.А. Басманов під обліком виробничих витрат розуміє "сукупність робіт по групуванню всіх елементів витрат в різноманітних аспектах, необхідних для управління і контролю" [1, с. 33-34].

Палій В.Ф. стверджує, що "облік виробничих витрат є результатом аналітичного обліку, що готує накопичену інформацію до процесу калькулювання собівартості. При цьому об'єднання обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції є не що інше, як виробничий облік" [5, с. 76].

Ніколаєва С.А. об'єднує ці всі поняття і не вбачає ніякої різниці між управлінським, виробничим обліком і обліком виробничих витрат [4, с. 5].

Голов С.Ф. не розмежовує поняття обліку витрат і виробничого обліку. Він лише зазначає, що "в процесі розвитку управлінського обліку змінюється і трактування обліку витрат (виробничого обліку)" [2, с. 17].

Зарубіжні автори також надають значну увагу цим питанням. Так, Друрі К. зазначає, що "в системі виробничого обліку знайшли відображення облік виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції для оцінки доходів від виробництва". Автор виробничий облік розглядає як облік виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції для оцінки доходів від виробництва [3].

Нікольсон Дж. і Рорбах Дж. уперше чітко сформулювали мету виробничого обліку як обчислення собівартості, а облікові процедури звели до калькулювання витрат. Вони зазначили, що "всяка калькуляційна система, що функціонує належним чином, виконує дві різноманітні, хоч і пов'язані між собою функції. Перша, яка може бути названа прямою, міститься у визначенні дійсної собівартості продукції. Але це завдання калькуляції завжди повинно доповнюватись іншою функцією – забезпечення даних, необхідних для організації цехів підприємства в особливі облікові робочі одиниці" [7, с. 8].

Рей Х. Гарисон характеризує облік виробничих витрат як "процес підготовки бюджетів і кошторисів, розрахунку нормативних витрат і обліку фактичних витрат по різноманітних операціях, стадіях виробництва, видах діяльності або продукції з подальшим аналізом можливих змін, прибутковості, ефективності його ресурсів" [8, с. 41].

Отже, перелічені точки зору по досліджуваній проблемі можна згрупувати по наступних напрямках.

Перша група авторів не розмежовує поняття облік виробничих витрат і виробничий облік, що є на нашу думку неправильним. Представниками такого підходу є С.А. Ніколаєва, С.Ф. Голов, Ч.Т. Хорнгрен.

Друга група авторів цілком справедливо вважає, що це є різні поняття. При цьому облік виробничих витрат розглядають як базу даних для фінансового і управлінського обліку. Однак слабкість судження полягає в тому, що характеризуючи облік виробничих витрат, автори пояснюють його суть лише з точки зору методологічних прийомів, що є недостатньо повним і обґрунтованим.

Більшість авторів все ж абсолютно правильно розглядають облік виробничих витрат як групування витрат в аналітичному розрізі та вважають його інформаційною базою для здійснення контролю і управління. При цьому можна зробити висновок, що зміст виробничого обліку практично не виходить за межі бухгалтерського обліку.

До основних задач обліку витрат на виробництво відносять:

1) інформаційне забезпечення адміністрації підприємства для прийняття управлінських рішень з урахуванням їх економічних наслідків;

2) спостереження і контроль за фактичним рівнем витрат у співвідношенні з їх нормативними і плановими розмірами з метою виявлення відхилень і формування економічної стратегії на майбутнє;

3) обчислення собівартості виробленої продукції для оцінки готової продукції та розрахунку фінансових результатів;

4) виявлення й оцінка економічних результатів виробничої діяльності структурних підрозділів;

5) систематизація інформації управлінського обліку виробничої діяльності для прийняття рішень, які мають довгостроковий характер – окупність виробничих і технологічних програм, рентабельність асортименту продукції, що реалізується на внутрішньому й зовнішньому ринках, ефективність капітальних вкладень в основні фонди і виробничі запаси тощо.

Отже витрати виробництва, які формують виробничу собівартість продукції, варто визначати як вартісний вираз спожитих ресурсів на її виробництво. Для витрат виробництва, що формують виробничу собівартість необхідно встановлювати межі не звітного періоду, а межі безпосереднього виробничого процесу, що визначається технологією виробництва тієї чи іншої продукції. Визначення складу витрат виробництва відповідно до П(С)БО 16 “Витрати” можливе через категорію “виробничої собівартості” [6]. Витрати виробництва продукції, що формують її виробничу собівартість, мають включати прямі витрати і загальновиробничі витрати, тому що всі вони пов’язані з процесом виробництва.

Список використаних джерел

1. Басманов И.А. Калькулирование себестоимости промышленной продукции / И.А. Басманов. – Минск.: Вышейшая школа, 1973. – 296 с.

2. Голов С.Ф., Управленческий бухгалтерский учт / С.Ф. Голов. – К.: Скарби, 1998. – 383 с.

3. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет: учебн. пособие для вузов / К. Дурри; пер. с англ. под ред. Н.Д. Эриашвили. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 783 с.

4. Николаева С.А. Особенности учета затрат в условиях рынка: система «директ-кост»: теория и практика / С.А. Николаева. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 128 с.

5. Палий В.Ф. Основы калькулирования / В.Ф. Палий. – М.: "Финансы и статистика", 1987. – 288 с.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16 "Витрати". [Чинний від 1999-31-12]. – Главбух. – 2000. – №12/1 – с. 20–23. (Нормативний документ Міністерства фінансів України. Наказ).

7. Соколов Я.В. Очерки по истории бухгалтерского учета / Я.В. Соколов, – М.: Финансы и статистика, 1991. – 400 с.

8. Ray H. Garrison. Managerial Accounting / H. Garrison Ray – Illinois Boston, 1998. – 725p.

Коваль Оксана
аспірантка
Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця, Україна

ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ОСНОВНІ ЗАСОБИ»

Основні засоби є невід'ємною частиною виробничого процесу. За їх допомогою людина впливає на предмет праці з метою перетворення його у готовий продукт. Основні засоби виділяють в окремий об'єкт бухгалтерського обліку. За даними Державного комітету статистики, їх питома вага в структурі балансу складає досить значну частку, тому вони потребують особливої уваги в обліку, а саме в процесі визнання активом. Саме тому важливо мати чітке уявлення про саму суть даного поняття. На сьогодні немає чіткого рішення даної проблеми, тому дослідження даного питання є досить актуальним [2, с.62].

В нашій країні в економічній літературі часто зустрічаються різні трактування поняття "основні засоби", та, незважаючи на достатню кількість існуючої інформації, серед економістів немає єдиної думки щодо точного його визначення, що, в результаті, призводить до значних помилок і ускладнень в обліку та робить тематику даного дослідження актуальною.

Визначенню поняття і сутності основних засобів присвятили свої праці багато відомих вчених, серед яких К. Білоусько, Л.В. Гуцаленко, О.І. Дацій, П.А. Денисенко, Г. Лобановський, І.І. Лукінов, Л.Ю. Мельник, О.В. Олійник, Г.М. Підлісецький, В.П. Ситник, П.Т. Саблук.

В міжнародній практиці облік основних засобів ведеться у відповідності до

Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку (МСБО) 16 "Основні засоби" [1]. В Україні облік основних засобів регулюється Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 (П(С)БО) "Основні засоби" [3], а також Податковим кодексом України [4].

Відповідно до МСБО 16, основні засоби – це матеріальні активи, якими підприємство володіє з метою їх використання в процесі виробництва, постачання товарів, здійснення послуг, надання в оренду, або для цілей управління, й які, як передбачається, будуть використовуватися протягом більш одного звітного періоду [1]. МСБО 16 поширюється на всі види активів, що відповідають даному визначенню, крім лісних угідь і подібних відтворених природних ресурсів. Основні засоби (майно, машини та обладнання) визначаються в стандарті як матеріальні активи, необхідні для виробництва або продажу товарів і послуг, для адміністративно-управлінських цілей або для здачі в оренду, строк корисного використання яких перевищує звітний період.

Відповідно до п. 4 П(С)БО 7, основні засоби – матеріальні активи, які підприємство (установа) утримує з метою використання їх у процесі виробництва (діяльності) або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). Тобто до основних засобів відносяться матеріальні активи, якщо вони призначені не для перепродажу або переробки без обмеження їх вартості [3].

Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» (частина щодо основних фондів була чинна до 01.04.2011) трактує, що основні засоби − матеріальні цінності, що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку протягом періоду, який перевищує 365 календарних днів з дати введення в експлуатацію таких матеріальних цінностей, та вартість яких перевищує 1000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом [5].

Що стосується Податкового кодексу України, що вступив в дію з 01.04.2011, то у пп. 4.1.138 наведено таке визначення поняття основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2 500 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2 500 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік) [4].

Отже,можна сказати, що до 2011 року визначення “основних засобів” дуже різнилося між П(С)БО 7 та Законом України “Про оподаткування підприємств”. По-перше, головна відмінність полягала в тому, що в законі розглядається поняття

“основні фонди” замість засобів, по-друге, різнилась грошова межа віднесення до складу основних фондів об’єктів. У Податковому кодексі, в свою чергу, відмовилися від поняття “основні фонди” на користь “основних засобів”, що свідчить про наближеність Кодексу до положень бухгалтерського обліку. Проте, таке наближення не є повним, адже грошове обмеження віднесення до складу основних засобів залишилося, хоча і зросло від 1000 грн. до 2500 грн.

Порівнюючи дефініції представлені в П(С)БО та міжнародних стандартах можна зробити висновок про їх подібність, яка зумовлена тим, що при написанні українських стандартів бухгалтерського обліку міжнародні стандарти використовувались як основа.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 "Основні засоби" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua /laws/show/929_014

2. Німець Л.В. аналіз підходів до визначення поняття «основні засоби» / Л.В. Німець // Управління розвитком. – 2013. – №23(163). – С.62–64.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" від 27.04.2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00.

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

5. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України. від 28.12.94р. № 334/94-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgibin/ laws/main.cgi?nreg=334%2F94-%E2%F0

Кондрюк Леся
к.е.н., доцент
Сидорак Надія
студентка
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець – Подільський, Україна

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ОБЛІКУ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Поступовий перехід системи обліку до міжнародних стандартів звітності та реформування податкової системи супроводжуються постійними змінами їх нормативно-правової бази.

Не стало виключенням узгодження обліку амортизації основних засобів в ПСБО № 7 «Основні засоби» та в податковому законодавстві ще у 2011 році [1, 2]. Так, у Податковому кодексі було дозволено нараховувати амортизацію за різними методами на кожен об'єкт помісячно та проводити перерахунок мінімальних термінів експлуатації за групами основних засобів. Останнє фактично обмежило практикуючих бухгалтерів у виборі методу нарахування амортизації прямолінійним методом, за яким неможливо збільшити витрати на амортизацію і тим самим зменшити оподатковуваний прибуток.

Потрібно було не лише нарахувати амортизацію за окремим об'єктом, але і провести їх групування за класифікацією, що передбачає 16 груп. Практичне застосування ознак класифікації ми бачимо у необхідності заповнення за кожною із груп основних засобів розділу 2 Приміток до річної фінансової звітності (див. рис. 1).

Для оформлення розділу 2 Приміток до річної фінансової звітності потрібна відповідна інформація з регістру, форма якого затверджено Наказом Міністерства аграрної політики України від "4" червня 2009р. №390 "Про затвердження спеціалізованих форм регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств і Методичних рекомендацій щодо їх застосування" (див. рис. 2) [3, 4].

У Розрахунку 4.4 нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним методом нами запропоновано додати додатковий реквізити «в тому числі відмітка про списання за місяцями» із переліком місяців. Це дозволить відміткою «+» обґрунтувати щомісяця господарську операцію з нарахування амортизації основних засобів.

Необхідно врахувати, що на сьогодні більшість підприємств провела перехід на автоматизовану форму обліку, однак і в ньому форми документів мають містити достатній обсяг обліково-аналітичної інформації для складання звітності. У разі відмови автоматизованої форми обліку бухгалтер має мати роздруківки первинних документів і регістрів на паперових носіях, а також вміти їх формувати у формах фінансової, податкової чи статистичної звітності.

II. Основні засоби

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		у тому числі			
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісної (переоцінної) вартості	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос			первісної (переоцінної) вартості	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	одержані за фінансовою орендою		передані в оперативну оренду	
															первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Земельні ділянки	100																	
Інвестиційна нерухомість	105																	
Капітальні витрати на поліпшення земель	110																	
Будинки, споруди та передавальні пристрої	120																	
Машини та обладнання	130																	
Транспортні засоби	140																	
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	150																	
Тварини	160																	
Багаторічні насадження	170																	
Інші основні засоби	180																	
Бібліотечні фонди	190																	
Малоцінні необоротні матеріальні активи	200																	
Тимчасові (нетитульні) споруди	210																	
Природні ресурси	220																	
Інвентарна тара	230																	
Предмети прокату	240																	
Інші необоротні матеріальні активи	250																	
Разом	260																	

Рис. 1. Розділ 2 Приміток до річної фінансової звітності

СФГ "Україна"
(назва підприємства)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства аграрної політики України від "4" червня 2009 р. № 390

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

РОЗРАХУНОК № 4.4 с.-г.
нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним методом
на *2015 рік*

Інвентарний №	Класифікаційна група, вид та назва об'єкта	Дата оприбуткування	Первісна вартість для нарахування амортизації, грн.	Ліквідаційна вартість, грн.	Амортизована вартість, грн. (4-5)	Строк корисного використання, років	Сума зносу (амортизації), грн.															Розподіл зносу (аморт.) за об'єктами обліку (назва субр. та аналіт. рахунків)	Сума накопиченого зносу на початок року	Залишкова вартість на початок року
							річна (6/7)	вар-тальна	місячна	В тому числі відмітка про списання за місяцями.*														
										січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
	3 група																							
1031	*Приміщення ферми*		*1325000*	*2000*	*1323000*	*25*	*52920*	*13230*	*4410*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*2321 молоко, ВРХ*	*1102500*	*220500*
1032	*Приміщення адміністративного персоналу*		*795000*	*1560*	*793440*	*30*	*26448*	*6612*	*1204*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*92*	*733240*	*60200*
	4 група																							
1041	*Доїльне устаткування*		*131000*	*1100*	*129900*	*5*	*25980*	*6495*	*5196*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*2321 молоко*	*43300*	*86600*
1042	*Комп'ютер*		*36100*	*100*	*36000*	*2*	*18000*	*4500*	*1500*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*92*	*26000*	*10000*
	5 група																							
1051	*Вантажний автомобіль КрАЗ*		*277000*	*2200*	*274800*	*5*	*54960*	*13740*	*4580*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*234 з віднес. на 2311 пшениця*	*229000*	*45800*
1052	*Вантажний автомобіль ГАЗ 53*		*221000*	*2000*	*219000*	*5*	*43800*	*10950*	*3650*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*234 з віднес на 2321 молоко*	*182500*	*36500*
1053	*МТЗ-80*		*64241*	*2000*	*62241*	*5*	*12448*	*3112*	*1037*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*234 з віднес. на 2311 пшениця*	*0*	*62241*
	Разом		*2849341*	*10960*	*2838381*		*234556*	*58639*	*21577*														*2316540*	*521841*

Відомість закінчено *"31" грудня" 2015* р. Виконавець *підпис виконавця* Головний бухгалтер *підпис виконавця*

Рис. 2. Уточнений автором розрахунок нарахування амортизації нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним методом

Джерело: Наказ Міністерства аграрної політики України від "4" червня 2009р. №390 з доповненнями автора статті

**Автором внесено колонки як додаткові реквізити (власна розробка*

Внесені нами пропозиції дадуть змогу: проводити обґрунтоване помісячне списання сум нарахованої амортизації за кожним об'єктом основних засобів на кореспондуючі рахунки; полегшити заповнення квартальної чи річної фінансової звітності при заповненні показників первісної вартості, накопиченого зносу та залишкової вартості за групами і усіма об'єктами основних засобів підприємства.

Разом із тим, залишаються невирішеними окремі питання обліку основних засобів, що є предметом подальшого наукового дослідження.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" N 92 від 27.04.2000р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua

3. Наказ Міністерства аграрної політики України від 4 червня 2009 р. № 390 "Про затвердження спеціалізованих форм регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств та методичних рекомендацій щодо їх застосування" [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/ l_doc2.nsf/ link1/FIN48748.html

4. Кондрюк Л.В. Фінансовий облік: Навчальний посібник / Л.В. Кондрюк. –Кам'янець-Подільський : ПП "Медобори-2006", 2011. – 320 с.

Коркушко Олег
к.е.н., доцент
Ільніцька Тетяна
студент магістратури
Подільський державний аграрно-технічний університет
м.Кам'янець-Подільський, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Процес формування в бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію, як і про інші об'єкти обліку починається зі складання первинного документу, адже первинні документи – це такі документи, що вперше виконують реєстрацію господарської операції в момент її здійснення або невідкладно після здійснення [1, с. 153]. Сільськогосподарське виробництво характеризується різноманітними умовами надходження, зберігання і використання одержаної продукції.

Продукція рослинництва надходить на підприємство в надзвичайно короткі

строки при різних погодних умовах. Тому важливим засобом зберігання урожаю і всієї продукції є своєчасний і правильно організований її облік. Працівниками підприємства ведеться облік вирощеного урожаю у процесі його руху від поля до комори та інших місць зберігання. До початку збирання урожаю проводиться відповідна підготовча робота, яка включає в себе перевірку якості підготовки місць прийому і зберігання продукції, стану вагового господарства. Крім того, здійснюється інструктаж завідувачів токів, комірників та інших матеріально відповідальних осіб щодо оформлення документів для забезпечення правильного обліку виходу продукції.

Для обліку врожаю сільськогосподарської продукції використовуються єдині форми первинних документів, характерні для всіх типів сільськогосподарських підприємств.

Первинний облік зернової продукції, одержаної від урожаю, можна здійснювати декількома варіантами. В господарстві обирають такий з них, який найбільше підходить до умов цього господарства.

Для обліку одержаної зернової продукції застосовуються талони і спеціальні реєстри. Для оформлення відправлення зерна від комбайна на тік або інші місця зберігання застосовують талон комбайнера і талон водія. Ці талони повинні бути різні за кольором, що полегшує роботу з ними. Кожен талон призначено для обліку одного бункера зерна, відправленого від комбайна.

Відповідні талони із заповненими в бухгалтерії реквізитами і підписами головного бухгалтера реєструють за їх видами у Журналі обліку виданих талонів. Після цього їх вручають комбайнерам і водіям транспортних засобів, які будуть задіяні на збиранні урожаю.

При кожній відправці від комбайна повного бункера зерна комбайнер передає водієві один талон комбайнера. Водночас водій передає комбайнерові один талон водія. Якщо відправляється повний бункер зерна, то ніяких записів у талонах водія і комбайнера не роблять. Якщо завантажується половина або четверта частина бункера, то в талонах роблять відповідні записи (0,5 бункера, 0,25 бункера).

Таким чином, у комбайнера буде стільки талонів шофера, скільки бункерів зерна він відпустив, а у шофера - скільки бункерів зерна він отримав.

На току завідуючий током шляхом зважування приймає зерно від шофера і забирає в нього талони, отримані від комбайнера, і реєстр приймання зерна від шофера, який ведеться в одному примірнику і постійно знаходиться у водія.

Після зважування транспортного засобу із зерном, завідувач току записує номера талонів комбайнерів, прийнятих від водія, прізвище водія, що доставив зерно, номер транспортного засобу та інші дані в реєстр приймання зерна вагарем, який також ведеться в одному примірнику. Після розвантаження зерна водій повертається і завідувач току (вагар) зважує транспортний засіб і записує в своєму реєстрі масу тари, визначає масу зерна і одночасно вказує, від якого комбайна прийнято зерно. Кількість зданого зерна підтверджується в цьому реєстрі підписом водія.

Одночасно завідувач току (вагар) фактичну масу прийнятого зерна записує в реєстр приймання зерна від шофера, підтверджую своїм підписом і передає його

водію.

Водій, на підставі свого реєстру приймання зерна записує щоденно кількість перевезеного зерна в дорожній лист вантажного автомобіля і здає в кінці звітного або на початок наступного дня ці документи диспетчеру або безпосередньо в бухгалтерію господарства.

Комбайнер після закінчення зміни передає завідувачу током (вагарю) всі талони, отримані від водіїв, а від нього в обмін отримує виписку з реєстру про намолот зерна, зібраного на скошеній площі. На підставі цих даних комбайнер заповнює обліковий лист тракториста-машиніста і здає його бригадиру або в бухгалтерію.

Талони комбайнера і талони водія, здані в кінці робочого дня, завідувач току (вагар) разом із відомістю руху зерна та іншої продукції і прикладеними до неї реєстрами приймання зерна вагарем щоденно передаються у бухгалтерію господарства. На підставі цих документів проводять відповідні записи в бухгалтерських реєстрах.

Зерно, одержане від урожаю, потребує додаткового сортування, підсушки, очищення. Цей процес оформляють актом на сортування і сушіння продукції рослинництва. В акті вказують вагу зерна, відпущеного для сушіння, вагу одержаного якісного зерна, зерновідходів, розмір усушки і невикористовуваних відходів. Якість одержаного зерна визначають за допомогою лабораторних аналізів. Акт підписують особи, які виконували роботи по сушінню і сортуванню зерна, завідуючий током, вагар, затверджує керівник підприємства [2, с. 216].

Очищене зерно відправляється з току на хлібоприймальні пункти або до зерносховищ. При відправці зерна з току на склади підприємства виписується накладна внутрішньогосподарського призначення у двох примірниках: один для відправника, другий – для одержувача зерна. При відправці зерна на приймальні або заготівельні пункти оформляється товаротранспортна накладна, яка складається в 3-х примірниках: перший і другий примірник видають водієві, а третій залишається на підприємстві.

Після прийняття зерна на заготівельному пункті один примірник цієї накладної залишається у приймальника як підстава для оприбуткування зерна, а другий з розпискою приймальника повертається водієві, який передає його разом з дорожнім листом вантажного автомобіля до бухгалтерії господарства.

Облік продукції овочівництва, садівництва, картоплі ведеться в щоденнику надходження сільськогосподарської продукції, який щоденно складає бригадир в одному примірнику на всю бригаду. Перед початком збирання урожаю кожному бригадиру видається потрібна кількість бланків.

В міру надходження продукції від працівників комірники зважують зібрану продукцію і кожне зважування записують в щоденнику, зазначаючи в ньому дату, назву продукції, прізвище осіб, від яких прийнято цю продукцію в кінці робочого дня всі щоденники підписує керівник підрозділу.

Отже, на сільськогосподарських підприємствах застосовується ряд первинних документів, які в інших галузях економіки не використовуються.

Список використаних джерел

1. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 688 с.
2. Сіренко Н.М. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах / Н.М. Сіренко, М.В. Дубініна. – Миколаїв: МДАУ, 2010. – 439 с.

Любов Марк
студент
Санкт-Петербургский государственный
экономический университет
г. Санкт-Петербург, Россия

ИНТЕГРАЦИЯ СТАНДАРТОВ МСФО И УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА

Международные стандарты финансовой отчетности (МСФО) являются универсальным международным языком общения, на котором можно коммуницировать как с инвесторами и акционерами, так и внутри большого холдинга.

Стандарты МСФО регулярно меняются и совершенствуются, при этом менеджмент может не планировать преобразований управленческой отчетности. В то же время формат управленческой отчетности может модифицироваться гораздо чаще, если этого требует бизнес.

Отчетность по МСФО преимущественно базируется на экономической сути операций и транзакций, как правило, аналогичный принцип используется и для составления управленческой отчетности.

Если использовать для управленческого учета отдельные принципы, то это будет дополнительный вид учета, требующий методологической поддержки. Стандарты же МСФО могут являться единой базой для управленческой отчетности и отчетности по МСФО и могут использоваться в мультинациональных компаниях, т.к. они официально переведены на несколько десятков языков.

Следует отметить, что в отчетности по МСФО в соответствии с требованиями стандартов необходимо раскрывать большое количество дополнительной финансовой информации, которая может впоследствии не использоваться в управленческом учете. Однако отчетности по МСФО недостаточно для принятия управленческих решений, поскольку она построена в основном на агрегированных финансовых показателях, а управленческий учет полагается также на количественные и качественные показатели.

В МСФО используются принципы, которые более чем приемлемы для

управленческого учета, например, учет запасов. В соответствии с МСФО (IAS) 2 «Запасы» запасы учитываются по наименьшей из двух величин: фактической себестоимости и возможной чистой цены продажи. Себестоимость готовой продукции и незавершенного производства включает в себя стоимость сырья и материалов, затраты на оплату труда производственных рабочих и прочие прямые затраты, а также соответствующую долю производственных накладных расходов, рассчитанную на основе обычного использования производственных мощностей.

В соответствии с требованиями некоторых стандартов в отчетности по МСФО используются управленческие данные.

Стандарт МСФО (IFRS) 8 «Операционные сегменты» требует раскрытия управленческих показателей в том виде, в котором их анализирует лицо, принимающее решение. Раскрытие должно быть подготовлено по данным управленческой отчетности, дополнительно предоставляется сверка управленческих показателей с данными по МСФО.

Аудиторы обязательно проверят, соответствует ли раскрытие информации в ноте по сегментам (отчете по МСФО) данным, используемым предприятием в управленческой отчетности. Также аудитор проверяет различия, возникающие между управленческой отчетностью и отчетностью по МСФО.

Стоит отметить, что при наличии существенной разницы между управленческим (раскрытым в ноте по сегментам) результатом и результатом МСФО у пользователей отчетности по МСФО (инвесторов и акционеров) могут возникнуть вопросы к менеджменту компании относительно данной разницы.

МСФО (IFRS) 3 «Объединение бизнеса». При покупке новых компаний менеджменту может быть предоставлено некоторое время для детального знакомства с новым предприятием и погружения в его бизнес, а для отчетности по МСФО уже должна быть проведена оценка бизнеса, которая должна быть согласована с аудиторами. Приобретенная дочерняя компания включается в консолидацию с первого дня после покупки.

Какой бы сложной ни была структура группы компаний, отчетность по МСФО охватывает все предприятия и процессы. Аудиторы, как правило, обсуждают с менеджментом все ключевые процессы.

Ранее были отмечены положительные моменты использования отчетности МСФО в управленческой отчетности, но существуют и некоторые сложности, которые необходимо учитывать.

С 1 января 2009 г. капитализация процентов по полученным кредитам (МСФО 23) обязательна, при этом в расчет принимаются все кредиты, даже если с точки зрения предприятия деньги были взяты на общие цели. Соответственно, проценты по кредитам в отчетности по МСФО могут капитализироваться по тем проектам, на которые они не привлекались.

Подводя итог, можно сказать, что использование единой базы и принципов для составления отчетности по МСФО приведет к следующим результатам.

Повысится доверие менеджмента, акционеров и инвесторов к отчетности по МСФО и к управленческой отчетности.

Решения будут приниматься на базе единых финансовых показателей обеими

группами пользователей (внешними и внутренними).

Подписание отчетности по МСФО аудиторами будет являться также проверкой управленческой отчетности.

Будет достигнута экономия трудозатрат на написание методологии управленческого учета и ведение отдельной базы управленческого учета. Для финансовых показателей управленческой отчетности будет использоваться методология МСФО.

Функцию расчета фактических значений финансовых показателей для управленческой отчетности можно передать бухгалтерии, тем самым освободив время специалистов по управленческому учету на анализ показателей и предоставление аналитической информации менеджменту.

Менеджмент будет вовлечен в использование отчетности по МСФО, вследствие чего повысится качество отчетности и одновременно уменьшится консервативность при ее составлении.

Список использованных источников

1. Вахрушина М. Бухгалтерский управленческий учет / М. Вахрушина. – М: Национальное образование, 2012. – 672 с.
2. Дмитриева И. Бухгалтерский учет с основами МСФО / И. Дмитриева. – М.: Юрайт. – 2014. – 324 с.
3. МСФО. Точка зрения КПМГ. Практическое руководство. – М.: Альпина. – 2014 г. – 2832 с.
4. Полковский Л. Управленческий учет / Л. Полковский. – Дашков и Ко, 2015. – 256 с.
5. Басырова Д.В. Управленческий учет и МСФО // Управленческий учет и финансы. – 2013. – № 3. – с. 216-220.

Мазур Наталія
д.е.н., професор, завідувач кафедри
Амброзяк Олеся
студент магістратури
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОБЛІК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Метою Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку (МСБО) 41 «Сільське господарство» є визначення облікового підходу, а також розкриття інформації, пов'язаної з сільськогосподарською діяльністю [1].

Оборотні активи підприємств України за видом економічної діяльності «Сільське, лісове та рибне господарство» за 2012-2014 роки зросли на 92674 млн. грн, або на 53,6 % - табл. 1. Але при цьому загальна сума та питома вага поточних біологічних активів у структурі оборотних активів зменшились за цей період на 197 млн. грн та 2,5 % відповідно. Неоднозначний вплив на таку ситуацію справило, зокрема, прийняття та введення в дію національного Положення з обліку біологічних активів, а саме П(С)БО 30 «Біологічні активи» [2].

Таблиця 1

Оборотні активи сільськогосподарських підприємств, на кінець року, млн. грн [3]

Роки	Оборотні активи – всього	у тому числі			Питома вага поточних біологічних активів у структурі оборотних, %
		запаси	поточні біологічні активи	дебіторська заборгованість	
2012	172821,8	59753,4	12088,8	84507,8	7,0
2013	193244,8	65955,5	11793,8	97606,5	6,1
2014	265496,1	83650,8	11892,0	150746,4	4,5

Розглянемо основні відмінності даних стандартів, оскільки досліджуване нами підприємство – ПрАТ «Зернопродукт МХП» - є резидентом України, здійснює свою діяльність на її території згідно основних законодавчих та нормативно-правових актів, в тому числі щодо методики ведення бухгалтерського обліку, складання та подання звітності, і веде облік біологічних активів за міжнародним стандартом.

МСБО 41 присвячений відображенню в обліку сільськогосподарської діяльності, на відміну від національного П(С)БО 30 «Біологічні активи», що присвячений відображенню біологічних активів.

У МСБО наведено визначення: «біологічний актив – це жива тварина або рослина». У П(С)БО 30 слово «жива» відсутнє, що є досить суттєвим для даного виду активів.

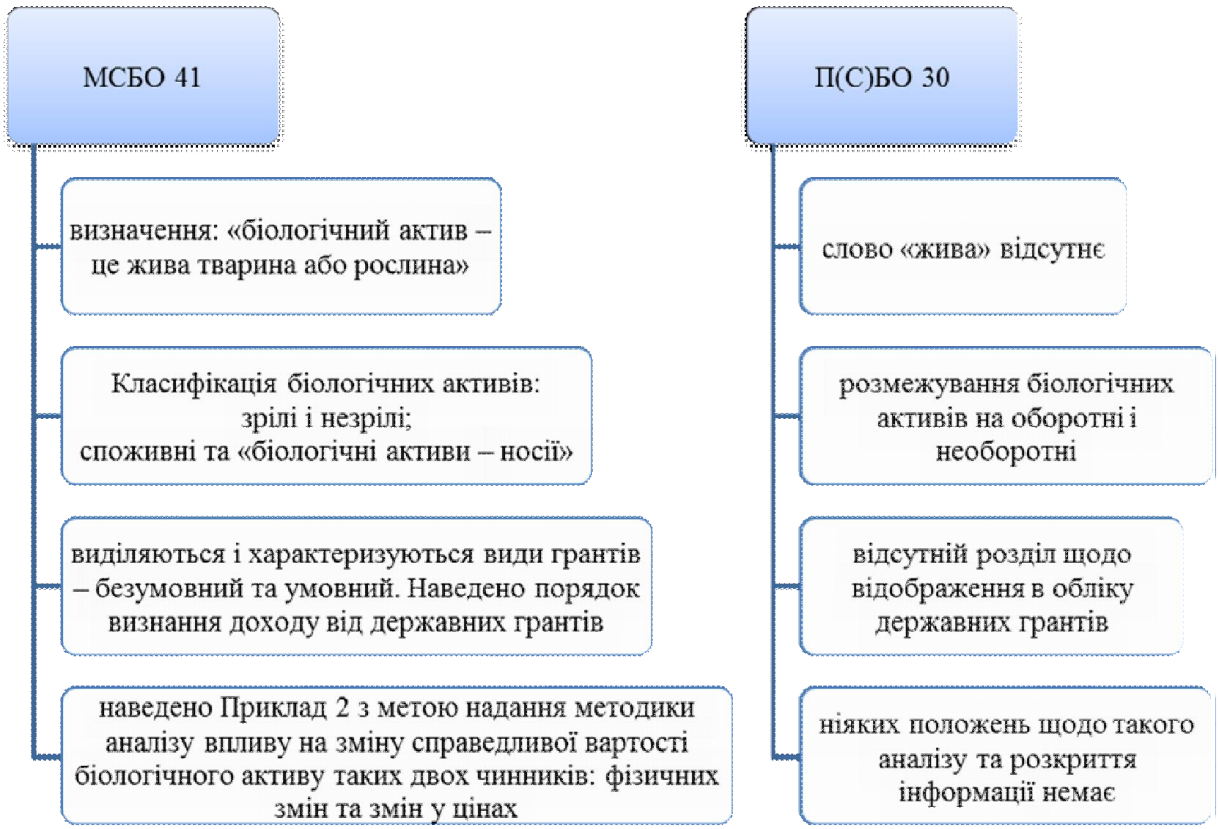

Рис. 1. Основні відмінності МСБО 41 «Сільське господарство» та П(С)БО 30 «Біологічні активи»

У П(С)БО 30 відсутнє розмежування на зрілі і незрілі біологічні активи. Такому розмежуванню і характеристиці активів приділено значну увагу у МСБО 41. Крім того, у П(С)БО 30 відсутні поняття «споживні біологічні активи» та «біологічні активи – носії», які розглянуто у МСБО 41. Замість цього у П(С)БО 30 введено розмежування біологічних активів на оборотні і необоротні, яке у МСБО 41 відсутнє.

У П(С)БО 30 відсутній розділ щодо відображення в обліку державних грантів. Єдиний пункт 23 присвячений цільовому фінансуванню і визнанню його доходом. У МСБО 41 державним грантам, пов'язаним з сільськогосподарською діяльністю та біологічними активами, присвячені п.п. 34-38. При цьому виділяються і характеризуються види грантів – безумовний та умовний. Наведено порядок визнання доходу від державних грантів.

Щодо аналізу фізичних змін та цінової політики, то у МСБО 41 наведено приклад 2 з метою надання методики аналізу впливу на зміну справедливої вартості біологічного активу таких двох чинників: фізичних змін та змін у цінах. У МСБО 40 розкриття такої інформації не вимагається, але є бажаним. У П(С)БО 30 ніяких положень щодо такого аналізу та розкриття інформації немає.

Справедлива вартість активу визначається, виходячи з його теперішнього місця перебування та стану. Таким чином, справедлива вартість, наприклад, худоби на фермі, є ціною цієї худоби на відповідному ринку мінус транспортні та

інші витрати на доставку худоби на ринок.

Суб'єкт господарювання повинен розкривати методи та суттєві припущення, що застосовуються при визначенні справедливої вартості кожної групи сільськогосподарської продукції на час збирання врожаю та кожної групи біологічних активів. Суб'єкт повинен розкривати справедливу вартість мінус витрати на продаж сільськогосподарської продукції (зібраної як урожай протягом періоду), визначену на час збирання врожаю.

Таким чином, для можливості повного і всебічного використання положень МСБО 41 в Україні не повністю сформовані умови, а після адаптації даного міжнародного стандарту законодавчо закріплений принцип історичної собівартості цілковито нехтується.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 41 (МСБО 41). Сільське господарство. Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс. Джерело доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_027]

2. Біологічні активи : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №30, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 №790, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 05.12.2005 за №1456/11736 / остання редакція від 10.01.2012, чинний [Електронний ресурс. Джерело доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05]

3. Діяльність суб'єктів господарювання : стат. збірник [відповід. за вип. О. М. Колпакова] // Державна служба статистики України. – К., 2015. – 465 с.

Марків Марія
аспірант
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ, Україна

ПРОБЛЕМНІ ДІЛЯНКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ДЕРЕВООБРОБНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ З ВИРОБНИЦТВА ТВЕРДОГО БІОПАЛИВА

У сучасних умовах діяльність суб'єктів господарювання підпорядковується діючим стратегіям, які розроблені на різних рівнях управління, та базуються на підвищенні енергоефективності і енергоощадності. Це досягається шляхом застосування новітніх моделей управління виробничо-господарською діяльністю деревообробних підприємств із використанням технологій ресурсозбереження, інтенсифікації процесу використання ресурсів, забезпечення безвідходного

виробництва.

Однак формування таких стратегій з метою забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку деревообробних підприємств у сучасних умовах можливе за наявності правильно організованої системи управлінського обліку, як основного джерела інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.

Тому вивчення проблемних ділянок інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень деревообробними підприємствами з виробництва твердого біопалива у сучасних умовах є надзвичайно актуальним.

Слід відмітити, що Законом України «Про альтернативні види палива» визначено, що «біологічні види палива (біопаливо) – тверде, рідке та газове паливо, виготовлене з біологічно відновлювальної сировини (біомаси), яке може використовуватися як паливо або компонент інших видів палива» [1].

У своїй науковій праці В. А. Скрипниченко, уточняє, що біологічне паливо в першу чергу це поновлюване джерело енергії. Біопаливом вважається будь-яке паливо, що містить не менш ніж 80% (за об'ємом) матеріалів, отриманих від живих організмів. Біомасу в енергетичних цілях можна використовувати у процесі безпосереднього спалювання деревини, соломи, сапропелю (органічних донних відкладень), а також у переробленому вигляді як рідкі (ефіри ріпакової олії, спирти), газоподібні (біогаз – газова суміш, основним компонентом якої є метан) та тверді палива [2, с. 291-292].

Подальший розвиток деревообробної галузі України та вирішення важливих стратегічних цілей нерозривно пов’язано із наявністю значного потенціалу біомаси, який у значній мірі представлений деревними відходами, які застосовуються як сировинна база для виготовлення твердого біопалива.

Важливим є той факт, що для дотримання параметрів якості готових виробів, які надходять з виробництва необхідним є постійне проведення контрольних процедур, які мають здійснюватися менеджерами лінійної структури управління. Їх проведення зумовлене тим, що у результаті використання невідповідної сировини (застарілої, неоднорідної, із значним вмістом вологи, із невідповідним ступенем подрібнення та ін.) та виникненням перебоїв у виробничому процесі, якість твердого біопалива може суттєво знижуватись, а це відповідно вплине на процес ціноутворення деревообробних підприємств та визначення кінцевого споживача виготовленого твердого біопалива (домогосподарства чи суб’єкти господарської діяльності).

З огляду на це, такий вид твердого біопалива, як паливні гранули та брикети підлягають стандартизації. Однак, єдиних стандартів їхнього виробництва у Україні, Європі та світі не має. Тому з метою виготовлення конкурентоспроможної продукції вітчизняного виробництва та виходу на Європейський ринок доцільно запровадити виробництво твердого біопалива у відповідності до вимог тих країн, де дана продукція буде реалізована. Крім того, існуючі західноєвропейські стандарти часом включають у себе стандарти не тільки на виробництво, але і на зберігання й транспортування паливних гранул та брикетів [3].

Вивчення нормативно-правової бази дало змогу встановити, що вона

представлена значною частиною актів, які не забезпечують вирішення всіх спірних питань вітчизняного ринку твердого біопалива, що й формує одну із його проблемних ділянок.

Серед інших проблем доцільно виокремити економічні, які характеризуються недосконалістю заходів стимулювання процесу виробництва твердого біопалива деревообробними підприємствами, та організаційні – незадовільний рівень нормування і прогнозування, організації системи управління.

Таким чином, проведене дослідження проблемних ділянок інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень деревообробними підприємствами з виробництва твердого біопалива дало змогу виокремити три їх групи: нормативно-правові, економічні та організаційні, які потребують нагально вирішення з метою формування умов для реалізації розробленої стратегії досліджуваних підприємств.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про альтернативні види палива», затверджено Верховною Радою України, від 14.01.2000 р. № 1391-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1391-14.

2. Скрипниченко В. А. Інноваційні перспективи виробництва біопалива в Україні / В. А. Скрипниченко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2014. – Вип. 200(1). – С. 291-298.

3. Гайденко О. Тверде біопаливо: технологічні вимоги, властивості компонентів та технологія виробництва [Електронний ресурс] / О. Гайденко // Агробізнес сьогодні. – 2014. – № 19 (290). – Режим доступу : http://www.agro-business.com.ua/ideii-i-trendy/2424-tverde-biopalyvo-tekhnologichni-vymogy-vlastyvosti-komponentiv-ta-tekhnologiia-vyrobnytstva.html.

Микитюк Дмитро
студент спеціалітету
Науковий керівник : Семенишена Н.В., к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ БАЛАНСУ ЗА МСФЗ

Як відомо, Баланс відображає фінансовий стан підприємства на певну дату, тому відповідно до чинних вимог IAS 1 «Подання фінансових звітів» (далі — IAS 1) його називають Звітом про фінансовий стан підприємства. Але застосовувати назви «Баланс», «Балансовий звіт» або інші, які б не вводили в оману користувачів, не заборонено.

На відміну від НП(С)БО 1, міжнародні стандарти не визначають форму

балансового звіту, але містять вимоги до подання і розкриття певних статей. Звіт про фінансовий стан (як і інші звітні форми) повинен містити:

- найменування підприємства;
- слово «консолідований», якщо звіт стосується групи підприємств;
- дату закінчення звітного періоду (для балансу) або охоплюваний період (для інших форм звітності);
- валюту звітності;
- ступінь округлення, яка використовується у документації.

Пункт 54 IAS 1 містить мінімальний перелік статей, які в достатній мірі відрізняються за характером і функціями та які потрібно приводити безпосередньо у звіті про фінансовий стан.

Статті з нульовими залишками у звіті не наводяться. Додаткові статті, заголовки та проміжні підсумкові суми наводяться у звіті про фінансовий стан, якщо таке подання поліпшить розуміння фінансового становища підприємства, а саме:

- якщо величина, характер і функція окремої статті (або сукупності аналогічних статей) є такими, що їх доречно використовувати як окрему статтю звіту;
- якщо використані описи та порядок подання статей (групи статей) можуть змінюватися до залежно від характеру та сфери діяльності підприємства з метою надання інформації, необхідної для розуміння фінансового стану підприємства.

Крім інформації за звітний період для дотримання принципу порівнянності відповідно до п. 38–43 IAS 1 у звіт включаються дані як мінімум на кінець попереднього звітного періоду, а якщо нова облікова політика застосовується ретроспективно, то ще й на початок попереднього звітного періоду.

Також обов'язково потрібно дотримуватися задекларованих у IAS 1 інших базових принципів складання звітності (таких, як принципи достовірності подання, безперервності діяльності, нарахування, періодичності та послідовності в поданні тощо).

Затверджені Міністерством фінансів форми звітності в основному узгоджуються з МСФЗ, однак є ряд обставин, які має бути враховано при заповненні таких форм звітності, щоб вони відповідали вимогам МСФЗ, зокрема:

Рядки «Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків» і «Поточні зобов'язання із внутрішніх розрахунків» заповнюють лише відокремлені структурні підрозділи юридичної особи при заповненні своїх балансів. Усі юридичні особи сальдо розрахунків з пов'язаними особами відображають у балансі виходячи з їх суті: торгова, фінансова чи інша заборгованість. Але в розкриттях до кожної із статей необхідно виділяти сальдо розрахунків з пов'язаними особами.

Рядки «Витрати майбутніх періодів» і «Доходи майбутніх періодів» у звітності за МСФЗ зазвичай відображаються відповідно у складі «Іншої дебіторської заборгованості й оборотних активів» та «Інших поточних зобов'язань» без виділення в окремі статті чи розділи балансу.

«Необоротні активи та групи вибуття» у Звіті про фінансовий стан

відображаються як окрема стаття оборотних активів.

Уся дебіторська заборгованість відображається у балансі за справедливою вартістю. При розкритті інформації наводиться історична вартість і сума коригування до справедливої вартості (нарахованого резерву).

У МСФЗ забезпечення майбутніх виплат (рахунок 47) визнаються у складі зобов'язань, які, у свою чергу, діляться на поточні і довгострокові. Тому у разі заповнення пасиву балансу крім стандартних розкриттів, передбачених IAS 19 і IAS 37, необхідно поділити кожний вид забезпечень на поточний та довгостроковий.

Безвідсоткові та пільгові довгострокові зобов'язання й забезпечення відображаються у балансі на основі дисконтування (за амортизованою вартістю).

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності [Текст] : офіц. текст : за станом на 01.01.2012 р. / IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. – Доступно з мережі Інтернет : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_013 (дата звернення 13.11. 2015 р.). – Назва з екрана.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 (МСБО 19). Виплати працівникам [Текст] : офіц. текст : за станом на 01.01.2012 р. / IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. – Доступно з мережі Інтернет : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_011(дата звернення 13.11. 2015 р.). – Назва з екрана.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 (МСБО 37) Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи [Текст] : офіц. текст : за станом на 01.01.2012 р. / IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. – Доступно з мережі Інтернет : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_011(дата звернення 13.11. 2015 р.). – Назва з екрана.

Мирончук Зоряна
к.е.н., доцент
Галаха Тетяна
студент
Львівський національний аграрний університет
м. Дубляни, Україна

СУТНІСТЬ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Ефективна та раціональна організація бухгалтерського обліку на підприємстві починається з розробки його облікової політики, яка передбачає вибір комплексу методичних прийомів, способів та процедур організації і ведення бухгалтерського обліку підприємством з числа загальноприйнятих в державі.

Облікова політика – одне з важливих питань організації бухгалтерського обліку, правильне оформлення якого сприяє достовірному визначенню фінансового результату і вимагає правильного оформлення, повного розкриття у фінансовій звітності. Розробляючи методи і принципи облікової політики, підприємства повинні враховувати її вплив на суми визнаних витрат або доходів, фінансові результати. Як правило, облікова політика, сформована підприємством, уточнює моменти визнання витрат та сприяє поданням достовірної фінансової інформації [1].

Житний П., зазначає, що облікова політика визначає ідеологію економіки підприємства на тривалий період, сприяє посиленню обліково-аналітичних функцій в управлінні підприємством, дає змогу оперативно реагувати на зміни, що відбуваються у виробничому процесі, ефективно пристосовувати виробничу систему до умов зовнішнього середовища, знизити економічний ризик і добитися успіхів в конкурентній боротьбі [2].

Реформуванням системи бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності надає господарюючим суб'єктам більше самостійності в організації бухгалтерського обліку та виборі способів і методів ведення бухгалтерського обліку. Така самостійність реалізується шляхом формування облікової політики підприємства, що здійснюється на підставі положень чинного законодавства. Проблемним залишається відсутність рекомендацій щодо правил обліку окремих фактів господарських процесів.

Формування облікової політики як на державному рівні так і на рівні підприємства здійснюється під впливом багатьох чинників (рис. 1), що зумовлюють різні аспекти регламентації облікової політики на кожному із представлених ієрархічних рівнів.

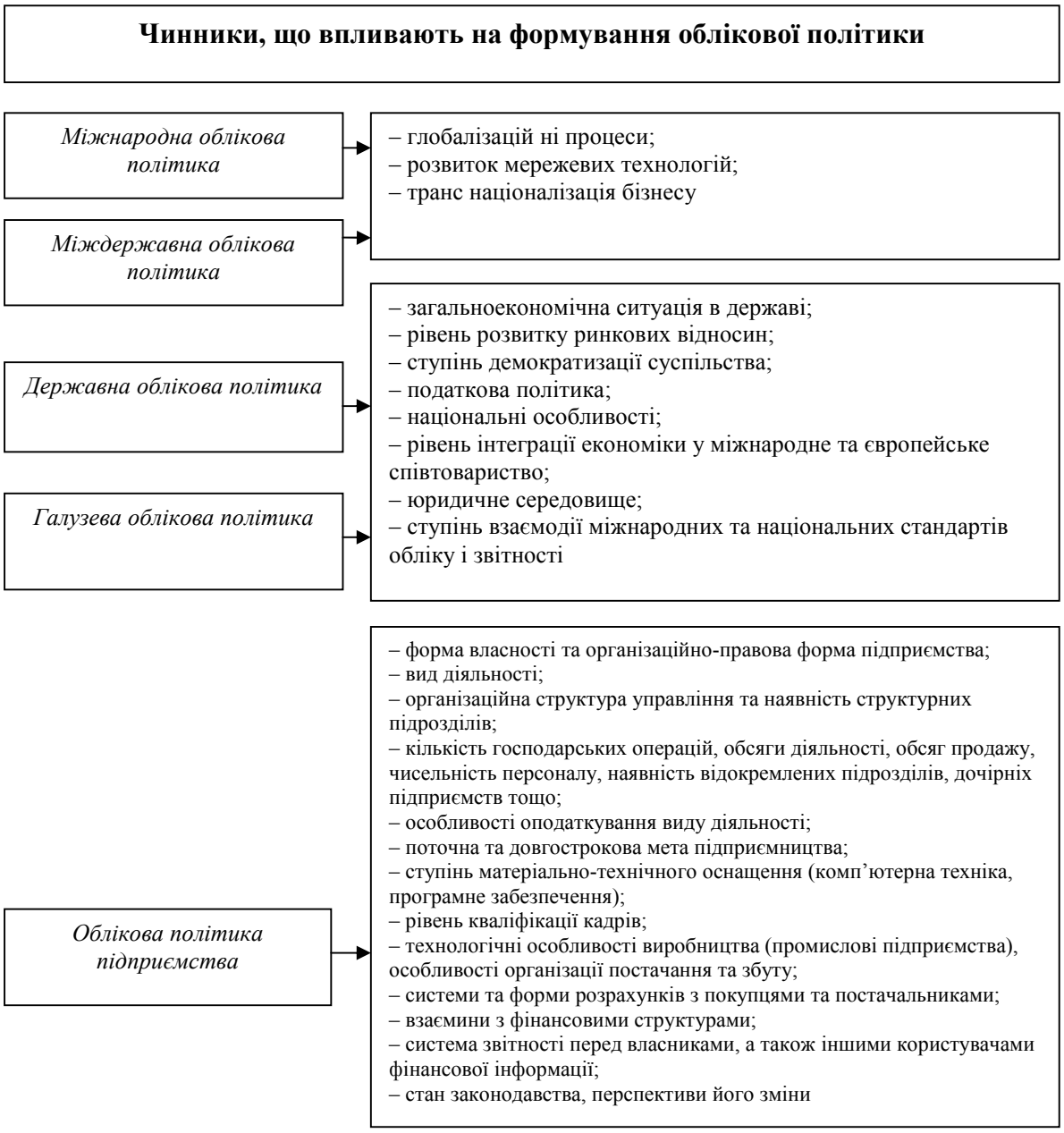

Рис. 1. Вплив чинників на формування облікової політики [3; 4, с. 61]

Використання різних варіантів облікової політики дозволяє маніпулювати фінансовим результатом, що зумовлює невідповідність показників фінансової звітності, створення можливостей укриття фінансового результату. Тому, завданням управлінського персоналу є формування такої облікової політики, яка б забезпечувала створення у системі бухгалтерського обліку неупередженої та правдивої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Оскільки відповідно до п.5 ст. 8 Закону про бухгалтерський облік підприємство самостійно визначає свою облікову політику, її ефективність цілком залежить від керівництва компанії [5] .

Отже, облікова політика являється одним із ефективних методів отримання прибутку підприємства, невід'ємною складової якої є Наказ про облікову

політику. Для підприємства цей наказ є важливим елементом формування в обліку та управлінні саму суть і ефективність ведення бізнесу, полегшує і систематизує облікову інформацію на підприємстві.

У зв'язку із введенням у дію Податкового Кодексу України доцільним було б введення розділу в Наказі «Гармонізація бухгалтерського та податкового обліку».

Список використаних джерел

1. Амбросов В.Я. Облікова політика в агроформуваннях / В.Я. Амбросов, Т.Г. Маренич // Економіка АПК. – 2004. – № 7. – С. 96-99.
2. Житний П. Проблеми формування облікової політики та шляхи їх вирішення / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – №3. – С. 19-22.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV // Все про бухгалтерський облік. – 2008. – №27. – С. 2-6.
4. Водоп'янова О. Облікова політика: починаємо новий рік / О. Водоп'янова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dtkt.com.ua/show/1cid04362.html
5. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики: монографія / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010. – 260 с.

Погрібна Олена
к.е.н., доцент
Гордєєва Вікторія
студентка
КЕІ ДВНЗ «Криворізький національний університет»
м. Кривий Ріг, Україна

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Одним із найважливіших напрямів підвищення ефективності функціонування підприємства є необхідність удосконалення системи управління нематеріальними активами як важливої складової необоротних активів виробничого підприємства. Адже повсякденне використання комп'ютерних програм, інтелектуальної праці (власності), розвиток науки і техніки зумовлюють потребу їх правового оформлення та відповідної організації обліку операцій з ними.

Згідно П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» нематеріальний актив - це немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований (незалежно від строку їх корисного використання (експлуатації)) [1].

У науковій літературі нематеріальні активи визначаються як активи, які не мають матеріально-речової форми, але приносять підприємству додатковий прибуток або створюють умови для його отримання [2, 3]. При цьому недостатньо

досліджені особливості окремих нематеріальних активів (зокрема, реєстрації торгової марки, авторського права; патентування промислового зразка, винаходу).

Отже, визначення сутності нематеріального активу на законодавчому рівні та у науковій і економічнй літературі мають розбіжності і не дають вичерпного визначення даної категорії, враховуючи порядок її визнання та відображення в обліку.

Також недостатня розробленість наукової класифікації нематеріальних активів сприяє невирішеності питань щодо організації обліку нематеріальних активів.

Потребують подальшого дослідження питання класифікації нематеріальних активів.

Так, вимагає уточнення класифікація нематеріальних активів, враховуючи їх вплив безпосередньо на організацію виробничого процесу, тобто нематеріальні активи повинні бути розподілені на дві групи:

- нематеріальні активи, які прямо пов'язані з обсягом виробництва;
- нематеріальні активи, які прямо не пов'язані з обсягом виробництва.

До першої групи можна віднести такі нематеріальні активи: винаходи; сорти рослин; породи тварин; комерційні таємниці; комп'ютерні програми та інші. Ці нематеріальні активи повинні амортизуватись згідно з терміном використання або згідно з обсягами виробництва.

До другої групи можна віднести такі нематеріальні активи: комерційні (фірмові) назви; літературні та художні твори; торговельні марки; фонограми; промислові зразки та інші. Вони можуть використовуватися доти, доки від них є економічна вигода.

Потенційні інвестори і партнери, оцінюючи українські підприємства, все більше уваги звертають саме на вартість нематеріальних активів. Однак існують певні обмеження щодо оцінки і визначення окремих видів нематеріальних активів (зокрема людський, технологічний (структурний), клієнтський капітал) [3].

Також проблема полягає в тому, що в господарській практиці підприємства використовують нематеріальні активи, строк корисного використання яких становить менше одного року, а зараховують їх до складу необоротних активів.

Тому заслуговує на увагу, думка І.А. Бігдан і Д.Д. Сушко, що нематеріальні активи строк корисного використання яких менше одного року доцільно відображати у балансі у складі оборотних активів, як швидкозношувані нематеріальні активи. Це дозволить забезпечити більш точну облікову інформацію, виокремивши окрему групу активів, що використовуються підприємством, та збільшити вартість активів підприємства в цілому за звітній період [2].

Отже, доцільним є відображення в примітках до річної фінансової звітності у складі необоротних активів і відповідно ввести додатковий рахунок «Швидкозношувані нематеріальні активи» та зробити такі коригування у плані рахунків: змінити назву рахунка 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» на «Малоцінні та швидкозношувані активи», та включити до вказаного рахунку такі субрахунки:

221 - «Малоцінні та швидкозношувані предмети»,
222 - «Швидкозношувані нематеріальні активи»,
що забезпечить удосконалення обліку даних активів.

Таким чином, питання оранізації обліку нематеріальних активів пов'язані з визначенням сутності даної економічної категорії, її класифікацією та оцінкою. Уточнення додаткових ознак класифікації та порядку оцінки нематеріальних активів сприяють ефективній організації їх документального, синтетичного та аналітичного обліку.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999р.№242].[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>

2. Сушко Д.Д. Проблеми бухгалтерського обліку нематеріальних активів у частині їх визнання та класифікації / Д.Д. Сушко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 10. – С. 163–166.

3. Грачова Р. Ідентифікація нематеріальних активів і гудвілу / Р. Грачова // Дебет–Кредит. – 2009. – № 40. – С. 31.

Рибчак Діана
студентка магістратури
Науковий керівник: старший викладач Кубік В.Д.
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ

Фінансові результати відображають ефективність діяльності підприємства, тому як економічна категорія вони є досить важливим показником для суб’єкта господарювання. Мета створення будь-якого підприємства – це отримання позитивних результатів діяльності та постійного пошуку шляхів їх збільшення. А отже правильний облік, контроль і аудит фінансових результатів повинні бути пріоритетними для підприємства. Проте нестабільність економіки, постійна змінність законодавства та неповна відповідність облікової політики міжнародним стандартам фінансової звітності призводять до виникнення низки проблем відображення та узагальнення фінансових результатів в обліку підприємства.

Значну увагу проблемам обліку фінансових результатів у своїх працях приділили такі вітчизняні вчені як Білуха М.Т., Бородкін О.С., Бутинець Ф.Ф.,

Валуєв Б.І., Добровський В.М., Завгородній В.П., Крупка Я.Д., Кужельний М.В., Мних Є.В., Сопко В.В., Сук Л.К., Ткаченко Н.М., Чумаченко М.Г., Шкарабан С.І., Швець В.Г. та інші, але ця проблема потребує більш детального розгляду.

Прибуток – це кінцевий результат діяльності підприємства, що характеризує абсолютну ефективність його роботи. Але діяльність підприємства може бути не тільки прибутковою, а й збитковою, і залежить від факторів внутрішнього і зовнішнього економічного середовища. Фінансові результати підприємства залежать від виробничої, постачальницької, маркетингової, збутової, інвестиційної і фінансової діяльності [3, с. 213].

Розглядаючи нормативно-правову базу України у частині законодавчих актів з бухгалтерського обліку, варто відмітити, що у ній відсутнє визначення поняття «фінансові результати», а обґрунтовано лише те, у чому вони можуть бути виражені – прибуток або збиток.

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2]:

– прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати;

– збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Але ми можемо стверджувати, що фінансовий результат діяльності підприємства можна представити як сумарну складову всіх встановлених і оцінених у грошовому вираженні способів обліку доходів і витрат з урахуванням їх реальної величини, «очищеної» від впливу прийнятих методів обліку. Іншими словами, умовний за своєю природою, вибір методики обліку доходів і витрат призводить до реальних змін величини фінансового результату. При цьому основний вплив на величину фінансових результатів надають методи бухгалтерського обліку та обліку з метою оподаткування, оскільки вони є визначальними при побудові облікової системи підприємства [4, с. 110]. Раніше існували складнощі у тому, що за П(с)БО та податковим законодавством отримувались різні показники прибутку, що випливало у проблему практичної реалізації методики узгодження бухгалтерського та податкового прибутків. Нещодавні зміни у податковому законодавстві [1] призвели до того, що тепер податковий прибуток буде прирівнюватись до бухгалтерського, проте з урахуванням різниць, які виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів, при формуванні резервів (забезпечень) та при здійсненні фінансових операцій. Ефективність впроваджених змін буде темою подальших досліджень.

У бухгалтерському обліку і фінансовій звітності важливим є правильне визначення фінансових результатів за видами діяльності. На сьогодні проблемним залишається питання щодо неузгодженості класифікації видів діяльності та субрахунків бухгалтерського обліку, на яких формуються і визначаються фінансові результати [5].

Доцільно зауважити, що міжнародні стандарти носять рекомендаційний характер. Вони не є обов’язковими і не регулюють методику і техніку обліку, яка для кожної країни різна. МСФЗ регламентують лише основні принципи формування фінансових результатів та відображення їх у фінансовій звітності.

Проте впровадженню міжнародних стандартів в Україні заважає ряд факторів, що пов'язані із ситуацією у нашій країні.

Некомпетентність бухгалтерів у сфері МСФЗ призводить до того, що вони часто намагаються внести інформацію з національної фінансової звітності у звітність, що відповідає міжнародним стандартам. У підсумку виходять абсурдні показники, які користувачі міжнародної звітності не можуть зрозуміти через їх повну непорівняність, що призводить, у кінцевому підсумку, до небажаних наслідків [7].

Отже, значущість фінансових результатів полягає у тому, що саме у них знаходять пряме відображення всіх аспектів діяльності підприємства: рівень використання ресурсів; особливості технології та організації виробництва; обсяг реалізації, реалізаційні ціни; продуктивність праці; державне регулювання розвитку галузі тощо. [6] Нам видається, що високий якісний рівень облікової інформації про фінансові результати діяльності підприємства досягається тільки на основі використання методологічних принципів обліку. Тобто з методологічної точки зору облік повинен бути організований таким чином, щоб він, формуючи інформацію про фінансові результати діяльності підприємства, сам забезпечував її достовірність, повноту, надійність і корисність для зацікавлених користувачів [4, с. 120].

Проблема визначення фінансових результатів діяльності полягає в тому, що на сьогоднішній день таке визначення не може дати повної характеристики всьому різноманіттю ситуацій, пов'язаних з визначенням фінансових результатів підприємства. Таким чином можна зробити висновок, що існування вищенаведених проблем обліку фінансових результатів вимагає вдосконалення нормативної бази, у тому числі закріплення поняття «фінансові результати», запровадження єдиних класифікаційних ознак видів діяльності тощо.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 2 грудня 2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями станом на 20.09.2015 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України №73 від 07.02.2013 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13

3. Бойко Л.О. Організація та методика економічного аналізу: Навч. посібник для бакалаврів всіх напрямків підготовки / Л.О. Бойко, Н.А. Волкова. – Одеса, ОДЕУ. – 2010 – 348 с.

4. Кубік В. Д. Облікова політика як інструмент управління фінансовими результатами / В. Д. Кубік // Облік і контроль в управлінні економічною стійкістю підприємств в умовах глобалізації: монографія / за ред. д.е.н., професора Максімової В.Ф. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – С. 106-121. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3505

5. Овсійчук О.В. Проблеми організації обліку фінансових результатів діяльності підприємства / О.В. Овсійчук // Управління розвитком. – 2013. – № 15 (155). – С. 142-144. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/

123456789/4391/1/

6. Патарідзе-Вишинська М. В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід / М. В. Патарідзе-Вишинська // Економіка. Управління. Інновації. – 2010. – № 2 [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2010_2_33.pdf.

7. Прокопенко Д. А. Аналіз проблем обліку фінансових результатів в Україні. / Д. А. Прокопенко // Управління розвитком. – 2014. – № 3 (166). – С. 37-39.

Рудая Екатерина
студентка
Миренкова Инна
старший преподаватель
Могилёвский государственный университет продовольствия
г. Могилёв, Республика Беларусь

ВОПРОСЫ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ОРГАНИЗАЦИЙ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Результаты в любой сфере предпринимательства зависят от наличия и эффективности использования финансовых ресурсов. В этой связи возрастает роль оценки финансового состояния предприятий. Основным содержанием такой оценки, как известно, является комплексное изучение процессов формирования и эффективности использования финансовых ресурсов. В Республике Беларусь проведение оценки финансового состояния предприятия регламентировано Инструкцией о порядке расчета коэффициентов платежеспособности и проведения анализа финансового состояния и платежеспособности субъектов хозяйствования [1].

В соответствии с которой источником информации для проведения анализа финансового состояния субъектов хозяйствования является бухгалтерская отчетность, составленная в соответствии с законодательством. Помимо этого, технология оценки финансового состояния предприятия и его платежеспособности предусматривает расчет ряда финансовых коэффициентов: коэффициент текущей ликвидности, обеспеченности собственными оборотными средствами, обеспеченности финансовых обязательств активами [1].

Предлагаемые Инструкцией оценочные показатели достаточно просто рассчитываются на основе имеющихся данных бухгалтерской отчетности, но некоторые ученые и практики, указывают на несовершенство используемой методики.

Основные ее недостатки:

- при расчете показателей для оценки финансового состояния используются

не все формы бухгалтерской отчетности, а только бухгалтерский баланс и отчет о прибылях и убытках. Это приводит к тому, что при определении важнейших параметров деятельности предприятия, не учитываются показатели притока и оттока денежных средств по текущей, финансовой и инвестиционной деятельности, отраженные в отчете о движении денежных средств. Также не проводится анализ элементов собственного капитала предприятия, источников их формирования, которые приводятся в отчете об изменении капитала;

- бухгалтерский баланс предприятия не отражает реального положения дел в активах, собственном капитале и обязательствах из-за недостоверности данных учета и отчетности [3, с.22];
- отсутствие экономической рациональности при расчете коэффициента текущей ликвидности. При увеличении остатков нереализованной продукции, незавершенного производства, краткосрочной дебиторской задолженности, производственных запасов, сырья, материалов и т.д. платежеспособность, определяемая коэффициентом текущей ликвидности по балансу, будет улучшаться. Поэтому по мере роста остатков краткосрочных активов коэффициент текущей ликвидности достигнет не только норматива, но может возрасти в несколько раз. Практически это так и происходит. По мере сокращения остатков краткосрочных активов данный коэффициент составит менее 1. Это для предприятий, не имеющих сверхнормативных остатков готовой продукции, незавершенного производства и просроченной дебиторской задолженности, очень хороший показатель. Даже в том случае, если это и остатки денежных средств. Последние также должны находиться в кругообороте, чем повышается деловая активность организации;
- показатели оценки финансового состояния рассматриваются изолированно, вне увязки с имущественным положением, а также без учета динамики их изменения и сравнения с аналогичными предприятиями отрасли;
- рассчитываемые показатели не объясняют причины сложившейся ситуации, что указывает их недостатки существующей методики оценки финансового состояния предприятия.

Для решения указанных выше проблем необходимо:

- использовать для расчета показателей платежеспособности не только бухгалтерский баланс и отчет о прибылях и убытках, но и отчет о движении денежных средств, отчет об изменении собственного капитала;
- формировать показатели финансового состояния предприятия только во взаимосвязи и взаимообусловленности форм бухгалтерской отчетности – такой подход к оценке финансового состояния соответствует принципам МСФО;
- дополнить существующую методику оценки финансового состояния предприятия иными показателями, характеризующими ликвидность предприятия его платежеспособность финансовую устойчивость, деловую активность;
- исчислять коэффициент текущей ликвидности с учетом оборачиваемости оборотных средств, находящихся в обращении, и кредиторской задолженности [2, с.15].

Таким образом, оценка финансового состояния предприятия должна носить

комплексный системный характер, учитывать все аспекты финансово-хозяйственной деятельности предприятия, используя при этом в полной мере всю имеющуюся информационную базу анализа. Это позволит более точно и достоверно отражать финансовое состояние предприятий, выявлять угрозу их банкротства на более ранней стадии, а также снижать возможные экономические.

Список использованных источников

1. Об утверждении инструкции о порядке расчета коэффициентов платежеспособности и проведения анализа финансового состояния и платежеспособности субъектов хозяйствования: постановление Министерства финансов Респ. Беларусь и Министерства экономики Респ. Беларусь, 27 дек. 2011 г., № 140/206 // Нац. реестр правовых актов Респ. Беларусь. – 2012. – № 8/24865.

2. Сивчик Л. Оценка финансового состояния и его информационная база / Л. Сивчик // Финансы. Учет. Аудит. – 2009. – №3. – С. 14-17.

3. Смольский, А. Расчет и оценка показателей финансового состояния организации / А. Смольский // Финансовый директор. – 2011. – №3 (99). – С.22-30.

Семенишена Наталія
к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам’янець-Подільський, Україна

ЕЛЕМЕНТИ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ІНСТИТУЦІЙНИХ ОДИНИЦЬ : ПРОБЛЕМИ ДЕФІНІЦІЙ

Загальновідомо, що побудова балансу починається з визначення найголовніших рис та зі створення балансової таблиці. У вітчизняному балансі застосовується горизонтальна форма балансового звіту і в основу покладене рівняння двоїстості відображення та групування об’єктів А (актив) = П (пасив).

Починаючи з 30-х років поняття «актив», «пасив», «капітал» в нашій обліковій літературі були трансформовані в угоду ідеології політекономії соціалізму, натомість західна література, враховуючи практичну спрямованість бухгалтерського обліку в сфері економіки, більш широко інтерпретує облікові категорії в своїх дослідженнях та рекомендаціях.

Ще донедавна існувало дещо «спрощене» розуміння основних частин балансу: під активами розуміли «засоби та їх розміщення», під пасивами – «джерела та призначення засобів». Однак і в російській обліковій літературі початку ХХ ст., і в міжнародних стандартах ці поняття трактуються більш широко, а саме, - під активами розуміється майнова маса, котра повинна активно працювати, приносити прибуток (гроші).

Поняття «актив» виникло давно, у вітчизняні словники з французької мови потрапило в 1863 році. Насьогодні, маємо розуміння того, що без поняття «актив» бухгалтерський облік немислимий.

Еволюційність поглядів з тлумачення поняття «актив» вказує на декілька підходів:

Перший підхід. Актив - майно, що перебуває у власності підприємства. Іноді застосовується поняття «кошти», що дещо покращує термінологію й розширює поняття активу, які наразі трактуються як сума основних, оборотних і відкладених (вилученого, але врахованого майна) коштів. Це трактування активу характерне як для західної, так і для вітчизняної школи бухгалтерського обліку (Г. Нікліш, Н.С. Лунський, НА. Кипарісов, Н.А. Леонт'єв та ін.). Поширення ідей МСФЗ призвело до виникнення нового облікового в категоріальному апараті бухгалтерського обліку поняття - «ресурси», що, власне, є прямим слідством вимоги пріоритету економічного змісту над юридичною формою. Послідовне застосування цього інвентарного підходу припускає оцінку об'єктів активу за поточною ринковою вартістю (автори МСФЗ говорять про справедливу вартість).

Другий підхід до дефініції поняття визначає актив як витрати майбутніх звітних періодів. В Росії А.П. Рудановський, а пізніше Я.М. Гальперін, И.Р. Ніколаєв та ін., а в Німеччині Е. Шмаленбах і його послідовники стверджували, що актив не пов'язаний з інвентарем, а випливає з поточної документації підприємства, що постійно витрачає гроші. Одні витрати, що відносяться до даного звітного періоду, вважаються витратами, а інші, які пов'язані з майбутніми звітними періодами - капіталізуються, тобто тимчасово містяться в активі для того, щоб в майбутніх періодах їх віднесли на витрати.

Отже, загальноекономічне розуміння активу можна звести до наступного: актив - це сума капіталу, вкладеного в підприємство.

Послідовники третього підходу визначали актив як доходи майбутніх періодів. Одним з його творців був Д. Дзаппа.

Звідси в бухгалтерському обліку виникли два взаємовиключні правила:

- німецьке правило Шерра: усе, що адміністрація підприємства витратила в даному звітному періоді, становить його витрати;
- американське правило Ганта: усе, що з користю адміністрація підприємства витратила в даному звітному періоді, становить його витрати.

Ідеї Ганта проникли в МСФЗ, з ними - в ПСБО та його сакраментальну дефініцію: «Доходами визнається збільшення економічних вигід у результаті надходження активів...» (ПСБО 15). Найважливішим, вирішальним і дотепер недооціненим для багатьох є поняття «вигід». Воно означає, що активом може бути визнаний лише об'єкт, здатний приносити дохід. Якщо орендоване устаткування здатне формувати дохід - це актив, якщо ні - йому не місце в активі. В цьому випадку підкреслюється пріоритет змісту над формою, економіки над правом і торжество науки над здоровим глуздом.

Якщо ж проаналізувати розуміння активу балансу з точки зору НП(С)БО: «Актив – ресурс, контрольований підприємством в результаті минулих подій, використання якого, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у

майбутньому», то можна зрозуміти, що цільова установка активу балансу в корні змінена і тотожна визначенню «активу» в англосаксонській моделі, яка впливає на МСБО та МСФЗ.

Така ситуація склалась і з трактуванням «пасиву» балансу. Чіткого визначення поняття «пасив» не існує. Його не подають ані міжнародні, ані вітчизняні стандарти обліку, його не можна вірогідно пояснити навіть змістовно. У вітчизняній обліковій літературі, починаючи з 30-х років, поняття «пасив» практично було об'єднано з поняттям «капітал» в один технічний термін «пасив».

При цьому до уваги не бралось те положення, що кожна з складових пасиву – власний капітал чи залучений капітал, тобто борги (зовнішні зобов'язання), мало різний економічний зміст. В той час, як зобов'язання перед власниками являють собою практично постійну частину балансу, що не підлягає погашенню під час діяльності господарського суб'єкта, зовнішні зобов'язання мають ту чи іншу терміновість свого погашення. Результатом виключення облікової категорії «капітал» стала підміна її поняттями «статутний фонд», «джерела власних та прирівняних до них оборотних засобів».

Трактування пасиву в розширеному змісті введено Н.С. Лунським. У його визначенні балансу вперше зустрічається термін «джерела», що поєднує як власні, так і позикові кошти, а, отже, права частина представляє заборгованість своїм вкладникам як кредиторам, так і акціонерам, пайовикам і т. п, і що між П і К немає принципової різниці. Обидва ці елементи, з його погляду, можуть бути об'єднані в одній сукупності - у пасиві (П). Цей погляд і одержав у вітчизняному обліку загальне визнання.

З нашого погляду, в основі подання джерел повинне лежати капітальне рівняння Шерра. Саме такий підхід і демонструє сучасна американська теорія, що базується на капітальному рівнянні Шера (А-П=К), тобто капітал фірми дорівнює її майну, вільному від боргів. Даний підхід пропонується МСФЗ і прийнятий у таких країнах, як США, Великобританія, Нідерланди і ін. В результаті до пасивів відноситься лише кредиторська заборгованість.

Капітал власника має певний ступінь незалежності і дозволяє власникам вирішувати найважливіші стратегічні завдання розвитку фірми.

Дискусії довкола категорії «капітал» у балансі призвели до виникнення так званого «парадоксу Беллея». Суть його полягає у взаємовиключності положень, зформульованих у 1834 р. французьким теоретиком обліку Ж. Беллеєм. З одного боку, рахунок Капіталу відбиває власні кошти підприємства, а з іншого боку, виступає як рахунок кредиторської заборгованості підприємства перед власником. Цей парадокс неодноразово намагалися вирішити найбільші вчені. Так, Ж. Курссль-Сенель наголошував, що не підприємство повинно власнику, а навпаки, власник відповідає за боргами підприємства. Цей погляд підтримував Л. Гомберг. Голландський автор Бренкман підкреслював, що бухгалтер займається справами підприємства, а не власника. Таким чином, ці автори ігнорували кредиторську природу цього рахунку. Навпаки, Чербоні трактував його саме як рахунок кредиторської заборгованості.

Групування майна і капіталу в балансі частково спрямовується згідно з

економічними, частково - з юридичними вимогами. Особливо капітал, що групується, майже виключно, за законодавчими приписами. І, коли під пасивами розуміють борги підприємства, то і назва правої сторони, або сторони капіталу, - «Пасив», і назва 1 розділу пасиву – «власний капітал» – некоректні, оскільки «власний капітал» означав би вимогу засновників на власне ж майно. Недарма в балансах західних країн ця назва не застосовується і розділ називається акціонерний капітал, або акціонерна власність тощо.

В своїй позиції в погляді на некоректність назви «власний капітал» хотілось би нагадати і позицію видатного вченого Бахчисарайцева Г.А., який вважав, що будь-яке господарство є поняттям абстрактним і тому свого власного майна не має і мати не може, а, відтак, виникає протиріччя між назвою правої частини балансу і сутністю визнаних у ньому об'єктів. Відомо, що моделювання балансу, засноване на капітальному рівнянні, призводить до виникнення вертикальної форми, при цьому активи і їх джерела не порівнюються між собою, а обчислюється розмір капіталу на основі вартісного виміру активів і зобов'язань. Оскільки в Україні традиційно застосовується горизонтальна форма, наша пропозиція не зводиться до переорієнтації балансу на вертикальний формат. Проте, з метою усунення протиріччя між назвою правої частини балансу і принципами поділу в ній статей, вважаємо виправданим перейменувати «Пасив» в «Капітал і пасиви (зобов'язання)», а 1 його розділ - в «Вкладений, накопичений капітал і резерви».

Сорока Марія
студентка магістратури
Мазур Наталія
д.е.н., професор
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам’янець-Подільський, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОДІЛУ КАПІТАЛУ НА ОСНОВНИЙ ТА ОБОРОТНИЙ

Для здійснення виробничої діяльності сільськогосподарським підприємствам потрібні основні засоби або, інакше кажучи, засоби праці. Від предметів праці вони відрізняються тим, що багаторазово беруть участь у процесі виробництва, зберігають при цьому свою натуральну форму, поступово зношуються і частинами переносять свою вартість на виготовлену продукцію або виконану роботу. Під впливом засобів праці предмети праці змінюють свої фізико-хімічні властивості перетворюючись на кінцеву готову продукцію.

До засобів праці відносяться машини, обладнання, інструменти тощо, тобто

основні засоби підприємства.

Вагомий внесок у дослідження і розробку теоретичних і практичних аспектів бухгалтерського обліку основних засобів зробили відомі вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: С.Ф. Голов, М.Т. Білуха,О.І. Коблянська, В.В. Сопко, В.Г. Швець, Б.В. Шорт, Д.Колдуелл та інші.

Досліджуючи поділ капіталу на основний та оборотний, К. Маркс вказував, що він властивий лише продуктивному капіталу та сформулював положення про те, що матеріальною основою періодичності економічних криз є масове оновлення основного капіталу, оскільки для закупівлі засобів праці потрібно авансувати капітал одразу, а переносити свою вартість на вартість продукції він буде поступово [1, с. 168]. Лише тоді, коли частина постійного капіталу закріпиться у процесі виробництва частково, в міру зносу, та почне входити у вартість товару у вигляді амортизації, цей капітал перетвориться на основний.

Вчені-економісти Ф. Кене, А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. С. Мілль, К. Маркс виділяли різні особливі ознаки поділу капіталу на основний та оборотний (рис. 1).

Рис. 1. Особливості поділу капіталу (за тлумаченнями провідних вчених-економістів)

Джерело: [1, с.168]

Речовим змістом основного капіталу є засоби праці [2, с. 232], економічна сутність яких полягає у тому, що вони неодноразово приймають участь у процесі виробництва і переносять свою вартість на новостворений продукт,

відтворюючись через кілька операційних циклів. Їх аналогом у бухгалтерському обліку є основні засоби.

Відтворення основних засобів виражається в удосконаленні їх технологічної і галузевої структури, виробничого апарату, підвищенні питомої ваги їх активних елементів.

Розрізняють просте та розширене відтворення основних засобів (рис. 2). При простому відтворенні в кожному подальшому циклі відбувається створення нових чи відновлення діючих основних засобів у попередній їх кількості та якості. Джерелом фінансування заміни зношених основних засобів є нарахована сума амортизаційних відрахувань [3, с. 47].

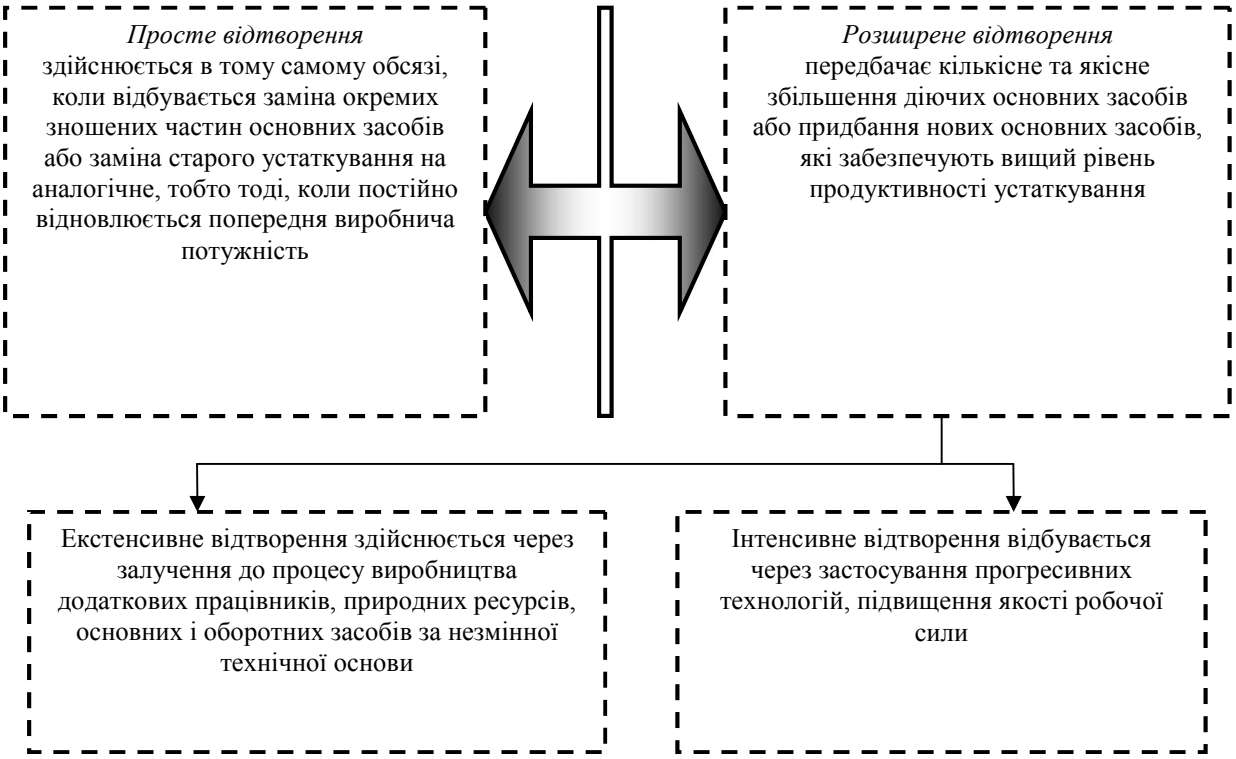

Рис. 2. Види відтворення основних виробничих засобів

Джерело: [3, с.41]

При розширеному відтворенні кожного подальшого циклу відбувається кількісне і якісне зростання основних засобів. Джерелом фінансування розширеного відтворення є використання частини створеного додаткового продукту. Розрізняють екстенсивне та інтенсивне розширене відтворення.

Якісну характеристику діючих основних засобів відображає показник їх зносу, а динаміку відтворювальних процесів – коефіцієнти оновлення та вибуття. Порівняння показників оновлення і вибуття основних засобів дає уявлення про тип їх відтворення. Якщо показник оновлення вищий, ніж показник вибуття, то відбувається розширене відтворення основних засобів. Рівність їх свідчить про просте відтворення, коли ж вищий показник вибуття основних засобів – відбувається їх звужене відтворення.

Для України характерний інтенсивний процес нагромадження фізично застарілих основних засобів, що негативно позначається на ефективності їх використання [5, с. 473].

Список використаних джерел

1. Гуменюк А.Ф. Облік основних засобів у світлі інтеграційних процесів / А.Ф. Гуменюк // Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України : тези доп. міжн. наук.-практ. конференції, (Тернопіль, 21–22 листопада 2007 р.) / М-во освіти і науки України [та ін.] ; відп. ред. М.С. Пушкар. – Тернопіль, 2007. – С. 168–170.

2. Гуменюк А.Ф. Розвиток теорії визнання та оцінки основних засобів в контексті інтеграції облікової системи / А.Ф. Гуменюк // Вісник Хмельницького національного університету. – № 6. – 2007. – С. 232–236.

3. Єрмакова Н. Переоцінка основних засобів: тонкощі обліку / Н. Єрмакова // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 31. – С. 41–47.

4. Загородній А.Г. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики : навч. посібник / А.Г. Загородній, Г.О. Партин. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Т-во „Знання”, КОО, 2010. – 377 с.

5. Коблянська О.І. Фінансовий облік : навч. посібник / О.І. Кобилянська. – К. : Знання, 2009. – 473 с.

Тимофієва Світлана
студент магістратури
Науковий керівник: старший викладач Кубік В.Д.
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

ОБЛІК ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ: ПОРІВНЯННЯ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

На сучасному етапі розвитку світової економіки компанії, що прагнуть виходити на світові ринки, мають будувати таку систему бухгалтерського обліку та звітності, що відповідатиме принципам і вимогам міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а також сучасним потребам ринкової економіки. Тому на сучасному етапі актуальним є вирішення проблеми уніфікації української системи з міжнародною системою бухгалтерського обліку та фінансової звітності в цілому. Для досягнення гармонії національних та міжнародних стандартів обліку перш за все необхідно виявити ряд протиріч та розбіжностей, що виникають між ними [1, с. 34].

Незважаючи на те, що всі національні положення бухгалтерського обліку

значною мірою ґрунтуються на міжнародних стандартах бухгалтерського обліку, вони не тотожні. При цьому однією з основних проблем залишається складність у розумінні та трактуванні практикуючими бухгалтерами положень міжнародних стандартів [2, с. 16]. Зокрема, міжнародний стандарт IAS 19 «Employee Benefits» («Виплати працівникам»), на відміну від національного П(С)БО 26 «Виплати працівникам», включає ґрунтовніші, але складніші для сприйняття методологічні рекомендації.

Слід зазначити, що українські та зарубіжні вчені хоча і приділяли увагу загальним аспектам веденням обліку відповідно до міжнародних стандартів, але деякі питання обліку виплат працівникам за міжнародною практикою досі не вирішені і потребують подальшого дослідження. Тому ми хочемо здійснити детальне порівняння МСБО 19 та ПСБО 26 з метою визначення шляхів удосконалення обліку оплати праці на вітчизняних підприємствах.

Однією з найголовніших відмінностей ПСБО від МСФЗ є те, що національні стандарти орієнтуються на запити регулюючих органів (податкова служба, держкомстат та інші), в той час як МСБО головним чином орієнтовані на користувачів, які мають фінансову зацікавленість до суб'єкта звітності. Виплати працівникам є найважливішим засобом підвищення такої зацікавленості у результатах своєї праці, збільшення обсягів виробленої продукції, поліпшення її якості та асортименту. Облік праці, заробітної плати та інших виплат на будь-якому підприємстві займає провідне місце в системі бухгалтерського обліку. Заробітна плата – це винагорода, що обчислюється, як правило, у грошовій формі, яку власник чи уповноважений ним орган зобов’язаний виплачувати працівнику за виконану ним роботу [1, с. 334].

Механізм витрат на персонал в міжнародних стандартах зафіксовано більш детально ніж в національних стандартах бухгалтерського обліку України. Спільним можна вважати те, що і МСБО 19 та П(С)БО 26 розглядають трудову діяльність працівників як послуги, за які вони отримують відповідну компенсацію. (табл. 1).

Таблиця 1

Виплати працівникам за національними та міжнародними стандартами

П(С)БО 26 [3]	МСБО (IAS)19 [4]
01	02
1) поточні виплати;	1) короткострокові виплати;
2) виплати при звільненні;	2) виплати при звільненні;
3) виплати по закінченні трудової діяльності;	3) виплати по закінченні трудової діяльності;
4) виплати інструментами власного капіталу підприємства;	
5) інші довгострокові виплати.	4) інші довгострокові виплати працівникам.

Аналізуючи види поточних виплат, що наведені в П(С)БО 26 та займають найбільшу частку в складі всіх виплат працівникам, можна стверджувати, що до цієї категорії належать будь-які виплати персоналу, які вказані в Інструкції зі

статистики заробітної плати та в Законі України «Про оплату праці».

Загалом, у МСБО 19 поняття виплат працівникам є більш широким ніж в національному стандарті. Окрім традиційних виплат міжнародні стандарти включають виплати на особисте страхування працівників та медичне обслуговування. МСБО 19 на відміну від вітчизняного П(С)БО 26, окрім заробітної плати, виплат за невідпрацьований час та премій включає також виплати пов'язані з участю працівників у прибутках підприємства, різні винагороди в не грошовій формі та внески на соціальне забезпечення.

В контексті національного обліку це поняття трактується як «страхові збори», але в міжнародному стандарті дане поняття не як збори, що сплачуються за рахунок роботодавця, а як частина страхових збрів, яка сплачується за рахунок заробітку робітника.

Найбільш глобальною розбіжністю у стандарті як міжнародному, так і вітчизняному є розділ присвячений виплатам, пов'язаним із закінченням трудової діяльності. Виплати по закінченні трудової діяльності – це виплати працівнику (окрім виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які підлягають сплаті по закінченні трудової діяльності працівника [3].

До виплат після закінчення трудової діяльності належать виплати за пенсійними планами, а також планами медичного страхування й іншими соціальними програмами, що забезпечують за рахунок роботодавців або за рахунок самих працівників від імені, але через роботодавців певні гарантії колишнім працівникам після виходу їх на пенсію. Слід зазначити, що П(С)БО 26 «Виплати працівникам» трактує виплати по закінченню трудової діяльності відповідно до МСБО 19, зокрема суть програми із визначеним внеском та програм із визначеною сумою, що діють в міжнародній практиці. У МСБО 19 виплати при звільненні називаються вихідною допомогою, що правильно відображає суть таких виплат. Вихідні допомоги зазвичай виплачуються у зв'язку з вимушеним звільненням працівника, здійсненим до досягнення ним пенсійного віку. Виплати при звільненні, якщо вони нараховуються одноразово, належать до витрат того періоду, в якому працівник був звільнений.

Позитивною стороною застосування МСБО 19 є можливість отримання необхідної інформації для прийняття управлінських рішень, забезпечення порівнянності звітності, незалежно від того, резидентом якої країни вони є і на якій території здійснюють господарську діяльність [4]. А включення до наказу про облікову політику вимог МСБО 19 дозволяє правильно побудувати облікову стратегію і забезпечити інвестиційну привабливість підприємства та задовольняти інтересам власників [5, с. 104]

В результаті проведення порівняльної характеристики МСБО 19 та ПСБО 26 можна зробити висновок, що в ПСБО інформація представлена в більш стислому вигляді, а ніж в МСБО. А також виникає необхідність удосконалення національного положення та доведення до міжнародних вимог, оскільки ведення бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами є інструментом глобалізації економіки і світових господарських зв'язків.

Список використаних джерел

1. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: Навч. посіб / І.В Жолнер. – К.: ЦУЛ, 2012. – С. 368.
2. Соболева О. Міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку: порівняльна характеристика / О.Соболева // Економіка. – 2009. – №4. С.16-20.
3. П(С)БО 26 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dtkt.com.ua/show/2bid110118.html
4. МСБО 19 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_011
5. Кубік В. Д. Облікова політика як інструмент стратегії розвитку підприємства / В.Д. Кубік // Міжнародна науково-практична конференція, «Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики». – Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2015 у 2-х част. – Ч.1 – С. 104-106.

Тлучкевич Наталія
к.е.н, доцент
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ В ТОРГІВЛІ

Торгівельна діяльність є складовою виробничої сфери галузей економіки, так як, відноситься до тих галузевих видів діяльності, які пов’язані з продовженням процесу виробництва у сфері обороту.

Торгівельна діяльність є самостійною діяльністю юридичних та фізичних осіб щодо здійснення операцій купівлі-продажу товарів споживчого призначення з метою отримання прибутків.

Є два види торгівлі:

1. Оптова – це торгівельна діяльність з придбання та реалізації товарів великими партіями підприємствам роздрібної торгівлі, та іншим суб’єктам підприємницької діяльності.
2. Роздрібна – це торгівельна діяльність з продажу товарів поштучно та дрібним оптом безпосередньо громадянам та іншим споживачам переважно із розрахунком готівкою.

Оптові підприємства для відшкодування витрат обігу та отримання прибутку встановлюють оптову націнку на купівельну або відпускну вартість товарів придбаних у постачальника.

Підприємства роздрібної торгівлі та інші суб’єкти роздрібної діяльності встановлюють вільні ціни на товари, що реалізують на підставі оптових цін і торгівельної націнки призначеної для покриття власних витрат обігу та отримання прибутку.

До галузевих особливостей торгівлі, які впливають на облік витрат відносяться:

На відміну від виробництва у торгівлі нічого не виробляють. Надана послуга не має кількісних характеристик, тому у торгівлі відсутній процес визначення фактичної собівартості. Витрати не поділяють на прямі і непрямі, основні і накладні. Відсутній облік готової продукції, виробничих і загальновиробничих витрат.

Значна номенклатура товарів у роздрібній торгівлі впливає на бухгалтерський облік, який ведуть лише у вартісному виражені за цінами реалізації.

Витрати торгівельних підприємств є витратами обігу, що не включаються до вартості товарів, а належать до витрат звітного періоду. Вони обліковуються на відповідних рахунках дев'ятого класу та списуються на фінансовий результат.

Облік товарних запасів здійснюють за двома показниками:

1) Кількісно – вартісний облік наявності і руху товарів за купівельними цінами та кожною назвою товарів.

2) Облік загальних транспортно-заготівельних витрат, що відносяться на весь обсяг товарних запасів або розподіляються за їх окремими групами.

Витрати торгівельної діяльності пов'язані з просуванням товару від виробника до споживача поділяються на:

1) витрати на придбання товарів;

2) витрати на управління підприємством;

3) витрати на реалізацію товарів.

Крім того, витрати поділяються за галузями діяльності (оптова, посередницька, роздрібна торгівля тощо) та за видами.

Склад статей витрат торгівельного підприємства визначається самостійно, виходячи з потреб отримання інформації або потреб користувачів.

Особливої уваги в торгівлі потребують витрати на зберігання, сортування, обробку, упаковку і передпродажну підготовку товарів, витрати на рекламу, втрати товарів у межах норм природного убутку під час перевезень, зберігання і реалізації товарів, витрати на тару. Крім того, важливим і необхідним є облік і контроль витрат, пов'язаних із псуванням товарів (неякісні і небезпечні товари), результатів інвентаризації товарів.

Разом з тим, при оприбуткуванні товарів у роздрібній торгівлі встановлюють відсоток торгівельної націнки, що вимагає відповідного розмежування в обліку таких витрат і розрахунку в кінці звітного періоду по розподілу торгівельної націнки між реалізованими та нереалізованими товарами.

Отже, в торгівлі, як і в інших галузях економіки, загальним є поділ витрат за видами діяльності (операційна, фінансова, інвестиційна) та елементами витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати). Хоча торгівля відноситься до виробничої сфери економіки, методика обліку витрат характеризується особливостями торгівельної діяльності, які пов'язані з придбанням і реалізацією товарів, зберіганням товарів, якістю товарів тощо. Тому. відмінним є склад витрат, порядок формування собівартості товарів, об'єкти обліку і контролю витрат.

Хомин Петро
д. е. н., професор
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

ЕРЗАЦИ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Не маючи наміру заперечувати висновок таких учених, як Е. С. Хендриксен і М. Ф. Ван Бреда, що „єдина загальна теорія обліку є тільки бажаною, адже бухгалтерський облік як наука ще перебуває на надто примітивному рівні розвитку. Краще, що може бути досягнуто на цьому етапі, – це набір теорій, підтеорій, моделей, які можуть доповнювати одна одну, поєднуватися й конкурувати між собою" [3, с. 24], все ж таки не можемо погодитися зі спробами звести цю проблему до підміни її сутності сумнівної вартості ерзацами.

І не стільки тому, що з історії бухгалтерського обліку відомі куди більш обґрунтованіші дефініції на заміну прикметника бухгалтерський, як-от статмологія – вчення про бухгалтерський баланс (П. д'Альвізе), логісмологія – вчення про бухгалтерські рахунки або леммалогія – вчення про залишки (Гаспар Россі), контологія – логіка рахунків (Габріель Фор), чи логісмографія – наука адміністративних функцій (Дж. Чербоні), скільки через відсутність підстав вважати декілька зневажливих пасажів у бік бухгалтерського обліку засадами, які зроблять переворот в обліковій теорії, перетворивши її у вчення про сутність, закономірності й форми його пізнання, „сукупність логічно взаємозв'язаних узагальнених понять емпіричного походження" (так визначив зміст теорії американський соціолог Т. Парсонс [4, с. 212]).

А претендентів на титули ''метрів'' – у прижиттєвих класиків, бо їхні заслуги, які обмежуються ролями ''неграмотних переписувачів чужого'' (Ф. Бутинець), не тягнуть навіть на рівень ''дециметрів''. Інакше звернули б увагу, що англійське слово accounting має такі значення: 1) облік; звітність; 2) розрахунок; підрахунок; калькуляція й не піддавалися на рекламні трюки, нібито Б. Раян присвоїв своїй книзі назву ''Стратегічний облік для керівника'', коли насправді в ній йдеться про стратегічні розрахунки для менеджменту.

Причому ці ''метри'', чи то пак ''дециметри'' не гребують і пересмикуванням, глибокодумно розмірковуючи, чи була прийняття Податкового кодексу України й відміна П(С)БО ''Податкові різниці'' не є підставою для заміни дефініції ''облік'' на ''розрахунки'', хоча мали би знати: ''Об'єктом оподаткування є прибуток, … який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства … на різниці …''[1, ст. 134], тобто відмінності фіскального й бухгалтерського прибутку зберігаються, хоч у звуженому масштабі, позаяк вводиться сумарний поріг доходів (20 млн. грн.), у межах якого податок на прибуток визначатиметься від фінансового результату, обчисленого за правилами бухгалтерського обліку.

Відтак всупереч тому, що в 30-ті роки минулого століття „паралельне

існування двох дисциплін – рахункознавства (як теорії бухгалтерського обліку) і рахівництва (практичного застосування принципів рахункознавства) визнали недоцільним, більш того – небажаним. Було вирішено створити єдину науково-практичну дисципліну – бухгалтерський облік" [2, с. 479-480], нині маємо крен у бік компіляцій, або й відвертого плагіату, які ніяк не можуть вважатися ні першим, ані другим, через що, на жаль, теорія й практика бухгалтерського обліку – як висловився Я. Соколов, – „починають стрімко деградувати" [2, с. 478].

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010року № 2755-VI.
2. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней /Я.В. Соколов. – М. : Аудит ЮНИТИ, 1996. – 638 с.
3. Хендриксен Е.С. Теория бухгалтерского учета: пер. с англ.: под ред. проф. Я. В. Соколова / Е. С. Хендриксен, М. Ф. Ван Бреда. – М. : Финансы, 2000. – 576 с.
4. Parsons T. The present Positionand Protecsts of Systematic Theory in Sociology / Parsons T. // Essaus in Sociological Theory. The Free Press, 1954.

Царук Наталия
к.э.н., доцент
ОП НУБиП Украины «Нежинский агротехнический институт»,
г. Нежин, Украина

ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕТОДИКИ ИСЧИСЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ОВОЩЕЙ

Производство овощей является одним из наиболее трудоемких и рискованных направлений в растениеводстве.

В современном правовом поле и действующей практике бухгалтерского учета в Украине признания расходов, влияющих на себестоимость продукции, в том числе продукции овощеводства, происходит по правилам, предусмотренным П(С)БУ 16 «Расходы» [2]. Согласно его норм себестоимость продукции, производимой на предприятии, состоит из двух компонентов:

- производственной себестоимости, которая рассчитывается по сумме прямых материальных затрат на производство такой продукции, прямых затрат на оплату труда, других прямых расходов, переменных общепроизводственных и постоянных распределенных общепроизводственных расходов;
- себестоимости реализованной продукции, которая, кроме производственной себестоимости, включает сумму нераспределенных постоянных общепроизводственных расходов и сверхнормативных производственных расходов.

В то же время существует альтернативный порядок учета затрат и калькулирования себестоимости овощной продукции, определенный, например, в МСБУ 2 «Запасы» [1]. МСБУ 2 позволяет включать в себестоимость продукции как прямые и распределенные производственные накладные расходы, так и другие расходы, если они связаны именно с этой продукцией. При этом в состав таких расходов могут быть включены даже непроизводственные накладные расходы (расходы, которые по П(С)БУ 16 вообще относятся к разным расходам периода), если предприятие сочтет целесообразным и логически обоснует такое включение.

Учитывая вышесказанное франко-поле, франко-место приема или франко-место хранения как места, к которым отслеживаются расходы предприятия, связанные с производством собственных овощей, в перспективе потеряют свою актуальность. Вместо этих мест калькулирования предлагаем определить следующие:

- франко-место использования: место, к которому отслеживаются затраты на продукцию, потребляемую внутри предприятия или направляемую на переработку. До этого места калькулирования отслеживаются прямые затраты на производство, общепроизводственные расходы, часть административных расходов, которую можно логически связать с производством этой продукции, и затраты на хранение;
- франко-место продажи: место, к которому отслеживаются затраты на продукцию, что реализуется предприятием. До этого места относятся все расходы, включаемые в калькулирование к франко-месту использования, а также часть расходов на сбыт, которую можно связать с продукцией, что продается. Расходы к франко-месту продажи будут формировать себестоимость реализованной продукции.

Во-первых, такой порядок калькулирования позволяет сопоставляя затраты на продукцию из справедливой стоимостью и стоимостью продажи определить достоверный финансовый результат по каждой овощной культуре, который влияет на перспективные планы производственных программ и программ реализации продукции на предприятии. Во-вторых, определение полной себестоимости овощной продукции в бухгалтерском учете позволяет оперативно реагировать на рост доли административных и сбытовых расходов в общей себестоимости реализованной продукции (а именно эта доля в значительной степени определяет ее ценовую конкурентоспособность). В-третьих, определение себестоимости реализованной продукции в бухгалтерском учете по франко-месту продажи облегчает работу бухгалтеров при осуществлении расчетов полной себестоимости для целей составления статистических форм.

Список использованных источников

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси»: IASB, Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 р.: за станом на 01.01.2012 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України: [сайт]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00.

3. Байрак І.Р. Словник-довідник/ І.Р Байрак. – К.: Міленіум, 2007. – 234 с.

Чижевська Ольга
асистент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

РОЗРАХУНКИ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Обліку розрахунків за виплатами працівникам завжди приділялась велика увага, адже він одночасно зачіпає інтереси і держави, і роботодавців, і працівників. Розуміння виплат працівникам вітчизняними практиками та теоретиками від обліку значно змінилось в останні роки. Завдяки проведеним дослідженням суті термінів та проблем, які виникають в обліку розрахунків за виплатами працівникам ці виплати пов’язують тепер не тільки із заробітною платою, а інструменти розрахунків не зводять лише до грошей.

Серед проблем, які найчастіше обговорюються вченими можна назвати недосконаліть категоріального апарату і недоліки класифікації виплат працівникам [1]. Окрім цього досить часто звертається увага на нерозвиненість аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам. З поміж багатьох рекомендацій, зроблених вітчизняними вченими впровадження норм міжнародного обліку, стандартизація обліку розрахунків за виплатами працівникам та спрощення вітчизняної облікової практики є найбільш популярними [1, 2, 3, 4].

Попри все, слід відмітити, що вітчизняний облік розрахунків за виплатами працівникам залишається зарегульованим і, в той же час, абсолютно не наближеним до вимог не тільки міжнародних, а й вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку. Так, прийняте і введене в дію ще у 2003 році П(С)БО 26 «Виплати працівникам» у практиці майже не застосовується [5]. Поза тим, що нормативна база з обліку оплати праці та пов’язаних з нею платежів є несистематизованою і такою, що не відповідає вимогам вітчизняного стандарту, важливу роль у ігноруванні практиками останнього відіграло те, що вченими мало та поверхнево розглядались питання обліку нових видів виплат працівникам та інструментів, які застосовуються для цього. Пропоновані ними методики обліку переважно мають описовий характер, не передбачають ситуативних прикладів, які, до речі, відсутні і у вітчизняних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку.

Мова йде, зокрема, про облік виплат працівникам по закінченню трудової

діяльності та виплат працівникам інструментами власного капіталу. Методика обліку останніх розглядається окремим положенням, а саме П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» [6]. Визначення інструментів власного капіталу, наведене у п.4 положення є ідентичним до визначення МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій» [7]. В той же час, сфера застосування міжнародного стандарту є більш вузькою. В ньому, на відміну від П(С)БО 13 «Фінансові інструменти», детально прописана методика обліку таких інструментів власного капіталу, як акції, опціони на придбання акції, які надаються саме працівникам. На нашу думку, необхідно застосувати подібний підхід і у вітчизняному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку, зокрема, розглянувши надання працівникам акцій і опціонів на їх придбання на суму нарахованої заробітної плати працівникам та зверх цієї суми, як надання додаткової винагороди з метою отримання додаткових вигод від працівників в майбутньому.

За такого підходу і врахувавши положення національних стандартів виплати працівникам інструментами власного капіталу в цілях бухгалтерського обліку їх можна класифікувати на поточні і довгострокові (непоточні) за строками проведення виплат. У зв'язку з тим, що виплати інструментами власного капіталу проводяться саме працівникам підприємства, їх можна віднести до виплат, які здійснюються за добровільним рішенням роботодавця як правило протягом трудової діяльності працівника. В залежності від умов контракту, який передбачає право працівника на частину в активах підприємства ці виплати можуть бути також класифіковані як виплати за відпрацьований час (виконану роботу), так і виплати за невідпрацьований час (невиконану роботу), коли право на придбання акцій надається працівнику як заохочення або пільга в рахунок отримання роботодавцем від нього в майбутньому певних вигод.

Виплати працівникам простими акціями, як правило, можна достовірно оцінити. Вартість акцій в часі як правило змінюється, а отже згідно П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» оцінку їх слід проводити за теперішньою вартістю [6]. Слід відмітити, що акції виступають лише інструментом розрахунку, заміняючи гроші, а отже порядок визнання зобов'язання за виплатами працівникам і витрат, пов'язаних з ними, не змінюється.

В бухгалтерському обліку визнання зобов'язання перед працівниками буде проводитись згідно вимого П(С)БО 11 «Зобов'язання» та відображатись по дебету рахунків обліку витрат і кредиту рахунка 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» в сумі, яка відповідає теперішній вартості інструменту власного капіталу, яким планується проводити виплати [8]. Для відображення проведених виплат працівникам інструментами власного капіталу пропонуємо використовувати рахунок 46 «Неоплачений капітал».

Особливу увагу слід приділити виплатам працівникам опціонами на придбання акцій підприємства. Зобов'язання, які виникають за наданими працівникам опціонами можна віднести до умовних, адже вони можуть і не виникнути, якщо працівник розірве контракт з працедавцем і не скористається опціоном. Згідно §12 МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій» опціони розглядаються як послуги, які не піддаються достовірній оцінці [7], адже у більшості випадків

дійсно складно або не можливо оцінити вартість послуг, які будуть надані найманим працівником у майбутньому та вигоди, які отримає від цього підприємство. У зв'язку з цим операції з надання опціонів на придбання акцій працівниками рекомендовано оцінювати за справедливою вартістю інструментів, які беруть участь в розрахунках.

Використовуючи існуючу систему рахунків пропонуємо надані опціони на придбання акцій відображати поза балансом на рахунку 03 «Контрактні зобов'язання» за їх справедливою вартістю на дату укладення контракту з працівником і так довго, поки працівник не набуде право на придбання інструментів власного капіталу остаточно за умовами укладеного з підприємством контракту. По настанні такого строку зобов'язання за наданими працівникам опціонами перестануть бути умовним та підлягатимуть визнанню і відображенню на рахунках бухгалтерського обліку.

Проведені нами дослідження показали, що у подальшому доцільно зосередитись на усуненні розбіжностей між вітчизняними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, які регламентують облік зобов'язань за виплатами працівникам, а також положеннями міжнародних стандартів фінансової звітності, на наповненні вітчизняних стандартів ситуативними прикладами і особливо на удосконаленні методики обліку нових видів виплат працівникам.

Список використаних джерел

1. Орлов І.В Проблемні питання обліку виплат працівникам:аналіз дисертаційних робіт / І.В.Орлов // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2010. – Вип. 18. Ч.І. – С.141-146.

2. Ярмолюк О.Ф Удосконалення облікового забезпечення управління виплатами працівникам підприємства [Електронний ресурс] / О.Ф. Ярмолюк / Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". - 2014. - №4. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/ ?op=1&z=2947

3. Овсюк Н.В. Бухгалтерський облік розрахунків з оплати праці в контексті застосування вимог міжнародних стандартів фінансової звітності [Електронний ресурс] / Н. В. Овсюк // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. - 2014. - Вип. 1. - С. 160-167. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fkd_2014_1_21.pdf

4. Кравченко О.В, Сидорук Т.С. Виплати працівникам: економічна сутність, вітчизняна та міжнародна практика обліку // О.В. Кравченко, Т.С. Сидорук / Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Збірник наукових праць. - 2014. – Вип. 38. – С.174-180.

5. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» [Текст] : офіц.текст : за станом на 10.01.2012 року / Мінфін України; Наказ, Положення від 28.10.2003 № 601. - Доступно з мережі Інтернет : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03. (дата звернення 03.12.15). – Назва з екрана.

6. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» [Текст] : офіц.текст : за станом на 09.08.2013 року / Мінфін України; Наказ, Положення від 30.11.2001 № 559. - Доступно з мережі Інтернет : http://zakon2.rada.gov.ua/ laws/show/z1050-01. (дата звернення 03.12.15). – Назва з екрана.

7. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» [Текст] : офіц.текст : за станом на 09.08.2013 року / Мінфін України; Наказ, Положення від 30.11.2001 № 559. - Доступно з мережі Інтернет :

http://zakon2.rada.gov.ua/laws /show/z1050-01. (дата звернення 03.12.15). – Назва з екрана.

8. Міжнародний стандарт фінансової звітності 2 «Платіж на основі акцій» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dipifr.info/lib_ files/standards/ukr/standards_010109/IFRS_2.pdf. (дата звернення 03.12.15). – Назва з екрана.

9. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [Текст] : офіц.текст : за станом на 18.03.2014 року / Мінфін України; Наказ, Положення від 31.01.2000 № 20. - Доступно з мережі Інтернет : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00. (дата звернення 03.12.15). – Назва з екрана.

Щербатюк Василий
д.э.н., доцент
Европейский университет Молдовы
г. Кишинев, Республика Молдова

ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ОБЩЕГО ПЛАНА СЧЕТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА

Множество сложных проблем социально-экономического развития Республики Молдова объективно требует дальнейшего развития бухгалтерского учета на основе широкого и критического использования наших традиций и многолетнего опыта, а также лучших зарубежных достижений в данной области. В этой связи весьма актуальными являются исследования Общего плана счетов бухгалтерского учета [1-3]. Он представляет собой информационную модель развития и основу формирования информационных систем хозяйствующих субъектов рыночной экономики.

Целесообразно отметить, что ранее действовавший в нашей стране аналогичный нормативный документ назывался немного по-другому – План счетов бухгалтерского учета финансово-хозяйственной деятельности предприятий. Аналогичные нормативные документы, действующие в настоящее время в других странах, называются так: План счетов бухгалтерского учета активов, капитала, обязательств и хозяйственных операций предприятий и организаций (Украина), План счетов бухгалтерского учета финансово-хозяйственной деятельности организаций (Российская Федерация), План счетов бухгалтерского учета финансово-хозяйственной деятельности хозяйствующих субъектов (Республика Таджикистан), Типовой план счетов бухгалтерского учета (Республики Беларусь и Казахстан). Такой разнобой в наименовании одного и того же нормативного документа является необоснованным (неоправданным) и вносит дополнительные трудности в его познание, понимание и практическое использование.

Унифицированный План счетов бухгалтерского учета – явление, традиционное для Республики Молдова. Количество счетов, входящих в этот

План, менялось в зависимости от методологических установок. Примечательно, что с утверждением первого Плана счетов и последующих его изменений наблюдалась тенденция к уменьшению числа счетов и субсчетов, но с переходом отечественного бухгалтерского учета на Международные стандарты финансовой отчетности количество счетов и субсчетов в их Плане резко увеличилось. Так, в Плане счетов бухгалтерского учета 1940 г. было 124 счета и 80 субсчетов (их общее количество 204), в Плане 1954 г. – 79 счетов и 142 субсчета (221). В Плане счетов 1959 г. количество счетов уменьшилось до 62, а субсчетов – до 87 (всего 149). Введенные в действие с 1 января 1998 и 2014 годов и позднее дополненные Планы счетов бухгалтерского учета отражают общую тенденцию увеличения количества счетов и субсчетов, которое равняется соответственно 129 счетам, 281 субсчетам и 148 счетам, 309 субсчетам (их общее количество соответственно 310 и 457).

Общий план счетов бухгалтерского учета включает указания о том, что он:

- «состоит из трех разделов: I. Общие положения, II. Перечень счетов бухгалтерского учета, III. Характеристика и порядок применения счетов бухгалтерского учета»;
- «содержит 9 классов: 1. Долгосрочные активы, 2. Оборотные активы, 3. Собственный капитал, 4. Долгосрочные обязательства, 5. Текущие обязательства, 6. Доходы, 7. Расходы, 8. Управленческие счета, 9. Забалансовые счета».

Мы полагаем, что эти два утверждения взаимоисключающие и противоречат друг другу. Такой вывод следует из того, что все счета бухгалтерского учета, указанные во втором разделе Общего плана, распределены на 9 классов, которые перечислены во втором утверждении. Исходя из этого, данные два утверждения дают право двояко трактовать Общий план счетов – как нормативный акт, устанавливающий:

- систематизированный перечень счетов бухгалтерского учета и методологические нормы их применения;
- систематизированный перечень счетов бухгалтерского учета.

Объективный анализ первой (расширительной) трактовки Общего плана счетов показывает, что она вступает в противоречие с Рабочим планом счетов бухгалтерского учета. Оно вызывается тем, что эти два вида Планов счетов существенно различаются между собой количеством структурных элементов: первый включает их три (I. Общие положения, II. Перечень счетов бухгалтерского учета, III. Характеристика и порядок применения счетов), а второй – только один элемент (II. Перечень счетов бухгалтерского учета).

В мировой учетной теории и практике издавна существуют различные Планы счетов бухгалтерского учета и они классифицируются по многим признакам (критериям). Общий же план счетов приводится только в одном, нормативном виде (варианте) [1]. Мы считаем, что его можно представить еще в трех видах: вертикальном, горизонтальном и комбинированном [2, 3]. Это будет способствовать лучшему познанию и практическому использованию данного нормативного документа в процессе хозяйственного управления.

Общий план счетов бухгалтерского учета не должен рассматриваться как

предел научного творчества, окончательно и наилучшим образом подготовленный нормативный документ. Его можно и нужно совершенствовать в разных направлениях. Так, счет 835 «Обслуживающие производства и хозяйства» целесообразно поместить в этом документе после счетов 811 «Основная деятельность» и 812 «Вспомогательная деятельность», так как по экономическому содержанию они очень близкие и входят в состав одной группы бухгалтерских счетов. С 1 января 2016 г. следует отменить счет 335 «Результат от перехода на новые нормативные акты по бухгалтерскому учету» по причине его ненадобности в связи с завершением этого перехода. Также необходимо подготовить и издать Толковый словарь терминов Общего плана счетов, что позволит улучшить и ускорить его изучение и практическое использование.

Отличительной чертой современного этапа развития бухгалтерского учета в Республике Молдова является переход на Международные стандарты финансовой отчетности. В этой связи считаем необходимым отметить ошибочность весьма распространенного мнения о том, что для получения больших иностранных инвестиций страна должна обязательно перейти на Международные стандарты финансовой отчетности. С полным основанием можно утверждать, что между этими показателями не существует тесной, и даже средней по силе связи, она очень слабая. И поэтому весьма актуальным представляется стратегический анализ иностранных инвестиций в контексте необходимости обеспечения национальной безопасности и суверенитета страны – ведь с переходом большой части экономики в частную собственность зарубежных инвесторов возникают большие риски и угрозы.

Практическое использование вышеизложенных предложений будет способствовать дальнейшему совершенствованию Общего плана счетов бухгалтерского учета и улучшению информационного обеспечения управления хозяйствующих субъектов рыночной экономики Республики Молдова.

Список использованных источников

1. Общий План счетов бухгалтерского учета // Официальный монитор Республики Молдова, 2013, № 233-237. – С. 85-96.

2. Щербатюк В.В. Новый план счетов бухгалтерского учета: справочное пособие / В.В. Щербатюк. – Кишинев: Европейский университет Молдовы, 2015. – 72 с.

3. Щербатюк В.В. Основы финансово-хозяйственного контроля: учебное пособие / В.В. Щербатюк, В.И. Евдокимович. – Кишинев: европейский университет Молдовы, 2015. – 240 с.

Якубова Ирина
к.э.н., доцент
Полесский государственный университет
г. Пинск, Республика Беларусь

СТРАТЕГИЧЕСКИЙ БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ ОРГАНИЗАЦИИ

В современных условиях деятельности предприятия управление денежными потоками занимает основополагающее место, что требует создания адекватного учетно-аналитического обеспечения принятия стратегических решений в этой области управления. Учетно-аналитическое обеспечение на микроуровне является основой для выработки стратегии организации, определения альтернативных подходов к управлению. Традиционный финансовый учет и отчетность о денежных средствах не отвечают запросам стратегического управления, так как формируют исключительно финансовую информацию. В то время как в долгосрочном будущем на получение денежных потоков особое влияние оказывают нефинансовые факторы: лояльность покупателей, способность к инновациям, мотивация персонала и т.д. По мнению автора, решением проблемы недостаточной проработанности учетно-аналитического обеспечения стратегического управления денежными потоками в Республике Беларусь является формирование системы бухгалтерского учета и анализа денежных потоков организации на основе сбалансированной системы показателей.

Система сбалансированных показателей появилась в конце 80-х – начале 90-х гг. как инструмент для управления динамично развивающимися компаниями. Профессора Гарвардской школы Р. Каплан и Д. Нортон в 1992 г. провели исследование по теме «Показатели деятельности организации будущего» на примере 12 компаний и сделали вывод, что сотрудники компаний часто не понимают своей роли в деле реализации стратегии и не мотивированы повышать эффективность реализации корпоративной стратегии

Для устранения данных проблем Роберт Нортон и Дэвид Каплан разработали концепцию ССП (сбалансированная система показателей – Balanced Scorecard»), которая позднее была признана в качестве уникальной системы, интегрирующей финансовые и нефинансовые показатели с целью поиска новых подходов в достижении стратегических целей и роста эффективности бизнеса.

Основное назначение ССП, по Р. Нортону и Д. Каплану, заключается во всесторонней характеристике социально-экономического положения предприятия (не только с помощью финансовых показателей) и обеспечении соответствия текущей деятельности предприятия его стратегическим целям (т. е. система управления).

Система сбалансированных показателей – это система, которая измеряет все процессы, их участников и организацию в целом, концентрирует на достижении приоритетных в данный период целей. Система сбалансированных показателей –

это система индикаторов, характеризующих этап реализации стратегии организации. Система сбалансированных показателей – это система взаимосвязанных показателей, стимулирующих и сдерживающих друг друга. Процесс «балансирования» в ССП имеет многоплановый характер, охватывает финансовые и нефинансовые показатели, стратегические и операционные уровни управления, прошлые и будущие результаты, внутренние и внешние аспекты деятельности предприятия.

Показатели в рамках ССП подразделяются на 2 взаимосвязанные группы:

– показатели, которые измеряют достигнутые результаты (производительность труда, объём продаж, расходы и т. п.);

– показатели, которые отражают процессы, способствующие получению этих результатов (количество заключённых договоров, степень использования номинальной мощности машин и оборудования, уровень квалификации персонала и т. п.). К сожалению, на практике внимание управленцев обычно сконцентрировано на показателях первой группы.

В табл. 1 приведены отдельные показатели, которые помогут реализовать стратегические цели, сгруппированные по индикаторам ССП

Таблица 1

Перечень показателей результативности по индикаторам сбалансированной системы показателей организации

Индикаторы	Показатели
Финансовые	Экономическая добавленная стоимость, совокупные активы, совокупные активы на сотрудника, оборачиваемость активов, ликвидность, доходы к совокупным активам, доходы на сотрудника, доходы от новых продуктов, прибыль к совокупным активам, прибыль на сотрудника, свободный денежный поток
По клиентам	Количество клиентов, доля рынка, средний оборот на клиента, среднее время на заключение договоров, степень лояльности клиентов, индекс удовлетворенности клиентов, прямые контакты с клиентам
Процессов	Своевременная доставка, рост производительности, административные расходы, время подготовки производства, стоимость административных ошибок
Обучения и роста	Текучесть кадров, время на обучение, ежегодные затраты на обучение на человека, индекс удовлетворенности сотрудников, объем продаж на одного сотрудника, соотношения между категориями сотрудников, прогулы и простои, сверхурочные часы, прирост объема продаж, доля проектов

К числу важных стратегических показателей относится совокупный денежный поток. Традиционно совокупный денежный поток определяется как сумма денежных потоков от текущей, инвестиционной и финансовой деятельности предприятия. Это определение уместно при составлении и анализе отчета о движении денежных средств. Однако в целях управленческого анализа совокупный денежный поток – это сумма значений денежных потоков по отдельным видам деятельности, регионам, клиентам, продуктам. Изменение совокупного денежного потока помогает оценить динамику развития компании. В

системе оперативного управления необходимо анализировать отдельные значения денежного потока по отдельным видам деятельности, регионам, клиентам, продуктам.

Основываясь на этих показателях, появляется возможность разделить денежные потоки организации в соответствии с индикаторами системы сбалансированных показателей:

1) Денежные потоки составляющей «Финансовая деятельность»;
2) Денежные потоки составляющей «Клиенты »;
3) Денежные потоки составляющей «Бизнес-процессы»;
4) Денежные потоки составляющей «Персонал».

Такое разделение позволит отслеживать и комплексно оценивать реализацию стратегических целей в разрезе составляющих системы сбалансированных показателей.

Объективность измерения состояния и деятельности предприятия с помощью ССП определяется качеством исходной информации для формирования показателей системы. Естественно, совокупность входящей в систему информации должна включать индикаторы, связанные с отраслевыми особенностями и условиями функционирования организации, отношения с клиентами и контрагентами, финансовой политики.

Надежную информацию для управления денежными потоками предприятий можно получить лишь при правильной организации бухгалтерского учета денежных средств и денежных эквивалентов. К сожалению, методология отечественного бухгалтерского учета, даже при достигнутом уровне сближения с международными стандартами учета и отчетности, не дает возможности создания полной и достоверной информации о реальных объемах денежных средств, используемых в обороте. Дело в том, что существующие аналитические показатели, в том числе в финансовой отчетности, фиксирующие информацию на заданных временных интервалах, в силу своей статичности не обеспечивают менеджеров достаточной и достаточной и необходимой информацией о денежных потоках.

Ведение бухгалтерского учета денежных потоков предполагает необходимость разработки принципиально новой технологии, основанной на унификации методических подходов и досконально знании каждой хозяйственной операции, начиная от ее действительной сути, оформления, отражения на счетах и в отчетности.

Получение данной информации с помощью традиционного бухгалтерского учета затруднительно и нецелесообразно, так как потребует ведения накопительных ведомостей по видам денежных потоков по каждому счету в плане учета денежных средств и в целом по организации, что значительно снизит оперативность информации. Поэтому для сбора и накопления информации о денежных потоках по текущей, инвестиционной и финансовой деятельности, а также по элементам организационной структуры нами предлагается дополнить действующий план счетов бухгалтерского учета управленческими транзитными счетами-экранами 53 «Денежные поступления» и 54 «Денежные выплаты». На

этих счетах будут отражаться фактическое поступление и выбытие денежных средств будет отображаться с выделением следующих видов объектов аналитического учета:

- субсчета первого порядка «Составляющая сбалансированной системы показателей»;
- субсчета третьего порядка «Вид положительных потоков денежных средств» или «Вид отрицательных потоков денежных средств»

Это позволит детализировать денежные потоки по виду их движения (текущая, инвестиционная и финансовая деятельность), а также по элементам организационной структуры.

При поступлении денежных средств из-за организационных и юридических границ экономического субъекта дебет счета 53 «Денежные поступления» будет корреспондировать с кредитом бухгалтерских счетов по учету расчетов, реализации активов организации и, одновременно, кредит счета 53 «Денежные поступления» будет корреспондировать с дебетом соответствующих бухгалтерских счетов по учету движения денежных средств. Аналогично, при выбытии денежных средств за пределы организационных и юридических границ экономического субъекта кредит счета 54 «Денежные выплаты» будет корреспондировать с дебетом бухгалтерских счетов по учету расчетов и, одновременно, дебет счета 54 «Денежные выплаты» будет корреспондировать с кредитом соответствующих бухгалтерских счетов по учету движения денежных средств.

Следствием данного порядка отражения операций по движению денежных средств является равенство дебетовых и кредитовых оборотов и отсутствие сальдо по рассматриваемым управленческим счетам, в связи с чем они названы транзитными. Обороты по счету 53 «Денежные поступления» равны сумме дебетовых оборотов по бухгалтерским счетам учета денежных средств, исключая внутреннее перемещение, а обороты по счету 54 «Денежные выплаты» - сумме кредитовых оборотов по бухгалтерским счетам учета денежных средств, исключая внутреннее перемещение, в связи с чем они названы счетами-экранами.

Итоговой формой отчетности сбалансированной системы учета и анализа денежных потоков является отчет о денежных потоках организации, который предназначен для обобщения информации по всем составляющим (финансовая деятельность, клиенты и контрагенты, внутренние бизнес-процессы, персонал) и подготавливается на основе данных стратегического управленческого учета, сбалансированной системы показателей.

Формирование отчета о денежных потоках по составляющим сбалансированной системы показателей обеспечивает ряд преимуществ для анализа по сравнению с традиционной формой отчета о движении денежных средств:

— более полно характеризует направленность денежных потоков;

— позволяет оценить критически важные и весьма ценные нематериальные активы, которые в большинстве систем учета не рассматриваются (например, уровень информационного обеспечения сотрудника, инновационные процессы,

доля постоянных клиентов);

— позволяет определить целесообразность отрицательных денежных потоков в контексте реализации долгосрочных целей.

Таким образом, суть дальнейшего совершенствования бухгалтерского учета в организациях Республики Беларусь состоит в формировании и развитии стратегического бухгалтерского учета денежных потоков.

Список использованных источников

1. Каплан Роберт С. Сбалансированная система показателей: от стратегии к действию / Роберт С. Каплан, Дэйвид П. Нортон. – 2-е изд., испр. и доп.; пер.с англ. – М.: Олимп-Бизнес, 2005. – 320 с.

2. Уорд Кит. Стратегический управленческий учет / Кит Уорд; пер. с англ. – М.: Олимп-Бизнес, 2002. – 448 с.

3. Хахонова Н.Н. Актуальные вопросы формирования развития системы стратегического учета / Н.Н. Хахонова, Ю.С. Везденеева // Вестник Адыгейского государственного университета. серия 5: экономика, – №1, 2010 – С.116-121.

Ярова Валентина
к.е.н., докторант, доцент
Тишина Катерина
слухач магістратури
Плотниченко Катерина
слухач магістратури
Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва
м. Харків, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

У сучасних економічних, політичних та соціальних умовах розвитку вітчизняної економіки за наявності недостатньо розвинутого фондового ринку, активного залучення іноземного капіталу, виходу підприємств на регіональний і міжнаціональний рівень вагому роль відіграє наявність достовірної, неупередженої та якісної інформації про фінансовий стан підприємства з метою прийняття управлінських рішень. Тому проблема дослідження гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності України з міжнародними стандартами й обґрунтування напрямів її подальшої активізації набуває особливої актуальності.

В останні роки в Україні відбуваються складні процеси реформування

системи бухгалтерського обліку, зумовлені зміною економічної системи й інтеграцією країни до Європейського Союзу. Це вимагає запровадження єдиних світових стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Це дозволить усунути економічні й торговельні бар'єри, активізувати надходження іноземних інвестицій, виходити на світові ринки капіталу, формувати конкурентоспроможне ринкове середовище [1].

На сьогодні міжнародні стандарти не тільки узагальнюють накопичений досвід різних країн, а й активно впливають на розвиток національних систем бухгалтерського обліку та звітності. Міжнародні стандарти фінансової звітності стають обов'язковою умовою обігу цінних паперів на світових фондових ринках. У зв'язку з цим зростає кількість транснаціональних компаній, які застосовують Міжнародні стандарти [1].

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (далі МСБО) – система принципів, методів та процедур ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності. МСБО виникли внаслідок інтеграційних процесів в економіці й спрямовані на зближення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в різних країнах світу. Розробляє та впроваджує МСБО Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (КМСБО), який створили 29 червня 1973 р. професійні бухгалтерські організації економічно розвинутих країн. Членами Комітету є більше 120 організацій з 88 країн світу [2].

Важливим кроком до реформування бухгалтерського обліку в Україні було схвалення проекту Стратегії застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні Методологічною радою з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України (протокол № 133 від 22 серпня 2007 року) зі змінами та доповненнями від 27 листопада 2013 року [3].

Даний проект Стратегії розроблено з метою удосконалення системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні з урахуванням вимог міжнародних стандартів, також законодавства Європейського Союзу.

Таким чином, реалізація Стратегії сприятиме покращанню інвестиційного клімату в Україні, прозорості ринків капіталу. У результаті її реалізації очікується досягнення таких результатів:

- адаптація законодавства України з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності до законодавства Європейського Союзу;
- запровадження порядку застосування міжнародних стандартів при складанні фінансової звітності суб'єктами господарювання України;
- поглиблення міжнародного співробітництва у сфері бухгалтерського обліку щодо ефективного запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності;
- удосконалення системи підготовки та перепідготовки кадрів з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності [3].

Об'єктивними перевагами використання міжнародних стандартів фінансової звітності перед національними стандартами в окремих країнах є чітка економічна логіка, узагальнення кращої сучасної світової практики в галузі обліку, простота сприйняття для користувачів фінансової інформації у всьому світі [2].

Для створення належного забезпечення гармонізації бухгалтерського обліку

та фінансової звітності з міжнародними стандартами необхідна розробка системи заходів щодо поліпшення правових засад регулювання бухгалтерського обліку і фінансової звітності [1].

Отже, удосконалення бухгалтерського обліку в Україні зумовлене багатьма зовнішніми і внутрішніми факторами, зокрема розвитком євроінтеграційних процесів в Україні, розвитком міжнародного співробітництва, участі у міжнародному розподілі та кооперації праці, залученні іноземних інвестицій в економіку України, розвитком недержавних форм власності. Як результат такі процеси вимагають оформлення економічної інформації відповідно до МСБО. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку слід розглядати як один із основних факторів продовження і активізації реформи бухгалтерського обліку в Україні. Розуміння основоположних ідей і суті міжнародних стандартів обліку забезпечить в подальшому коректний підхід до застосування в українській практиці бухгалтерських рішень.

Список використаних джерел

1. Іонін Є. Проблеми впровадження в Україні міжнародних стандартів розкриття інформації (IOSCO): аналітичні аспекти / Є.Іонін // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – №4. – С. 24–34.

2. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку / В.Г. Швець // Підручник. – К.: Знання. - 2004. - 447 с.

3. Про схвалення Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. − [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/

СЕКЦІЯ 2
АУДИТ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

SECTION 2
AUDIT IN UKRAINE: CURRENT STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

Василенко Юлія
студентка
Науковий керівник: Серпенінова Ю.С., к.е.н., доцент
Українська академія банківської справи НБУ
м. Суми, Україна

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Актуальність проведення аудиту ефективності використання нематеріальних активів пояснюється зростанням ролі нематеріальних активів у забезпеченні підвищення конкурентоспроможності підприємства та забезпеченні ефективності його діяльності.

Процес проведення аудиту ефективності передбачає здійснення незалежного фінансового контролю, спрямованого на визначення ефективного використання коштів суб'єкта господарювання, що забезпечить досягнення поставлених цілей, а головне вивчення впливу чинників, які перешкоджають досягнення такої мети.

В порівнянні з класичним поняттям аудиту нематеріальних активів аудит ефективності використання нематеріальних активів є досить новим, але не менш важливим для організації ведення обліку підприємства.

Основною метою аудиту ефективності використання нематеріальних активів є забезпечення ефективного результату діяльності суб'єкта господарювання за умов ефективного використання нематеріальних активів.

Запровадження контролю ефективності використання нематеріальних активів на українських підприємствах перебуває тільки на стадії становлення та розвитку. Проблема розвитку та здійснення контролю ефективності використання нематеріальних активів пов'язано з вирішенням таких питань, як проведення контролю ефективності використання нематеріальних активів з точки зору підвищення обсягів виробництва продукції та урахування аспектів ефективності використання таких активів при перевірці фінансової звітності.

Основними перепонами перед проведенням контролю ефективності, на нашу думку, є недосконаліть законодавства, відсутність висококваліфікованих спеціалістів на підприємствах, які здійснювали б ефективний аналіз і контроль основних показників фінансової звітності, неготовність підприємців залучати додаткові ресурси для забезпечення умов проведення контролю. Процес проведення аудиту ефективності використання нематеріальних активів можливий лише за умови наявності достовірної інформації про об'єкти нематеріальних активів, які використовуються при діяльності суб'єкта господарювання. Якість наданої інформації залежить від таких чинників, як законодавча база, правильність визнання і класифікації об'єкта та його оцінка, достовірність документального відображення операцій з нематеріальними активами.

Важливою складовою контролю ефективності являється етика аудитора. Під етикою розуміється сукупність фундаментальних принципів, яких повинен дотримуватися аудитор під час здійснення перевірки. До таких принципів відносяться відповідність роботи аудитора стандартам і нормативам бухгалтерського обліку і контролю, зокрема аудитор не може виходити за рамки покладених на нього повноважень.

Аудит ефективності використання нематеріальних активів повинен проводитися у відповідній послідовності, що являє собою методику проведення аудиту. Методика проведення перевірки включає три етапи: організаційно-підготовчий, технічний і результативний.

Виходячи з результатів отриманих внаслідок аудиту ефективності формуються належні висновки про ефективність рішень управлінців на основі отриманих даних, ступінь продуктивності і результативності використання нематеріальних активів, економічності використання грошових коштів витрачених на утримання нематеріальних активів, а також їх використання.

Сучасні умови розвитку економіки вимагають від суб'єкта господарювання зростання не лише кількісних показників діяльності, але й якісних. З метою забезпечення отримання прибутку, ефективного виробничого процесу підприємства за допомогою використання нематеріальних активів необхідний постійний контроль за ефективним їх використанням.

Аудит ефективності нематеріальних активів – це відносно нова форма аудиту та метод контрою, значення якого безупинно змінюється і який має значний потенціал застосування в умовах сучасних глобалізаційних процесів та нарощення темпів постіндустріальної економіки.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.05.1993 р. (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3125-12.

2. Гуменюк А. Аудит нематеріальних активів: методика проведення / А. Гуменюк, В. Яцюк // Бухгалтерський облік і аудит. – № 2. – 2008. – С. 57-62.

3. Кантаєва О.В. Контроль ефективності використання нематеріальних активів для прийняття управлінських рішень / О.В. Кантаєва, М.І. Бабіч – Режим доступу: http://eztuir.ztu.edu.ua/68/1/177.pdf.

4. Юрківська Л.Й. Аудит ефективності нематеріальних активів: аналіз існуючих підходів / Л.Й. Юрківська, О.Л. Біляченко // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2011. – № 2 (56). – С. 217–220.

Дорош Ніна
д.е.н., професор
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна

РОЛЬ АУДИТОРСЬКОГО КОМІТЕТУ У ВИКОНАННІ ФУНКЦІЙ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Аудиторський комітет несе відповідальність за розробку загального напрямку внутрішнього аудиту, встановлення різних завдань всім членам команди внутрішнього аудиту. Для того, щоб повною мірою виконувати свої обов'язки щодо ради директорів, акціонерів і громадськості, аудиторський комітет має запускати і управляти функціями внутрішнього аудиту. Аудиторський комітет забезпечує встановлення функцій корпоративного внутрішнього аудиту через затвердження статуту внутрішнього аудиту з метою окреслення ролі і обов'язків внутрішнього аудиту. Він затверджує також загальні плани внутрішньої аудиторської діяльності в рамках поточного періоду та його стратегії.

Внутрішній аудит має звітуватись перед рівнем управління достатньо високим, щоб результати аудиту виконувались. Сьогодні внутрішні аудитори в більшості компаній звітують безпосередньо аудиторському комітету при раді директорів, що дає максимум внутрішньої незалежності. Зазвичай аудиторський комітет складається із зовнішніх незалежних директорів, котрі не наділені управлінськими функціями на підприємстві. В ідеалі служба внутрішнього аудиту має підпорядковуватись власникам (акціонерам) підприємства і діяти в їхніх інтересах, оскільки основним принципом аудиту є незалежність аудиторів [1, с.57].

Хоча зовнішні аудитори мають основну відповідальність перед радою директорів підприємства щодо встановлення достовірності фінансової звітності, внутрішній аудит має ще більшу роль в оцінюванні внутрішнього контролю достовірності фінансової звітності, ефективності та результативності операцій й дотримання відповідних законів і правил.

Аудиторський комітет є робочим компонентом ради директорів, відповідальним за внутрішній контроль та нагляд за фінансовою звітністю. Через ці наглядові функції та для досягнення достатнього рівня незалежного корпоративного управління аудиторський комітет складається лише з зовнішніх директорів. Один з учасників аудиторського комітету має бути визначений

фінансовим експертом за правилами закону Сайнбернса-Окслі.

У сучасних умовах унікальної нерозривності корпоративного управління аудиторський комітет має допомогти в новій ері виконання функцій внутрішнього аудиту, які стосуються: оцінки ризиків суб'єкта господарювання; запуску та функціонування програми інформаторів; огляду та оцінки системи внутрішнього контролю.

Внутрішній аудит має надати аудиторському комітету всі аудиторські звіти і відгуки керівництва. Навіть тоді, коли внутрішній аудит генерує велику кількість аудиторських звітів, як на роздрібних підприємствах з перевірками багатьох невеликих одиниць, які часто мають кілька суттєвих висновків, аудиторський комітет має отримати детальну інформацію щодо всіх проведених перевірок. Зведені звіти можуть бути надані, але повні звіти щодо всіх перевірок мають бути забезпечені також.

Як правило, аудиторський комітет приймає рішення щодо вибору аудиторської фірми і визначення діапазону тих послуг, які вона буде надавати. Комітет періодично зустрічається з аудиторською фірмою, щоб обговорити хід аудиту і виявлені в його процесі факти, допомагає розв'язувати конфлікти, які виникають між аудиторською фірмою і адміністрацією.

Зовнішні аудитори зобов'язані повідомляти своєчасно про всі бухгалтерські політики та практики , що використовуються, альтернативні методи відображення фінансової інформації, можливі альтернативні методи виправлення, обговорені з керівництвом, а також підходи, запропоновані зовнішнім аудитором. Якщо є спірні методи обліку, комітет з аудиту повинен бути добре обізнаним про вжиті заходи [3, с. 62].

Користь від обов'язкового аудиту для об'єкта аудиту буде особливо великою, якщо буде налагоджена більш тісна інформаційна взаємодія зовнішнього аудитора або аудиторської компанії, з одного боку, з аудиторським комітетом, з іншого боку. Крім звичайного діалогу в ході проведення обов'язкового аудиту, важливо, щоб зовнішній аудитор або аудиторська компанія представили комітету з аудиту більш докладний звіт про результати обов'язкового аудиту. Цей додатковий звіт повинен бути представлений комітету з аудиту не пізніше подання аудиторського звіту. Зовнішній аудитор або аудиторська компанія на вимогу повинні обговорити з аудиторським комітетом ключові питання, на які вказується в додатковому звіті [2].

Список використаних джерел

1. Дорош Н.І. Аудит: теорія і практика / Н.І.Дорош. – К: Знання, 2006 –495с.

2. Регламент (ЄС) № 537/2014 Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 про особливі вимоги до обов'язкового аудиту суб'єктів громадського інтересу і скасування Рішення Європейської Комісії 2005/909 /ЕК. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.apu.com.ua

3. Moeller, Robert R. Brink's modern internal auditing : a common body of knowledge / Robert Moeller. – 7th ed. – John Wiley & Sons, Inc. – 2009 – 794 p.

Засохова Нана
студент
Бондарук Анастасія
студент
Тацій Інна
студент
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
м. Сєвєродонецьк,Україна

АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Бюджетні організації є важливими суб'єктами виробничих і фінансово-економічних відносин при будь-якій системі господарювання і в будь-якої моделі державного устрою. Вони покликані забезпечувати задоволення цілого ряду суспільно значущих потреб, таких як освіта, охорона здоров'я, наукові дослідження, соціальний захист, культура, державне управління та ін. [5].

В умовах скорочення бюджетного фінансування, роль обліку і контролю в забезпеченні фінансовими ресурсами бюджетних організацій зростає, загострюється проблема раціонального їх використання.

Аналіз грошових коштів і аналіз діяльності установи в сучасних умовах являє собою функцію управління, що має метою з'ясування реального стану функціонування організації. Найважливішою умовою ефективного функціонування підприємства економіки є раціональне і економне використання коштів державного бюджету [3].

Для оцінки ефективності використання коштів державного бюджету використовується три методи:

Порівняльний аналіз: результати, досягнуті в попередні роки, порівнюються з визначеними цілями, а також зіставляються альтернативні шляхи вирішення тих чи інших завдань

Факторний аналіз: являє собою статистичний підхід, в основу якого покладено вплив зміни факторів на результат

Аналіз пакета даних: досліджується співвідношення між ресурсами і результатами з точки зору максимальної ефективності, досягнутої найбільш прогресивними організаціями [2].

В основі аналізу діяльності бюджетних установ лежить методика аналізу, яка визначає форму аналітичного дослідження та аналітичних процедур. За допомогою аналізу вивчаються тенденції розвитку, глибоко і системно досліджуються чинники зміни результатів діяльності, обґрунтовуються плани, здійснюється контроль за їхнім виконанням, оцінюються результати діяльності [2].

Державний фінансовий контроль забезпечується органом державного фінансового контролю через проведення державного фінансового аудиту, перевірки державних закупівель та інспектування.

Перевірка державних закупівель полягає у документальному та фактичному аналізі дотримання підконтрольними установами законодавства про державні закупівлі та проводиться органом державного фінансового контролю на всіх стадіях державних закупівель. Результати перевірки державних закупівель викладаються в акті.

Контроль за дотриманням законодавства щодо закупівель здійснюється як у порядку проведення перевірки державних закупівель, так і під час державного фінансового аудиту та інспектування.

Інспектування здійснюється органом державного фінансового контролю у формі ревізії та полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності підконтрольної установи, яка повинна забезпечувати виявлення наявних фактів порушення законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально відповідальних осіб. Результати ревізії викладаються в акті.

Орган державного фінансового контролю здійснює державний фінансовий контроль та контроль за: виконанням функцій з управління об'єктами державної власності; цільовим та ефективним використанням коштів державного і місцевих бюджетів; цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів (позик), одержаних під державні (місцеві) гарантії; достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах при складанні планових бюджетних показників; відповідністю взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі); веденням бухгалтерського обліку, а також складанням фінансової і бюджетної звітності, паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі), кошторисів та інших документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету; станом внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту у розпорядників бюджетних коштів; усуненням виявлених недоліків і порушень; перевіряє грошові та бухгалтерські документи, звіти, кошториси й інші документи, що підтверджують надходження і витрачання коштів та матеріальних цінностей, документи щодо проведення процедур державних закупівель; фактичною наявністю цінностей (коштів, цінних паперів, сировини, матеріалів, готової продукції, устаткування тощо) [1].

Базовим елементом фінансово-господарського аудиту є визначення ризиків і оцінювання їх можливого впливу на результати фінансово-господарської діяльності бюджетної установи та показники фінансової звітності. Визначення і оцінювання ризиків здійснюється на кожному етапі фінансово-господарського аудиту.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993 №2939-XII (зі змінами та доповненнями)

2. Дікань Л.В. Контроль в бюджетних установах : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Л.В. Дікань, О.І. Щербаков, Ю.А. Ольховський; за ред. канд. екон. наук, проф. Л.В. Дікань. – Х.: ІНЖЕК, 2007. – 208 с.

3. Дікань Л.В. Державний аудит : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Л.В. Дікань, О.О. Вороніна, Ю.О. Голуб, Н.В. Синхогіна; за заг. ред. канд. екон. наук, проф. Л.В. Дікань. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 164 с.

4. Желюк Л.О. Бухгалтерський облік виконання бюджетів : навч. посіб. / Л.О. Желюк, Ю.М. Іванченко, М.Р. Лучко. – Т. : Економічна думка, 2006. – 320 с.

5. Сінельник Л. М. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: Підручник / Л. М. Сінельник , Р. Т. Джога, С. В. Свірко // За заг. ред. проф. Р. Т. Джоги. – К.: КНЕУ, 2009. – 483 с.

Зубенко Надія
студентка магістратури
Науковий керівник: Мазур Н.А., д.е.н., професор
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ ЗІ СПОЖИВАЧАМИ ЗА НАДАНІ ПОСЛУГИ

На сьогоднішній день, особливо враховуючи економічний стан в Україні, правильна організація обліку і контролю розрахунків зіспоживачами за надані послуги має велике значення на підприємстві, оскільки забезпечує швидкість завершення кругообігу оборотних коштів, перехід їх в грошову форму, створює необхідні умови для безперервної сплати за надані послуги. Сама система ведення таких розрахунків може в подальшому суттєво впливати як на дебіторську, так і на кредиторську заборгованість. Важливим є формування об'єктивної думки щодо обліку і контролю розрахунків зі споживачами за надані послуги на житлово-комунальних підприємствах, так як кожна галузь господарювання має свої характерні особливості. Для підприємств житлово-комунальної галузі реалізація послуг є одним з основних завдань діяльності, покупці – основні її споживачі, і тому важливо об'єктивно розуміти основні аспекти ведення обліку, а саме: облік реалізованих послуг, дебіторської заборгованості, облік дотацій, субсидій, пільг, цільового фінансування, оподаткування доходів комунальних підприємств.

Розглянемо проблеми організації обліку і контролю розрахунків із споживачами за надані послуги у ТОВ «АВЕ Івано-Франківськ», що надає послуги наступних основних видів: житлово-комунальні послуги з вивезення твердих побутових відходів для населення, а також послуги підприємствам різних форм власності з вивезення твердих побутових відходів. Підприємство обслуговує понад 40 000 мешканців та більш, ніж 500 приватних клієнтів.

Споживачів на даному підприємстві умовно можна поділити на дві категорії: юридичні та фізичніособи (населення). В свою чергу, юридичні поділено на

бюджетні та комерційні організації.

Розрахунки з юридичними особами здійснюються на договірній основі й у безготівковій формі. Нарахування проводиться згідно актів виконаних робіт двома способами: фіксованим та фактичним. Перший спосіб – це тоді, коли щомісячне нарахування є сталим і вираховується в середньому згідно норм надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених органами місцевого самоврядування по кожній організації окремо. Другий спосіб – коли акти виконаних робіт виставляються на підставі товарно-транспортних накладних, тобто, фактично вивезеного сміття.

Що стосується фізичних осіб, то вони можуть розраховуватись за надані послуги як за готівку, так й в безготівковій формі. Послуги населенню надаються двома способами: за схемою 120л контейнерів та 1100 л контейнерів. Тобто,за першим способом кожному домогосподарству, на підставі укладеного договору, надається у безкоштовне користування 120л контейнер, який клієнт виставляє один раз в тиждень за межі дворогосподарства для забору сміття. Нарахування проводиться чітко за вивезене сміття (0,12*52/12=0,52м.куб. в місяць). За другим способом сміття вивозиться 1100 л контейнерами, які розставлені у відповідності з затвердженою схемою санітарної очистки міста. В такому випадку нарахування проводиться з кількості проживаючих мешканців в домогосподарстві чи квартирі багатоповерхового будинку на підставі довідки про склад сім'ї [1].

Згідно чинного законодавства України, яке регулює сферу поводження з відходами [2, 3] та Правил благоустрою населених пунктів, кожна людина чи юридична особа (установа, організація) є утворювачем сміття внаслідок здійснення своєї господарської діяльності. Зокрема, у частині 4 ст. 1 Закону України «Про відходи» визначено виробників відходів: «виробник відходів – фізична або юридична особа, діяльність якої призводить до утворення відходів» та у частині 31 ст. 1 цього ж Закону визначено джерела утворення відходів: «джерело утворення побутових відходів – об'єкт, на якому утворюються побутові відходи (житловий будинок, підприємство, установа, організація, земельна ділянка)» [2]. Відповідно, виникає необхідність здійснювати вивезення відходів з території населених пунктів та проведення захоронення твердих побутових відходів належним чином.

Однак, незважаючи на те, що законодавство передбачає обов'язкове укладення угоди на вивезення сміття, немає важелів, які б змусили населення укладати договори. Тому нарахування проводиться також і на підставі публічної оферти. Договір друкується у засобах масової інформації, і вже одна оплата клієнта вважається згодою з умовами цієї угоди. Та досвід показує, що нарахування за таким методом призводить лише до зростання дебіторської заборгованості. Такі проблеми виникли у двох регіонах, де працює підприємство – м.Тисмениця та смт.Делятин. В м.Тисмениця при місячному нарахуванні 86000грн заборгованість складає 655000 грн, в смт.Делятин – при щомісячному нарахуванні 35000 грн заборгованість сягає 392000 грн. В даному регіоні підприємство припинило роботу і в подальшому відмовилося від даних методів нарахування за надані послуги.

В бухгалтерському обліку для групування інформації про дебіторську заборгованість за надані послуги призначений активний рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», за дебетомякого відображається продажна вартість виконаних робіт, наданих послуг, яка включає податок на додану вартість, акцизи та інші податки, збори (обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів та включені у вартість реалізації, за кредитом – сума платежів, які надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, в касу тощо. Дебетове сальдо рахунку відображає заборгованість покупців та замовників за виконані роботи. Саме на рахунку 361 і відображаються розрахунки зі споживачами за надані послуги у ТОВ «АВЕ Івано-Франківськ». Дотації, субсидії і відшкодування пільг з бюджету є цільовим фінансуванням і обліковуються на рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження».

Розрахунки, нарахування та ведення обліку здійснюється за допомогою програмного забезпечення «1С: Бухгалтерія».Надання населенню субсидій і пільг вимагає ведення розрахунків з бюджетом з урахуванням його особливостей і затримок з виплатами. Програма налаштована з урахуванням особливостей ведення обліку на підприємстві. Тобто, зручне ведення карток кожного клієнта, нарахування пільг, субсидій, розрахунки вивезених кубів. «1С: Бухгалтерія»дає змогу формувати автоматично угоди з клієнтами, довідки на субсидії, довідки по дебіторській заборгованості, різні повідомлення та звіти. Також за допомогою програми ведеться претензійна робота з боржниками. Автоматично формуються попередження про борг та досудові претензії.

Менеджерами проводиться попереджувальна та роз’яснювальна робота з дебіторами, в яких заборгованість становить більше двох кварталів. Також у абонентів, заборгованість яких складає більше річного нарахування,вилучаються контейнери. Регулярно (на початку кожного тижня)проводиться робота з дебіторами в телефонному режимі. Відправляється нагадування про стан заборгованості у вигляді смс-інформування.

Багато проблем виникає при обліку розрахунків з покупцями житлово-комунальних послуг, особливо з населенням. Велика кількість користувачів послуг обумовлює трудомісткість аналітичного обліку. Частину заборгованості населення сплачує бюджет у вигляді відшкодування наданих пільг і призначених субсидій, постійне недоотримання платежів як від населення, так і з бюджету при недостатності тарифу для покриття витрат – все це значно ускладнює облік.

Саме тому потрібне негайне реформування житлово-комунального господарства України для підвищення ефективності та надійності його функціонування, забезпечення сталого розвитку для забезпечення комфортних умов проживання населення, а також підвищення рівня та якості житлово-комунальних послуг, шляхом негайної та широкої трансформації правових відносин у сфері житлово-комунальних послуг на основі ринкових засад, ефективної тарифної, інвестиційно-інноваційної політики для здійснення термінової комплексної модернізації і технічного переоснащення інженерної інфраструктури населених пунктів і господарського комплексу.

Список використаних джерел

1. Дані синтетичного та аналітичного обліку, бухгалтерської звітності, статуту ТОВ «АВЕ Івано-Франківськ».
2. Про відходи : Закон України від 05.03.1998 № 187/98-ВР, чинний / поточна редакція від 01.09.2015 р.[Електронний ресурс. Джерело доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80]
3. Питання надання послуг з вивезення побутових відходів : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1173, чинний / поточна редакція від 16.11.2011 [Електронний ресурс. Джерело доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1173-2011-%D0%BF]

Малахов Валерій
к.е.н., доцент
Іщенко Катерина
студентка
Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»
м. Харків, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ АУДИТУ ВИТРАТ, ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних економічних умовах першочергового значення набуває проблема ефективного управління діяльністю будь – якого підприємства. Це обумовлено втратою платоспроможності більшістю вітчизняних підприємств, неможливістю суб'єктів господарювання різних сфер діяльності забезпечити сталість власного розвитку та покрити прийняті на себе фінансові зобов'язання. При цьому, загальновідомим є той факт, що визначальними показниками діяльності суб'єкта господарювання вцілому є показники витрат, доходів та фінансових результатів. Таке твердження ґрунтується, перш за все, на тому, що саме значення перелічених показників є визначальними при наданні характеристики загальної діяльності будь-якого підприємства.

В той же час, для ефективного управління діяльністю суб'єкта господарювання в розрізі його витрат, доходів та фінансових результатів доцільно звернутись до загальновідомих функцій управління, а саме аудиту як форми прояву контрольної функції управління.

З огляду на вищезазначене, актуальною залишається проблема організації аудиту витрат, доходів та фінансових результатів будь-якого підприємства, в тому числі й торгового, а її розв'язання в умовах сьогодення виступає своєчасним науково-практичним завданням.

Метою даного дослідження є розробка організаційних заходів аудиту витрат,

доходів і фінансових результатів діяльності підприємств для забезпечення ефективності управляння.

Проблеми аудиту доходів, витрат, формування й відображення у фінансовій звітності результатів діяльності підприємств ґрунтовно досліджені у працях таких вітчизняних учених, як: Дерій В. [1], Євдокимов В. [2], Турило А. [3], але остаточно окреслену проблему не можна вважати вирішеною.

Організаційні засади аудиту – це сукупність окремих елементів, взаємозв'язок яких спрямований на досягнення мети організації аудиту. При цьому до таких елементів належать мета, завдання, об'єкти, етапи, методи та джерела інформації аудиту певного напряму діяльності підприємства.

Метою аудиту доходів, витрат і фінансового результату діяльності на підприємстві є вираз професійної думки аудитора про об'єктивність та достовірності відображення статей фінансової звітності.

Головними завданнями аудиту доходів, витрат і фінансового результату діяльності є: перевірка наявності та правильності оформлення первинних документів; перевірка своєчасності, законності і достовірності відображення на рахунках здійснених операцій з обліку доходів, витрат і результатів; перевірка правильності оцінки доходів, витрат і фінансового результату.

Об'єктами аудиту доходів, витрат і фінансового результату є безпосередньо витрати, доходи та фінансові результати.

Джерелами інформації аудиту доходів, витрат і фінансового результату від інвестиційної та фінансової діяльності є: нормативна база, що регулює порядок проведення аудиторських перевірки та контролю нарахування доходів, витрат.

Проведення аудиту передбачає дотримання аудитором окремих послідовних етапів: підготовчий, основний і заключний.

На підготовчому етапі аудитор вивчає діяльність підприємства. На етапі попереднього планування аудиторська організація оцінює проведення аудиту. Після закінчення попереднього планування аудиту аудиторська організація приступає до розробки загального плану і програми аудиту. Наступний крок - оцінка системи внутрішнього контролю на підприємстві. На основному етапі аудиту аудитор здійснює конкретні аудиторські процедури операцій, які є підставою для нарахованих (не нарахованих) витрат, доходів діяльності.

Підсумки заносяться в робочі документи і служать підставою для формування аудиторських висновків. На заключному етапі аудитор представляє замовнику аудиторський звіт, аудиторський висновок та довідку про фінансову стійкість і платоспроможність підприємства.

При цьому схематично організаційні засади аудиту витрат, доходів та фінансових результатів можна надати у такий спосіб (рис. 1).

Таким чином, можна зробити висновок, що на сьогодні рекомендації із організації аудиту витрат, доходів та фінансових результатів майже відсутні, але досягти мету визначення такої організації можна шляхом адаптування загальновідомих елементів організації аудиту на підприємстві до особливостей аудиту витрат, доходів та фінансових результатів.

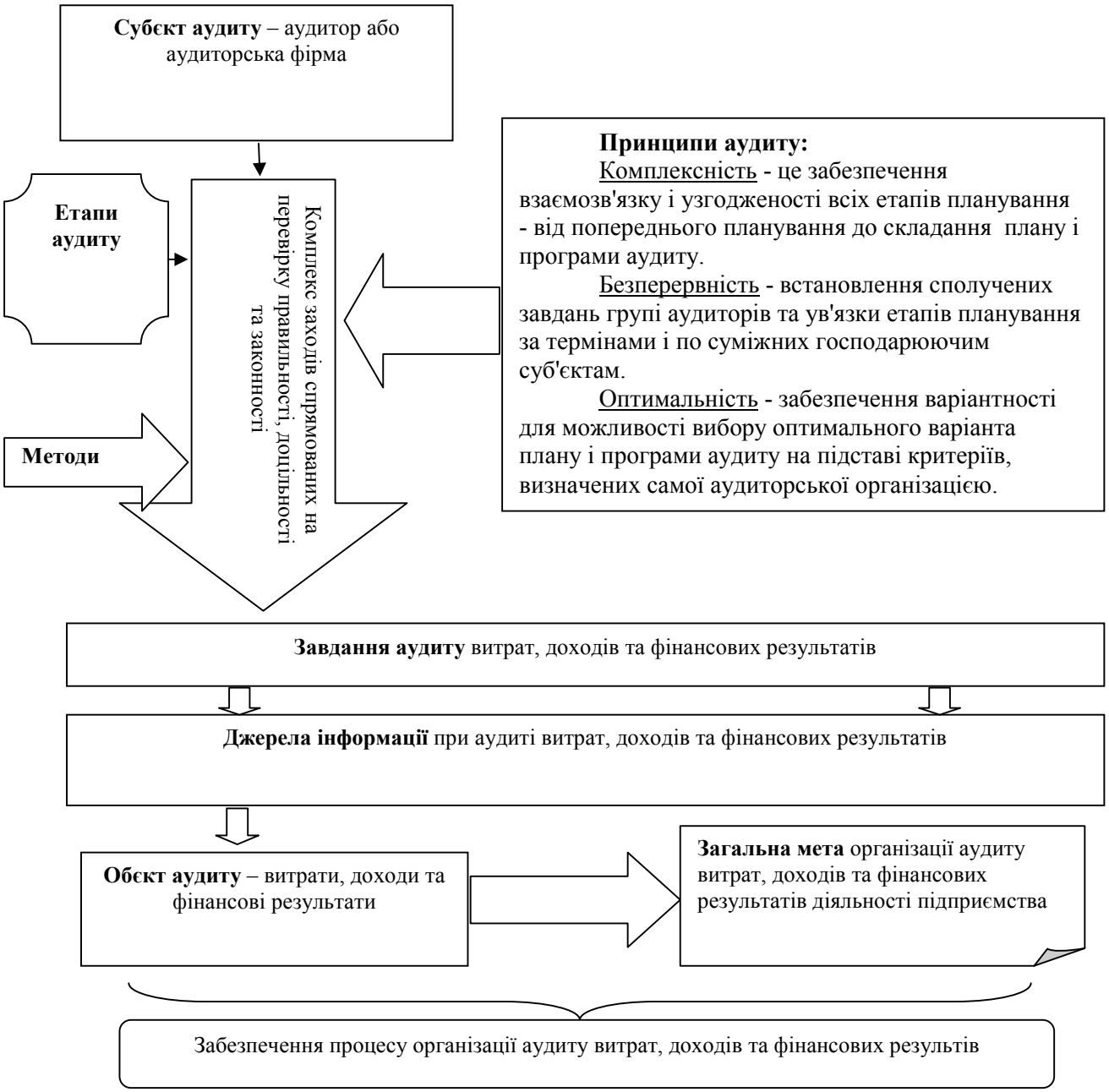

Рис. 1. Організаційні засади аудиту витрат, доходів та фінансових результатів діяльності підприємства (авторське бачення)

Наукова новизна даного дослідження полягає в розробці організаційних засад аудиту витрат, доходів та фінансових результатів діяльності підприємства.

Практичне значення полягає в можливості застосування розробок автора в практичній діяльності аудиторів.

При цьому як напрямок подальших досліджень слід вказати необхідність розробки спеціальних прийомів аудиту витрат, доходів та фінансових результатів.

Список використаних джерел

1. Дерій В. Проблеми обліку витрат і доходів підприємства та перспективи їх

вирішення в Україні / В. Дерій // Бухг. облік і аудит. – 2014. – №4. – С.7-11.

2. Євдокимов В.В. Особливості впровадження комп'ютерних систем бухгалтерського обліку на великих підприємствах / В.В. Євдокимов // Міжнародний збірник наукових праць. – 2011. – №1. – С.193-202.

3. Турило А. А. Управління витратами підприємства : [навч. посіб.] / Турило А.А. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.

Палій Лілія
магістрант
Науковий керівник: Слободяник Ю. Б., д.е.н., професор
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРОБЛЕМИ ПОШУКУ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ПРОЦЕДУР ПРИ АУДИТІ ЗАПАСІВ

Усім учасникам господарських процесів для безперервного провадження своєї діяльності з метою отримання прибутку необхідно мати і ефективно використовувати такі складові, як предмети праці, засоби праці та трудові ресурси. В більшості випадків предметами праці виступають запаси, адже саме вони є матеріальною основою виробництва продукції і тому займають вагоме місце серед активів підприємства. Таким чином, запаси є одним з основних об'єктів як обліку і аналізу, так, відповідно, і аудиту.

Аудит запасів завжди потребує пильної уваги. По-перше, недостовірне відображення реальної вартості запасів у відповідній статті другого розділу форми 1 «Звіт про фінансовий стан» є викривленням фінансової звітності, а так як аудитор має висловити незалежну думку про її достовірність в усіх суттєвих аспектах [1], то постає необхідність у визначенні суттєвості викривлення та його всеохоплюючого впливу, що вже буде підставою для модифікації аудиторської думки. Відповідно, аудиторові необхідно зібрати достатні та прийнятні аудиторські докази, які б свідчили про наявність викривлень за статтею «Запаси». По-друге, запаси дуже часто стають об'єктом шахрайства, тобто існує ризик його виникнення, що також потребує уваги аудитора.

Таким чином, якщо запаси є суттєвими для фінансової звітності, то аудитор повинен отримати достатні та прийняті аудиторські докази щодо їх наявності і стану, достовірності оцінки та визнання вартості, правильності віднесення до класифікаційних груп та дотримання умов збереження на складах тощо. Відповідно до вимог Міжнародних стандартів аудиту (МСА) це можна виконати шляхом:

а) присутності під час інвентаризації – оцінити інструкції та процедури

управлінського персоналу для реєстрації й контролю результатів інвентаризації фізичних запасів суб'єкта господарювання; ознайомитися з процедурами підрахунку, які здійснюються управлінським персоналом; перевірити запаси; виконати контрольну перевірку;

б) здійснення аудиторських процедур щодо остаточних даних про запаси суб'єкта господарювання, щоб визначити чи точно вони відображають фактичні результати інвентаризації [3].

Відповідно до вимог МСА 500 «Аудиторські процедури» для отримання аудиторських доказів аудитору необхідно застосувати низку процедур: перевірка, спостереження, зовнішнє підтвердження, повторне обчислення, повторне виконання, аналітичні процедури, запит. Окремі процедури доречні для отримання достатніх і прийнятних аудиторських доказів одних тверджень, інші – для підтвердження інших. Аудитор розробляє та виконує такі аудиторські процедури, які дають йому можливість отримати достатні і прийнятні аудиторські докази, що дозволять сформулювати обґрунтовані висновки.

У даному випадку інвентаризація поєднує в собі документальну і фактичну перевірки та спостереження. Вона є найбільш ефективним способом визначення достовірності даних за статтею «Запаси», адже шляхом фактичного підрахунку і звірянням результатів з обліковими даними визначаються розбіжності в показниках. Та, на жаль, за деяких обставин з'являються певні обмеження щодо проведення інвентаризації. Постає актуальне питання – що робити в таких випадках і який вплив це справить на думку аудитора за результатами аудиторської перевірки в цілому?

Так, якщо аудитор не може бути присутнім під час інвентаризації через непередбачувані обставини, це може спричинятися такими чинниками, як характер і місце проведення інвентаризації, наприклад, коли запаси зберігаються у місці, що може являти загрозу для безпеки аудитора. Проте це питання загальної незручності для аудитора не є достатнім для обґрунтування аудитором свого рішення про неможливість присутності з практичних міркувань. Крім того, як пояснюється в МСА 200 [3], питання складності, часу або пов'язаних витрат саме по собі не є правомірною підставою для ухиляння аудитора від аудиторської процедури, для якої немає альтернативи, або для використання аудиторських доказів, які є менш ніж переконливими. Отже, якщо альтернативні аудиторські процедури (наприклад, перевірка документації щодо подальшого продажу конкретних об'єктів елементів запасів, отриманих або придбаних до проведення інвентаризації) можуть надавати достатні та прийнятні аудиторські докази щодо наявності й стану запасів, це добре, а якщо ж ні – неможна отримати достатні та прийнятні аудиторські докази щодо наявності та стану запасів за допомогою альтернативних аудиторських процедур, що необхідно робити?

Інша ситуація – якщо запаси, що перебувають на зберіганні та під контролем третьої сторони, є суттєвими для фінансової звітності, аудитор повинен отримати достатні та прийнятні аудиторські докази щодо наявності та стану таких запасів, здійснивши одну з таких дій або обидві: надіслати запит до третьої сторони про підтвердження кількості і стану запасів, які зберігаються в інтересах суб'єкта

господарювання; здійснити перевірку або інші аудиторські процедури, які є належними за таких обставин.

Припустимо виникають обставини, якщо отримується інформація, яка викликає сумніви щодо чесності й об'єктивності третьої сторони, аудитор може вважати за потрібне провести інші аудиторські процедури замість або на додаток до підтвердження третьої сторони і знову можуть виникнути обмеження, наприклад територіальні, тощо. Постає питання, які провести альтернативні процедури, щоб впевнитися в достовірності відображення даних по запасам. Причому, необхідно пам'ятати, що МСА 705 [3] вимагає від аудитора модифікації своєї думки в аудиторському звіті внаслідок обмеження обсягу.

Вищеописані ситуації достатньо часто зустрічаються на практиці, що ставить перед аудиторами проблему пошуку альтернативних процедур для отримання достатніх і прийнятних доказів щодо правильності даних фінансової звітності суб'єкта господарювання загалом. Дане питання є актуальним на сьогодні, бо поки існують обмеження, не буде впевненості в достовірності, що потребує модифікації аудиторської думки.

Таким чином, під час проведення аудиту запасів на підприємстві, основною і головною аудиторською процедурою залишається спостереження за проведенням інвентаризації, адже це дає найефективніші результати, але за певних обставин, коли з'являються обмеження в її проведенні, аудиторові потрібно провести такі альтернативні процедури, що дали б змогу отримати достатню та прийнятну кількість доказів. На жаль, це не завжди вдається, адже важко знайти альтернативу процесу інвентаризації, і тому за відсутністю впевненості в реальності даних по статті «Запаси» аудиторська думка буде підлягати модифікації. Отже, питання уникнення обмежень обсягу аудиту і пошуку альтернативних процедур залишається відкритим і підлягає подальшому дослідженню.

Список використаних джерел

1. Про аудиторську діяльність : закон України від 22.04.1993 № 3125-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – http://zakon5.rada.gov.ua/laws/ show/3125-12.

2. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14.

3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2013 року, ч. 1 / Переклад з англ. О. Л. Ольховікова [та ін.]. – К. : Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України. – 2014. – 976 с.

Пастер Юлія
студентка
Науковий керівник: Бозуленко О.Ю.
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Чернівці, Україна

СУТЬ МАРКЕТИНГОВОГО АУДИТУ ТА ЙОГО РОЛЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний економічний стан країни перебуває у складному становищі, зумовленого воєнними дії на сході. У зв'язку з цим деякі підприємства закрилися, а деякі знаходяться на межі дефолту. Тому, для ефективного функціонування діючих підприємств, необхідно правильно оцінити існуючі проблеми, виявити нові можливості підприємства та його здатність працювати у нових умовах. У вирішенні цих питань допоможе маркетинговий аудит.

Маркетинговий аудит – це комплексне, системне дослідження еконо-мічного, політичного та демографічного середовища підприємства, його страте-гічних, виробничих планів з метою виявлення проблем, які з'явилися, та надання рекомендацій для подальшого планування діяльності.

Для того, щоб здійснити аудиторську перевірку необхідні такі документи: поточні та перспективні плани фінансової діяльності, бухгалтерські звіти за останні роки, оперативні звіти, дані синтетичного та аналітичного обліку тощо. Після вивчення цих документів складається план маркетингового аудиту, що містить такі розділи: аудит маркетингового середовища, аудит мікросередо-вища, аудит стратегії маркетингу та аудит результативності маркетингу [3].

Підприємство, здійснюючи аудит, матиме справу з двома групами змінних:

- змінні, над якими підприємство не має прямого контролю;
- показники, над якими підприємство має повний контроль.

Тобто розрізняють зовнішній і внутрішній аудит маркетингу.

Зовнішній аудит досліджує макросередовище та середовище задач підприємства. Внутрішній аудит досліджує всі аспекти діяльності підприємства. Наприклад, матеріально-технічне постачання, виробництво, відправку продукції, продаж, маркетинг і післяпродажне обслуговування. А ще аудит поширюється на так звану підтримуючу діяльність підприємства, а саме: підписання контрактів по закупівлях, розвиток технологій, управління персо-налом та інфраструктуру [4].

Маркетинговий аудит має чотири основні характеристики. Це всеосяжність, систематичність, незалежність і періодичність. Тобто, аудит містить всі головні види маркетингової діяльності й не обмежується аналізом лише окремих критичних моментів. Аудит маркетингу включає впорядковану послідовність діагностичних кроків. Ці кроки охоплюють зовнішнє середовище маркетингу для цього підприємства, внутрішні системи маркетингу й окремі функції маркетингу. Аудит маркетингу може бути реалізований шістьома способами: самоаудит, перехресний аудит, аудит з боку вищих підрозділів або організацій, аудит з боку

спеціального аудиторського підрозділу, аудит, проведений спеціально створеною групою, і зовнішній аудит. Зазвичай аудит маркетингу ініціюється після того, як обсяг продажу почав падати й підприємство зіткнулося з іншими проблемами.

Маркетинговий аудит здійснюється у багатьох напрямах: прогнозування збуту, вибір сегментів місцевого ринку, вибір зовнішніх ринків конкурентів, ринкова адекватність продуктів, методи ціноутворення, планування руху товарів, планування просування, відносини з потенційними покупцями, планування стимулювання збуту, формування іміджу підприємства, обговорення й прийняття маркетингової стратегії, контроль за виконанням маркетингової стратегії та ін [1].

У процесі проведення маркетингового аудиту використовують такі показники, як вербальні, кількісні, якісні,універсальні та специфічні. Вербальні показники застосовують для опису довготривалих цілей підприємства або явищ, кількісний вираз яких важко здійснити. Кількісні показники використо-вуються найчастіше і поділяються на абсолютні, відносні, індексні. Якісні показники використовуються, наприклад, при характеристиці споживачів, їх звичок, переваг. Універсальні показники використовуються для загального анналізу діяльності підприємства. Наприклад, показники обсягу продажів, прибутку, витрат, доходу, втрат, продуктивності тощо. Специфічні показники використовуються для характеристики особливої маркетингової діяльності. Наприклад, показник витрат на проведення маркетингової рекламної кампанії або вартість однієї анкети при опитуванні споживачів [2].

Отже, якщо на підприємстві зменшилися темпи зростання, не влаштовують доходи, сповільнився приплив нових споживачів тощо слід здійснити маркетинговий аудит. Від регулярного та критичного дослідження, аналізу й контролю за маркетинговою діяльністю підприємства буде залежати успішність його функціонування. Тому, маркетинговий адутит буде актуальним у будь-який час і на будь-якому підприємстві.

Список використаних джерел

1. Кравецький А.В. Маркетинговий аудит: сутність, складові та особливості проведення [Електронний ресурс] / А.В. Кравецький. – Режим доступу: http://www.rusnauka. com/34_NIEK_2010/Economics/75123.doc.htm.

2. Маркетинговий аудит [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pid ruchniki.com/15341220/marketing/marketingoviy_audit.

3. Огійчук М.Ф. Особливості маркетингового аудиту [Електронний ресурс] / М.Ф. Огійчук. – Режим доступу: http://westudents.com.ua/glavy/5475-44-osoblivost-marke tingovogo-auditu.html.

4. Тошина Н.М. Роль маркетингового аудиту в діяльності підприємтсва [Електронний ресурс] / Н.М. Тошина. – Режим доступу: http://nauka.kush nir.mk.ua/?p=14 440.

Порохня Вікторія
студентка
Науковий керівник: Гуцаленко Л.В., д.е.н., професор
Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ

Вагомий вплив на правильну побудову й чітке функціонування системи обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві здійснює наявність налагодженого внутрішнього аудиту. Організація внутрішнього аудиту є одним з найбільш дієвих способів контролю за станом обліку розрахунків з оплати праці.

Проблемам розвитку системи внутрішнього контролю й аудиту присвячені праці таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як: В.Андреєва, М. Білухи, Н.Дорош, Л. Гуцаленко, Б. Усача, Ю. Пічи, Л. Кулаковської, Р. Шиманського та ін. Проте в цих наукових працях розглядаються переважно загальні питання становлення та функціонування системи внутрішнього аудиту на підприємстві. В літературі наведено загальноприйняті підходи в застосуванні внутрішнього аудиту.

Метою дослідження є визначити типову послідовність аудиту розрахунків з оплати праці, а також окреслити основні методичні прийоми та методи, що застосовуються при проведенні аудиту оплати праці і запропонувати заходи щодо удосконалення організації внутрішнього аудиту на підприємстві.

Аудит праці і заробітної плати – одна із найважливіших і складних ділянок роботи, яка потребує точних і оперативних даних, в яких відображуються зміни в чисельності працівників, витратах робочого часу, категоріях робітників і здійснюється контроль за використанням трудових ресурсів.

Виконання аудиторських процедур має здійснюватись послідовно. Аудит розрахунків з оплати праці можна розбити на такі етапи (табл. 1).

Насамперед аудитор оцінює стан та ефективність внутрішньогосподарського контролю, що впливає на обсяг аудиторської перевірки. Основний спосіб перевірки – вибірковий. На даному етапі визначають зони найвищого ризику, обумовлені існуванням підприємства (спадковий ризик), постановкою внутрішньогосподарського контролю (ризик контролю) і ризиком з вини аудитора.

Для визначення ступеня ризику аудитор проводить загальне дослідження об'єкта за допомогою тесту, і за результатами такого тестування він може відмовитись від проведення перевірки або вжити заходів щодо зменшення ризику.

Під час аудиту використовуються різні методи й методичні прийоми: перерахунок, перегляд, оцінка фактичної наявності, зіставлення, оцінка. Так, для перевірки розрахунків з оплати праці застосовують методи зіставлення даних бухгалтерського обліку з первинними документами (оклади, затверджені в штатному розкладі, і фактичні нарахування, табель обліку робочого часу і розрахунок зарплати), перерахунки (аудитор перераховує суми, які були утримані,

і порівнює з нормами чинного законодавства) тощо. Також існують певні способи перевірки документів [3].

Таблиця 1

Етапи проведення аудиту праці та її оплати

№ п/п	Етапи проведення аудиту за Утенковою К.О. [5]	Етапи проведення аудиту за Деліброноріді А.Ю та Панченко О.М. [3]
Етап 1	Виявлення наявності і встановлення відповідності чинному законодавству локальних нормативних документів (правил внутрішнього трудового розпорядку, положень про оплату праці, преміювання, норми й розцінки, трудові угоди, контракти, угоди про оренду та внутрішньогосподарський розрахунок);	Перевірка дотримання положень законодавства про працю, стан внутрішнього обліку та контролю за трудовими відносинами
Етап 2	Перевірка обґрунтованості виробничої програми, визначення фонду оплати праці на прогнозований обсяг робіт, тарифних ставок, розцінок посадових окладів та оплати за контрактом;	Перевірка організації табельного обліку
Етап 3	Перевірка правильності розрахунків з оплати праці у грошовій і натуральній формах, остаточних розрахунків за продукцію у кінці року;	Перевірка правильності оформлення первинної документації і нарахування заробітної плати
Етап 4	Перевірка дотримання встановленого порядку оподаткування та здійснення утримань із заробітної плати;	Перевірка розрахунково-платіжних відомостей і особових розрахунків
Етап 5	Дослідження стану синтетичного і аналітичного обліку оплати праці, перевірка достовірності звітності підприємства;	Перевірка правильності виплати грошових коштів згідно з трудовими угодами
Етап 6	Оцінка стану обліку, звітності щодо праці та її оплати, внутрішньогосподарського контролю використання робочого часу й фонду оплати праці.	Перевірка стану аналітичного обліку розрахунків з оплати праці

На нашу думку, ефективною буде така послідовність аудиту оплати праці:

1) Перевірка дотримання законодавства щодо організації ведення бухгалтерського обліку;

2) Перевірка реальності відображення у первинних документах та формах звітності чисельності працівників та середньоспискової чисельності працюючих на підприємстві, правильності визначення обсягів виконання робіт;

3) Перевірка достовірності відображення у первинних та зведених документах обсяг виконання робіт;

4) Відповідність даних аналітичного обліку з оплати праці та показників

синтетичного обліку за рахунком 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» даним Головної книги та балансу на певну дату;

5) Встановлення законності доплат і надбавок до основної заробітної плати;

6) Визначення законності проведених нарахувань оплати праці за невідпрацьований час;

7) Арифметична перевірка первинних та зведених документів;

8) Перевірка об'єктивності нарахованих засобів стимулювання та утримань із них.

При перевірці чисельності працівників підприємства аудитор має встановити правильність визначення середньоспискової чисельності та відповідне відображення її в звітності, яка є основою для проведення операцій та розрахунків з оплати праці.

При перевищенні фонду оплати праці зіставляють фактичну чисельність працівників з чисельністю, що відображена в розрахунку платежів з оплати праці. Окремо перевіряють правильність розрахунків середнього доходу одного працівника. Вибірково перевіряють наявність трудових книжок працюючих [1].

Узагальнюючи вище викладене, можна дійти висновку, що аудит виплат працівникам будь-якого підприємства – досить складний етап, який потребує значних трудових витрат і передбачає постійне ведення роботи, що в свою чергу ускладнюється дуже великою кількістю нормативної документації.

Для підвищення ефективності внутрішнього аудиту доцільно забезпечити співпрацю з юрисконсультом з питань дотримання законів, планово-економічною службою, що сприятиме об'єктивності облікової інформації та уникненню помилок та зловживань.

Список використаних джерел

1. Білик М.Д. Організація і методика аудиту сільськогосподарських підприємств: Підручник / М.Д. Білик. – К.: КНЕУ, 2010. – 628 с.

2. Виноградова М. О. Аудит: Навчальний посібник / М. О. Виноградова, Л.І. Жидєєва – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 654 с.

3. Деліброніді А.Ю. Проблеми організації внутрішнього аудиту розрахунків з оплати праці / А.Ю. Деліброніді, О.М. Панченко // Гуманітарний вісник ЗДІА. Випуск 41, 2010. – С. 222-228.

4. Скорба О. А. Аудит нарахування та виплати заробітної плати [Текст] / О.А. Скорба // Praha Publishing House "Education and Science" 2014 : Materialy X mezinarodni vedecko - prakticka konference "Veda a texnologie: krok do budoucnosti - 2014" (27 unora -05 brezen 2014 roku) po sekcich Ekonomicke vedy.Dil 6 - С. 35-37.

5. Утенкова К.О. Аудит: Навчальний посібник / К. О. Утенкова. – К.: Алерта, 2011. – 408 с.

Потопальська Галина
корпоративний секретар
ПАТ «Альфа-Банк»
м. Київ, Україна

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах невизначеності розвитку економіки все більшу актуальність набуває використання методів і конкретних прийомів системного підходу при описі діяльності підприємства й оцінки ефективності управління. Останнім часом все більшого розвитку набуває аналіз системи управління ризиками, оскільки успіх у бізнесі все більше залежить від врахування ймовірності критичних ситуацій, а не тільки від правильності та обґрунтованості обраної стратегії. Також слід враховувати й позитивні сторони ризику. Адже, стратегічні ризики можуть використовуватися для переходу від оборони до атаки. Управляючи стратегічними ризиками, керівники не тільки страхуються від неприємностей, а й покращують свої шанси на реалізацію потенціалу, закладеного в продуктах, каналах тощо. Оцінка ризиків заставляє їх більш систематично аналізувати варіанти майбутнього розвитку, що дозволяє попутно виявляти заздалегідь неочевидні можливості.

Зазвичай компанії розглядають ризики лише як фактор, який заставляє приймати компромісні рішення, однак творчий підхід до роботи із ризиками у поєднанні з правильно обраною бізнес-моделлю дозволяє досягти одразу ж двох цілей. Сьогодні перед менеджерами стоїть нова задача – досягти зниження ризиків в бізнесі з одночасним збільшенням фінансової віддачі.

Саме за таких умов, все більше зростає потреба у створенні служби внутрішнього аудиту в системі управління підприємством, яка в тому числі буде займатися наступними групами задач: внутрішнім контролем, управлінням ризиками як обов’язковим елементом ефективного корпоративного управління та системою моніторингу ефективності функціонування всією системи корпоративного управління.

Оскільки до складу задач внутрішнього аудиту входить управління ризиками, однією із основних помилок, яку робить виконавче керівництво підприємства при створені системи управління ризиками це покладання впровадження цієї системи на службу внутрішнього аудиту, замість того, щоб створювати її силами менеджменту, тобто силами тих, хто цими ризиками і повинен управляти. Аргументом керівництва в цьому випадку є те, що якщо робота внутрішнього аудиту пов'язана з оцінкою управління ризиками, то й побудувати цю систему на підприємстві вони ж і зобов'язані. При цьому виникає ряд суперечностей. Адже служба внутрішнього аудиту, не володіє ніякими повноваженнями для впровадження системи управління ризиками. Хоча б тому, що при впровадженні системи необхідно керувати і давати вказівки менеджменту, що в корені суперечить суті діяльності внутрішніх аудиторів та їх місцю в управлінській

ієрархії підприємств. Внутрішні аудитори повинні консультувати менеджмент підприємства в процесі побудови системи управління ризиками. Консультувати, але не вибудовувати систему. Внутрішній аудит не повинен вторгатися в компетенції співробітників підприємства. Тому дуже важливо, щоб виконавче керівництво і керівництво служби внутрішнього аудиту заздалегідь визначили і сформулювали ролі і завдання внутрішнього аудиту в системі управління ризиками підприємства.

Внутрішній аудит являє собою функцію, паралельно з ризик-менеджментом, яка забезпечує ефективність системи внутрішнього контролю й управління підприємством в цілому. Головна відмінність внутрішнього аудиту від "суміжних" напрямків, включаючи ризик-менеджмент - незалежність самої функції як передумова об'єктивності, необхідної від аудиторів. Внутрішній аудит відповідає за об'єктивність своїх висновків і змістовність рекомендацій щодо способів управління ризиками, усуненню недоліків, а також здійснює моніторинг виконання заходів, розроблених за результатами перевірок або консультаційних завдань, і їх ефективності - тобто чи привели заходи, розроблені менеджментом, на підставі рекомендацій внутрішнього аудита, до зниження рівня ризиків. Слід зазначити, що внутрішній аудитор може брати участь у впровадженні заходів, але лише у якості консультанта. При цьому аудитор не ухвалює остаточного рішення щодо способів управління ризиками й усунення виявлених недоліків системи внутрішнього контролю й не несе відповідальності за виконавчу дисципліну при реалізації даних дій. Проте, сама підтримка процесу ідентифікації, аналізу, оцінки й оптимізації ключових ризиків підприємства може бути покладена на Службу внутрішнього аудиту.

Останнім часом все більше зростає роль внутрішнього аудиту як джерела інформації для покращення та удосконалення системи управління підприємством в цілому. Внутрішні аудитори допомагають ідентифікувати й усунути слабкі місця в системі управління, а також порушені принципів управління. Їх звіти дозволяють керівництву впевнитися, що діяльність підприємства відповідає прийнятій стратегії, політиці розвитку, директивно-нормативним документам підприємства та вимогами законодавства.

Список використаних джерел

1. Суворова С.П. Концепция внутреннего аудита в системе управленческих задач организации / С.П. Суворова, Л.А. Панкратова, М.Е. Ханенко // Материалы IV Междунар. студ. электрон. науч. Конф. "СТУДЕНЧЕСКИЙ НАУЧНЫЙ ФОРУМ 2012". [Електронний ресурс. Джерело доступу: http://www.rae.ru/forum2012/21/996]

2. Капелист Е.И. К вопросу о разработке методики внутреннего аудита бизнес-процессов в сельскохозяйственных организациях. [Електронний ресурс. Джерело доступу: http://www.auditfin.com/fin/2011/2/2011_II_07_02.pdf] Журнал "Аудит и финансовый анализ", 2011 г., № 2.

3. Веркеева В.Е. Организационные и методические аспекты внутреннего аудита. [Електронний ресурс. Джерело доступу: http://ecsocman.hse.ru/data/2011/05/18/1266876646/29.pdf]

4. Бурцев В.В. Новые показатели для оценки эффективности бизнеса / В.В. Бурцев // Аудитор. – 2010. - № 7 – с. 4-10.

5. Павлов М.И. Управление рисками как неотъемлемая часть системы управления предприятием. Причины проблем при организации управления рисками на предприятиях с государственным участием. [Електронний ресурс. Джерело доступу: [http://www.iia-ru.ru/inner_auditor/publication/member_articles/]

6. А. Ворончихин. Разграничение функций управления рисками, внутреннего контроля и аудита. [Електронний ресурс. Джерело доступу: http://www.iia-ru.ru/inner_auditor/publication/member_articles/voronchihin/]

Рибчак Діана
магістрант
Науковий керівник: Слободяник Ю.Б., д.е.н., професор
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Україна рухається шляхом євроінтеграції, а ринкові умови господарювання і гармонізація бухгалтерського обліку та звітності з Міжнародними стандартами фінансової звітності породжують необхідність якісної перевірки достовірності облікової інформації. Тому все більша кількість українських підприємств звертаються за аудиторськими послугами, що сприяє розвитку аудиту в країні. Для ефективного виконання аудиторами їх функцій з 1 січня 2004 року Україна перейшла на Міжнародні стандарти аудиту (далі – МСА) [1], що стало темою для дискусій та досліджень вчених.

Серед вітчизняних науковців та практиків проблеми застосування МСА в практиці українських аудиторів висвітлювали: В. П. Бондар, Н. І. Дорош, Т. В. Давидюк, В. П. Завгородній, С. О. Левицька, О. А. Петрик, Н. М. Проскуріна, О. Ю. Редько, Н. В. Хомяк та ін. Проте даний аспект потребує подальшого дослідження.

Однією з найбільш актуальних проблем, що стосуються аудиторської діяльності сьогодні, є проблема забезпечення контролю якості роботи і дотримання етичних норм аудиторами. Потрібно забезпечити розуміння аудиторами та фахівцями, що працюють у даній сфері, важливість якісного виконання покладених на них обов'язків, що пов'язано зі специфічністю аудиторської діяльності.

Чинні Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [2] передбачають, що аудиторська фірма повинна встановити та підтримувати систему контролю якості, яка б включала політики і процедури стосовно кожного з його елементів, а саме: відповідальність

керівництва за якість на фірмі; відповідні етичні вимоги; прийняття та продовження стосунків з клієнтами і конкретних завдань; виконання завдання; людські ресурси; моніторинг.

Окрім внутрішнього контролю якості роботи аудиторської фірми, існує зовнішній контроль, який можна поділити на попередній (при реєстрації аудиторських фірм, при складанні претендентами кваліфікаційних іспитів на отримання сертифікату аудитора тощо), поточний (постійне або періодичне спостереження за діяльністю аудиторських фірм) та наступний (діяльність Комісії АПУ з контролю якості та професійної етики).

Як зовнішні, так і внутрішні процедури перевірки контролю якості повинні проводитися об'єктивно і неупереджено стосовно об'єкта контролю якості аудиту.

Можна визначити таку гіпотезу: про якість аудиту треба говорити тільки тоді, коли практика застосування етичних принципів професійного аудиту максимально збігатиметься з етичними нормами економічних відносин у суспільстві в цілому. Напрошується висновок, який полягає в тому, що імплементація незалежного професійного аудиту за абсолютного дотримання його етичних норм в українську сучасну бізнес-практику передчасна, адже мета аудитора та його замовника розходиться за різними векторами дій. Проте аудит у країні прижився саме тому, що на даному етапі в аудитора і замовника є одна мета – отримання прибутку. Тому О. Редько ще раз підкреслює, поки професійні етичні норми будуть на останньому місці, а гроші – на першому, розмови про якість аудиторських послуг (як і консультаційних, освітянських, інформаційних тощо) вести зарано [6, с. 47].

Застосування МСА в Україні дає можливості для вітчизняних аудиторів влаштуватись на роботу до міжнародних аудиторських компаній, а українським аудиторським фірмам вийти на міжнародний ринок аудиторських послуг, що сприяє розвитку не лише аудиту як сфери діяльності, а й країни загалом.

Ефективним є надання переваги при формуванні штату аудиторської фірми молодим спеціалістам. Це зумовлено здібностями кращого сприйняття нової інформації, гнучкістю, пристосуванням і освоєнням нових зміни в законодавстві, готовністю вчитись [5].

Доцільно сприяти співпраці керівників успішних аудиторських фірм і студентів, аспірантів, аби надати можливість останнім мати не лише теоретичні знання щодо МСА, а й уявлення про їх практичне застосування, що відіб'ється на їх подальшій реалізації себе у сфері аудиту.

Проблеми, висвітлені науковцями раніше, і сьогодні залишаються актуальними, тому необхідно їх вирішувати, враховуючи діючу практику аудиту в Україні та не оминаючи використання передового зарубіжного досвіду.

Серед першочергових завдань аудиторської фірми щодо формування системної методичної та організаційної бази контролю якості послуг, які може надавати аудиторська фірма: забезпечення високого рівня професійної освіти та досвіду роботи спеціалістів аудиторської фірми; розробка адаптованих до потреб національного суспільно-економічного розвитку стандартів аудиту; дотримання етичних норм професійної поведінки; створення дієвої системи довіри до результатів виконання своїх зобов'язань тощо [4, с. 224].

Безперечно, застосування МСА в Україні призводить до таких позитивних результатів, як:

– прозорість та зрозумілість для всього світу системи аудиту в нашій державі;

– забезпеченість більшої довіри з боку потенційних міжнародних партнерів;

– можливість виходу на міжнародний ринок;

– у багатьох випадках велика надійність інформації;

– прозорість інформації, що забезпечується шляхом дотримання правил аудиторської діяльності [3].

Отже, застосування МСА в Україні підвищує рівень якості послуг та рівень довіри до професії з боку споживачів аудиторських послуг, а також забезпечує певний рівень гарантій достовірності аудиторської перевірки, що посилює діючу систему економічного контролю. Проте проблеми контролю якості наданих аудиторських послуг повинні вирішуватись в першу чергу, задля подальшого процвітання аудиторської діяльності у державі.

Список використаних джерел

1. Про порядок застосування в Україні Міжнародних стандартів аудиту Рішення АПУ від 18.04.2003р № 122/2 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.apu.com.ua/msa

2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2013 року, ч. 1 / Переклад з англ. О. Л. Ольховікова [та ін.]. – К. : Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України. – 2014. – 976 с.

3. Генова О. С. Необхідність переходу українського аудиту на міжнародні стандарти [Електронний ресурс] / О. С. Генова, Л. А. Сахно // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси – 2013. Вип. 10(3). – С. 152-157. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10(3)__26.pdf.

4. Левицька С. О. Якість аудиторських послуг як оцінка довіри до бізнесу / С. О. Левицька // Розвиток бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту у XXI-му столітті. Тези виступів. – Ж. : О. О. Євенок – 2015. – С. 223-224.

5. Омеляненко Т. В. Теоретичні аспекти формування та розвитку аудиту в Україні [Електронний ресурс] / Т. В. Омеляненко // Сборник научных трудов "Вестник НТУ "ХПИ" : Технічний прогрес та ефективність виробництва №54 – Вестник НТУ "ХПИ", 2008. – Режим доступу : http://www.kpi.kharkov.ua/archive.

6. Редько О. Якість аудиторських послуг: філософія та міфологія / О. Редько // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №1. – С. 46-53.

Семенишена Юлія
студентка бакалавріату
Науковий керівник: Герасименко Т.О., к.е.н., доцент
Львівська комерційна академія
м. Львів, Україна

АУДИТ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Історію державного аудиту в Україні доречно розглядати з моменту становлення державного фінансового контролю.

Історія державного фінансового контролю нерозривно пов'язана з історією становлення державності України. При цьому, перебуваючи у складі Російської імперії, Україна не мала власних органів державного фінансового контролю.

Контрольні функції, як і на всій території Росії, виконувало згідно з «Положенням про місцеві контрольні установи в імперії» від 3 січня 1866 р. Управління державного контролю, яке працювало при Міністерстві фінансів. лід зазначити, що в Україні система контролю сформувалася на фундаменті командно-адміністративного устрою, де шляхом сильної централізації управлінських структур увага зосереджувалася на політичних функціях контролю і його масовості, що негативно впливало на компетентність та об'єктивність. У результаті цього об'єкти управління поступово стали відходити від реального контролю, а сам процес ставав все більше формальним, що, передусім, вплинуло на темпи розвитку економіки.

В умовах ринкових відносин стали формуватися нові органи державного контролю. Після здобуття Україною незалежності виникла необхідність у підвищенні ролі державного фінансового контролю і в 1993 р. було прийнято Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні», а Указом Президента України від 27 серпня 2000 р. № 1031 «Про заходи щодо підвищення ефективності контрольно-ревізійної роботи» Головному контрольно-ревізійному управлінню України надано статус центрального органу виконавчої влади. Також 11 липня 1996 р. Верховною Радою України прийнято Закон України «Про Рахункову палату», де зазначено, що Рахункова палата є постійно діючим органом державного фінансового контролю.

Аналіз сучасного стану організації та функціонування системи державного аудиту в Україні виявив низку невирішених практичних проблем, серед яких основними є відсутність систематизованої та завершеної нормативно-правової бази (у тому числі загальних стандартів державного аудиту); необхідність реформування організаційних структур контролюючих органів (ДКРС України та Рахункової палати України), а також напрямів їх діяльності; невідповідність методологічних засад державного аудиту сучасним умовам; низьке матеріально-технічне (враховуючи соціально-побутове) та фінансове забезпечення функціонування органів контролю. Перераховані негативні явища є суттєвими

перешкодами на шляху становлення справді ефективної та гідної системи державного аудиту.

Доцільно конкретизувати, що однією з основних причин несформованості цілісної системи можна визначити недосконале законодавство. Система державного фінансового контролю України загалом та державного аудиту зокрема функціонує без базового закону, який би встановлював основні поняття у цій сфері, чітко розподіляв би завдання, функції та повноваження між контролюючими органами та органами державної і місцевої влади, регламентував відносини між суб'єктами та об'єктами контролю, визначав відповідальність та незалежність відповідних уповноважених посадових осіб. Бюджетний кодекс України не врегульовує цих питань. Норми чинних законів та нормативно-правових актів у сфері державного фінансового контролю не завжди узгоджені між собою. Методичні рекомендації та інструкції охоплюють лише окремі аспекти.

Наслідком безсистемності у правовому полі стала розбалансована система органів, що забезпечують державний фінансовий контроль та державний аудит. Діяльність державних органів, що реалізують контрольні, контрольно-ревізійні, наглядові і фіскальні дії щодо бюджетних коштів, регулюється окремими спеціальними законами і нормативно-правовими актами. Український аудит є саморегульованою діяльністю. Офіційним регулятором вітчизняного аудиту є Аудиторська палата України, яка створюється і функціонує як незалежний самостійний орган і є юридичною особою, що вирішує важливі питання у сфері методологічного й організаційного управління аудитом в Україні.

Повноваження Аудиторської палати України поширюються на такі важливі сфери аудиторської діяльності: сертифікація аудиторів; підвищення кваліфікації аудиторів; реєстрація аудиторських фірм та аудиторів – приватних підприємців і ведення реєстру суб’єктів аудиторської діяльності; стандартизація аудиторської діяльності (застосування стандартів аудиту і кодексу професійної етики); контроль якості аудиторських послуг.

До проблемних питань аудиту можна віднести:

- брак достатнього досвіду аудиторської діяльності;
- відсутність нормативної бази аудиту – аудиторських стандартів, що забезпечили б єдині критерії якості аудиту (посадові обов’язки, службова відповідальність тощо);
- відсутність методичних рекомендацій щодо проведення аудиту;
- недостатня кількість кваліфікованих кадрів, а звідси і неосвоєний ринок аудиторських послуг;
- відсутність типових форм документів з аудиту (договорів, висновків тощо);
- комп’ютеризація аудиту тощо.

Для вирішення вищезазначених проблем варто навести деякі шляхи їх подолання та перспективи розвитку аудиту в Україні:

- «детінізація» економіки України, відповідно зі зменшенням обсягів «тіньового» бізнесу значення аудиту зростатиме;
- розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги

шляхом вивчення міжнародного досвіду з цього питання;

- підвищення престижу аудиторської професії, надання впевненості у відповідності ціни якості роботи аудитора;
- розробка внутрішньо-фірмових методик аудиту, робочої документації;
- розробка типових методик аудиторської перевірки у розрізі галузей їх функціонування;
- скасування штучно вмонтованих елементів закордонної теорії та практики, які не тільки не мають обґрунтованого змісту, але й суперечать реальним потребам обліковців-практиків;
- удосконалення навчальних планів підготовки обліковців у вищих навчальних закладах, адаптувати їх знання до потреб практики реального життя.

Аудиторські послуги в Україні розвиваються швидкими темпами, хоча і існують певні проблеми. Більш глибоке дослідження цих проблем може стати основою для визначення пріоритетних напрямків вдосконалення аудиторської діяльності з огляду на перспективи розвитку ринкової економіки і відносин власності в Україні, а їх розв'язання сприятиме подальшому впровадженню аудиторської професії в господарську практику і формуванню у громадськості впевненості у високій професійній майстерності аудиторів.

Список використаних джерел

1. Про аудиторську діяльність [Текст] : [закон України : офіц.текст: за станом на 05.04.2015 Р. / Верховна Рада України; Закон від 22.04.1993 № 3125-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). –1993. – N 23. – с.243. – Доступно з мережі Інтернет : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3125-12 (дата доступу : 15.11.2015 р.). – Заголовок з екрана.

2. Калінська, Т.А. Сучасний стан і проблеми вітчизняного аудиту [Текст] / Т.А. Калінська // Науково-виробничий журнал. – 2010. – № 3. – С.20–22.

3. Усач, Б. Проблеми розвитку аудиту в Україні [Текст] / Б.Усач // Регіональна економіка. – 2007. – № 4. – С. 217–222.

4. Одінцов, Л.М. Система фінансового контролю і розвиток аудиторства в Україні [Текст] / Л.М. Одінцов, А.О. Титаренко, М.В. Швець, Титаренко А.О., Швець М.В. // Вісник Кременчуцького державного політехнічного університету. – 2009. – №1. – С.47.

СЕКЦІЯ 3
СУЧАСНІ МЕТОДИКИ КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ДЛЯ ОБҐРУНТУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

SECTION 3
MODERN METHODS FOR MONITORING AND ANALYSIS OF MANAGEMENT DECISIONS

Бабаніна Наталія
к.е.н., доцент
Грицюк Наталія
студентка магістратури
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Величина власного капіталу підприємства характеризує його платоспроможність та кредитоспроможність, забезпеченість коштами для покриття власних зобов'язань. Власний капітал характеризується такими основними позитивними особливостями: простотою залучення, високою здатністю генерувати прибуток в усіх сферах діяльності, забезпечувати фінансову стійкість розвитку підприємства, його платоспроможності в довгостроковому періоді.

З таблиці 1 видно, що максимальна частка в загальній структурі капіталу належить короткостроковим позикам. Це може бути пов'язано з тим що у підприємства не вистачає власних обігових коштів, а короткострокові позики є найбільш „популярним" джерелом його поповнення.

Таблиця 1

Аналіз власного капіталу філії «Шепетівської ДЕД»

Джерела капіталу	Сума в тис.грн		Питома вага в % до підсумку		Відхилення		Середня величина за період у тис. грн.
	на початок 2014р.	на кінець 2014р.	на початок 2014р.	на кінець 2014р.	у тис. грн.	у %	
1.Власні	672,8	2334,6	25,71%	62,49%	-1661,8	+36,78	1503,7
2.Залучені							
-довгострокові	-	-	-	-	-	-	-
-короткострокові	1943,6	1401,6	74,29%	37,51%	+542	-36,78	1672,6
РАЗОМ	2616,4	3736,2	100.0	100.0	- 7763	0	3176,3

В складі внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів основне місце належить прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства. Він формує переважну частину власних фінансових ресурсів, забезпечує приріст власного капіталу, у відповідності із зростанням ринкової вартості підприємства[4, с. 325 -326].

Таким чином, підприємство, яке використовує в основному власний капітал має найвищу фінансову стійкість (його коефіцієнт автономії дорівнює одиниці), але обмежує темпи свого розвитку (оскільки не може забезпечити формування необхідного додаткового обсягу активів в періоди сприятливої кон'юнктури ринку) і не використовує фінансової можливості приросту прибутку на вкладений капітал [5, с.45-49].

Аналіз формування та змін власного капіталу дає змогу зовнішнім користувачам інформації (банкам, партнерам, контролюючим органам) визначити фінансові можливості підприємства на перспективу, дати оцінку фінансової незалежності від зовнішніх джерел, скласти в загальній формі прогноз майбутнього фінансового стану. Кожна група користувачів інформації має власні цілі під час аналізу формування та змін власного капіталу [2].

Використання позикового капіталу дозволяє істотно розширити обсяг господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування різноманітних цільових фінансових коштів, а в кінцевому результаті - підвищити ринкову вартість підприємства. Залучений капітал, що використовується підприємством, характеризує у сукупності обсяг його фінансових зобов'язань (загальну суму боргу). Хоч основу будь-якого бізнесу складає власний капітал, на підприємствах ряду галузей економіки обсяг залучених коштів значно перевищує обсяг власного капіталу. Аналіз джерел формування капіталу підприємства необхідно проводити на основі інформаційної бази наявної в регістрах бухгалтерського обліку і фінансової звітності, при цьому в першу чергу використовуються дані: бухгалтерського балансу, звіту про фінансовий результат, звіту про власний капітал, звіту про рух коштів, оборотно-сальдових відомостей підприємства за період, головної книги й ін.

У процесі аналізу джерел капіталу, насамперед, необхідно визначити частку власних і позикових джерел у загальній масі капіталу, що по західній фінансовій термінології прийнято називати "гирингом". Далі варто визначити частку власних джерел авансованого і залученого капіталу. При цьому можуть використовуватися методи вертикального і горизонтального аналізу пасивної частини бухгалтерського балансу. Для проведення зазначеного аналізу можна використовувати аналітичну табл. 2.

З погляду інвесторів структура джерел капіталу не має великого значення, але для внутрішніх управлінських цілей при оцінці діяльності підприємства цей показник дуже важливий.

Таблиця 2

Місце власного капіталу у джерелах фінансування підприємства

Джерело	2012		2013		2014	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Власний капітал, всього:	999,7	35,88	672,8	25,71	2334,6	62,49
з нього:						
статутний капітал	1537,3	55,17	1536,8	58,74	1536,8	41,13
збиток	537,6	19,29	864,0	33,02	1465,9	39,24
додатковий капітал	-	-	-	-	539,0	14,43
капітал у дооцінках	-	-	-	-	1724,7	46,16
Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-
Поточні зобов'язання і забезпечення, всього:	1786,7	64,12	1943,6	74,29	1401,6	37,51
з нього:						
поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги	383,7	13,77	404,6	15,46	443,3	11,86
розрахунки з бюджетом	20,9	0,75	80,7	3,04	24,4	0,65
розрахунки з страхування	53,1	1,91	60,8	2,32	57,4	1,54
розрахунки з оплати праці	117,5	4,22	272,8	10,43	139,1	3,72
поточна кредиторська заборгованість із внутрішніми розрахунками	363,5	13,05	434,6	16,61	639,5	17,12
поточні забезпечення	-	-	-	-	72,9	1,95
доходи майбутніх періодів	847,1	30,40	689,9	26,37	-	-
інші поточні зобов'язання	0,9	0,03	0,2	0,01	25,0	0,67
Джерела всього:	2786,4	100	2616,4	100	3736,2	100

З таблиці 2 видно, що максимальна частка в загальній структурі капіталу належить поточним зобов'язанням протягом 2012-2013 рр., що у структурі відповідно дорівнювало 64,12 і 74,29%. Це може бути пов'язано з тим що у підприємства не вистачало власних обігових коштів, а короткострокові позики є найбільш „популярним" джерелом його поповнення. Але як бачимо у 2014 році власний капітал становить 62,49%, це на 24,98% більше поточних зобов'язань, це свідчить про те що філія «Шепетівська ДЕД» протягом 2014 року зменшила свої поточні зобов'язання.

Оцінка власного капіталу державного підприємства являє собою процес визначення грошового еквіваленту вартості власного капіталу як елемента інкасової звітності. Величина власного капіталу підприємства характеризує його платоспроможність та кредитоспроможність, забезпеченість коштами для покриття власних зобов'язань.

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Управление капиталом: учебн. Курс / И.А. Бланк. – К.: Ольга, Ника-Центр, 2004. – 576 с.

2. Малярець Л.М. Управління процесом росту власного капіталу підприємств: моногр. / Л.М. Малярець, Н.М. Пономаренко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2011. – 132 с.

3. Лайко П.А. Стратегія і тактика управління капіталом підприємств: моногр. / П.А.Лайко, А.Г. Борщ, О.Г. Борщ. – К.: ННЦ, 2010. – 254 с.

4. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент / І.А. Бланк. – К.: Ніка – Центр, 2008.

5. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібн. / Г.І. Філіна. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 320 с.

Балла Інна
к.е.н., доцент
Сірканець Наталія
магістр
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Оплата праці - це заробіток, розрахований, як правило, в грошовому виражені, який за трудовими договорами власник чи уповноважений ним орган виплачує за виконану роботу чи надані послуги.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття фінансовій звітності визначає П(С)БО 26 «Виплати працівникам» [1].

Для ефективного функціонування підприємства та правильності ведення обліку необхідно введення системи контролю.

Об'єктом нашого дослідження являється контроль операцій з оплати праці.

Теоретичні та практичні питання внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці досліджували такі науковці, як: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Гончар, Г.М. Давидов, В.Я. Савченко, І.М. Ткачук, Б.Ф. Усач, Л.П. Шевчук та ін.

Контроль операцій з нарахування та виплати заробітної плати розпочинають перевіркою виконання встановлених вимог щодо обов'язкового проведення інвентаризації розрахунків в порядку планових платежів і розрахунків з депонентами. Наступним кроком є вивчення порядку складання документів щодо виробітку й відпрацьованого часу та подальшого нарахування та виплати зарплати. Отримання такої інформації надає змогу перевіряючим сформувати уявлення щодо ефективності використання фонду оплати праці підприємства та можливості фактів порушень [2].

У системі контролю розрахунків з оплати праці можна виділити два види

контролю: зовнішній контроль та внутрішній контроль.

Зупинимось на методиці здійснення внутрішнього контролю щодо оплати праці. ЇЇ можна поділити на певні стадії [3, с. 315]:

Організаційна стадія:

- окреслення повноважень суб'єктів контролю;
- визначення об'єктів контролю (трудові ресурси та ефективність їх використання, виплати працівникам та відповідні податки і збори, що утримуються та нараховуються на них, трудова дисципліна, первинні документи та система обліку);
- джерела інформації (нормативні акти, первинні документи, облікові регістри, бухгалтерська звітність);
- окреслення кола завдань внутрішньогосподарського контролю; вибір методів (арифметична, формальна, нормативно-правова, логічна зустрічна та взаємна перевірка, інвентаризація кредиторської заборгованості в частині зобов'язань з оплати праці);

Методична стадія:

- інвентаризація розрахунків з працівниками щодо виплат;
- вивчення первинних і розпорядчих документів, що підтверджують виплати працівникам;
- перевірка правильності облікового відображення операцій з виплат персоналу на рахунках бухгалтерського обліку, в регістрах обліку та бухгалтерській звітності;

3. Результативна стадія:

- проводиться аналіз і оцінка виявлених відхилень та їх вплив на господарську діяльність, розробити заходи щодо усунення виявлених помилок та уникнення їх в майбутньому;

4. На останньому етапі необхідно здійснити контроль за результатами прийнятих рішень на результативній стадії.

Основна мета внутрішньогосподарського контролю оплати праці – перевірка дотримання нормативно- правових актів при нарахуванні заробітної плати, утримання із неї, правильність ведення бухгалтерського обліку з заробітної плати та оцінка ефективності діяльності робітників підприємства [4].

Під час контролю за операціями з оплати праці потрібно, насамперед, детального вивчити внутрішні розпорядницькі документи, що регулюють дане питання. Це стосується перевіки наявності та дотримання умов Колективного договору, Положення про оплату праці, Положення про преміювання та іншої документації.

Важливим аспектом подальшого дослідження під час внутрішнього контролю є аналіз організації робочих місць, дотримання умов оплати праці, перевірка первинних документів та вивчення регістрів аналітичного і синтетичного обліку оплати праці, а також виконується перевірка правильності відображення нарахованих і утриманих сум оплати праці в кореспонденції з іншими рахунками.

Одним із шляхів удосконалення системи внутрішньогосподарського контролю може сприяти перерозподіл обов'язків працівників, що займаються

нарахуванням заробітної плати. Якщо ж штат робітників, які займаються підрахунком заробітної плати на підприємстві не дозволяє здійснити такий перерозподіл обов'язків, то у цьому разі доцільно підвищити контрольні дії за кожним з даних етапів. Це можуть бути вибіркові перевірки операцій з будь якого циклу [4].

Ефективна організація внутрішнього контролю є одним із заходів, які спрямовані на вдосконалення управління підприємством. Така організація забезпечить високий рівень виконання його завдань та чіткий порядок у його веденні.

Застосування внутрішнього контролю за розрахунками з оплати праці дозволить персоналу підприємства ефективно виконувати свої посадові обов'язки, запобігатиме фальсифікаціям та помилкам, сприятиме достовірності обліку заробітної плати.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам». – [Електронний ресурс] / затв. наказом МФУ від 28.10.2003 р. № 601 (у редакції станом на 21.05.2013 р.). – Режим доступу: http://dtkt.com.ua/show/2bid110118.html.

2. Організація контролю розрахунків з оплати праці: Навчальні матеріали онлайн. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://pidruchniki.com /1211102261826/ekonomika/organizatsiya_kontrolyu_rozrahunkiv_oplati_pratsi.

3. Родим'юк О.В. Методика контролю розрахунків з оплати праці в бюджетних установах / О.В. Родим'юк // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 5. – С.310-318.

4. Гончар Л.В. Організація внутрішньогосподарського контролю операцій з оплати праці та шляхи його удосконалення / Л.В. Гончар, А.Є. Рубан // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – 2010. – № 3 (53). – С. 59-61.

Борковська Валентина
к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Камянець-Подільський, Україна

ОБЛІК І БЮДЖЕТУВАННЯ ВИТРАТ

Значні обсяги управлінської інформації потребують розробки відповідних форм її подання керівництву – операційних бюджетів, які складають сукупність бюджетів витрат і доходів підприємства. Наступним кроком управлінської бухгалтерії є формування бюджетного звіту про прибутки та збитки м'ясопереробного підприємства, об'єктом звітності при цьому може виступати як окремий виробничий підрозділ так і певний вид готової продукції.

З метою побудови бюджетного звіту про результати діяльності підприємства в частині відображення доходів та витрат пропонуємо скористатись вибірковими аналітичними даними щодо технології виробництва ковбасних виробів м'ясопереробного підприємства Хмельницької області (табл. 1).

Таблиця 1

Плановий розрахунок витрат на виробництво ковбас в частині сировини, спецій, оболонки та інших допоміжних матеріалів на запланований обсяг 14370, 1 кг. (фрагмент)

№ п.п.	Найменування (вихід готової сировини після переробки)	Сировина жилована та варена			Сира сировина		
		Ціна	Потреба на ковбасу, кг.	Сума, грн..	Ціна	Кількість, кг.	Сума, грн.
	Основна та інша сировина, в тому числі:						
1.	Ялович. жилована 1 гатунок	15,15	569,93	8634,56	15,15	569,93	8634,56
2.	Ялович. жилована 2 гатунок	10,10	599,60	6055,96	10,10	599,60	6055,96
3….							
	Технологічна собівартість планова						75625,86

Крім того, для побудови бюджетного звіту про прибутки та збитки визначимо додаткові планові показники діяльності, що сформовані у наступній таблиці.

Таблиця 2

Плановий розрахунок доходів та витрат на запланований обсяг виробництва ковбас 14370, 1 кг

Показник (розрахунок)	Значення
Плановий обсяг продажу м'ясо-ковбасної продукції	14370,10 кг
Планова виручка від продажу продукції в асортименті	109721,49 грн
Плановий обсяг виробництва в асортименті	14370,10 грн
Планова технологічна собівартість	75625,86 грн
Плановий обсяг вхідних та кінцевих залишків основної сировини	7500,00 і 5000,00 грн

Продовження табл. 2

Плановий обсяг вхідних та кінцевих залишків допоміжних матеріалів	2500,00 і 2000,00 грн
Планові витрати праці в розрахунку 2 грн за 1 кг	28740,20 грн
Планові змінні загальновиробничі витрати в розр. 0,3 грн за 1 кг	4311,00 грн
Планові постійні загальновиробничі витрати	5000,00 грн
Планові змінні витрати на збут в розрахунку 1 грн за 1 кг	14370,1 грн

За даними таблиць проведемо послідовні розрахунки бюджетних показників.

Таблиця 3

Послідовні бюджетні розрахунки на запланований обсяг 14370, 1 кг

1. Бюджет Доходів
14370,10 кг на суму 109721,49 грн.
2. Бюджет виробництва
14370,10 кг на суму 75625,86 грн.
3. Бюджет закупівлі основної сировини
5000,00+64306,48-7500,00=61806,48 грн.
4. Бюджет закупівлі допоміжних матеріалів
2000,00+11319,38-2500,00=10819,38 грн.
5. Бюджет витрат на оплату праці
14370,1*2,00=28740,20 грн.
6. Бюджет змінних загальновиробничих витрат
14370,1*0,30=4311,00 грн.
7. Бюджет постійних загальновиробничих витрат
5000,00 грн.
8. Бюджет змінних витрат на збут
14370,1*1,00=14370,10 грн.

За результатами проведених послідовних планових розрахунків сформуємо прогнозний бюджетний звіт про доходи та витрати м'ясопереробного підприємства, використовуючи систему калькулювання повних витрат.

Таблиця 4

Бюджетний звіт про прибутки та збитки м'ясопереробного підприємства

Показник	Значення, грн..
Виручка	109721,49
Собівартість реалізації	113677,06
Валовий прибуток (збиток)	-3955,57
Витрати на збут	14370,10
Чистий прибуток (збиток)	10414,53

Таким чином, застосовуючи систему бюджетування витрат з урахуванням технології виробництва м'ясо-ковбасної продукції підприємства керівництво підприємства буде вчасно повідомлене про збитковість діяльності конкретного підрозділу підприємства ще на стадії планування. На цьому етапі закінчується рутинна і одноманітна робота обліковця, натомість професійному бухгалтеру-аналітику необхідно формувати раціональний облік для потреб прийняття

оперативних управлінських рішень.

Як висновок можна стверджувати, запропонована система бюджетування витрат на основі аналізу технології виробництва в частині використаних основних та допоміжних матеріалів з урахуванням їх фіксованих залишків на початок та кінець звітного періоду дозволила сформувати бюджетний звіт про прибутки та збитки виробничого підрозділу підприємства для потреб ефективного управління ще на стадії планування.

Список використаних джерел

1. Голов С. Ф. Управлінський облік: підруч. [3-тє вид.] / С. Ф. Голов. – Київ: Лібра, 2006. – 704 с.

2. Друкер П.Ф. Задачи менеджмента XXI веке. / П.Ф. Друкер – Москва: Издательский дом «Вильямс», 2001. – 645 с.

3. Іванюта П. Управління ресурсами та витратами: навч. посібник / П.Іванюта, О. Лугівська. – Київ: Центр навчальної літератури, 2009. – 320 с.

Бруханський Руслан
к.е.н., доцент, завідувач кафедри
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ ТА ПОБУДОВИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ОСНОВІ ЛАНЦЮЖКІВ ВАРТОСТІ

Загальноприйняті методики впровадження стратегічного обліку на основі концепції ланцюжка вартості на сьогодні відсутні як у науковій літературі, так і в сучасних інформаційно-комп'ютерних системах, які забезпечують автоматизацію управлінського обліку й орієнтовані на інформаційну підтримку стратегічного менеджменту підприємства. Існуючі перешкоди, які виділяються дослідниками у сфері обліку, слід класифікувати залежно від виду об'єкта аналізу – щодо окремого ланцюжка вартості та щодо системи ланцюжків вартості. Застосування такого поділу дозволяє виокремити перешкоди, які стосуються внутрішньо системних проблем обліково-інформаційного забезпечення концепції та зовнішньо системних проблем, які пов'язані з інформаційним забезпеченням системи ланцюжків, яка виходить за межі підприємства і передбачає збір та обробку інформації з інших підприємств-учасників ланцюжка, та інформації про його зовнішнє середовище.

Основні проблеми, пов'язані з процесом імплементації обліково-аналітичного забезпечення окремого ланцюжка вартості, розкривають Дж. Донелан та

Р. Каплан. Зокрема, на їх думку розробка і впровадження стратегічного управлінського обліку на основі концепції ланцюжка вартості зазнають таких проблем: 1) системи обліку не були розроблені для визначення витрат за видами діяльності, що сприяють створенню вартості, однак при застосуванні системи калькулювання на основі діяльності (АВС-калькулювання) ця проблема може бути вирішена; 2) доволі важко знайти точні дані щодо рентабельності продажів і рентабельності активів для розробки й аналізу повноцінного ланцюжка вартості. Однак приблизні оцінки можуть бути використані для того, щоб сформувати деяке уявлення про ланцюжок вартості; 3) в розрізі типів і видів діяльності ланцюжка вартості важко визначити не лише показники рентабельності, а й багато інших показників, оскільки сучасні галузі промисловості мають дуже складні ланцюжки вартості [2, с. 14–15].

У підсумку автори констатують, що, незважаючи на наявні проблеми побудови системи стратегічного управлінського обліку на основі ланцюжків вартості, він є дієвим інструментом інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту, який забезпечує збереження існуючих і створення нових конкурентних переваг та може бути ефективно впроваджений при дотриманні пропонованих рекомендацій.

Щодо можливості побудови дієвого та ефективного обліково-аналітичного забезпечення системи ланцюжків вартості у вчених погляди є більш скептичними. Зокрема, з цього приводу П. Друкер зазначає, що більшості компаній буде нелегко перейти на систему розрахунку витрат за повним ланцюжком вартості. Для цього потрібні однакові або сумісні системи бухгалтерського обліку у всіх компаніях, що входять до його складу, оскільки, як правило, кожна компанія веде облік на власний розсуд і при цьому переконана, що саме її система єдиноможлива і правильна. Крім того, розрахунок витрат економічного ланцюжка вимагає, щоб компанії, які включені до нього, обмінювалися внутрішньою інформацією [1, с. 131].

На нашу думку, розробка системи стратегічного управлінського обліку на основі концепції системи ланцюжків вартості в умовах жорсткої конкурентної боротьби, яка характеризується високим рівнем захисту будь-якої інформації про виробничий процес компаній та впровадженням принципів комерційної таємниці, є доволі проблематичною в сучасних економічних реаліях. Висока ймовірність впровадження такої системи існує в групах підприємств, які провели вертикальну інтеграцію, що є характерним для сучасного стану розвитку сільського господарства, де значна кількість підприємств формують такий ланцюжок вартості: збір продукції; її переробка, сортування й упакування; зберігання; транспортування і збут кінцевому споживачу. Однак водночас побудова такої системи ускладнюється внаслідок глобалізації економіки, що зумовила широке поширення глобальних ланцюжків вартості в аграрному секторі, коли окремі елементи ланцюжка реалізуються за межами країни, що накладає негативний відбиток на можливість інтеграції управлінських облікових інформаційних систем.

Для прийняття стратегічних управлінських рішень має бути організована гнучка й адаптивна система, що дозволятиме підприємству визначати реальні

доходи і витрати щодо кожної окремої стратегічної ініціативи. Вона також має забезпечувати не лише збір і аналіз облікової інформації ретроспективного характеру, а й прогнозування зміни параметрів внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства або окремої стратегічної бізнес-одиниці.

На думку М. Кірлі [3, с. 314], концепції стратегічного управлінського обліку на основі ланцюжка вартості властиві такі функції: 1) відображення в реальному масштабі часу процесів надходження, створення / руйнування та вибуття вартості; 2) багатовимірного управління в реальному часі, що реалізується завдяки можливості проведення аналізу кожного вузла (ділянки) створення вартості в окремому ланцюжку або у всій діяльності підприємства та передбачає можливість координації й обмеження функціонування таких ланцюжків, щоб підвищити їх ефективність і забезпечити досягнення кінцевої мети – максимізації вартості; 3) прогнозування можливих значень показників вартісного ланцюжка та показників, що впливають на процес створення вартості, внаслідок чого можуть бути виокремлені фактори впливу на вартість трьох видів: позитивні вартісні ефекти; нульові вартісні ефекти; негативні вартісні ефекти; 4) функція прийняття рішень, що реалізується шляхом визначення окремих цілей для кожної системи обліково-аналітичного забезпечення вартісного ланцюжка як для окремої бізнес-одиниці, так і підприємства загалом.

Обґрунтовані вище функції стратегічного управлінського обліку на основі ланцюжка вартості вирізняють його серед інших обліково-аналітичних інструментів, що забезпечують інформаційну підтримку прийняття стратегічних управлінських рішень. Основними його відмінними рисами є вихід за межі системи підприємства, можливість ведення обліку в розрізі окремого ланцюжка стратегічної бізнес-одиниці та формування прогнозних вартісних показників, необхідних для прийняття стратегічних управлінських рішень.

У результаті моніторингу комплексу переваг і недоліків впровадження в практичну діяльність підприємств концепції аналізу ланцюжка вартості, можна визначити основні відмінності між управлінським обліком і системою стратегічного управлінського обліку, побудованого на основі ланцюжка вартості. Визначені відмінності дозволяють ідентифікувати основні особливості стратегічного управлінського обліку, побудованого на основі ланцюжка вартості як інструмента інформаційної підтримки стратегічного менеджменту підприємства порівняно з іншими альтернативними інформаційними системами. Їх детальний аналіз із врахуванням специфічних особливостей функціонування підприємства створює передумови для здійснення оптимального вибору системи інформаційного супроводу стратегічного менеджменту на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Друкер П. Ф. Эциклопедия менеджмента : пер. с англ. / Питер Друкер. – М. : Изд. «Вильямс», 2004. – 432 с.

2. Donelan J. G. Value chain analysis: a strategic approach to cost management / J. G. Donelan, E. A. Kaplan // Journal of Cost Management. – 1998. – March/April. – P. 7–15.

3. Kirli M. The implementation of strategic management accounting based on value chain analysis: value chain accounting / Mustafa Kirli, Harun Gumus // International Journal of Social

Sciences and Humanity Studies. – 2011. – Vol. 3, No 1. – P. 307–321.

Бурлаков Олександр
к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ВНУТРІШНІ ЗАГРОЗИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Комплексний підхід до забезпечення IT-безпеки підприємства передбачає ефективний і збалансований захист як від зовнішніх, так і від внутрішніх загроз. В той же час результати досліджень показують, що служби інформаційної безпеки суб'єктів господарювання приділяють достатньо уваги лише зовнішнім загрозам (шкідливим кодам, мережевим атакам і спаму), у той час як дії самих співробітників підприємства взагалі не контролюються. Такий дисбаланс призводить до серйозних фінансових втрат через нецільове використання ресурсів підприємства і, що набагато важливіше, до витоку конфіденційної інформації. В останньому випадку часто страждає імідж компанії – а це часто складніше виміряти в економічних показниках [2].

За даними моніторингу, проведеного групою компаній InfoWatch, у першому півріччі 2015 року в світі (оприлюднено у ЗМІ та інших джерелах) зафіксовано 723 випадки витоку конфіденційної інформації, що на 10% перевищує кількість витоків, зареєстрованих за аналогічний період 2014 року [2].

В межах досліджуваного періоду розподіл витоків інформації за вектором впливу подано на рис. 1.

До внутрішніх загроз відносяться:

- несанкціонований доступ у приміщення;
- несанкціонований доступ до даних усередині корпоративної мережі;
- можливість запису інформації на переносні пристрої: флеш-накопичувачі, CD і DVD-диски;
- пересилання фотознімків паперових носіїв і екранів моніторів за допомогою мобільних телефонів;
- програмні віруси і «троянські» програми, а також неконтрольовані повідомлення електронної пошти.

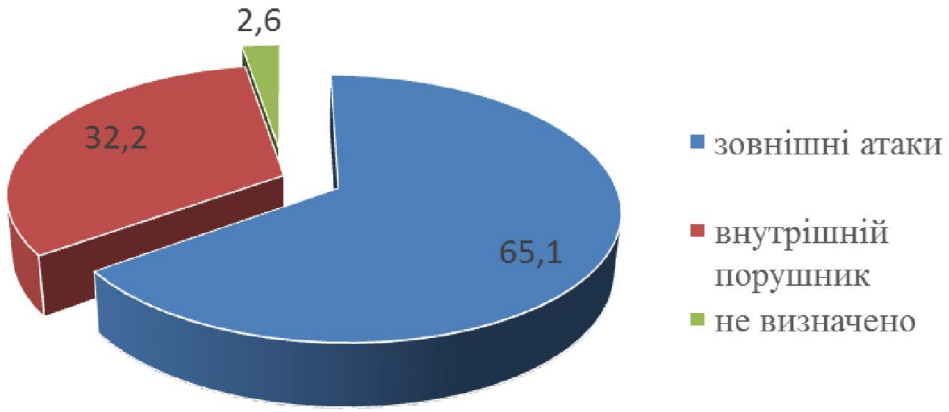

Рис. 1. Розподіл витоків інформації по вектору впливу, I півріччя 2015 р., %

Джерело: http://www.infowatch.ru/sites/default/files/report/analytics/russ/InfoWatch_Global_Report_2015_half_year.pdf

Для захисту від зовнішнього несанкціонованого доступу розроблені і постійно удосконалюються технічні засоби, програмні продукти та рішення інформаційно-технічної безпеки. При грамотній настройці і супроводі вони досить ефективно протистоять вторгненням в корпоративну мережу підприємства ззовні.

Боротьба з внутрішніми загрозами безпосередньо залежить від дії керівництва компанії. У цьому випадку необхідний випуск адміністративних інструкцій і заходів щодо упорядкування використання корпоративних ресурсів компанії.

Для мінімізації інцидентів, пов'язаних з внутрішніми загрозами, на середніх і великих підприємствах використовуються програмно-апаратні DLP-системи, що дозволяє здійснювати комплексні заходи щодо запобігання витоку даних з компанії. Шифрування ділового листування, папок і файлів, контроль знімних носіїв – невеликий перелік дій необхідних для мінімізації витоку даних [3].

Захист від внутрішніх загроз забезпечується як технічними засобами, так і комплексом супутніх послуг. Слід зазначити, що брак уваги хоча б до одного з етапів може призвести до негативних наслідків. Саме тому слід з однаковою старанністю підходити як до впровадження засобів технічного контролю, так і до складання нормативної бази та періодичному аудиту IT-інфраструктури [1].

Загрози інформаційної безпеки підприємства абсолютно реальні, їх не можна недооцінювати. Крім протидії зовнішнім загрозам особливу увагу слід приділити загрозам внутрішнім. Важливо пам'ятати, що витоки корпоративних секретів трапляються не тільки зі злого наміру – як правило, їх причина в елементарній халатності і неуважності працівника. При виборі засобів захисту не потрібно намагатися охопити всі мислимі і немислимі загрози, на це просто не вистачить грошей і сил. Необхідним та достатнім буде побудова надійної модульної системи безпеки, закриту від ризиків вторгнення ззовні і з можливостями здійснення контролю та моніторингу за потоком інформації всередині інформаційної системи підприємства.

Список використаних джерел

1. Алексей Доля. Внутренняя ИТ-безопасность http://compress.ru /article.aspx?id=10495#Внутренние ИТ-угрозы (дата звернення 20.11.2015 р.)
2. Информационная безопасность предприятия: внутренняя угроза [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.safensoft.ru/ security.phtml?c=775 (дата звернення 20.11.2015 р.). – Информационная безопасность предприятия. Информационная защита бизнеса.
3. Смирнов Г. Особенности обеспечения информационной безопасности малого и среднего бизнеса [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.anti-malware.ru/Small_Business_Security (дата звернення 20.11.2015 р.).

Василькова Анастасия
студентка специалитета
Могилёвский государственный университет продовольствия
г. Могилёв, Республика Беларусь

ПРОБЛЕМЫ АНАЛИЗА НЕМАТЕРИАЛЬНЫХ АКТИВОВ

Вопросы эффективного использования нематериальных активов являются в современных условиях актуальными. Это связано в первую очередь с тем, что количество операций с нематериальными активами увеличивается с каждым годом и они занимают значительный удельный вес в структуре активов организаций. Динамичные качественные технические изменения, распространение информационных технологий, усложнение и интеграция финансового рынка Беларуси – все это требует детального изучения и емкого, полного использования объектов нематериальных активов. В связи с этим важнейшим вопросом в активизации использования нематериальных активов на предприятиях является оценка их стоимости, учет которой необходим не только для оценки эффективности производственного процесса, но и при других хозяйственных операциях организации.

Разработка программы анализа нематериальных активов является самым важным и ответственным участком аналитической работы. Она должна четко отражать следующие элементы: 1) объект анализа; 2) цель анализа; 3) задачи анализа; 4) период, за который проводится анализ; 5) показатели, которые предполагается использовать в ходе анализа; 6) источники информации для проведения анализа [1].

Объектом анализа являются так называемые неосязаемые активы – объекты прав интеллектуальной собственности, авторских прав. Их экономическая сущность проявляется в том, что они являются одним из видов ресурсов предприятия, позволяющие собственнику осуществлять предпринимательскую деятельность с целью получения экономических выгод.

Цель анализа нематериальных активов зависит от необходимости выработки тех или иных управленческих решений. Например, принятие решения о продаже нематериальных активов, внесения их в качестве залога, разработке нового продукта. Исходя из цели формируются задачи анализа нематериальных активов.

Для проведения анализа нематериальных активов целесообразно разработать систему взаимосвязанных аналитических показателей, достаточно полно раскрывающих их поведение в процессе использования предприятием.

Качество проведенного анализа зависит от выбора и подготовки информационной базы, охватывающей различные учетные и внеучетные данные. Учетные источники включают данные оперативного, бухгалтерского, статистического учета, финансовой отчетности организации. Показатели бизнес-плана могут использоваться при оценке ожидаемых будущих доходов и прибыли от использования нематериальных активов. Данные бухгалтерского учета могут использоваться лишь при проведении внутреннего управленческого анализа нематериальных активов. На их основе можно получить частные показатели наличия, состояния, движения и эффективности использования нематериальных активов. При проведении аналитических процедур внешними пользователями по нематериальным активам используется финансовая, статистическая и налоговая отчетность.

К внеучетным источникам информации относятся документы, регулирующие деятельность организации (устав, положение об учетной политике), нормативные акты, хозяйственно-правовые документы, техническая и технологическая документация.

Список использованных источников

1. Матющенко С.С. Актуальные проблемы учета и оценки нематериальных активов предприятия / С.С. Матющенко, Д.И. Цыбулько. – БизнесИнформ. – 2012. – №12.

2. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 1999. – 528 с.

Гайбура Юлія
к.е.н., доцент
Урбан Ярослав
студент магістратури
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ І СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВА

Основним мотивом діяльності будь-якого підприємства в ринкових умовах є максимізація прибутку. Реальні можливості реалізації цієї стратегічної мети в багатьох випадках обмежені витратами виробництва та попитом на продукцію, що виробляється. Отримання найбільшого ефекту з найменшими витратами, економія трудових, матеріальних і фінансових ресурсів залежать від того, як підприємство вирішує питання управління витратами, котре передбачає пошук способів їх зниження. Величина витрат істотно впливає на формування фінансових результатів, а також є основою для оцінювання ефективності діяльності підприємства. Зважене й обдумане вирішення питань щодо управління витратами на підприємстві забезпечить високий рівень ефективності його діяльності. Саме тому пошук шляхів зниження витрат виробництва у сучасних умовах варто розглядати як фактор підвищення прибутковості та ефективності роботи підприємств.

У процесі виробництва здійснюються витрати ресурсів, більшість яких купується на ринках і має вартісну форму. Деякі ресурси витрачаються, але не оплачуються.

При з'ясуванні сутності витрат слід пам'ятати, що їх існування в економіці зумовлено рідкістю ресурсів і можливістю їх альтернативного використання. Якщо для виробництва деякого конкретного товару використано певні ресурси, то це означає, що їх застосування вже неможливе для виробництва якогось іншого товару. Витрати в економіці пов'язані з відмовою від можливості виробництва альтернативних товарів і послуг.

Отже, витрати, які слід ураховувати при прийнятті економічних рішень, — це завжди альтернативні витрати, тобто альтернативна вартість (цінність) ресурсів при найдоцільнішому, альтернативному варіанті їх застосування.

Економічні витрати — це ті виплати, які підприємство повинне зробити, або ті доходи, які підприємство повинно забезпечити постачальнику ресурсів для того, щоб відволікти ці ресурси від використання в альтернативних виробництвах.

Чим краще працює підприємство, інтенсивніше використовує виробничі ресурси, успішніше удосконалює техніку, технології і організацію виробництва, тим нижча собівартість продукції. Тому собівартість є одним із важливих показників ефективності виробництва. Собівартість продукції має тісний зв'язок з її ціною. Це проявляється в тому, що собівартість слугує базою ціни товару і її

нижньою межею для виробника. Отже, собівартість показує у скільки обходиться виробництво відповідного виду продукції і на скільки економічно вигідним воно є в даних природноекономічних умовах господарювання.

Показник собівартості дає можливість глибоко аналізувати економічний стан підприємства і виявити резерви підвищення ефективності виробництва. Із зниженням собівартості зростає цінова конкурентоспроможність продукції. Також, із ниженням собівартості зростає окупність витрат прибутком і створюються сприятливі умови для прискорення темпів розширеного відтворення та підвищення матеріальної зацікавленості працівників.

Отже, собівартість продукції – економічний показник, який відображає сукупні затрати живої та уречевленої праці на одиницю тієї чи іншої продукції. ЇЇ можна розраховувати лише після завершення технологічного циклу. Собівартість продукції в узагальненому вигляді характеризує всі сторони багатогранної діяльності сільськогосподарських підприємств, ефективність їх роботи.

Собівартість продукції впливає на підвищення прибутковості кожного підприємства, збільшення виробничого нагромадження, що набуває особливого значення в умовах ринкову і посилення внаслідок цього ролі економічних стимулів розвитку сільськогосподарського виробництва.

У результаті інноваційної діяльності створюються необхідні умови щодо зниження витрат виробництва і, відповідно, одержання прибутку. Для цього необхідні нововведення в усіх видах діяльності підприємства: виробничій, комерційній, управлінській і т. д. Тільки в цьому разі можна знизити витрати і забезпечити надлишки зверх витрат. А це можливо, коли підприємство здійснить ряд заходів, спрямованих на підвищення продуктивності праці.

Ключовим пріоритетом діяльності підприємства в ринкових умовах є досягнення максимально можливого прибутку, що виступає основою для забезпечення широкого кола суспільних і приватних потреб, а також джерелом формування ресурсів, необхідних для забезпечення сталого соціально-економічного і виробничо-технологічного розвитку.

Пошук шляхів зниження витрат підприємств та собівартості продукції (товарів, послуг) слід розглядати як важливий фактор підвищення прибутковості вітчизняних підприємств, забезпечення стабільності їхнього розвитку в ринковому середовищі. Раціональне використання економічних ресурсів, оптимізація витрат за такі умови стає важливим резервом забезпечення росту ефективності господарювання. Отже, необхідною умовою для забезпечення результативності й ефективності функціонування підприємства стає економічне обґрунтування раціонального використання усіх видів ресурсів, що обумовлює доцільність формування єдиної системи управління витратами, до переваг якої слід віднести такі: забезпечення виробництва конкурентоспроможної продукції на засадах оптимізації витрат і цін; наявність оперативної, адекватної, якісної інформації про собівартість окремих видів продукції; можливість використання гнучкого ціноутворення; надання об'єктивних даних для складання системи планів підприємства; можливість оцінки діяльності кожного підрозділу підприємства з фінансової точки зору; підвищення обґрунтованості прийняття управлінських

рішень та ін.

Список використаних джерел

1. Бєльтюков Є.А. Управління витратами на основі функціонально-вартісного аналізу / Є.А. Бєльтюков, Н.О. Безнощенко // Вісник Хмельницького національного університету, 2011. − № 2, Т.2 – с. 7

2. Великий Ю.М. Управління витратами підприємства / Ю.М. Великий В.В. Прохорова, Н.В.Сабліна. – Харків: ВД "ІНЖЕК", 2009. – 192 с.

3. Іванюта П.В. Управління витратами: навч. посіб. / П.В. Іванюта, О.П. Лугівська. – Київ: «Центр учбової літератури», 2011. – 316 с.

4.Турило А.М., Управління витратами підприємства: навч. посібник / А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 120 с.

Гуменюк Ірина
старший викладач
Перепелюк Ольга
магістр
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Основні засоби відіграють вагому роль у діяльності підприємств та організацій. Від ефективності їх використання значною мірою залежить кінцевий результат діяльності підприємства.

Основні засоби є матеріальною основою підприємницької діяльності, вони визначають виробничий потенціал будь-якого підприємства. Тому перевірка їх збереження та ефективності використання є важливими ланками контролю діяльності суб'єкта господарювання [1].

Метою контролю основних засобів виступає якість технічного забезпечення досягнення організацією своїх цілей. Ключові завдання внутрішнього контролю основних засобів корелюються із завданнями зовнішнього аудиту. Оскільки незалежний щорічний аудит обов'язковий не для всіх великих і середніх підприємств, то з метою організації ефективної системи внутрішнього контролю доречним буде запровадження внутрішнього аудиту [2].

Вагомий внесок у розвиток теоретичних засад і методичних підходів щодо вирішення проблем і методики обліку, порядку оцінки і контролю ефективності використання основних засобів на підприємствах України, внесли такі відомі вчені, як: Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Завгородній В.П., Линник В.Г.,

Кужельний В.М., Палій В.Ф., Олійчук М.Ф., Сопко В.В., Сук Л.К. та ін. У переважній більшості цих підручників приділена увага аспектам контролю основних засобів.

Контроль за використанням основних засобів полягає в розробці системи заходів, спрямованих на підвищення коефіцієнтів рентабельності і виробничої віддачі основних засобів. На основі контрольної інформації визначаються резерви ефективного використання основних засобів – зниження потреб в них за рахунок підвищення коефіцієнтів їхнього використання в часі і потужності, оскільки між цими двома показниками існує зворотна залежність.

Критеріями ефективності використання основних засобів є: рентабельність (відношення суми прибутку до середньої вартості основних засобів) та фондовіддача (відношення обсягу зробленої або реалізованої продукції до середньої вартості основних засобів). Звідси ефективність використання основних засобів є важливим фактором оптимізації собівартості продукції, що впливає на фінансовий результат діяльності підприємства [3].

Саме тому, контроль за ефективним використанням основних засобів можна розглядати як заходи щодо скорочення потреби в обсязі їхнього фінансування і підвищення темпів економічного розвитку підприємства за рахунок раціонального використання власних фінансових ресурсів.

До кола проблем, які негативно впливають на розвиток процесів удосконалення контролю основних засобів можна віднести: нераціональне вдосконалення системи амортизації; похибки у інформативності первинних документів з обліку основних засобів; низький рівень інформаційного забезпечення управління матеріально-технічною базою, що представлено на підприємстві системою обліку, аналізу, аудиторського контролю; проблеми аналізу ефективності використання основних засобів і можливості її прогнозування тощо.

Наявність даних проблем обумовлюють створення ефективної системи внутрішнього контролю необоротних активів, яка включає: аналіз основних підприємства за минулий період; аналіз структури та стану необоротних активів; контроль за формуванням амортизаційної політики підприємства; контроль за своєчасним оновленням основних засобів підприємства; контроль за використанням основних засобів підприємства; внутрішній контроль використання основних засобів [4].

Основні засоби суттєво впливають на діяльність підприємства в цілому, тому контроль за станом їх збереження, наявності та ефективності використання повинен бути ретельним, повним, достовірним, обґрунтованим та відповідати чинному законодавству. Ефективна політика внутрішнього контролю та ряд заходів, спрямованих на покращення процесу контролю дасть змогу удосконалити організацію та методику контролю основних засобів, підвищити їх інформативність і прогнозувати ефективність їх використання на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Шевчук Л.П. Особливості здійснення контролю основних засобів та шляхи його вдосконалення / Л.П. Шевчук, Ю.П. Жупанова // [Електронний ресурс] / Режим доступу:

http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=38672.

2. Радіонова Н.Й. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку і контролю основних засобів / Н.Й. Радіонова, Л.М. Ревенюк // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/ ?op=1&z=4548.

3. Сук Л. Організація обліку необоротних активів / Л. Сук, П. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – №15–16 [240–241]. – 2010. – С. 49–60.

4. Мултанівська Т.В. Місце інвентаризації в аудиті основних засобів на підприємстві / Т.В. Мултанівська // Научно-технический сборник. – № 87. – 2010. – С. 290–295.

Єршова Наталя
к.е.н., доцент
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна

РОЗВИТОК ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО АНАЛІЗУ ТА ОЦІНЮВАННЯ СТРАТЕГІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах посилення конкурентної боротьби, які супроводжуються підвищенням ризику та невизначеності, розвиток управлінських технологій орієнтує бізнес на процеси довгострокового планування та визначення основних напрямів розвитку, які забезпечують високий рівень рентабельності діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Особливо актуальні питання підвищення ефективності функціонування для підприємств вітчизняної промисловості, зокрема машинобудування як стратегічно важливої галузі, яка сприяє зростанню добробуту країни і забезпечує високий відсоток зайнятості населення.

Прискорення швидкості прийняття управлінських рішень, як відповідь на зміни зовнішнього бізнес-середовища; необхідність урахування взаємозв'язку між оперативною та стратегічною діяльністю підприємств обумовлюють підвищення ролі та значимості обліково-аналітично інформації стратегічного управлінського обліку. Стратегічний управлінський облік надає можливість: інформаційного забезпечення розробки кількох варіантів стратегії розвитку підприємства для вибору найбільш оптимальної з них; здійснення інформаційно-аналітичної підтримки оцінки досягнення оперативних і стратегічних цілей, фінансового стану та виробничого потенціалу підприємства; інтеграції прогнозних, планових, нормативних і фактичних інформаційно-аналітичних даних щодо фінансово-виробничої діяльності з метою забезпечення стратегічного управління підприємством; обліку факторів зовнішнього середовища, капіталу, прибутковості,

ризику та ін. [1, 2, 3].

В інформаційно-аналітичному контурі стратегічного управлінського обліку формується інформація про зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства, яка може бути використана для оцінювання його можливостей та загроз за поточних ринкових умов, що є визначальним при прийнятті стратегічних управлінських рішень.

Методичний підхід до оцінювання стратегії підприємства ґрунтується на визначенні співвідношення між внутрішніми можливостями та зовнішньою стратегічною ситуацією. В результаті, були виділені два напрямки вимірювань: внутрішня стратегічна позиція, яка поєднує аналіз сильних та слабких сторін суб'єкта господарювання; зовнішня стратегічна ситуація, яка поєднує аналіз можливостей та загроз. Оцінювання внутрішніх можливостей суб'єкта господарювання пропонуємо проводити за інтегральним показником внутрішньої стратегічної позиції (Internal Strategic Position, I1(ISP)), який формується шляхом порівняння часткових показників оцінки сильних та слабких сторін (Силі, Слі). Оцінку зовнішньої стратегічної ситуації пропонуємо проводити за інтегральним показником (External Strategic Position, I2(ESP)), який формується шляхом порівняння часткових показників оцінки можливостей та загроз (Мі, Зі). Система показників у рамках кожного напрямку вимірювання коректується для кожної бізнес-одиниці, в результаті чого зі сформованого переліку виключаються нерелевантні і додаються специфічні показники.

Склад та кількість показників для оцінювання ISP пропонуємо визначати за збалансованою системою (ЗСП), філософія якої будується на комплексному описанні траєкторії функціонування економічного суб'єкта. В результаті, з'являється можливість формалізувати стратегію у показники, згруповані за чотирма перспективами: фінанси, маркетинг, внутрішні бізнес-процеси, знання з позиції слабких та сильних сторін (Силі, Слі, за і-им показником для j-ої перспективи). Склад та кількість показників для оцінювання ESP суб'єкту господарювання, також, пропонуємо визначати за концепцією збалансованості шляхом групування за чотирма перспективами: економічна та фінансова сфери, ринкове середовище, технологічна та науково-технічна сфера, соціальна інфраструктура (Мі, Зі, за і-м показником для j-ої перспективи).

Розроблений алгоритм дій, як основа методичного підходу, який передбачає проведення трьох етапів: підготовчого, аналітичного та оцінювального.

На підготовчому етапі експертним шляхом визначається шкала для оцінювання кожного з обраних показників у межах однієї перспективи для ISP та ESP (6-ти або 10-тибальна), а також значущість кожного показника – вага (в діапазоні від 0 до 1, сума значень при цьому має становити 1). Під час формування набору показників за кожною перспективою, а також встановлення їх ваги необхідно враховувати специфічні особливості окремого суб'єкта господарювання, його цілі, наявний ресурсний потенціал тощо. Значущість кожної перспективи в рамках оцінювання ISP та ESP розподіляється пропорційно.

На аналітичному етапі проводиться експертне оцінювання і встановлення чисельного значення для кожного показника в рамках перспектив оцінювання ISP

та ESP. З урахуванням високого рівня невизначеності зовнішнього середовища оцінювання кожного з обраних показників у межах однієї з перспектив оцінювання ISP та ESP доцільно проводити у форматі довірчих інтервалів (Сил1,2, Сл1,2, М1,2, З1,2). Метод довірчих інтервалів використовується в математичній статистиці для інтервальної оцінки статистичних параметрів, і вважається кращим при невеликому обсязі вибірки [4]. Після встановлення оцінок за кожним показником, визначається сума зважених оцінок за перспективами в діапазоні довірчого інтервалу: для оцінки внутрішньої стратегічної позиції (∑Пі1(Сил), Пі2(Слij)); зовнішньої стратегічної ситуації (∑Пі1(М), Пі2(З)). Зважена оцінка у форматі довірчих інтервалів розраховується за формулою середньої арифметичної.

Діапазони зважених оцінок інтегрального показника внутрішньої стратегічної позиції та інтегрального показника зовнішньої стратегічної ситуації визначається координатами:

$$I_1(ISP)[x_1, x_2] = [Сил_1, Сил_2](-)[Сл_1, Сл_2];$$
$$I_2(ESP)[y_1, y_2] = [M_1, M_2](-)[З_1, З_2] \quad (1)$$

Оцінювальний етап. В якості інструментів для оцінювання стратегії суб'єкту господарювання пропонуємо комбінацію SPACE- та SWOT-аналізу. Комбінація SPACE- та SWOT-аналізу надає можливість оцінювання стратегії суб'єкта господарювання за чотирма координатами: координати, які оцінюють внутрішню стратегічну позицію (ISP) – сильні та слабкі сторони (ось абсцис) та координати, які оцінюють зовнішню стратегічну ситуацію (ESP) – можливості та загрози (ось ординат). За результатами оцінювання ISP та ESP стратегія суб'єкта господарювання визначається однією з чотирьох можливих квадрантів на модифікованої SPACE-матриці. Положення в квадранті Сил–М характеризується наступальною стратегією, в квадранті Сил–З – конкурентною стратегією, в квадранті Сл-М – консервативною стратегією, в квадранті Сл-З – захисною стратегією. Апробація запропонованого методичного підходу проведена на основі обліково-аналітичних даних стратегічного управлінського обліку машинобудівних підприємств м. Харкова під час розробки «Стратегії розвитку Харківської області на період до 2020 року.

Список використаних джерел

1. Богатая И.Н. Стратегический учет собственности предприятия [Текст] / И.Н. Богатая. – Ростов н/Д: Феникс, 2001. – 320 с.

2. Бруханський Р.Ф. Облік і аналіз в системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва : монографія [Текст] / Р.Ф. Бруханський. – Тенопіль: ТНЕУ, 2014. – 384 с.

3. Пилипенко А.А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства : наукове видання [Текст] / А.А. Пилипенко. – Х.: ХНЕУ, 2007. – 276 с.

4. Справочник по прикладной статистике. В 2-х т. Т. 1: Пер. с англ. [Текст] / Под ред. Э. Ллойда, У. Ледермана, Ю.Н.Тюрина. – М.: Финансы и статистика, 1989. – 510 с.

Іванов Максим
аспірант
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький, Україна

ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ НА ПРИКЛАДІ ЗАГАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ

Хмельниччина має потужний промисловий сектор економіки. Частка промислової продукції у загальному випуску галузей економіки області становить понад третину, валової доданої вартості у її загальному обсязі – майже п'яту частину. У 2013 р. в промисловості області зайнято 54,3 тис. осіб, або 22,4% загальної кількості найманих працівників, освоєно 19,0% капітальних інвестицій.

Досить значний внесок Хмельниччини в економіку України по випуску окремих видів продукції. У 2013 р. в області вироблено 40,8% від державного обсягу костюмів для жінок та дівчат, 24,1% – котлів центрального опалення, 18,7% – суконь та сарафанів жіночих та дівчачих, 15,6% – цементу, 14,1% – проводів та кабелів електричних низьковольтних на напругу до 1000 В, 12,3% – причепів та напівпричепів (крім житлових або для туризму), 9,3% – взуття, що відображають . індекси промислової продукції за основними видами діяльності у показниках за підгалузями промисловості (рис. 1).

З погляду на те, що Хмельниччина має виключно сприятливі передумови для розвитку високоефективної конкурентоспроможної харчової промисловості, за минулий рік вона забезпечила понад десяту частину державного випуску цукру білого кристалічного бурякового, 8,8% – вершкового масла, 8,7% – виробів макаронних без начинки, не підданих тепловому обробленню, 5,0% – сирів жирних тощо.

Все вищезазначене вказує на значний потенціал розвитку Хмельницької області.

Рис. 1. Індекси промислової продукції за основними видами діяльності в Хмельницькій області, у % до попереднього року [1]

За підсумками 2013р. проти 2012р. у промисловості обсяг виробництва продукції зріс на 1,2%, у т.ч. у металургійному виробництві та виробництві готових металевих виробів – на 40,3%, легкій промисловості – на 19,9%, виробництві іншої неметалевої мінеральної продукції – на 2,0%, харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – на 1,2%, машинобудуванні – на 0,9%, що характеризує рис. 2.

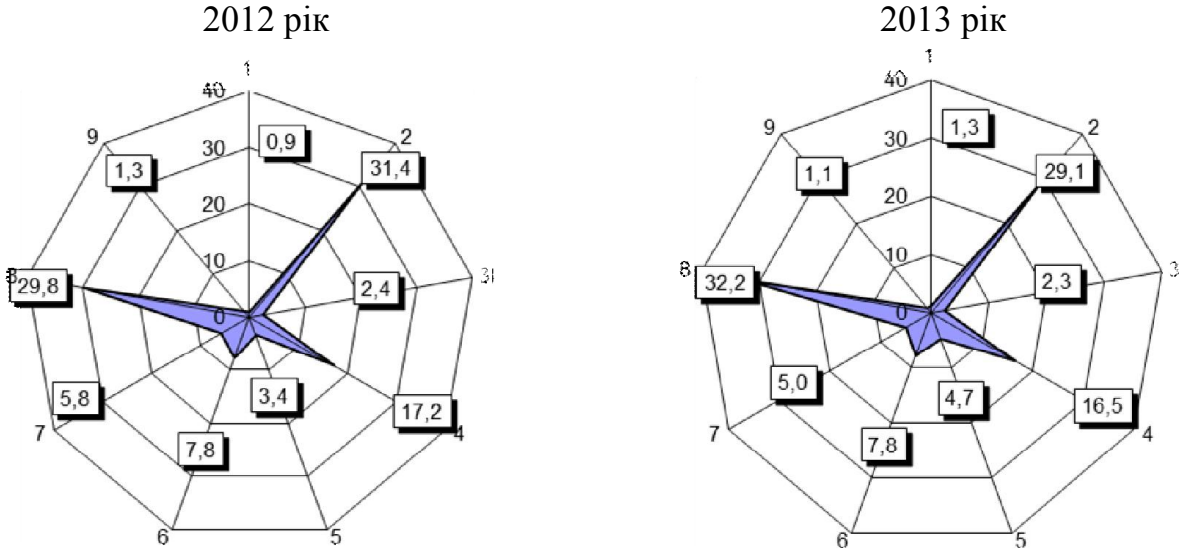

Рис. 2. Розподіл обсягу реалізованої промислової продукції за основними видами діяльності, у % до загального обсягу [2].

Відповідно на рисунку зображено: 1. добувна промисловість і розроблення кар'єрів; 2. виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів; 3. текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів; 4. виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції; 5. металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування; 6. машинобудування; 7. інші види переробної промисловості; 8. постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря; 9. водопостачання; каналізація, поводження з відходами.

У статті проаналізовано та досліджено особливості діяльності промислових підприємств Хмельниччини на прикладі виду діяльності - машинобудування, і зазначено, що практично для всіх досліджуваних підприємств характерним є скорочення обсягів власного капіталу і відсутність абсолютної ліквідності.

Зарубіжна практика передбачає з метою координації всієї системи управління витратами створення спеціальних відділів – відділів контролінгу, у функції яких входить планування та контроль витрат, що передбачає їх ефективне формування [2, с. 74].

З огляду на те, що виробництво високотехнологічного промислового обладнання та обладнання для сільськогосподарського виробництва є досить перспективним напрямом діяльності, особливо в разі виходу з ним на світовий ринок, то збитковість досліджуваних підприємств може спричинюватися цілим

рядом факторів, головними з яких може бути нехтування процесом ефективного формування витрат.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Головного управління статистики Хмельницької області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.km.ukrstat.gov.ua.

2. Бугрім О.Ю. Витрати промислових підприємств на впровадження системи управління якістю продукції / О.Ю. Бугрім // Держава та регіони. Серія: Економіка і підприємництво. – 2011. – №2. – С. 129-134.

Карпець Сергій
магістр
Науковий керівник: Семенець І.В., к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Заробітна плата – основне джерело доходу робітників і службовців, з її допомогою здійснюється контроль за мірою праці і споживання, вона використовується як найважливіший економічний важіль управління економікою.

Оскільки джерелом виплати заробітної платні є національний дохід, то величина фонду заробітної плати трудового колективу, кожного робітника повинна бути поставлена у пряму залежність від досягнутих кінцевих результатів. Планування заробітної платні повинно забезпечити ріст обсягу продукції, що виробляється, підвищення ефективності виробництва та його конкурентоспроможності, підвищення матеріального стану працівників [1].

Заробітна плата як категорія ринкової економіки, по-перше, узгоджує інтереси виробництва з зацікавленістю працюючих в результатах праці; по-друге, стимулює продуктивність праці; по-третє, спонукає підвищення кваліфікації працюючих; по-четверте, вказує на необхідність поліпшення умов праці; по-п'яте, забезпечує обсяг необхідних життєвих благ, які працівник має отримати в обмін на свою працю.

Економічні, правові та організаційні засади оплати праці визначаються Кодексом законів про працю України (основний законодавчий акт) [3]; Закон України «Про оплату праці» [2].

Основними завданнями обліку праці та її оплати є:

1. Виявлення резервів для підвищення продуктивності праці.
2. Контроль за своєчасністю і правильністю нарахування оплати праці

кожному працівнику та виплата її у встановлені строки.

3. Забезпечення правильності розподілу сум оплати праці за напрямами витрат і включення їх у виробничу собівартість.

4. Правильне і своєчасне здійснення утримань з оплати праці.

5. Контроль за правильністю відображення в обліку нарахувань та утримань з оплати праці кожного працівника.

6. Контроль за цільовим використанням фонду оплати праці.

7. Забезпечення правильної організації ведення синтетичного та аналітичного обліку розрахунків по оплаті праці.

Контроль у сфері праці означає систему заходів зі збору інформації, її аналізу й оцінки на цій основі ефективності діяльності підприємства з організації праці та її оплати. Контроль розрахунків з оплати праці забезпечує дотримання підприємством чинного законодавства з оплати праці та правильність відображення господарських операцій в обліку.

Внутрішній контроль праці та її оплати повинен здійснюватися у кілька етапів: підготовчий, що включає розробку підходів до проведення перевірки; збирання інформації; аналізу й обробки інформації та оцінки ефективності перевірки. Під час контролю вивчають і досліджують форму і систему організації оплати праці, тому що в умовах ринкової економіки система оплати праці залежить не тільки від результатів роботи працівників підприємства, але й від ефективності діяльності його виробничих підрозділів [4].

У нових умовах ринкової економіки значно змінилися процедури контролю і ревізії. На сьогодні фонд оплати праці і трудові ресурси не є плановими, кожне підприємство самостійно визначає кількісний склад та суму витрат на оплату праці. Але при цьому обов'язково враховують можливості підприємства у виділенні певної суми коштів на оплату праці.

Необхідність удосконалення розрахунків з оплати праці виходить з негативної динаміки порушення цивільних та господарських справ за розрахунками з оплати праці в Україні за останні декілька років.

Отже, облік виплат працівникам є досить складною топологічною ділянкою бухгалтерського обліку, яка вимагає досить ретельного організаційного забезпечення і, насамперед, кадрового та інформаційного.

Список використаних джерел

1. Моржинов В. Роль заробітної платні в регулюванні зайнятості [Текст] / В.Маржинов // Економіка Укрїни – 2001. – 2001. – №2. – с.33-39.

2. Про оплату праці [Електронний ресурс]: закон України від 24.03.95 р. № 108/95-ВР, із змінами і доповненнями. – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi. – Законодавство України.

3. Кодекс законів про працю України у редакції Закону України № 357/96-ВР від 10.09.96 р. із змінами і доповненнями, внесеними Законами України № 1703-IV від 11 травня 2004 р. – Режим доступу: http://www.rada.gov.ua. – Законодавство України.

4. Бурденко І.М. Виплати працівникам: облік, аудит і автоматизація [Текст] / І. М. Бурденко, О. В. Кравченко, О. В. Шипунова – Суми : Університетська книга. – 2009. – 283 с. – ISBN 978-966-680-410-8.

Кіндрацька Галина
к.е.н., доцент
Кулиняк Юрій
асистент
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна

ВПЛИВ СТРУКТУРНИХ ЗМІН ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА МЕТОДИКУ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

Сьогодні істотно зростає роль фінансового аналізу діяльності підприємства, який забезпечує комплексне вивчення його фінансового стану й оцінювання досягнутих фінансових результатів за даними фінансової звітності з метою обґрунтування управлінських рішень. Значною мірою це пов'язано з розвитком фондового ринку і необхідністю забезпечення його учасників інформацією про стан та перспективи розвитку суб'єктів господарювання. Незважаючи на це, методика фінансового аналізу є недосконалою і викликає серед фінансових аналітиків дискусії щодо шляхів її удосконалення. Особливо проблемними є такі її елементи: об'єкти фінансового аналізу, система показників та підходи до її побудови, джерела інформаційного забезпечення.

Об'єкти та напрями фінансового аналізу можуть бути різними залежно від мети, але здебільшого досліджують майновий стан, фінансову стійкість, ліквідність і платоспроможність, грошові потоки, ділову активність, інвестиційну привабливість і фінансові результати підприємства, а за потреби – кредитоспроможність, ризик банкрутства, податкове навантаження тощо.

Не менш важливим є такий елемент методики як вибір системи абсолютних і відносних показників, за якими аналізують певний об'єкт. На використання абсолютних показників впливає рівень інфляції, застосування підприємством різних методів бухгалтерського обліку, зміна форм фінансової звітності та інше. Об'єктивність аналізу за відносними показниками досить низька, тому що між ними існують тісні взаємозв'язки, нормативні значення показників запозичені з зарубіжної практики без врахування умов функціонування підприємств і виду економічної діяльності, різний алгоритм розрахунку однакових показників, не впорядкована їх термінологія. Пропозиція деяких аналітиків обмежити кількість відносних показників (не більше семи) не є достатньо обґрунтованою. Варто зазначити, що до побудови системи показників існують два підходи: концепція мінімалізму, яка ґрунтується на обмеженій кількості показників, і концепція максималізму, яка передбачає формування значного переліку показників, визначення пріоритетності їх використання залежно від стадії життєвого циклу, цілей та обраної стратегії підприємства.

Важливим елементом методики фінансового аналізу є джерела інформації: планові, необлікові і обліково-звітні. Фінансова звітність як джерело обліково-звітної інформації, відображаючи істотні зміни в структурі господарських засобів та їх джерел, а також результатів господарської діяльності, надає значний обсяг

інформації зовнішнім і внутрішнім користувачам. Хоча, очевидно, аналітик не має орієнтуватися лише на використання фінансової звітності.

Запровадження НП(С)БО 1«Загальні вимоги до фінансової звітності» [1] призвело до відчутних трансформацій структури балансу, який є важливим джерелом інформації для аналізу фінансового стану суб'єкта господарювання, що відображено у його назві (звіт про фінансовий стан). Водночас такі зміни створили певні труднощі для реалізації основних напрямів аналізу внаслідок виділення нових розділів балансу, розширення статей, перерозподілу активів і пасивів за розділами та переміщення певних статей між ними.

Особливо проблемним є аналіз платоспроможності за методом аналізу ліквідності балансу і за коефіцієнтами ліквідності, що зумовлено відсутністю чітких критеріїв віднесення активів і пасивів до тієї чи іншої групи, неможливістю врахувати умови, на яких ґрунтується облік певних операцій.

Загальний підхід до групування активів за рівнем ліквідності передбачає формування чотирьох груп. До високоліквідних активів (група А1) включають гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції, що не викликає заперечень. Склад групи швидколіквідних активів (А2) істотно залежить від особливостей виду економічної діяльності, тому виникають проблеми з віднесенням до неї дебіторської заборгованості за розрахунками: з бюджетом, з нарахованих доходів, із внутрішніх розрахунків, а також іншої поточної заборгованості. Розподіл в балансі дебіторської заборгованості за терміном її обороту в складі оборотних активів певним чином сприяв би вирішенню цієї проблеми. До повільноліквідних активів (група А3) належать найменш ліквідні оборотні активи, але при цьому дискусійним є зарахування до неї готової продукції, товарів, необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття. Важколіквідні активи (група А4) – це необоротні активи, відображені в першому розділі активу балансу підприємства, хоча сюди пропонують зараховувати і необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття, якщо період завершення продажу продовжено на термін більше одного року. На нашу думку, критеріями формування груп активів за рівнем ліквідності мають бути: час, необхідний для реалізації цього активу, і сума коштів, отримана від його реалізації, кількісні значення яких повинні враховувати особливості діяльності аналізованого підприємства.

Дискусійним є розподіл пасивів на чотири групи за термінами погашення зобов'язань. Теоретично до термінових пасивів (група П1) належать поточні зобов'язання, сплату яких визначають з моменту виникнення заборгованості. Але виконати цю вимогу досить важко, тому що в балансі зобов'язання не розподілені за термінами їх покриття. Наприклад, зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття пропонують відносити до однієї з таких груп пасивів: термінових (П1), короткострокових (П2), чи довгострокових (П3). Аналогічна проблема виникає з визначенням групи, до якої коректно віднести доходи майбутніх періодів, довгострокові і поточні забезпечення, неоплачений і вилучений капітал та інші.

Невизначеність при групуванні активів і пасивів балансу спотворює результати аналізу ліквідності балансу та коефіцієнтів ліквідності, а, отже,

виникає ризик прийняття необґрунтованих управлінських рішень щодо платоспроможності підприємства. Ці проблеми могли б бути вирішені за умови чітко сформульованих критеріїв, за якими відбувається групування пасивів за терміновістю погашення зобов'язань. Одночасно можна говорити про вплив трансформації балансу на результати аналізу інших напрямів аналізу фінансового стану з використанням відносних показників, більшість яких обчислюють на основі співвідношення між розділами, статтями активу і пасиву балансу.

Внесені зміни до звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) не вирішили основної проблеми – можливості здійснювати аналіз доходів, витрат і фінансових результатів від трьох видів діяльності за звітний період. Відсутність у формі № 2 показників, що відображають фінансовий результат від фінансової та інвестиційної діяльності, обмежує аналіз динаміки і структури доходів і витрат за видами діяльності, а також прибутку (збитку), який отримало підприємство в результаті фінансової чи інвестиційної діяльності.

Надання підприємству можливості вибору прямого або непрямого методу складання звіту про рух грошових коштів нівелює принцип порівнянності показників звіту, що складений різними підприємствами за різними методами, зокрема впливає на порівняння з конкурентом та визначення рівня якості управління грошовими потоками. Якщо ж підприємство використовувало різні методи за звітні періоди, то неможливо порівняти результати аналізу динаміки та структури грошових потоків аналізованого підприємства за різні періоди.

Таким чином, запровадження нових форм звітності згідно з [1] мало на меті гармонізувати систему бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів, підсилити аналітичну компоненту фінансових звітів, зробити її наочною та придатною для використання в управлінні підприємством. Проте детальний аналіз нововведень виявив, що такі трансформаційні зміни не підвищили рівень аналітичності фінансової звітності, а іноді навіть обмежили можливості обґрунтування управлінських рішень за результатами аналізу.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами та доповненнями).

Коваль Любомила
асистент
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна

ДИНАМІКА ЗМІН ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасній українській періодиці, якщо йде мова про стан промисловості, то практично всі аналітики й експерти згадують про критичний стан підприємств, про відсутність підтримки держави, про недосконаліть законів та тягар податкового навантаження. Тож потрібно запропонувати конкретні дії, почати із вдосконалення або оновлення, приймати конструктивні управлінські рішення, не слід уникати потрібних змін. Звідси виникає необхідність сильної управлінської позиції, чіткого стратегічного бачення, оцінювання поточних та перспективних можливостей підприємства, тобто його економічного потенціалу.

Найповніше описати динаміку змін економічного потенціалу підприємства з врахуванням прийнятих управлінських рішень можна за допомогою життєвого циклу функціонування підприємства. Традиційно життєвий цикл підприємства прийнято подавати у вигляді динаміки виходу (результату) у часі, в ролі якої може виступати обсяг виробництва, виручка або фінансовий результат у вигляді прибутку [1, с.145]. Траєкторією руху підприємства як системи виступає послідовна зміна його станів, яка зумовлює послідовну зміну економічного потенціалу.

Життєвий цикл підприємства починається від появи ідеї, її втілення та створення підприємства, і, відповідно, починає формуватись його економічний потенціал. Перейшовши пік розвитку незворотньо виникає спад, проте доцільніше скоректувати траєкторію руху підприємства і забезпечити його оновлення та розвиток. Прийняті вчасно, на основі всебічного аналізу, управлінські рішення по оновленню чи зміні випуску продукту або перепрофілюванню діяльності можуть вплинути на траєкторію розвитку підприємства, на якісний стан економічного потенціалу. Базовим станам підприємства відповідають відповідно формування потенціалу, розвиток, гранична ефективність використання, падіння. При цьому потенціал попереднього етапу життєвого циклу визначає потенціал наступного етапу [2, с.68].

Згідно теоретичної позиції на початку своєї діяльності в підприємства дезорганізований стан, і економічний потенціал підприємства в стані невизначення, тому на цьому етапі вживаються необхідні заходи для виживання підприємства, що забезпечуються оперативним і тактичним управлінням. Водночас, такі заходи будуть успішними при одночасному визначенні довгострокових цілей розвитку підприємства. Наступний період відповідає етапу формування економічного потенціалу, під час якого важливим є формування потенціалу розвитку й забезпечення відповідності цілям. Період розвитку

характеризується швидким зростанням ефективності функціонуючого підприємства, ростом його економічного потенціалу. Динаміку змін потенціалу відобразить зіставлення темпів зміни стану ресурсного потенціалу та ефективності його використання. Якщо темпи зростання ресурсного потенціалу такі ж високі як темпи результативних показників його використання, або перевищують їх, це означатиме недостатню увагу підтримці і розвитку потенціалу. Під час етапу стабільності утримується гранично стійке положення між ефективним використанням економічного потенціалу, організованістю та активністю його складових. Коли настає граничний стійкий стан, під впливом зовнішнього середовища виникає необхідність створення нової структури економічного потенціалу. Завдання управлінців на даному етапі полягають у визначенні моменту корінних перетворень, пов'язаних з переходом у новий якісний стан. При типовому циклі функціонування підприємства наступає етап спаду ефективності, і, відповідно, падіння економічного потенціалу підприємства. Вчасно прийняті управлінські рішення можуть змінити типову траєкторію і економічний потенціал підприємства набере нових рис розвитку. Зміну траєкторії функціонування можна запропонувати вітчизняним підприємствам автомобілебудування. Ситуація в цій галузі не вселяє оптимізму, так, за попередніми даними Всесвітньої організації автовиробників, Україна за підсумками I півріччя 2015 р. опинилася на останньому місці за обсягами автовиробництва серед країн, що виробляють транспортні засоби. За цей період країна досягла найбільшого падіння обсягів випуску – аж 90%, випустивши 2289 легкових автомобілів [3].

Проте автовиробники мають можливість набути нових обрисів розвитку. Однозначно, наші підприємства відстають в цій галузі, не зможуть наздогнати лідерів. Зате можуть зайняти свою нішу в галузі, яка формується – виробництво електромобілів. Використати існуючу базу, вчасно перепрофілювати діяльність і вміло спрямувати напрям розвитку забезпечуватиме ефективне використання потенціалу та його ріст. Для цього необхідно посилити складові економічного потенціалу: людський, який враховує управлінський та кадровий, інноваційний, що відображає міру готовності до реалізації та впровадження інноваційного проекту, та виробничий, який враховує ресурси та засоби виробництва, інформаційний, який характеризує результати інтелектуальної праці, наукомісні технології, та фінансовий, який є матеріальною основою впровадження нового продукту. Так, у нашій країні є достатньо підготовлених інженерів, добувається метал, і головне - наша країна має одні з найбільших запасів літію, який використовується для виготовлення акумуляторів для електромобілів. Крім того, сьогодні активно обговорюється зниження податкового навантаження на електромобілі. Наші автомобілебудівні підприємства мають всі умови для того, щоб стати лідерами в цій галузі в момент формування виробництва.

Кожному підприємству, яке хоче втримати свої позиції і ставить собі за мету досягнення бажаних цілей, необхідно аналізувати внутрішнє і зовнішнє середовище, при виявленні ознак спаду діяльності – шукати нові можливості та приймати альтернативні рішення, тоді можна зберегти свої ринкові позиції та розвивати економічний потенціал.

Список використаних джерел

1. Касьянова Н.В. Управління розвитком підприємства на основі кумулятивного підходу: концепція, моделі та методи: моногр. / Н.В.Касьянова. – НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2011. – 374 с.
2. Отенко І.П. Аналіз та оцінка стратегічного потенціалу підприємства / І.П. Отенко, Л.М. Малярець, Г.А. Іващенко. – Харків : ХНЕУ, 2007. – 347 с.
3. Україна в цифрах : 7-11 вересня (Бізнес-портал України) [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://uaprom.info/article/5975-ukrayina-cifrah-7-11-veresnya.html

Ковтуненко Юрій
к.е.н., доцент
Осадча Олена
Одеський національний політехнічний університет
м. Одеса, Україна

ЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Економічний аналіз є найефективнішим способом управління, основним елементом обґрунтування управлінських рішень. Економічний аналіз лежить в основі планування розвитку, діяльності та стратегічної тактики підприємств. З його допомогою, керівництво підприємства може приймати й обґрунтовувати як стратегічні та глобальні рішення, так і звичайні, буденні. Використовуючи різноманітні інструменти економічного аналізу, можна детально вивчити стан зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, оцінити ефективність діяльності певного працівника, або ж штату в цілому, визначити конкурентне середовище і місце суб'єкта господарювання на конкурентному ринку.

Метою є визначення теоретичних особливостей економічного аналізу та його ролі в існуванні та управлінні підприємством.

З моменту зародження підприємства як основного суб'єкта організації господарської діяльності, метою якого є отримання прибутку, кожен керівник не може не погодитись, що управління підприємством вимагає чіткого і ефективного координування щоденного розвитку и управління підприємством. На допомогу успішному управлінню суб'єкту господарювання розроблені методики комплексного аналізу діяльності підприємства, за допомогою яких є можливість вивчити ще з фундаментального рівня певні причино-результативні показники діяльності того чи іншого напрямку діяльності підприємства.

Отримання обумовленого числа найбільш значущих показників, що визначають реальний стан підприємства та вказують на об'єктивну результативну сторону діяльності того чи іншого підприємства, є ключовою метою економічного

аналізу. Результати такого аналізу необхідні як внутрішнім (керівникам підприємств, акціонерам, засновникам і т.ін.), так і зовнішнім зацікавленим особам. Аналітика та керуючого приваблює як поточне фінансове становище, так і діяльність, націлена на майбутнє. Альтернативність цілей економічного аналізу зумовлюють часові межі, а також цілі, які ставлять перед собою користувачі фінансової інформації.

Для визначення шляхів зростання ефективності роботи підприємства, застосовується система техніко-економічних показників, за допомогою таких показників можна провести детальний аналіз ефективності діяльності та використання активів підприємства в певний момент часу або ж на протязі конкретного періоду. Данні показники показують ефективність використання основних засобів, використання запасів при виробництві готової продукції, ефективність використання часу та робочої сили при виробництві та реалізації готових товарів та готової продукції, продуктивність виробництва. Але, при проведені економічного аналізу того чи іншого підприємства, важливим є саме визначення рівня впливу того чи іншого чинника на основну діяльність підприємства. Дуже часто це питання доволі проблематично вирішується.

В результаті діяльності того чи іншого підприємства, аналіз цієї діяльності та сама ефективність діяльності можна провести на основі балансових показників прибутку підприємства за звітний період та рівнем рентабельності. Якщо ці показники є доволі високими, це свідчить про те, що діяльність підприємства є задовільною і вказую на стійке фінансове становище [1].

При прийнятті будь-яких важливих рішень щодо управління або діяльності підприємства, важливим є використання результативних показників економічного аналізу діяльності підприємства менеджерами та керівництвом підприємства. Тому що однією з основних цілей проведення аналізу є забезпечення високого рівня розвитку, забезпечення позитивних результативних показників від основної діяльності підприємства.

Вимірювання ефективності діяльності підприємства з фінансового та господарського погляду включає перш за все вивчення технічного стану виробництва, стан устаткування, забезпечення підприємства ресурсами різних видів та властивих їм характеристик, корисних показників використання. Такий аналіз базується на системному підході, комплексному обліку різних факторів, якісному підборі достовірної інформації і є важливою функцією управління. Але, якщо ж в результаті проведення і вивчення результативних основ діяльності того чи іншого підприємства, буде складений перелік в вартісному вираженні, то це буде вкрай неефективним, так як відсутність якісного аналізу виробничого планування, ефективності використанні на підприємстві виробничих ресурсів, особливостей формування і існування ринку збуту - не дозволить в повній мірі оцінити поточного технічного та економічного стану підприємства.

Якісний економічний аналіз також включає в себе результати аналізу натуральних та вартісних відділів, які перш за все характеризують результативні показники діяльності основного виробництва на рівні підприємства, ринку и конкурентного рівня. Перелік таких характеристик діяльності включає результати

економічного аналізу, а саме виражених в таких показниках, як обсяг валової, товарної, реалізованої, іноді чистої продукції, маса отриманого прибутку, економія різних елементів виробничих ресурсів і загальна економія від зниження собівартості продукції, величина національного доходу і сукупного суспільного продукту [2].

На сучасному етапі питання про ефективне використання господарських ресурсів стоїть найбільш гостро. Сьогодні основна частина підприємств намагається поліпшити свою діяльність, за рахунок залучення додаткових ресурсів, в той час як на багатьох підприємствах залишається маса прихованих і невикористаних резервів. Їх пошук має велике значення, так як вони дозволяють більш ефективно використовувати вже наявні ресурси. У результаті саме інтенсивного розвитку забезпечується неухильне зростання, високі темпи економічної ефективності виробництва. Тому комплексний аналіз ефективності господарської діяльності є обґрунтуванням для застосування оптимального управлінського рішення, спрямованого на підвищення інтенсифікації виробництва.

На сьогоднішній день не має чітко встановленого способу проведення економічного аналізу на основі результатів якого можна зробити чітке рішення про ефективність або ж неефективність діяльності підприємства.

Отже можна зробити висновок, що немає чіткого алгоритму щодо оцінки ефективності діяльності підприємства, але економічний аналіз дозволяє позначити результативність діяльності, використання ресурсних забезпечень. Але все економісти спрямовують розвиток аналізу діяльності підприємства саме на дослідження і визначення саме ефективності діяльності, що дозволить зробити висновки при аналізі і прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Лазаришина І.Д. Економічний аналіз в Україні: методологія, практика: монографія / І.Д. Лазаришина. – Рівне, 2005. – 369 с.

2. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посібник / Г.В. Савицька. – К.: Знання, 2007. – 668 с.

Кривецкая Тамара
студентка
Научный руководитель: Добрыдень Н.В.
Полесский государственный университет
г. Пинск, Республика Беларусь

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ВНУТРЕННЕГО КОНТРОЛЯ ОПЕРАЦИЙ С НАЛИЧНЫМИ ДЕНЕЖНЫМИ СРЕДСТВАМИ

Осуществление практически всех видов финансовых операций предприятия генерирует определенное движение денежных средств в форме их поступления или расходования. Денежные расчеты выступают важнейшими факторами обеспечения кругооборота средств организации, а их своевременное завершение – необходимым условием непрерывного процесса производства. Они совершаются организацией в двух формах: путем безналичных платежей через банковскую систему или наличными деньгами.

Расчеты наличными деньгами между организациями носят ограниченный и строго регламентированный характер. Правила ведения кассовых операций требуют точных знаний и тщательного контроля за их выполнением.

При ведении операций с наличными денежными средствами в ходе проверок выявляется значительное количество различных нарушений. Примерами таких нарушений могут быть:

- несвоевременное оприходование наличных денег, полученных в банке по чекам или принятых по приходным ордерам от юридических и физических лиц;
- отсутствие в документах необходимых подписей должностных лиц;
- нарушение сроков и порядка проведения инвентаризации кассы;
- превышение установленного лимита расчета наличными с юридическими лицами и предпринимателями;
- несвоевременное отражение приходно-расходных кассовых документов в учетных регистрах и др. [1, с. 83].

Нарушение порядка ведения кассовых операций может привести к наложению на организацию крупных штрафных санкций и, как следствие, ухудшению ее финансового положения.

Сохранность наличных денежных средств во многом зависит от уровня постановки учета и контроля на предприятии. Поэтому организациям необходимо уделять значительное внимание вопросам внутреннего контроля за ведением операций с наличными денежными средствами.

Внутренний контроль представляет собой процесс, который осуществляется органом управления организацией или другими сотрудниками организации, для того, чтобы получить информацию, которая касается выполнения трех задач:

1. Осуществление эффективной и рациональной деятельности;
2. Получение достоверной финансовой отчетности;
3. Соблюдение законов и нормативных актов [2].

Одним из направлений совершенствования внутреннего контроля на

предприятии может быть создание отдела внутреннего аудита или должности внутреннего аудитора (для небольших организаций).

Независимость аудитора в формировании собственного, объективного мнения (основанного на фактах и данных) о работе структурных подразделений предприятия, при выполнении своих функций, будет обеспечиваться тем, что он будет подчиняться непосредственно руководителю предприятия.

Проведение внутреннего аудита позволит выявить и исправить имеющиеся недостатки в ведении бухгалтерского учета операций с наличными денежными средствами, что в свою очередь повысит достоверность бухгалтерской (финансовой) отчетности, которая оказывает значительное влияние на правильность принимаемого руководством управленческого решения.

Достоверная учетная информация необходима не только руководству организации для определения стратегии ее развития и способов повышения эффективности производства, но и государственным органам для контроля за соблюдением законодательных актов в области налогообложения; банкам, другим заимодавцам и страховым компаниям для оценки платежеспособности организации и вероятности возврата кредитов, определения страхового риска; акционерам и учредителям – для объективной оценки результативности работы организации. В достоверной информации заинтересованы поставщики, покупатели и другие организации, с которыми поддерживаются деловые и финансовые взаимоотношения. Содержание учетной информации оказывает влияние на принятие управленческих решений, так как ее анализ дает возможность выбора оптимальных действий для достижения поставленной цели.

Возникший вопрос у бухгалтеров, можно будет оперативно решить с помощью внутреннего аудитора, не тратя время на сторонние консультации. С помощью внутреннего аудитора компании также довольно качественно проходят проверки контролеров: налоговиков, трудовых инспекторов и т. д.

Практика аудита свидетельствует, что на тех предприятиях, где созданы и эффективно функционируют службы внутреннего аудита, значительно выше уровень сохранности имущества, эффективность использования ресурсов, организация бухгалтерского учета. То есть, внутренний аудитор – это своеобразный контролер, который постоянно работает внутри предприятия.

Еще одним из направлений совершенствования внутреннего контроля на предприятии является внедрение программы «СЭД Инфо-Док» - система электронного документооборота, которая предназначена для автоматизации документооборота и делопроизводства на предприятиях, а также для информационного обеспечения сотрудников. Она поддерживает полный “жизненный цикл” документа: создание, согласование, утверждение, рассылка, исполнение, опубликование, архивное хранение.

Данная программа включает в себя такие модули как:

1. Корреспонденция - учет входящей и исходящей корреспонденции, как персональной так и организации.

2. Документооборот - создание, контроль прохождения документа до его утверждения и его хранения.

3. Контроль - контроль за выполнением заданий назначенных как вручную, так и документами, созданными в модуле документооборот.

Модульность системы электронного документооборота является главным принципом построения системы. Каждое подразделение с автономным учетом документов может иметь автономную систему делопроизводства (модуль). Затем эти модули благодаря изначально заложенной функции обмена объединяются друг с другом. Модульность дает возможность внедрять корпоративные системы по частям.

Также необходимо отметить такие преимущества «СЭД Инфо-Док» как простота освоения (освоение системы и не требует повышенной компьютерной грамотности) и экономичность (благодаря простоте освоения и администрирования системы низка стоимость обслуживания данного комплекса).

Внедрение в организации программы «СЭД Инфо-Док» позволит автоматизировать процесс делопроизводства, организовать электронный документооборот, предоставить оперативный доступ к информации, что в свою очередь будет оказывать влияние на оперативность и качество принимаемых управленческих решений.

Таким образом, для эффективной работы предприятия необходимо постоянно совершенствовать систему внутреннего контроля. Реализация предложенных мероприятий по совершенствованию контроля позволит увеличить степень надёжности системы внутреннего контроля, а также своевременно выявлять и устранять ошибки в процессе контроля операций с наличными денежными средствами.

Список использованных источников

1. Веренич, Г. Д. Ревизия и аудит : учебно-метод. пособие / Г. Д. Веренич, Е.Н. Вербицкая, И. В. Щербакова ; под. ред. Г. Д. Веренич. – Минск : БНТУ, 2013. – 162 с.

2. Соколов Б. Н. Системы внутреннего контроля (организация, методика, практика). / Б. Н. Соколов, В. В. Рукин. – Москва: Экономика, 2007. – 442 с.

Мельник Юлія
студентка
Науковий керівник: Коновалова О.В., к.е.н.,доцент
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»,
м. Кривий Ріг, Україна

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Удосконалення механізму управління оборотними активами підприємства є одним з головних чинників підвищення економічної ефективності виробництва на сучасному етапі розвитку економіки. Раціональне використання оборотних активів в умовах їх дефіциту є одним з пріоритетних напрямків діяльності підприємств, в основі якого правильне керування оборотними коштами і запасами, розробка і впровадження заходів, що сприяють зниженню матеріаломісткості продукції і прискоренню руху оборотних активів.

Актуальність даної теми зумовлена тим, що від ефективності формування, регулювання та використання оборотних активів залежить оптимальність рівня ліквідності та платоспроможності, і як наслідок, фінансової стійкості підприємства.

Вагомий внесок в дослідження питань управління оборотними активами зробили такі вчені як Ящук Д.Л., Драгун Л.М., Пельтек Л.В., Чубка О.М та інші. Бланк І.О. розробив підходи та методику управління оборотними активами, що сформовані на стику таких наук як фінансовий менеджмент та управлінський аналіз.

Ефективно управляючи оборотними активами можна достатньо швидко досягти позитивних результатів у фінансовому оздоровленні підприємства. Розробка стратегії фінансового оздоровлення організацій обов'язково включає розробку принципів управління оборотними активами як найбільш мобільною частиною майна.

Політика управління використанням оборотних активів підприємства розробляється за наступними етапами (рис. 1) [1].

Прискорення оборотності оборотних активів є одним з головних напрямків управління оборотними активами підприємства. Прискорення оборотності досягається за рахунок :

- скорочення виробничого циклу шляхом інтенсифікації виробництва (використання новітніх технологій механізації і автоматизації виробничих процесів, підвищення рівня продуктивності праці, повнішого використання виробничих потужностей підприємства, трудових, матеріальних ресурсів тощо);
- підвищення контролю за рухом найбільш важливих категорій запасів (на основі системи АВС-аналізу) і розподілом в чіткій відповідності із структурою їх витрачання;

- прискорення процесу відвантаження продукції і оформлення розрахункових документів;
- застосування перспективних форм рефінансування дебіторської заборгованості, ефективних форм регулювання середнього залишку грошових активів (скорочення розрахунків готівкою, відкриття «кредитної лінії» в банку);
- створення чітких систем контролю за рухом дебіторської заборгованості і грошових коштів, розвиток механізмів безготівкових розрахунків.

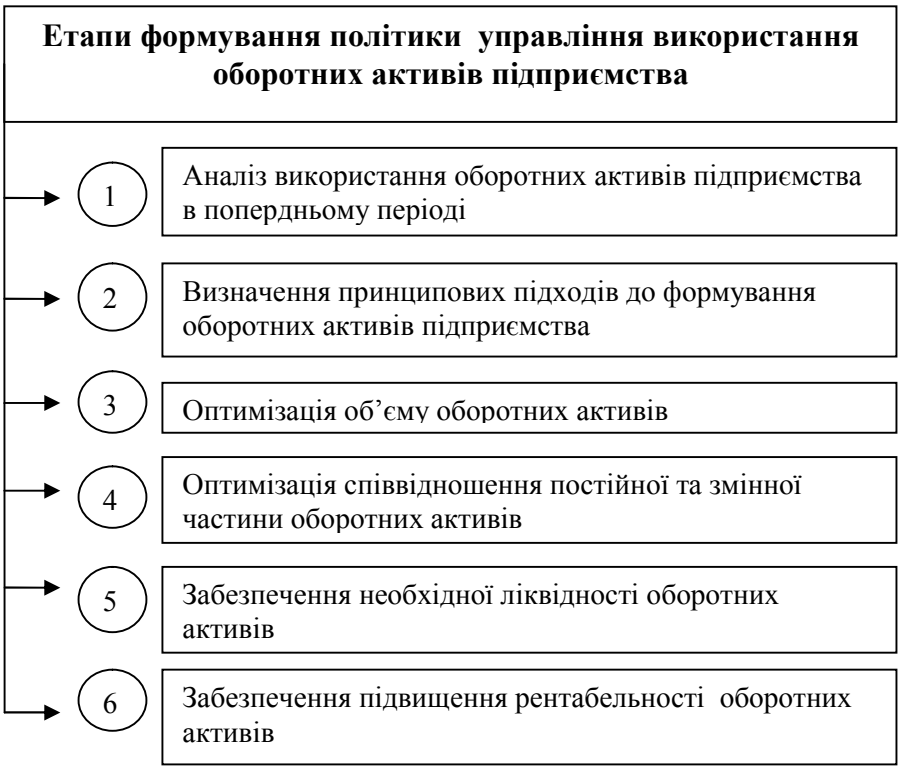

Рис. 1. Основні етапи формування політики управління використання оборотних активів підприємства

Наслідком впровадження ефективної політики управління оборотними активами мають стати: забезпечення безперебійної роботи підприємства; зниження обсягів вільних поточних активів, і, як наслідок, зниження витрат на їх фінансування; прискорення обороту оборотних активів; максимізація прибутку підприємства при збереженні ліквідності.

Отже, ефективне використання оборотних коштів є одним із першочергових завдань підприємства в сучасних умовах і забезпечується це прискоренням їх оборотності на всіх стадіях кругообігу за рахунок скорочення виробничого циклу, підвищення контролю за рухом запасів підприємства, створення чітких систем контролю за рухом дебіторської заборгованості і грошових коштів тощо.

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Управление активами и капиталом предприятия [Текст]: научное издание / И. А. Бланк. – К. : Ника – Центр, Эльга, 2003. – 448 с.
2. Борзенко В.І. Моделювання процесів управління оборотним капіталом підприємства

/ В.І. Борзенко, Т.В. П'ятак, О.О. Демьохіна // Вісник національного технічного університету. – 2011. – №25.

3. Ващенко Н.В. Чинники формування та ефективності використання потенціалу оборотних активів підприємства /Н.В. Ващенко, Ю.І. Максимович // Інноваційна економіка. – 2013. – № 6. – С. 330–335.

4. Колодяжна К.А. Управління оборотними активами і їхня роль в діяльності підприємств / К.А. Колодяжна // Торгівля і ринок України – 2009. – Т. 2. – С. 76–82.

5. Пельтек Л.В. Методологічні аспекти формування системи управління оборотними активами підприємства / Л.В. Пельтек, С.М. Писаренко // Вісник Запорізького національного університету – 2010. – №1(5). – С. 43–49.

6. Чубка О.М. Оцінка методів управління оборотним капіталом промислових підприємств / О.М. Чубка, О.М. Рудницька / Вісник «Проблеми економіки та управління». – Львів : Вид-во НУ ЛП, 2009. – Вип. 640. – С. 440–445.

7. Ящук Д.Л. Дослідження методології управління оборотними активами машинобудівних підприємств в умовах кризи / Д.Л. Ящук // Вісник економічного транспорту і промисловості. – 2010. – №32. – С. 252–257.

Москалева Алина
студентка
Козлова Елена
к.э.н., доцент
Могилевский государственный университет продовольствия
г. Могилев, Республика Беларусь

ФОРМИРОВАНИЕ АССОРТИМЕНТА В МАРКЕТИНГОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ НА ОСНОВЕ ABC - И XYZ – АНАЛИЗА

Ассортиментная политика предприятия - это своего рода программа по управлению развитием производства и реализацией товаров. Целевая часть политики состоит в создании оптимальной структуры ассортимента, а программная - включает систему мер по ее достижению за определенный период. Разработано достаточное количество методов по формированию ассортимента. Все методы основаны, в целом, на исследовании рыночного восприятия продукции и оценке продукции с точки зрения экономической эффективности предприятия. Сегодня в маркетинговой деятельности организаций формирование ассортимента часто осуществляется на основе ABC - анализа, хотя традиционно ABC - анализ используется в управлении при классификации ресурсов предприятия по степени их важности. ABC - анализ - это способ ресурсного исследования, заключающийся в разделении продукции на категории A, B и C, составляющие в структуре продаж 80, 15 и 5% соответственно, и предполагающий

различные подходы к управлению этими товарными группами. АВС-анализ используется также для ранжирования клиентов.

АВС - анализ наиболее актуален для многономенклатурных предприятий, относится к расчетно-аналитическим и заключается в установлении системы приоритетов по традиционным и новым продуктам предприятия на плановый период. Система приоритетов предусматривает следующие уровни:

- приоритет № 1 (группа А) «максимальная концентрация» - по соответствующему продукту планируют максимально оптимальную концентрацию всех ресурсов;
- приоритет № 2 (группа В) «необходимый минимум» - планируют минимально необходимый уровень концентрации ресурсов, при этом мобилизация ресурсов по приоритету № 2 будет существенно меньшей относительно приоритета № 1;
- приоритет № 3 (группа С) «остаточный принцип» - в планах следует ограничиться минимальным ресурсным обеспечением, включая возможность консервации данного продукта или даже полного прекращения по нему какой-либо деятельности.

Продукты относят к определенной группе, ориентируясь на результаты анализа выбранных показателей. Такой анализ проводится как для отдельных видов продукции, так и для всего ассортимента в целом. Метод позволяет определить нерентабельные или низкорентабельные группы товаров, своевременно улучшить и оптимизировать ассортимент предприятия. В основе метода АВС-анализа лежит «Правило Парето», согласно которому 80% результата деятельности дают 20% всех товаров. Целью АВС - анализа является простое, удобное и наглядное ранжирование товаров по удельной выручке (прибыли): в группу А включаются товары, которые в сумме дали 80% выручки (прибыли), в группу В – 15%, в группу С - 5% выручки (прибыли). В данном случае можно так же выделить группу N, в которую будут входить так называемые неликвидные товары, т.е. продукция с нулевым объемом продаж. Границы интервальных групп 80%-15%-5% могут изменяться и могут устанавливаться индивидуально для каждого предприятия. На основе проводимого АВС-анализа принимается решение о расширении производства или снятии отдельных товаров.

Однако для полноты анализа АВС-анализ следует дополнить данными XYZ-анализа, который позволяем нам проанализировать динамику запасов готовой продукции по группам X, Y, Z. В группу X входят группы товаров, на которые приходится основная доля общей стоимости запасов, в то время как в группу Z входит продукция, которая обеспечивает минимальную стоимость запасов. В группу Y входят запасы, занимающее промежуточное значение в общей стоимости запасов готовой продукции. По итогам XYZ-анализа определяется уровень запаса готовой продукции, который создается для страхования колебаний спроса потребителей.

Проведем совмещенный АВС- и XYZ-анализ выпускаемой продукции на ОАО «Могилевский мясокомбинат» за 2014 год.

Предприятие имеет большой ассортимент товаров, входящих в ряд

номенклатурных групп, поэтому проведем анализ отдельно между номенклатурными группами, а затем отдельно в каждой из номенклатурных групп товаров. Применяя АВС-анализ мы выяснили, что среди номенклатурных групп товаров максимальную выручку от реализации продукции ОАО «Могилевский мясокомбинат» приносят мясные и колбасные изделия, они относятся к группе А. Данная группа приносит около 80% общей выручки от реализации, соответственно производство товаров, входящих в данную группу должно жестко контролироваться и четко прогнозироваться специалистами отдела маркетинга. Товары данной группы должны быть максимально конкурентоспособными на рынке и не терять свои сильные стороны.

В группу В относят мясные полуфабрикаты, объем продаж которых составляет около 15%. Данная группа товаров обеспечивает стабильные продажи, а как следствие и стабильную выручку предприятию.

В группу С входят остальные виды товаров мясной промышленности (субпродукты, жиры и т.д.) с объемом продаж менее 5% от общего объема продаж. Продукция группы С является наименее важной, т.к. имеет наименьшие показатели полученной выручки от реализации продукции, в сравнении с другими группами товаров. Продукция данной группы не сильно востребована и малоценная, ведь она является побочным продуктом при переработке мяса.

Проанализируем отдельные ассортиментные группы товаров ОАО «Могилевский мясокомбинат», а именно: мясные продукты, колбасные изделия и полуфабрикаты, т.к. они приносят наибольший доход предприятию. Можно сказать, что максимально конкурентоспособными, товарами входящими в группу А, будут: мясо (говядина), вареные колбасы, сырокопченые колбасные изделия, копчености, а так же крупнокусковые полуфабрикаты, мясная вырезка и пельмени. Именно для этих товаров следует выделять максимальные инвестиции, для модернизации и переоснащения их производства в изменяющихся условиях, и лучшие ресурсы. В группу В товаров можно отнести сосиски, сардельки, полукопченые и копчено-вареные колбасы, а так же сырую колбасу, суповые наборы, мясной фарш. Производство и реализация данных продуктов не требует серьезного контроля по сравнению с товарами группы А, но при этом они не менее важны для предприятия и являются постоянным и, практически, неизменным источником получения выручки от реализации продукции.

Используя XYZ - анализ проанализируем запасы готовой продукции предприятия. Из анализа видно, что максимальный запас готовой продукции приходится на кусковое мясо различных сортов и составляет около 60% всей готовой продукции. Данная продукция входит в группу X. Это говорит о том, что при формировании запасов продукции, запас продуктов данной группы не должен превышать 10% от общего объема ее реализации. В группу Y входит вся колбасная продукция и это составляет 35% запасов. Для товаров данной группы целесообразно создавать запас готовой продукции не более 25%. И в группу Z входят мясные полуфабрикаты, которые занимают чуть больше 5%. Запасы товаров данной группы обычно не создаются, они выпускаются в соответствии с производственным циклом.

Исходя из проведенного совмещенного АВС - и XYZ - анализа можно сделать вывод, что вся продукция ОАО «Могилевский мясокомбинат является конкурентоспособной и для лучшего его функционирования предприятию необходимо уделять внимание выпуску наиболее востребованной продукции: колбасным изделиям, полуфабрикатам и мясу. Так же, учитывая предпочтения потребителей, следует создавать необходимый страховой запас данной продукции, для удовлетворения постоянно меняющегося спроса у потребителей.

Ничкало Марія
студентка
Науковий керівник: Швець В. Є., доцент
Львівський національний університет ім. І. Франка
м. Львів, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З ТОВАРАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГУРТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Сьогодні підприємства України працюють в умовах жорсткої конкуренції, тому їх власникам необхідно контролювати усі процеси, які пов'язані з закупівлею, утриманням та реалізацією товарів для прийняття ефективних управлінських рішень.

Організацію економічного аналізу необхідно побудувати таким чином, щоб обліково-аналітична інформація могла бути отримана в будь-який час за будь-яким напрямом управління продажами товарів.

Дбаючи про поточну господарську діяльність, керівник підприємства, його власники, головні спеціалісти зобов'язані постійно думати про перспективу підприємства. Тільки така система управління може бути основою успішного розвитку підприємства.

Оскільки товарні операції для оптового торговельного підприємства є основною статтею оборотних коштів, за рахунок яких у процесі торговельної діяльності (обороту) підприємство отримує прибутки, які є метою та основою життєдіяльності будь-якого підприємства, то оперативний та достовірний облік і аналіз їх на підприємстві є також невід'ємною частиною управління підприємством, без якого не можливе досягнення цілей підприємства.

За останні роки здійснено ряд досліджень та публікацій присвячених питанням організації, економіки, управління, методології обліку й аналізу товарних операцій.

Висвітленням питань, пов'язаних з аналізом реалізації товарів та визначенням фінансових результатів, займалися вітчизняні та зарубіжні економісти. Найбільшу увагу даним проблемам приділяли вітчизняні вчені: Ф.Ф. Бутинць, А.М.

Герасимович, С.Ф. Голов, В.І. Єфименко, І.В. Жиглей, М.В. Кужельний, В.Г. Линник, В.М. Мурашко, В.М. Пархоменко, Л.К. Сук, В.Я. Савченко, В.В. Сопко та ін., а також зарубіжні вчені: П.С. Безруких, Д. Блейк, Б. Нідлза, В.Ф. Палій, Я.В. Соколов, Е.С. Хендерксен, Ч.Т. Хонгрен.

Дослідження показують, що значна частина підприємств гуртової торгівлі після не тривалого періоду своєї діяльності стають збитковими або банкрутами. Причиною збиткової діяльності є неоперативні процеси управління товарним оборотом, відсутність системного аналізу товарообороту, виявлення в результаті аналізу неходових товарів, які не користуються попитом населення в регіоні діяльності торговельного підприємства.

Аналіз товарообороту виступає не тільки як інструмент оцінювання діяльності персоналу підприємства, а також використовується для прийняття необхідних заходів з коригування товарної стратегії підприємства, його асортиментної, цінової, маркетингової політики, політики закупівлі тощо. Товарообіг торговельного підприємства можна розглядати як: результат діяльності підприємства торгівлі, його економічний ефект та показник товарного споживання населення.

Показники товарообігу мають кількісну та якісну характеристики. Кількісна характеристика товарообігу – це обсяг реалізації у грошовому виразі, якісна – це структура товарообігу. Структура товарообігу – це частка окремих товарних груп у загальному обсязі реалізації.

Аналіз товарних операцій передбачає формування інформаційної бази, тобто сукупності відомостей, необхідних для прийняття управлінських рішень щодо обсягу та структури гуртового товарообороту.

Аналіз гуртового товарообороту починається з його аналіз за минулий період, оцінки прогнозу на перспективу та проводиться у декілька етапів:

1. Аналіз динаміки товарообігу.
2. Аналіз товарообігу за складом і структурою.
3. Аналіз товарообіг за внутрішньою асортиментною групою.
4. Факторний аналіз товарообігу:
   а. Аналіз впливу товарного забезпечення на обсяг продажу.
   б. Аналіз впливу швидкості обороту товарів на обсяг продажу.
5. Аналіз впливу зміни чисельності персоналу та продуктивність праці.
6. Вивчення залежності товарообігу від величини витрат на збут.
7. Оцінка критичного обсягу продажу.

Вивчення існуючих тенденцій та можливостей підприємства щодо реалізації товарів, визначення факторів, які позитивно чи негативно впливають на обсяг товарообороту підприємства, досягаються в процесі аналізу товарообороту, що передбачає проведення наступної аналітичної роботи:

1) Визначення загального обсягу товарообороту та аналіз ступеня виконання плану;
2) Аналіз динаміки загального обсягу товарообороту;
3) Аналіз товарно-групової структури товарообороту;
4) Аналіз складу товарообороту за його окремими видами;

5) Аналіз ритмічності та сезонності реалізації товарів;
6) Аналіз запасу фінансової стійкості підприємства.

Є також безліч зовнішніх та внутрішніх факторів, які здатні впливати на кількість та якість товарообороту підприємства.

Серед зовнішніх факторів можна виділити наступні:

1. Обсяги та структура споживчого ринку.
2. Обсяги та структура пропозиції споживчих товарів.
3. Державне регулювання торгівельної діяльності.

Але не менш важливими є й внутрішні фактори підприємства, основними з них можна назвати:

Загальна стратегія діяльності підприємства на споживчому ринку, яка розробляється, виходячи із стадії життєвого циклу підприємства, стану зовнішнього середовища, конкурентних переваг підприємства на певному сегменті споживчого ринку.

Спеціалізація (товарний профіль) підприємства. Даний фактор насамперед обумовлює асортиментну структуру товарообороту підприємства, тобто обсяги реалізації окремих груп товарів та співвідношення між ними.

Місцезнаходження підприємства. Для цього фактора обумовлює інтенсивність потоку потенційних покупців підприємства. Чим вища інтенсивність потоку покупців, тим більші обсяги товарообороту підприємства, і навпаки.

Цінова та маркетингова політика підприємства. Успіх підприємства значною мірою залежить від його цінової та маркетингової політики.

Забезпеченість товарообороту товарними ресурсами. Обсяг товарообороту підприємства залежить від наявності товарної пропозиції (надходження товарів та оновлення асортименту) і обсягів товарних запасів.

Забезпеченість товарообороту трудовими ресурсами. Одним із вагомих факторів, які обумовлюють обсяги товарообороту, є наявність персоналу відповідного складу та класифікації для реалізації товарів.

Аналізуючи вплив на товарооборот підприємства того чи іншого фактора, необхідно не тільки вивчати наслідок його впливу, а й можливості подальшого управління цим фактором.

Товарообіг на підприємствах торгівлі виражається сумою грошової виручки за продані товари, на підставі чого можна говорити про значимість даного підприємства на споживчому ринку.

Підходи економічного аналізу в практичній діяльності повинні реалізовуватись за такими основними етапами:

- створення аналітичного відділу, збір та обробка необхідної інформації з усіх рівнів управління;
- достовірність зовнішньої та внутрішньої інформації, її первинна обробка та співставлення;
- обробка інформації, підготовка та прийняття управлінських рішень, виявлення основної тенденції, визначення критеріїв та можливих альтернатив;
- організація та впровадження результатів, ліквідація виявлених недоліків діяльності економічної системи;

- розрахунок та контроль здійснених рішень фактичної ефективності їх реалізації.

Сучасні процеси інтеграції світової економіки зумовлюють необхідність у постійному удосконаленню єдиного набору правил, за допомогою яких учасники світових ринків торгівлі та інші користувачі інформації повинні приймати обґрунтовані економічні рішення. Такі рішення ґрунтуються на високоякісній, прозорій і зіставній інформації здатної відображати реальні економічні процеси і сприяти правильному їх тлумаченню. Проте, на сьогодні фінансові звіти включають принципи і процедури, які можуть варіювати від країни до країни і навіть у межах однієї країни, особливо в умовах наявності різних форм власності. Це негативно впливає на здійснення процедур фінансового аналізу, функцій управління і потребує дослідження і засвоєння багатьох нових економічних категорій, притаманних ринковим умовам, подальшого зближення національних стандартів бухгалтерського обліку і Міжнародних стандартів, методичного та законодавчого забезпечення обліково-аналітичної діяльності.

Таким чином, окрім фінансового, можна виділити декілька видів економічного аналізу, серед яких важливим є техніко-економічний аналіз. Техніко-економічний аналіз разом з методами функціонально-вартісного аналізу є ефективним важелем ринкової економіки. Результати цього виду аналізу дають змогу формувати уявлення у керівників підприємств, яких балансів можна очікувати при здійсненні тих чи інших управлінських рішень, спрямованих на продовження ефективної фази життєвого циклу підприємства чи переходу його на нову фазу розвитку. Такий підхід, на мою думку, посилить комплексність і дієвість економічного аналізу.

Список використаних джерел

1. Барабаш Н.С. Аналіз господарської діяльності: Навчальний посібник / Н.С. Барабаш. – К.: КНТЕУ, 2005. – 395 с.

2. Костенко Т. Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навч. посіб. / Т. Д. Костенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с.

3. Пархоменко В.М. Бухгалтерський облік, внутрішній контроль і економічний аналіз витрат на поліпшення якості продукції: проблеми теорії та методології (Текст): монографія / В.М.Пархоменко. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – ISBN 978-966-683-269-9/ – 560 с.

4. Економічний аналіз: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП Рута, 2003. – 680 с.

Ніщенко Тетяна
аспірант
Науковий керівник: Плаксієнко В.Я. д.е.н., професор
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава, Україна

ФОРМУВАННЯ ЛОЯЛЬНОСТІ ТА РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ В АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Формування лояльності персоналу є важливим завданням для будь-якого підприємства, що дбає про свою ефективність та довготривалу перспективу розвитку. У загальному контексті лояльність персоналу означає вірність працівника своїй організації, що передбачає, не лише не заподіяння шкоди, але й протилежне – здійснення дій, що приносять користь. Працівники з таким рівнем лояльності є набагато стійкішими до спокус, їх складно переманити в іншу організацію, вони максимально віддають себе роботі, є ініціативними та активними у вирішенні завдань та покращують діяльність підрозділу та підприємства в цілому. Проте таких працівників важко переконувати в необхідності змін, залучати їх до планування й здійснення нововведень.

Лояльність управлінського персоналу – це один з ключових моментів , що дозволяє будь-якій організації вижити і досягти успіху у сучасному діловому світі.

Лояльність (від англ. «loyal» - вірний) – це соціально-психологічна установка на конкретне, поважне відношення до керівництва, колег і організації в цілому, дотримання прийнятих в ній правил [1].

Дослідивши теоретичні аспекти формування лояльності персоналу підприємства, слід зауважити, що в більшості фахових публікацій немає єдиного підходу до трактування сутності поняття «лояльність управлінського персоналу». Зокрема, І. М. Пилат аналізуючи сутність лояльності персоналу підприємства, спираючись на дослідження Т. Н. Чистякової, Н. В. Мойсеєнко, В. Доминяк, Л.Г. Почебут, розглядає лояльність як вірність працівників своїй організації [2, с. 602].

Найпоширенішою в наш час стала трикомпонентна концепція, яку висунули Д. Мейер та Н. Аллен: організаційна лояльність в ній визначається як психологічний зв’язок між працівником та організацією, який знижує вірогідність того, що працівник добровільно залишить компанію [3]. Аналіз різноманітних підходів до вивчення організаційної лояльності дозволяє виділити ряд складових цього конструкту:

1. Емоційне ставлення до підприємства. Воно може бути як позитивним – відчуття вірності, відданості, гордості (відповідати лояльності), так і негативним (не відповідати лояльності).

2. Розподіл та визначення цінностей, цілей, норм, правил, процедур, рішень підприємства (в основі лежить когнітивний механізм). Тут також можна виділити

два полюси, відповідно до лояльності чи нелояльності управлінського персоналу.

3. Наміри (готовність) діяти певним чином. Позитивний полюс цієї осі частіше включає докладання зусиль в інтересах організації (основних чи додаткових) і наміри продовжувати роботу в компанії.

А. І. Маренич, Н. Г. Мехеда лояльність управлінського персоналу розглядають як універсальну за спрямованістю складову кадрової безпеки, тому що ставлення працівника до власного підприємства є фактором, який або зміцнює, або руйнує систему кардової безпеки компанії [5, с. 130].

В дослідженнях С. А Черненко систематизовано типи особистостей нелояльних працівників, що становлять загрозу економічній безпеці підприємства [6]. Зокрема, дослідник виділяє типи особистості та характеризує тип їхньої поведінки в контексті впливу на лояльність поведінки таких працівників.

Типи лояльності управлінського персоналу: демонстративна (відкрита) нелояльність, прихована нелояльність, нульова лояльність, лояльність на рівні зовнішніх атрибутів, лояльність на рівні вчинків та поведінки, лояльність на рівні переконань, лояльність на рівні ідентичності.

Установлено, що лояльність персоналу сприяє стійкості аграрного підприємства. Формування підходів до дослідження сутності лояльності персоналу та особистісних чинників впливу на неї дозволило розглянути її економічну сутність та складові з акцентуванням уваги на чинник гендерних стосунків, що систематизувало процес формування лояльності та розвитку управлінського персоналу в аграрному підприємстві [4]. Узагальнюючи підходи й ураховуючи чинники впливу на рівень лояльності, розроблено десять пунктів формування лояльності й розвитку персоналу на аграрному підприємстві [7]:

- постановка цілей підприємства у сфері стійкого розвитку системи управління персоналом;
- формування позитивного іміджу підприємства, стійкого розвитку персоналу;
- очікування персоналу;
- збіг власних цілей персоналу зі сприйманими цілями підприємства, сприймання цінності праці (винагороди);
- формування емоційної стійкості, задоволення, формування професійного розвитку, гендерної політики, матеріальної політики;
- визначення індексу задоволеності персоналу;
- визначення рівня лояльності;
- оцінювання рівня професіоналізму;
- визначення рівня професійних прагнень персоналу;
- навчання управлінського персоналу і творчий розвиток.

Доведено, що у діяльності аграрних підприємств усе більшого значення набувають організаційно-мотиваційні аспекти, що визначають, якою мірою персонал реалізує свої особисті, професійні та творчі потреби. Їх реалізація створюється спільними зусиллями управлінського персоналу за допомогою складної системи виробничих відносин, серцевиною якої є комплекс інструментів і методів спонукання до ефективної праці для забезпечення досягнення цілей

мотиваційної політики аграрних підприємств.

Список використаних джерел

1. Крупский А. Экспресс-диагностика лояльности персонала [Електронный ресурс] / Крупский А. – Режим доступу: http:// www.kadrovik.ru.

2. Пилат І. М. Лояльність персоналу в умовах мотивації професійної діяльності / І.М. Пилат // Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка. – 2010. – Випуск 10. – С. 601– 612.

3. Сардак О.В. Фомування лояльності в системі управління персонал-маркетингом / О.В. Сардак // Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України, 2012. – Вип. 22.8. – С. 387–392.

4. Сардак О.В. Управління лояльністю персоналу підприємств в умовах ринкової економіки / О.В. Сардак // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені М. Туган-Барановського. – 2010. – № 3 (47). – С. 126–130.

5. Маренич А.І. Виявлення та запобігання загроз кадровій безпеці підприємства / А.І. Маренич, Н.Г. Мехеда // Фінансовий простір. – 2012. – № 3. – С. 127–132.

6. Черненко С.А. Оцінка лояльності персоналу при забезпеченні економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / С.А. Черненко. – Режим доступу : http://srw.ksu.ks.ua.

7. Хомутовська Я. М. розвиток системи управління персоналом: моногр. / Я.М. Хомутовська. – Луганськ: Вид-во «Ноулід», 2012. – 174 с.

Нужна Оксана
к.е.н., доцент
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Контроль витрат є важливою складовою системи управління витратами, без якої неможлива повноцінна реалізація інших її функцій. До основних завдань контролю витрат відносять:

- моніторинг – систематичне спостереження за динамікою витрат і факторів, які на неї впливають;
- виявлення відхилень фактичних показників рівня витрат від їх запланованих значень;
- аналіз відхилень, обґрунтування необхідності здійснення регулювальних заходів під час виконання планових завдань, участь у їх розробленні.

Елементами системи управління витратами систему контролю є функції обліку та аналізу.

Система обліку витрат підприємства поєднує в собі три види обліку:

оперативний, бухгалтерський та статистичний.

Оперативний облік забезпечує потреби повсякденного управління витратами під час реалізації підприємством його виробничої діяльності. Інформація оперативного обліку характеризує окремі господарські операції чи їх комплексні групи: випуск продукції окремими дільницями, цехами, рух деталей, напівфабрикатів у виробництві і т.п. Оперативний облік точно і докладно відображує численні якісні та кількісні характеристики господарської операції, які є несуттєвими для інших видів обліку і, відповідно, не відображаються в них. Саме ця властивість оперативного обліку робить його необхідним незалежно від можливості оперативного отримання інформації за іншими видами обліку. Зміст оперативного обліку завжди спрямований на управління конкретними господарськими операціями. Отже, необхідність і використання інформації оперативного обліку обмежені часом здійснення цих операцій. Для потреб управління різними господарськими операціями застосовують різні спеціальні види оперативного обліку:

- оперативно-технічний;
- оперативно-виробничий;
- оперативно-торговий тощо.

У системі бухгалтерського обліку здійснюється суцільне, безперервне і взаємозв’язане відображення господарської діяльності підприємства, узагальнення всіх господарських операцій у вартісному вимірі. В загальній системі обліку інформаційним ядром є саме дані бухгалтерського обліку (близько 80 % усього обсягу інформації щодо діяльності підприємства), оскільки в ньому реєструються всі без винятку операції.

Поряд із веденням обліку для власних потреб підприємство повинне вести облік, зорієнтований головним чином на зовнішніх користувачів. Зазначені види бухгалтерського обліку можна визначити відповідно як внутрішній (управлінський) та зовнішній (фінансовий) облік. Облік у системі функцій управління витратами є внутрішнім. Принципи і методи його ведення обираються підприємством самостійно.

Статистичний облік формує дані про масові якісно однорідні явища. Статистичні дослідження дають змогу отримати важливу інформацію про закономірності масових господарських явищ. Щодо управління витратами, то з допомогою статистичного обліку отримують відомості стосовно використання робочого часу, виконання норм виробітку, норм витрачання матеріальних ресурсів та ін.

Таким чином, формування обґрунтованої реєстраційної системи, тобто такої, що на належному рівні відповідає потребам господарської діяльності, з мінімальними витратами на її створення та підтримування важливе й для ефективного функціонування системи управління витратами.

Онищенко Оксана
к.е.н., доцент
Лук'яненко Яна
студентка
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна

ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ, ЯК ОДИН З ВАЖЛИВИХ ФАКТОРІВ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Процес прийняття управлінських рішень в сучасних умовах пришвидшеного розвитку як промисловості, так і економіки в цілому, займає одне з основних місць, оскільки можливість організації миттєво реагувати на будь-які зміни дає змогу бути на крок попереду конкурентів та зумовлює відповідний вплив на ринки збути. Проте прийняття управлінських рішень не можливе без володіння відповідних показників. В спеціальній літераторі наводиться безліч показників, які характеризують той, чи інший аспект діяльності підприємства, що зумовлює необхідність в виявлення найважливіших показників.

Дослідженням методів прийняття управлінських рішень присвячені роботи таких науковців як: Ф.Л. Черноусько [1], Р.П. Федоренко [2], Н.Н. Мойсеєвий [3], Ю.Г. Евтушенко [4] та інших. Праці присвячені системі підтримки прийняття відповідних рішень та складанню комплексних програм належать таким вченим як: Т.Л.Сааті, І.О.Пушкарь, В.Г. Тоценко, С.В. Ємельянцев.

Сучасні науковці визначають процес прийняття управлінських рішень як комплекс процесів інтелектуальної діяльності як керівника так і всього апарату управління, відповідною організацією та наукового обґрунтування [5]. Даний процес складається не лише з вибору найкращого рішення, а й з пошуку альтернатив, вибору способу оцінки альтернатив та інших кроків. Проте на практиці переважна більшість керівників не мають можливість надати пошуку альтернатив достатньої уваги, оскільки відчувають дефіцит часу [6]. У зв'язку з зазначеною ситуацією має місце використання методів розробки альтернативних варіантів управлінських рішень. В процесі розвитку методи згрупували [5] у декілька груп таких як:

- формалізовані матричні інструмента;
- експертний індивідуальний метод;
- експертний колективний метод;
- досвід керівника.

Процес прийняття управлінських рішень не можливий без обґрунтованості відповідними показниками, які в подальшому відображатимуть результат обраного варіанту рішення. У таких умовах, як керівник, так і апарат управління підприємства повинен зосереджувати свою увагу також на виборі найбільш важливих показників, які можна вибрати лише експертним методом. Проте даний метод досить складний, оскільки забезпечує прийнятні результати за умови

дотримання всіх правил щодо його проведення. В науковій літературі даний метод отримав назву Дельфі. Даний метод передбачає добір висококваліфікованих експертів, створення експертних панелей за окремими напрямками [7].

Прийняття рішення – це лише частина процесу, оскільки обране рішення потребує відповідної реалізації, а точніше організації виконання рішення, яка передбачає координацію багатьох людей. Даний процес вимагає від керівника постійного контролю за працівниками, проведення моніторингу виконаних робіт, зацікавлювати і мотивувати,максимально використовувати здібності співробітників.

Отже, процес прийняття управлінських рішень вимагає великих зусиль як керівника і апарату управління, так і кожного співробітника. В сучасних умовах потрібен постійний моніторинг за тенденціями ринків та розробками методів вирішення управлінських рішень. Даний процес змушує керівників та управлінський апарат до постійно пошуку альтернатив та використання нестандартного мислення.

Список використаних джерел

1. Черноусько Ф.Л. Вариационные задачи механики и управления: Численные методы / Ф.Л. Черноусько, Н.В. Баничук. – М.: Наука, 1973. – 238 с.

2. Федоренко Р. П. Приближенное решение задач оптимального управления / Р.П. Федоренко. – М.: Наука, 1978. – 488 с.

3. Моисеев Н.Н. Математические задачи системного анализа / Н.Н. Моисеев. – М.: Наука, 1981. – 488 с.

4. Евтушенко Ю.Г. Методы решения екстремальных задач и их применение в системах оптимизации / Ю.Г. Евтушенко. – М.: Наука, 1982. – 432 с.

5. Єльцова І. В. Особливості процесу прийняття управлінського рішення / І.В. Єльцова // Бізнес Інформ. – 2011. – №9. – С. 205–207.

6. Дударь А. В. Моделі прийняття рішень в управлінні / А.В. Дударь, І.М. Осипенко // Бізнес Інформ. – 2011. – №5(2). – С. 90–91.

7. Грабовецький Б.Є. Ранжування показників фінансового стану підприємства за відносною важливістю для побудови комплексної стратегічної програми на основі методу експертних оцінок Дельфі / Б.Є. Грабовецький, О.В. Антонюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 4 (Т.4). – С. 25-29.

Откаленко Олена
головний бухгалтер
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця, Україна

СУТНІСТЬ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО ВНЗ

В умовах сьогодення на законодавчому рівні в більшості установ державного сектору не передбачено структурного підрозділу, який виконував би функції внутрішнього контролю. І державні вищі навчальні заклади не являються винятком, оскільки вони є бюджетними установами. Методологічно - організаційна система внутрішнього контролю в державних ВНЗ знаходиться на стадії формування. Така ситуація знижує ефективність управління фінансовими ресурсами вищих навчальних закладів державного сектору економіки.

Внутрішній контроль є інструментом управління, що дає змогу керівництву органів державного і комунального сектору перевірити стан виконання завдань. Метою цього процесу є забезпечення достатньої впевненості керівництва зазначених органів у досягненні належного рівня економії, ефективності і результативності відповідно до завдань органів; достовірності фінансової, статистичної і управлінської звітності; у виконанні встановлених законодавством та керівництвом норм і правил; належному захисті активів від втрат [1].

Законодавством багатьох зарубіжних країн організація внутрішнього фінансового контролю суб'єктів господарювання віднесена до основних об'єктів зовнішнього державного фінансового контролю, а також те, що Стандартами аудиту INTOSAI передбачено існування системи внутрішнього контролю, яка дозволяє максимально зменшити ризик помилок і порушень.

За Лімською декларацією, система внутрішнього контролю включає всі процедури і методи, які не дозволяють виконати операцію з порушенням затверджених стандартів, забезпечує збереження майна, точність і надійність даних бухгалтерського обліку та своєчасне надання керівнику достовірної інформації для прийняття рішень [2].

Згідно статті 26 Бюджетного кодексу внутрішнім контролем є комплекс заходів, що застосовуються керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності бюджетної установи [3].

Сутність внутрішнього контролю фінансових ресурсів можна дослідити характеризуючи його основні функції (рис. 1).

Вищевикладене свідчить, що внутрішній контролю виступає засобом поліпшення показників діяльності вищого навчального закладу державного сектору, їх подальшого розвитку та удосконалення.

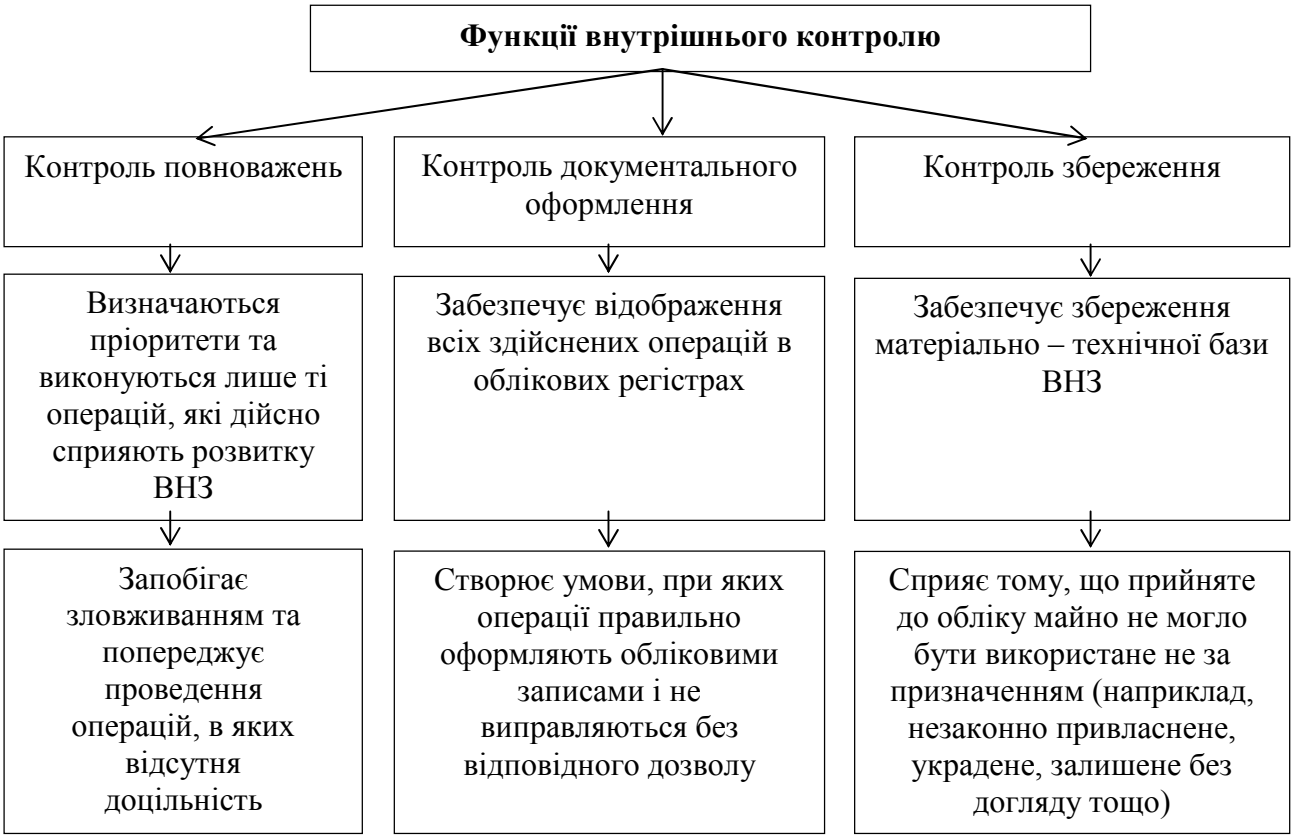

Рис. 1. Функції внутрішнього контролю у державних ВНЗ

Здійснення внутрішнього контролю у ВНЗ повинно бути безперервним. На керівника покладається завдання встановлення складу, термінів, і періодичності процедур щодо контролю. При організації внутрішнього контролю потрібно дотримуватись двох принципів: доцільності та економічності. Внутрішній контроль на відповідність доцільності полягає у раціональній та оптимальній побудові його системи, а принцип економічності передбачає економічну та ефективну організацію системи внутрішнього контролю у ВНЗ за якої витрати на її організацію перекриватимуться ефектом отриманим від її впровадження.

Заходи внутрішнього контролю фінансових ресурсів ВНЗ державного сектору включають відповідні правила та процедури, найбільш типовими серед яких є:

- авторизація та підтвердження здійснюється шляхом отримання дозволу відповідальних осіб на виконання операцій через процедуру візування, погодження та затвердження;
- розподіл обов'язків та повноважень, ротація персоналу, що зменшує кількість ризиків помилок чи втрат;
- контроль за доступом до ресурсів та облікових записів, а також закріплення відповідальності за збереження і використання ресурсів, що зменшує ризик їх втрати чи неправильного використання (наприклад, укладання договорів про матеріальну відповідальність, встановлення режимів доступу до інформаційних ресурсів тощо);
- контроль за достовірністю проведених операцій, перевірка процесів та операцій до та після їх проведення, звірка облікових даних з фактичними

(наприклад, порівняння кількості закуплених товарів з кількістю товарів, що було фактично замовлено);

- оцінка загальних результатів діяльності ВНЗ, окремих функцій та завдань шляхом оцінювання їх ходу та результатів на предмет ефективності та результативності, відповідності нормативно-правовим актам та внутрішнім регламентам, правилам та процедурам навчального закладу;

- систематичний перегляд роботи кожного працівника закладу освіти (нагляд);

- інші правила та процедури, в тому числі визначені регламентом навчального закладу, внутрішніми документами про систему контролю за виконанням документів, правила внутрішнього трудового розпорядку працівників ВНЗ тощо [4].

Система внутрішнього контролю фінансових ресурсів державних ВНЗ має будуватися в контексті єдиної інформаційно – аналітичної системи управління діяльністю.

Контроль за використанням фінансових ресурсів ВНЗ доцільно здійснювати у формах внутрішнього аудиту та адміністративного контролю. Поєднання цих форм контролю у ВНЗ державного сектору є заходом його оптимізації та підвищення ефективності діяльності на ринку освітніх послуг. Для забезпечення цих заходів потребують зміни штатні розписи ВНЗ через передбачення у них відповідних посад осіб, що здійснюватимуть контрольну діяльність у державному вищому навчальному закладі.

Список використаних джерел

1. Стадніченко О.В. Контроль за виконанням захищених статей видатків бюджету у ВНЗ та шляхи його оптимізації / О.В. Стадніченко // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №1(5). – С.187-191.

2. Сисюк С.В. Методика внутрішнього фінансового контролю в державних вищих навчальних закладах / С.В. Сисюк. – Режим доступу: http://eztuir.ztu.edu.ua/1891/1/37.pdf.

3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17.

4. Блакита Г.В. Організація внутрішнього контролю ресурсів у закладах освіти / Г.В. Блакита, О.М. Откаленко // Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – №7 (17). – С. 252-255.

Панченко Егор
студент
Гунин Владислав
студент
Научный руководитель: Малецкая И., к.э.н., доцент
Санкт-Петербургский государственный экономический университет
г. Санкт-Петербург, Россия

МАРЖИНАЛЬНЫЙ МЕТОД УЧЕТА ЗАТРАТ КАК ОСНОВА ДЛЯ ПРИНЯТИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ

Чтобы принять оптимальное управленческое и финансовое решение, любому предприятию не зависимо от сферы деятельности необходимо знать свои затраты и разбираться в информации о производственных расходах. Проведение анализа издержек позволяет выявить их эффективность, установить не будут ли они чрезмерными, проверить качественные показатели работы, правильно установить цены реализации, контролировать расходы, планировать ожидаемый размер прибыли и рентабельности производства. Для некоторых предприятий самым оптимальным методом учёта издержек является маржинальный подход. В данной статье мы рассмотрим его аналог, — метод “direct-costing”, — базирующийся на системе переменных затрат.

Данный метод является альтернативой калькулированию затрат по полной себестоимости. Суть его состоит в том, что по носителям затрат планируется и учитывается неполная, ограниченная себестоимость. Эта себестоимость может включать в себя как только прямые затраты, так и все затраты, непосредственно связанные с производством продукции (включая косвенные). Затраты, не отнесенные на себестоимость продукции рассматриваются как периодические и возмещаются общей суммой из выручки.

Рассмотрим классическое производственное предприятие. Пусть на нем используется метод учета затрат по полной себестоимости. Тогда в себестоимость продукции войдут:

- основные затраты: материальные ресурсы, ФОТ всех работников, амортизация ОС, услуги производственного характера и др.;
- накладные затраты: общехозяйственные расходы.

Цена рассчитывается путем прибавления нормативной прибыли к полной себестоимости. Впоследствии, если заказчик предлагает купить это изделие по цене меньше расчетной, то заказ зачастую отклоняется. Например, в отношении изделий с военной приёмкой применение этого метода ценообразования оправдано, более того он строго регламентирован документами МО РФ[1] и обязателен для участников ГОЗ[2]. Но в отношении изделий с приемкой ОТК[3] и изделий, идущих на экспорт, может быть применен иной, более гибкий подход,

[1] Министерство обороны Российской Федерации.
[2] Государственный оборонный заказ.
[3] Отдел технического контроля.

который позволил бы принимать заказы по ценам рынка, которые с точки зрения полной себестоимости привносят отрицательный результат, но в результате в целом по предприятию дают прибыль за счет более эффективного использования трудовых и производственных ресурсов. Правильное решение могло бы быть принято, если бы на предприятии управленческие решения принимались, основываясь на результатах маржинального метода учета затрат. Пример отнесения статей затрат согласно “direct-costing”:

- постоянные затраты: амортизация ОС, арендная плата, проценты на заемный капитал, ФОТ администрации, охраны и др.;
- переменные затраты: материальные ресурсы, топливо и энергия на технологические цели, ФОТ основных рабочих (сдельная оплата) и др.

Таким образом, при наличии свободных производственных мощностей и неснижаемой величины постоянных расходов, более выгодно выполнять заказы, которые ниже полной себестоимости, чем отклонять их и нести те же самые издержки.

Условия успешного проведения расчетов по методике маржинального анализа:

Тождество производства и реализации продукции в рамках рассматриваемого периода времени, т.е. запасы готовой продукции существенно не изменяются.

Эффективность производства, уровень цен на продукцию и потребляемые производственные ресурсы не будут подвергаться существенным колебаниям на протяжении анализируемого периода.

Пропорциональность поступления выручки объему реализованной продукции.

Следует помнить, что в основе анализа лежат определенные допущения, и нужно непременно выяснить, соответствует ли им реальная ситуация. Если меняются условия, то изменится и поведение затрат. Игнорирование допущений анализа “затраты — объем — прибыль” может привести к необоснованным решениям и прочим негативным явлениям.

Конечно, внедрение метода маржинального анализа должно быть экономически обосновано. Не всегда можно точно определить, какой из методов калькулирования себестоимости — полный или маржинальный — будет эффективен на конкретном предприятии. Бывают случаи, когда их применяют параллельно, достигая тем самым оптимального эффекта.

Тем не менее, деление издержек на постоянные и переменные имеет важное значение для управления и анализа деятельности предприятия, в частности для принятия решений об ассортиментной политике, заключении сделок, а также о закрытии или объявлении банкротства в случае убыточной деятельности.

Список использованных источников

1. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Учебник / 6-е изд., испр. и доп., Савицкая, Глафира Викентьевна. – Инфра-М, 2013.

2. Экономический анализ: Учебник для бакалавров / Под ред. Н.В. Войтоловского и др. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Изд. Юрайт, 2013. – 548 с.

3. Кондраков, Н. П. Бухгалтерский (финансовый, управленческий) учет: учебник /

Н.П. Кондраков. – М.: Проспект, 2012.

Пуцентейло Петро
д.е.н., доцент
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

ІНСТРУМЕНТИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Дотепер роль і зміст аналізу розглядаються в зарубіжних і вітчизняних публікаціях неоднозначно. Вітчизняні підприємства, котрі пов'язані з експортними операціями і мають вихід на міжнародні ринки, вже стали застосовувати механізми управління та аналізу, що є властиві партнерам. Але запозичення іноземних методик для застосування у вітчизняних умовах господарювання не завжди є успішним. Вибір засобів і методів аналізу повинен відповідати реальним політичним, економічним і соціальним умовам в конкретній країні з урахуванням її особливостей.

На наш погляд, аналітичне забезпечення – це система збору даних, що передбачає групування інформації в потрібному розрізі для потреб управління, складання бухгалтерської і аналітичної звітності. При цьому аналітичні процедури дають змогу деталізувати відомості про об'єкт в грошовому і (або) натуральному вимірнику. Аналітичне забезпечення діяльності підприємства є цілеспрямованою організованою діяльністю осіб, відповідальних за збір, обробку та аналіз внутрішньої і зовнішньої інформації, що є необхідною для управління підприємством. Отже, аналітичне забезпечення є безперервним процесом підтримки управлінських рішень за допомогою певних організаційно-технологічних процедур, інформаційних систем та рівня кваліфікації фахівців обліково-аналітичного апарату.

Суть концепції аналітичного забезпечення управління підприємствами складається із застосовуваних способів акумулювання інформації, методичної побудови показників та їх аналітичної інтерпретації в системі управління. Рішення розглядається з урахуванням його пріоритетності та сукупності факторів, що впливають на успішність його реалізації. Отже, в умовах постійного нарощування значних інформаційних потоків жоден сучасний господарюючий суб'єкт не може успішно працювати на ринку без належного інформаційно-аналітичного забезпечення.

Об'єктом аналізу виступають не тільки внутрішні компоненти підприємства, а й навколишнє середовище. Найбільш значущим є прогнозний аналіз, який

сприяє мобільній адаптації господарюючого суб'єкта до змінного середовища. Поряд з тактичною оцінкою ситуації значення набуває стратегічний аналіз, що забезпечує виявлення конкурентних переваг підприємства і засобів їх досягнення у перспективі. Крім оперативного і поточного аналізу, всі управлінські процеси зумовлюють виникнення специфічних видів аналізу, що дають змогу забезпечувати виживання підприємства на різних етапах його життєвого циклу.

Економічний потенціал підприємства може бути представлений як система, що складається з окремих підсистем. Аналіз економічної літератури з цієї проблеми дозволив виявити і визначити етапи аналізу економічного потенціалу підприємства. При цьому, методика аналізу економічного потенціалу підприємства має бути представлена такими етапами: підготовчим, інформаційним, аналітичним і заключним.

Інформаційні потоки для функціонування системи управління підприємством потрібно формувати на основі обліково-аналітичної інформації характеру з врахуванням наступних вимог:

– достовірність – адекватне відображення фактів господарського життя підприємства;

– своєчасність – дотримання необхідних для конкретної ситуації строків подання інформації;

– регулярність надходження – формування графіку руху інформаційних потоків з дотриманням встановленої періодичності;

– зрозумілість – здатність забезпечувати фактичне сприйняття інформації користувачами без застосування додаткових зусиль;

– корисність – передбачає якісно вищий рівень господарського ефекту від використання інформації порівняно із затратами на її отримання.

Доцільною є побудова системи оціночних індикаторів цільової спрямованості моделі управління. Це дасть змогу вибрати такі напрямки, регулювання яких забезпечить максимальну ефективність управління підприємством.

Удосконалення аналітичного забезпечення управління підприємством передбачає:

– вибір оціночних індикаторів цільової спрямованості моделі управління підприємством та визначення їх інформаційного наповнення;

– розширення аналітичного забезпечення управлінського процесу за рахунок вдосконалення інформаційних потоків фінансового і управлінського обліку, фінансової та управлінської звітності;

– розрахунок оціночних індикаторів цільової спрямованості моделі управління підприємством;

– порівняльна характеристика аналітичного забезпечення управління діючими обліково-аналітичними системами підприємств для їх функціонування в системі кластеру;

– обліково-аналітичне забезпечення управління внаслідок впровадження рекомендацій щодо його вдосконалення;

– моделювання оціночних індикаторів фінансового стану підприємства з метою ефективного управління.

Коло завдань, покладених на організаторів аналітичної роботи, зумовлюється специфікою досліджуваних проблем, особливостями суб'єкта господарювання, встановленим терміном реалізації оцінки, реальністю забезпечення необхідною інформацією, рівнем володіння аналітиками конкретними методами і методиками.

Список використаних джерел

1. Гудзинський О.Д. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту / О.Д. Гудзинський, Г.Г. Кірейцев, Т.М. Пахомова // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 3. – С. 89-93.

2. Олійник О.В. Розвиток економічного аналізу в умовах інституційних змін : монографія / О.В. Олійник. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 653 с.

3. Друкер Питер Ф. Эффективное управление предприятием / пер. с англ. М.: Вильямс, 2008. – 224 с.

4. Пуцентейло П.Р. Аналітичне забезпечення діяльності підприємства / П.Р. Пуцентейло // Сталий розвиток економіки. – 2015. – № 1. – С. 168-174.

5. Пуцентейло П.Р. Особливості функціонування аналітичного забезпечення підприємств / П.Р. Пуцентейло // Інноваційна економіка. – 2015. – № 1. – С. 194-198.

Ратушна Ольга
к.е.н., старший викладач
Уманський національний університет садівництва
м. Умань, Україна

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Діяльність підприємства в ринкових умовах господарювання ґрунтується на основі прийняття управлінських рішень. При цьому систематичність і їх обґрунтованість забезпечується системою стратегічного управління підприємством в цілому. Досягнення стратегічної мети підприємства в великій мірі залежить від забезпечення виконання поточних завдань окремих сегментів організаційно-економічної діяльності підприємства. Одним з найбільш вагомих є управління витратами діяльності суб'єктів господарювання. Дане питання є об'єктом дослідження як вітчизняних так і зарубіжних науковців, які розглядали його в різних аспектних напрямках.

Питанням організації бухгалтерського обліку присвятили свої праці вітчизняні вчені: Ф.Ф. Бутинець, Л.Г. Ловінська, М.С. Пушкар, В.В. Сопко та інші; сучасні вчені Росії та зарубіжжя: М. Добія, В. Б. Івашкевич, М. Ю. Медведєв, Я.В. Соколов, А. Н. Сушкевич, А. Яругова. Дослідженню питань організації інформаційного забезпечення управління витратами підприємства присвятили свої дослідження вітчизняні вчені: Ф. Голов, Г.Г. Кірейцев, М.В. Кужельний,

Л.В. Нападовська, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко. Теоретичні та методологічні аспекти формування витрат та питання системи управління ними розглянуто у роботах П.С. Безруких, С.Ф. Голова, Г.В. Козаченко, В.М. Нижника, В.І. Ткача.

Мета є дослідження необхідності здійснення управління витратами підприємства в межах системи стратегічного управління.

Будь-яка реалізація стратегічно мети неможлива без гнучкої, структурованої та всебічної концепції її досягнення. Дана концепція повинна включати в себе всі організаційні та методичні процедури, прийоми, алгоритми, схеми тощо.

Концептуальні основи управління витратами – це визначальне положення, на якому базується теорія управління витратами. Виокремлюють наступні базові концепції витратоутворення: концепція витрато утворюючих факторів, концепція за функціональною системою (АВС), концепція доданої вартості, концепція альтернативних витрат, концепція ланцюжка цінностей, концепція трансакційних витрат, концепція стратегічного управління витратами (SCM), концепція витрат, пов’язана з якістю продукції, тощо.

В управління витратами підприємства базується на обраному методі, серед яких директ-костинг, стандарт-кост, таргет-костинг, абзорпшен-костинг, кайзер-костинг, CVP- аналіз, кост-кліринг, бенчмаркінг, LCC-аналіз, метод EVA тощо. Усі зазначені методи управління мають свої переваги та недоліки, проте їх вибір має відображати особливості діяльності суб’єкта господарювання і бути адаптованими до сформованої системи управління витратами.

Проведене дослідження показало, що не існує єдиного підходу до трактування поняття "управління витратами". Так, С.Ф. Голов розглядає управління витратами як систему, яка дає змогу чітко відстежувати, аналізувати й контролювати витрати [1].

О. Попов характеризує поняття "управління витратами" як розробляння і реалізацію управлінських впливів, заснованих на використанні економічних законів щодо формування та регулювання витрат підприємства відповідно до його стратегічних і поточних цілей. Управління витратами – складова система управлінського обліку [3].

Проскурня С.С., Голуб Н.О. визначають управління витратами як процес цілеспрямованого формування витрат щодо їхніх видів, місць та носіїв за постійного контролю рівня витрат і стимулювання їхнього зниження [4].

Різні підходи до визначення даної категорії мають спільну ознаку: управління витратами реалізується через систему і функції управління, використовуючи при цьому окремі його елементи. Так Т.П. Карпова відносить до таких елементів планування, нормування, облік, калькулювання, економічний аналіз, контроль, регулювання та прогнозування витрат [2].

Проскурня С.С., Голуб Н.О. такими елементами управлінського циклу називають прогнозування та планування, організацію, координацію й регулювання, активізацію та стимулювання виконання, облік і аналіз [4].

Враховуючи обрану концепцію витратоутворення та метод управління витратами формулюється управлінське рішення, виконання якого залежить від

наявних можливостей його виконання та самих виконавців. При цьому можемо застосувати до двох основних складових виконання управлінського рішення окремі елементи управління: облік, контроль, аналіз, планування, прогнозування, мотивацію, нормування, організацію. Процес виконання завдання підлягає контролю, а його завершення оцінці ефективності такого рішення. В разі неотримання запланованого ефекту доцільно проводити коригувальні дії, спрямовані на виправлення окремих дій.

Дотримання послідовності виконання цих дій забезпечить досягнення будь-яких поточних завдань для досягнення загальної стратегічної мети підприємства. При цьому дана система може бути адаптована і конкретизована для управління будь-якими видами витрат підприємства.

Отже, процес управління витратами на підприємстві повинен базуватись на обраних концепції витратоутворення та методі управління витратами. При цьому в управлінні витратами використовуються елементи управління, які можуть бути застосовані на будь-якому етапі виконання поставлених завдань.

Список використаних джерел

1. Голов С.Ф. Управлінський облік: Підручник / С.Ф. Голов. – К. : Лібра, 2003. – 704 с.

2. Карпова Т.П. Управленческий учет / Т.П. Карпова. – М.: Аудит-ЮНИТИ, 1998. – 350 с.

3. Попов О. Управління витратами / О. Попов // Економічна енциклопедія: у 3-х томах. Т.3. – К. : Видавничий центр "Академія", 2002. – 952 с.

4. Проскурня С.С. Методичні аспекти управління витратами на підприємствах / С.С. Проскурня, Н.О. Голуб // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. – 2013. – Вип. 10. – С. 156 – 160.

Русак Марія
магістр
Науковий керівник: Семенець І.В., к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ЗА СТАТТЯМИ КАЛЬКУЛЯЦІЇ

Характерною особливістю процесу виробництва є формування витрат на виробництво продукції. В умовах обмеження ресурсів виникає об'єктивна потреба постійного співставлення витрат та отриманих результатів. Ця проблема посилюється під впливом інфляції, коли дані про виробничі витрати необхідно повсякденно звіряти з даними майбутніх витрат, які залежать у більшості від впливу зовнішнього середовища. З метою управління витратами і доходами важливо забезпечити спостереження за ефективністю роботи кожного підрозділу, за отриманими результатами від виробництва кожного виду продукції. Таким чином, механізм господарювання підприємства визначається ступенем керованості витратами. Вимоги управління визначають окреме вивчення методики обліку витрат виробничої діяльності та необхідність розробки для підприємств системи контролю за собівартістю продукції виробничих підрозділів на основі розширення аналітичності використовуваних в обліку витрат. У відповідності до НП(С)БО 16 "Витрати", витрати — зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками) [1].

Традиційно облік витрат як частина бухгалтерського обліку мав за свою мету узагальнення витрат для калькулювання собівартості продукції. Сучасний управлінський облік, використовуючи зовнішню та внутрішню інформацію, забезпечує не лише потреби виробництва, а й маркетингу, управління дослідженнями та інших сфер діяльності. З іншого боку, виробничий облік забезпечує узагальнення інформації про собівартість запасів, реалізованої продукції та визначення фінансових результатів, що необхідно для складання фінансової звітності.

Рослинництво є однією з основних специфічних галузей сільськогосподарського виробництва. На процес відтворення засобів у рослинництві суттєвий вплив має сезонний характер виробництва, зокрема невідповідність періоду понесення витрат і періоду виходу продукції. Виробничі витрати на вирощування сільськогосподарських культур здійснюються протягом тривалого періоду, а продукцію отримують у момент біологічного дозрівання рослин. Тому бухгалтерський облік повинен чітко розмежувати витрати за роками: витрати під урожай поточного року і витрати під урожай майбутніх років. Крім того, аналітичний облік виробничих витрат можна організовувати також за видами виробництв і культурами, за основними статтями витрат, а також за

внутрішньогосподарськими підрозділами [2].

Статті калькуляції «показують» як формуються ці витрати для визначення собівартості продукції (робіт, послуг). Отже, для контролю та аналізу за витратами, поряд із обліком їх за економічними елементами, застосовується групування витрат на виробництво за статтями калькуляції, в розрізі яких обраховується собівартість продукції. Класифікація витрат за калькуляційними статтями собівартості розкриває цільове призначення витрат та їх зв'язок з технологічним процесом. Це групування використовується для узагальнення витрат за видами виготовленої продукції та місцем виникнення витрат і залежить від багатьох факторів: методу планування витрат, технологічного процесу виробництва продукції, виду продукції. Встановлення переліку і складу статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) віднесене до компетенції підприємства і має бути регламентоване його обліковою політикою [3].

Групування витрат за елементами використовується для складання кошторису витрат на виробництво, а на підприємствах, що виробляють однорідну продукцію і для обліку витрат на виробництво. Комплексні витрати складаються з декількох економічних елементів і утворюють статтю витрат у калькуляції собівартості. При цьому один елемент витрат може бути присутнім у кількох статтях калькуляції. За складом видатків статті калькуляції поділяються на елементні (прості) і комплексні. Елементні складаються тільки з одного однорідного економічного елемента і не підлягають подальшому розчленовуванню (сировина і матеріали, основна зарплата виробничих робітників, відрахування на соціальне страхування тощо). Комплексні складаються з декількох економічно різнорідних елементів, які мають однакове виробниче призначення (витрати на утримання і експлуатацію устаткування, загальновиробничі витрати, витрати майбутніх періодів, витрати на поліпшення земель, резерви майбутніх витрат і платежів тощо). Зокрема, загальновиробничі (цехові) витрати містять у собі практично весь спектр елементних витрат: матеріальні витрати (наприклад, на воду і допоміжні матеріали, опалення і освітлення цеху), зарплату (загальноцехового персоналу), витрати на соціальне страхування (нарахування на попередню статтю), амортизацію будівель цеху і загальновиробничого устаткування. В умовах практичного застосування, ми вважаємо за потрібне, щоб статті витрат у плановій калькуляції продукції (робіт, послуг) збігалися із фактичною калькуляцією [4]. Це дозволить організувати контроль над витратами, розрахувати показники діяльності підприємства і окремих його підрозділів, сприятиме запобіганню ризику виникнення неточностей та помилок при здійсненні аналізу (аудиту) фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання. А це, в свою чергу, сприятиме правильності прийняття управлінських рішень на їх основі та дозволить, за рахунок виявлення напрямків зниження собівартості, сприяти досягненню основної мети створення окремого підприємства: оптимізації розміру прибутку.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buhgalter911.com/
2. Штепа О.Ю. Особливості обліку затрат і калькулювання собівартості продукції рослинництва / О.Ю. Штепа // Матеріали конференції «Ключевые проблемы современной науки – 2013» . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/ 12_KPSN_2013/Economics.htm
3. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001 року №132. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buhgalter911.com/
4. Юрківський О.Й. Роль управлінського обліку в підвищенні ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств / О.Й. Юрківський // Економіка АПК. – 2004. – № 1.

Слободян Володимир
к.е.н. доцент, професор кафедри
Долішна Наталія
студентка магістратури
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Облік і контроль розрахунків з контрагентами є важливою складовою облікової політики будь-якого підприємства. Вважаючи, що розрахунки з постачальниками, підрядниками та іншими кредиторами займають суттєву позицію діяльності кожного підприємства, можна стверджувати, що їх облікове аналітичне забезпечення повинно бути на рівні сучасних умов та задовольняти управлінський процес необхідного, зваженого та достатньою інформацією, щодо прийняття необхідних управлінських рішень.

Постачальники – це юридичні або фізичні особи, які здійснюють постачання товарно-матеріальних цінностей, а підрядники – це спеціалізовані підприємства або фізичні особи, які надають послуги та виконують роботи.

Так як, постачальники і підрядники є суттєвою групою підприємств, які забезпечують діяльність підприємства, то вивчення та аналіз цієї діяльності з точки зору обліку та аудиту є суттєвим. У зв'язку з цим вивчення цієї проблеми є актуальним [2].

Для обліку розрахунків з постачальниками та дослідження даної проблеми

проводилося на матеріалах СТОВ «Берегиня» Ярмолинецького району Хмельницької області. Це підприємство займається сільськогосподарською діяльністю, виробництвом сільськогосподарської продукції, в першу чергу в галузі рослинництва, а саме вирощуванням зернових культур, овочів, фруктів, цукрових буряків. Також є позитивним те, що підприємство досить наполегливо працює за відродженням галузі тваринництва (вирощування великої рогатої худоби).

Зважаючи на такі обставини, підприємство знаходиться в постійних взаємовигідних зв'язках з іншими підприємствами та організаціями, що постачають різноманітні засоби та предмети виробництва для своєї діяльності. Серед таких груп підприємств слід відзначити наступні:

- підприємства, що постачають СТОВ «Берегиня» насінням та посадковим матеріалом;
- підприємства, що забезпечують СТОВ «Берегиня» добривами, засобами захисту рослин;
- підприємства, які забезпечують сільськогосподарськими машинами та іншою технікою;
- підприємства, які забезпечують підприємство запасними частинами та нафтопродуктами.

Також є важливим постачання для підприємства продукції, запасів для нормального функціонування галузі тваринництва.

Нашими дослідженнями встановлено, що бухгалтерський облік і контроль за станом розрахунків з постачальниками і підрядниками в досліджуваному підприємстві ведеться згідно Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність", Національних положень "Стандартів бухгалтерського обліку", Плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції по його використанню.

Зокрема, облік розрахунків з постачальниками і підрядниками ведеться на рахунку 63 "Розрахунки з постачальниками і підрядниками". У відповідності з інструктивними матеріалами в складі цього рахунку повинні бути кілька субрахунків, в тому числі розрахунків з вітчизняними постачальниками і підрядниками та іноземними підприємствами. В той же час в підприємстві, як правило у зв'язку з тим, що міжнародні зв'язки надто обмежені, облік ведеться лише по першому субрахунку "Розрахунки з вітчизняними постачальниками і підрядниками" [1, 3].

Загалом, для обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками використовується в даному підприємстві біля п'ятдесяти аналітичних рахунків.

Аналіз діючої практики обліку і контролю розрахунки з постачальниками і підрядниками дозволяє стверджувати, що в даному підприємстві виконуються всі умови інструктивних матеріалів щодо ведення бухгалтерського обліку і аудиту. Разом з тим, для покращення стану розрахунків з постачальниками і підрядниками в підприємстві необхідно удосконалити обліково-аналітичне забезпечення цього процесу.

Зокрема, це стосується більш чіткого аналізу, стану заборгованості з постачальниками і підрядниками та погашення цієї заборгованості у відповідності

до наявних фінансових можливостей. Крім того, було б доцільним використати комп'ютерні можливості для вирішення цього питання [5].

Список використаних джерел

1. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємства і організацій.
2. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 № 096 XIV.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активу, капіталу, зобов'язань і господарських орерацій підприємств і організацій, затверджена наказом МФУ від 30.11.99 р. № 291.
4. Інструкція про інвентаризацію основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затверджено наказом МФУ з 11.04.96 № 69.
5. Міжнародні стандарти контролю власності, аудиту, огляду, іншого надання впевненості за сукупність послуг видання 2006 року.

Смоляк Інна
студентка магістратури
Науковий керівник: Семенець І.В. к.е.н, доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах важливе значення має чітка організація обліково-аналітичної роботи розрахунків з оплати праці, оскільки вона є найбільш відповідальною і трудомісткою. Це вимагає удосконалення існуючих методичних підходів бухгалтерського обліку з використанням сучасних інформаційних комп'ютерних систем у контексті повної їх гармонізації з міжнародними стандартами обліку.

Теоретичні, методичні і прикладні питання обліку розрахунків з персоналом по оплаті праці завжди були предметом наукових досліджень, зокрема, таких відомих українських вчених-економістів, як: Атамаса П. Й., Білухи М. Т., Бутинця Ф. Ф., Грабова Н. М., Колота А. М., Кужельного М. В., Кулаковської Л. П., Вачевської Н. Л., Ващуленко О. С., Михайлова М. Г. та ін. Проте низка теоретичних, методичних, організаційних, практичних, нормативно-правових та інших аспектів з обліку, аудиту розрахунків з персоналом з оплати праці в сучасних умовах в контексті стандартизації та гармонізації з міжнародними вимогами вивчені недостатньо. Зокрема це стосується питань узгодження методики бухгалтерського обліку розрахунків з персоналом з оплати

праці відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку [1].

Важливим елементом механізму визначення індивідуальної заробітної плати є форми й системи оплати праці. Останні виступають, з одного боку, з`єднувальною ланкою між нормуванням праці і тарифною системою, а з другого – засобом досягнення певних якісних показників. Ці елементи організації оплати праці є способом установлення залежності величини заробітної плати від кількості, якості праці та її результатів.

Облік виплат працівникам є досить складною топологічною ділянкою бухгалтерського обліку, яка вимагає досить ретельного організаційного забезпечення і, насамперед, кадрового та інформаційного. Звичайно цю ділянку роботи доручають найбільш кваліфікованим працівникам. Економічні, правові та організаційні засади оплати праці працівників, які перебувають у трудових відносинах, на підставі трудового договору з підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та господарювання, а також з окремими громадянами та сфери державного і договірного регулювання оплати праці визначені Законом України "Про оплату праці" від 24.03.1995 № 108/95-ВР. Закон спрямований на забезпечення відтворювальної і стимулюючої функцій заробітної плати [2].

Основними нормативними документами, відповідно до яких організовується облік у бюджетних установах України, є новий план рахунків бухгалтерського обліку та порядок його застосування, нова бюджетна класифікація видатків, інструкція про кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку для відображення основних господарських операцій бюджетних установ, інструкція про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання, інструкція з обліку запасів бюджетних установ та багато інших. У них викладено методику обліку операцій з виконання кошторису видатків за загальним і спеціальним фондами та з обліку іншої діяльності.

Для обліку розрахунків з працівниками за всіма видами заробітної плати і допомоги у зв’язку з тимчасовою непрацездатністю призначено пасивний субрахунок № 661 «Розрахунки із заробітної плати» рахунка № 66 «Розрахунки з оплати праці». За кредитом цього субрахунку відображаються нараховані суми, а за дебетом – утримання, вирахування, виплати, суми депонованої заробітної плати [4].

Спираючись на аналіз поглядів сучасних вчених-економістів, можна розкрити економічну суть заробітної плати, основні характеристики якої повинні бути такі:

– заробітна плати – це економічна категорія, яка відображує відносини між власником і найманим працівником з приводу розподілу новоствореної вартості (доходу);

– заробітна плати – це одна з найважливіших економічних категорій, яка є основним засобом задоволення особистих потреб працюючих, джерелом реальних прибутків населення і водночас основним регулятором економічної поведінки людей;

– заробітна плата – це одне з основних джерел відновлення робочої сили і засіб притягнення до праці її власника;

– заробітна плата – це економічний важіль стимулювання суспільного виробництва, підвищення його ефективності, росту продуктивності праці, поліпшення якості продукції, скорочення витрат на виробництво, раціонального використання робочої сили тощо [3].

Отже, забезпечуючи виконання завдань, облік оплати праці має великий вплив на трудову дисципліну. Правильний облік мобілізує працівників на виконання робіт і пошук резервів підвищення ефективності праці.

Облік праці та її оплати організований таким чином, щоб сприяти підвищенню продуктивності праці, зміцненню трудової дисципліни, підвищення якості виробництва.

Список використаних джерел

1. Ващуленко О. С. Тенденції розвитку системи оплати праці в науковій сфері України [Текст] / О. С. Вашуленко // Проблеми науки. – 2008. – № 8. – 18 с.

2. Гончар Л. В. Організація внутрішньогосподарського контролю операцій з оплати праці та шляхи його вдосконалення [Текст] / Л. В. Гончар // Вісник Житомирського державного технічного університету. – № 33. – 2010. – 59 с.

3. Дієсперов В. Оплата праці як похідна від її продуктивності та дохідності [Текст] / В. Дієсперов // Україна: аспекти праці. – 2008. – № 7. – 32 с.

4. Садовников О. А. Сучасні проблеми обліку розрахунків з оплати праці та вдосконалення їх шляхів [Текст] / О. А. Садовников, Г. В. Сировой // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Науковий журнал. – 2011. – № 8 (162). – 16 с.

Талах Тетяна
к.е.н., доцент
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк, Україна

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Від якості інформаційно-аналітичного забезпечення прямо залежить якість управління економічною безпекою підприємства.

Інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління економічною безпекою підприємства повинне включати такі підсистеми: інформації, систем показників, індикаторів, методів оцінки та аналізу економічної безпеки підприємства.

Найбільш значуща властивість інформації – це здатність викликати зміни.

Неодмінною умовою виживання в умовах ринку й збереження

конкурентоспроможності є адаптація до мінливих потреб ринку та забезпечення економічної безпеки підприємства. Практично цінність інформації прямо пропорційна тій ролі, яку вона відіграє в прийнятті управлінських рішень. Цінність інформації визначається тим, як суб'єкт зможе розпоряджатися нею.

Основними властивостями інформації є: повнота, вірогідність, цінність, актуальність і ясність.

Аналітичну обробку інформації дуже важливо здійснювати на основі системного підходу(вивчення процесів є системним і комплексним, тобто вимагає охоплення всіх аспектів діяльності підприємства як системи і в свою чергу виступає складовою частиною системи вищого порядку), що дозволяє розкрити комплексність об'єкта, багатогранність зв'язків і звести їх у єдину цілісну систему. Під системою в цьому випадку розуміється набір елементів і інформаційні зв'язки, що виникають між ними і які забезпечують оптимальне безпечне управління економікою підприємств.

На більшості підприємств інформація, яка використовується менеджерами для забезпечення економічної безпеки, забезпечують внутрішні джерела. Створюється спеціалізована аналітична група, або служба економічної безпеки підприємства, до складу функціональних обов'язків якої повністю або частково включається інформаційне забезпечення.

Необхідність збору, накопичення й зберігання економічної інформації диктується багатьма обставинами. До них належать: багаторазовість і тривалість її застосування, розрив у часі між збором і використанням інформації при проведенні аналізу й управлінні економічною безпекою на підприємстві.

Систематизацію й підготовку джерел інформації для аналізу можна розділити на два етапи: перевірка їх змісту; обробка й вивчення матеріалів.

У процесі аналізу виявляються переваги й недоліки інформації, повнота її використання для аналізу й управління економічною безпекою.

Інформацію про економічну безпеку підприємства використовують як внутрішні, так і зовнішні користувачі.

Звичайне забезпечення управлінського персоналу відповідною інформацією залежить від розподілу функцій між виконавцями. Із цією метою для кожного керуючого розробляються посадові інструкції, у яких перераховуються функції, які він виконує. На підставі посадових інструкцій визначається той обсяг інформації, який необхідний для забезпечення економічної безпеки підприємства.

Економічні показники для проведення оцінки і аналізу економічної безпеки підприємства повинні бути представлені у вигляді системи. Система показників – це їх упорядкована сукупність, у якій кожний показник дає кількісну або якісну характеристику певної сторони господарської діяльності, має властивості зведення й подільності, пов'язаний з іншими показниками, але не дублює їх.

Інформаційна база економічної безпеки, яка існує на підприємстві, становить систему показників, вірогідність, періодичність поновлення, повнота й автоматизація якої забезпечує якість прийнятих управлінських рішень.

Аналіз як галузь діяльності людей виробляє інформацію, яка має свою технологію. Тому аналіз діяльності підприємств у галузі економічної безпеки –

надає інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки та показує технологію його проведення.

Правильність проведення аналітичного процесу з питань економічної безпеки передбачає такі етапи:

Підготовчий етап включає наступні технічні заходи: формулювання мети та завдання аналізу; підбір об'єктів економічного аналізу; складання плану і розробка програми аналізу; вивчення аналітичних матеріалів за попередні періоди; вибір методики, методів і прийомів проведення економічного аналізу; формування системи показників аналізу; рекомендації з послідовності та періодичності дослідження; інформаційне забезпечення аналізу; вказівки щодо організації, виділення провідної ланки аналізу; матеріально-технічне забезпечення.

Основний етап включає такі аналітичні та прогнозні заходи: порівняльний аналіз основних показників; оцінка стану та ефективності діяльності об'єкта аналізу; факторний аналіз; визначення резервів підвищення економічної безпеки підприємства; прогнозування можливості банкрутства об'єкта аналізу.

Заключний етап включає такі конструктивні заходи: використання резервів та визначення шляхів підвищення економічної безпеки об'єкта аналізу; коригування (за необхідності) методики та організації аналізу; оформлення та передача результатів аналізу; використання результатів аналізу у прийнятті управлінських рішень та контроль за їх виконанням; розповсюдження передового досвіду з покращення господарювання.

Відібрані для використання джерела інформації підлягають формальній (технічній) та суттєвій (логічній) перевіркам:

Формальна (технічна) перевірка передбачає: правильність оформлення документів, звітів з точки зору наявності та заповнення реквізитів таблиць, підписів; перевірка арифметичних сум, підсумків; відповідність цифр, перенесених з інших документів і попередніх років; погодженість цифр у різних формах; погодженість взаємозалежних величин.

При суттєвій перевірці встановлюють: доброякість матеріалів; їх відповідність об'єктивній дійсності;

Таким чином, інформація, покликана забезпечити прийняття рішень, вносить істотний вклад у прийняття управлінського рішення. Вона стає фактором виробництва й подібно праці, матеріалам і капіталу дозволяє створювати додану вартість, тому інформація є критерієм забезпечення економічної безпеки підприємства.

Филиппова Александра
студентка
Научный руководитель: Миренкова И.В., старший препододователь
Могилёвский государственный университет продовольствия
г. Могилёв, Республика Беларусь

ОСНОВЫ МЕТОДИКИ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ПЛАТЁЖЕСПОСОБНОСТИ И ЛИКВИДНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Обеспечение эффективного функционирования организаций требует экономически грамотного управления ее деятельностью, которое во многом определяется умением ее анализировать. Платежеспособность и ликвидность являются основными характеристиками финансового состояния организации.

Следует разграничивать платежеспособность предприятия, т.е. ожидаемую способность в конечном итоге погасить задолженность, и ликвидность предприятия, т.е. достаточность имеющихся денежных и других средств для оплаты долгов в текущий момент. Однако на практике понятия платежеспособности и ликвидности как правило, выступают в качестве синонимов.

Понятие ликвидности относится к активам предприятия, поскольку только они могут обращаться в наличные денежные средства, в то время как пассивы не имеют подобной характеристики. Ликвидность имеет определенный диапазон значений, согласно которому активы относятся к тому либо иному уровню этого показателя. В Республике Беларусь утверждены правила по анализу платежеспособности и ликвидности субъектов предпринимательской деятельности, в которых значение данных коэффициентов дифференцируется по отраслям народного хозяйства [1].

Платежеспособность связана как с активами, так и с пассивами, поскольку она определяется как соотношение между этими двумя статьями баланса. Если предприятие обладает большим запасом высоколиквидных активов, то оно в состоянии заплатить по своим обязательствам, что свидетельствует о высоком уровне платежеспособности предприятия. Таким образом, платежеспособность напрямую зависит от того, какую степень ликвидности имеет тот или иной актив компании.

Очевидно, что ликвидность и платежеспособность - это различные, хотя и взаимосвязанные, характеристики.

Различие показателей платёжеспособности и ликвидности заключается в следующем:

- платежеспособность является более обширным показателем, который зависит от уровня ликвидности предприятия.
- ликвидность относится к активам баланса, а для расчета платежеспособности используются как активы, так и пассивы предприятия [1].

Методики расчёта показателей ликвидности и платежеспособности будет заключаться в исчислении показателей ликвидности активов и баланса, на основании полученных результатов и отклонения показателей от нормативов делается заключение о платежеспособности предприятия.

Информационной базой для проведения анализа платежеспособности предприятия служат отчетный бухгалтерский баланс и отчет о прибылях и убытках. На основании данных данной отчётности производится расчёт показателей платежеспособности и ликвидности [2].

Для определения ликвидности активов предприятия используют следующие коэффициенты:

– общей (текущей) ликвидности (Кл) рассчитывается как частное от деления суммы оборотных средств на величину краткосрочных обязательств в определенном периоде. Согласно общепринятым международным стандартам этот коэффициент должен быть выше единицы, но не больше двух. Нижняя граница обусловлена тем, что оборотных средств должно быть, по меньшей мере, достаточно для погашения краткосрочных обязательств, иначе предприятие окажется под угрозой банкротства. Значительное превышение оборотных средств над краткосрочными обязательствами более чем в два раза, свидетельствует об их неэффективном использовании;

– срочной ликвидности ($К_{л_2}$) определяется отношением наиболее ликвидной части оборотных средств (денежных средств, краткосрочных финансовых вложений и дебиторской задолженности) к текущим обязательствам. В Республике Беларусь его оптимальное значение определено как (0,7—1,0);

– абсолютной ликвидности (Кл3) предполагает оценку предприятия по показателю денежных средств, которые имеют абсолютную ликвидность. Оптимальный уровень данного коэффициента считается равным 0,20 — 0,25. Чем выше величина данного коэффициента, тем больше гарантия погашения долгов, так как для этой группы активов практически нет опасности потери стоимости в случае ликвидации предприятия [2].

При оценке состава и качества краткосрочных активов с точки зрения их ликвидности производится анализ ликвидности баланса.

Анализ ликвидности баланса заключается в сравнении средств по активу, сгруппированных по степени их ликвидности и расположенных в порядке убывания ликвидности, с обязательствами, сгруппированными по срокам их погашения и расположенных в порядке возрастания сроков [3].

Баланс считается абсолютно ликвидным, если имеют место следующие соотношения:

$$А1 \geq П1;\ А2 \geq П2;\ А3 \geq П3;\ А4 \geq П4\ . \qquad (1)$$

При изучении ликвидности следует рассчитывать на величину чистого оборотного капитала, которая определяется как разность между краткосрочными активами и краткосрочными обязательствами [3].

Если в организации наблюдается не соответствие, приведенных выше показателей с принятыми нормативами, то речь идет о неплатёжеспособном предприятии. Сложившаяся ситуация требует радикальных направлений финансового оздоровления предприятия. Предлагается следующая последовательность повышение коэффициентов платежеспособности и ликвидности:

- погашение дебиторской задолженности. Таким образом показатель абсолютной ликвидности отразит способность компании выполнять собственные краткосрочные обязательства в форме реализации денежных потоков, а также финансовых краткосрочных вкладов;
- исключить из расчета ликвидности сумму производственных запасов. В этом случае, повысятся показатель срочной ликвидности, поскольку запасы являются наименее ликвидной частью текущих активов;
- повышение срочной ликвидности за счет увеличения роста обеспеченности запасов собственных оборотных средств;
- сдерживать прирост долгосрочных активов, а также увеличение долгосрочной дебиторской задолженности. В результате произойдет увеличение текущей ликвидности за счёт наращивания размера собственного капитала предприятия;
- проведение факторинговых операций и заключите договор-цессию (уступка обязательств, передача права собственности). Помимо этого, совершенствуйте договорную работу и ужесточайте договорные требования.

Таким образом, успешная реализация выше указанных мероприятий постепенно улучшит показатели платежеспособности и сравняет их с принятыми нормативами.

Список используемых источников

1. Анализ хозяйственной деятельности: учебное пособие. /под общ. Ред. Е.В. Савицкая – 2-е изд. – Минск: Амалфея, 2011. – 3 с.

2. Оценка финансового состояния предприятия: учебное пособие. /под общ. Ред. Е.В. Трушкевич – 2-е изд. – Минск: Амалфея, 2012. – 224 с.

3. Игнатович Р.В. Анализ и оценка ликвидности баланса [Электронный ресурс] – 28 ноября 2015. – Режим доступа: http://www.irbis.vegu.ru/repos/10375/HTML/11.htm.

Христоріз Юлія
студентка магістратури
Слободян Володимир
к.е.н., доцент, професор кафедри
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський ,Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ У ТВАРИННИЦТВІ

Умовах матеріальних фінансових ресурсів важливе значення має діючий контроль за їх величиною із зв'язку з цим налагоджена система обліку витрат.

Здійснюється це через систему налаштованих елементів обліку, контролю та аналізу ,що дозволяє оптимізувати витрати та здійснювати ефективний контроль заниженням витрат та підвищенням економічної ефективності виробництва. Це в значній мірі відноситься і до галузі тваринництва, яка є одною із провідних галузей сільського господарства.

Аналіз діючої системи обліку і контролю в галузі тваринництва здійснювався на матеріалах СТОВ ВФ «Гуменецьке» Кам'янець-Подільського району Хмельницької області. Це підприємство спеціалізується на виробництві сільськогосподарської продукції, і в значній мірі продукції тваринництва. Так, на підприємстві є кілька ферм великої рогатої худоби, худоби молочного стада, також є ферма з вирощування молодняка великої рогатої худоби а також невелика свиноферма.

У відповідності із технологічними особливостями діяльності підприємства бухгалтерського обліку стосовно цієї галузі побудованих на загальноприйнятих принципах які визначаються законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» [1], Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу і зобов'язань, а також інших нормативних документів галузевого характеру.

Аналіз діючої практики бухгалтерського обліку в підприємстві свідчить, що підприємство в цілому дотримується нормативних документів та діючої практики ведення бухгалтерського обліку та контролю галузі тваринництва.

Синтетичний та аналітичний облік витрат та виходу продукції тваринництва на підприємстві ведеться на рахунку 23 «Виробництво», на субрахунку 2 «Тваринництво». Аналітичні рахунки побудовані відповідно до галузевих особливостей.

Тобто до субрахунків 23.2 «Тваринництво» відкриті такі аналітичні рахунки 23.1 «Основне молочне стадо ВРХ», 23.2 «Вирощування ВРХ», 23.3 «Свинарство».

Таким чином облік на підприємстві ведеться у відповідності до законодавства України та відповідає вимогам, що дає можливості контролювати витрати та вихід продукції тваринництва.

Аналіз стану первинного обліку, синтетичних і аналітичних рахунків дозволяє стверджувати, що аналізована система обліку і контролю є ефективною.

Разом з тим слід відзначити, що для покращення обліку і контролю у

тваринництві необхідно:

- удосконалити існуючу систему комп'ютерного обліку;
- визначити пріоритети щодо ефективності діяльності окремих структурних підрозділах галузі тваринництва;
- вдосконалити діючий контроль за витратами в галузі тваринництва шляхом впровадження новітніх технологій комп'ютерного опрацювання інформації;
- впровадження міжнародних систем обліку витрат в галузі тваринництва.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 – XIV // Відомості Верховної Ради. – 1999. – № 40. – С. 365.

Чабан Дарія
студентка
Науковий керівник: Швець В.Є., к.е.н., доцент
Львівський національний університет ім. І. Франка,
м. Львів, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ У СФЕРІ ПОСЛУГ

В умовах розвитку ринкової економіки питання обліку дебіторської заборгованості є одним з найбільш актуальних. Дебіторська заборгованість вважається особливим видом активів, який дає право підприємству отримати від контрагентів грошові кошти. Однак питанню внутрішнього контролю не приділяють достатньо уваги. Контроль розрахунків з дебіторами за надані послуги, а саме за надходженням оплати від клієнтів повинен вказати на необхідність та раціональність створення резерву сумнівних боргів на підприємстві.

Питання щодо системи контролю розрахункових операцій з дебіторами на торгівельних підприємствах розглядали такі науковці, як Бутинець Ф.Ф., Москалюк Т.О., Чабанова Н.В.

При перевірці розрахунків з дебіторами необхідно встановити чи є в наявності всі договори на надання послуг, чи зареєстровані ці договори в журналі реєстрації договорів та гарантійних листів. Важливою умовою організації обліку розрахунків з дебіторами є правильне оформлення документів на надання послуг і вчасне подання цих документів до бухгалтерії для пред'явлення клієнтам рахунків.

Питання організації контролю дебіторської заборгованості вимагає

ретельного опрацювання, оскільки, насамперед, це питання фінансової стійкості і , отже, безпеки бізнесу.

Нехтування організацією контролю дебіторської заборгованості призводить до таких негативних наслідків:

- втрата грошових коштів, що обумовлена проблемою «компаній-одноденок», які отримали без будь-яких розумних підстав відстрочку платежу і не повернули борг. З таких компаній взяти нічого, і тому навіть наявність рішення суду не гарантує підприємству, що надало послуги такій компанії повернення своїх коштів;

- втрата фінансової стійкості компанії. Якщо дебіторська заборгованість не погашається, вчасно компанії нічим буде оплачувати наявні в неї обов'язкові платежі (податки, заробітна плата персоналу тощо);

- низька ефективність використання ресурсів компанії;

- втрата або погіршення ділової репутації;

- втрата конкурентних переваг.

Ефективний контроль дебіторської заборгованості передбачає окремий облік двох основних її видів: непростроченої і простроченою. Непрострочена дебіторська заборгованість – це борги будь-яких третіх осіб за зобов'язаннями, строки виконання яких на момент складання балансу не настали. Вони можуть бути отримані при належному виконанні боржником своїх обов'язків. Отже, ця заборгованість реальна до стягнення.

Прострочена дебіторська заборгованість – це борги будь-яких третіх осіб за зобов'язаннями, строки виконання яких на момент складання балансу наступили і порушені дебіторами.

Виявленню дебіторської заборгованості сприяє інвентаризація розрахунків з контрагентами, яка в обов'язковому порядку проводиться перед складанням річного звіту. Однак для отримання достовірної інформації про стан розрахунків цього недостатньо, оскільки проблеми з контрагентами можуть виникати і протягом звітного року. Тому основним способом контролю стану дебіторської заборгованості на малих підприємствах повинна бути регулярна (щомісячна) звірка розрахунків з контрагентами. Якщо дозволяють трудові ресурси, то бажано такий контроль здійснювати не менше двох разів на місяць.

Заходи з управління дебіторською заборгованістю можна умовно поділити на заходи організаційного характеру та заходи, спрямовані на оцінку різних показників дебіторської заборгованості.

Для реалізації організаційних заходів, як мінімум, потрібно:

- призначити відповідального за контроль дебіторської заборгованості малого підприємства менеджера чи бухгалтера;
- встановити контрольні точки, в які саме дати буде контролюватися дебіторська заборгованість;
- запровадити чіткий регламент по виконанню послуг на умовах відстрочення платежу та оформлення документів. Виконання регламенту після його введення в дію потрібно в обов'язковому порядку контролювати;
- врахувати величину дебіторської заборгованості в системі мотивації

співробітників підприємства, що відповідають за надання послуг клієнтам;

- встановити кредитні ліміти для всіх контрагентів по тривалості і сумі наданої відстрочки платежу;
- призначити відповідальною особою за стан дебіторської заборгованості комерційного директора, а контролювати її повинен менеджер або бухгалтер, важливо, щоб менеджер підпорядковувався безпосередньо керівнику.

Для оцінки різних показників дебіторської заборгованості необхідно:

- організувати підготовку бюджету дебіторської заборгованості в розрізі контрагентів - покупців та напрямів їх діяльності. Така класифікація дозволяє краще зрозуміти клієнтів, використовувати диференційовані методики оцінки їх різного статусу і умов кредитування. Складання такого бюджету допоможе прогнозувати рівень дебіторської заборгованості на майбутній період і вчасно його скорегувати;
- для планування дебіторської заборгованості на кінець кожного місяця рекомендується розраховувати коефіцієнт інкасації, який показує частку оплати раніше наданих послуг в поточному періоді. За допомогою коефіцієнта інкасації складається план погашення дебіторської заборгованості, на основі якого можна спрогнозувати її залишок на кінець кожного місяця, а також терміни надходження грошових коштів;
- відстежувати динаміку зміни такого показника ділової активності підприємства як коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;
- використовувати для аналізу оборотності дебіторської заборгованості також показник тривалості її обороту, який часто називають «терміном кредитування». Він дає розрахункову кількість днів для погашення кредиту, взятого дебіторами.

Для оцінки ступеня ділової активності компанії можна порівнювати терміни погашення дебіторської заборгованості з фактичними термінами, на які надається кредит клієнтам.

Таким чином, можна визначити ефективність механізмів кредитного контролю, а також отримати уявлення про надійність дебіторів.

Таким чином, наявність у компанії дебіторської заборгованості не загрожує їй гарантованими фінансовими втратами і остаточно втраченою вигодою. Навпаки, грамотно побудована система управління дебіторською заборгованістю дозволить менеджерам вибирати «правильних» дебіторів, а підприємству - збільшити портфель замовлень і величину операційного прибутку.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затв. Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. № 237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgibin/laws/ main.cgi?nreg=z0725-99.

2. Клюс Ю.І. Удосконалення внутрішнього контролю дебіторської заборгованості / Ю.І. Клюс // Вісник Східноукраїнського національного університету імені В. Даля – № 8 (162) 2011 – С. 160-164.

3. Марченко Д.М. Удосконалення організації внутрішнього фінансового контролю підприємств / Д.М. Марченко // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 12. – С.165.

4. Чабанова Н.В. Основні напрямки контролю дебіторської заборгованості в Україні / Н.В. Чабанова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 5. – С. 123 - 126.

Ярова Валентина
к.е.н., докторант, доцент
Калиновський Борис
директор ТОВ «Печенізьке»
Калина Тетяна
слухач магістратури
Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва
м. Харків, Україна

ПОКАЗНИКИ СТАНУ І ЕФЕКТИВНОСТІ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Підвищення ефективності економіки, її конкурентоздатності і фінансової стабільності залежать від багатьох факторів, серед яких стан виробничих сил, кваліфікація працівників, система економічних, організаційних та інституціональних відносин. Ринок і конкуренція здійснюють суттєвий вплив на стан суспільного поділу праці, спеціалізацію, кооперацію та інтеграцію, сприяють розвитку процесів диверсифікації виробництва.

Термін «диверсифікація» походить від латинських слів «diversus» − різний та «facere» − робити. Під диверсифікацію виробництва О.Заяць має на увазі розширення асортименту продукції, що виробляється, розвиток багатьох, не пов’язаних один з одним видів виробництва в межах одного підприємства, переорієнтацію ринків збуту, освоєння нових видів виробництв з метою підвищення ефективності виробництва, отримання економічної вигоди, запобігання банкрутства підприємства [1].

Н.В. Бутенко визначає диверсифікацію як процес розвитку діяльності підприємства, пов'язаний із збільшенням діапазону видів та проникненням в нові сфери діяльності, освоєнням нових виробництв, розширенням асортименту товару, що включає не тільки диверсифікацію товарних груп, але й розповсюдження підприємницької діяльності на нові та не пов'язані з основними видами діяльності фірми [2].

Досліджуючи питання диверсифікації виробничої діяльності в аграрній сфері, Н.В. Германюк зазначає, що поняття диверсифікації сільськогосподарського виробництва поєднує в собі: визначення диверсифікації виробництва; класифікацію диверсифікації як складової організаційно-економічного механізму; особливості диверсифікації сільськогосподарського виробництва; експертну оцінку факторів впливу на прийняття рішення щодо доцільності диверсифікації

виробництва та вибору джерел фінансування [3].

Диверсифікація сільськогосподарського виробництва як об'єктивний процес збільшення асортименту продукції (робіт, послуг), що виробляється, направлень інвестицій, підготовки працівників, реалізації продукції, ринків			
Причини		Цілі	
√	необхідність більш повного насичення ринку продукцією	√	максимальне використання різному-ніття ґрунтових, біологічних факторів
√	зниження сезонності у використанні всіх видів ресурсів	√	завоювання додаткових ринків збуту продукції
√	режим жорсткої конкуренції	√	зменшення ризику інвестицій
√	створення нових робочих місць	√	розширення асортименту продукції
√	часткове використання ресурсів	√	оновлення науково-технічної бази підприємства
√	скорочення попиту на продукцію	√	страхування підприємства від ризику вступу продукції до стадії спаду життєвого циклу
√	постійний ріст конкуренції та науково-технічного прогресу	√	більш повне завантаження виробничих потужностей
√	фінансова нестабільність господарюючих суб'єктів, зниження прибутку від основного виробництва	√	підвищення конкуренто-спроможності, покращення фінансового та економічного стану
√	звуження фінансових і кредитних можливостей господарства	√	стабілізація грошового потоку, що є вигідним виробникам, постачальникам, споживачам
√	зростання оперативного ризику	√	стабілізація доходів об'єктів господарювання

Рис. 1. Причини і цілі диверсифікації сільськогосподарського виробництва

Джерело: Розроблено авторами з використанням джерел [1-5]

На думку В.Я. Краснікова, агропромислове виробництво має значний потенціал і умови для диверсифікації виробництва. Тут можуть бути використані всі її форми (горизонтальна, вертикальна, конгломератна) як на рівні підприємств, так і на рівні регіонів, вона може розвиватися як у сфері виробництва, так і інвестицій, трудової діяльності, реалізації продукції, торгівлі [4].

В Україні накопичено багатий позитивний досвід використання стратегії диверсифікації виробництва сільськогосподарськими підприємствами, серед яких досвід Товариства з обмеженою відповідальністю «Печенізьке» Печенізького району Харківської області. Досліджуване господарство − середнє за розмірами підприємство, площа сільськогосподарських угідь якого становить 2700 га, у тому числі ріллі − 2580 га. Середньорічна залишкова вартість основних засобів − 6143 тис грн., оборотних активів − 9328 тис. грн. У 2014 році середньооблікова чисельність працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, становила 49 осіб. При середньому рівні оплати праці штатних працівників в серпні 2015 року в Україні 3194 грн, у ТОВ «Печенізьке» у минулому році працівники отримували 4931 грн на місяць.

У 2014 році в господарстві було отримано валовий збір насіння соняшнику −

8549 ц, зерна озимої пшениці 6183 ц, зерна ярого ячменю − 3365 ц, зерна вівса − 2147 ц, кукурудзи на зерно − 1803 ц. ТОВ «Печенізьке» − підприємство, яке займається тваринництвом. В арсеналі підприємства поголів'я великої рогатої худоби на вирощуванні і відгодівлі 618 голів, молочне стадо корів − 199 голів. Показники з нарощування череди, отримання телят, середньодобового приросту можна вважати добрими і оптимістичними. У 2014 році отримано середньорічний надій молока на одну корову 5438 кг, середньодобовий приріст − 269 г. Для підтримки власної кормової бази поруч із зерновими, технічними культурами вирощуються багаторічні трави, кормові злаки.

У звітному 2014 році було реалізовано продукції (робіт, послуг) на суму 9151,1 тис грн. Частка виручки від реалізації молока становила 39%, насіння соняшнику − 37%, м'яса великої рогатої худоби − 10%, зерна озимої пшениці − 10%. За результатами фінансово-господарської діяльності у ТОВ «Печенізьке» було отримано чистий прибуток в сумі 1010 тис грн., що на 27,5% більше порівняно з 2013 роком. Рівень рентабельності господарства становив 14,3%. Рейтинг сільськогосподарської продукції, що виробляють у господарстві, за рівнем дохідності реалізації за 2014 рік можна представити у такій послідовності: овес − 84,3%, кукурудза на зерно − 62,4%, молоко − 60,3%, ріпак − 51,1%, озима пшениця 26,8%, соняшник − 4,3%, приріст ВРХ − 2,3%.

Таким чином, досвід використання диверсифікації виробництва в ТОВ «Печенізьке» показує, що диверсифікація сільськогосподарського виробництва дозволяє підприємствам зберегти і навіть наростити обсяги виробництва продукції, що користується попитом у споживачів; покращити використання наявного виробничого потенціалу (у тому числі, землі, робочої сили, основних і оборотних засобів); зберегти трудовий колектив, регулярно виплачувати заробітну плату, не скорочувати, а, навіть, створювати додаткові робочі місця; стабілізувати фінансовий стан підприємства, мати рентабельними не тільки окремі види продукції, але й підприємства в цілому; формувати фонди накопичення і споживання, здійснювати сплату податків.

До факторів, що створюють перепони диверсифікації виробництва, слід віднести відсутність інвестицій; відсутність державної підтримки нових виробництв; традиційно слабку взаємодію підприємства з ринком; неврахування поточного і перспективного попиту; недостатню кваліфікацію працівників, особливо в частині організації нових продуктових ліній; загальні несприятливі умови в макроекономіці.

Отримані висновки можуть бути використані для удосконалення практики покращання організаційно-економічних відноси в АПК за рахунок диверсифікації виробництва.

Список використаних джерел

1. Заяц А. Экономический ликбез TUT. Диверсификация: как, куда, зачем / А.Заяц. – Режим доступу : http://news.tut.by/economics/135868.html.

2. Бутенко Н. В. Диверсифікація виробництва: цілі та стратегії реалізації / Н.В. Бутенко // Економіка АПК. – 2003. – №7 – с. 109-114.

3. Германюк Н.В. Диверсифікація виробничої діяльності в аграрній сфері / Н.В.

Германюк // Економіка АПК. – 2010. - №5. – С.28-31.

4. Красников В.Я. Повышение конкурентоспособности предприятия с помощью диверсификации / В.Я. Красников // АПК: экономика, управление. − М. – 1998. − № 1.

5. Перегуда Є.Ф. Теоретичні аспекти диверсифікації сільськогосподарської діяльності підприємств АПК / Є.Ф.Перегуда // Економіка АПК. – 2013. – №10. – С. 113-116.

СЕКЦІЯ 4
РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ПРОФЕСІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

SECTION 4
THE DEVELOPMENT THE ACCOUNTING PROFESSION AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES OF TRAINING IN ACCOUNTING AND TAXATION

Гончар Анастасия
студент
Научный руководитель: Жук В., старший преподаватель
Полесский государственный университет
г. Пинск, Республика Беларусь

ИННОВАЦИИ В ЭКОНОМИКЕ БЕЛАРУСИ И ПРИЧИНЫ ИХ СДЕРЖИВАЮЩИЕ

В современном мире инновации становятся ведущим фактором дальнейшего роста эффективности экономики. Инновации являются формой реализации научных открытий и изобретений, накопления и расширения знаний, а также основой научно-технического прогресса.

Формирование инновационной экономики является приоритетным направлением развития для Беларуси, основной задачей при этом становится преодоление факторов, которые сдерживают разработку и внедрение инновационных проектов, создание подходящего инвестиционного климата.

Актуальность изучения инноваций для Республики Беларусь обусловлена необходимостью внедрения инноваций как в экономику страны, так и в социальную сферу. Инновационная система включает в себя различные сферы жизнедеятельности общества, целью которой является внедрение новшеств, позволяющих усовершенствовать производственный процесс создания продукции, создание новых рабочих мест в развивающейся сфере услуг, усилить экономический рост государства [1].

Проследив динамику основных показателей инновационной деятельности Республики Беларусь и её областей за 2010-2014 года, можно сделать вывод, что за период с 2010 по 2012 гг. имела место тенденция роста количества организаций, выполняющих научные исследования и разработки, но в 2013-2014 годах деятельность предприятий по внедрению нововведений начала сокращаться, достигнув своего минимума в 2014 году (457 организаций), что является

негативным моментом на пути продвижения к инновационной экономике. Изучив структуру расходов на исследования и разработки, можно сделать вывод, что основной стороной, заинтересованной в проведении научных исследований и разработок является государство, т.к. удельный вес средств на финансирование инновационной деятельности от всего объёма финансирования затрат на науку составил 48%. Соотношение расходов на научные исследования и разработки в процентах к ВВП в 2015 году по сравнению с 2014 годом показывает положительную динамику рассматриваемого показателя (2015 г.- 0,54 %; 2014 г.- 0,52 %). Также необходимо отметить увеличение затрат на технологические инновации. Так, в 2014 году этот показатель достиг своего максимума (10 281 9 млрд. руб.), затраты на исследования и разработки новых продуктов, услуг и методов их производства, новых производственных процессов – 693,5 млрд. руб. [2].

Основной задачей, приобретающей решающее значение на протяжении исследуемого периода является финансирование НИОКР и НИР. Однако негативная тенденция, выявленная в процессе анализа, свидетельствует о недооценке обозначенного фактора, который становится тормозом проводимой в стране инновационной политики. Суммарные затраты на НИР и НИОКР в 2014 году сократились на 299 186 млн. руб. по сравнению с 2013 годом (2013 г.- 4 372 305; 2014 г. - 4 073 119).

Также можно затронуть региональное инновационное развитие экономики страны. Центром инновационного развития является г. Минск, где количество организаций, выполнявших научные исследования и разработки к 2014 г. составило 307 единиц. Кроме того, в столице сосредоточена основная доля инфраструктурных звеньев Национальной инновационной системы – Парк высоких технологий, научно-исследовательские центры и лаборатории и технопарки. Однако развитие только центрального звена может привести к дисбалансу во всей цепочке инновационного пути, поэтому внимание должно уделяться и стимулированию инновационной активности областей.

Оценка инновационного развития регионов Беларуси не может быть полной без рассмотрения экономических показателей инновационной деятельности. Интересным является тот факт, что, несмотря на большой отрыв по количеству инновационных структур, г. Минск по объёму затрат на технологические инновации уступил первенство Гомельской (4 107 198) и Витебской (1 917 604) областям.

Затраты не могут объективно отразить результативность, поэтому целесообразно рассмотреть один из наиболее важных показателей инновационной активности – объём отгруженной инновационной продукции. Так, в 2014 году удельный вес отгруженной инновационной продукции составил 13,9 % в общем объёме отгруженной продукции.

Анализ состояния системы подготовки специалистов в области инновационной деятельности в Республике Беларусь показывает, что в данной сфере имеется ряд проблем, требующих немедленного решения. На сегодняшний день образовательные стандарты подготовки специалистов по инновационным

специальностям в Республике Беларусь не приспособлены к реальному спросу современной экономики. Существует необходимость в организации системы прогнозирования и планирования подготовки персонала для инновационных и научных организаций республики на среднесрочную и долгосрочную перспективу.

Для решения проблемы объединения науки и производства в нашей стране создаются научно-практические центры. В целях сокращения негативных последствий мирового финансового кризиса на экономику Беларуси необходимо сохранить и развивать достигнутый уровень объединения науки и производства, а также не допустить разрыва кооперационных связей ученых и производственников. Для того, чтобы обеспечить взаимодействия научно-исследовательских институтов, научных подразделений системы высшего образования и организаций по разработке и производству новых конкурентоспособных товаров следует оживить работу в рамках научно-технических программ и развития науки в стране.

На будущее, с целью улучшения инновационной деятельности Республики Беларусь, будут приниматься следующие меры:

- повышение эффективности инновационной деятельности;
- повышение конкурентоспособности и роста экспорта секторов экономики на основе разработки и внедрения передовых технологий;
- вовлечение в инновационный процесс малых и средних предприятий;
- формирование и развитие научно-технических и инновационных кластеров;
- введение стимулирующих механизмов мотивации научной и инновационной деятельности [1].

Таким образом, при изучении функционирования инноваций в национальной экономике были выявлены очевидные преграды на пути инновационной деятельности: недостаток собственных денежных средств; высокая стоимость нововведений; длительные сроки окупаемости нововведений; низкий инновационный потенциал организаций, нехватка квалифицированного персонала, неразвитость рынка технологий. Несмотря на существующие ограничения, Беларусь располагает достаточными возможностями для преодоления негативных явлений и развития инновационной экономики, а также имеет существенный производственный и научно-технический потенциал, поэтому быстрое развитие науки и инновационной деятельности приобретают стратегическое значение. Этим обусловлен выбор инновационного пути развития экономики - это создание условий, механизмов и подходов, которые обеспечивают ускорение создания и передачи в промышленность новых технологий и техники.

Список использованных источников

1. Закон об инновационной политике и инновационной деятельности.

2. Национальный Интернет-портал Республики Беларусь [Электронный ресурс] / Национальный стат. комитет Респ. Беларусь. – Минск, 2015. – Режим доступа: http://www.belstat.gov.by. – Дата доступа: 09.11.2015.

Марусей Тетяна
к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

АВТОМАТИЗАЦІЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасне життя будь-якого підприємства відрізняється складністю фінансових операцій, що відображаються в бухгалтерському обліку. Періодично виникає потреба в перевірці законності та правильності його ведення, тобто аудиторській перевірці. Автоматизація бухгалтерського обліку бере свій початок ще в 90-х роках минулого століття. Цьому сприяло те, що бухгалтерський облік детально регламентований законодавством та є однотипним для багатьох видів діяльності. Надалі створюються програмні комплекси для різних сфер і галузей діяльності, таких як виробництво, логістика, торгівля. На сьогодні програми, що автоматизують аудиторську діяльність знайшли свою нішу на ринку програмного забезпечення.

Аудит − фінансовий аналіз, бухгалтерський контроль, ревізія фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій, фірм, акціонерних товариств, що проводяться кваліфікованими фахівцями, як правило, незалежних служб (аудиторськими службами, аудиторами). Аудит проводиться на запит клієнта на підставі договору або за вимогою контрагентів, державних органів влади. Під час проведення аудиту аналізується в основному бухгалтерська звітність. Головна мета аудиту − оцінка фінансового стану підприємства та надання рекомендацій щодо усунення недоліків [4].

Така діяльність має здійснюватись на кожному підприємстві, оскільки вона дозволяє достовірно представити реальну фінансову та бухгалтерську звітності, виявити факти некомпетентності співробітників та умисного спотворення звітності. В ході аудиторської перевірки можна виявити відповідність бухгалтерського і податкового обліку нормативним вимогам, оцінити систему внутрішнього контролю клієнта на відповідність нормативним вимогам, масштабу і характеру діяльності. На основі інформації, отриманій в ході аудиту, розробити пропозиції по усуненню виявлених недоліків, а також проконтролювати результати їх реалізації, виявити істотні ризики в податковій сфері та у взаємовідносинах з іншими підприємствами і фізичними особами, а також використати усі законні можливості оптимізації оподаткування. Аудит як вид діяльності полягає у зборі фактів, що стосуються функціонування підприємства та здійснюється незалежною особою, що робить висновки про функціонування підприємства.

Діяльність аудиторської компанії – це не простий об'єкт автоматизації, оскільки має багато особливостей. У розробці аудиторського програмного забезпечення беруть участь як дрібні і середні, так і досить солідні аудиторські компанії. В результаті укрупнення бізнесу виникає необхідність більше уваги приділяти управлінському обліку аналізу зайнятості співробітників, виробленню і

закріпленню єдиної методики проведення аудиту, підвищенню внутрішнього контролю якості [4].

Автоматизація аудиторської діяльності сприятливо впливає, як на аудиторів, так і на замовників аудиторських перевірок. З одного боку, зменшується кількість даних, що обробляються вручну, відбувається економія часу виконання однотипних процедур, стає можливим тривале зберігання та багаторазове використання інформації, тобто спрощуються завдання, що ставляться перед аудиторами. З іншого боку, замовник має можливість отримати аудиторський висновок, що має більш обґрунтований науковий характер і в найкоротші терміни завдяки використанню сучасних технологій.

Аналізуючи програми аудиторської діяльності, можна сказати, що вони дають можливість виконати перевірку фінансової, податкової й іншої звітності завдяки закладеному в них механізму звіряння взаємозалежних показників. Також забезпечують проведення фінансового аналізу за різними методиками і розраховують велику кількість економічних показників, дають змогу складати й аналізувати бізнес-плани. Деякі програми містять можливість трансформації фінансової звітності до міжнародних стандартів МСФЗ, наприклад, Pro-Invest Consulting (Audit Expert, Project Expert). Останнім часом засоби фінансового аналізу часто інтегрують у системи бухгалтерського обліку та управління підприємством, наприклад у розробки фірм «Галактика», «Інфософт», «Інтелект-Сервіс», «R-Style Software Lab» тощо.

Серед спеціалізованого аудиторського програмного забезпечення, яке представляє собою завершенні програмні продукти для продажу, можна назвати лише п’ять таких продуктів, а саме програмний продукт «Асистент Аудитора» (розробник фірма «Сервіс-аудит»), програмний продукт «Помощник аудитора» (фірма «Гольдберг-аудит»), програмний продукт «Abacus Professional», програмний комплекс «Експресс- Аудит: ПРОФ» та програмний продукт «IT Audit: Аудитор» (КСБ «Мастер- Софт») [2].

Програма автоматизації роботи аудитора повинна враховувати професійні вимоги. Передусім програмний комплекс має включати методологічний блок, що дозволяє використати різні методики і технології проведення аудиту. Одна з умов – наявність функцій управління проектною діяльністю, що дозволить вирішувати як організаційні питання, так і питання безпосереднього керування перевіркою. Також мають бути реалізовані функції управління підприємством: планування і облік ресурсів, витрат, робочого часу, фінансовий облік, розрахунок економічних показників діяльності.

На сьогодні автоматизація є перспективним напрямом розвитку аудиту, оскільки використання автоматизованих інформаційних систем та технологій сприяє розширенню спектра аудиторських послуг, покращенню їх якості, зменшенню трудомісткості цих послуг, підвищенню інтелектуалізації аудиторської роботи. Потреби практики на сьогодні не забезпечені якісними програмними рішеннями, тому існує необхідність в створенні автоматизованої інформаційної системи, що задовольняла б основні вимоги аудиту.

Список використаних джерел

1. Бондаренко О.В. Вдосконалення методики проведення аудиту страховика із застосуванням комп'ютерних технологій [Текст] / О.В. Бондаренко // Національний лісотехнічний університет України. Збірник науково- технічних праць – Науковий вісник 2007р. – вип.17.8. – С.290-301.

2. Зоріна О.А. Автоматизація аудиту в Україні: проблеми та перспективи розвитку [Текст] / О.А. Зоріна // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. – 2008р. – №2 – С.25-30.

3. Івахненков С.В. Поняття комп'ютерного контролю та аналізу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Menedzhment/2009_11/ivachnenko.html

4. Богатова Т. Грядет автоматизация аудита // PC Week/RE (516)6`2006 [Электронный ресурс] /Режим доступа: http://www.pcweek.ru/]

СЕКЦІЯ 5
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ І АУДИТУ

SECTION 5
INFORMATION TECHNOLOGY IN THE ACCOUNTING, ECONOMIC ANALYSIS AND AUDIT

Адамик Оксана
к.е.н., доцент
Тернопільський економічний національний університет
м. Тернопіль, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ DATA MINING ДЛЯ АНАЛІЗУ КОШТОРИСУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

У оперативних базах даних накопичується значний обсяг інформації, що характеризує фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання. Вирішення задач аналізу можна здійснювати, використовуючи стандартний апарат запитів до баз даних, а окрім того застосувати методи інтелектуального аналізу даних. У західній літературі використовують термін Data Mining (DMg), що дослівно перекладається як добування даних, „знаходження знань у базах даних", „інтелектуальний аналіз даних".

Класичне визначення технології „видобування даних" (Data Mining) звучить таким чином: це виявлення в початкових („сирих") даних – раніше невідомих, нетривіальних, практично корисних і доступних інтерпретації знань. Тобто інформація, знайдена в процесі застосування методів Data Mining, повинна бути нетривіальною і раніше невідомою, наприклад, отриманий показник середніх продажів не є таким. Знання повинні описувати нові зв'язки між властивостями, передбачати значення та характеристики одних параметрів на основі інших. Основна мета Data Mining полягає у виявленні прихованих правил і закономірностей у великих масивах даних.

Інтелектуальний аналіз даних (DMg) – це процес підтримки прийняття рішень, заснований на пошуку в даних прихованих закономірностей (шаблонів інформації). Більшість методів ІАД була спочатку розроблена в рамках теорії штучного інтелекту в 70-80-х рр. XX в. Вони набули поширення тільки останніми роками як надбудова над сховищами даних (DW).

„Сировиною" для DMg можуть бути:

– плоскі таблиці оперативних баз даних. Саме з них і починалася історія

DMg;

– дані, одержані після обробки за допомогою OLAP-технологій. У багатьох випадках їх використання є більш ефективним.

Data Mining є, практично, надбудовою над OLAP-системою.

Як відомо, координування і контроль виконання кошторису здійснюється органами Державної Казначейської служби України. Тобто інформація акумулюється у „одному місці", що створює сприятливі для застосування DMg-інструментів в аналізі кошторису бюджетних установ. Раніше [2] нами вказано про сприятливі передумови використання OLAP-систем у бюджетних установах. Дані про їх фінансово-господарську діяльність добре піддаються формалізації, їх можна представити у вигляді гіперкуба або полікуба. Останні у свою чергу є „сировиною" для обробки інструментами OLAP-систем і надалі DMg-систем, або відразу ж засобами DMg.

Якщо у межах технології OLAP основний тягар аналізу лягає на плечі людини, то використання Data Mining перекладає тягар формулювання гіпотез і виявлення незвичних шаблонів на комп'ютер.

У загальному випадку DMg складається з трьох стадій [4]:

1) виявлення закономірностей (вільний пошук (Discovery)). На цій стадії здійснюються такі процеси як: а) виявлення закономірностей умовної логіки (Conditional Logic), б) виявлення закономірностей асоціативної логіки (Associations and Affinities), в) виявлення трендів і коливань (Trends and Variations);

2) використання виявлених закономірностей для передбачення невідомих значень (прогнозне моделювання (Predictive Modeling)) включає у себе такі дії як передбачення невідомих значень (Outcome Prediction) та прогнозування розвитку процесів (Forecasting);

3) аналіз винятків (Forensic Analysis), призначений для виявлення і тлумачення відхилень і аномалій у знайдених закономірностях (Deviation Detection).

Задачі DMg класифікують перш за все за типами інформації, що витягується, тобто за видами знайдених закономірностей. Виділяють наступні п'ять видів задач:

1. Класифікація – дозволяє виявити ознаки, що характеризують однотипні групи об'єктів (класи), для того, щоб за відомими значеннями цих характеристик можна було віднести новий об'єкт до того або іншого класу. Передбачається, що характеристики класів відомі наперед (до аналізу). Як методи рішення задачі класифікації застосовують алгоритм найближчого сусіда (Nearest Neighbor), індукцію дерев рішень, «навчені вчителем» нейронні мережі.

2. Кластеризація – розповсюдження ідеї класифікації на складніший випадок, коли самі класи не призначені. В результаті виконання процедури кластеризації початкові дані розбиваються на однорідні групи (кластери). Це дозволяє установі виробити по відношенню до кожної з груп (наприклад, до груп покупців) певну політику. Задача кластеризації значно складніша за задачу класифікації. У даний час найбільш часто задачі кластеризації вирішуються методом «навчання без вчителя» спеціального виду нейронних мереж.

3. Виявлення асоціацій. Асоціація – закономірність в даних, що фіксує настання двох (або більш) одночасних подій. Типовий приклад асоціації

досліджується в задачі визначення пар виписаних одночасно документів (наприклад, накладна і податкова накладна, платіжне доручення про виплату заробітної плати на дебетові картки працівників і платіжне доручення про сплату податків і зборів, пов'язаних з оплатою праці, тощо).

4. Виявлення послідовностей. Послідовність – закономірність у даних, що фіксує настання подій не одночасно, а з деяким певним розривом в часі. Таким чином, асоціація є окремий випадок послідовності з нульовим тимчасовим лагом. Наприклад, виписування відрядного посвідчення працівникові й авансовий звіт про витрачені кошти; податкова декларація і платіжне доручення про сплату податків.

5. Прогнозування – формалізована процедура прогнозу, яка на основі дослідження поточних і минулих даних дозволяє оцінити майбутні значення числових показників.

Існують два способи впровадження нової інформаційної технології в локальні інформаційні структури:

1) пристосування її до організаційної структури мережі розпорядників бюджетних коштів;

2) модернізація організаційної структури з метою найбільш ефективного використання нової інформаційної технології.

Перший спосіб є дешевшим і не вимагає великих змін в організації діяльності мережі розпорядників бюджетних коштів. Проте, ефект від його впровадження може бути незначним. Другий спосіб вимагає більших капіталовкладень, але забезпечує якісно новий рівень діяльності суб'єктів державного сектора економіки. Зокрема, нами вказувалась у [1] доцільність запровадження для бюджетних установах хмарних обчислень.

Основною перевагою методів Data Mining є здатність виявляти нові знань, які неможливо отримати методами статистичного, регресивного аналізу або економетрики. Засоби інтелектуального аналізу входять до складу найрозвиненіших ІАС, тому у зв'язку з складністю виконуваних задач інтелектуальний аналіз частіше реалізується автономними програмними системами.

Список використаних джерел

1. Адамик О.В. Інструменти “хмарних обчислень” як фактор удосконалення обліку в бюджетних установах / О.В. Адамик // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль: “Економічна думка”, 2015. – Том 19. – № 2. – С. 179-184.

2. Адамик О.В. Використання інструментів технологій OLTP та OLAP для обліку й аналізу виконання кошторису бюджетних установ / О.В. Адамик // Наука молода, 2015. – № 23. – 225 с. – С. 195-201.

3. Діденко Д.Г. Бази даних та інформаційні системи: Лекція 25. Системи аналітичної обробки даних OLAP – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.simulation.kiev.ua/dbis/lection25.html

4. Щавелёв Л.В. Оперативная аналитическая обработка данных: концепции и технологии – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.olap.ru/basic/olap_and_ida.asp

Іванова Ірина
магістрант
Стендер Світлана
к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий результат сьогодні – це не тільки результат успішної роботи підприємства вчора, а й грошовий потік завтра [1]. Звіт про фінансові результати дає змогу оцінити обсяги і динаміку валового та чистого прибутку за видами діяльності підприємства (основною, операційною, фінансовою та інвестиційною), зробити висновки про їх структуру, а також охарактеризувати показники рентабельності.

Слід зазначити, що у Звіті про фінансові результати відображають дохід (виручку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за принципом брутто, тобто без нарахування наданих знижок. Повернення проданих товарів, комісійних винагород та інших сум, що підлягають виключенню з доходів, для відображення яких призначена стаття "Інші відрахування з доходу". Виділення окремим показником чистого доходу від реалізації продукції дозволяє визначити його суму після відрахування ПДВ, акцизного збору, інших сум, які не є доходом підприємства.

Проведені нами дослідження показали, що суму виручки від реалізації продукції не можна кількісно ототожнювати із сумою доходу. Різниця між ними полягає в тому, що суму виручки від реалізації коригують на суму ПДВ та акцизного збору. Так, у звіті про фінансові результати містяться такі статті: "Дохід (виручка) від реалізації (товарів, робіт, послуг)" та "Чистий дохід від реалізації продукції", зміст яких припускає ідентичність категорій "дохід" і "виручка від реалізації".

Відповідно до МСБО 1 "Подання фінансових звітів", другим компонентом після Балансу є Звіт про прибутки і збитки, тобто звіт про доходи, витрати та фінансові результати діяльності суб'єкта господарювання за певний період. Звіт надає інвесторам і кредиторам важливу фінансову інформацію для оцінки минулої діяльності підприємства та ризику недосягнення ним очікуваних результатів, що впливатиме в майбутньому на розмір дивідендів, сплату відсотків, погашення кредитів тощо.

Елементами, які безпосередньо пов'язані з визначенням прибутку (збитку), є доходи і витрати. За вимогами достовірності (однієї з якісних характеристик фінансових звітів) усі статті доходів і витрат, визначені за період, мають бути включені у звіт про прибутки і збитки. Проте за деяких обставин (наприклад, виправлення помилок та вплив змін облікових політик) певні статті можна не

враховувати при визначенні прибутку або збитку за поточний період. Також існують статті, які відповідають визначенню доходів або витрат, але розглядаються іншими стандартами і, як правило, виключають з прибутку або збитку.

Доходи та витрати можуть відображатися у Звіті у розрізі видів діяльності (наприклад, доходи від основної діяльності підприємства, доходи від інших операцій). Таке подання інформації буде доречно для прийняття економічних рішень щодо оцінки здатності суб'єкта господарювання в майбутньому генерувати грошові кошти та їх еквіваленти від різних видів діяльності. Але при дослідженні було виявлено, що при такому розмежуванні доходів і витрат необхідно брати до уваги характер діяльності суб'єкта господарювання. Статті, в яких певний суб'єкт господарювання наводить результат одного виду діяльності, другому буде слугувати для відображення результатів іншої діяльності. Наприклад, операції купівлі-продажу цінних паперів для фондової біржі є результатом операційної діяльності, тоді як для комерційної компанії такі операції належать до фінансової діяльності.

Методологічні засади відображення доходу в обліку та у фінансовій звітності визначені МСБО 18 "Дохід", що акцентує увагу на таких аспектах: оцінці доходу; визначенні критеріїв визначення доходу; умовах, за яких ці критерії будуть задоволені. Аналогом в Україні є П(С)БО 15 «Доход», яке регламентує порядок формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та розкриття її у фінансовій звітності. Основні положення цих документів схожі. Зокрема, основну увагу зосереджено на визнанні та класифікації доходів, їх оцінці та розкритті інформації про доходи у фінансовій звітності та примітках.

Дохід, що виникає в результаті діяльності підприємства, може бути у вигляді виручки від реалізації готової продукції, товарів, робіт у вигляді роялті, дивідендів або відсотків від цінних паперів, орендної плати. Проте дохід – це не завжди надходження грошових коштів або їх еквівалентів, пов'язане з продажем, надання послуг, отримання відсотків тощо. Отримання доходу може приводити до збільшення й інших активів (наприклад дебіторської заборгованості, виробничих запасів) та супроводжуватися погашенням зобов'язань (наприклад, коли підприємство відвантажує готову продукцію, за яку раніше було отримано авансовий платіж від покупця).

Для відображення витрат у фінансовій звітності в Україні застосовуються норми П(С)БО 16 «Витрати», в якому визначено, зокрема порядок визначення і склад витрат. Аналогічний МСФЗ відсутній, проте основні принципи відображення витрат у фінансовій звітності визначені Концептуальною основою складання та подання фінансових звітів та МСБО 1 "Подання фінансових звітів", МСБО 19 "Виплати працівникам", МСБО 23 "Витрати на позики".

Як передбачено в пункті 94 Концептуальної основи, витрати визначаються у Звіті, коли виникає зменшення майбутніх економічних вигод, пов'язаних зі зменшенням активів або зі збільшенням зобов'язань, які можна достовірно виміряти. Це означає, що визначення витрат відбувається одночасно з визначенням збільшення зобов'язань (наприклад, нарахування зарплати

працівникам) або зменшення активів (наприклад, реалізація товару).

Витрати визначаються виходячи із принципу відповідності, тобто включаються до Звіту в періоді, коли був визнаний дохід, для отримання якого було здійснено ці витрати. Наприклад, матеріальні витрати, заробітна плата, накладні витрати, що включені до складу собівартості продукції, визначаються як витрати і відображаються у Звіті в періоді отримання доходу від реалізації цієї готової продукції. Але іноді прямий зв'язок між витратами та доходами встановити важко: наприклад, такі довгострокові активи як основні засоби можуть забезпечувати економічні вигоди протягом багатьох років [3].

Отже, фінансові результати відображаюсь мету підприємницької діяльності, її доходність, і є вирішальними для підприємства. Окрім його керівництва і колективу вони цікавлять вкладників капіталу, кредиторів, державні органи, фондові біржі та ін.

Список використаних джерел

1. Тютюнник В. Факторний аналіз прибутку / В. Тютюнник // Справочник экономиста. – 2010. – № 10. – С. 35- 42.

2. Шипіна С. Б. Сутність поняття «фінансові результати» як об’єкта бухгалтерського обліку / С. Б. Шипіна // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 1 (59). – С. 229 – 232.

3. Янковий О.Г. Фактори формування прибутку підприємства / О.Г. Янковий, Г.В. Кошельок // Вісник соціально-економічних досліджень. – № 3. – 2011. – С. 298-305.

Костик Валентина
магістр
Науковий керівник: Мазур Н.А., д.е.н., професор
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам’янець-Подільський, Україна

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОЧОГО ПРОЦЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Інформатизація робочого часу в сучасних умовах базується в основному на використанні обчислювальної техніки. Це – багатоаспектний процес, що включає в себе:

- формування відповідної техніко-технологічної бази (із застосуванням новітніх інформаційних технологій та сучасних електронно-обчислювальних засобів;
- організацію виробництва та сфери розподілу інформаційно-обчислювальних послуг;
- створення дієвої системи управління даними процесами;

• впровадження та експлуатацію прогресивних форм, методів і засобів проведення інформаційної діяльності в процесах управління, а також створення для цього необхідних матеріально-технічних, соціальних, організаційно-економічних умов.

Застосування комп'ютерної техніки дозволяє прискорити обробку облікової інформації та передачу її за всіма напрямками. Поряд з обліковою інформацією з допомогою комп'ютера можна отримувати оперативно і вчасно всю інформацію для забезпечення системи бухгалтерського обліку, а тому однією з вирішальних складових матеріально-технічного забезпечення бухгалтерського обліку є його комп'ютеризація та програмне забезпечення.

Плануючи технічне забезпечення на підприємстві, спочатку беруть за основу потреби інформаційного забезпечення, після чого передбачають і формують перелік облікових, аналітичних та контрольних робіт, що будуть автоматизовані. На підставі цього складають перелік технічних засобів, відповідне програмне забезпечення, що найбільше відповідає вимогам та потребам користувача [1].

Важливим елементом є організація застосування відповідних методичних інструментів щодо обраного програмного забезпечення і, безумовно, добір кваліфікованих кадрів, що забезпечуватимуть раціональну експлуатацію всього комплексу технічного забезпечення. За функціональними можливостями бухгалтерські програми поділяються на такі класи:

1. Міні-бухгалтерія. До цього класу належать програми, призначені для бухгалтерій з малою чисельністю працівників (від одного до трьох) без явного їх закріплення за конкретними розділами обліку. Програми орієнтовані на малий бізнес і реалізують функції ведення синтетичного і вартісного аналітичного обліку, дають змогу вводити та обробляти бухгалтерські проведення, оформляти невелику кількість первинних документів та формувати звітність.

2. Інтегрована бухгалтерська система. До цього класу належать програми, що об'єднують і підтримують ведення всіх основних функцій і розділів бухгалтерського обліку. Реалізовані в рамках єдиної програми, ці системи орієнтовані, в основному, на малий і середній бізнес і призначені для бухгалтерій чисельністю від двох до п'яти осіб. Інтегровані системи розраховані, в основному, на роботу на одному комп'ютері, хоча можливі варіанти їх використання на декількох комп'ютерах, а також у локальній мережі. При цьому на кожному комп'ютері відображається здебільшого вся система.

3. Бухгалтерський конструктор — бухгалтерська система з розширеними інструментальними можливостями. Така програмна система являє собою універсальну заготовку, з якої за допомогою настроювання можна зробити програму для певного застосування (у певній фірмі). Програма включає спеціальну вбудовану процедурну мову (макромову), засоби налаштовування і має гнучку модульну архітектуру. Адаптація програми до конкретних умов обліку може здійснюватись або самим користувачем, або дилером розробника. До цього класу належать:

— система «1С:Бухгалтерія», яка має вбудовану макромову, інструментальні засоби настроювання;

— «Акцент-бухгалтерія» («Імпакт») включає вбудовану об’єктно-орієнтовану мову, спеціальні засоби налаштування – «майстри»;

— «Універсал» (ТОВ «СофтПро») включає середовище проектування структур планів рахунків, об’єктів обліку, структур режимів, первинних документів, схем проведень по них, методів перегляду, звітної документації,

4. Бухгалтерський комплекс – це сукупність програм, що реалізують функції як окремих розділів обліку, так і бухгалтерського обліку в цілому. Бухгалтерський комплекс реалізується як комплекс АРМ (автоматизоване робоче місце) відповідних основних розділів або ділянок бухгалтерського обліку і передбачає мережеві засоби обміну даними між окремими АРМ та об'єднання інформації для зведення балансу, одержання синтетичних вихідних форм і формування звітності.

5. Бухгалтерія-Офіс — бухгалтерська підсистема у складі системи автоматизації управління підприємством. Компонентами системи є: функціонально повна система бухгалтерського обліку, підсистем планування, управління, діловодства, елементи аналізу та прийняття рішень. Бухгалтерська підсистема у цій системі не є головною, більшого значення набуває підтримання функцій і задач управління. Підсистема бухгалтерського обліку входить до складу програмних комплексів «Галактика», «ІТ-підприємство», «Комплексна планово-економічна і бухгалтерська система».

6. Системи на замовлення — системи на базі типового бухгалтерського ядра, що індивідуально доопрацьовуються і впроваджуються. Цьому класу притаманні індивідуальне налаштування відповідно до вимог клієнта, навчання користувачів, введення в експлуатацію та обов'язковий подальший супровід. Здебільшого такі системи мають високу вартість.

7. Системи обліку за міжнародними стандартами — системи, що забезпечують підтримання як вітчизняних, так і найбільш поширених західних стандартів обліку та звітності (ОААР, ІА8), підтримують декілька мов і валют, найбільш поширені форми внутрішньофірмової звітності тощо. Насамперед, таким вимогам мають відповідати системи, призначені для іноземних фірм і спільних підприємств.

8. Консультаційні бухгалтерські системи — системи для зберігання та регулярного оновлення баз нормативних документів і роботи з ними. Представниками таких систем є:

— інтегрована система, що об'єднує «1С: Підприємство» і комп'ютерну правову систему «Ліга: Закон» (спільний проект Лабораторії Форт та ІАЦ «Ліга»);

— система «Парус-консультант» (ТОВ «Парус») являє собою інформаційно-аналітичну систему із законодавства України, що містить офіційні документи з бухгалтерського обліку та аудиту, роз'яснювальну інформацію, визначення юридичних і фінансово-економічних термінів, посилання на друковані видання. На теперішній час у базі даних ІАС "Парус-консультант" зібрано понад 60000 нормативних документів України, що регулюють фінансово-господарську та адміністративну діяльність юридичних і фізичних осіб (порядок оподаткування, ведення бухобліку, зовнішньоекономічну діяльність тощо) [2, с. 78].

Незважаючи на всі проблеми, комп'ютеризовані системи є перспективними,

тому будуть і надалі розвиватися. Отже, глибокі знання комп'ютерної техніки та програмування є невід'ємною частиною знань фахівців з обліку.

Список використаних джерел

1. Сазонець О.М. Інформаційні системи і технології в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю: навч. посібник / О.М. Сазонець. – Київ : Центр учб. л-ри, 2014. – 256 с. – На укр. мові. – ISBN 978-617-673-286-0.

2. Плескач В.Л. Інформаційні системи і технології на підприємствах: підручник / В.Л. Плескач, Т.Г. Затонацька. – К. : Знання, 2011. – 718 с.

Ласкіна Юлія
студентка
Погребняк Вікторія
студентка
Науковий керівник: Коновалова О.В., к.е.н
Криворізький економічний інститут
м. Кривий Ріг, Україна

ВДОСКОНАЛЕННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Для здійснення безперебійної діяльності будь-якого підприємства необхідно мати певний запас сировини, матеріалів та інших матеріальних цінностей, які використовуються в процесі виробництва. Запаси є об’єктивною необхідністю, адже вони займають особливе місце на підприємстві, оскільки виробничі запаси є однією з основних складових при формуванні собівартості готової продукції. Виходячи з цього, актуальним є вивчення основних етапів та методів аналізу виробничих запасів та, що не менш важливо, його автоматизації на підприємстві.

В сучасних умовах сільськогосподарські підприємства потребують значних змін в структурі управління господарською діяльністю. Особливо, велике значення має аналіз визначення мінімальної кількості виробничих запасів, необхідних підприємству, адже матеріальні витрати займають найбільшу питому вагу. Ця тема є актуальною та важливою, тому що ефективне використання виробничих запасів, забезпеченість ними та автоматизація приведе до зменшення собівартості продукції, підвищення рентабельності, покращення фінансового стану підприємства.

Аспект аналізу виробничих запасів досліджували багато науковців: Сопко В.В., Завгородній В. П., Бутинець Ф. Ф., Попович П. Я. та ін. [1-3]. Проте, це питання залишається недостатньо дослідженим.

Головною умовою успішного господарювання є наявність і раціональне використання виробничих запасів. Для полегшення аналізу запасів, необхідна автоматизація цього процесу, яка дозволить зекономити час та надати більш точні результати.

В процесі аналізу здійснюються такі кроки дослідження:

1. Аналіз матеріаломісткості всієї виробленої підприємством валової продукції;
2. Аналіз матеріаломісткості по конкретному виду продукції;
3. Аналіз матеріаломісткості одиниці продукції.

Щоб отримати об'єктивну оцінку забезпеченості виробничими запасами сільськогосподарських підприємств, необхідно провести аналіз їх структури, який дозволить виявити основні тенденції змін.

Одним з аспектів функціонування оборотних активів на сільськогосподарському підприємстві є те, що ефективність їх використання, більш за все, пов'язана з інтенсивністю вкладення їх на одиницю земельної площі. Тому, при зростанні площі угідь збільшується потреба в виробничих запасах, в результаті чого зростає собівартість продукції, яка буде випущена.

Іншим важливим аспектом при аналізі є оцінка фінансового стану підприємства, адже чим нижча забезпеченість підприємства виробничими запасами, тим нижчими є показники фінансового стану. Також треба визначити тривалість операційного і фінансового циклу та зробити порівняльну характеристику з показниками ефективності використання оборотних активів, що дасть можливість прогнозувати та виявити резерви.

У даний час на сільськогосподарських підприємствах використовують застарілі норми запасів, які не реформувалися протягом останніх 20 років. Галузеві науково-дослідницькі інститути вже не існуючої держави (СРСР), що були на бюджетному фінансуванні, ліквідовано. В Україні не відновлено подібну систему галузевих науково-дослідницьких інститутів, хіба що у військово-промисловому комплексі, металургії та літакобудуванні. На багатьох сільськогосподарських підприємствах використовуються застарілі програми для обліку, або не використовуються взагалі, що, в значній мірі, гальмує процес інтеграції України у світове господарство.

Результативність роботи будь-якого підприємства в наш час багато в чому залежить від вибору програмного забезпечення, особливо що стосується управлінських процесів.

На сьогодні існує декілька варіантів автоматизації для полегшення обліку та аналізу:

1. Використання електронних таблиць (Excel, Lotus і т. д.) – найекономічніший варіант автоматизації. Одним із недоліків є велика ймовірність виникнення помилок через «напівавтоматизований» режим введення даних, невисока ступіть оперативності облікових даних;
2. Спеціалізовані програми із ведення бухгалтерського обліку (1С Бухгалтерія, Парус, МІКСТ, Кварц та ін.) - забезпечує вирішення всіх завдань, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства.

3. Самостійно написані програми (наприклад, макроси в Excel, SQLServer) – вимагає наявності в штаті підприємства працівників, які мають спеціальні знання (програмісти) для написання програми в сфері автоматизації обліково-аналітичних робіт.

4. ERP-системи, які дозволяють автоматизувати практично всі процеси в підприємстві. ERP-система – це інформаційна система для ідентифікації і планування всіх ресурсів підприємства, які необхідні для здійснення продаж, виробництва, закупівель і обліку у процесі виконання клієнтських замовлень [4].

Незважаючи на те, який варіант буде обраний в процесі автоматизації обліково-аналітичних робіт основними засадами повинні стати:

- системний підхід;
- інтеграція економічної інформації;
- принцип одноразового вводу та багаторазового використання інформаційної бази.

В процесі автоматизації економічного аналізу, незважаючи на істотну економічну віддачу від використання автоматизованих форм його ведення та значну необхідність в автоматизації, недостатньо використовується обчислювальна техніка. Головною причиною відсутності впровадження автоматизації аналізу є нестача розробленої відповідної методики. Необхідно зазначити, що у сучасних спеціалістів аграрного сектору не має належної кваліфікації, необхідної для використання в роботі сучасної обчислювальної техніки для здійснення аналізу в режимі автоматизації. Цей процес вдосконалення обліково-аналітичної роботи вважається перспективним.

Отже, безперервний аналіз запасів та їх автоматизація дає можливість запобігти негативних тенденцій, які можуть завадити безперебійному процесу функціонування підприємства. Тому, від аналізу залежать кінцеві результати підприємства.

Автоматизація на сільськогосподарських підприємствах потребує значних капіталовкладень. Але вона, безперечно, є необхідністю для аграрного сектору. Впровадження автоматизованої системи забезпечить ефективність обліково-аналітичних робіт та подальший розвиток підприємства.

Список використаних джерел

1. Сопко В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник / В.В. Сопко, В.П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2004.

2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2003.

3. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник / П.Я. Попович. – Тернопіль : Економічна думка, 2000.

4. Івахненков С.В. Сучасні інформаційні технології управління підприємством та бухгалтерія: проблеми і виклики / С.В. Івахненков // Бухгалтерський облік і аудит: Науково-практичний журнал - Київ, 2006. - № 4.

Мужичок Олег
магістрант
Науковий керівник: Стендер С.В., к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ПИТАННЯ ЩОДО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Нові економічні відносини проникають у всі сфери господарської діяльності підприємств України. Тому необхідною умовою підтримання виробничого процесу на підприємстві є наявність достатньої кількості виробничих запасі. У ході їх використання збільшуються витрати на виробництво. Отже, запаси є вагомою частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності; при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан. Це в свою чергу вимагає повної, достовірної інформації про наявність та рух виробничих запасів, яку може надати бухгалтерський облік, який в даному випадку слід розглядати як елемент господарської інформаційної системи, яка генерує та інтерпретує всю базу інформаційного потоку, надану різними ринковими системами для ефективного управління.

Концептуальні питання та економічна природа матеріальних запасів за результатами проведених досліджень щодо визначення економічної сутності матеріальних запасів, їх складу та уточнення термінології зроблено висновок, що хоча дискусії з цих питань ведуться десятиріччями, проте ще й досі не досягнуто необхідної чіткості та послідовності в їх вирішенні. Відсутність єдиної термінології при наявності різної методичної й теоретичної бази призводить до плутанини та необґрунтованих ускладнень, що мають бути виключеними.

На базі критичної оцінки змісту спеціальної економічної літератури, розкрито економічну сутність "виробничих запасів", "матеріальних запасів" та "запасів", визначено відмінність цих категорій. Відмінність цих категорій полягає в тому, що виробничі запаси – це складова частина матеріальних запасів, а матеріальні запаси – складова частина запасів. Єдиний підхід при застосуванні цих економічних категорій буде досягнутий, якщо ці поняття знайдуть чітке трактування у П(С)БО 9 "Запаси", як одному з найважливіших документів, що регламентує їх облік. На сьогодні ж у П(С)БО 9 "Запаси" є лише визначення терміну "запаси". Досліджуючи класифікацію матеріальних запасів було відзначено той факт, що класифікація є вихідним моментом побудови обліку матеріальних запасів. Оскільки склад матеріальних запасів на підприємствах широкий і різноманітний, то для обліку потрібно згрупувати запаси за певними ознаками тобто класифікувати.

Серед досліджених існуючих класифікацій для організації синтетичного обліку матеріальних запасів доцільно застосовувати їх класифікацію за призначенням і роллю запасів на різних стадіях операційного циклу, а для

побудови аналітичного обліку – класифікацію за технічними ознаками (група, найменування, тип, вид, сорт, ступінь готовності до використання у виробництві). Інші ж класифікаційні ознаки (за сферою діяльності господарюючого суб'єкта, за "формою існування" запасів, за видами діяльності підприємства) є непридатними для цілей бухгалтерського обліку так як їх елементи є недостатньо деталізованими.

Таким чином, можна зробити висновок, що нормативна база України з обліку запасів повинна бути приведена у відповідність з новим механізмом господарювання, а проблемні питання щодо обліку виробничих запасів слід вирішувати як організаційно, так і економічно.

Необхідною умовою підтримання виробничого процесу на підприємстві є наявність достатньої кількості виробничих запасів. Так, щоб здійснювати процес виробництва, підприємство повинно мати необхідні запаси сировини, матеріалів, палива, будматеріалів, запасних частин, інших виробничих запасів. У ході їх використання збільшуються витрати на виробництво. Результатом процесу виробництва є створення готової продукції, унаслідок чого предмети праці переходять у форму готової продукції.

Отже, запаси є вагомою частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності; при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан. Це в свою чергу вимагає повної, достовірної інформації про наявність та рух виробничих запасів, яку може надати бухгалтерський облік, який в даному випадку слід розглядати як елемент господарської інформаційної системи, яка генерує та інтерпретує всю базу інформаційного потоку, надану різними ринковими системами для ефективного управління.

Список використаних джерел

1. Іващенко Ю. Шляхи покращення організації обліку виробничих запасів / Юлія Іващенко // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД». – 2012.

2. Лень В. С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: Навч. посібн. / В.С. Лень, В.В. Гливенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 556 с.

3. Собчук Т. Сучасні проблеми удосконалення ведення обліку виробничих запасів на підприємстві / Таїса Собчук // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – 2013.

Прельс Елизавета
студент
Сазанкова Янина
студент
Алейникова Юлия
ассистент
Могилевский государственный университет продовольствия
г. Могилев, Республика Беларусь

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ НОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В БУХГАЛТЕРСКОМ УЧЕТЕ И АНАЛИЗЕ

За последние годы в нашей стране произошли значительные положительные изменения в структуре рынка информационных технологий: основную роль стали играть крупные поставщики, развивается качественный сервис, формируются дилерские сети. Но при существовании на рынке множества бухгалтерских программ, удовлетворяющих самые разнообразные к ним требования, задача выбора программы для конкретного предприятия остается весьма затруднительной. Ведь приобретение и внедрение элементов программного обеспечения требует значительных материальных и трудовых ресурсов; затрат ресурсов требует также практическое использование информационных систем. То есть, с одной стороны, автоматизация учетных процессов является объективной необходимостью, совершенствовать организацию и формы бухгалтерского учета возможно только на базе новейших технологических средств. Но, с другой стороны, для того, чтобы правильно выбрать систему автоматизации бухгалтерского учета, удовлетворяющую всем запросам предприятия, а ещё лучше и учитывающую определенные специфические особенности деятельности предприятия, необходимо четко представлять систему ведения бухгалтерского учета на предприятии и рынке предлагаемых программных продуктов. Оптимальное решение двухсторонней задачи позволит обеспечить современные требования, предъявляемые сегодня к организации бухгалтерского учета на предприятии.

Для финансово-экономического анализа деятельности предприятия, разработки и оценки планов его развития, анализа отклонений плана от факта предназначены программные продукты серии «Аналитик»: «ИНЭК-АФСП», «ИНЭК-АДП», «ИНЭК-Аналитик», «ИНЭК-Холдинг».

В программном комплексе «ИНЭК-АФСП (анализ финансового состояния предприятия)» рассчитывается комплексная оценка финансового состояния предприятия и его рейтинг по отношению к другим организациям. Формируется 15-ти страничное текстовое заключение с анализом финансового состояния и рекомендации по преодолению сложившегося положения.

Программный комплекс «ИНЭК-АДП (анализ деятельности предприятия)» предназначен для оценки эффективности использования материально-сырьевых, топливно-энергетических и трудовых ресурсов. Здесь также можно рассчитать уровень безубыточности и запас финансовой прочности.

Программный комплекс «ИНЭК-Аналитик» позволяет проводить анализ финансово-экономической деятельности предприятий и организаций, занимающихся производством и оказанием услуг, их мониторинг и сравнение, разработку и анализ бизнес-плана предприятия, плана финансового оздоровления, инвестиционного проекта, оценку стоимости предприятия(бизнеса).

Программный комплекс «ИНЭК-Холдинг» завершает серию и позволяет выполнить полный комплекс работ по анализу финансово-экономической деятельности, мониторингу, сравнению и планированию предприятий и организаций всех видов деятельности.

Одними из наиболее популярных и хороших программ для ведения бухгалтерии на предприятиях являются «1С: Бухгалтерия», «Парус», «БЭСТ» и некоторые другие.

Система «1С: Бухгалтерия» на сегодняшний день это самый известный и продаваемый продукт. Популярность этой программе обеспечили мощная реклама, развитая дилерская сеть, невысокая цена и грамотная маркетинговая стратегия. Основные возможности системы легко укладываются в схему «проводка – главная книга – баланс». В базовый комплект поставки входит некоторый набор заполняемых форм первичных документов, которые при необходимости можно перенастроить, изменить форму и алгоритм заполнения. Для этого надо воспользоваться внутренним макроязыком, освоение которого требует некоторой квалификации. В целом программу «1С: Бухгалтерия» можно отнести к подклассу инструментальных систем для квалифицированного бухгалтера малого предприятия, поскольку она требует некоторой настройки для дальнейшего индивидуального пользования. Хотя базовые компоненты недоступны пользователю, функциональные конфигурации, написанные на встроенном языке, полностью доступны для модификации. Это предоставляет пользователям возможность быстро и эффективно модифицировать конфигурацию, с которой работает предприятие, вводить в нее новые задачи, документы, системы учета, подстраиваться под изменение законодательства. Для этого требуется работа программистов, знающих встроенный язык среды«1С:Предприятие» и ее систему взаимосвязанных компонентов.

В новой версии «1С: Бухгалтерии 8.0» значительно расширены возможности ведения планов счетов, поддерживается ведение многомерной аналитики, реализована двухуровневая система регистрации информации о движении средств, производится объединение вводимых проводок в операции, реализован единый механизм построения отчетов. В новой версии имеются более мощные средства для организации работы «от документа», которые сочетаются с развитыми режимами ручного ввода операций (работа с журналом операций и проводок, типовые операции). В системе версии 8.0 присутствует весь стандартный набор сервисных возможностей системы. Типовые конфигурации программы

«1С:Предприятие» представлены такими законченными решениями как «Бухгалтерский учет», «Зарплата и кадры», «Торговля и склад», «Производство, услуги, бухгалтерия». Кроме того, существуют типовые конфигурации для самых разных видов деятельности, в том числе «Автосервис», «Строительство», «Бюджетное управление», «Финансовый анализ», «Производственный учет», «Бухгалтерия для бюджетных предприятий», «Гостиница» и другие. Количество предлагаемых типовых решений на платформе «1С» значительно превышает возможное количество типовых решений на базе любой другой системы.

Программа «Парус» предназначена для малых и средних хозрасчетных предприятий различного профиля деятельности. Она позволяет автоматизировать не только бухгалтерский учет, но и финансово – хозяйственную деятельность предприятия.

Для автоматизации крупных корпоративных пользователей разработан программный комплекс «Парус 97», в котором помимо стандартных модулей добавились две новые подсистемы «Консолидация учета» и «Обработка авизо», применение которых дает возможность решать вопросы построения единого информационного поля для холдингов и объединений, а также автоматизировать различные бизнес – процессы компании со сложной, многоуровневой, территориально – распределенной структурой управления.

Система «БЭСТ» является в первую очередь торговой системой, но тем не менее обеспечивает автоматизацию всех основных участков учета на предприятии и может быть успешно использована для автоматизации предприятий любого профиля. Интерфейс системы направлен на пользователя, благодаря чему, большинство настроек может быть выполнено самостоятельно пользователем, без привлечения специалистов фирмы – разработчика.

Список использованных источников

1 Официальный сайт фирмы 1С [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.1c.ru/. – Дата доступа: 04.12.2015.

2 Официальный сайт компании «БЭСТ» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.bestnet.ru/. – Дата доступа: 04.12.2015.

Радашкевич Алина
магистрант
Полоцкий государственный университет
г. Новополоцк, Республика Беларусь

УЧЁТ КОНЦЕССИОННЫХ СОГЛАШЕНИЙ В СООТВЕТСТВИИ С МСФО

Прогрессивная мировая практика свидетельствует о все более широком распространении различных моделей государственно-частного партнерства, важнейшей формой которых являются концессии.

В настоящее время в развитии экономических отношений между государством и частным сектором возникает вопрос о правильном учёте объектов концессии на счетах бухгалтерского учёта. Этот вопрос является актуальным во всех странах мира. Поэтому данному направлению уделяется повышенно внимание.

В данной статье мы рассмотрим документ МСФО 12 «Концессионные договоры на предоставление услуг: первый опыт применения», который вводит конкретные указания, которыми должны руководствоваться концессионеры при отражении бухгалтерских операций по учёту объектов концессии.

В КР МСФО 12 «Концессионные договоры на предоставление услуг: первый опыт применения», оператор (концессионер) признаёт вознаграждение, подлежащее получению от правообладателя (концедента) за предоставленные услуги по строительству или модернизации объектов, в том числе по модернизации уже существующих объектов, как финансовый и/или нематериальный актив.

Финансовый актив признаётся оператором (концессионером) при наличии у него безусловного права на получение денежных средств (или иного финансового актива) вне зависимости от интенсивности использования объекта инфраструктуры.

Нематериальный актив признаётся оператором (концессионером) при наличии у него права на взимание платы за пользование объектам инфраструктуры.

Возможна ситуация, когда оператор (концессионер) признаёт и финансовый актив, и нематериальный актив. Например, если оператор (концессионер) взимает плату с пользователей и аккумулирует её у себя, при этом правообладатель гарантирует ему некий минимальный уровень выручки, то оператор (концессионер) признаёт финансовый актив в отношении права на получение денежных средств в пределах минимально гарантированной суммы и нематериальный актив в отношении права на взимание и аккумулирование у себя платежей в части, превышающую указанную сумму.

Последующий учёт финансового и нематериального актива.

Оператор (концессионер) учитывает любой признанный им финансовый актив в соответствии с требованиями МСФО 39 «Финансовые инструменты:

признание и оценка»; оператор (концессионер) учитывает любой признанный им нематериальный актив в соответствии с требованиями МСФО 38. Данные стандарты не предусматривают никаких исключений для оператора (концессионера).

Признание выручки от услуг по строительству/модернизации.

КР МСФО 12 определяет операторов как «поставщиков услуг», которые должны признавать выручку в соответствии с требованиями МСФО 11 и МСФО 18. Поэтому выручка и затраты, относящиеся к оказываем услугам по строительству и модернизации, признаются оператором в соответствии с требованиями МСФО 11. Выручка, признаваемая в соответствии с требованиями МСФО 11, определяется с использованием метода оценки стадии завершенности работ и оценивается исходя из справедливой стоимости вознаграждения, подлежащего получению.

Затраты по займам.

Если оператор приобретает право на взимание платы за пользование объектом инфраструктуры общественного назначения и при этом применяет альтернативный метод учёта по МСФО 23, предусматривающий капитализацию определённых затрат по займам, то оператор капитализирует относящиеся к квалифицируемым активам затраты по займам, которые были понесены на этапе строительства или модернизации. В любом другом случае оператор отражает затраты по займам как расходы в момент их возникновения. Однако капитализация процентов будет возможна только в отношении нематериальных активов, так как финансовый актив не является квалифицируемым активом согласно МСФО 23 [1].

Отметим влияние указанных условий на первоначальное признание концессионного договора.

Если право контроля над объектом получает концессионер, то он будет отражать объект концессии как долгосрочный материальный актив, но, если контроль над объектом сохраняется за концедентом и концедент в свою очередь может получить от концессионера вознаграждение в виде:

1. Права требования денежных средств у концедента – то концедент будет отражать объект концессии, как финансовый актив;

2. Права взимания платы у пользователей объекта – то концедент будет отражать объект концессии, как нематериальный актив.

Основной проблемой является установление модели оценки и отражение в отчётности концессионера операций по исполнению концессионного договора при строительстве инфраструктурных объектов собственными силами или приобретённых у третьей стороны, но которые стали активами концедента, поскольку он их контролирует, или существующих активов, которые остаются под его контролем.

Таким образом, существует 3 варианта отражения объектов концессии на счетах бухгалтерского учёта:

1. Объект концессии в качестве финансового актива;

2. Объект концессии в качестве нематериального актива;

3. Объект концессии в качестве долгосрочного актива.

На основании изложенного материала рассмотрим каждый из трёх вариантов.

Вариант 1. Объект концессии в качестве финансового актива.

Таблица 1

Корреспонденция счетов при отражении объектов концессии в качестве финансового актива

Содержание операции	Дт	Кт
Отражен финансовый актив (дебиторская задолженность) в виде права требования денежных средств у государства по справедливой стоимости выполненных работ	76 «Расчёты с разными дебиторами и кредиторами»	86 «Целевое финансирование»
ежегодно		
Отражен финансовый доход (дебиторская задолженность на конец периода, умноженная на ставку, например 5%)	76 «Расчёты с разными дебиторами и кредиторами»	86 «Целевое финансирование»
Погашение задолженности государства в виде фиксированной ежегодной суммы	51»Расчётные счета»	76 «Расчёты с разными дебиторами и кредиторами»
Признание финансовых доходов	86 «Целевое финансирование»	91 «Прочие доходы и расходы»
Признание доходов от реализации услуги (работ)	86 «Целевое финансирование»	90 «Доходы и расходы по текущей деятельности»

Источник: собственная разработка на основании изучения КР МСФО 12 «Концессионные договоры на предоставление услуг: первый опыт применения».

Вариант 2. Объект концессии в качестве нематериального актива.

Таблица 2

Корреспонденция счетов при отражении объектов концессии в качестве нематериального актива

Содержание операции	Дт	Кт
Отражен нематериальный актив в виде права взимания платы у пользователей по справедливой стоимости выполненных работ	04 «Нематериальные активы»	86 «Целевое финансирование»
Признание затрат по строительству и модернизации объекта концессии	90 «Доходы и расходы по текущей деятельности»	60 «Расчёты с поставщиками и подрядчиками»,10 «Материалы»,70 «Расчёты с персоналом по оплате труда»,02 «Амортизация основных средств»
Признание доходов от реализации услуги (работ)	86 «Целевое финансирование»	90 «Доходы и расходы по текущей деятельности»
ежегодно		
Поступление денежных средств от пользователей	51»Расчётные счета»	62 «Расчёты с покупателями и заказчиками»

Доходы от продаж	62 «Расчёты с покупателями и заказчиками»	90 «Доходы и расходы по текущей деятельности»
Начислена амортизация по нематериальному активу (право взимания платы у пользователей)	90 «Доходы и расходы по текущей деятельности»,91 «Прочие доходы и расходы»	05 «Амортизация нематериальных активов»

Источник: собственная разработка на основании изучения КР МСФО 12 «Концессионные договоры на предоставление услуг: первый опыт применения».

Вариант 3. Объект концессии в качестве долгосрочного актива.

Таблица 3

Корреспонденция счетов при отражении объектов концессии в качестве долгосрочного актива

Содержание операции	Дт	Кт
Дополнительные земельные участки	08 «Вложения в долгосрочные активы»	98 «Доходы будущих периодов»
Приняты на баланс дополнительные земельные участки	01 «Основные средства»	08 «Вложения в долгосрочные активы»
Создание базовой инфраструктуры на дополнительных земельных участках	08 «Вложения в долгосрочные активы»	60 «Расчёты с поставщиками и подрядчиками»,10 «Материалы»,70 «Расчёты с персоналом по оплате труда»,02 «Амортизация основных средств»
Оприходование базовой инфраструктуры на дополнительных земельных участках	01 «Основные средства»	08 «Вложения в долгосрочные активы»
Отражение выручки по мере оказания услуг по строительству	98 «Доходы будущих периодов»	90 «Доходы и расходы по текущей деятельности»

Источник: собственная разработка на основании изучения КР МСФО 12 «Концессионные договоры на предоставление услуг: первый опыт применения».

Таким образом, методика учёта концессионных соглашений, рассмотренная на основании документа МСФО 12 «Концессионные договоры на предоставление услуг: первый опыт применения», представленная нами, на наш взгляд, способствует правильному отражению в бухгалтерском учёте объектов концессии.

Поскольку учёт концессионных соглашений является достаточно актуальным вопросом во всех странах, на основании проведенного анализа мы выявили, что существует 3 варианта отражения объектов концессии на счетах бухгалтерского учёта:

1. Объект концессии в качестве финансового актива;
2. Объект концессии в качестве нематериального актива;

3. Объект концессии в качестве долгосрочного актива.

Представили корреспонденции счетов по каждому из трёх вариантов.

Список использованных источников

1. КР МСФО 12 "Концессионные договоры на предоставление услуг": первый опыт применения от 1 января 2007 г. – Режим доступа: https://www.kpmg.com/RU/ru/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/ifrs-publications/Documents/First_Impressions_IFRIC12_rus.pdf

Середенко Юлія
студентка
Науковий керівник: Дацко К.П.
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»
м. Кривий Ріг, Україна

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах сьогодення управлінські інформаційні системи широко використовуються у всіх сферах суспільно-економічного середовища. Використання інформаційних технологій сприяє підвищенню ефективності функціонування підприємств, а також спрощенню обліково-аналітичної роботи. Стрімкий розвиток управлінських інформаційних систем і технологій зумовлює необхідність інтеграції процесів аудиту в управлінські інформаційні системи.

Питаннями дослідження проблем та вимог до автоматизації внутрішнього аудиту займалися такі науковці, як: Н.М. Бойко, Ф.Ф. Бутинець, Я.А. Гончарук,

С.В. Івахненков, О.А. Зоріна, А.М. Кузьминський, С.А. Рудницький, М.М. Шигун, Л.П. Кулаковська та інші.

Результати багатьох досліджень підтверджують, що на сьогоднішній день існує досить обмежений вибір програмних продуктів автоматизації для цілей фінансово-економічного аналізу й внутрішнього аудиту. Основні характеристики сучасних інформаційних систем аудиту, що існують на ринку програмних продуктів України представлені в таблиці 1.

Таким чином, проаналізувавши ринок програмних продуктів, можна зробити висновок, що актуальною є проблема побудови такої автоматизованої управлінської інформаційної системи, яка б забезпечила якісне автоматизоване розв’язання задач обліку, аналізу й аудиту.

Таблиця 1

Порівняння сучасних інформаційних систем в аудиті

Програмний продукт	Функціональні можливості та переваги	Вартість продукту, грн.
Audit XP «Аудит звітності»	- містить вбудовані алгоритми розрахунків, планування, формування та аналізу вибірки, вибору видів виявлених порушень та автоматичної побудови висновків за розділами аудиту; - включає методику контролю якості аудиторської перевірки, блок аналітичних процедур та фінансового аналізу; - вбудований редактор бланків дає змогу створювати нові та змінювати вже існуючі бланки аудиторських процедур або взагалі повністю змінити програму під внутрішні стандарти організації.	2800
«IT Аудит: Аудитор»	- автоматичне заповнення робочих документів аудитора за даними 1С: Підприємство і з файлу Excel; - зниження трудомісткості проведення аудиту за рахунок ефективного та раціонального планування та формування програми аудиту за результатами аналізу та групування однотипних господарських операцій; - забезпечується систематизація всіх виявлених при проведенні аудиту порушень, на підставі яких формується звіт аудитора; - забезпечується реалізація внутрішнього контролю якості аудиту.	3600
«Експрес Аудит: Проф»	- можливість розробки загального плану та програми аудиту; - здатність супроводжувати аудит від початкового етапу до кінцевого; - розподіл об'єктів аудиту за виконавцями; - створення робочої документації аудиту; - збирання, систематизація й обробка результатів аудиторської перевірки; - формування звітної документації за результатами аудиту; - зберігання результатів аудиторських перевірок; - можливість організувати внутрішній контроль якості аудиту.	7300
«КІТ.Аудит»	- наявність повного узгодженого набору робочих документів; - підтримка принципу однократного введення інформації та її наступного багаторазового використання в робочих документах аудиторських перевірок; - автоматичне створення нових версій довідникових даних при внесенні змін в довідники; - оперативне відновлення помилково видалених аудиторських перевірок та файлів, що забезпечує механізм двохетапного видалення; - планування та контроль витрат робочого часу персоналу.	14800

Використання управлінських інформаційних систем і технологій є не тільки актуальним завданням і найважливішим фактором успішної роботи підприємства, а й необхідною умовою її виконання. Автоматизація інформаційних систем аудиту має сприяти розвитку та підвищенню ефективності управління підприємством [1].

Організація аудиту в середовищі управлінських інформаційних систем є необхідним процесом, який підвищить якість і ефективність проведення аудиту.

Особливостями впровадження управлінських інформаційних систем в процес організації внутрішнього аудиту на підприємстві є наступні:

- завдання аудиту змінюються завдяки дослідженням ефективності та надійності функціонування інформаційної системи;
- в об'єкт перевірки залучаються елементи автоматизованої інформаційної системи, що визначають надійність функціонування, а також якість інформації, що формується;
- проведення перевірки в комп'ютерній інформаційній системі вимагає активного застосування комп'ютеризованих методів аудиту;
- необхідно враховувати, що процес аудиторської перевірки в розвиненому середовищі комп'ютерної обробки даних неможливий без дослідження надійності функціонування автоматизованої інформаційної системи;
- поширення інформаційних технологій аудиту призводить до повної або часткової автоматизації роботи аудиторів [2].

Основним недоліком існуючих на сьогоднішній день підходів до автоматизації внутрішнього аудиту те, що ця проблема не розглядається з позицій комплексного, системного підходу. Комплексний підхід до вирішення поставленої проблеми обумовлений тим, що оскільки аудит, як і аналіз, орієнтується на інформацію, яка сформувалася в процесі попередніх функцій управління, то очевидно, що автоматизацію функцій аудиту слід розглядати в єдиному контурі, комплексно.

Вирішення даної проблеми полягає у впровадженні комплексної інформаційної системи внутрішнього аудиту. У комплексній інформаційній системі внутрішній аудитор матиме можливість контролювати правильність розв'язання задач обліку та аналізу. Внутрішній аудитор перевіряє правильність ведення первинних документів у бухгалтерському обліку, своєчасне заповнення всіх реквізитів у них, оскільки в базі даних інформація фіксується в розрізі часу з використанням різних формалізованих моделей, аудитор може побачити хронологію господарських операцій і проконтролювати ці операції, а також і похідні від цих операцій [3].

Отже, створення комплексної автоматизованої управлінської інформаційної системи бухгалтерського обліку, аналізу та внутрішнього аудиту є перспективним напрямком у розвитку науки і практики управління. Практичне застосування цієї системи дало б можливість значно підвищити ефективність управління підприємством та результатів його діяльності загалом.

Інформаційна система бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту повинна бути зорієнтована на гнучкість та адаптацію і пристосування до змін середовища чи підходів до розв'язування задач, що їх обере користувач. Відсутність

програмного забезпечення, яке задовольняло б потреби внутрішніх аудиторів, створює нагальну необхідність розробки повнофункціональної автоматизованої управлінської інформаційної системи внутрішнього аудиту, що сприятиме розвитку та підвищенню ефективності управління підприємством.

Список використаних джерел

1. Мац Т. П. Організація аудиту в середовищі управлінських інформаційних систем / Т.П. Мац, З. М. Левченко // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2014. – №3. – С. 135–138.

2. Гаркуша С. А. Комп`ютерний аудит в системі аналізу бухгалтерської інформації / С.А. Гаркуша, О. О. Довжик // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. – 2014. – №2. – С. 136–141.

3. Шквір В. Д. Концепція побудови комплексної автоматизованої інформаційної системи обліку, аналізу та внутрішнього аудиту / В. Д. Шквір, І. В. Борщук, Н. І. Федишин // УДК 657.004. – 2013. – С. 618–625.

Стендер Світлана
к.е.н., доцент
Лаптош Іванна
магістрант
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

До важливих проблем бухгалтерського обліку, висунутих практикою, належить порядок оцінки матеріальних запасів та його удосконалення, тому що від нього у багатьох випадках залежить об'єктивність усієї бухгалтерської інформації.

В ході дослідження було встановлено, що для відображення в обліку та фінансовій звітності окремих видів запасів можуть використовуватись наступні методи:

- оцінка за очікуваною ціною продажу;
- оцінка за чистою вартістю реалізації;
- оцінка за поточною відновлювальною вартістю;
- оцінка за ціною придбання (виготовлення).

Останній з методів є найбільш точним і обґрунтованим, оскільки:

- оцінка у цьому випадку базується на об'єктивних документальних доказах того, що на придбання (виготовлення) даних запасів були витрачені саме ці кошти (запаси сировини, матеріалів);

- факти господарської діяльності зареєстровані в обліку у тій оцінці, в якій вони реально відбувались;

- запаси відображаються за тією ціною (виробничою собівартістю), за якою вони були дійсно придбані (виготовлені), тобто виходячи з витрат на їх придбання (виготовлення). А це не що інше як принцип (історичної, фактичної) собівартості.

На підставі порівняльного аналізу визначено переваги і недоліки методів оцінки запасів при їх вибутті. Дослідження показало доцільність застосування метода середньозваженої собівартості, метода ФІФО та метода нормативних затрат, як відносно нескладних і таких, що враховують галузеві особливості підприємств.

Діючий порядок обліку виробничих запасів має й таке проблемне питання, як методика включення транспортно-заготівельних витрат до первісної вартості виробничих запасів. Згідно П(С)БО 9 "Запаси" можна це робити методом прямого рахунку або методом середнього відсотку. Перевагу зазвичай віддають останньому, бо вважається, що на практиці підприємства не можуть точно облічити транспортно-заготівельні витрати й прямим шляхом включити їх до собівартості запасів.

Метод середнього відсотку слід застосовувати лише у крайньому випадку, бо ця методика є не зовсім вірною, адже витрати по транспортуванню одних запасів включаються до первісної вартості інших.

Також проблемним є питання переоцінки виробничих запасів. У випадку, коли чиста вартість реалізації виробничих запасів перевищує їх первісну вартість, П(С)БО 9 "Запаси" не передбачено їх дооцінку. Це є цілком логічним, бо подібна дооцінка призвела б до оцінки виробничих запасів за їх поточною відновлювальною вартістю, яка у міжнародній практиці обліку не використовується разом з первісною вартістю. Крім того на сьогодні нормативно-правовими актами не передбачено складання будь-якого первинного документа щодо переоцінки запасів. А це є порушенням ст. 9 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні".

Вважається, що застосування цього методу ФІФО є обґрунтованим в умовах інфляції. Оскільки при його використанні запаси, які знаходяться у залишку і відображені у балансі, будуть обліковуватися за вартістю запасів, що надійшли останніми. Проте і він має певні недоліки. Основним з яких є вплив зовнішніх чинників економічного життя держави на показники валового прибутку окремо взятого підприємства.

Так в умовах постійно зростаючих цін метод ФІФО дає найвищий показник валового прибутку. А якщо взяти до уваги, що в умовах загального зростання цін кожне підприємство прагне підвищити також ціни на реалізований товар чи послуги, то при застосуванні методу ФІФО до оцінки вибуття показник валового прибутку, що зазначається у звіті про фінансові результати, можна вважати невиправдано завищеним.

При цьому на наш погляд, застосування цього методу потребує корегування з метою висвітлення більш реальних цін із використанням умовного коефіцієнту, який би дозволив їх зменшувати. Розрахунок цього коефіцієнту отримаємо

шляхом ділення реальної ціни запасів на номінальну. Номінальною буде ціна зазначена в первинних документах постачальника при оприбуткуванні виробничих запасів на склад підприємства. Реальну ціну можна визначити, виходячи з найменшої ціни запасів за поточний період.

Список використаних джерел

1. Іващенко Ю. Шляхи покращення організації обліку виробничих запасів / Юлія Іващенко // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД». – 2012.

2. Лень В. С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: Навч. посібн. / В.С. Лень, В.В. Гливенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 556 с.

3. Собчук Т. Сучасні проблеми удосконалення ведення обліку виробничих запасів на підприємстві / Таїса Собчук // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – 2013.

СЕКЦІЯ 6
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІК

SECTION 6
ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC FOUNDATIONS OF WORLD AND NATIONAL ECONOMIES

Атаманюк Еліна
к.е.н., доцент
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький, Україна

ЛЮДСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВІННИЧЧИНИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

Для будь-якої країни важливою умовою стабільності та конкурентоздатності у глобальних масштабах є її внутрішня організація, здатність швидко реагувати на нові виклики та адаптуватись до нових соціально-економічних реалій. Значно актуалізуються питання створення добре організованих локальних систем, які є більш мобільними у порівнянні із загальнонаціональними.

Зважаючи на активне поширення процесів децентралізації в усіх сферах соціально-економічного життя країни та відповідне зростання ролі органів місцевого самоврядування і територіальних громад, підвищення статусу особистості як суб'єкта соціально-економічної політики, очевидною стає необхідність всебічного сприяння людському розвитку населення країни, регіону, окремої територіальної громади та особи, які мають стати ключовим елементом сучасних соціально-економічних систем.

Оцінка рівня розвитку людського потенціалу населення регіонів України здійснюється на основі регіонального індексу людського розвитку. Початок вимірювання людського розвитку належить до 90-х років минулого століття, коли експертами ООН у доповіді «Концепція та вимір людського розвитку» [1] була сформульована концепція людського розвитку у її сучасному розумінні. У цій доповіді був введений у публічний обіг Індекс розвитку людського потенціалу (або людського розвитку), основними складовими якого були визначені здоров'я, матеріальне благополуччя та освіта [2]. Україна, за підсумками 2013 р., посідала у світовому рейтингу 83 позицію і відносилася до країн із високим Індексом людського розвитку.

Національна Методика оцінки регіонального людського розвитку призначена для моніторингу стану людського розвитку у регіонах України. До розрахунку

регіонального індексу людського розвитку включено 33 показника, об'єднані у 6 блоків відповідно до основних аспектів людського розвитку: відтворення населення, соціальне становище, комфортне життя, добробут, гідна праця і освіта [3].

Відповідно до національної Методики у 2013 р. Вінницька область посідала 18-те місце із 25 регіонів, Методика ООН засвідчила її 17-те місце у рейтингу. Близькість місць у рейтингу показників, розрахованих за обома методиками, є свідченням вищої ймовірності достовірності результатів. Водночас значення даного показника є не надто високим.

Використовуючи інтегральний Індекс для аналізу ситуації, слід мати на увазі склад і вагу його окремих компонентів.

1. Відтворення населення. Населення є суб'єктом і водночас головною рушійною силою всього суспільного розвитку, а сучасні параметри його відтворення виступають тією базисною детермінантою, від якої залежать як темпи та пропорції економічного поступу, так і можливості та пріоритети соціального розвитку. За показником сумарного коефіцієнта народжуваності у 0,1063 Вінницька область у 2013 р. посідала 15 місце. Лідером виявилася Рівненська область (0,1276), найгіршим значенням характеризувався індекс у Луганській (0,0826). У порівнянні з іншими складовими регіонального індексу людського розвитку як країни, так і Вінниччини зокрема, аспект відтворення населення має одне із найвищих значень на рівні із показником освіти.

2. Рівень освіти населення. Освіта готує людину до складнощів сучасного життя, забезпечує їй свободу інтелектуального, професійного та соціального вибору. Саме тому вона є ключовим елементом забезпечення сталого розвитку людського потенціалу як фактора розвитку економки регіону. У загальному за блоком «Рівень освіти населення» Вінницький регіон посів у 2013 р. досить високе 6 місце після 18 у 2011 р. та 13 у 2012 р. із найвищим у 2004-2013 рр. абсолютним значенням коефіцієнта у 0,8375, що вказує на значний потенціал даного аспекту людського розвитку для його використання у економіці області.

3. Добробут. Рівень добробуту населення є тією матеріальною основою, яка не тільки забезпечує якісний його розвиток, але й дає змогу обирати напрямок цього розвитку. За аспектом добробуту за 2004-2013 рр. було досягнуто найбільшого прогресу по Україні загалом – у 18 регіонах значення відповідного індексу збільшилося на 30 % та більше [4]. У загальному по блоку, який відповідає за добробут населення, досліджуваний регіон займав 17 позицію із значенням коефіцієнта 0,5677. Це не найкраще абсолютне значення коефіцієнта (вищі рівні спостерігалися у 2005, 2006 і 2011 рр.) та найгірша з 2004 р. позиція між регіонами України.

4. Гідна праця. Даний блок регіонального індексу людського розвитку безпосередньо стосується сфери зайнятості регіону, як основної форми реалізації економічної активності населення і засобу для забезпечення його добробуту. Місце Вінницької області за показниками блоку «Гідна праця» знаходиться лише наприкінці другого десятку (17 місце із значенням часткового індексу 0,5499). Абсолютне значення даного коефіцієнта хоч і має позитивну динаміку починаючи

із 2010 року, однак її інтенсивність не змогла повернути регіону втрачену у 2004 році 9 позицію.

5. Соціальне становище. Соціальна ситуація є доволі складним та комплексним поняттям, при дослідженні якого виокремлюють різні компоненти відповідно до мети аналізу. Складовими цього блоку є стан суспільного здоров'я, соціальне самопочуття та соціальна напруга і безпека. Стан соціального середовища є найгіршим серед всіх аспектів людського розвитку в Україні за період з 2004 р. по 2013 р.: за жодним з його параметрів не відбулось відчутного прогресу. Найкращою для Вінниччини була 8 позиція у загальноукраїнському рейтингу у 2006 р., однак, протягом 2004-2013 рр. вона не опускалася нижче 11 місця. Позитивним було також поступове зростання даного індексу протягом 2008-2012 рр., що поставило його практично на один щабель із найкращим показником, зафіксованим у 2005 році.

6. Комфортне життя. Комфортність проживання у регіоні характеризується забезпеченістю населення житлом (враховуючи рівень його обладнання), розвитком соціальної інфраструктури та станом навколишнього природного середовища. За рівнем комфортності проживання Вінницька область у 2013 р. має найгірший показник із шести блоків, які визначені для оцінки людського розвитку населення регіонів України, займаючи 19 місце серед інших областей. Водночас, погляд на даний показник у динаміці засвідчує, що його абсолютне значення є нижчим лише у порівнянні із індексом за 2012 р. і поступово зростало починаючи із 2006 року. Відповідно, рейтинг області протягом 2004-2012 рр. перебував у межах 23-25 місць. У 2013 р. область покращила своє місце одразу на 5 позицій.

Таким чином, проведений аналіз засвідчує недостатню активність суб'єктів соціально-економічної політики Вінниччини у забезпеченні відповідних умов для ефективного відтворення людського потенціалу регіону. Це вказує на наявність значного потенціалу економічного зростання та соціального розвитку регіону за умови підвищення дієвості політики сприяння людському розвитку у визначених сферах з боку суб'єктів національного та регіонального рівнів.

Список використаних джерел

1. Держава і суспільство в Україні : історія і сучасність / За ред. д.і.н. О. М. Майбороди – К. : ІПіЕНДім. І. Ф. Кураса НАН України, 2013. – 184 с.

2. Державний бюджет і бюджетна стратегія в умовах економічних реформ : у 4 т. / ДННУ «Акад. фін. управління». – К., 2011. – Т. 4 : Державні соціальні видатки : напрями раціоналізації та підвищення ефективності. – 2011. – 608 с.

3. Регіональний людський розвиток : статистичний бюлетень // Державна служба статистики, 2014. – 62 с.

4. Макарова О. В. Соціальна політика в Україні : монографія / О. В. Макарова ; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. – К., 2015. – 244 с.

Бачик Тетяна
студентка магістратури
Рудик Володимир
к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

СОЦІАЛЬНІ ВИПЛАТИ НАСЕЛЕННЮ В УКРАЇНІ

Відродження та економічне зростання будь-якої країни передбачає необхідність вирішення соціальних проблем. У важких економічних умовах формується Україна як соціальна держава. Однак цей складний шлях соціального розвитку пройшла більшість країн світу.

Розбудова соціальної моделі розвитку молодої незалежної України на засадах ринкової економіки має вирішальне значення для існування країни як соціальної держави. Проте вважаємо, що надалі недооцінка важливості вирішення соціальних проблем, котрі мають місце і до теперішнього часу, може призвести до соціального невдоволення та врешті-решт до розвалу країни.

Успіхи у становленні соціальної держави визначають для України і входження її у світове співтовариство, інтеграцію в європейські структури. Зростання бідності, корупції, веде до поглиблення міжнародної ізоляції країни. І, навпаки, підвищення добробуту громадян – ключ до реального визнання країни як повноправного партнера у світовому співтоваристві.

Складовою частиною соціальної ринкової економіки є соціальний захист населення. Завдання України полягає в тому, щоб здійснюючи перетворення у напрямку економічного зростання, забезпечити належний рівень життя для своїх громадян.

В умовах створення вільного економічного простору та свободи дій для успішної і творчої діяльності конкретної особи соціальна допомога окремим категоріям громадян створює фундамент для досягнення добробуту всіх членів суспільства. Успішне входження України у міжнародне співтовариство, її активна участь в інтеграційних процесах, безпосередньо залежить від характеру та рівня вирішення нею власних проблем у соціально-економічній сфері.

Таких проблем в Україні нагромадилось чимало. Більше двох третин населення нашої держави живе на рівні, що за світовими стандартами вважається нижче середнього. Не виконується конституційна норма щодо рівня забезпечення громадян, соціальні виплати яких є єдиним джерелом їхніх доходів. Окремі соціальні виплати є надто мізерними і мають чисто символічне значення.

Невирішеність соціальних питань та зубожіння значної частини населення, великі суми заборгованості із заробітної плати, соціальних виплат та пенсій, вимушені простої значної частки виробництва й відповідно приховане та зареєстроване безробіття, загострення демографічної ситуації, стагнація медицини, сфери послуг, освіти, науки та культури, високий рівень корупції та злочинності — все це реальності нашого сьогодення, які однозначно доводять: соціальна

ситуація в країні лишається складною.

Одним з механізмів гармонізації відносин та поєднання суспільних інтересів є соціальний захист. Соціальний захист – це комплекс заходів, що здійснюються державою у різних сферах діяльності, які забезпечують доступ кожного члена суспільства до мінімально необхідного комплексу соціальних благ, сприяючих подоланню соціальної нерівності та підтримки найбільш уразливих верств населення, сімей, громадян [2, с.64].

Основу соціальних виплат населенню в Україні становлять соціальні допомоги. Тобто тим громадянам, хто опинився в бідному чи злиденному становищі, надається соціальна допомога – у грошовій або натуральній формах (безплатні товари та послуги).

Соціальна допомога – це система соціально-економічних заходів, що гарантують:

- матеріальне забезпечення громадян у старості, у період тимчасової непрацездатності, при втраті годувальника в родині;
- забезпечення допомогою і надання пільг жінкам-матерям, родинам з порівняно низькими середнім доходом тощо.

Світовий досвід, який знайшов відображення в соціальній політиці України, виробив такі основні складові організації державних соціальних допомог: допомога сім'ям з дітьми; допомога малозабезпеченим сім'ям; допомога особам, які є інвалідами.

Основними видами соціальної допомоги, які нині надаються органами соціального захисту населення в Україні, є:

1. Допомога сім'ям з дітьми:
- допомога у зв'язку з вагітністю та пологами;
- одноразова допомога при народженні дитини;
- допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням;
- допомога малозабезпеченим сім'ям;
- державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям;

2. Державна соціальна допомога інвалідам та дітям-інвалідам

3. Допомога малозабезпеченій особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи психічного розладу, на догляд за ним;

4. Додаткова допомога на поховання.

Окрім них, існують ще й програми соціальних послуг (так звані спеціальні програми соціальної допомоги), які виконуються шляхом надання готівкових коштів або ж послуг типу «допомога вдома». Значним соціальним актом є безготівкові субсидії населенню для відшкодування витрат на: оплату житлово-комунальних послуг; придбання скрапленого газу, твердого і пічного побутового (рідкого) палива та оплату житлово-комунальних послуг; оплату природного газу, спожитого на індивідуальне опалення, та житлово-комунальних послуг [3, с.151].

Субсидія – це адресна безготівкова допомога сім'ї, яка надається на погашення витрат з оплати житлово-комунальних послуг. Субсидія призначається одному з зареєстрованих членів домогосподарства, на якого

відкрито особовий рахунок.

Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 28 лютого 2015 року № 106, якою з 1 травня 2015 року запроваджуються спрощені умови отримання житлової субсидії [1].

Право на призначення субсидії мають сім'ї, у яких розмір плати за житлово-комунальні послуги у межах норм споживання (норми дивіться нижче), з урахуванням пільг, перевищує обсяг визначеного Кабінетом Міністрів України обов'язкового платежу.

Розмір обов'язкового платежу визначається для кожного домогосподарства індивідуально в залежності від сукупного доходу.

На сучасному етапі удосконалення системи фінансування соціальних виплат є цілий ряд невирішених проблем, пов'язаних із наявністю фінансових можливостей бюджетів місцевого самоврядування. Через відсутність коштів надання соціальних послуг у ряді населених пунктів не проводиться, а якщо і проводиться, то за рахунок коштів громадян і у зовсім незначних сумах із місцевих бюджетів. Разом з тим, отримання на ці виплати міжбюджетного трансферту або врахування цієї категорії видатків при визначенні обсягу закріплених доходів місцевих бюджетів дасть можливість значно ефективніше використовувати бюджетні кошти.

Список використаних джерел

1. Нові правила отримання субсидій на послуги ЖКГ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.i-law.kiev.ua/нові-спрощені-правила-отримання-субс/

2. Ратников В.П. Социальная защита и рыночные отношения / В. П. Ратников //Вестник социальной работы. – 2013. – №2. – С. 64 – 70.

3. Спікер П. Соціальна політика: теорії та підходи / П. Спікер. – К.: Фелікс, 2000. – 400 с.

Боднарчук Володимир
студент магістратури
Науковий керівник: Чорнобай М.М., к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ. МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ АПК

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та країнами ЄС (далі – Угода), а також створення в рамках цієї Угоди Зони вільної торгівлі (ЗВТ) з Європейським Союзом є важливими чинниками розвитку аграрної галузі, оскільки для України відкриваються перспективи поступового освоєння ринку країн ЄС вітчизняними компаніями, підвищення рівня якості, безпечності, екологічних характеристик української продукції АПК, покращення стану продовольчої безпеки держави. Тому для України постає завдання вироблення механізмів державної політики щодо підвищення ефективності використання наявного потенціалу аграрного сектору економіки, його адаптації до нових умов, у т.ч. з урахуванням можливих ризиків, які виникатимуть внаслідок лібералізації зовнішньоторговельних відносин з європейськими країнами.

У тексті Угоди основним інструментом обмежень у торгівлі сільськогосподарськими товарами є тарифні квоти, в рамках яких забезпечується безмитний доступ товарів на ринок країн ЄС. Слід відмітити, що усі ЗВТ, створені між ЄС та іншими країнами і групами країн, містять положення, які стосуються сільського господарства. При цьому, регулювання Європейським Союзом торгівлі найбільш чутливими сільськогосподарськими товарами, щодо яких захист національних виробників від зростання імпорту вважається пріоритетним завданням при створенні ЗВТ, здійснюється за рахунок:

• їх виключення з тарифної пропозиції;

• відкладання зобов'язань щодо зниження тарифів до кінцевого строку перехідного періоду;

• встановлення тарифних квот;

• вжиття спеціальних захисних заходів.

Угода встановлює обсяги квот на безмитні експортні поставки зернових культур з України з поступовим їх збільшенням протягом 5 років. У тексті Угоди особливо прописаний механізм торгівлі насінням соняшнику, яке для України є надзвичайно важливим, оскільки воно є сировиною для виробництва соняшникової олії; збільшення ж експортних поставок може призвести до зниження переробки продукції на вітчизняних підприємствах.

Надзвичайно важливою для вітчизняного агропродовольчого комплексу є закріплена в Угоді тарифна квота на експорт українського білого цукру у розмірі 20 тис. тонн на рік. Незважаючи на невеликий розмір квоти (адже за підсумками 2013 р. до країн ЄС було експортовано 3,8 млн тонн цукру), її наявність і заповнення дозволять підтвердити якість вітчизняної продукції та її відповідність

європейським стандартам, підвищити привабливість і конкурентоспроможність українського цукробурякового підкомплексу на інших експортних напрямах[3].

Угода про асоціацію дозволяє освоювати ринок країн ЄС вітчизняним компаніям, що займаються виробництвом, переробкою та реалізацією тваринницької продукції. Разом з тим, обсяги експорту переважної більшості тваринницької продукції з України до ЄС мізерні [2].

Слід відмітити, що експорт тваринницької продукції України до ЄС можна буде збільшити за рахунок використання тарифних квот тільки за умови, якщо вітчизняні експортери зможуть задовольнити вимоги ЄС щодо безпечності та стандартів якості продукції і відповідним чином сертифікувати продукцію [4].

У найближчій перспективі заповнити встановлені квоти для тваринницької продукції буде проблематично, оскільки переважна більшість тварин утримується господарствами населення, які не мають можливостей застосовувати сучасні технології виробництва продукції, що зумовлює низьку її якість та невідповідність європейським санітарним нормам та стандартам. Для переважної більшості вітчизняних малих і середніх сільгосппідприємств також існують проблеми забезпечення відповідності власної продукції європейським стандартам, оскільки процеси гармонізації та адаптації законодавства у сфері технічного регулювання та санітарних і фітосанітарних заходів потребують не тільки тривалого часу, але й значних матеріальних ресурсів [1].

Також необхідність запровадження стандартів ЄС щодо утримання тварин і поводження з ними призведе до виходу вітчизняних домогосподарств із внутрішнього ринку та переорієнтації виробництва ними відповідної продукції виключно для власного споживання, що в умовах домінування таких виробників на ринку тваринницької продукції може становити загрозу для продовольчої безпеки держави [1].

З метою мінімізації ризиків і використання можливостей для агропромислового комплексу внаслідок підписання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом необхідно реалізувати низку заходів державної аграрної політики, що не суперечитимуть принципам державної підтримки та регулювання аграрного ринку, передбачених угодою про асоціацію між Україною та ЄС, які забезпечать умови для підвищення конкурентоспроможності виробництва продукції АПК. Зусилля слід сконцентрувати на:

- прискоренні процесу впровадження європейських та міжнародних стандартів безпеки та якості продуктів харчування (HACCP, ISO, EN, Кодексу Аліментаріус) у сфері агропромислового виробництва;

- розробленні системи моніторингу зовнішньоторговельних операцій з країнами ЄС як механізму оперативного реагування на кон'юнктурні зміни аграрного ринку;

- сприянні розвитку дрібнотоварного сільськогосподарського виробництва, у т. ч. правовій регламентації діяльності особистих селянських господарств населення та розробленні механізму їх трансформування у фермерські господарства, що дасть змогу забезпечити інтеграцію особистих господарств

населення у ринкові механізми функціонування аграрного сектору;

- заохоченні кооперативного руху на селі, спрямованого на спільне ведення господарської діяльності окремими суб'єктами господарювання, що дозволить зменшити витрати на виробництво і реалізацію сільськогосподарської продукції.

Список використаних джерел

1. Аграрна реформа і організаційно-економічні трансформації у сільському господарстві: даповідь на 12-их річних зборах Всеукраїнського конгресу вчених економістів аграрників 25-26 лютого 2010 року / В.Я. Месель-Веселяк – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2010. – 57 с.

2. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2006. – 292с.

3. Білик Т.О. Теоретичні аспекти прибутку / Т.О. Білик // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – №8. – С.8–13.

4. Янків М.Д. Організаційно-економічні механізми розвитку і функціонування АПК України / М.Д. Янків //Львів: Коопосвіта. – 2000. – 448 с.

Братенко Ірина
асистент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РИНКУ М'ЯСНОЇ ГАЛУЗІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Левова частка забезпечення населення необхідними якісними продуктами харчування припадає на м'ясний підкомплекс АПК - однієї із стратегічних галузей економіки. Настав час, коли необхідно виробити єдині вимоги до якості продукції, покращити основні показники її безпеки, що діють в Україні, до рівня розвинених європейських країн. Як відомо, посилення ролі держави у забезпеченні стимулювання підвищення якості продукції м'ясного підкомплексу АПК здійснюється насамперед через стандартизацію і сертифікацію. Існуюча політична складова останнім часом дещо загострює ситуацію.

Що ми маємо: інтенсивне зростання цін на м'ясо-сировину, яке з початку року обчислюється десятками відсотків, до того ж, досить високий рівень загальної інфляції в країні – все це підштовхує виробників до підвищення відпускних цін для збереження хоча б позитивного рівня рентабельності.

Слушною є позиція Р.В. Логоша, який зазначає, що основними причинами зниження виробництва м'яса можна визначити такі: відсутність мотивації у виробників м'ясної продукції, невиправдані майбутні очікування цін і доходів від виробництва та реалізації м'ясної продукції, низький рівень державної підтримки

й складний процес сертифікації м'ясної продукції при експортній діяльності [1].

В найближчій перспективі успішний розвиток внутрішнього ринку м'яса та м'ясопродуктів визначать в основному два фактори - стан тваринництва як галузі та рівень доходів населення. Обов'язковим при цьому є захист вітчизняного товаровиробника шляхом обмеження поставок на продовольчий ринок неякісної імпортної продукції.

Не можна не погодитись з думкою вітчизняного фахівця Павленко О.М., який вважає, що в цілому, імпорт за своїм призначенням має підсилити формування сукупної пропозиції на ринку м'яса як за обсягами, так і за окремими сегментами м'яса, оскільки попит протягом останніх років має тенденцію до випереджання. Порівнюючи формування ринків в Україні та ЄС, зауважимо, що механізм товарної інтервенції і на ринках більш "стабільних" з точки зору виробництва використовується в якості "стабілізатора" ринкового попиту [5].

Україна не ізольована країна, тому є необхідно вчитися виробляти конкурентоспроможну продукцію м'ясної галузі і виходити на нові ринки збуту.

Державна підтримка експорту повинна передбачати насамперед допомогу у встановленні ділових контактів за кордоном в рамках організації поїздок виробників за кордон для участі у спеціалізованих виставках. У період «низьких цін» можуть виділятися субсидії для фінансування зберігання продукції в холодокомбінатах.

Забезпечення високої якості і збереження харчової продукції практично неможливе без оновлення матеріальної бази галузі.

Стимулювання виробництва м'яса з одного боку, та активізація платоспроможного попиту населення з іншого – це два з основних шляхів вирішення проблем, що виникли у м'ясній промисловості.

З урахуванням дефіциту тваринницької сировини і низького рівня використання виробничих потужностей діючих підприємств, інвестиційна політика в перспективі повинна бути спрямована на зростання обсягів виробництва м'ясо-сировини, а також на технічне і технологічне переоснащення виробництва з впровадженням ресурсозберігаючих технологій.

Особливо тривожна, практично безконтрольна закупівля підприємствами не сертифікованого обладнання за кордоном.

Як показує зарубіжний і вітчизняний досвід, що інтегровані структури, які об'єднують у своєму складі різні ланки - від виробництва сільськогосподарської продукції до її реалізації кінцевим споживачам, є більш ефективними та пристосованими до умов ринкової економіки.

Широкий розвиток агропромислової інтеграції можливий при певній державній підтримці: необхідне вдосконалення законодавчо-нормативної бази, важливу роль, відіграє виділення пільгових довгострокових кредитів на капітальні вкладення, удосконалення оподаткування.

Враховуючи те, що м'ясна промисловість є однією з найбільш енергоємних галузей харчової промисловості, до того ж це на фоні дефіциту тваринницької сировини і низького рівня використання виробничих потужностей, головним завданням діючих підприємств має стати впровадження енергозберігаючих

обладнання і технологій.

Україні для налагодження сталого експорту до ЄС у найближчій перспективі необхідно вдосконалювати ринок традиційної української продукції з високим рівнем доданої вартості, покращувати інвестиційний стан країни, збільшити впровадження високотехнологічних послуг, активізувати політику імпортозаміщення товарів, що можуть вироблятися в Україні. Також комплексним вирішенням проблем модернізації національної промисловості, підвищувати конкурентоспроможність галузі на основі впровадження енергозберігаючого обладнання та сучасних технологій, вирішити проблему диспаритету закупівельних та імпортних цін на продукцію аграрного сектору.

Список використаних джерел

1. Логоша Р.В. Аналіз сучасного стану експорту м'ясної продукції [Текст] / Р.В. Логоша // Економіка АПК. – 2009. – № 10. – С. 120–124.

2. Логоша Р.В. Стан та тенденції розвитку підприємств м'ясопереробної галузі України [Текст] / Р. В. Логоша // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012 – № 3(69) – С. 125–129. – (Серія: Економічні науки).

3. Місюк М. В. Про державне регулювання розвитку галузі скотарства [Текст] / М. В. Місюк // Економіка АПК. – 2009. – №4. – С. 112-117.

4. Одінцов М.М. Моделювання впливу механізму вільного ціноутворення на розвиток м'ясного ринку в умовах кризи [Текст] / М.М. Одінцов // Економіка АПК. – 2010. – № 5. – С. 45.

5. Павленко О.М. Важливість імпорту для збалансування ринку м'яса [Текст] / О.М. Павленко // Економіка АПК. – 2009. – №6. – С.56-58.

6. Святкивская Е. Экспорт украинской продукции: мифы и реальность [Электронный ресурс] / Е. Святкивская // Мясной бизнес. – 2012. – № 11(117) – Режим доступа: http:// www.meatbusiness.ua/article.php?p=818&j=2.

Галалу Олександр
завідувач сектору
Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України
м. Київ, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ЯК СКЛАДОВОЇ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ

В умовах ринкових відносин ефективна робота суб'єктів господарювання напряму залежить від організації та функціонування системи внутрішнього контролю. За часи командно-адміністративної моделі управління економікою, методи та форми контролю, що застосовували керівники підприємств, виявилися неспроможними задовольнити інформаційні потреби керівних органів суб'єктів господарювання. Тому, на думку багатьох науковців, способом розв'язання цієї проблеми стало запровадження внутрішнього аудиту на великих та середніх підприємствах.

Результати наукових досліджень таких вчених, як: С.В. Бардаша, М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Н.Г. Виговської, Т.О. Каменської, В.С. Рудницького, Л.В. Сотнікової, О.А. Петрик, Л.О. Сухаревої та інших підтверджують наявність наукового інтересу до вирішення низки проблем, а саме:

- неузгодженість в тлумаченні понять «внутрішній аудит» поряд з терміном «внутрішньогосподарський контроль» та відсутнє чітке розуміння відмінності між ними;
- відсутності чіткої системи аргументів щодо визначення мети, завдань внутрішнього аудиту, його предметної складової; протирічливої аргументації підходу до формування концептуальної основи виконання аудиторських завдань;
- не повній доведеності можливості екстраполяції методу економічного контролю на метод внутрішнього аудиту; відсутності формалізації понятійного апарату стосовно розмежування понять: метод теорії господарського контролю – метод практики господарського контролю;
- не повній обґрунтованості доцільності створення підрозділів внутрішнього аудиту в підприємствах корпоративного сектору економіки (холдингах, публічних акціонерних товариствах тощо).

Однією з причин появи внутрішнього аудиту в Україні, на думку С.В. Бардаша, стало комплексне ознайомлення із зарубіжним досвідом проведення внутрішнього контролю в корпораціях, які у формі відкритих акціонерних товариств (зараз публічні) почали з'являтися в Україні за часу корпоратизації та акціонування колишніх державних підприємств [1, с. 347].

Необхідно відмітити, що в Російській Федерації, згідно зі стандартами аудиту внутрішній аудит є складовою частиною загального аудиту, який організовано на економічному суб'єкті в інтересах його власників і регламентовано внутрішніми документами для контролю за дотриманням встановленого порядку ведення

бухгалтерського обліку, охорони власності і надійності функціонування системи внутрішнього контролю.

В.С. Рудницький [2] та Н.І Дорош [1] своїх працях зазначають про суттєві відмінності між зовнішнім та внутрішнім аудитом, але науковці вважають, що методи, які використовуються під час зовнішнього та внутрішнього аудиту, мають спільні риси.

Варто зазначити, що питання, стосовно сутності внутрішнього аудиту є досить суперечливим серед науковців. Тому розглянемо деякі визначення, надані у спеціальній літературі (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення внутрішнього аудиту в науковій літературі

№ з/п	Автор, джерело	Визначення
1.	Ф.Ф. Бутинець	Під внутрішнім аудитом розуміють діяльність внутрішніх аудиторів, що здійснюється в інтересах субєкта господарювання і включає перевірку та оцінювання стану роботи підприємства та його структурних підрозділів працівниками, що входять до складу підприємства.
2.	Н.І. Дорош	Внутрішній аудит – це незалежне об'єктивне підтвердження та консультування, розроблені для підвищення ефективності та поліпшення діяльності підприємства. Він допомагає досягненню цілей, надаючи систематичний, кваліфікований підхід до оцінювання та підвищення ефективності управління підприємством, систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю.
3.	Л.В. Сотникова	Внутрішній аудит є системою оперативного, періодичного або разового забезпечення інформацією керівництва або власників економічного суб'єкта шляхом організації незалежного контролю і підготовки управлінських рішень або силами штатних співробітників, або залученою на підставі договору сторонньою спеціалізованою організацією, або незалежним аудитором для досягнення головної мети функціонування економічного суб'єкта – одержання максимального прибутку при мінімальних затратах і найбільш повного задоволення матеріальних потреб усіх зацікавлених в його ефективній роботі сторін: власників, керівництва і усього кадрового персоналу
4.	Б.Ф. Усач	Внутрішній аудит – незалежне оцінювання діяльності підприємства, визначення його платоспроможності та запобігання банкрутству. Мета внутрішнього аудиту – удосконалення організації й управління виробництвом, виявлення і мобілізація резервів його зростання.

МСА 610 «Розгляд роботи внутрішнього аудиту» дає визначення внутрішнього аудиту як діяльності з оцінювання, що здійснюється службою, створеною суб'єктом господарювання, складовими елементами якої є: огляд, перевірка та моніторинг функціонування систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю; перевірка фінансової та господарської інформації, аналіз економічної та продуктивної діяльності, перевірка законів, нормативних актів та

інших регламентів діяльності [4].

Проаналізував погляди на сутність внутрішнього аудиту, можна відмітити, що існує три підходи до його визначення: перевірка; оцінювання; перевірка та оцінювання.

Згідно з першим підходом (перевірка) основа внутрішнього аудиту – господарський (економічний) контроль; з другим (оцінювання) — аналіз економічних та фінансових показників; третім (перевірка та оцінювання) – господарський (економічний) контроль та аналіз економічних і фінансових показників.

Аналіз поглядів науковців на окремі теоретичні, методологічні та організаційні аспекти дозволив провести аналіз відмінностей між зовнішнім та внутрішнім аудитом (табл. 2) [1, с. 351].

Таблиця 2

Порівняльна характеристика зовнішнього та внутрішнього аудиту

Ознаки	Зовнішній аудит	Внутрішній аудит
Регламентація	Регламентований Господарським кодексом України, Законом України «Про аудиторську діяльність», МСА	За потреби створення регламентується внутрішніми регламентами виконавчого органу суб'єкта господарювання за погодження з власниками (засновниками)
Ініціатор проведення	Власник (засновник), керівник суб'єкта господарювання	Збори акціонерів, спостережна рада, виконавчий орган суб'єкта господарювання
Об'єкт, предмет, мета	Визначені Законом України «Про аудиторську діяльність»	Визначається на розгляд ініціатора
Суб'єкт	Аудиторська фірма, аудитор-приватний підприємець	Штатні працівники суб'єкта господарювання
Правові підстави проведення	Договір	Рішення зборів акціонерів, спостережної ради, наказ (розпорядження) керівника суб'єкта господарювання
Статус діяльності	Підприємницька діяльність	Виконавча діяльність
Термін проведення	Безпосередньо обмежений договором та опосередковано термінами подання публічної фінансової звітності	Визначений планом діяльності підрозділу (відділу) суб'єкта господарювання, а також ініціаторами
Кваліфікація та статус аудитора	Виставляються жорстокі умови з боку професіональних організацій. Повна незалежність	Визначається зборами акціонерів, спостережною радою суб'єкта господарювання. Обмежена незалежність
Документальне оформлення та звітування	Аудиторський висновок перед замовниками (публічна інформація). Аудиторський звіт перед замовниками (конфіденційна інформація)	Акти перевірки та інші звітні документи перед ініціатором (конфіденційна інформація)

Отже, наведені в таблиці види аудиту є різними. Ми дотримуємося точки зору науковця С.В. Бардаша щодо визначення дефініції внутрішнього аудиту. Внутрішній аудит – система контролю власника за діяльністю виконавчого органу господарського товариства, організована вищим органом управління або уповноваженим органом з метою надання інформації вищому органу управління щодо регулювання можливих відхилень у діяльності правління (виконавчого органу), визначеної загальними нормами ведення господарської діяльності, установчими документами та затвердженими вищим органом управління планами [1, с. 352].

Метою внутрішнього аудиту, на думку науковця, є надання головному органу управління адекватної інформації про хід реалізації його управлінських рішень з метою удосконалення як стратегії розвитку корпоративного утворення, так і оперативного управління його структурними елементами.

Також автором розглянуто принципове питання співвідношення внутрішнього аудиту з системою внутрішнього контролю (табл. 3).

Таблиця 3

Порівняльна таблиця внутрішнього аудиту та внутрішнього контролю [1, с. 359]

Ознаки	Внутрішній аудит	Внутрішній контроль
Регламентація	Регламентує керівництво підприємства	Регламентує керівництво учасника відносин у сфері господарювання
Замовник	Керівництво суб'єкта господарювання	Керівництво учасника відносин у сфері господарювання
Об'єкт, предмет, мета	Визначається керівництвом	Керівництво учасника відносин у сфері господарювання
Суб'єкт	Штатні працівники суб'єкта господарювання	Керівництво учасника відносин у сфері господарювання
Правові підстави проведення	Наказ (розпорядження) керівника суб'єкта господарювання	Наказ керівництва учасника відносин у сфері господарювання
Статус діяльності	Виконавча діяльність	Виконавча діяльність
Термін проведення	Регламентується графіком роботи працівників підприємства	Регламентується графіком роботи працівників підприємства
Кваліфікація та статус аудитора	Визначається адміністрацією суб'єкта господарювання. Незалежність обмежена	Визначається адміністрацією субєкта господарювання. Незалежність обмежена
Документальне оформлення та звітування	Акти перевірки та інші звітні документи (перед керівництвом суб'єкта господарювання)	Акти перевірки та інші звітні документи

Отже, на думку науковця, все, що на сьогодні є внутрішнім аудитом та розглядається з позицій його організації керівником підприємства, більш коректно визнати як внутрішній контроль, що здійснюється спеціально створеним підрозділом суб'єкта господарювання та проводиться виключно в інтересах суб'єкта господарювання [1, с. 360].

Список використаних джерел

1. Дорош Н. І. Аудит: теорія і практика [Текст] / Н.І. Дорош. – К.: Знання, 2006. 495с. – ISBN 966–346–192–6.
2. Рудницький В.С. Методологія і організація аудиту / В.С. Рудницький. – Тернопіль: «Економічна думка», 1998. – 192 с.
3. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2010 року / [пер. з англ. мови О.В. Селезньов, О.Л. Ольховікова, О.В. Гик, Т.Ц. Шарашидзе, Л.Й. Юрківська, С.О. Куліков]. – К. : ТОВ «ІАМЦ АУ «Статус», 2006. – 1152 с.

Герчанівська Світлана
к.е.н., доцент
Кулеба Марія
студентка
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
м. Бережани, Україна

ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Людські ресурси – специфічний та найважливіший з усіх видів економічних ресурсів. Як фактор економічного розвитку людські ресурси – це працівники, що мають певні професійні навички і знання та можуть використовувати їх у трудовому процесі. Специфіка людських ресурсів порівняно з іншими факторами економічного розвитку полягає в тому, що, по-перше, люди не лише створюють, а і споживають матеріальні та духовні цінності; по-друге, багатогранність людського життя не вичерпується лише трудовою діяльністю, а отже, щоб ефективно використовувати людську працю, потрібно завжди враховувати потреби людини як особистості; по-третє, науково-технічний прогрес та гуманізація суспільного життя стрімко збільшують економічну роль знань, моральності, інтелектуального потенціалу та інших особистих якостей працівників, які формуються роками та поколіннями, а розкриваються людиною лише за сприятливих умов.

В економічній літературі використовуються різні показники для означення людських ресурсів. Останнім часом серед вітчизняних вчених-економістів отримала розповсюдження думка, що сукупну пропозицію на ринку праці формує економічно активне (трудоактивне) населення [1, с.14-15; 2, с.8-9; 5, с.56-57]. За міжнародними нормами сюди відносять всіх зайнятих і тих, хто бажає працювати, тобто є безробітними, віком від 15 до 70 років включно (вважається, що після досягнення 71 року людина втрачає працездатність і відповідно не пропонує свою працю), крім недієздатних громадян.

До недавнього часу дослідники ринку праці оперували традиційним поняттям «трудові ресурси». Нині цю економічну категорію вважають застарілою, вимираючою, ужитком радянських часів.

Вважаємо за необхідне розкрити суть цього поняття для того, щоб визначити доцільність його заміни поняттям „економічно активне населення".

Трудові ресурси – частина населення, що має необхідний фізичний розвиток, розумові здібності та знання для роботи в усіх сферах діяльності. Під трудовими ресурсами розуміють сукупну чисельність громадян працездатного віку, які за певних ознак (стан здоров'я, психофізіологічні особливості, освітній та інтелектуальний рівні, соціально-етнічний менталітет) здатні й мають наміри здійснювати трудову діяльність [4, с.99]. Тобто це певний запас ресурсів праці, що складається із зайнятих суспільно корисною працею в усіх галузях виробництва та потенційно спроможних до праці людей. З іншого боку, категорія «трудові ресурси» визначається як якісною ознакою (наявність працездатності), так і кількісними характеристиками (демографічні ознаки, чисельність, розподіл по регіонах). Таким чином, є всі підстави стверджувати, що трудові ресурси – це перш за все кількісний показник, який фіксує чисельність наявного працездатного населення на території країни, адміністративно-територіальної одиниці або в підприємстві.

Отже, можна відмітити такі розбіжності між цими економічними категоріями:

- законодавство України, у порівнянні з міжнародними стандартами, дещо обмежує працездатність і пенсійний вік громадян, гарантуючи зайнятість лише особам працездатного віку;
- оскільки поняття «трудові ресурси» не виявляє реально бажаючих працювати, тому і не сприяє розробці заходів по задоволенню потреб населення в трудодіяльності, тобто визначенні реальної пропозиції на ринку праці;
- категорія «трудові ресурси» робить акцент на працездатності громадян працездатного віку, тоді як Концепція МОП наголошує на бажанні осіб виявити економічну активність незалежно від їх працездатності, крім недієздатних;
- категорія «трудові ресурси» орієнтується на зайнятість підлітків та пенсіонерів, тоді як ці категорії населення згідно положень МОП відносять до економічно неактивного;
- поняттям «трудові ресурси» відображає чисельність населення, що можна примусити працювати, тобто яке фізично здатне працювати, тоді як економічно активне населення – це та реальна частина трудових ресурсів, яка добровільно працює або хоче працювати.

Проте принципова їх відмінність полягає в тому, що мета категорії «трудові ресурси» – це задоволення попиту суспільного виробництва на робочу силу, а категорії «економічно активне населення» – необхідність визначення сукупного попиту населення на робочі місця [3, с.79].

Ми погоджуємось із думками авторів і вважаємо, що якісну частину людських ресурсів доцільно сприймати через категорію «економічно активне населення», що відповідає і реаліям сучасних ринкових відносин (бажанню бути членом СОТ, ЄЕС), і вимогам за загальноприйнятими МОП критеріями. Однак і

поняття «трудові ресурси» має право на існування, так як показує максимально можливу (за екстремальних умов) кількість трудоактивного населення.

Список використаних джерел

1. Богиня Д.П. Основи економіки праці: Навч. посіб. / Д.П. Богиня, О.А. Грішнова. – 3-тє вид., стер.– К.: Знання-Прес, 2002. – 313 с.
2. Брич В.Я. Регулювання ринку праці: регіональні аспекти / В.Я. Брич. – К.: НЦ ЗРП, 1997. – 217 с.
3. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості: Навч. посібник / В.С. Васильченко. – К.: КНЕУ, 2003. – 252 с.
4. Мімандусова Г.І. Ринок праці в Україні: тенденції та перспективи (соціально-економічний аналіз) / Г.І. Мімандусова. – Монографія. – К.: Інститут соціології НАНУ, 1999. – 96 с.
5. Петюх В.М. Ринок праці та зайнятість: Навчальний посібник / В.М. Петюх. – К.: МАУП, 1997. – 120 с.

Гуцул Тетяна
к. э.н., доцент
Хруль Вікторія
студентка
Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины
г. Киев, Украина

ФАКТОРЫ УВЕЛИЧЕНИЯ ПРОИЗВОДСТВА ЗЕРНА В УКРАИНЕ

В социально-экономическом развитии страны сельское хозяйство занимает особое место. Оно обеспечивает население продуктами питания, товарами первой необходимости и является первым условием развития общества. Производство зерна в Украине традиционно относится к стратегическим отраслям развития не только сельского хозяйства, но и всего народнохозяйственного комплекса страны. Зерновое хозяйство относится к основным приоритетам развития продовольственного сектора экономики страны, является важным источником доходности сельскохозяйственных предпринимательских структур.

Выявить основные резервы повышения производства зерна в Украине.

Важным аспектом развития зернового производства считаем оптимизацию структуры зерновых культур, позволяет без дополнительных затрат повысить его эффективность. Абсолютный размер посевных площадей зерновых культур в Украине и их удельный вес в общей посевной площади остаются почти стабильными на протяжении последних десятилетий. В структуре посевных

площадей зерновых культур озимые зерновые в среднем занимают около 45%, яровые зерновые и зернобобовые - 55%. В составе озимых зерновых, как и раньше, наибольшие площади заняты под озимой пшеницей - 80,0% от общей площади озимых зерновых культур. Среди яровых зерновых ячмень составляет около 40,0%, зернобобовые - 4%. Значительное место отводится ценной высокоэнергетической культуре - кукурузе на зерно. В то же время уменьшились площади посева таких важных для Украины крупяных культур, как проса и гречихи.

В Украине зерно выращивается во всех природно-климатических зонах, однако с учетом региональных почвенно-климатических условий и биологических особенностей отдельных зерновых культур в Украине сложилась определенная зональная структура производства зерна. В степной зоне его сосредоточено около 45%, в Лесостепи - почти 41, на Полесье - 13,5, в Карпатах - 1,5%.

Постепенное совершенствование структуры посевных площадей с учетом региональных особенностей и осуществления мероприятий по наращиванию ресурсного потенциала зернового производства обеспечит существенное повышение урожайности зерновых культур и наращивание объемов для пополнения зернового баланса страны. В развитии производства зерна, в том числе ведущих зерновых культур озимой пшеницы, кукурузы и ячменя, наиболее важными факторами являются уровень обеспеченности посевов удобрениями, высокопроизводительным сортовыми семенами, а также технические возможности проведения в оптимальные сроки всех технологических операций по их выращиванию и уборке.

По размерам посевных площадей зерновых и зернобобовых культур Украина занимает среди зарубежных стран 6-7, а по производству зерна на душу населения - 5-6 место.

Общая потребность страны в зерне определяется количеством его, затрачиваемое на питание, переработку, корма, семена, экспорт и создание государственных резервов. В этом объеме наибольший удельный вес имеет зерно, которое потребляется животноводством и используется населением как продукт питания. В Украине от общего количества производимого зерна на корм скоту и птице используется 30-40%, на питание -15-20, семян - 8-10, переработку на пищевые цели - 2-3 и теряется при хранении и доработке - 2-3%.

По предварительным данным с регионов, валовое производство зерна в 2015 году в Украине ожидается в пределах 59,5 млн. тонн, что полностью удовлетворит внутренние потребности и продовольственную безопасность государства, также сохранится потенциал ресурсов для поставки на внешний рынок [1].

По подсчетам зарубежных ученых, сегодня прирост урожайности зерновых на 50% достигается за счет внедрения новых сортов, а вторые 50% - за счет усовершенствования технологии выращивания. Согласно выводам экспертов ФАО, в течение ближайших 30 лет весь прирост производства продукции растениеводства будет достигнуто за счет селекции, то есть новых сортов [2].

Для достижения максимального увеличения производства отдельных видов сельскохозяйственной продукции необходимо определить рациональные

нормативы расходов соответствующих производственных ресурсов, необходимые затраты на повышение качества и получения экологически чистой продукции, а также на охрану окружающей среды. Соответственно, экономическую эффективность сельскохозяйственного производства изучают с требованиями экономических законов, которые его регулируют, и производственными отношениями, в рамках которых развиваются различные формы собственности и виды хозяйствования.

Повышение эффективности зернового хозяйства связано с влиянием на его развитие большого количества факторов: химизация, мелиорация, выведение новых сортов, повышение общей культуры земледелия. В связи с тем, что перечисленные факторы не равнозначны по степени воздействия на увеличение производства зерна и требуют разных размеров капиталовложений и текущих затрат, важно, куда будут направлены эти капиталовложения.

В связи со сложным экономическим положением, отечественные производители аграрной продукции чаще ориентируются на экстенсивный путь развития производства, что не позволяет достичь высокой эффективности и урожайности. Проведенные исследования подтверждают, что производство сельскохозяйственной продукции целесообразно направлять на интенсивный путь развития. Чтобы вывести зерновое хозяйство на должный уровень и обеспечить его прибыльность товаропроизводителям, нужна финансовая поддержка со стороны государства, которое было бы направлено на приобретение и применение новейших технологий по выращиванию зерновых; высокоурожайных, устойчивых к болезням сортов посевного материала; разработку научно обоснованных программ зернопроизводства, которые реально работали [3].

Важным направлением повышения экономической эффективности зернового производства является также улучшение качества зерна, особенно за счет использования сильных и твердых сортов пшеницы с высоким содержанием белка и клейковины.

Основным направлением повышения эффективности производства зерна, по нашему мнению, является интенсификация его производства на основе оптимизации структуры посевов зерновых культур, внесения оптимального количества органических, минеральных удобрений, расширение посевов высокоурожайных сортов и гибридов, использование интенсивных инновационных технологий, применение прогрессивных форм организации и оплаты труда с учетом конечного результата.

Список використаних джерел

1. Урядовий портал. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=248544604

2. Курсовая работа: Економічна ефективність виробництва зерна та шляхи її підвищення у приватному сількогосподарському підприємстві. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://rusguides.ru/referaty-po-botanike-i-selskomu-xozyajstvu/kursovaya-rabota-ekonomichna-efektivnist.htm

3. Гуцул Т. А. Ефективність виробництва та функціонування ринку зерна / Т.А. Гуцул, Ю.М. Ярошенко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і

природокористування України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2013. – №. 181 (2). – С. 118-123.

Дуда Галина
аспірант
Науковий керівник: Мазур Н.А., д.е.н., професор
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

АНАЛІЗ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ДО 2025 РОКУ

Основні пріоритети розвитку сільських територій та механізм підготовки аграрного та сільського сектору держави для функціонування в умовах зони вільної торгівлі з ЄС окреслює Концепція розвитку сільських територій до 2025 року, схвалена Кабінетом Міністрів України розпорядженням від 23.09.2015р. №995-р [2]. Головною метою Концепції є створення необхідних організаційних, правових та фінансових передумов для сільського розвитку [4].

Для виконання Концепції планується здійснити наступні заходи:

1) забезпечення доступності громадян до соціальних послуг, упровадження гарантованих державою соціальних стандартів;

2) створення та забезпечення стимулів та належних умов для роботи і проживання на селі молодих фахівців у галузі сільського господарства, освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, житлово-комунального та побутового обслуговування (будівництво нового житла, закладів охорони здоров'я, культури та освіти, фізичної культури і спорту);

3) будівництва сучасної транспортної інфраструктури та розвитку телекомунікацій (фіксованого зв'язку, цифрового стільникового радіозв'язку, Інтернету), у тому числі з урахуванням потреб екстреної медичної допомоги;

4) надання державної підтримки для розвитку комунального господарства та індивідуального житлового будівництва на селі;

5) відновлення та удосконалення інженерних мереж та забезпечення розвитку соціальної інфраструктури;

6) розвитку мережі закладів медичної допомоги, пунктів постійного базування бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги, підвищення якості та доступності медичної допомоги, підвищення рівня медичного обслуговування [3].

Від реалізації Концепції очікують наступних результатів:

- збільшення кількості сільського населення та зниження коефіцієнта смертності;
- підвищення рівня оплати праці в сільському господарстві;

- збільшення кількості робочих місць на селі до 1 млн;
- збільшення кількості зайнятого сільського населення у 1,5 рази;
- збільшення частки доходів сільських домогосподарств від провадження підприємницької діяльності та само зайнятості до 15 %;
- збільшення частки органічних сертифікованих сільськогосподарських угідь до 7 %, із них ріллі — до 5 % [1].

Проаналізувавши дану концепцію, приходимо до висновку, що вона не містить конкретних заходів для покращення ситуації на селі. Міністерство розробило її без жодних конкретних заходів. Демографічні проблеми, які існують на селі (скорочення кількості населення, високий рівень старіння), свідчать про те, що скоро постануть питання в економічній площині – похідні від них - це, насамперед, дефіцит трудового потенціалу.

Реалізація Концепції планується за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів [3]. Тобто, передбачено, що місцеві та державні бюджети будуть щороку визначати обсяг фінансування для реалізації Концепції. Необхідно врахувати той факт, що на даний час державний та місцеві бюджети не мають такого обсягу фінансування, що дозволяє використовувати кошти для реалізації даної Концепції.

Переглянувши засоби, за допомогою яких планується досягти покращення в українських селах, необхідно зауважити, що це не більше, ніж перелік проблем галузі. Вони існували давно та існують сьогодні, і щороку їх планує вирішити вже декілька поколінь урядовців. Велика кількість таких програм була розроблена, проходили роки, але ефективно впроваджених та конкретних інструментів, спроможних подолати існуючі проблеми у сільській місцевості, так і не було.

На нашу думку, у перспективі фінансування даної Концепції частково могло б здійснюватись за рахунок коштів великих сільськогосподарських підприємств, які здійснюють свою діяльність на сільських територіях.

Список використаних джерел

1. Кабмін затвердив концепцію розвитку сільських територій до 2025 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://balance.ua/ua/news/all/post/ kabmin-utverdil-koncepciu-razvitiya-selskih-territoriy-do-2025-goda/.

2. Правительство одобрило Концепцию развития сельских территорий [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/ru/publish/ article?art_id=248516999&cat_id

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку сільських територій» від 23.09.2015 р. № 995-р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/ .

4. Щодо Концепції розвитку сільських територій до 2025 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.sylagromad.com.ua/ru/shhodo-kontseptsiyi-rozvytku-silskyh-terytorij-do-2025-roku.html.

Здреник Василь
к.е.н., доцент
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Однією з найперспективніших форм інвестиційної діяльності в теперішній час в масштабах світового фінансового ринку є спільне інвестування, яке відбувається з використанням інститутів спільного інвестування, зокрема інвестиційних фондів. Важливість розвитку цієї сфери інвестиційної діяльності для економіки обумовлює необхідність проведення комплексного та детального дослідження економічного змісту інститутів спільного інвестування, обґрунтування їх ролі в системі економічних відносин.

Перший інвестиційний фонд був створений у серпні 1822 р. в Бельгії, через кілька десятиліть у Швейцарії і Франції. Найбільшого поширення інвестиційні фонди отримали в Великобританії та США.

В Україні інвестиційні фонди почали створюватись з 2001 р. після прийняття Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)», до цього часу такого поняття як інститути спільного інвестування в нашій державі ще не існувало. З 2012 р. в Україні діє новий Закон України «Про інститути спільного інвестування», який спрямований на забезпечення залучення та ефективне розміщення фінансових ресурсів інвесторів і визначає правові та організаційні основи створення, діяльності, припинення суб'єктів спільного інвестування, особливості управління активами зазначених суб'єктів, встановлює вимоги до складу, структури та зберігання таких активів, особливості емісії, обігу, обліку та викупу цінних паперів інститутів спільного інвестування, а також порядок розкриття інформації про їх діяльність [1]. Саме після прийняття цього Закону почалися зрушення у формуванні такої сфери діяльності, яка є необхідною складовою у розвитку суб'єктів господарювання та фінансового ринку в цілому.

Згідно Закон України «Про інститути спільного інвестування», інститут спільного інвестування – це корпоративний або пайовий інвестиційний фонд, який провадить діяльність, пов'язану з залученням грошових коштів інвесторів із метою отримання прибутків від вкладання їх у цінні папери інших емітентів, корпоративні права та нерухомість.

Інститут спільного інвестування залежно від порядку здійснення його діяльності може бути:

- відкритого типу, якщо інститут (або компанія з управління його активами) бере на себе зобов'язання здійснювати у будь-який час на вимогу інвесторів викуп цінних паперів, емітованих цим інститутом спільного інвестування (або компанією з управління його активами);
- інтервального типу, якщо інститут (або компанія з управління його

активами) бере на себе зобов'язання здійснювати на вимогу інвесторів викуп цінних паперів, емітованих цим інститутом спільного інвестування (або компанією з управління його активами) протягом обумовленого у проспекті емісії строку (інтервалу);

- закритого типу, якщо інститут (або компанія з управління його активами) не бере на себе зобов'язань щодо викупу цінних паперів, емітованих цим інститутом спільного інвестування (або компанією з управління його активами) до моменту його припинення.

Взагалі керівництво інститутів спільного інвестування покладено на компанію з управління активами, яка є професійним учасником ринку цінних паперів. Її винятковим видом діяльності є управління активами фондів інституту спільного інвестування та недержавних пенсійних фондів. Компанія з управління активами функціонує за допомогою виконання наступних функцій:

- створення пайових інвестиційних фондів;
- випуск, розміщення та викуп цінних паперів інституту спільного інвестування;
- залучення агентів, які розміщують/викуповують цінні папери інституту спільного інвестування серед інвесторів;
- пошук нових об’єктів для інвестицій;
- регулярна переоцінка активів, оформлення договорів придбання і продажу активів, підготовка звітності до державних органів контролю;
- забезпечення поточної діяльності інституту спільного інвестування [2].

Основна мета діяльності інституту спільного інвестування – надання фінансових послуг з розміщення капіталу приватних інвесторів, головним чином вкладаючи його в цінні папери. Основними перевагами інституту спільного інвестування, з точки зору інвесторів, є потенційно висока дохідність, порівняно з традиційними способами збереження та примноження капіталу, та менші витрати часу на управління інвестиціями. Об’єднання коштів багатьох окремих інвесторів дозволяє інституту спільного інвестування виходити на фондовий ринок та користуватись перевагами великих інституційних інвесторів. Серед інших переваг – диверсифікація інвестицій, відсутність мінімального терміну інвестицій (у випадку вкладання коштів у відкриті інвестиційні фонди) та можливість досить оперативно вилучити вкладені кошти у випадку необхідності. Суттєвим внутрішнім джерелом інвестицій у будь-якій країні є заощадження дрібних потенційних інвесторів, а найбільш поширеним та привабливим механізмом їх залучення до різних ланок економіки (державного сектору, корпоративного або банківського) виступає спільне інвестування як об'єднання коштів багатьох суб'єктів з метою їх розміщення у цінні папери, що є предметом діяльності спеціальних підприємницьких структур – інститутів спільного інвестування.

Інститути спільного інвестування відносяться до інституціональних інвесторів небанківського типу разом із недержавними пенсійними фондами, страховими компаніями та іншими інвесторами. Однак таке відокремлення інвестиційних фондів, інвестиційних компаній з їхніми взаємними фондами та венчурних фондів є некоректним, оскільки інвестиційні фонди та інвестиційні

компанії – це різновид інститутів спільного інвестування, а венчурні фонди – різновид інвестиційних фондів або взаємних фондів інвестиційних компаній.

Для зростання ефективності функціонування інститутів спільного інвестування в Україні необхідно здійснити:

- упровадження сучасних систем управління та науково-технічних розробок із метою підвищення рівня корпоративної культури інституту спільного інвестування;
- підвищення рівня готовності учасників ринку спільного інвестування працювати з короткостроковими фінансовими інструментами;
- розроблення загального механізму формування інвестиційного портфеля інституту спільного інвестування відповідно до його класифікаційних ознак.

Отже, інвестиційна діяльність є одним із найважливіших аспектів функціонування будь-яких підприємств, компаній, організацій. Причинами, які обумовлюють необхідність інвестицій, є відновлення наявної матеріально-технічної бази, нарощування обсягів виробництва, освоєння нових видів діяльності. Відповідно до світового досвіду, однією з найперспективніших можливостей вкладення грошей є інвестування через інститути спільного інвестування. Інститути спільного інвестування в країнах з розвинутою економікою є одними з найбільш ефективних інструментів акумуляції інвестиційних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05 липня 2012 № 5080-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rada.gov.ua

2. Резніченко К.Г. Сучасний стан та перспективи розвитку інститутів спільного інвестування в Україні / К.Г. Резніченко, Р.Ю. Баранюк // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – № 1. – 2013. – С. 176-186.

Ільїн Валерій
к.е.н., старший науковий співробітник
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН
м. Київ, Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Методологічні аспекти економічної науки у виявленні взаємозв'язків між процесами і явищами, зламами і тенденціями розвитку, а також можливих суперечностей та шляхів їх узгодження в конкретних умовах суспільно-господарського життя завжди належали до найактуальніших у розвитку економічної думки. Проте коло проблемних питань методології не залишається незмінним. Воно розширюється необґрунтованим змішуванням різних філософських, юридичних, адміністративних, загальнонаукових і вузькоспеціалізованих понять, механізмом прояву або недієвістю "надуманих" економічних законів, які поступово сходять з історичної сцени, вектором доцільності суспільно-економічної діяльності, необхідністю подолання соціальної ентропії. Викладене переконує, що роль методології у визначенні перспектив подальшого поступу економічної науки і підвищенні якості наукового дослідження суттєво зростає.

За останнє десятиліття методологія набула значного розвитку і нормативного спрямування, стала орієнтиром у науковій роботі й реалізує евристичну (пошукову) функцію предметної галузі дослідження. Вона визначає, якою мірою отримана інформація може слугувати реальною та надійною основою економічних знань, що не лише пояснюють предметну галузь, але й одночасно стають інструментом пошуку нових знань для побудови раціональних економічних моделей. Аналіз дав змогу визначає такі чинники сучасного розвитку методології [1]:

- по-перше, тенденція до інтеграції знань, посилення зв'язку між науками і науковими напрямами, визнання людини об'єктом інтеграції всіх суспільних наук і метою соціально-економічного розвитку суспільства, визнання синергії, ентропії, надання дослідженням цілісності, системності, ефективності та професійного спрямування;
- по-друге, ускладнення економічної науки, більша різноманітність методів дослідження, висвітлення нових аспектів предмета дослідження;
- по-третє, розрив між філософсько-методологічними проблемами і спеціальними методологічними питаннями економічних досліджень, необхідність розв'язання проблем, що виходять за межі конкретного дослідження, але методологічно ще не вирішені філософією, заповнення створеного вакууму методологічними концепціями, положеннями з метою подальшого вдосконалення методології економічних досліджень;

- по-четверте, необґрунтоване застосуванням математичних методів та абсолютизація кількісних методів дослідження на шкоду якісному аналізу, що може не наблизити до істини, а віддалити від неї. Останнім часом суспільні науки стали не лише потужним стимулом розвитку математики, а й своєрідним полігоном їх перевірки, про що свідчить значна частина зарубіжних публікацій. Це явище має також і соціальне коріння. Якісний аналіз в економічних дослідженням часто призводить до неприйнятних для владних структур висновків, а кількісний дає змогу досягти конкретних практичних результатів, відкриває можливість для ідеологічної маніпуляції у сфері економіки та за її межами. Економічна наука не може обійтися без кількісного аналізу, але ще більшою мірою вона потребує методологічного обґрунтування процесів і явищ;
- по-п’яте, зростання ролі людського фактора у розв’язанні економічних проблем, людського та соціального потенціалу. Проведеними Світовим банком дослідженнями у 192 країнах встановлено, що лише 16 % економічного зростання в країнах з перехідною економікою зумовлено виробничим потенціалом, 20 % – природними ресурсами, а 64 % безпосередньо пов’язані з людським і соціальним потенціалом [2, с. 370];
- по-шосте, становлення заснованого на продукуванні й споживанні знання (knowledge economy) постіндустріального суспільства та виробництво на їхній основі благ (knowledge based goods). Матеріалізовані в продуктах і послугах знання формують значну частину створюваної суспільством вартості. Цей процес здійснюється за рахунок інтелектуалізації використовуваних технологій, що забезпечує різке підвищення продуктивності праці.

Питання методології досить складне, оскільки саме лише поняття тлумачиться по різному. За словниками, методологія (гр. metodos – спосіб, метод і logos – наука, знання) – вчення про правила мислення при створенні теорії науки; вчення про науковий метод пізнання і перетворення світу, його філософська, теоретична основа; сукупність прийомів дослідження, що застосовуються в будь-якій науці відповідно до специфіки об’єкта її пізнання [3, с. 636; 4, с. 178]. Сучасна наука розглядає методологію в широкому і вузькому визначенні змісту. У широкому розумінні методологія являє собою сукупність найзагальніших, насамперед світоглядних, принципів в їх застосуванні до вирішення складних теоретичних і практичних завдань, тобто характеризує світоглядну позицію дослідника. Водночас це і вчення про методи пізнання, що обґрунтовують вихідні принципи і способи їх конкретного застосування в пізнавальній і практичній діяльності. Методологія у вузькому розумінні – це вчення про методи наукового дослідження [5, с. 8].

Методологія визначається як система принципів і способів організації та побудови теоретичної і практичної діяльності. Ця дефініція відноситься до методології пізнання взагалі. Конкретизуючи це визначення стосовно наукового дослідження конкретних проблем, можна визначити методологію як систему основоположних теоретичних поглядів, даних практичного досвіду, методичних підходів до проведення і використання результатів дослідження [6].

Методологія оцінювання впливів на конкуренцію ще не склалася. У різних

країнах проведення оцінки розрізняють по суб'єкту оцінки (хто проводить оцінку: міністерство, агентство, комісія, залучені оцінювачі тощо), об'єкту оцінки (що оцінюється: національні, регіональні, місцеві законодавчі акти, нові або вже чинні норми регулювання), строкам проведення оцінки, ступеня обов'язковості оцінки для законодавчих актів, глибині оцінки. Водночас розробляють міжнародні стандарти оцінки впливу на конкуренцію, в яких пропонують уніфіковані методики для оцінки впливу державних політик на конкурентне середовище.

Список використаних джерел

1. Россоха В.В. Методологія та її роль в сучасних економічних дослідженнях / В. В. Россоха // АгроІнКом. – 2009. – № 1–4. – С. 50–55.

2. Пирожков С. І. Трудовой потенциал в демографическом измерении / С. І. Пирожков // Демографический и трудовой потенциал : избран. науч. труды : в 2-х т. – К. : Киев. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 934 с.

3. Словник іншомовних слів / [уклад. Л.О. Пустовіт та ін.]. – К. : Довіра, 2000. – 1018. – (Б-ка держ. службовця. Держ. мова і діловодство).

4. Новий тлумачний словник української мови : у 3-х т. / [уклад. В. В. Яременко, О. М. Сліпушко] ; наук. ред. Л. І. Андрієвський. – К. : Аконіт, 2000. – Т. 2. – 926 с.

5. Образцов П. И. Методы и методология психолого-педагогического исследования / П. И. Образцов – С.Пб. : Питер, 2004. – 268 с. – (Серия "Краткий курс").

6. Ильин В.Ю. Методологические основы конкурентоспособности аграрных предприятий в условиях глобализации / В. Ю. Ильин, Е. В. Ильина // Феномен рыночного хозяйства: от истоков до наших дней : материалы II-ой междунар. науч.-практ. конф. ; под ред. Я.С. Ядгарова и др. – Краснодар, 2014. – С. 444-453.

Ільїна Олена
аспірант
Луганський національний аграрний університет
м. Харків, Україна

ЗОВНІШНЯ ПІДТРИМКА ПОЛІТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

На сьогодні Україна розглядає співробітництво з Європейським банком реконструкції та розвитку як один із перспективних напрямків міжнародного фінансово-економічного співробітництва. Про це повідомив Міністр аграрної політики та продовольства України Олексій Павленко, виступаючи у Лондоні на бізнес-форумі «Інвестиції в сільське господарство та продовольство України» [1].

ЄБРР - найбільший інвестор сільськогосподарського сектору регіону країн Центральної та східної Європи, а також найбільший фінансовий інвестор в економіку України. Залучення ЄБРР у сектор сільського господарства охоплює

весь виробничий ланцюг, починаючи з вирощування й обробки і закінчуючи розповсюдженням продовольчих товарів, їх упакуванням та роздрібним продажем [2].

Банк відіграє важливу роль у розвитку сектору шляхом підтримки місцевих та іноземних корпоративних клієнтів, а також малих і середніх підприємств. Сума інвестування ЄБРР проектів приватного сектору варіюється від 5 до 250 млн. євро, та у середньому становить 25 мільйонів [3].

За підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку налагоджено постійний діалог між владою та бізнесом на ринку зерна та молока шляхом створення Робочої групи з функціонування ринку зерна та Робочої групи з вирішення питань функціонування молочного сектору.

Україна готова до співробітництва із провідними світовими виробниками, іншими гравцями продовольчого ринку. Спільними зусиллями планується досягнення глобальної мети щодо світової продовольчої безпеки. Аграрні підприємства налаштовані на активну взаємовигідну співпрацю, маючи реальні обсяги виробництва продовольства в інтересах світового суспільства. Збільшення аграрного експорту, вважається один із головних пріоритетів національної політики України.

Позитивний досвід співпраці із закордонними фінансовими інститутами і високі міжнародні рейтинги дозволяють вітчизняним банкам активно брати участь у таких програмах.

Лідерами за обсягами кредитування сільськогосподарських підприємств протягом останніх років є ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», «Креді Агріколь Банк», «VAB Банк», КБ «ПриватБанк», «Укрексімбанк», ПУМБ. Найбільші обсяги кредитів було надано підприємствам Черкаської, Київської, Хмельницької, Дніпропетровської, Вінницької, Харківської областей [4].

Найбільш привабливими, на наш погляд, є галузі агропромислового комплексу, пов’язані з вирощуванням і переробкою рослинницької продукції. Це пояснюється більш швидким оборотом капіталу і можливістю позичальників погашати кредити протягом 8–10 місяців із моменту їх видачі.

Окрім того, у сучасних умовах сталого розвитку економіки України таке кредитування є шляхом виходу з критичної ситуації, яка склалася на підприємстві, коли фінансових ресурсів вистачає лише на покриття виробничих витрат, а ресурсів на оновлення необоротних активів не вистачає. У результаті фінансування контрактів на придбання сільськогосподарської техніки за рахунок кредитних ресурсів іноземних банків агроформування оптимізує власні оборотні кошти, які в подальшому можуть бути направлені на розвиток та розширення виробництва, подальше оновлення матеріально-технічної бази, збільшення обсягу фінансових ресурсів агроформування.

Отже, незважаючи на очевидний прогрес в розвитку банківського кредитування суб’єктів аграрного ринку за останні роки, обсяги кредитування є ще далекими від потреб сектора, а кредитні механізми не є досконалими, оскільки кількісні та якісні параметри не відповідають викликам та запитам сьогодення, не враховують повною мірою об’єктивних економічних інтересів суб’єктів аграрного

ринку через незначні обсяги, короткостроковість та високу вартість кредитних коштів.

При цьому реальний попит сільськогосподарських підприємств на банківські кредити обмежений кредитоспроможністю позичальників, а також наявністю у позичальників реальної ліквідної застави, рівень якої повинен щонайменше втричі перевищувати суму позики, а сільськогосподарським підприємствам бракує ліквідного забезпечення кредитів.

Підвищення ефективності кредитування в економічному розвитку сільського господарства потребує комплексного підходу, який має ґрунтуватися на державній підтримці системних заходів, спрямованих на:

- поліпшення фінансового стану сільськогосподарських товаровиробників і підвищення на цій основі їх кредитоспроможності через дієвий ціновий механізм підтримки рівня доходів виробників сільськогосподарської продукції;

- стимулювання зміцнення й укрупнення банківської системи нарощування капіталу та ресурсної бази;

- створення необхідної інфраструктури (аграрного ринку, фонду кредитної підтримки, систем реального страхового захисту виробників сільськогосподарської продукції та іпотечного кредитування під заставу землі, врожаю);

- податкове стимулювання довгострокового інвестиційного кредитування аграрного сектору.

Аграрні підприємства потребують значних коштів для модернізації виробництва і підвищення конкурентоспроможності. В Україні діє малоефективна система фінансово-кредитної підтримки сільськогосподарського товаровиробника, оскільки кредитне забезпечення аграрних підприємств суттєво залежить від суми коштів державного бюджету, спрямованих на програму здешевлення позик для аграріїв. Чинний механізм здешевлення кредитів із державного бюджету є малодоступним для сільськогосподарських підприємств, оскільки не всі сільськогосподарські підприємства мають задовільний фінансовий стан і повністю відповідають вимогам і бажанням банкірів.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www. minagro. gov. ua.

2. Доступ до донорських та інвестиційних ресурсів в галузі регіонального розвитку 2015 [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : http://www. EuropeAid/132810/C/SER/UA.

3. Сльозко О.О. Оцінка ефективності інвестиційних проектів МБРР та ЄБРР в Україні / О.О. Сльозко // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. - Випуск 7. 2015. - С. 66-71.

4. Аранчій В.І. Кредит у системі фінансового забезпечення інвестиційного розвитку аграрних підприємств / В.І. Аранчій, О.П. Зоря, І.І. Петренко // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2011. – №4. – С. 120–124.

Калашніков Андрій
аспірант
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва
м. Харків, Україна

МОДЕЛЮВАННЯ ВПЛИВУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Для виявлення впливу інвестиційного забезпечення як одного із факторів на розвиток сільськогосподарських підприємств нами було застосовано кореляційно-регресійний метод аналізу. За результативний показник у модель нами обрано обсяги грошового потоку відтворення сільгосппідприємств в розрахунку на одиницю площі угідь, оскільки при визначенні економічної ефективності інвестиційного забезпечення, даний показник характеризує можливості підприємства до розширеного відтворення всіх факторів виробництва: основного капіталу, робочої сили, підвищення родючості землі.

Для практичної реалізації даних розрахунків принципове значення має включення в модель рівня інвестиційного забезпечення, як однієї із факторних ознак, за результатами року, що передує звітному, а грошовий потік відтворення, як результативну ознаку, та його складові – оцінювати за результатами звітного року. При проведенні даного аналізу до моделі було включено 4 фактори, які мають причинно-наслідкові зв'язки з результативною ознакою: Yx1…n – грошовий потік відтворення на 1 га сільськогосподарських (далі с.-г.) угідь у 2014 р., грн.; x1 – інвестиції в розрахунку на 1 га с.-г. угідь у 2013 р., грн.; x2 – частка амортизації у витратах на виробництво у 2014 р., %; x3 – частка витрат на оплату праці з відрахуваннями у витратах на виробництво у 2014 р., %; x4 – прибуток в розрахунку на 1 га с.-г. угідь у 2014 р., грн.

Для проведення поглибленого дослідження із загальної сукупності сільгосппідприємств Харківської області нами було виокремлено дві групи підприємств з відповідною галузевою спеціалізацією. До 1-ї групи увійшли 54 підприємства, що спеціалізуються на виробництві молока (частка молока в доході від реалізації с.-г. продукції перевищує 25 %). 2-га група включає 28 підприємств, що спеціалізуються на виробництві продукції рослинництва (питома вага зернових та соняшнику в структурі доходу від реалізації с.-г. продукції перевищує 75 %). Проведений статистичний аналіз даних груп підприємств показує, що залежність обсягів питомого грошового потоку відтворення від заданих факторів визначається відповідними рівняннями:

$$Yx1…n = 499{,}567 + 0{,}113x1 + 74{,}309x2 + 43{,}767x3 + 1{,}009x4 \quad (1)$$

$$Yx1…n = 49{,}261 + 0{,}117x1 + 49{,}194x2 + 56{,}038x3 + 0{,}984x4 \quad (2)$$

Коефіцієнти множинної кореляції (0,946 по 1-й групі підприємств 0,972 по другій 2-й групі підприємств) та детермінації (0,895 та 0,944), а також значення F-критерію Фішера (F(4,49)=103,96 та F(4,23)=97,15 відповідно) свідчать про дуже високий ступінь зв'язку між обсягами грошового потоку відтворення та досліджуваними факторами в обох групах підприємств. При цьому, виходячи із значень t-критерію Стьюдента, в 1-й групі підприємств усі досліджувані фактори є статистично значущими у даній моделі, в той час я к у 2-й групі – єдиним статистично незначущим фактором серед досліджуваних є інвестиції на 1 га с.-г. угідь. Виходячи із значень парних коефіцієнтів детермінації, в 1-й групі підприємств найбільш суттєвий вплив на параметри розвитку с.-г. підприємств здійснює прибуток на 1 га с.-г. угідь, чия питома вага складає 85,6 %, інвестиції на 1 га с.-г. угідь (7,3 %) та частка амортизації у витратах на виробництво (6,8 %). В той же час, у 2-й групі підприємств на першому місці за впливом на обсяги грошового потоку відтворення знаходиться прибуток на 1 га с.-г. угідь (83,5 %); на другому – частка амортизації у витратах на виробництво (8,6 %), на третьому – інвестиції на 1 га с.-г. угідь (5,2 %).

Оскільки розроблені нами економетричні моделі є адекватними, вони можуть бути використані для прогнозування обсягів питомого грошового потоку відтворення сільськогосподарського підприємства (табл. 1).

Таблиця 1

Прогноз обсягів грошового потоку відтворення на 1 га сільськогосподарських угідь в ПАТ «Племінний завод «Червоний велетень» та ФГ Строгого О.Ф. Зміївського району Харківської області за даними екстраполяції факторів на 2017-2019 рр.

Фактори	Прогнозні значення досліджуваних факторів		
ПАТ «Племінний завод «Червоний велетень»			
	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Інвестиції на 1 га с.-г. угідь, грн.	1075	1205	1349
	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Частка амортизації у витратах на виробництво, %	2,0	2,0	1,9
Частка оплати праці з відрахуваннями у витратах на виробництво, %	12,4	12,9	13,4
Прибуток на 1 га с.-г. угідь, грн.	229	676	1245
Грошовий потік відтворення на 1 га с.-г. угідь, грн.	1550	2031	2635
ФГ «Строгого О.Ф.»			
	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Інвестиції на 1 га с.-г. угідь, грн.	1264	1110	1110
	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Частка амортизації у витратах на виробництво, %	8,7	8,5	8,4
Частка оплати праці з відрахуваннями у витратах на виробництво, %	2,3	2,1	2,0
Прибуток на 1 га с.-г. угідь, грн.	2407	2630	2852
Грошовий потік відтворення на 1 га с.-г. угідь, грн.	3139	3324	3512

Джерело: розраховано автором

Прогнози було побудовано за допомогою дослідження трендових моделей динамічних рядів факторних ознак для двох сільгосппідприємств Зміївського району Харківської області – ФГ «Строгого О.Ф.», що переважно спеціалізується на виробництві зернових і соняшнику та здійснює господарську діяльність з позитивним фінансовим результатом, а також ПАТ «Племінний завод «Червоний велетень», що переважно спеціалізується на виробництві молока та здійснює господарську діяльність з негативним фінансовим результатом. Згідно отриманих результатів, в ПАТ «Племінний завод «Червоний велетень» значення питомого грошового потоку відтворення у 2019 році перевищує фактичний показник 2014 року у 3,6 рази (на 1908 грн. на 1 га).

Можемо стверджувати, що з нарощуванням рівня інвестиційного забезпечення формується фінансова основа подальшого розвитку підприємства, головною складовою якої є отримання та поступове нарощування питомого прибутку, та забезпечується підвищення соціальних стандартів – частка оплати праці з відрахуваннями в структурі собівартості, за прогнозом, збільшиться до 13,4% у 2019 році, тоді як фактична у 2014 р. становила 8%. Результати прогнозування параметрів розвитку по ФГ «Строгого О.Ф.» суттєво відрізняються. Порівняно з 2014 р., у якому інвестиції на 1 га становили 2,5 тис. грн., згідно з прогнозом відбуватиметься поступове скорочення рівня інвестиційного забезпечення, що обумовлено поступовим скороченням площі угідь, формуванням відповідного матеріально-технічного забезпечення підприємства, і перш за все, монокультуризацією виробництва – домінуванням вирощування зернових та соняшника. Згідно прогнозних даних, практично незмінний, стабільно високий рівень грошового потоку відтворення, все у більшій мірі формується за рахунок прибутку від реалізації продукції. Якщо у 2016 р. частка питомого прибутку в питомому грошовому потоці відтворення, за прогнозом, становить 64,4%, то у 2019 р. – вже 82,1%. При цьому, зберігається низький рівень оплати праці з відрахуваннями на соціальні заходи в структурі витрат на виробництво, що не забезпечує потреб розвитку персоналу підприємства.

Проведені дослідження дозволяють стверджувати, що в сільськогосподарських підприємствах, які активно інвестують кошти у виробництво, незалежно від спеціалізації, створюються передумови для розширеного відтворення виробничого процесу в цілому та окремо для кожного з факторів виробництва. З нарощуванням рівня інвестиційного забезпечення в підприємствах з молочною спеціалізацією формується фінансова основа подальшого розвитку підприємства, головною складовою якої є перехід від збиткового виробництва до отримання та поступового нарощування питомого прибутку, і забезпечується підвищення соціальних стандартів. В підприємствах, що спеціалізуються на вирощуванні зернових та соняшника спрогнозовано стабільно високий рівень грошового потоку відтворення, що у більшій мірі формується за рахунок прибутку від реалізації продукції при збереженні низького рівня оплати праці з відрахуваннями на соціальні заходи в структурі витрат на виробництво, що не забезпечує потреб розвитку персоналу підприємства.

Кокашвили Нанули
д.э.н., ассоциированный профессор
Гигуашвили Гиули
д.э.н., профессор
Горийский государственный учебный університет
г. Гори, Грузия

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО БИЗНЕСА В ГРУЗИИ

Глобализация – качественно новое явление в мировом развитии, охватывающее все сферы общественной жизни. Это процесс, который отражает поиск общих путей решения проблем, возникших перед различными странами мира.

В последнее время рост международного бизнеса стал для всех очевидным и впечатляющим. Но обязательно возникает вопрос, чем обусловлена возможность такого роста и почему в будущем есть вероятность еще большего развития международного бизнеса? По мнению экспертов существуют две основные причины этого явления:

1) Стратегические цели (потребности) компании, являющихся мотиваторами углубления процесса глобализации;

2) Изменения, произошедшие в области международного бизнеса и способствующие усилению процесса глобализации.

Исходя из указанных основных причин, существует целый ряд рыночных причин, вынуждающих компании стать более глобальными как с точки зрения общего курса развития, так и ежедневной практической деятельности. К таким стратегическим причинам относятся: использование ключевых предпочтений (компетенций) компании, приобретение ресурсов по более низкой цене, выход компании на новые рынки, более эффективная конкуренция в своей отрасли.

Осознание глобальных закономерностей, их предусмотрение в процессе экономического развития страны особенно важно для такого государства, каким является наша страна. Цель Грузии – интеграция в мировое экономическое пространство, которая достигается гармонизацией бизнес-среды с основными мировыми требованиями в этой сфере.

Для установления динамизма экономического развития нашей страны различные международные организации используют экономические индексы. Международные организации предлагают правительствам стран оценить свое экономическое положение по индексам, что даст им возможность увидеть реалные проблемы и направить свою политическую волю и усилия на решение именно этих проблем.

Fraser Institute – индекс экономической свободы в мире. Международная организация «Институт Фрейзера» ежегодно готовит отчет «Экономическая свобода в мире». Исследование охватывает 152 страны и основывается на пяти

основных критериях. В их число входят: объем правительственных расходов; защищенность прав собственности и суд; здоровая денежная политика; свобода внешней торговли; регуляции кредитов, занятости и бизнеса. Эти пять критериев объединяют более 40 подпунктов, по которым определяется экономическая свобода во всем мире.

Согласно отчету "Экономическая свобода в мире 2014" Грузия вошла в число лучшей двадцатки, среди 152 стран заняла 16-ое место и укрепила позиции в группе самых свободных стран.

Heritage Foundation – индекс экономической свободы. В индексе экономической свободы «Фонда наследия» (Heritage Foundation) за 2014 год среди 178 стран мира Грузия занимала 22-ое место с 72.6 баллами. По «Ирдексу экономической свободы» Heritage Foundation за 2015 год по сравнению с предыдущим годом рейтинговый балл Грузии улучшился на 0.4 пункта и составил 73.0 балла.

По оценкам 2015 года среди 43 стран Европейского региона Грузия продвинулась на 1 место и занимает 11-ое место. В отчете Фонда финансовая свобода в Грузии оценена на 60 баллов.

Простота ведения бизнеса (Doing Business). Для оценки ведения бизнеса в Грузии значителен ежегодный отчет Doing Business, согласно которому рейтинг Грузии по ведению бизнеса с 112 места, занимаемом в 2006 среди 186 стран, улучшился на 104 балла и к 2014 заняла 8-ое место. Однако в отчете 2015 года оказалась на 15-м месте.

Всемирный банк рейтинг ведения бизнеса составляет по десяти различным индикаторам и оценивает те регуляции, которые усиливают или препятствуют бизнес-деятельности. Среди них простота начала ведения бизнеса, защита инвестиций, уплата налогов, получение кредита, регистрация имущества, выдача разрешения на строительство и другое.

Индекс глобальной конкурентоспособности (GCI). Индекс глобальной конкурентоспособности оценивает качество макроэкономической среды, состояние публичных институтов страны и уровень технологической готовности. В рейтинге глобальной конкурентоспособности исследованы следующие показатели: институции, инфраструктура, макроэкономическая среда, здравоохранение и первичное образование, высшее образование и тренинги, эффективность рынка, эффективность трудового рынка, развитие финансового рынка, технологии, величина рынка, бизнес и инновации.

Согласно «Глобальной конкурентоспособности» Всемирного экономического форума 2014-2015 года рейтинг Грузии улучшился на 3 места и с 72-го места переместилась на 69-ое место. Ее рейтинговый показатель составляет 4,22 балла (умеренный показатель).

Индекс трансформации Бертельсманна (BTI). Индекс трансформации Бертельсманна – это международный рейтинг, который анализирует и оценивает процессы развития и трансформации в стране. Он дает исчерпывающую информацию об управлении успешными политическими и экономическими трансформациями в государственных, гражданских и развивающихся

организациях.

По последним результатам индекса трансформации Фонда Бертельсманна (BTI), который анализирует процесс демократической трансформации и формирования рыночной экономики в развивающихся и пребывающих в периоде трансформации 129 странах, среди стран Евразийского региона Грузия достигла самых больших результатов по части политической трансформации после 2011 года.

Индекс восприятия коррупции (Transparensy International). Индекс восприятия коррупции охватывает общий объем коррупции как в политическом, так и в общественном секторе и осуществляет ранжирование стран по индексу восприятия коррупции.

Согласно индексу восприятия коррупции 2014 года среди 175 стран Грузия переместилась с 130 места 2005 года на 50-ое место в 2014 году. Среди 19 стран Восточной Европы и Центральной Азии показатель Грузии лучший.

Индекс человеческого развития в Грузии. Индекс человеческого развития для любой страны мира представляет собой индикатор ее развития и объединяет такие показатели, как: средняя продолжительность жизни, уровень образования и валовой внутренний продукт (ВВП) на душу населения.

В новом отчете 2014 года Программы развития ООН (UNDP) о человеческом развитии общий показатель человеческого развития Грузии 0,744, что соответствует показателю групп стран с высоким человеческим развитием. Среди 187 стран и территорий Грузия занимает 79-ое место.

Таким образом, как видно из выше представленных международных индексов, в течении последних лет наша страна систематически улучшает рейтинги, что можно считать основанием ее вовлечения в глобальную экономику и развитие международного бизнеса. Вместе с тем, Грузия, как и любая страна мира в условиях современной глобализации, не застрахована от глобальных бизнес - рисков. Исходя из этого, необходима оценка глобальных рисков и проведение соответствующих превенциальных мероприятий.

Список использованных источников

1. http://www.heritage.org/index/country/georgia
2. Министерство экономики и устойчивого развития Грузии.
3. http://www.economy.ge/ge/economic-data/rankings-of-georgia

Лазутина Людмила
аспирант
ННЦ «Институт аграрной экономики»
г. Киев, Украина

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ УКРАИНЫ

Одной из важнейших предпосылок устойчивого будущего для сельских территорий является функционирование и развитие объектов социальной инфраструктуры. Социальная инфраструктура помогает удовлетворению общечеловеческих потребностей связанных с жизнедеятельностью, проживанием на сельских территориях, обеспечением надлежащих условий труда, отдыха, культурно-образовательного уровня, потребление материальных благ.

Исследованию социальной инфраструктуры сельских территорий внимание уделяет ряд ученых. Среди отечественных можно выделить П.Саблук, М.Хорунженко, М.Орлатый, В. Юрчишин.

Действующий Закон Украины «О приоритетности социального развития села и агропромышленного комплекса в народном хозяйстве» (от 17.10.1990 г. № 400-XII) определяет меры по социальному развитию села, предоставляя перечень первоочередных организационно-экономических и правовых мер, которые должны быть реализованы на сельских территориях. Минимальный размер государственных капиталовложений, направленных на укрепление материально-технической базы социальной сферы села и АПК, должна составлять не менее 1% ВВП (на строительство объектов непроизводственного назначения в сельской местности направляется не менее 50% государственных капиталовложений, предусмотренных этой статьей).

Однако Закон не выполняется, особенно в части предоставления преимущества селу сравнению с городом (в расчете на душу населения) в сооружении жилья, учреждений образования, культуры и спорта, здравоохранения, быта, торговли, коммунальных объектов, электро - и водоснабжения т.д., и в обеспечении качественного медицинского, культурного, спортивного, коммунально - бытового, транспортного и торгового обслуживания села.

После передачи объектов социальной инфраструктуры в коммунальную собственность недополучают бюджетного финансирования. Агрохолдинги также не видят необходимости в поддержке социальной инфраструктуры. Сегодняшнее состояние социальной инфраструктуры близко к критическому, что подтверждается следующими данными [1]:

1. Неблагоприятная демографическая ситуация. Смертность превышает рождаемость, уменьшение количества сельских населенных пунктов [3].

2. Высокий уровень безработицы в сельской местности.

3. Самая низкая среди отраслей экономики оплата труда (в 1,8 раза меньше, чем целом по экономике страны).

4. Высокая миграция сельского населения.

5. Недостаточный уровень обеспеченности медицинскими учреждениями и медицинским обслуживанием (по сравнению с 2000 годом в три раза меньше больничных учреждений).

6. Низкая обеспеченность сетью сельских учебных заведений.

7. Качество сельского жилищного фонда является неудовлетворительной. Подавляющая часть сельского жилищного фонда физически и морально устаревшей отличается низким уровнем комфортности удельный вес жилья домохозяйств, оборудованных водопроводом - 35,6%, канализацией - 34,4%, центральным отоплением - 0,7%, индивидуальной системой отопления - 53,0%, ванной или душем - 29,8%, напольными электроплитами - 1,2%.

8. Низкий уровень развития дорожно-транспортной инфраструктуры.

9. Низкая обеспеченность объектами культурного назначения.

Эффективное управление сельскими территориями определяется многими составляющими, одной из которых является социальная инфраструктура. Последняя должна удовлетворять жизненные потребности ведущей производительной силы общества – человека, и, тем самым, способствовать развитию сельской экономики.

Наличие эффективно функционирующей социальной инфраструктуры сельских территорий является одним из определяющих факторов не только социальной стабильности, но и эффективного хозяйствования. Отсутствие важных структурных элементов социальной сферы является причиной массового оттока рабочей силы из сельской местности и упадка сельских территорий.

Таким образом, для обеспечения сельских населенных пунктов необходимой инфраструктурой следует осуществить распределение бюджетных расходов с предоставлением приоритетности:

I. Финансированию образования на селе (в т.ч. программ повышения квалификации учителей, компьютеризации школ и обеспечения их необходимым транспортом);

II. Улучшению качества медицинского обслуживания в сельской местности;

III. Развития сети сельских библиотек, учреждений культуры и т.д..

При разработке и утверждении Государственного бюджета Украины необходимо предусматривать выделение бюджетных средств в сфере здравоохранения, образования, культуры, жилищно-коммунального хозяйства для сельской местности в соответствии с требованиями Закона Украины «О приоритетности социального развития села и агропромышленного комплекса в народном хозяйстве» в части соблюдения объемов минимального финансирования развития села (не менее 1 % ВВП), строительства объектов непроизводственного назначения в сельской местности (50 % капиталовложений по этой статье) [2] и предпочтение селу сравнению с городом (в расчете на одного человека) в строительстве жилья, объект объектов образования, культуры и спорта, здравоохранения, быта, торговли, водо - и электроснабжения и т.д., а также в обеспечении в соответствии с научно обоснованных нормативов качества медицинского, культурного, спортивного, коммунально-бытового, транспортного

и торгового обслуживания села.

Кроме того, необходимо разработать и представить в Верховную Раду Украины проект Долгосрочной программы развития сельских территорий, которая определит их статус (как объекта регулирования), создаст правовые основы для экономической базы их развития, обеспечит формирование институциональной среды развития сельских территорий; позволит разграничить меры поддержки сельского хозяйства и сельских территорий, реализовать межведомственные программы, направленные на возвращение в село выпускников аграрных вузов и специалистов социальной сферы (врачей, учителей, работников культуры и т.д.) путем предоставления первого рабочего места, возможности получить жилье и т.д.

Следует, по нашему мнению, рассмотреть также вопрос целесообразности создания Украинского фонда поддержки развития сельских территорий, который будет аккумулировать средства за счет отчислений хозяйствующих субъектов всех форм собственности в размере 1,5 % их доходов с целью направления средств для решения неотложных вопросов развития сельских территорий.

Еще одним важным аспектом считаем рассмотрение целесообразности внедрения льготного налогообложения для вновь созданных предприятий на сельских территориях в случае инновационного характера их производственной деятельности, предоставление социально необходимых услуг или осуществления инфраструктурного обеспечения этих территорий.

Органам местной государственной власти и местного самоуправления, по нашему мнению, необходимо:

- обеспечить содействие реализации региональных и местных стратегий и программ развития несельскохозяйственных видов экономической деятельности на основе имеющегося ресурсного потенциала и существующих потребностей в продукции и услугах конкретных сельских территорий ;
- развивать альтернативные виды экономической деятельности на сельских территориях, в частности, путем повышения уровня обустройства сфер жизни, деятельности и быта крестьян.

С целью остановки закрытия и постепенного восстановления деятельности ранее закрытых, открытие новых учреждений социально-культурного назначения в сельских населенных пунктах, обеспечить распределение расходов на их финансирование между органами местной власти и агрохолдингами на принципах государственно-частного партнерства.

Список использованных источников

1. Абрамюк, И. Есть ли развитие украинского села настоящим приоритетом государственной политики? [Электронный ресурс] / И. Абрамюк // Институт гражданского общества. – 2012. – Режим доступа : http://www.csi.org.ua/www/?p=2264 (дата обращения 3.12.2015 г.).

2. Аналитическая записка "О проблемах развития социальной инфраструктуры сельских населенных пунктов". Национальный институт стратегических исследований при Президенте Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.niss.gov.ua/articles/1132/ (дата обращения 3.12.2015 г.).

3. Гаврилко, П.П. Приоритеты сохранения трудового потенциала сельских территорий

[Электронный ресурс] / П.П. Гаврилко // Эффективная экономика. – 2012. – № 5. – Режим доступа : http://www.economy.nayka.com. ua/index.php?operation=1&iid=1149 (дата обращения 3.12.2015 г.).

Мальцевич Валерий
к.э.н., доцент
Мальцевич Наталья
к.э.н., доцент
Белорусский государственный экономический университет,
г. Минск, Республика Беларусь

ФОРМЫ ПРОЯВЛЕНИЯ КАПИТАЛИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ

Одним из основополагающихфакторов, определяющих результативность национальной и мировой экономики, выступаетналичие и эффективное функционирование финансового рынка, включая фондовый рынок, рынок производных финансовых инструментов, валютный рынок, международную торговлю.

Значение капитализации возрастает в условиях имеющих место глобальных изменений в институциональной среде и финансовой сфере мировойэкономики, тем самым в значительной мере определяяуровень развития национальных экономик. Следствием вышеуказанного тренда является выделение по уровню агрегирования: капитализации компании, капитализации рынка, капитализации региона, капитализации страны. Наибольший интерес представляет понятие «капитализация компании», поскольку данный уровень является составляющим для трех последующих уровней. Капитализированная стоимость компании формируется на фондовом рынке и зависит от финансовой устойчивости, прибыльности, конкурентоспособности продукции компании, новизны оборудования, квалификации персонала, системы управления и др.

Следует отметить, что крупнейшие транснациональные корпорации по уровню капитализации значительно превышают валовой внутренний продукт национальных экономик многих стран мира.Так рыночная капитализация тройки корпораций лидеров Apple, ExxonMobil и Microsoft на начало 2014 года составила соответственно 478, 422 и 340 млрд. долл., а десяти крупнейших мировых корпораций – 31661,1 млрд. долл.

Так как основной целью капитализации является непрерывный процесс ее наращивания, то для более эффективного управления процессами капитализации, а также формирования механизмов ее роста начали выделять три формы капитализации.

Реальная капитализация является первой формой капитализации. Она создается путем наращивание капитала посредством использования собственных инвестиций от положительного финансового результата деятельности предприятия. Сферой формирования данной формы капитализации выступает реальный сектор производства и сфера обращения. Формой ее проявления является пополнение краткосрочных и долгосрочных активов и рост резервов, что в результатеведет к увеличению собственного капитала, а значит, способствует росту реальной капитализации.

Второй формой капитализации выступает маркетинговая капитализация. Она является результатом активной маркетинговой политики, включая рекламную кампанию, которые способствуют наращиванию рыночной стоимости предприятия, тем самым отрывая ее от реальной стоимости. В этом случае рост капитализации, как правило, формируется в сфере обращения и происходит за счет нематериальныхактивов. Существенная роль в маркетинговой капитализации отводится созданию узнаваемого бренда и торговой марки компании, которые способствуют эффективному продвижению продукции и услуг на рынке.

Третьей формой капитализации является рыночная или фиктивная капитализация. Развитие данной формы связано с появлением ценных бумаг, то есть активов, которые по своей природе носят нетоварный характер. Фиктивность этой формы капитализации связана с тем, что ценные бумаги сами по себе не обладают потребительской стоимостью. Фиктивный капитал не функционирует в процессе воспроизводства, азадействован на специфическом рынке – фондовом. Так как данная форма капитализации формируется в результате фондовых операций, то она получила название«фиктивная капитализация».Наращивание рыночного (фиктивного) капитала осуществляется посредством операций по котировке акций, которые осуществляют биржевые структуры. В зависимости от ситуации на рынке рыночная стоимость акций может увеличиваться или уменьшатся, соответственно увеличивается или уменьшается капитализация компании.

Различия между рыночной (фиктивной) и реальной капитализацией связаны с различными подходами к ее стоимостной оценке. Реальный капитал имеетфизическое воплощение, что дает возможность выполнить непосредственную оценку стоимости активов. Фиктивный капитал, напротив, нельзя с точностью оценитьбез применения специфических методов расчета. Следует отметить, что рыночная (фиктивная) капитализация имеет тенденцию к частому изменению, так как денежныесредства, инвестированные в ценные бумаги, находятся в промежуточном состоянии между непосредственно деньгами и товаром.

Таким образом, перечисленные формы капитализации, несмотря на различное происхождение и различные способы инициирования, имеют единый вектор направленности действия – рост капитализированной стоимости предприятия.

Существенное повышение значимости рейтинговых агентств в мировой экономике также является следствием поиска новых инструментов влияния на рыночную капитализацию. На данный момент наиболее известными и

востребованными рейтинговыми агентствами считаются Fitch IBCA, Moody's и Standard&Poor's. Аналитиками этих рейтинговых агентств рассчитывается большое количество рейтингов, важнейшими из которых являются международные кредитные рейтинги, инвестиционные рейтинги, а также рейтинги, характеризующие ситуацию в области корпоративных и государственных финансов. Доля трех рейтинговых агентств по оказанию оценочных услуг составляет 95% соответствующего рынка [2].

Их влияние на процессы, протекающие в мировой экономике, настолько велико, что объединив усилия эти рейтинговые агентства способны повлиять на кредитный рейтинг любого государства. Активное участие корпораций в операциях на глобальных финансовых рынках не возможно без получения рейтинга ведущих мировых рейтинговых агентств.

Таким образом, в современной экономике рыночная капитализация позиционируется как основной критерий эффективности функционирования корпорации. Ее роль и значение в экономике постоянно возрастают, так как использование механизмов рыночной капитализации дает возможность сформировать целостную систему, способную обеспечить устойчивое развитие на основе собственного потенциала компании. Рост или уменьшение ее величины зависит исключительно от котировок акций на фондовом рынке. Причем на котировки влияют помимо внутренних (объективных), в большей мере, внешние (субъективные) факторы. В мировой экономике концепция капитализированной стоимости рассматривается в качестве базовой парадигмы развития бизнеса. Система стратегического управления на базе капитализированной стоимости представляет собой алгоритм действий, направленный на качественное улучшение процесса принятия решений на всех уровнях с целью максимизации капитализированной стоимости компании.

Список использованных источников

1. FT 500: рейтинг крупнейших компаний мира США снова на коне. [Электронный ресурс] / http://www.vedomosti.ru/newspaper/article/718161/ ssha-snova-na-kone – Дата доступа: 12.01.2015.

2. Дементьева А.Г. Рейтинги корпоративного управления – ориентир для принятия инвестиционных решений / А.Г. Дементьева // Научный общественно-просветительский журнал «Инициативы XXI века». – 2009. – №3. – с. 19-25.

Нестерчук Євген
аспірант
Уманський національний університет садівництва
м. Умань, Україна

ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ТЕХНОГЕННОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

Техногенний тип розвитку вітчизняної економіки, який у науковій літературі ототожнюється з природоруйнуванням та відсутністю екологічних обмежень, супроводжується безконтрольним використанням невідновлюваних та надмірною експлуатацією відновлюваних ресурсів природи, що обмежує можливості їх відтворення та відновлення.

Єдино вірним сценарієм подальшого розвитку людства є пошук стійкої рівноваги (гармонійних відносин) між економічним добробутом та відтворенням природного середовища існування на засадах сталого розвитку системи в цілому. При цьому забезпечення стійкості можливе лише за умови взаємного потоку відновлюваних ресурсів з боку основних підсистем – природи і суспільства [1, с. 73].

Поглиблення екологічних проблем в Україні пов'язують з низкою причин:

- негативний вплив успадкованої структури економіки з переважаючою часткою ресурсо- та енергомістких галузей;
- зношеність основних засобів промислової й транспортної інфраструктур;
- недосконала система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища і регулювання використання природних ресурсів без чіткого розмежування господарських і природоохоронних функцій;
- початковий етап розвитку інститутів громадянського суспільства;
- низький рівень свідомості суспільства щодо пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку;
- недосконаліть та недотримання чинного законодавства у сфері охорони природи.

В Україні основні чинники екологічної та техногенної небезпеки досягли критичного рівня. Так, обсяг накопичених твердих відходів складає близько 30 млрд т, з них 2,9 млрд т – токсичні. Площа їх зберігання сягає 50 тис. га. Щорічно утворюється до 800 млн т нових відходів, що забруднюють навколишнє середовище, знижуючи безпеку регіонів, при цьому показники навантаження на одиницю території (км²) складають 40-50 тис. т, а кількість утворення відходів на одну особу у великих містах досягає 330–380 кілограмів на рік [2, с. 5; 3, с. 51].

В атмосферу на території України щороку надходить близько 17 млн т шкідливих речовин. Понад третина всіх промислових викидів шкідливих домішок у повітрі припадає на теплові електростанції. Підприємства енергетики, чорної металургії та вугільної промисловості (їхня частка складає 80 % викидів) дають найбільше викидів сірчистого ангідриду, а оксидів азоту (72 %) – підприємства

енергетики та металургії. Підприємства хімічної, нафтохімічної і газової промисловості дають найбільше викидів вуглеводнів (43 %). Більше третини загального обсягу шкідливих викидів в атмосферу забезпечує автотранспорт – 6,5 млн т на рік [4, с. 181].

Токсичні речовини, надходження яких у навколишнє середовище щороку зростає, здійснюють значний вплив на здоров'я людей, якість сільськогосподарської продукції, клімат окремих регіонів, озоновий шар планети, загибель рослин і тварин. Токсичний вплив на живі організми здійснюють наявні в атмосфері оксиди вуглецю, азоту, сірки, вуглеводні, сполуки свинцю, пил та інші шкідливі речовини.

Чинні міжнародні стандарти дозволяють стверджувати про позиціонування України як країни з обмеженими запасами прісної води. Значні проблеми водопостачання нині мають понад 200 міст та 1000 сільських населених пунктів. Одночасно спостерігається значне перевищення рівня побутового споживання води українцями, а також витрачання води на одиницю національного продукту порівняно з розвинутими країнами. Понад 80% населення держави отримує питну воду з поверхневих джерел, куди повертаються стоки після використання. Швидкий розвиток промислового і сільськогосподарського виробництва, що супроводжується безперервним збільшенням водоспоживання, особливо гостро ставить питання раціонального використання і охорони водних ресурсів. Вода після господарського використання містить різні хімічні і бактеріальні забруднювачі і, потрапляючи у річки, погіршує якість їх вод. Складна екологічна обстановка в річкових басейнах значною мірою зумовлена високою концентрацією промислового і сільськогосподарського виробництва.

Очевидно, що проблеми агресивної деградації ґрунтового покриву, в т.ч. під впливом антропогенної діяльності людини, потребують розробки стратегії захисту ґрунтів як з метою виробництва безпечних харчових продуктів, так і задля забезпечення сприятливого екологічного середовища для існуючого біорізноманіття і, насамперед, для людини. Підтримуємо висновок про те, що "в кінцевому рахунку вирішення завдань збереження та охорони ґрунтового покриву шляхом екологізації аграрного землекористування сприятиме забезпеченню національної безпеки" [5, с. 13; 6].

Досі залишається невирішеним питання безпечності для людини продуктів харчування, до складу яких входять трансгенні рослини і тварини. В наукових колах розгорнулась дискусія, що поділила вчених на прихильників та противників методів генної трансформації.

Подолання голоду у країнах третього світу шляхом наповнення їх продовольчих ринків дешевими продуктами харчування є основним аргументом прихильників ГМО. Аргументами проти є збільшення використання в сільському господарстві токсичних пестицидів, генетичне забруднення земель, загроза родючості ґрунту та видовій різноманітності рослин і тварин, виникнення нових штамів вірусів рослин тощо.

Основними інструментами реалізації національної екологічної політики визначено: міжсекторальне партнерство із залученням зацікавлених сторін; аналіз

реалізації стратегій, програм, планів з точки зору їх впливу на стан навколишнього середовища; вдосконалення системи екологічної експертизи та оцінки впливу її об'єктів на стан екосистеми; система екоуправління та аудит; екологічне страхування; забезпечення екологічної безпеки, в т.ч. засобами технічного регулювання, стандартизації та обліку у природоохоронній сфері; система екологічної світи та наукового забезпечення формування та реалізації державної екологічної політики; економічні та фінансові механізми; система моніторингу стану навколишнього середовища та контролю у сфері його охорони; міжнародне співробітництво. В таких умовах нагального вирішення потребує проблема теоретичного та методологічного узгодження економічних й екологічних завдань на глобальному та локальному рівнях.

Список використаних джерел

1. Кириленко І.Г. Глобалізація Ноосфери & Перспективи України / І.Г. Кириленко. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 464с.

2. Оскольський В.В. Екологічно чисте виробництво: економічні та організаційні аспекти управління якістю продукції / В.В. Оскольський // Економіка України. – 2013. – № 11 (624). – С. 4-12.

3. Боднар О.В. Проблеми обліку та управління відходами виробництва / О.В. Боднар // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2011. – Вип. 3(21). – С. 48-54.

4. Примак І.Д. Введення до спеціальності: навч. посіб. / за ред. Примака І.Д., Примак О.І. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.

5. Надточій П.П. Екологія ґрунту як науковий напрям у ґрунтознавстві і фахова дисципліна для підготовки екологів / П.П. Надточій, Т.М. Мислива // Вісник Житомирського національного агроекологічного університету. – 2010. – № 1(26). – С. 3-18.

6. Паленичак О.В. Збереження й відтворення родючості грунтів як головна умова сталого розвитку сільських територій / О.В. Паленичак // Економіка АПК. – 2012. – №6. – С. 91-94.

Осадча Наталія
д.е.н., професор кафедри
Галясовська Ольга
аспірант
Університет митної справи та фінансів
м. Дніпропетровськ, Україна

НЕТАРИФНИЙ ПРОТЕКЦІОНІЗМ: ПЕРЕВАГИ ЧИ НЕДОЛІКИ

На сьогоднішній день актуальною проблемою стає регулювання зовнішньоекономічної діяльності країни. Одними із складових регулювання зовнішньоекономічної діяльності країни використовують тарифні та нетарифні методи. Але дуже цікаво те, що Світова організація торгівлі (СОТ) неодноразово наголошувала на необхідності повної ліквідації нетарифних методів регулювання, але більшість країн світу продовжують широко їх застосовувати [1, с.135].

На сьогодні нетарифні бар'єри представляють собою найбільш ефективну зброю дискримінації та блокування доступу до ринків збуту. Вони включають велику кількість протекціоністських прийомів (за підрахунками Міжнародної конференції з торгівлі і розвитку ООН (ЮНКТАД) більше ніж 800), починаючи від урядових субсидій, кількісних обмежень, введення санітарних і технічних норм та закінчуючи навмисним ускладненням адміністративних процедур [1, с.136]. Але, деякі з них необхідні не потому, що ступінь впливу нетарифних інструментів на міжнародну торгівлю важко кількісно оцінити, а тому що вони мають деякі переваги серед процедур їх застосування. На відміну від тарифного регулювання, яке встановлюється у законодавчому порядку, нетарифні обмеження можуть запроваджуватися за рішенням органів виконавчої та місцевої влади [1, с.136].

До переваг нетарифних засобів можна віднести:

- просту процедуру їх застосування (встановлення більшої частини нетарифних обмежень відбувається нормативними актами органів виконавчої влади);
- високу ефективність та оперативність застосування;
- відсутність необхідності узгоджувати застосування більшості нетарифних засобів з іншими державами.

Згідно з даними ЮНКТАД, у загальному обсязі нетарифних заходів кількісні обмеження становлять до 20 %, стільки ж податкові заходи (внутрішні та прикордонні), дещо менше – технічні норми та правила. Лідерами у використанні нетарифних обмежень у міжнародній торгівлі є США, Японія та ЄС [1. с.136].

Частота використання нетарифних обмежень варіює залежно від регіону світу. Так, якщо технічні бар’єри і санітарні та фітосанітарні заходи широко використовуються усіма країнами світу, то, наприклад, країни Латинської Америки, Азії та Африки застосують також широкий спектр кількісних обмежень. У цілому спостерігається домінування технічних бар’єрів у міжнародній торгівлі,

зокрема особливо високим є індекс їх покриття (0,65) у країнах з високим рівнем доходів. В африканських країнах переважають технічні бар'єри (індекс частоти становить 0,37) та передвідвантажувальні інспекції (0,25) (рис. 1).

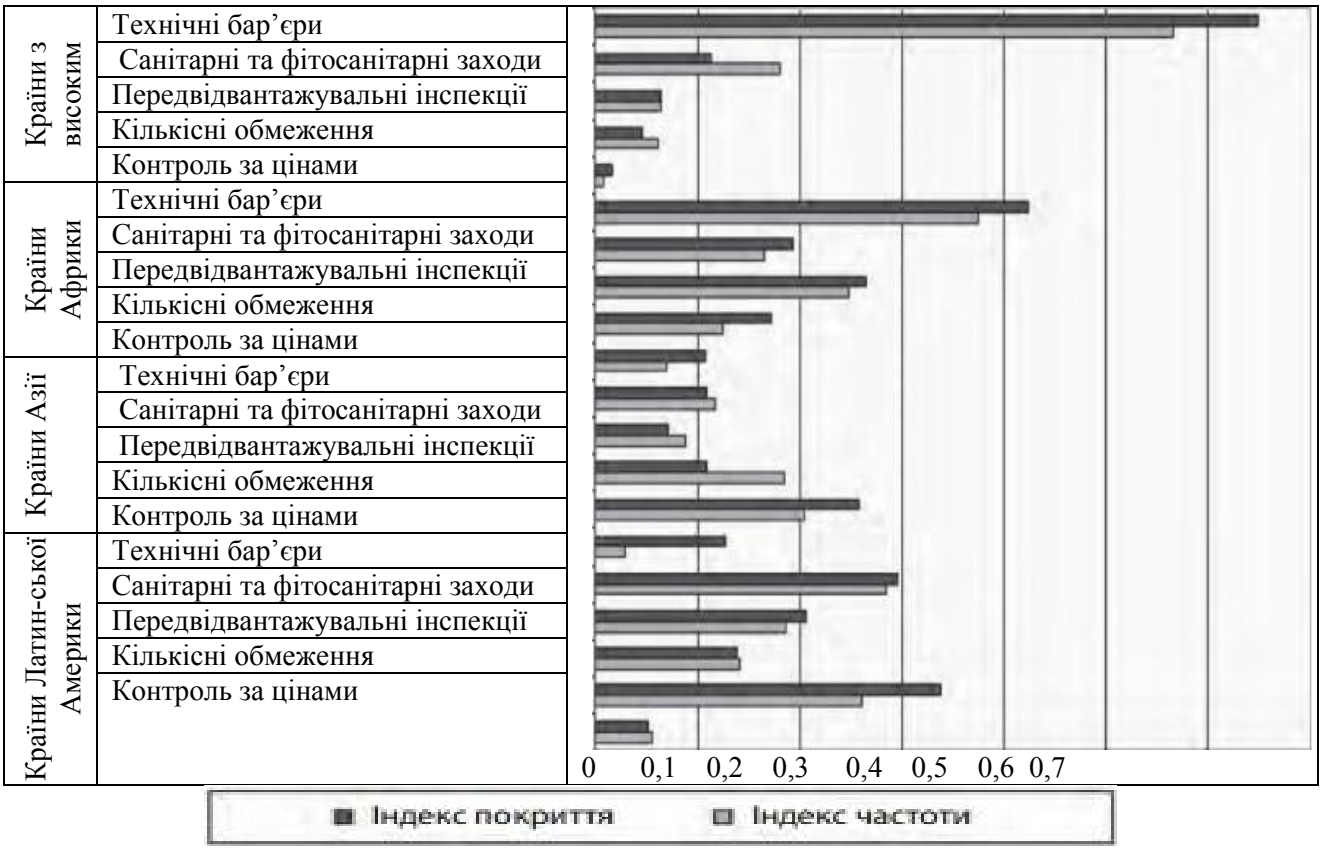

Рис. 1. Індекси покриття та частоти використання нетарифних обмежень різними країнами [2]

Як видно на рисунку 1 серед нетарифних заходів найчастіше застосовуються технічні бар'єри, ними регулюються майже 2/3 міжнародної торгівлі.

Зокрема сільськогосподарська продукція, виробництво електричного устаткування, жорстко регулюються з огляду на принципи захисту прав споживачів, охорони довкілля та технічні стандарти, інші товари за своєю природою менш підпадають під регулювання законодавчими та нормативними актами. Якщо відмовитись від нетарифних методів регулювання, як пропонують деякі країни, то це може призвести до поганих наслідків для споживачів тій чи іншої країни [3, с. 22].

Отже, якщо ми відмовляємось від вищезазначених заходів, то до країни може потрапити, наприклад, сільськогосподарська продукція неналежної якості, а то й ще, гірше, вже прострочена. Також, електричне устаткування може бути неналежної якості і призвести до погіршення стану користувачів цим устаткуванням тощо. Тому необхідно країнам взаємно визнати результати оцінки відповідності, що можуть бути забезпечені тільки у результаті технічної гармонізації.

Список використаних джерел

1. Тюріна Н.М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч.посіб. / Н. М. Тюріна, Н.С. Карвацка. – К.: ЦУЛ, 2013. – 408 с.
2. Офіційний сайт ЮНКТАД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctadstat.unctad.org/ReportFolders/ reportFolders.asp
3. Мельник Т. М. Нетарифний протекціонізм у країнах ЄС та Україні / Т. М. Мельник, К. С. Пугачевська // БІЗНЕСІНФОРМ. – 2014. № 1. С. 20-26.

Печко Володимир
здобувач
Харківський національний аграрний університет ім. В.В Докучаєва
м. Харків, Україна

ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Сьогодні все частіше науковці виживають термін не просто «розвиток», а «сталий розвиток». Концепція «сталого розвитку» розроблялася міжнародним співівтовариством поступово, визначаючи принаймні три принципові обов'язкові її складові: економічне зростання, соціальний прогрес та захист навколишнього середовища. Стійкий (сталий) розвиток виражає достатньо просту ідею: досягнення гармонії між людьми і між суспільствами та природою, розв'язання протиріч, що існують у наш час (протиріччя між природою і суспільством, між екологією і економікою, між розвинутими країнами і тими, що розвиваються, між багатими і бідними, між уже сформованими потребами людей і розум- ними потребами, між теперішніми та майбутніми покоління- ми тощо). Взаємозв'язок та баланс економічних, соціальних, екологічних, інституційних та інноваційно-технологічних компонентів з метою максимізації добробуту людини без ускладнення можливостей для майбутніх поколінь задовольняти свої потреби визначаються сучасними науковцями як «сталий роз- виток» [1].

Концепція сталого розвитку ґрунтується на п'яти головних принципах:

1. Людство дійсно може надати розвитку сталого і довготривалого характеру, для того щоб він відповідав потребам людей, що живуть зараз, не втрачаючи при цьому можливості майбутнім поколінням задовольняти свої потреби.

2. Обмеження, які існують в галузі експлуатації природних ресурсів, відносні. Вони пов'язані з сучасним рівнем техніки і соціальної організації, а також із здатністю біосфери до самовідновлення.

3. Необхідно задовольнити елементарні потреби всіх людей і всім надати можливість реалізувати свої надії на благополучніше життя. Без цього сталий і довготривалий розвиток просто неможливий. Одна з головних причин виникнення екологічних та інших катастроф – злидні, які стали у світі зви- чайним явищем.

4. Необхідно налагодити стан життя тих, хто користується надмірними засобами (грошовими і матеріальними), з екологічними можливостями планети, зокрема відносно використання енергії.

5. Розміри і темпи росту населення повинні бути погоджені з виробничим потенціалом глобальної екосистеми Землі, що змінюється [2].

Замість сталого розвитку всіх складових аграрної сфери сьогодні в Україні відбувається майже одновекторна спрямованість на реалізацію інтересів капіталу, з метою одержання «ефекту масштабу», деформацію структури сільськогосподарського виробництва внаслідок скорочення тваринництва, скорочення працівників, монокультуризацію тощо. Щодо екологічної ситуації, характерним є катастрофічний стан ґрунтів (еродована майже третина орних земель), виснаження земельних ресурсів нинішніми орендарями. Порушуючи вимоги плодозміни, раціональної структури посівів, вони з року в рік вирощують найприбутковіші культури – пшеницю, ячмінь, соняшник і ріпак, кукурудзу. Унаслідок незбалансованого внесення поживних речовин із мінеральними та органічними добривами, недотримання науково обґрунтованих сівозмін, високої розораності угідь вміст гумусу в ґрунтах порівняно з 1990 роком знизився до 0,2% [3].

Рівень використання земель в Україні зараз настільки критичний, що подальша деградація потенціалу земельних ресурсів у сільському господарстві може мати катастрофічні наслідки, котрі відповідним чином, безперечно, позначаться на загальному рівні продовольчої безпеки країни, здоров'ї нації тощо Рівень використання земель в Україні зараз настільки критичний, що подальша деградація потенціалу земельних ресурсів у сільському господарстві може мати катастрофічні наслідки, котрі відповідним чином, безперечно, позначаться на загальному рівні продовольчої безпеки країни, здоров'ї нації тощо.

Сільські території - це не тільки просторовий базис виробництва, а й природне середовище та місце життєдіяльності людей. Саме тому від людини, її культурно-освітнього рівня, професійної підготовки, навичок, вмотивованості, бажання та вміння працювати і господарювати залежить ефективність використання території. Але, на жаль, 0,5% українських селян не вміють писати і читати, біля 10% мають лише початкову освіту. Причому мало- грамотних знаходяться не пенсіонери, а молоді люди, які народилися в кінці 80-х – середині 90-х років XX ст. [4].

Узагальнення характеристик соціально-економічного стану села, процесів, що відбуваються в сільськогосподарському виробництві, а також на сільських територіях загалом, дає змогу стверджувати, що для диверсифікації сільської економіки в регіональному розрізі існують необхідні умови, а також вагомі причини, основними з яких є низький рівень зайнятості та матеріального добробуту сільських жителів. Прискорений розвиток несільськогосподарських видів діяльності зумовлений процесом деаграризації сільської економіки – зменшенням в її структурі частки (але не обсягів!) аграрного виробництва

Єдина багаторівнева стратегія раціонального природокористування в Україні має охоплювати макроекономічний, регіональний та мікроекономічний рівні

господарювання і передбачати узгодження вищих (державних, регіональних) стратегій з нижчими (місцевими, локальними), своєчасне взаємне їх коригування у разі змін умов господарювання. Відповідно до такої системи стратегій мають бути розроблені детальніші програми розвитку та реалізації, тактичні плани з ранжируванням пріоритетів для кожного рівня господарювання. Реалізація конкретного проекту повинна максимально відповідати установленим пріоритетам нижчого та вищих рівнів. Сучасним інструментом державного впливу на процеси раціонального природокористування в регіонах є використання програмно-цільового методу управління.

Виходячи з вищевикладеного вважаємо наголосити на тому, що стале землекористування в Україні поки що залишається лише в якості перспективного напряму. Незважаючи на економічне зростання в аграрному секторі на протязі останнього десятиліття актуальність як екологічних, так і соціальних проблем лише поглибилась. Це обумовлено з одного боку, відірваністю сільських громад від економічних процесів, а з іншого дисбалансом в розвитку самого аграрного виробництва, обумовленими спрямованістю підприємств на обмеженої кількості видів продукції галузі рослинництва. Викладений матеріал також дозволяє сформулювати власне бачення поняття сталого землекористування, як способу використання землі з метою отримання продукції, водночас з збереженням природних властивостей грунтів та комплексним розвитком сільських територіальних громад.

Список використаних джерел

1. Лук’яненко Д. Г. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Д. Г. Лук’яненко. – Режим доступу : http://ecolib.com/

2. Сталий розвиток. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org.

3. Вернадский В.И. Научная мысль как планетное явление / В. И. Вернадский ; отв. ред. А.Л. Яншин. – М.: Наука, 1991. – 271 с.

4. Мельник С.І. Соціально-економічні проблеми відтворення та ефективного використання ресурсного потенціалу села / С.І. Мельник. – К.: ННЦ ІАЕ, 2004. – С. 342.

Погрібна Олена
к.е.н., доцент
Погрібна Марина
студентка
КЕІ ДВНЗ «Криворізький національний університет»
м. Кривий Ріг, Україна

ПОДАТКОВА СИСТЕМА КРАЇНИ ТА ЇЇ РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Податки – важливий інструмент економічного регулювання в розвинутих економічних країнах, так як вони формують постійне джерело доходів держави.

Система оподаткування – це сукупність податків і зборів, що стягуються в порядку, встановленому відповідними законами держави, до бюджетів різних рівнів, а також до державних цільових фондів.

Основними принципами податкової системи є: стимулювання підприємницької виробничої діяльності та інвестиційної активності; стимулювання науково-технічного прогресу, технологічного оновлення виробництва, виходу вітчизняного товаровиробника на світовий ринок високотехнологічної продукції; обов'язковість; рівнозначність і пропорційність; рівність, недопущення будь-яких виявів податкової дискримінації; соціальна справедливість; стабільність; економічна обґрунтованість; рівномірність сплати; єдиний підхід.

Отже, вказані принципи побудови системи оподаткування мають важливе значення для створення дієздатної та ефективної податкової системи. Принципи побудови системи оподаткування значною мірою характеризують податкову концепцію держави, її податкову політику.

Податкова система є складною системою, яка включає елементи, що об'єднуються в підсистеми і вступають у взаємодію [2].

Складовими податкової системи, які визначають її багаторівневу структуру, є:

- податкові відносини;
- нормативно – правові акти, що регулють ці відносини, перш за все податкові закони;
- конкретні форми оподаткування;
- фіскальні установи, що здійснюють справляння податків і контроль за їх сплатою.

Кожна із вказаних підсистем податкової системи країни, в свою чергу, має внутрішню структуру, яка формується внаслідок взаємодії елементів підсистеми.

Цілі податкової політики залежать від стратегії й тактики кожного історичного етапу розвитку господарської системи країни [3].

Тому податкова система кожної країни будується відповідно до її соціально-економічного стану.

Отже, в сучасних умовах господарювання першочергового значення набуває раціональна та вміла організація системи оподаткування, яка перетворюється на визначальний фактор суспільного, в тому числі економічного, прогресу.

Формування податкової системи тієї чи іншої країни в результаті компромісу інтересів політичних груп зумовлює практичну неможливість реалізації ідеалу оптимального оподаткування. Оптимальна податкова систем є лише теоретичною конструкцією, яка може слугувати орієнтиром у процесі практичного удосконалення оподаткування. Як зазначав Ш. Бланкарт, «у відкритому суспільстві... неможливо оптимізувати функціональні цілі для всіх громадян. Так, не варто осікувати, що люди – як виборці, так і подітики – без опозиції підкоряться умовам розробленим фінансовою наукою «оптимальних» правил. Навпаки, можна припустити, що індивіди або обрані ними представники регулюватимуть державні питання на власний розсуд» [1, с. 12].

Отже, вплив об'єктивних і суб'єктивних факторів на процес формування податкової системи можна охарактеризувати так. «Об'єктивні процеси визначають той «коридор», у межах якого податкові закони, ухвалені парламентом внаслідок досягнутого компромісу інтересів різних політичних сил, є раціональними. Закони, що виходять за межі цього «коридору», є неадекватними соціально – економічним процесам у країні» [4, с. 14].

Таким чином, у сучасних умовах найкращим способом реформування податкового механізму є еволюційне вдосконалення. Водночас потрібно посилювати регулюючу функцію податків шляхом диференціації ставок податкових пільг залежно від конкретних економічних завдань. Це забезпечить підвищення зайнятості населення, кваліфікації працівників, підтримку малого бізнесу, розвиток науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, стимулюватиме інновації, ресурсозбереження, сприятиме концентрації капіталу, появі нових фірм і компаній, а отже, підтримці конкурентного середовища та підприємницької ініціативи.

Список використаних джерел

1. Бланкарт Шарль. Державні фінанси в умовах демократії: Вступ до фінансової науки / Пер. з нім. С. І. Терещенко, О.О. Терещенко; Передмова та наук. Ред. В.М. Федосова. – К.: Либідь, 2000. – 654 с.

2. Булана О. О Тенденції реформування бюджетно-податкової підтримки підприємств в Україні / О. О. Булана – Фінанси України. – 2013 -№ 8 – С. 44 – 53.

3. Єфименко Т. І. Актуальні питання сучасних стрегій реформування податкових систем / Т. І. Єфименко. – Фінанси України. – 2013 – № 3 – С. 7-27.

4. Соколовська А. М. Податкова система держави: теорія і практика становлення [монографія] / А. М. Соколовська. – К.: Знання- Прес, 2004.– 454 с.

Рогач Світлана
д.е.н., професор
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ, Україна

РОЛЬ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В РЕГУЛЮВАННІ СВІТОВОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Теоретичне осмислення соціально-економічного, історичного змісту існуючих тенденцій державного регулювання інститутів через загальнонаціональну та регіональну політику, з'ясування її сутності, принципів та ролі є ключовим завданням сучасної економічної науки. Особливої актуальності цьому надають реалії розвитку фінансово-монетарного, бюджетно-податкового сектора і ті взаємні впливи, які обумовлюють перспективи формування моделей національної спеціалізації.

Слабка дієвість та низька ефективність існуючих регулюючих механізмів ринкового типу створює передумови, з одного боку, для несправедливого перерозподілу ресурсів і доданої вартості на користь тих суб'єктів міжнародних економічних відносин, які застосовують право сили та конкурентні переваги, а з іншого боку – для дестабілізації економічної та соціально-політичної ситуації в окремих країнах та світовій спільноті загалом.

Внутрішні параметри, умови розвитку, конкурентоспроможність країни значною мірою визначаються ефективністю існуючих в ній інституцій. Інституційна система, на погляд науковців, є сукупністю відносин, що сформовані основними формальними і неформальними правилами, котрі обмежують поведінку економічних агентів та упорядковують взаємодію між ними, а також механізми примусу, що забезпечують дотримання цих правил [1]. Дійсно, нормативні рамки визначають межі людської поведінки і утворюють базис для виробництва, обміну та розподілу.

Формування інституційної системи як чинника інноваційного розвитку національної економіки передбачає обґрунтування комплексу цілей діяльності національних урядів, органів центральної виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також вироблення відповідних рекомендацій щодо шляхів їхнього досягнення. Зокрема, йдеться про такі напрями, як сприяння розвитку освіти, науки, реалізація промислової, технологічної політики, розвиток системи охорони здоров'я, працевлаштування, соціального забезпечення, захисту довкілля та багато інших завдань.

Слід зазначити, що розвиток соціальних інститутів національного, міжнародного рівня та світової економіки, особливо посилився на початку XXI ст. Він відбувається під знаком лібералізації фінансових систем і ринків, дедалі більшої мобільності капіталу, праці, інформації за умов прискорення технологічного процесу та конкурентного сприяння інноваціям. Наслідком таких процесів є виникнення масштабних світових потоків фінансових ресурсів

позичкового та венчурного характеру, висока міжнародна активність грошей. Саме їх рух провокує нерівномірність економічного розвитку окремих регіонів і країн світу, а також незбалансованість платіжних балансів відкритих національних економік, нестачу ресурсних джерел для здійснення внутрішніх інвестицій, проведення соціально-економічних та структурних перетворень. Це відповідно, викликає потребу в заходах захисного характеру, які мають бути спрямовані на підтримку конкурентоспроможності реального сектора національної економіки, а також на підвищення ефективності фінансової, бюджетно-податкової систем. Такі заходи у поєднанні з традиційним інструментарієм пільг і преференцій, пріоритетів макроекономічного регулювання та протекціоністськими підходами уособлюють інтереси суспільств, держав та господарських агентів. При цьому роль держави у формуванні та реалізації інституціонального середовища, що регулює правила та умови економічного розвитку має бути пріоритетною. Це обумовлюється як глобальними факторами конкурентоспроможності, так і особливостями сучасного етапу розвитку.

Останніми роками якісні перетворення інститутів державності відбуваються в контексті співробітництва органів влади, суб'єктів управління бізнесом і громадянського суспільства, зокрема публічно-приватного партнерства.

При цьому міжнародний досвід надає чимало диверсифікованих прикладів впливу інституційних змін на параметри розвитку національної економіки та її спеціалізації. Зокрема, як зазначають фахівці, в основу формування національної зовнішньоекономічної політики в умовах поглиблення процесу глобалізації, мають бути покладені наступні інституційні елементи [2]:

- принцип єдиної мети та зв'язаності, який означає, що встановленні цілі та програми їхньої реалізації, моніторингу мають бути спрямовані на виконання чітко визначеної місії;
- принцип ієрархії, що передбачає пошук та створення в системі між її елементами зв'язків ієрархічного характеру, тобто певних соціальних, політичних чи екологічних пріоритів державного розвитку;
- принцип функціональності, який відповідає ситуації, за якої довільна структура тісно пов'язана з функціями системи та її складовими;
- принцип розвитку, який передбачає необхідність врахування змінності економічної системи, її здатності до розвитку, розширення, нагромадження інформації та зміни елементів;
- принцип децентралізації, який направлений на досягнення певного компромісу між центральними та регіональними елементами економічної системи;
- принцип невизначеності, який свідчить, що національна торгівельна політика держави є складною системою, поведінку якої достатньо важко передбачити у чітко визначених кількісних вимірах.

Узагальнюючи сучасний світовий досвід, слід зазначити, що динамізація економічного розвитку, успішні соціально-економічні реформи потребують залучення значних обсягів фінансових ресурсів, котрі необхідно вкладати насамперед в людський капітал, освіту, науку, охорону здоров'я [3].

При цьому, слід зазначити, що постіндустріальній економічній модернізації

суттєво сприяє не лише розвиток гуманітарного потенціалу, а й розвиток високотехногічної, наукомісткої промисловості та активна зовнішня політика щодо підтримання національних стратегічних пріоритетів розвитку. Тривалий характер та особливості кризових явищ з початку XXI ст. потребують посилення лідируючої ролі держави у створенні якісних інститутів, макроекономічної політики, структурних перетворень. Зміни в глобальному економічному середовищі та хвилі криз, властивих йому, свідчать про те, що навіть найефективніші механізми державного регулювання мають змінюватися відповідно до національних інтересів, а також до світових тенденцій та принципів ринкового господарювання.

У загальній концепції розвитку інституційної системи управління замість традиційної орієнтації на програмно-цільовий підхід необхідно впроваджувати інституціональне проектування, що направлене на врегулювання складної системи взаємовідносин між економічним та соціальним розвитком національної економіки.

Список використаних джерел

1. Єфременко Т.І. Податки в інституційній системі сучасної економіки / Т.І. Єфременко: НАН України, Ін-т екон. та прогнозування. – К., 2011. – 688 с.

2. Юзба В.О. Міжнародний досвід інституційного впливу на параметри національної спеціалізації / В.О. Юзба // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право). – К.: 2009. – № 3. – С.119-126.

3. Руденко Н.В. Інституційне регулювання зайнятості у контексті розвитку соціальної сфери в Україні: міжнародні контексти / Н.В. Руденко // Соціальні аспекти розвитку сучасної відкритої економіки: Україна в контексті міжнародного досвіду: зб. наук. праць № 1. – К.: 2007. – С. 127-133.

Рудик Володимир
к.е.н., доцент
Давидік Альона
студентка магістратури
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Розвиток страхового ринку є похідною соціально-економічного розвитку країни. Зацікавленість держави в розвитку страхування зумовлюється тим, що завдяки йому стає можливим підвищення соціального захисту населення і господарюючих суб'єктів; зменшення навантаження на державний бюджет у частині відшкодування непередбачуваних збитків природно-техногенного характеру; вирішення окремих проблем соціального забезпечення завдяки перенесенню державних соціальних виплат з коштів бюджету на страхові виплати.

Проблеми розвитку страхування та окремі його аспекти в своїх роботах розглядали такі українські та зарубіжні вчені як: Л.М. Гутко [1], В.Д. Базилевич, М.В. Мних, О.М. Кисильова [2], В.В. Корнєєв, М.І. Савлук, О.О. Гаманкова, А.А. Свириденко [3], О.Д. Заруба, В.А. Малько, А.Никонович [4], Дж. Кілбі, Р.Кілн, Дж. Мішель, А.І. Рейтман, К.Е. Турбіна, Д.Хервад, Д.Хемптон, В.М. Фурман [5] та ін.

Метою дослідження є визначення основних проблем розвитку страхового ринку України.

Досліджуючи питання розвитку страхового ринку в Україні упродовж останніх років, можна дійти висновку, що його роль все таки недооцінювалася. І лише протягом останнього часу цій сфері приділяється належна увага. Сьогоднішній стан ринку можна охарактеризувати як початок періоду зростання, незважаючи на те, що обсяги ринку порівняно з країнами Східної та Західної Європи незначні.

Сучасний страховий ринок формується в умовах:

- поступового зростання доходів населення з тенденцією до подолання низького рівня платоспроможності;
- підвищення зацікавленості юридичних та фізичних осіб у захисті своїх майнових інтересів;
- збільшення кількості прибуткових підприємств;
- законодавчого запровадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів;
- розвитку ринків фінансових послуг (у тому числі фондового ринку) та формування національної системи іпотечного кредитування;
- запровадження системи недержавного пенсійного забезпечення [4].

Проте його подальший розвиток стримується низкою актуальних проблем,

що потребують негайного розв’язання.

Актуальною проблемою страхового ринку, яка найбільше впливає на всі показники ринку, є відсутність довіри населення й господарських суб’єктів до страхових компаній, яка до цих пір не відновлена повною мірою. Саме недовіру до вітчизняних страхових компаній називають громадяни, які не мають жодного страхового полісу, головною причиною свого небажання страхуватися. Звичайно, існують і глибші, ніж недовіра до страхових інститутів, причини низького рівня поширення страхування в країні. Це невпевненість громадян у майбутньому, відчуття втрати соціальної перспективи, що призводить до того, що люди не мають можливості довгострокового планування життя, та не сприяє страхуванню від ризиків, особливо довгостроковому, наприклад, страхуванню життя.

Вагомим є питання врегулювання діяльності такої важливої категорії учасників страхового ринку, як страхові брокери. Їхні платежі до страхових компаній у загальній структурі десь менше 5%. Ось чому, треба терміново розробити комплекс заходів із підвищення ефективності страхової брокерської діяльності.

Поряд із тим слід приділити багато уваги усуненню розбалансування страхового ринку (оскільки надходження платежів зі страхування життя є мізерними, у майновому страхуванні домінує страхування фінансових ризиків тощо). Поповнення страхових портфелів досить часто відбувається не за рахунок розширення страхового ринку, а за рахунок перерозподілу клієнтів [5].

Серед актульних проблем страхового ринку слід згадати і про:

- недосконаліть захисту прав споживачів страхових послуг;
- нерозвиненість довгострокового страхування життя, недержавного пенсійного забезпечення;
- недостатність надійних фінансових інструментів для інвестування;
- використання страхового ринку суб'єктами господарювання для оптимізації оподаткування та витоку коштів за кордон;
- недосконале законодавство щодо обов’язкових видів страхування, в т.ч. значна кількість економічно недоцільних видів обов'язкового страхування;
- недостатній рівень правого забезпечення медичного страхування;
- значна інформаційна закритість діяльності страхових компаній; недосконалі фінансова звітність і методи обробки даних.
- невідповідність вітчизняного страхового законодавства вимогам міжнародного законодавства, в т.ч. ЄС, а також принципам та стандартам Міжнародної асоціації страхового нагляду [3].

Заключною проблемою все ще залишається підвищення рівня платоспроможності, попиту та страхової культури юридичних осіб на страхові послуги, на що впливають інвестиційний голод підприємств, недостатній обсяг обігових коштів, макроекономічна нестабільність та ін.

Таким чином, страховий ринок України являє собою певною мірою структуроване економічне середовище, метою розвитку якого є підвищення рівня страхового захисту майнових інтересів фізичних і юридичних осіб, формування ефективних ринкових механізмів залучення інвестиційних ресурсів у національну

економіку за рахунок забезпечення ефективного функціонування ринку страхових послуг з урахуванням міжнародного досвіду, застосування сучасної ринкової інфраструктури та фінансових інструментів.

Проте, незважаючи на значні темпи приросту основних показників діяльності страховиків та страхових посередників, страховий ринок України має ряд об'єктивних причин свого недостатнього розвитку і невирішених проблем.

Отже, ринок страхових послуг, набувши певного рівня розвитку, не став реальним чинником стабільності та за своїми інституційними і функціональними характеристиками не відповідає завданням розвитку національної економіки і тенденціям світових страхових ринків, що зумовлює його істотне відставання у глобальному процесі формування світової фінансової системи.

Список використаних джерел

1. Гутко Л.М. Страховий ринок України: стан, проблеми розвитку та шляхи їх вирішення / Л.М. Гутко // Економіка. Фінанси. Право. – 2006. – №7. – с.19-24.

2. Кисельова О.М. Фактори, які впливають на розвиток страхового ринку України / О.М. Кисельова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – №2. – с.76-80.

3. Свириденко А.А. Стан та перспективи розвитку страхового ринку в Україні / А.А. Свириденко // Фінанси України. – 2005. – №4. – с.146-147.

4. Никонович А. Страховий ринок України: проблеми та шляхи вирішення / А. Никонович // Економіст. – 2006. – №1. – с.41-43.

5. Фурман В.М. Страховий риноу України: стан, проблеми розвитку та шляхи їх розв'язання / В.М. Фурман // Фінанси України. – 2004. – №12. – с.131-140.

Суліма Наталія
к.е.н., доцент
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ, Україна

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕТОДИ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ

Формування в Україні конкурентних відносин ставить до сучасних суб'єктів рингку вимогу реагувати на дію такого об'єктивного ринкового явища, як конкуренція і забезпечувати конкурентоспроможність своєї продукції.

Досягнення підприємством конкурентоспроможного статусу безпосередньо пов'язане з просуванням ним своїх товарів до конкретної групи споживачів і прямо залежить від повноти задоволення їх запитів. Конкурентоздатність продукції є наслідком функціонування конкурентоспроможного підприємства.

Аналіз наукових джерел свідчить, що конкурентоспроможність продукції

означає відповідність товару умовам ринку, конкретним вимогам споживачів не тільки за технічними, економічними та іншими характеристиками, а й за комерційними умовами його реалізації (ціна, терміни постачання, канали збуту, сервіс тощо).

Розглядаючи сутність конкурентоспроможності товару, належить підкреслити такі аспекти: конкурентоспроможність товару може бути визначена лише внаслідок його порівняння з іншими товарами; конкурентоспроможність відображає відмінність даного товару від товарів-конкурентів за ступенем задоволення конкретної споживчої потреби; крім якісних показників, вона враховує ще витрати споживача на придбання і використання товару для задоволення своєї потреби.

Всю сукупність методів оцінювання конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах можна об'єднати в наступні групи:

1. Традиційний метод оцінювання конкурентоспроможності товару передбачає розрахунок одиничних і групових показників. По - перше, виділяють найбільш важливі характеристики товару для споживача: економічні та споживчі. На основі порівняння характеристик базової моделі та досліджуваного зразка визначають коефіцієнти одиничних показників конкурентоспроможності.

По-друге, по кожній групі розраховують суму коефіцієнтів, виділених показників за ступенем їхньої значущості для споживача. Розраховані групові показники зведеного індексу конкурентоспроможності за споживчими та економічними властивостями порівнюють з базовими показниками конкурентоспроможності продукції.

Традиційний метод має недоліки: включає якісні та економічні параметри продукції, але не бере до уваги спосіб задоволення потреби споживача, що є важливою складовою конкурентоспроможності продукції; параметри конкурентоспроможності враховують лише якість та ціну виробу, але неврахованими залишаються параметри, які також можуть впливати на конкурентоспроможність продукції, такі, як стан основного і оборотного капіталу, організація та ефективність маркетингової діяльності, показники фінансового стану підприємства; - метод не дає можливості спрогнозувати зміну конкурентоспроможності у майбутньому.

2. Виробничий підхід, який базується на оцінюванні показників рентабельності продажу конкретної продукції та її ринкової частки. Згідно із цією методикою, більш конкурентоспроможним є той товар, рентабельність продажу та ринкова частка виробника якого є більшою. Інтегральний показник конкурентоспроможності розраховується для множини товарів і кожному з них присвоюється певний ранг. Перевагою цього підходу є те, що в процесі оцінювання виявляють ті напрями діяльності та товарні позиції, які приносять підприємству найбільший прибуток, що своєю чергою допомагає у прийнятті стратегічних рішень у сфері збутової політики. Вадою є те, що оцінювання не охоплює аналізу причин низької конкурентоспроможності продукції.

3. Матричні методи, в основі яких лежить побудова та аналіз двовимірних матриць. Ці матриці будуються за принципом системи координат, на одній з осей

якої позначають показники оцінювання стану або перспектив розвитку ринку, галузі, стратегічної зони господарювання, а на іншій - показники конкурентоспроможності відповідних їм напрямів бізнесу. Найвідомішим матричним методом є матриця Бостонської консалтингової групи (The Boston Consulting Group), в основі якої лежить аналіз конкурентоспроможності з врахуванням життєвого циклу продукту. По горизонталі цієї матриці відкладаються темпи зростання чи скорочення обсягів продажу в лінійному масштабі, а по вертикалі - відносна частка товару чи послуги на ринку. При цьому найбільш конкурентоспроможними вважаються підприємства, які займають значну частку на ринку.

Цей метод має такі переваги: простий у застосуванні та визначенні частки на ринку, а також темпів зростання ринку; за наявності інформації про обсяги реалізації продукції дає можливість отримати достовірну оцінку конкурентоспроможності; - підходить для аналізу взаємодії різних напрямків діяльності підприємства та для різних стадій розвитку кожного напряму діяльності. Однак матричний метод має певні недоліки: відносна частка на ринку не завжди вірно характеризує конкурентний статус підприємства; оцінювання конкурентоспроможності підприємства здійснюється тільки за двома характеристиками; ускладнюється прийняття управлінських рішень тому, що усуває можливість здійснення аналізу причин.

4. Маркетинговий підхід, який передбачає врахування не лише вимог споживача до характеристик продукції, а й оцінювання сукупності чинників, які визначають ефективність усієї маркетингової діяльності підприємства. До таких чинників належать оперативність системи постачання, організація сервісу та гарантійного обслуговування, репутація підприємства та інші.

У межах цього підходу виділяють такі етапи оцінювання: визначення вимог споживачів щодо якісних та економічних характеристик продукції; оцінка конкурентоспроможності продукції на основі обраних споживачами характеристик; оцінка конкурентоспроможності маркетингової діяльності підприємства порівняно з конкурентами.

Перевагами методу можна вважати можливість прогнозування рівня конкурентоспроможності у перспективі, а також врахування ефективної діяльності всієї системи маркетингу у підприємстві. Недоліком маркетингового підходу є складний процес збору інформації необхідної для аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства [1].

Конкурентоспроможність товару оцінюють при здійсненні таких заходів: комплексному вивченні вимог зовнішнього ринку (на основі аналізу динаміки якості реалізованих на ньому виробів); розробці основних напрямків виготовлення продукції, яка користується попитом; оцінюванні перспектив продажу (при виході на зарубіжні ринки) і формуванні структури експорту; встановленні цін на продукцію; сертифікації продукції; підготовці реклами продукції.

Список використаних джерел

1. Рибницький Д. О. Сучасні підходи до оцінювання конкурентоспроможності підприємства / Д.О. Рибницький, Т.А. Городня // Науковий вісник НЛТУ України. − Вип.

20.9 – 2010. – С. 227-230.

Сусіденко Олексій
к.е.н., старший викладач
Пасічник Тетяна
здобувач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця, Україна

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Після отримання Україною незалежності, демократизація суспільного життя відкрила широкі можливості для виїзду за територію країни. Однак, право на вільне пересування співпало із структурними трансформаціями економіки, що призвело до пониження рівня життя, збільшення безробіття. Перехід до ринкової економіки створив попит на товари високої якості, а саме, автомобілі, житло, різну побутову техніку та інше.

Усі ці аспекти стимулювали трудову міграцію за кордон, яка перетворилася на джерело доходів більшості сімей, набула масовості серед населення.

Слід розрізняти поняття міграції та трудової міграції. Трудова міграція - переміщення особи з метою тимчасового працевлаштування, що супроводжується перетинанням державного кордону (зовнішня трудова міграція) або меж адміністративно-територіальних одиниць України (внутрішня трудова міграція) [3, с.128].

Міграція - переміщення людей через кордони тих чи інших територій зі зміною місця проживання назавжди або на більш-менш тривалий час.

Для України трудова міграція є особливою загрозою, яка пояснюється нестабільністю економіки, стрімким підвищенням рівня безробіття, релігійними, етнічними особливостями країни.

Трудову міграцію досліджували такі вітчизняні науковці як Ю. Гуменюк, О. Малиновська, В. Приходько, А. Березівський, В. Жаров, І. Каленюк, В. Хрустальов, В. Антонова.

До основних причин трудової міграції в Україні належить високий рівень безробіття, що характеризується відсутністю сталого доходу в населення, саме тому люди не в змозі забезпечити собі гідне життя, реалізувати себе із творчої сторони у різних сферах господарства.

За думкою науковця О. А. Малиновської трудова міграція має вплив на :

- демографічну ситуацію в країні, ринок праці;
- відносини в сім'ї, виховання дітей;

- значення грошових трансфертів мігрантів.

Вплив на соціальне забезпечення. Угоди про соціальне забезпечення не лише гарантують громадянам соціальний захист, а й стимулюють законне працевлаштування, сприяють поверненню та адаптації мігрантів в Україні. Адже працюючи за кордоном легально, громадяни України підпадають під дію законодавства про соціальне забезпечення країн перебування, сплачують страхові внески, в разі потреби і за набуття відповідних прав можуть скористатися соціальними виплатами [2, с. 19].

Українські вчені вважають, що на сьогодні основними каналами трудової міграції є:

- запрошення українських фахівців іноземною стороною;
- використання послуг суб'єктів господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном;
- самостійний пошук;
- використання туристичних агенцій [1, с. 87].

Міграція робочої сили для України має негативні наслідки, такі як:

- виникнення політичних та економічних претензій до України;
- використання українських громадян за кордоном на низькокваліфікованих роботах;
- втрата трудової частини ресурсів;
- уповільнення науково-технічного прогресу;
- Окрім негативних наслідків, міграція може мати і позитивний вплив на
- економічне становище України:
- набуття мігрантом нових знань і навичок;
- зменшення безробіття;
- покращення відносин України на міжнародному ринку праці;
- покращення рівня життя мігрантів та їхньої родини [4, с. 132].

Нині кількість українців, які проживають за межами України приблизно становить від 12-ти до 20-ти мільйонів. Найбільше українців проживає в Російській Федерації (офіційна статистика показує 1,93 млн. осіб, а неофіційна статистика показує, що близько 10 млн. осіб). Однак, велика кількість українців мігрує з України до країн Європи: Німеччина (123,3 тис. осіб), Румунія (згідно з результатами останнього перепису населення(2011р.) на території Румунії проживає 51,7тис. українців), Латвія (45,69 тис.). Велика кількість громадян України проживає у Польщі (49 тисяч), Великій Британії (за неофіційною статистикою 30 тисяч), Естонії (22тисячі), Франції (близько 30 тисяч), Чехії (понад 22 тисячі), Литві (22тисячі), Австрії (близько 12 тисяч), Угорщині (понад 8 тисяч) Хорватії (4 тисячі).

Велика кількість українців перебуває в Іспанії (86 тисяч), Португалії (42 тисячі) та Греції (понад 32 тисячі) [5].

Отже, в Україні на сьогоднішній день досить гостро стоїть питання міграції українців за межи країни. До основних причин, які впливають на міграцію можна віднести бажання кращого рівня життя, потреби в оновленні життя, сімейно-

шлюбні відносини, трудові конфлікти, випадкові обставини. Це, ставить завдання перед державою більш активно втручатися в міграційні процеси, на основі глибокого аналізу, цього нового для України явища.

Список використаних джерел

1. Вишневська О.А. Сучасна міжнародна трудова міграція та державна міграційна політика / О.А. Вишневська // Статистика України. – 2014. – №2. – с. 120.

2. Малиновська О. Україна і світ: Характер і напрямки еміграцій / О. Малиновська // Відродження. – 2015. – № 3. - С. 150.

3. МЗС України. Українська громада в країнах світу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://mfa.gov.ua.

4.Романюк М. Міграції населення України / М. Романюк // Економіка України. – 2014. – № 9. – С. 185.

5.Стасюк М. Вплив міграційних процесів на основні демографічні показники в Україні / М. Стасюк // Україна: аспекти праці. – 2015. – № 5. – С. 193.

6. Сусіденко О.В. Значення стратегічних програм в розвитку територіальних господарських системах / О.В. Сусіденко // Інноваційний потенціал соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізації : збірник наукових праць міжнародної науково-практичної конференції. – Вінниця ВТЕІ КНТЕУ. – 2012. – Ч.2 – С. 92-98.

Улько Євгеній
к.е.н., доцент
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва
м. Харків, Україна

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ТА ОРЕНДА ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Будь-які активи, що використовуються в сільськогосподарському виробництві повинні, обов’язково мати грошовий еквівалент їхньої вартості. Це стає особливо актуальним коли відповідні ринки активів лише зароджуються або ще відсутні. Оскільки вартість продукції залежить від обліку та вартості активів, то їхня ціна має першочергове значення. Тобто ціна на відповідні активи підприємства є мірилом їх оцінки при здійсненні виробничої діяльності, а списання частини вартості активів (амортизація необоротних активів) прямо впливає на затрати виробництва.

У більш гірших обставинах знаходяться справи коли той чи інший сільськогосподарський актив не можливо віднайти за рівноважною ціною його попиту та пропозиції. Саме тому необхідним є використання різних підходів щодо їх оцінювання з метою включення до вартості сукупних активів сільськогосподарського підприємства. Такий стан в сільському господарстві

спостерігається за необоротним активом, яким є земля.

За відсутності розвинутого ринкового механізму встановлення цін на даний виробничий актив вкрай проблемною є задача щодо його оцінювання та вартісного відображення. В дійсності земля як незамінний сільськогосподарський необоротний актив не включений до вартості всіх активів підприємства, таким чином не відображається на балансі сільськогосподарських виробників. Проте будучи активом, а крім того в якості приватного ресурсу, потребує оцінки й вартості його використання. Такою вартістю виступає орендна плата за використання земель сільськогосподарського призначення. Між тим необхідно зазначити, що як плата за використання ресурсу, це є похідною величиною від безпосередньої вартості самої землі, як необоротного активу.

Отже, за відсутності розвинутого ринку сільськогосподарських земель процес установлення грошової вартості ускладнюється та об'єктивно не може в повній мірі відображати конкретну ціну на неї. Тому в переважній більшості ринковий механізм заміщений підходами пов'язаними з приблизними економічними оцінками. Крім того нормування вартості використання земель сільськогосподарського призначення не визначається суто ринковими підходами, а містить законодавчі норми та імперативні приписи.

Дане відображення можна спостерігати коли встановлюється обов'язковість річних платежів за оренду земель на рівні не менше 3 % від нормативної грошової їх вартості. Тобто переважно орендні відносини регулюються не ринковим механізмом, а законодавчо та не здатний в повній мірі враховувати індивідуальні особливості сільськогосподарського виробництва, рівня концентрації, спеціалізації, інтеграції виробничих та переробних підприємств тощо.

Варто зазначити, що й до недоліків можна віднести відсутність додаткових стимулів при використанні земель з точки зору її природних властивостей, збереження та примноження її відтворювальної здатності, охорони ціннісних характеристик. Використання земель за одного рівня орендної плати не сприяє в повній мірі раціонально ними користуватись як з одного боку власнику землі, так і з іншого боку – орендарю. Підтвердження цього є масове використання, або залучення до господарського обігу земель низької якості, що за існуючої системи оподаткування та відсутності цінового розподілу лише підсилює нерівномірність умов господарювання. Створена за таких умов диференційна рента І переважно присвоюється землекористувачами, тим самим проявляє нещадний характер щодо збереження земель менш якісних та малопродуктивних. Проведені дослідження В.Я. Месель-Веселяком показують вражаючий характер непропорційності в отриманні прибутків та понесених виробничих витратах на землях різної якості. При цьому він вважає, що для вирівнювання прибутку в середньому по Україні необхідно значні дотації для господарств, які саме використовують малопродуктивні землі. Сума дотацій необхідних для підтримки господарів на гірших землях станове близько 4,8-4,9 млрд грн [1, с.101].

Крім того перерозподіл доходів на користь землекористувачів, працюючих на кращих землях дозволяє здійснити вирівнювання економічних умов господарювання, що як зазначають В.В. Медвєдєв та І.В. Плиско в Законі «Про

плату за землю» необхідність цих дій в ньому вірно передбачено, але не реалізовано. Поміж тим вони переконані, що відсутність механізму, який дозволяє не провадити плату за використання землею, а залишати її у землекористувача, лише закріпить та поглибить нерівність в доходах. Тому вони пропонують ввести диференційоване оподаткування враховуючи в якості основного критерію при проведенні розрахунків за балом бонітету ґрунтів [2, с.291].

Спроби раціонально розподілити земельні ресурси вирівнюючи економічні умови господарювання на базі земельного пулу з метою їх продуктивного та бережного, тобто еколого-економічного використання земель запропоновано О.В.Ульянченком та П.М. Матвєєвим. Вони запропонували зовсім інший підхід у орендних відносинах, де 3 % плату за землю прийнято лише як законодавчу норму, а всі інші нарахування в якості надлишку, або навпаки, компенсаційних платежів (штрафів) через пониження економічної ефективності землекористування (землевіддачі). Дана модель дає більш ліпшу результативність землекористування, оскільки враховує об'єктивні сторони господарського процесу та побудована на спільних взаємозв'язках між орендодавцями та орендарем земельно-грошового фонду (пулу), що дає змогу виробити на інвестиційній основі перспективи раціонального землекористування та провести дієве орендоутворення на земельні паї виходячи саме з економічних передумов [3].

Оренда земель передбачає обов'язкову платність за її користування, а тому визначається від вартості даного активу згідно з нормативної грошової оцінки відповідних земель. В даному разі враховуються через таку оцінку величина її вартості, але нехтується в межах, економічної оцінки, досягнутий рівень господарського її обігу. Тому поруч з нормативної грошової оцінки земель введення методики щодо орендоформування запропонованої О.В. Ульянченком та П.М. Матвєєвим долає недоліки та має такі переваги, як:

- методологічно пов'язано із економічною оцінкою земель;
- враховує досягнутий рівень інтенсифікації та продуктивності ресурсів при виробництві сільськогосподарської продукції в цілому;
- визначає оптимальні межі землекористувань та володінь, максимізує прибутковість діяльності господарюючих суб'єктів, що оптимізує розподіл прибутків між всіма землями різної якості;
- формує систему науково обґрунтованих надбавок та компенсаційних платежів виступаючи потужним джерелом для прийняття охоронних заходів і зокрема поліпшення екологічного стану земель;
- може провадитися на будь-якому рівні, особливо цінним є безпосереднє вирішення питань для агровиробничих груп, а також для впровадження системи раціонального та бережного їх використання передбаченого в земпроектах господарств.

Список використаних джерел

1. Месель-Веселяк В.Я. Вирівнювання економічних умов господарювання на землях різної якості / В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2009. – № 3. – С. 97-102;

2. Медведев В.В. Бонитировка и качественная оценка пахотных земель Украины / В.В. Медведев, И.В. Плиско. – Харьков. Изд. «13 типография», 2006. – 386 с.

3. Ульянченко О.В. Формування сільськогосподарських землеволодінь і землекористувань з урахуванням еколого-економічних факторів: моногр. / О.В. Ульянченко, П.М. Матвєєв; Харк. нац. аграр. ун-т. – Х: Смугаста тип., 2015. – 349 с.

Шубалий Олександр
к.е.н., доцент, завідувач кафедри
Книш Віталій
магістр
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕТИВНОСТІ РЕГІОНУ

Високий рівень споживання енергоресурсів в регіоні, а також значна залежність від зовнішніх постачальників призвели до того, що енергетичне питання займає ключове місце при формуванні стратегічного плану розвитку регіону. Виходячи з цього питання забезпечення, заощадження й ефективного використання усіх видів палива та енергії, пошуку і застосування нових джерел енергії та технологій місцевого рівня набувають першочергового значення.

Оцінюючи регіональні особливості споживання енергоресурсів на прикладі Волинської області слід відмітити, що у 2014 році використано 1173,9 т у.п., що на 86,3 т у.п., або на 6,85% менше ніж у 2013 році. Також варто зазначити, що підприємствами і організаціями області за 2014р. використано 647,71 т у.п, тобто 55,18% від загального обсягу споживання в області. Але такі позитивні зміни відбулися переважно через значне зменшення обсягів прослового виробництва у регіоні.

Вивчивши енергетичний баланс Волинської області у 2014 році [1] можна сказати, що найбільша частка використання припала на природний газ – 42,3% та електроенергію – 29,1%, тоді як на енергію від торф'яних та деревовидних ресурсів – лише 6,6%. Також необхідно врахувати, що вартість виробленого 1 Гкал з газу у 2014 році для бюджету та бізнесу становила 1410 грн, для населення – 669,5 грн, з електроенергії для юридичних осіб – 3160 грн, для населення при обсязі споживання до 600 кВт/год – 1190 грн, в той час коли вартість 1 Гкал з торфу та продуктів деревообробки не перевищувала 400 грн. Тобто резерви підвищення енергоефективності у регіоні пов'язуються з необхідністю прискореного розвитку нетрадиційної та відновлювальної енергетики на базі збільшення обсягів використання місцевих природних паливних ресурсів.

Для вирішення даної проблеми необхідно в найкоротші терміни здійснити ряд дій та заходів, які відповідатимуть положенням «Регіональної політики енергоефективності регіону» [2] і дозволять покращити стан справ в

енергетичному комплексі Волинської області:

- постійний моніторинг ефективності використання енергії з традиційних джерел енергії;
- переведення більшої кількості газових котелень на біопаливо, торфобрикети, кам'яне вугілля та електрику;
- реконструкція теплових та електричних мереж з високим рівнем втрат енергії;
- надання безвідсоткових кредитів або часткове фінансування будівництва об'єктів відновлювальної енергетики;
- обов'язковість використання екологічно чистих джерел енергії при будівництві нових промислових і житлових об'єктів;
- зростання рівня інформатизації суспільства про дію різноманітних національних та міжнародних програм з стимулювання розвитку відновлювальних джерел енергії.

Також особливу увагу необхідно звернути на джерела енергії, які знаходяться на території області та можуть зменшити енергозалежність регіону. Для цього слід звернути увагу на реалізацію таких заходів:

- збільшити обсяги використання дров, пелетів та відходів лісового господарства і деревообробної промисловості;
- стимулювати за допомогою встановлення пільгових цін для населення та промисловості споживання місцевої торфобрикетної продукції;
- досліджувати та розробляти нові родовища паливно-енергетичних ресурсів;
- розвивати вітрову та сонячну енергетику;
- генерувати енергію шляхом переробки сільськогосподарської продукції (солома, ріпак).

Отже, можна робити висновок, що проблема забезпечення раціонального використання місцевих природних ресурсів для підвищення енергоефективності регіону є досить актуальною та важливою для Волинської області, а для її вирішення необхідно налагодити активну й тісну співпрацю органів державної влади усіх рівнів, місцевих громад, вітчизняних і зарубіжних фінансово-кредитних установ та інвесторів, врахувавши інтереси кожної сторони.

Список використаних джерел

1. Головне управління статистики у Волинській області: офіц. веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/

2. Регіональна політика енергоефективності Волинської області / офіц. веб-сайт Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://saee.gov.ua/sites/default/files/4_Regional_policy_Kosharuk.pdf.

СЕКЦІЯ 7
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ

SECTION 7
FINANCIAL AND CREDIT SYSTEM IN ECONOMIC MANAGEMENT

Баранік Олексій
старший викладач кафедри
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна

ДО ПИТАННЯ СКЛАДОВИХ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі розвитку економіки зростає значення амортизації як джерела відтворення основних засобів, що зумовлене впливом науково-технічного прогресу, змінами у формуванні структури капітальних вкладень, прискоренням морального зносу, переглядом норм амортизаційних відрахувань у бік збільшення, розширенням прав підприємств у використанні нарахованих сум амортизації. Саме тому оптимальне формування складових системи амортизаційної політики та її взаємозв'язок з інвестиційно-інноваційною діяльністю підприємства має важливе значення для його розвитку.

Основним джерелом відтворення основних засобів є амортизаційні відрахування. В даний час практично в усіх галузях народного господарства склалося викривлене співвідношення між нарахованою та використаною в інвестиційну діяльність амортизацію, що негативно впливає на розвиток окремих підприємств та економіку країни в цілому.

В Україні, на етапі переходу до ринкових відносин, амортизація стала не стільки джерелом фінансування технічного розвитку, скільки засобом регулювання податкового тиску, і цей засіб використовується як державою, так і підприємствами. На наш погляд, викликає сумнів затверджена на державному рівні концепція амортизаційної політики, згідно з якою були розділені податкові та облікові функції амортизації, що поклало початок поділу самого обліку на бухгалтерський та податковий. Навіть визначення терміна «амортизаційна політика підприємства» не є загальноприйнятим.

Амортизація спрямована як у минуле (визначається собівартість продукції і ступінь зносу основного капіталу), так і майбутнє (створює фонд відновлення).

Перша її сторона розрахункова, пасивна, а друга - активна, яка впливає на процес відтворення основного капіталу. Отже, амортизація є складовою фінансово-господарської діяльності підприємства. І саме амортизаційна політика дозволяє альтернативно підійти до визначення розмірів амортизаційних відрахувань, здійснювати управління витратами і фінансовими результатами, накопичувати необхідні фінансові ресурси і раціонально їх використовувати на потреби відтворення основного капіталу [1, с. 126].

Тому, в даний час існує два підходи до розуміння поняття амортизації: традиційний, коли амортизація розглядається як економічний процес, що кількісно відображає втрату засобами праці вартості й поступове перенесення її на новостворений продукт з наступним нагромадженням коштів для відтворення основних засобів, і податковий, який розглядає амортизацію як поступове віднесення витрат на придбання, виготовлення або поліпшення основних засобів.

Вчені, які займаються проблемами амортизації, зокрема Городянська Л., [2, с. 40] пропонують вирішити на державному рівні питання недоцільності існування податкової системи при нарахуванні амортизації. Для розрахунків податкових пільг рекомендують використовувати адаптаційні методики, нормативи (розроблювальні таблиці тощо), які будуть застосовані до вихідних даних обліково-аналітичної системи.

І хоча податковий облік наблизився до фінансового, в частині амортизації є досить суттєві відмінності. Тому, оптимальне формування складових системи амортизаційної політики та її взаємозв’язок з інвестиційно-інноваційною діяльністю підприємства має важливе значення для його розвитку.

Отже, основними складовими амортизаційної політики підприємства, на наш погляд, є:

1) межа суттєвості;
2) тривалість операційного циклу;
3) критерії розмежування об’єктів операційної та інвестиційної нерухомості;
4) критерії розмежування довгострокових біологічних активів;
5) строк корисного використання;
6) оцінка та переоцінка;
7) метод нарахування амортизації;
8) норма амортизації;
9) ремонт та інші поліпшення об’єкта;
10) порядок формування та використання амортизаційного фонду.

Аналізуючи складові амортизаційної політики, зазначимо, що у фінансовому обліку підприємство встановлює їх самостійно.

Щодо податкового обліку, то класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів, яка визначена пунктом 183.3 та підпунктом 138.3.3, а щодо нематеріальних активів - підпунктом 138.3.4 Податкового кодексу України (ПКУ) [3], збігається з класифікацією, яка передбачена в пункті 5 П(С)БО 7 «Основні засоби» та у пункті 5 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи».

Облік вартості, що амортизується, ведеться за кожним об’єктом, який входить до складу окремої групи. Амортизація основних засобів у податковому обліку

нараховується із застосуванням методів, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, крім «виробничого» методу (підпункт 138.3.1 ПКУ). Тобто, методи нарахування амортизації у податковому обліку відповідають методам нарахування амортизації у фінансовому обліку, визначеним у пункті 26 П(С)БО 7 «Основні засоби».

Нарахування амортизації проводиться протягом строку корисного використання об'єкта, який установлюють наказом по підприємству, але не менше мінімально допустимих (пп. 138.3.3, п. 138.3.4 ПКУ). У фінансовому обліку таке обмеження відсутнє. Але якщо в наказі про облікову політику будуть встановлені більш або менш тривалі строки для цілей фінансового обліку, то це призведе до суттєвих розбіжностей між даними фінансового та податкового обліку. Амортизація в фінансовому і в податковому обліку нараховується щомісяця, розпочинаючи з місяця, наступного за місяцем введення основних засобів в експлуатацію.

Важливим моментом при нарахуванні амортизації є те, що амортизація нараховується протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації (п. 23 П(С)БО 7 «Основні засоби»).

У ПКУ також визнана ця норма, але підкреслюється, що строк корисного використання об'єкта основних засобів не може бути меншим мінімально допустимого строку, встановленого для кожної податкової групи основних засобів. Зазначимо, що строк корисного використання об'єкта встановлюється наказом по підприємству і при визначенні такого строку ураховується потужність або продуктивність об'єкта, фізичний та моральний знос. Строк корисного використання об'єкта основних засобів переглядається в разі зміни очікуваних економічних вигод від його корисного використання, але він не може бути меншим ніж визначено п. 138.3.3 ПКУ. Амортизація нараховується виходячи з нового строку експлуатації починаючи з місяця наступного за місяцем зміни строку корисного використання (крім виробничого методу).

Таким чином, впровадження в практичну діяльність розглянутих окремих питань складових амортизаційної політики підприємства, на наш погляд, сприятимуть гармонізації бухгалтерського і податкового обліку.

Список використаних джерел

1. Дугієнко Н. О. Економічна сутність амортизаційної політики та її основні складові в період глобалізації [Текст] / Н. О. Дугієнко, І. І. Колобердянко // Вісник Запорізького національного університету. Серія «Економічні науки». – 2009. – № 1(4). – С. 122-130.

2. Городянська Л. Нарахування амортизації в єдиній систем [Текст] / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 7. – С. 37-40.

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : Кодекс України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

Божко Евгений
студент
Научный руководитель: Володько О. В., к.э.н., доцент
Полесский государственный университет
г. Пинск, Республика Беларусь

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ БАНКОВСКИХ ОПЕРАЦИЙ – ВАЖНОЕ НАПРАВЛЕНИЕ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Развитие экономики постоянно требует развития существующих и появления новых банковских продуктов. Вследствие этого существует необходимость дальнейшего совершенствования системы регулирования банковских операций. Решение данной задачи, зависящее прежде всего от формирования условий, требуемых для внедрения и развития передовых технологий осуществления банковской деятельности, предусматривает:

- расширение прав банков в установлении процедур проведения банковских операций, закрепляемых в локальных нормативных правовых актах;
- развитие институтов обеспечения прав банков как кредиторов и повышение информированности клиентов банков о стоимости и содержании предоставляемых им банковских услуг [1].

Приоритетными направлениями развития банковского сектора Республики Беларусь являются:

1) совершенствование участия банков в кредитовании государственных программ, предусматривающих льготирование процентных ставок и другие формы государственной поддержки кредитополучателя;

2) повышение эффективности финансирования реального сектора экономики в целом;

3) расширение кредитной поддержки развития малого и среднего бизнеса;

4) внедрение форфейтинговых операций;

5) расширение предоставления услуг торгового финансирования;

Касательно первого пункта, планируются разработка и принятие мер по повышению эффективности использования льготных кредитов и иных форм помощи, оказываемой государством нефинансовому сектору экономики. В первую очередь государственную поддержку получат высокоэффективные производства, обеспечивающие экономический рост и переход к новым технологическим укладам.

Банковское кредитование по-прежнему будет занимать важное место в области финансирования реального сектора экономики в целом. Повышение доступности кредитов нефинансовому сектору экономики будет достигаться, в том числе, за счет проведения взвешенной политики в отношении ставок по депозитно-кредитным операциям. Сохранится приоритетность таких направлений,

как инвестиционное кредитование и кредитная поддержка развития экспорто-ориентированных производств.

Кроме того, особое внимание будет уделено расширению кредитной поддержки развития малого и среднего бизнеса. Особые акценты в кредитной политике банков необходимо сделать на повышении доступности кредитов банков для организаций и физических лиц через снижение процентных ставок. С этой целью банки реализуют комплекс мер, направленных на снижение управленческих и организационных издержек. В частности, банки будут осуществлять переход на одноуровневую систему управления региональной структурой, централизацию бухгалтерского учета, кадровой и правовой работы, снабжения в центральных подразделениях, преобразование филиалов и отделений в расчетно-кассовые центры и центры по оказанию банковских услуг [1].

Новым направлением регулирования банковских операций станут форфейтинговые операции, появление которых обусловлено задачами увеличения экспорта. Предполагается законодательно закрепить права и обязанности банков по проведению форфейтинговых операций, что будет стимулировать развитие системы расчетов и кредитования во внешнеэкономической деятельности [1].

Также в целях развития кредитования международных операция нефинансового сектора страны планируется расширение предоставления услуг торгового финансирования.

Торговое финансирование представляет собой комплекс методов, инструментов и механизмов по финансированию внешнеторговых операций клиентов путем привлечения отечественными банками кредитных ресурсов с международных кредитно-финансовых рынков. В предоставлении таких ресурсов центральную роль играют банки. Однако средства для финансирования могут предоставляться и при посредничестве третьей стороны, например, через экспортное агентство, международные торговые компании, специализированные небанковские кредитно-финансовые организации [2].

Финансирование международных торговых операций осуществляется с применением различных механизмов и инструментов. Вместе с тем, основными формами торгового финансирования являются:

- экспортный коммерческий кредит (кредит поставщика), когда кредитором выступает компания-экспортер, поставляющая товары на экспорт с отсрочкой платежа;

- экспортный финансовый кредит (кредит покупателю), в данном случае кредит предоставляется в денежной форме, как правило, банком либо национальным экспортным кредитным агентством страны-экспортера покупателю - импортеру для покупки товаров, производимых экспортером..

На примере ОАО ”АСБ Беларусбанк“, начиная с кризисного 2011 года, заметна нарастающая динамика сумм кредитных линий для торгового финансирования. За 2014 год эта сумма увеличилась на 14,6 процента по сравнению с 2013 годом, а в 2013 – на 40,2 процента по сравнению с 2012. На 1 октября 2015 года эта сумма уже составила 1208,8 млн. USD, что указывает на положительную динамику и к концу текущего года [3].

Повышение эффективности работы банковского сектора и развитие системы регулирования банковских операций напрямую связаны с расширением использования передовых информационных технологий и повышением эффективности банковского надзора.

Применение информационных технологий в современной банковской системе становится одним из главных элементов стратегии развития банков, определяющих качество предоставляемых услуг, уровень менеджмента и надежность функционирования финансовых институтов.

В этих условиях основными целями развития информационных технологий в банковской системе являются:

- повышение качества и увеличение количества услуг, предоставляемых клиентам банковской системы;
- обеспечение доступности банковских услуг независимо от территориальной принадлежности клиентов;
- повышение эффективности, надежности и безопасности функционирования информационных систем.

Важным является процесс автоматизации банковских учетных систем в части организации ведения бухгалтерского учета и формирования финансовой отчетности с использованием современных информационных технологий.

Развитие банковского сектора страны должно осуществляться одновременно с повышением устойчивости его функционирования. Надлежащий уровень качества работы банков во многом зависит от эффективности систем управления и внутреннего контроля.

Для дальнейшего совершенствования организации надзора в банковской системе необходимо:

- повышение независимости принятия решений в рамках банковского надзора от иных функций государственного регулирования и контроля по мере возрастания роли рыночных механизмов в деятельности банков с преобладающей долей государства в уставных фондах [4];
- повышение эффективности систем управления рисками в банках, в том числе по обеспечению постоянного участия наблюдательных советов в решении вопросов, касающихся стратегических целей управления рисками;
- повышение эффективности системы корпоративного управления, в том числе деятельности независимых директоров, и исключение конфликта интересов;
- проведение независимой оценки состояния корпоративного управления в государственных банках с привлечением одной из наиболее авторитетных международных аудиторских компаний;
- усиление контроля со стороны руководителей банков за достоверностью отражения в учёте и отчётности всех операций банка, в том числе по обременённым активам, размещённым в банках-нерезидентах, процентным ставкам по депозитным и кредитным продуктам и иной информации о деятельности банков [4];
- повышение требований к допуску на рынок банковских услуг и обеспечение их соблюдения банками в процессе своего функционирования;

Совершенствование системы регулирования банковских операций позволит обеспечить устойчивое и эффективное функционирование банковского сектора Республики Беларусь и повысить возможности в области кредитования реального сектора экономики в целом и внешнеэкономической деятельности в частности. Увеличатся денежные потоки, направленные на кредитование высокотехнологичных, экспорто-ориентированных производств, обеспечивающих экономический рост и стабильные поступления валютной выручки.

Список использованных источников

1. Стратегия развития банковского сектора экономики Республики Беларусь на 2011-2015 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.nbrb.by/system/banksectordev10-15.pdf – Дата доступа: 07.11.2015.

2. Infobank.by [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://infobank.by/1637/. - Дата доступа: 07.11.2015.

3. ОАО ”АСБ Беларусбанк“, октябрь 2015 г. Департамент международного бизнеса [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://belarusbank.by/site_ru/24188/General%20Presentation_10_2015_rus.pdf. – Дата доступа: 07.11.2015.

4. Банковский вестник. Машнина, Е. Н. Об актуальных вопросах повышения устойчивости функционирования банков [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.nbrb.by/publications/report/ – Дата доступа: 07.11.2015.

Боровик Петро
к.е.н., доцент
Цвігун Артем
Уманський національний університет садівництва
м. Умань, Україна

ПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ : СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Пільговий режим прямого оподаткування суб’єктів аграрного бізнесу донедавна був представлений фіксованим сільськогосподарським податком (ФСП), об’єктом оподаткування яким були земельні угіддя сільськогосподарського призначення а базою справляння – нормативна грошова оцінка зазначених земельних ресурсів, проведена станом на 01.07. 1995 р.

Необхідно зазначити, що фіксований сільськогосподарський податок забезпечував надходження вкрай незначної частини доходів консолідованого бюджету України. Такий стан речей був логічним наслідком недоліків механізму справляння ФСП, ключовими з яких були фіксований розмір бази справляння та відсутність впливу на процеси використання сільгоспугідь та інші види

ресурсокористування. Це стало причиною сучасного реформування порядку його нарахування і сплати, в результаті якого в 2015 р. єдиний податок з суб'єктів малого підприємництва та фіксований сільськогосподарський податок було об'єднано в одну податкову форму – єдиний податок.

При цьому колишні платники фіксованого сільськогосподарського податку стали, відповідно до нової редакції Податкового кодексу України [1], суб'єктами єдиного податку IV групи.

Варто зазначити, що сучасний порядок справляння єдиного податку з аграрних підприємств є досконалішим від механізму справляння фіксованого сільськогосподарського податку, що функціонував як спеціальний режим прямого оподаткування аграрних товаровиробників до 2015 р., оскільки ним передбачено індексування бази справляння для аграрних підприємств (колишніх платників фіксованого сільськогосподарського податку), що стали платниками єдиного податку.

В той же час, результати критичного аналізу оновленого порядку нарахування і сплати єдиного податку з суб'єктів аграрної сфери економіки дозволяють зазначити, що він має суттєві недоліки.

Зокрема, недоречністю механізму справляння сучасного єдиного податку для агробізнесу, яка збереглась ще з попередніх періодів застосування фіксованого сільськогосподарського, є необхідність нарахування і сплати зазначеними суб'єктами агробізнесу кількох інших податків, зборів та внесків (єдиного соціального внеску, військового збору, податку на доходи фізичних осіб з доходів, виплачених у формі дивідендів, тощо).

Крім того, варто зазначити, що механізм справляння єдиного податку з суб'єктів сільськогосподарського бізнесу як і фіксований сільськогосподарський податок, який він замінив, дає можливість оптимізувати податкове навантаження окремих бізнес-структур через використання спрощеного режиму прямого оподаткування крупними фірмами (шляхом створення кількох афільованих структур).

В контексті недоліків сучасного механізму пільгового режиму прямого оподаткування сільськогосподарських підприємств необхідно також відмітити, що донедавна в Україні основним джерелом фінансування заходів щодо поліпшення та охорони земельних ресурсів була плата за землю, тобто земельний податок та плата за оренду земель державної і комунальної власності. Згідно з вимогами статті 22 нині недійсного Закону України «Про плату за землю», кошти від неї, що надходили на спеціальні бюджетні рахунки місцевих бюджетів, повинні були використовуватись виключно для фінансування заходів по раціональному використанню та охороні земель, підвищенню родючості ґрунтів, веденню державного земельного кадастру, землеустрою, моніторингу земель, створенню земельного інноваційного фонду, відшкодуванню витрат власників землі і землекористувачів, пов'язаних з господарюванням на землях гіршої якості, економічному стимулюванню власників землі і землекористувачів за поліпшення якості земель, підвищенню родючості ґрунтів, наданню пільгових кредитів, частковому погашенню позичок та компенсації втрат доходів власників землі та

землекористувачів внаслідок тимчасової консервації земель, порушених не з їх вини, проведенню земельної реформи, а також для земельно-господарського устрою, розробки містобудівної документації і розвитку інфраструктури населених пунктів [2].

Поряд з цим, спочатку відміна цільового порядку використання мобілізованих сум плати за землю, а потім звільнення платників фіксованого сільськогосподарського податку, а пізніше – єдиного податку четвертої групи від сплати земельного податку за землі сільськогосподарського призначення зумовили дефіцит коштів в бюджетах муніципалітетів аграрних регіонів, необхідних їм на фінансування робіт, пов'язаних з охороною і відновленням земельних ресурсів. Безперечно, це істотна вада оновленого механізму спеціального режиму прямого оподаткування сільськогосподарських товаровиробників.

Ще одним недоліком порядку нарахування і сплати сучасного єдиного податку для агробізнесу є те, що Податковим кодексом України за базу справляння для сільськогосподарських підприємств, які спеціалізуються на виробництві та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті передбачено нормативну грошову оцінку земельних угідь сільськогосподарського призначення. Внаслідок цього зберігається суттєва диспропорція розмірів податкового навантаження тепличних комбінатів, що отримують з незначної за розмірами земельної площі на кілька порядків вищі прибутки, ніж інші (типові) сільськогосподарські підприємства. Тому, чинний порядок оподаткування їх доходів забезпечує суб'єктам тепличного бізнесу пільгові, порівняно з іншими платниками єдиного податку четвертої групи, умови оподаткування, чого, на нашу думку, допускати не слід.

Тому, цілком логічним кроком на шляху вдосконалення механізму справляння єдиного податку буде звільнення його платників від сплати єдиного соціального внеску, військового збору та податку на доходи фізичних осіб (стосовно доходів, виплачених у формі дивідендів.

Також, з метою недопущення використання механізму справляння єдиного податку в операціях, завданням яких є мінімізація податкових виплат самих платників аналізованої податкової форми та їх контрагентів, необхідним є посилення відповідальності у разі оптимізації ними податкового навантаження як таких бізнес-структур, так і інших суб'єктів підприємництва.

Для забезпечення надійного фінансування заходів з охорони і поліпшення земельних ресурсів, на наше переконання, необхідно розробити і запровадити механізм бюджетного перерозподілу частини мобілізованого єдиного податку з суб'єктів агробізнесу на фінансування робіт, пов'язаних з охороною і поліпшенням земельних угідь сільськогосподарського призначення.

Крім того, з метою вирівнювання податкового навантаження на тепличні комбінати та типові організовані аграрні формування необхідним є запровадження ставки єдиного податку для тепличних комбінатів у розмірі 2 % від їх виручки.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755–VI. [Електронний ресурс].

Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/ show/2755-17.

2. Про плату за землю : Закон України від 3 липня 1992 року №2535-XII. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T253500.html.

Бутенко Олександр
к.е.н, замісник начальника управління
Сбербанк Росії
м. Київ, Україна

ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СФЕРИ

Участь держави у регулюванні фінансово-кредитної діяльності полягає у тому, що держава виступає як системоутворювальний інститут, адже формує єдину правову і нормативну базу для всіх учасників кредитної діяльності, включаючи і реалізацію реальних проектів. Вона сама є суб'єктом інвестиційного процесу, тому що виділяє бюджетні засоби на конкурсній основі безпосереднім замовникам проектів. Варто мати на увазі, що держава не переслідує як основну мету інвестиційної діяльності отримання максимального прибутку від реальних проектів, на фінансування яких спрямовує бюджетні засоби. При прийнятті інвестиційних рішень держава керується іншими принципами, ніж комерційні організації, у ході оцінювання ефективності проектів (наприклад, досягнення максимальної спеціальної і економічної ефективності). Держава визначає стратегію поведінки кредиторів-інвесторів на ринку інвестиційних товарів, а також об'єм і структуру бюджетних інвестицій.

Політика недооцінки ролі держави в економічному розвитку була піддана критиці на саміті «Групи 20». «Загальнонаціональні інтереси, - зазначається у декларації саміту, - задають формат для реалізації приватних інтересів, чим більше ринків, тим більше лягає відповідальність на державні інститути за вектор економічного і соціального розвитку» [1].

Особливо зростає роль державної стратегії у кризовій ситуації, коли державне управління вимагає володіння певними навичками у швидкому прийнятті рішень [2, с. 98]. Багато дослідників переконані, що стрімкість і швидкість реакції є зараз головним джерелом переваги в конкурентній боротьбі [2, с. 101].

На роль держави у пожвавленні інвестиційної діяльності існує два погляди. Перший представляють особи, залучені до здійснення ліберальних реформ. Він полягає у тому, що державне втручання не може забезпечити більш ефективний розподіл ресурсів, ніж безпосередньо ринковий механізм; другий виходить із того, що державне регулювання, державний протекціонізм у період складних структурних змін економіки, а особливо в період криз, є невід'ємним атрибутом

управління сучасної ринкової економіки.

Вибір того чи іншого шляху залежить багато у чому від конкретної ситуації в країні. Стосовно України, то ситуація полягає в тому, що економіка України являє собою економіку промислово-індустріального типу з великою питомою вагою сировинних і суміжних галузей. Економіка, яка значною мірою залежить від експорту важливих стратегічних компонентів (газу, нафти тощо) і в той же час занадто енергоємна, матеріалозатратна. Наша економіка відрізняється високою капіталоємністю, низьким рівнем обігу капіталу і уповноваженим реагуванням на ринкові імпульси. Низький рівень інвестиційних процесів призводить до багатьох негативних явищ – розладу багатьох галузей виробництва, включаючи підприємства з високими технологіями оборонного комплексу, до деградації важливих наукових напрямів, які могли б бути належною базою для технологічного прориву в майбутньому. Отже, економічна ситуація, яка склалася в Україні, не має поки що реальних передумов для саморегулювання інвестиційних процесів економіки в цілому на основі ліберальних підходів.

До головних засобів, або інструментів, державного регулювання банківської інвестиційної діяльності належать а) правові інструменти: закони і законодавчо-нормативні акти; б) економічні інструменти: важелі грошово-кредитної політики; важелі податкової політики; використання іноземних інвестицій; портфельних інвестицій; державні гарантії та інші.

Учені поділяють засоби впливу держави на інвестиційний процес на змінні і постійні. До змінних механізмів державного регулювання вони відносять заходи регулювання, які слід застосовувати в кожній конкретній економічній ситуації; постійні механізми функціонують у незмінному вигляді незалежно від економічної ситуації. За методами впливу держави кожен із заходів поділяється на прямий та непрямий, а за сферою впливу – на обмежений та загальнодержавний [3, с. 146].

З метою активізації діяльності банків у процесі інвестування, держава повинна, по-перше, забезпечити можливість накопичити необхідні кошти; по-друге, розділити з банками ризики інвестиційної діяльності, зумовлені економічним становищем країни; по-третє, сприяти підвищенню прибутковості інвестиційної діяльності.

Одним із важливих важелів держави для реалізації цих завдань є створення правової основи, тобто прийняття законів, законодавчих та нормативних актів, які покликані створити правове середовище для сприятливої діяльності інвестиційних банків. Саме недосконалість банківського законодавства є однією з основних причин, які гальмують становлення сучасної, модернізованої банківської системи. Зміна банківських і податкових норм повинна мати послідовний, передбачуваний характер з тим, щоб досягти фінансової стабілізації. Ефективність законодавства про оподаткування банків повинна визначатися не тільки фіскальними заходами, а й, передусім, несуперечністю правових норм і відповідністю завданням суспільно-економічного розвитку.

Роль державного регулювання фінансово-кредитним процесом полягає у визначенні головних параметрів діяльності банків. На нашу думку, держава має вдосконалювати інвестиційно-кредитну політику, щоб, з одного боку, захищати

інтереси банків, гарантуючи їм безпеку, а з іншого – допомагати суб'єктам господарювання одержати кредити під інвестиційні проекти. Але при цьому держава не повинна використовувати адміністративні методи. Здійснюючи структурні перетворення в господарстві країни, державні органи повинні використовувати інструменти ринку.

У сучасних умовах здійснення інвестиційних програм, централізовані інвестиції будуть зменшуватися, тому державі необхідно вдосконалювати механізми залучення приватного капіталу, зокрема комерційних банків, у сферу інвестиційної діяльності, використовуючи багатий арсенал різноманітних форм фінансування економіки. Механізм державного управління є «інструментом реалізації виконавчої влади держави» [4, с. 86], який являє собою систему бюджетних, валютних, господарських, грошових, інноваційних, кредитних та ін.

Сьогодні значення набуває інноваційне державне управління, що полягає в нових підходах, які використовують органи державної влади для забезпечення виконання поставлених перед ними завдань. Інноваційне державне управління використовує новітні механізми управління економікою, фінансами.

Міжнародна практика переконує, що будь-яка інновація державного управління може бути впровадженою тільки за допомогою різних проектів. Управління конкретними проектами є досить актуальною та прогресивною управлінською технологією.

Список використаних джерел

1. G20 договорились спасать экономику // «День» 2008 р. – № 209, 17 листопада.
2. Дерлоу Дес. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень / Дес. Дерлоу: Пер. з англ. – К. : Всеувимо, Наукова думка, 2001. – 242 с.
3. Основи інвестиційно - інноваційної діяльності: Навч. посіб. / За науковою редакцією В.Г. Федоренко. – К.: Алерта, 2004. – С. 146.
4. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления / Г.В. Атаманчук : Курс лекцій. – М. : Юрид. лит., 1997. – 86 с.

Гришкевич Мария
студент
Научный руководитель: Жук В.И., старший преподаватель
Полесский государственный университет
г. Пинск, Республика Беларусь

СТИМУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИЙ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Инвестиции являются одним из наиболее важных факторов развития экономики. Исследование проблем инвестирования всегда находилось в центре внимания экономической науки. Это связанно тем, что инвестиции затрагивают самые глубинные основы хозяйственной деятельности, определяют процесс экономического роста страны в целом.

Актуальность инвестиций в последнее время очень сильно возросла, так как производственная сфера требует постоянного обновления материально-технической базы страны. Активизация инвестиционного процесса - это один из наиболее действенных механизмов социально-экономических преобразований. Причинами, обусловливающими необходимость инвестиций, являются повышение общеэкономических показателей, наращивание объемов производства, обновление имеющейся материально-технической базы, освоение новых видов деятельности. Хорошо налаженная инвестиционная деятельность имеет ключевое значение для любой экономики и во всем мире считается важнейшим признаком эффективности управления. Инвестиции обеспечивают экономический рост, влияют на объем национального производства.

На протяжении многих лет белорусским государством проводится политика стимулирования привлечения иностранных инвестиций. Приток иностранных инвестиций за 9 лет увеличился почти в 4 раза – с 4036, 1 млн. долл. в 2006 г. до 15084,4 млн. долл. в 2014 г. В структуре иностранных инвестиций преобладают прямые иностранные инвестиции, наибольший удельный вес они составили в 2013 году в размере 74,016% к общему объему иностранных инвестиций. В свою очередь наименьшую долю в структуре иностранных инвестиций в 2006-2014 годы занимали портфельные инвестиции, не превышающие 0,2% от общего объема иностранных инвестиций [1].

Результаты 2014 года показывают, что динамика состояния инвестиционной сферы Беларуси приобретает положительный конечный результат. Несмотря на данные изменения, проблема экономического роста сохраняется, поскольку для улучшения инвестиционного климата имеет важнейшее значение макроэкономическая и политическая ситуация в стране, которая оставляет желать лучшего.

Важным является определение круга отраслей, куда в основном производятся инвестирование, то есть выделение тех отраслей, в которые в последнее время в основном вкладываются инвестиции. Такое изучение позволит понять

предпочтения инвесторов. Наибольший приток иностранных инвестиций в 2014 году наблюдался в такие отрасли, как: торговля (29,2%), транспорт (27,1%), промышленность (22,6%) и связь (10,5%)[2].

Ситуация в инвестиционной сфере в данный период складывается таким образом, что Беларусь характеризуется незавершенностью формирования приемлемых условий для повышения притока инвестиционных средств. А именно: отсутствием инвестиционного режима, неопределенностью цен на инвестиционную продукцию, несоответствием инвестиционного спроса возможностям инвестиционного сектора и т. д. Одной из причин такого положения выступает высокий коэффициент риска. Вследствие этого важнейшим условием повышения притока инвестиций является разработка эффективных методов оценки инвестиционного климата в стране.

Беларусь обладает целым рядом конкурентных преимуществ не только в европейском, но и глобальном масштабе: выгодное географическое положение в центре Европы; прямой доступ к рынку трех стран ЕЭП (Беларуси, России, Казахстана; конкурентоспособный инвестиционный и налоговый климат; развитая транспортная и логистическая инфраструктура; уникальные приватизационные возможности;достойный уровень жизни. Наша страна привлекательна для инвесторов, так как имеет хорошее научное обеспечение, открытую экономику, квалифицированные и относительно дешевые трудовые ресурсы.

Современный этап развития мировой экономики свидетельствует о том, что прямые иностранные инвестиции (ПИИ) выступают одним из главных факторов устойчивого, качественного и сбалансированного экономического развития, а также повышения международной конкурентоспособности для большинства стран.

Беларусь как страна с трансформационной экономикой в значительной степени заинтересована в активном поступлении ПИИ в силу ограниченности внутренних источников поддержания дальнейшего экономического роста. Однако, несмотря на активные меры, принимаемые государством для улучшения инвестиционного климата страны в последние годы, фактические результаты Беларуси в этой сфере остаются на достаточно низком уровне.

Во многом невысокая конкурентоспособность Беларуси на мировой арене в привлечении ПИИ объясняется низким уровнем институционального развития по сравнению с другими странами региона (высокие бюрократические барьеры и уровень коррупции несовершенство инвестиционного законодательства, непрозрачность судебной системы и т. д.).

Главной целью инвестиционной политики на ближайшие годы является преодоление инвестиционного кризиса, стимулирование инвестиций в реальный сектор и активизация на этой основе инвестиционной деятельности как важнейшее условие достижения макроэкономической стабилизации и устойчивого экономического роста страны.

В Беларуси необходима реализация комплекса мер по формированию положительного имиджа за рубежом, в том числе создание механизма регулярного анализа положения Республики Беларусь в совокупности рейтингов наиболее

представительных международных организаций и подготовка предложений, направленных на позитивную динамику индексов Республики Беларусь, обеспечивающих ее ускоренное вхождение в число лучших стран по данным рейтингам.

Таким образом, меры совершенствования инвестиционного климата страны с целью привлечения максимально возможных объемов ИИ должны иметь комплексный характер и проводиться в финансовых, правовых, экономических, политических, налоговых и других направлениях. Стоит уделить особое внимание формированию выгодных кредитно-инвестиционных отношений с приоритетными странами-партнерами, а также максимально использовать преимущества, предоставляемые участием Беларуси в Едином экономическом пространстве.

Реализация обозначенных мер приведет к совершенствованию инвестиционного климата страны, что, в свою очередь, привлечет необходимые объемы ИИ в приоритетные отрасли экономики Беларуси.

Список использованных источников

1. Закон об инвестициях / [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=H11300053&p1=1

2. Национальное агентство инвестиций и приватизации Республики Беларусь [Электронный ресурс] – Минск, 2014. Режим доступа: http://www.investinbelarus.by. Дата обращения: 19.11.2015.

Гуменюк Василь
студент
Науковий керівник: Кутаренко Н.Я.
Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича
м. Чернівці, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ВАЖЕЛЮ З МЕТОЮ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ

Фінансовий важіль характеризує використання підприємством позикових засобів, яке прямо впливає на рентабельність власного капіталу. Проблема використання фінансового важелю є актуальною, тому що застосування додаткових позикових коштів у структурі власного капіталу дозволяє підприємству збільшити обсяги виконуваних робіт чи обсяги виробництва і таким чином збільшити обсяг отримуваного прибутку [2, с. 106].

У свою чергу формування оптимальної структури капіталу дозволяє максимізувати ринкову вартість підприємства.

Досконалість політики підприємства щодо управління фінансовою

структурою його капіталу знаходить своє відображення в оптимальності співвідношення власного та запозиченого капіталів, яке характеризується максимальним зростанням рентабельності власного капіталу підприємства. За певних умов залучення підприємством у своїй діяльності запозиченого капіталу виступає запорукою зростання прибутковості власного капіталу. Оцінити вплив використання запозиченого капіталу на рентабельність власного капіталу дозволяє фінансовий важіль. Конкретний результат впливу фінансового важеля на рентабельність власного капіталу проявляється через ефект фінансового важеля.

Основною причиною динаміки елементів фінансової структури капіталу підприємств є особливості реалізації кредитної політики держави у ці роки. Адже саме рівень відсоткової кредитної ставки, умови та терміни кредитування є регулятивними інструментами можливостей залучення підприємствами запозиченого капіталу у вигляді кредитних ресурсів.

Залучення додаткового капіталу, вимагає ефективного управління підприємством. Адже підвищення частки позикового капіталу одночасно призводить до зростання фінансових ризиків.

Інструмент залучення позикових коштів водночас забезпечує зростання рентабельності власного капіталу підприємства, а також збільшує величину отримуваного чистого прибутку [1, с. 286-287].

Вирішення даної проблеми, на нашу думку, полягає в розробці конкретних моделей оптимізації структури капіталу на підприємстві. На даний час така практика не є поширеною серед підприємств в Україні. Багато підприємств працюють збитково і банкрутують через недостатній рівень конкурентоспроможності, недосконалу систему підтримки малого бізнесу збоку держави, тощо.

Зростання кількості збиткових підприємств у загальній структурі суб'єктів господарювання спричинене як зовнішніми, так і внутрішніми факторами. Чільне місце серед внутрішніх факторів належить якості фінансового менеджменту, який здатний ефективно управляти власними та залученими коштами.

Формування структури капіталу здійснюється на інтуїтивному рівні, на власний ризик, без здійснення необхідного в даній ситуації, математичного аналізу і показує недосконаліть і неефективність ведення підприємницької діяльності на підприємствах України [3, с. 164-165].

Важливу роль у забезпеченні ефективності діяльності підприємства є визначення найбільш правильної (ефективної) структури власного капіталу, тобто оптимальне співвідношення між власними і залученими коштами,адже ефективна діяльність підприємства часто не можлива без залучення позикових коштів. А якість залученого капіталу залежить від ставок оподаткування, кредитних банківський ставок та від стану ринку капіталу. Тому кожне підприємство повинне самостійно зважити для себе всі вигоди і втрати від використання залученого капіталу і визначити оптимальну для себе структуру коштів.

Список використаних джерел

1. Бригхэм Ю. Финансовый менеджмент: 10-е изд. / Ю. Бригхэм, М. Эрхардт. – СПб. : 2009. – 960 с.

2. Івко А.В. Комплексний показник оптимальної цільової структури капіталу підприємства / А.В. Івко // Європейський вектор економічного розвитку. – 2011. – №2 (11). – С. 105-110.

3. Семенов Г.А. Оптимізація структури капіталу підприємства / Г.А. Семенов, А.В. Пелешко // Держава та регіони. – 2010. – №4. – С. 164-169.

Костючик Наталия
студент
Научный руководитель: Жук В.И., старший преподаватель
Полесский государственный университет
г. Пинск, Республика Беларусь

ИНВЕСТИЦИИВ ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ КАК ОСНОВА РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Для Республики Беларусь повышение эффективности воспроизводства человеческого капитала, вступающего в роли важнейшего ресурса в современной инновационной экономике, находится в разряде первоочерёдных задач в целях обеспечения устойчивого социально ориентированного развития. На данном этапе развития общества человеческий капитал имеет не только индивидуальное значение, но и крайне важен для всех общественных систем – от домохозяйств до национальной экономики, поэтому сегодня так актуальны вопросы инвестиций в человеческий капитал.

Инвестиции в качественную характеристику работников, имеют не менее значимую оценку, чем обычные инвестиции. К основополагающим институтам формирования инвестиций в человеческий капитал относятся образование и здравоохранение. Базовыми характеристиками, играющими ключевую роль в достижении успеха в экономике, являются образование, формирующие квалифицированную рабочую силу и повышает уровень её производительности. Правительство обеспечивает последовательную реализацию комплекса мер, направленных на создание эффективной системы образования, отвечающей требованиям глобального инновационного общества и дающей возможность каждому человеку полноценно в нем участвовать.

Анализ инвестиций в человеческий капитал в Республике Беларусь свидетельствует о сохранении экономического оборота человеческого капитала в сферах образования и здравоохранения. Индекс уровня образования по данным последнего международного рейтинга составил 0,820. Беларусь по этому показателю занимает 21 место среди 188 стран и удерживает лидирующие позиции среди стран СНГ. Инвестиции в основной капитал, направленные на развитие образования в 2014 году составили 3033 млрд. руб, или 1,3% к общему

объёму инвестиций в основной капитал [1, с. 21]. По сравнению с предыдущим годом этот показатель вырос на 0,1%. Наблюдается положительная динамика в привлечении инвестиций в дошкольное образование. Расходы бюджета в 2014 году на дошкольное образование от всего объёма расходов на образование составили 22,6%, по сравнению с предыдущим годом это значение увеличилось на 1%. Преимущественный объём средств выделяется на общее среднее образование – 45,5%. Однако этот показатель с каждым годом падает: в 2010 он составлял 46,9%.Также наблюдается тенденция снижения расходов на среднее специальное и высшее образование: за период с 2012 по 2014 гг. первые уменьшились на 0,1%, а вторые – на 1% [1, с. 18]. В сфере здравоохранения увеличились расходы на медицинскую помощь населению. В 2014 году данные расходы составили 2745,1 млрд. руб, что на 335,4 млрд. руб больше, чем в 2013 году и на 901,2 млрд руб, чем в 2012 году. Субъективная оценка населения (в возрасте 16 лет и старше) о состояния своего здоровья по областям и г. Минску показала, что значительная часть, 64,5%, населения страны считает своё здоровье удовлетворительным, 7,7% - плохим и 27,8% - хорошим [2, с. 184]. Также о положительной динамике естественного оборота в сфере здравоохранения свидетельствует повышение продолжительности жизни населения на 0,6 года. Если в 2013году по Республике Беларусь этот показатель был равен 72,6 года, то в 2014 он составил 73,2 года [2, с. 72].

Таким образом, анализ показал, что немаловажной является проблема сокращения расходов на среднее специальное и высшее образование, что может затормозить белорусскую экономику, поэтому предпочтительнее наращивать расходы, чтобы стимулировать экономический рост. Кроме этого необходимо повысить индекс уровня человеческого капитала, а также повлиять на субъективную оценку населения для достижения более высокого уровня «хорошего» здоровья и минимизировать уровень «плохого». В связи с этим необходима продуманная и последовательная политика в области развития человеческих ресурсов и сбалансированных инвестиций в человеческий капитал, которая должна включать в себя рост численности населения, увеличение продолжительности его здоровой жизни, формирование качественной системы образования, в полной мере отвечающей потребностям постиндустриальной экономики и устойчивому развитию страны. Действия, предпринимаемые для решения данных проблем и задач: стимулирование рождаемости и развитие потенциала семьи, сокращение уровня смертности, прежде всего, в трудоспособном возрасте, оптимизацию внутренних и внешних миграционных процессов и привлечение в страну высококвалифицированных кадров, а также обновление структуры и организации образования. Всё это имеет стратегической целью создание соответствующих мировым стандартам систем научной деятельности, образования и здравоохранения и являются основными предпосылками формирования и сохранения человеческого капитала в Беларуси.

Список использованных источников

1. Образование в Республике Беларусь: стат. сборник / И.С. Кангро, Ж.Н. Василевская, Е.И. Кухаревич и др. – Минск, 2015. – 226 с.

2. Здоровье населения Республики Беларусь: стат. сборник / И.А.Костевич, И.С.Кангро, Е.И.Кухаревич, и др. – Минск, 2014. – 219 с.

Криворучко Роман
студент спеціалітету
Науковий керівник :Семенишена Н.В., к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ІНСТИТУТ БАНКРУТСТВА ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ САНАЦІЇ БОРЖНИКА

У системі цивільно-правових відносин банкрутство є одним з способів ліквідації організації, тобто припинення існування юридичної особи без переходу його прав і обов'язків у порядку правонаступника до інших осіб, що застосовується у випадку, якщо вартість майна ліквідованого суб'єкта, котрий господарює, недостатня для задоволення вимог усіх кредиторів.

Історія розвитку економічних відносин свідчить, що банкрутство з'явилося одночасно з виникненням банківської системи та торговельних відносин. Проте відродження інституту банкрутства пов'язане, передусім, з початком ринкових перетворень в економіці України. Цей інститут покликаний у добровільному чи примусовому порядку сприяти оздоровленню або ліквідації неплатоспроможних підприємств. Навіть у країнах з розвинутою економікою процес банкрутства є досить поширеним.

Особливість інституту банкрутства полягає в тому, що в ньому переплітаються матеріальні і процесуальні норми.

Однією з судових процедур банкрутства, які відповідно до частини 1 статті 4 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (далі Закон) [1] застосовуються щодо боржника є санація (відновлення платоспроможності) боржника.

Важливо розуміти, що банкрутство юридичної особи і ліквідація підприємства-банкрута – поняття не тотожні, оскільки, за [1] передбачає для боржника, крім ліквідації банкрута, процедури, що дозволяють йому відновити платоспроможність в особливому правовому режимі, а саме: розпорядженням майном боржника, санація (відновлення платоспроможності) боржника, мирова угода.

Відповідно до ст.1 Закону, санація – це система заходів, що здійснюються під час провадження у справі про банкрутство з метою запобігання визнанню боржника банкрутом та його ліквідації, спрямована на оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, а також задоволення в повному обсязі або

частково вимог кредиторів шляхом кредитування, реструктуризації підприємства, боргів і капіталу та (або) зміну організаційно-правової та виробничої структури боржника

У зв'язку із тим, що незважаючи на тривалу полеміку серед науковців та практиків, досі не вироблено єдиного підходу до систематизації облікової методики під час санації банкрутів. За останні роки питанню оцінки фінансово-економічного стану підприємства приділяли увагу в своїх працях М.І. Баканов, О.В. Єфімова, А.М. Ковальов, М.І. Комнін, А.Д. Шеремет та інші.

При ліквідації організації-банкрута можна виділити наступні основні напрямки облікової роботи:

- інвентаризація й оцінка майна підприємства; складання проміжного ліквідаційного балансу;
- облік реалізації ліквідаційної маси; облік витрат щодо здійснення конкурсного виробництва; облік розрахунків із кредиторами; складання остаточного ліквідаційного балансу.

Методика обліку і контролю ґрунтується на приведенні всіх облікових даних у відповідність до фактичної наявності майна, виявленої в результаті інвентаризації, а кредиторської заборгованості – з результатами розгляду претензій кредиторів. Для цього необхідно внести зміни до робочого плану рахунків, порядок формування аналітичної інформації і здійснити перегрупування аналітичних даних між синтетичними рахунками.

Якщо кредитор має вимоги, що відносяться до різних черг, то виникає і необхідність їх відображення на різних рахунках, навіть якщо вони випливають з одного договору чи зобов'язання.

Для побудови синтетичного обліку в розрізі черговості погашення вимог кредиторів, відособленого обліку витрат і розрахунків, що виникають після банкрутства і які погашаються поза чергою, необхідно перегрупувати дані аналітичних рахунків між синтетичними рахунками. Уникнути нестикування чи втрати даних при перенесенні дозволить аналітична відомість використовувана при врахуванні вимог кредиторів. Занесення даних у реєстри обліку в новому аналітичному розрізі є можливим лише після завершення приймання претензій кредиторів, що займає мінімум два-три місяці.

При здійсненні розрахунків із кредиторами важливим етапом є контроль за правильністю і своєчасністю погашення заборгованості відповідно до реєстру кредиторів, що забезпечується застосуванням аудиту який містить наступні етапи (рис. 1).

Виявлені в процесі перевірки порушення у веденні бухгалтерського обліку необхідно оформити у виді відомості.

При процедурі банкрутства розпорядження майном боржника тимчасовий керуючий може запросити аудитора для проведення перевірки різних сторін діяльності підприємства-боржника, аналізу фінансового стану і надання консультаційних послуг. Зокрема, для консультації з питань складання Звіту тимчасового керуючого, де міститься фінансовий аналіз діяльності боржника й аналіз кредиторської заборгованості. Тобто в даному випадку специфіка

аудиторської перевірки підприємства-банкрута полягає в тому, що аудитор не складає аудиторського висновку, а його послуги використовуються для складання Звіту тимчасового керуючого.

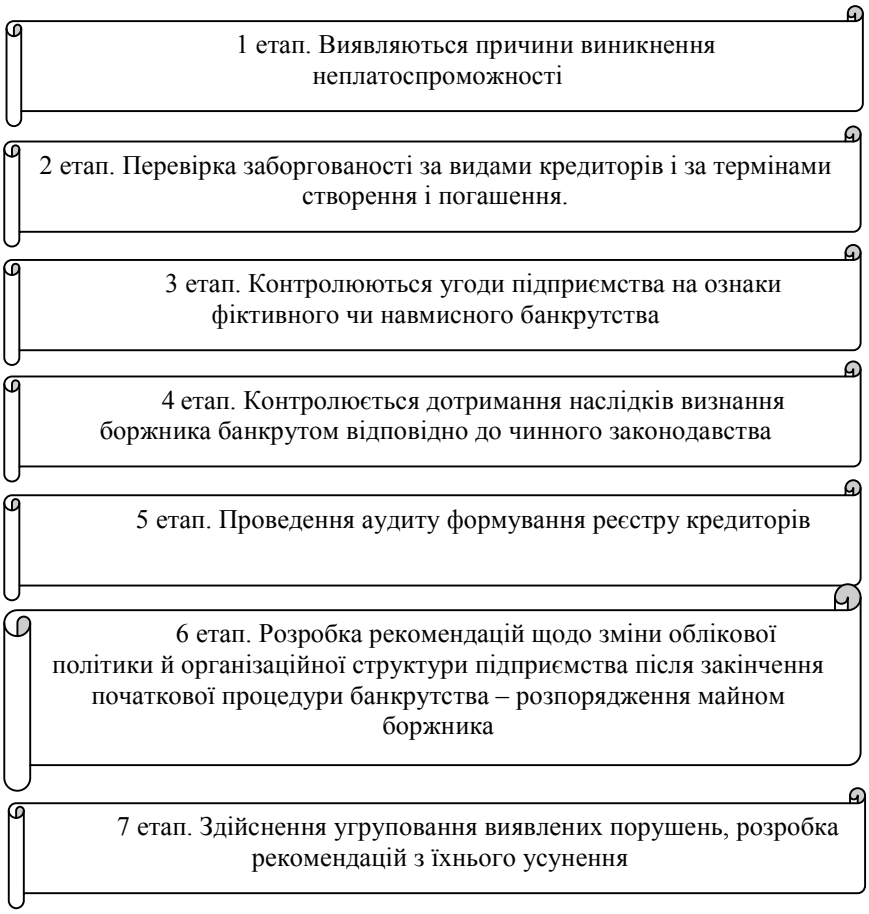

Рис. 1. Етапи контролю за правильністю і своєчасністю погашення заборгованості

Таким чином, можна зробити висновок, що логічно обґрунтована побудова аналітичного обліку на підприємствах-банкрутах є інформаційною базою для відображення активів і зобов'язань на синтетичних рахунках. Особливе значення має організація обліку вимог кредиторів, оскільки саме порядок розрахунків з кредиторами банкрутство організації вносить найбільші зміни в порівнянні з позитивно діючим підприємством.

Список використаних джерел

1. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом [Текст] : [закон України : офіц. текст : за станом на 06.06.2015 р. / Верховна Рада України; Закон від 14.05.1992 № 2343-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 31. – С.440. – Доступно також з мережі Інтернет : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2343-12 (дата звернення 17.11.2015). – Заголовок з екрана.

Кулик Вікторія
к.е.н., доцент
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
м. Полтава, Україна

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

Розвиток інформаційних технологій, постійне зростання кількості користувачів всесвітньої мережі Інтернет, збільшення частки інтернет-торгівлі та бажання усіх учасників ринку скоротити час на проведення розрахунків, стали передумовами виникнення нових засобів платежу, одним із видів яких є електронні гроші.

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють випуск та використання електронних грошей в Україні є Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [1] та Положенні про електронні гроші в Україні № 481 від 04.11.2010 року [2].

Відповідно до зазначеного Закону, електронні гроші – це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі.

У той же час, електронні гроші не є повною мірою повноцінним платіжним засобом в Україні, оскільки чинним законодавством передбачено, що лише гривня є єдиним законним платіжним засобом на території України. Листом Національного банку України № 25-112/6750 від 07.06.2013 р. підтверджено, що електронні гроші не можуть бути прирівняні до статусу гривні, оскільки вони випускаються банками і мають обмеження в поширенні і здійсненні операцій по них серед обмеженого кола осіб. Таким чином, згідно з українським законодавством, електронні гроші мають подвійну природу: з одного боку, вони є засобом платежу, який існує тільки в електронному вигляді, а саме як запис у спеціалізованих електронних системах (але не можуть бути прирівняні до статусу гривні), а з іншого – зобов'язанням емітента, яке має підкріплюватися гривнею.

Також, на законодавчому рівні встановлено, що: випуск електронних грошей може здійснювати виключно банк; випуск електронних грошей здійснюється шляхом їх надання користувачам або комерційним агентам в обмін на готівкові або безготівкові кошти; банк має право випускати електронні гроші на суму, яка не перевищує суму отриманих ним грошових коштів; банк, що здійснює випуск електронних грошей, зобов'язаний погашати випущені ним електронні гроші на вимогу користувача; порядок здійснення операцій з електронними грошима та максимальна сума електронних грошей на електронному пристрої, що перебуває в розпорядженні користувача, визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України.

Вибір конкретного виду електронних грошей та (або) платіжної системи

залежить від багатьох факторів: чи здійснюються розрахунки в межах однієї країни, чи пов'язані з зовнішньоекономічною діяльністю суб'єкта господарювання; наявність пунктів поповнення рахунків електронних грошей (електронних гаманців) та пунктів обміну умовних одиниць тієї чи іншої платіжної системи; зручність користування, наявність служби підтримки, швидкість реагування розробників системи на виникнення збоїв процедури розрахунків та інші.

Проте, використання електронних грошей як засобу платежу на сучасному етапі розвитку економіки безперечно має більше переваг ніж недоліків.

До переваг використання електронних грошей відносять: високий ступінь анонімності; можливість здійснення міжнародних розрахунків; високий рівень безпеки при здійсненні платежів; моментальність оплати; швидкість отримання даних про рух грошових потоків в електронному вигляді; безвідкличність платежу; скорочення витрат на проведення розрахункових операцій; зручний та цілодобоводоступний сервіс.

До недоліків розрахунків електронними грошима можна віднести недосконале чинне законодавство, згідно із вимогами якого здійснювати розрахунки електронними грошима може обмежена кількість суб'єктів господарювання; сума грошей на електронному гаманці є лімітованою.

Національним банком України передбачено наступний перелік платіжних систем та електронних грошей, що можуть бути використані на території України: «ГлобалМані», «Максі», MasterCard, «MoneXy», НСМЕП, Visa, «WebMoney.UA». У той же час, найбільш відомими та задіяними у розрахункових операція в мережі Інтернет є: Webmoney, RBK Money, Яндекс.Деньги, Интернет.Деньги, E-Gold, PayPal, LiqPay, Z-Payment, Assist, EasyPay, Moneymail, INO Card, ICQMoney, CyberPlat, E-Port, E-pay, Ukash, Portmone, Fethard, таким чином можна стверджувати, що більшість із найпопулярніших у світі платіжних систем є нелегітимними в Україні.

Погоджуючись із думкою Ю. Янюка, зазначимо, що «велику частину на міжнародному фінансовому ринку займають міжнародні платіжні системи, засновані компаніями-нерезидентами, юрисдикція яких містить ліберальніші регуляторні вимоги, ніж в Україні. З огляду на можливості Інтернету, такі системи можуть досить ефективно функціонувати поза межами юрисдикції України, що створює перешкоди для українських компаній у цьому сегменті та погіршує конкурентні можливості вітчизняних підприємств на міжнародному ринку» [3].

Відповідно до Положення про електронні гроші № 481 від 04.11.2010 року, емітент зобов'язаний визначати суму електронних грошей на електронному пристрої, що перебуває в розпорядженні користувача, з урахуванням таких вимог: сума електронних грошей на електронному пристрої, який не може поповнюватися, не повинна перевищувати 4000 гривень; сума електронних грошей на електронному пристрої, який може поповнюватися, не повинна перевищувати 14000 гривень. Користувачі мають право використовувати електронні гроші для здійснення розрахунків за допомогою електронного пристрою, який поповнюється і перебуває в розпорядженні користувача в сумі до

62 000 гривень протягом календарного року. До розрахунку цієї суми не включаються електронні гроші, погашені на вимогу користувача протягом календарного року.

Недосконаліть нормативно-правового регулювання обліку та оподаткування операцій із електронними грошима стосується наступних питань: формування та узагальнення інформації щодо електронних грошей за субрахунками другого порядку та в аналітичному обліку; оподаткування операцій, пов'язаних із використанням електронних грошей, у тому числі суб'єктами господарювання, що є платниками єдиного податку.

Таким чином, в Україні необхідним є усунення неврегульованих питань щодо обігу електронних грошей, доступу до ринку емітентів різних форм власності, проведення розрахунків електронними грошима між фізичними, юридичними особами, державними органами, поширення розрахунків електронними грошима найбільш використовуваних у світі платіжних систем. Обмеження для використання електронних грошей усіма суб'єктами господарювання стримують розвиток електронних платежів, ділової активності суб'єктів ринку, зручності та мобільності ведення бізнесу.

Список використаних джерел

1. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2346-III (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2346-14.

2. Положення про електронні гроші в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 04.11.2010 № 481 (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10.

3. Янюк Ю. Електронні гроші в Україні / Ю. Янюк // Юридична Газета. – 2013. – № 35-36. – С. 32 – 33.

Маршук Ліна
асистент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця, Україна

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Чільне місце у створення економічного підґрунтя для інтеграції України у світову економічну систему посідає реформування податкової системи, яка забезпечує державу необхідними фінансовими ресурсами. Бажання реформувати податкову систему України було першочерговим завданням кожного уряду, не є виключенням і сьогоднішній.

У напрямку даного дослідження працювали такі вчені як Ревун В.І., Єфименко Т.І., Музиченко О.В., Мельник О.Я., Андрущенко В. Л., Василик О. Д., Єфименко Т. І., Мельник П. В., Соколовська А. М.,. Крисоватий А. І. та інші.

Потрібно відзначити, що в Україні податкове реформування розпочалася ще з початку 90-х рр. Раціонально виділити декілька етапів «зміцнення, оновлення правил оподаткування»: 1 етап – 1991 - 1995 рр. − етап становлення і формування національної податкової системи, 2 етап – 1996 - 2003 рр. − приведення складу податкової системи у відповідності до умов ринкових відносин, 3 етап – 2004 - 2009 рр. − етап розвитку податкової системи України та 4 етап – 2010 - до сьогодення − етап поглибленого реформування податкової системи України [1, с.81].

Реформування податкової системи України являє собою тривалий, поетапний процес її трансформації, який призводить до зменшення кількості податків та зборів, забезпечення прозорості їх справляння, оптимізації системи адміністрування, зменшення тінізації економіки, а також спрощення системи оподаткування. Питання реформування податкового законодавства згідно принципів, прийнятих країнами з ринковою економікою, повинні опрацьовуватися та застосовуватись в Україні вже давно. Україна перебуває на етапі формування ринкових відносин та створення конкурентоспроможної моделі податкової системи. Саме тому розкриття набутого позитивного практичного досвіду зарубіжних країн і теоретичних знань зарубіжних економістів у сфері оподаткування буде сприяти покращенню макро- і мікроекономічної ситуації в нашій країні. Все це дає підстави вважати, що питання можливості адаптації зарубіжного досвіду у процесі реформування системи оподаткування України є надзвичайно актуальним [3, с.5].

Не дивлячись на позитивні риси, в сучасних умовах податкова система України має низку недоліків, а саме: значна складність та суперечливість податкової системи; фіскальна спрямованість податкової системи і недостатня орієнтація регулюючої функції на стале економічне зростання; складна, неоднорідна та нестабільна нормативно-правова база оподаткування; витрати на

адміністрування окремих податків є значними порівняно з доходами бюджету, що формуються за рахунок їх справляння; значна нерівномірність розподілу податкового тягаря через наявність великої кількості податкових пільг та існування різноманітних схем ухиляння від сплати податків; непрозорість податкового регулювання; діяльність Міністерства фінансів, Державної фіскальної служби, Держмитслужби щодо реалізації державної податкової політики є недостатньо узгодженою і ефективною внаслідок недосконалого правового регулювання їх взаємовідносин; корумпованість і каральний зміст податкових відносин.

Реформування податкової системи повинно відбуватися в напрямку створення сприятливих податкових умов для вітчизняних товаровиробників, стимулювання вкладення коштів у інвестиційні програми, з метою формування раціональної податкової системи необхідно використовувати регулюючу функцію податкової системи у вигляді надання пільгового оподаткування, зробити пільги більш прозорими та підвищити їх стимулюючі і регулюючі властивості.

Черговою спробою реформування податкової системи є розроблена Кабінетом Міністрів України Концепція реформування податкової системи України, яка передбачає зменшення кількості податків з 22 до 9. Зокрема, планується ліквідувати: збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ, рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку, збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір, збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства. Також, в рамках цих змін, у проекті ПКУ два податки були замінені одним. Так, збір за спеціальне використання природних ресурсів у частині платежів за надра та збір за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету, які мають майже тотожну базу оподаткування, були об’єднані в плату за користування надрами. Проте спостерігається й така ситуація, коли низку податків і зборів, навпаки, було розділено. Рентні платежі, до прикладу, диференційовано на рентну плату за нафту, газ і газовий конденсат, які видобуваються в Україні, та рентну плату за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами і транзитне транспортування трубопроводами газу та аміаку.

Створення податкової системи, сприятливої для економічного зростання має бути метою реформування податкової системи України. Основними завданнями податкової реформи в Україні, на мою думку повинні бути: формування нового інституційного середовища оподаткування,що, у свою чергу, забезпечить сприятливе для реалізації принципу рівності всіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації, формування відповідального ставлення платників до виконання своїх податкових зобов’язань; підвищення фіскальної ефективності податків за рахунок розширення податкової бази, покращання адміністрування, зменшення масштабів ухилення від сплати податків.

Досліджуючи суті та особливостей податкової політики України можна

зробити певні узагальнюючі висновки та пропозиції щодо питання її реформування: прагнення України ввійти до Європейського Союзу вимагає узгодженості податкового законодавства до законодавчих вимог у сфері оподаткування, що існують у ЄС; Україна має активніше залучатися до ведення дискусій із податкової проблематики на міжнародному рівні з метою формування позитивного іміджу України на міжнародно-правовій арені.

Отже, реформування чинної податкової системи повинно відбуватися в напрямі створення сприятливих податкових умов для вітчизняних товаровиробників, стимулювання вкладення коштів в інвестиційні програми. Для формування раціональної податкової системи необхідно використовувати регулюючу функцію податкової системи у вигляді надання пільгового оподаткування, зробити пільги більш прозорими та підвищити їх стимулюючі і регулюючі властивості. Виконання цих та інших завдань приведе до успішного досягнення поставленої мети реформування податкової системи держави – формування максимально досконалої системи оподаткування в Україні і, як наслідок, економічного зростання загалом.

Список використаних джерел

1. Коломієць Н.О. Проблема та необхідність реформування податкової системи / Н.О. Коломієць // Вісник Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького. – 2013. – №4. – 87 с.

2. Огоновський А.Р. Система податків в Україні та основі напрямки її реформування / А.Р. Огоновський // Науковий вісник. – 2011. – №17. – 238 с.

3. Пекар В.В. Податкова реформа від податківців – смерть для економіки / В.В Пекар // «Українська правда» – 2014. – №10. – 5 с.

4. Закон України «Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» від 21.10.2015 р. N 1621-VII.

5. Мельник В.М. Податкові реформи в умовах гострого дефіциту фіскальних ресурсів: досвід країн ЄС та українські реалії / В.М. Мельник // Економіка України. – 2014. – №6. – 56 с.

Пивовар Марина
студентка
Науковий керівник: Маршук Л., асистент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м.Вінниця, Україна

РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

В умовах інтеграції України до економічного та наукового європейського простору особливої актуальності набувають питання реформування податкової системи України. Широке обговорення цього питання вченими, політиками і громадськістю зумовили спрямованість більшості наукових розробок на визначення доцільності окремих податків, величини прийнятих ставок, напрямків удосконалення механізму обчислення та стягнення податків, можливостей розширення податкової бази, а також прогнозування наслідків податкової реформи для бюджетів різних рівнів.

Значний внесок у дослідження теоретичних і прикладних аспектів проблеми податкової реформи зробили такі науковці та практики як М.П. Кучерявенко, Б. Джексон, С.В. Онишко, О.П. Мельник, Ю.Б. Іванов. Я.В. Литвиненко, Т.Є. Литвиненко, А.В. Ліщенко, розглядаючи особливості сучасного стану податкової системи України, визначили вплив податків на діяльність суб'єктів господарювання і запропонували основні напрямки реформування податкової системи України [1].

Метою дослідження є стан сучасної податкової системи України, виявлення її недоліків та розробка рекомендацій по її реформуванню.

Важливим завданням при проведенні реформ у податковій системі України є аналіз процесу становлення і еволюції податкових систем у розвинутих країнах. Проблема реформування податкової системи України та фінансового забезпечення бюджетів різних рівнів перебуває в центрі уваги представників публічного сектора, а також вітчизняних науковців [1-4]. Однак відкритим залишається питання зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів шляхом реформування податкової системи та її фіскальній децентралізації.

Податкова система є системою податкових відносин, основу якої становлять відносини між органами державної влади, місцевого самоврядування і платниками (юридичними та фізичними особами), що виникають на стадії перерозподілу ВВП з приводу відчуження і привласнення різними рівнями державної влади частини доходів платників, акумуляції цієї частини в централізованому державному та місцевих фондах фінансових ресурсів, необхідних державі та органам місцевого самоврядування для виконання їхніх функцій [3].

Проводячи аналіз сучасного стану відносин між органами державної влади та місцевого самоврядування щодо розподілу податкових доходів між державними і місцевими бюджетами в Україні, згідно з принципами і функціями оподаткування, можна зазначити такі тенденції:

– недосконаліть системи місцевих податків і зборів, що призводить до

відсутності у місцевих бюджетів власної дохідної бази, достатньої для виконання його повноважень і функцій;

– відсутність ефективної системи фінансового вирівнювання розбіжностей у податкоспроможних регіонів, що зумовлює великі розриви в обсягах суспільних послуг на душу населення між регіонами;

– постійний перегляд переліку і пропозицій розподілу загальнодержавних податків і зборів між державним і місцевими бюджетами, що спричиняє нестабільність відносин між органами державної влади і місцевого самоврядування.

Розглянувши сучасну податкову систему України, можна стверджувати, що вона має досить низький рівень ефективності. Саме через наведені вище проблеми, можна говорити про незначний рівень узгодженості інтересів між платниками податків та державою. Лише тоді, коли платники податків мають якісь стимули до сумлінної та своєчасної сплати податків, можна говорити, що податкова система є ефективною.

Використання досвіду реформування податкової системи у високорозвинутих державах (зокрема європейських) для вирішення цієї проблеми могло б допомогти. Але перш ніж використовувати досвід певної країни у реформуванні податкової системи, слід проаналізувати його і з'ясувати чи підходить він для Україні. Якщо ні – то слід використати досвід тієї країни, який буде найбільш ефективним для нашої держави. Також вагоме значення мають різні міжнародні організації, зокрема МВФ, група Світового банку. Вони надають консультації по проведенню різноманітних реформ, в тому числі проведенні податкової реформи. Але, на жаль інколи їх рекомендації можуть не відповідати інтересам держави.

Для проведення ефективної реформи податкової системи слід зробити наступне:

– працювати над забезпеченням макроекономічної, соціальної та політичної стабільності;

– працювати над створенням гарного бізнес-клімату в Україні;

– потрібно провести реформу бюджетної системи, в якій частина доходів від податків буде надходити до місцевих бюджетів;

– потрібно подолати корупцію через забезпечення прозорості економічних стосунків;

– використовувати бюджетні кошти потрібно ефективно та цілеспрямовано;

– потрібно збільшити частину видатків на «інвестування в людський капітал».

Загалом механізм оподаткування передусім має стати прозорим, порядок нарахування – простим і зрозумілим для всіх платників податку. Від рівня зближення законодавства України з міжнародним правом значною мірою залежить ефективність співробітництва України із зарубіжними державами та міжнародними організаціями. Вирішувати це важливе завдання потрібно більш системно та цілеспрямовано, на науково обґрунтованих засадах. Необхідною передумовою процесу гармонізації має бути беззаперечне додержання і виконання Україною її зобов'язань за підписаними нею міжнародними договорами. Потребує вдосконалення також система та структура державних органів, що забезпечують

формування, реалізацію та контроль за виконанням державної податкової політики в Україні, оскільки сучасний розподіл відповідних компетенційних повноважень між державними органами характеризується як прогалинами, так і дублюванням окремих функцій [4].

Отже, Україна має недосконалу податкову систему, в якій існує чимало проблем, що потребують вирішенню. Тому реформування податкової системи має дуже важливе значення так як це спричинить ряд позитивних наслідків. Серед них і створення більш сприятливого бізнес-клімату, що призведе до збільшенням інвестицій в нашу державу.

Список використаних джерел

1. Литвиненко Я.В. Шляхи та перспективи реформування податкової системи України / Я.В. Литвиненко, Т.Є. Литвиненко, А.В. Ліщенко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 3. – С. 119 – 122.

2. Трофімова Л.В. Податкова політика і податкова система / Л.В. Трофімова // Фінансове право. – 2010. – № 1. – С. 364–370.

3. Ярошенко Ф.О. Реформування податкової системи в Україні в контексті прийняття Податкового Кодексу / Ф.О. Ярошенко //Фінанси України – 2010. – №7.

4. Ільяшенко В. А. Розвиток податкової системи України в умовах євроінтеграції / В.А. Ільяшенко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2013. – № 2 (71). – С. 15–20.

Радченко Оксана
к.е.н., с.н.с., доцент
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН
м. Київ, Україна

МАКРОЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Державна підтримка розвитку сільського господарства в Україні знаходиться у стані перманентного реформування, оскільки не цілком забезпечує належне стимулювання виконання завдань аграрної політики, не сприяє формуванню оптимальної системи.

Питання державної підтримки аграрного виробництва досліджували провідні вчені-економісти: М.Я. Дем'яненко, В.К. Збарський, П.Т. Саблук, Л.Д. Тулуш [3] та ін., проте сучасний стан аграрної сфери України потребує пошуку нових інноваційних напрямів її фінансування.

На даний час метою державної підтримки розвитку сільського господарства є виділення його як особливої сфери державного регулювання та координації, зокрема для посилення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції

та галузі сільського господарства в цілому; створення сприятливого середовища для іноземних інвестицій; покращення доступу на зовнішні ринки сільськогосподарських та продовольчих товарів, підвищення якості товарів і послуг, здешевлення вітчизняних та імпортованих товарів і послуг тощо.

Макроефективність використання інструментів державної підтримки проявляється як в абсолютних величинах, так і відносно ВДВ, тобто з врахуванням внеску галузі в національну економіку та отримуваними коштами з бюджету. Динаміка державної бюджетної підтримки у взаємозв'язку з макроекономічними показниками національної економіки за період 2010-2014 рр. приведена в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка макроекономічних показників ефективності бюджетної підтримки сільського господарства за 2010-2014 роки, млрд. грн.

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2014 у %, (+) до 2010
Валова додана вартість (основні ціни)	992,2	1166,9	1262,2	1336,4	1361,7	137,2
у т.ч. валова додана вартість сільського господарства	82,9	110,0	113,2	132,4	160,5	193,6
Частка сільського господарства у валовій доданій вартості, %	8,4	9,4	9,0	9,9	11,8	+3,4
Валова продукція сільського господарства (ціни 2010 р.)	194,9	233,7	223,3	252,9	251,4	128,9
Видатки на МАПіП у бюджеті, %: - планові	2,4	3,2	2,7	2,1	1,4	-1,0
- фактичні	2,4	2,4	2,0	1,9	1,3	-1,1
Частка видатків МАПіП до валової продукції сільського господарства, %	3,8	3,4	3,6	2,8	2,0	-1,8

Джерело: [1; 2].

Традиційно у бюджеті завжди закладались значні кошти на підтримку галузі, оскільки тут створюється суттєва частка валової доданої вартості. На початку реформ витрати на підтримку аграрного виробництва в загальнодержавних витратах складали 3,7%; далі цей показник змінювався, у залежності від стану національної економіки та її поточних завдань: у 2002-2008 рр. складав у середньому 4,4%, а з 2009 р. із 2,6 % постійно знижувався – до 1,4 % у 2014 р., а на 2015 рік їх передбачено лише 0,41% (з урахуванням змін, внесених до Державного бюджету). Фактичні видатки МАПіП не досягали планових показників, рівень виконання у 2012 році склав 34%, у 2013 році 57%, бюджет 2014 року виконано на 50%, а за 3 квартали 2015 року – на 15%. Окрім того, для аналізу використано обсяг усього аграрного бюджету (видатки по МАПіП), тоді як на підтримку безпосередньо сільського господарства (заходи прямої бюджетної підтримки) спрямовується не більше половини аграрного бюджету. Аналіз цих тенденцій

свідчить, що реально відбувається стрімка спадна тенденція обсягів фінансування і фактично припинення бюджетного фінансування.

Скорочуються частка аграрного бюджету у державному бюджеті, обсяги видатків на профільне міністерство, видатки на програми розвитку і взагалі не фінансуються окремі програми, задекларовані у Державній цільовій програмі розвитку. Так, загальний бюджет на 2015 рік складає лише 2341,09 млн грн, або 31% обсягів бюджету 2010 року. У попередньому 2014 році рівень планових показників бюджету проти 2010 року становив 41,5%. Видатки на апарат скорочуються ще більшими темпами, у 2015 році їх рівень становив 16,6% бюджету 2010 року.

У структурі видатків 2012 року значну питому вагу займала програма держпідтримки садівництва і хмелярства – 23,3%, забезпечення діяльності Аграрного фонду – 19,2%, держпідтримка тваринництва – 17,9%. Для 2014 року характерна зміна структури програм, майже припинено фінансування галузі рослинництва, на підтримку тваринництва виділено 65%, на забезпечення діяльності Аграрного фонду 20%. Фінансування екологічних та соціальних програм здійснювалось по залишковому принципі за дуже незначними бюджетами.

Таким чином, державна підтримка розвитку сільського господарства знаходиться у стані перманентного реформування, оскільки не цілком забезпечує належне стимулювання виконання завдань аграрної політики, не сприяє формуванню оптимальної системи ефективності. Окрім того, даються взнаки значні перекоси та деструктивні зрушення в сучасній економіці України, що ускладнює наповнення доходної бази бюджету, і відповідно, обсяг видатків за програмами.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики [Електронний ресурс] : – Режим доступу: http: //www.ukrstat.gov.ua/ (дата звернення: 17.10.2015). – Назва з екрану.

2. Державне казначейство України [Електронний ресурс] : – Режим доступу: http://treasury.gov.ua/main/uk/index (дата звернення: 17.10.2015). – Назва з екрану.

3. Тулуш Л.Д. Державна фінансова підтримка сільського господарства за рахунок спеціальних режимів оподаткування [Текст] / Тулуш Л.Д. // Сучасні проблеми та перспективи міжнародної інтеграції аграрного сектору економіки України: Збірник матеріалів П'ятнадцятих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників. – К.: ННЦ ІАЕ, 2015. – С. 580-586.

Стемковська Ірина
старший викладач
Стемковський Віталій
магістрант
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
м. Бережани, Україна

ДО ПИТАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДОБРОВІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ВРОЖАЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Предметом широких дискусій, незважаючи на формальне його вирішення в Законі України «Про страхування» є доцільність запровадження обов'язкового страхування певних сільськогосподарських культур.

Головний аргумент на користь обов'язкового страхування полягає в тому, що обов'язковість є необхідною умовою для отримання державної підтримки страхування. Проте світовий досвід показує, що різноманітні програми державної підтримки страхування аграрного виробництва працюють у різних країнах світу, де страхування є добровільним.

Звичайно, обов'язкове страхування має певні переваги з точки зору функціонування страхової системи. Зокрема, всеохоплюючий характер обов'язкової системи дозволив би нівелювати ризики в межах території України, оскільки сільськогосподарські культури перебувають у різних кліматичних умовах. Однак ця перевага є водночас і недоліком з точки зору забезпечення прав суб'єктів господарювання в ринковій економіці. Оскільки існують райони, де виробництво не зазнає серйозних коливань та втрат через природні катаклізми, то вимога до всіх господарств здійснювати страхування своєї виробничої діяльності означає примусовий перерозподіл коштів від одних господарств до інших, тобто є прихованим субсидуванням одних підприємств іншими. Більш широке покриття страхуванням території України, звичайно, матиме свої переваги, але досягати цього потрібно не шляхом запровадження обов'язкового страхування, а шляхом створення привабливих умов страхування для сільськогосподарських виробників та розвитку конкуренції між страховими компаніями.

Ми схиляємось до думки, що до питання обов'язкового страхування треба підходити дуже обережно, адже це кийок з двома кінцями. З одного боку, це крок уперед, а з іншого – можливий тягар для господарств, які або не готові, або не розуміють, як треба працювати зі страховими компаніями. Ті тарифи, які існують сьогодні в багатьох страхових компаніях, можна назвати просто демпінговими: вони ведуть до того, що страховики в жодному разі не виконають своїх зобов'язань. А оскільки страхові тарифи занизькі, банки беруть завищену заставу під свої кредити. Вводячи обов'язкове страхування сільськогосподарських ризиків, Кабінет Міністрів України буде, безумовно, визначати особливі умови ліцензування страхових компаній, особливі умови проведення обов'язкового

страхування, а також тарифи. Але тут існує певна небезпека: якщо підхід до обгрунтування тарифів буде загальний, то страховики дуже ризикуватимуть не виконати своїх зобов'язань перед клієнтами.

Доцільно відмітити, що у більшості країн Західної Європи застосовується виключно добровільна форма страхування ризиків у рослинництві. При цьому страхові поліси купують майже всі фермери.

Щодо добровільного страхування в Україні, то його розвиток відбувається вкрай повільно. На думку страхових компаній, які працюють на страховому ринку України, страхування сільськогосподарського виробництва є ризикованішим та затратнішим видом страхування, порівняно з іншими видами. Підвищена ризикованість страхування врожаю полягає в тому, що в разі настання страхового випадку, скажімо, стихійного лиха, втрат можуть зазнавати не лише окремі страхувальники, а й цілі території. Отже, кількість звернень щодо отримання відшкодування може бути надто великою й негативно відображатись на фінансовому стані страхової компанії.

Можна сподіватися, що в далекій перспективі в Україні страховий захист сільськогосподарських товаровиробників також здійснюватиметься виключно на добровільних засадах. З поліпшенням фінансового становища сільськогосподарських підприємств почнуть, напевно, створюватися й товариства взаємного страхування.

Добровільність участі в страхуванні є одним із базових принципів при страхуванні ризиків сільськогосподарського виробництва в розвинених країнах, оскільки обов'язковість призводить до викривлення стимулів поведінки обох сторін страхового процесу. Рішення про запровадження в Україні обов'язкового страхування врожаю сільськогосподарських культур варто переглянути, адже в Україні є як позитивний, так і негативний досвід обов'язкового страхування врожаю.

Імовірно, страховики будуть виступати за обов'язковість страхування врожаю сільськогосподарських культур. Це дасть можливість зменшити їм ризики шляхом територіального розподілу ризику, накопичити страхові фонди, знизити тарифні ставки, а також збільшити їх прибутки за рахунок масовості. Але такий підхід має і певні недоліки: суперечить реалізації ідеї вільного підприємництва, яка декларована державою; вимагає значних бюджетних витрат; фінансує збитки господарств, які перебувають у зонах з високим ризиком, за рахунок господарств, які знаходяться в зоні невисокого ризику і не потребують страхування [2, с. 28].

Тому, страхування врожаю має бути добровільним. Держава повинна створити сприятливі умови для розвитку страхування врожаю, які б були привабливими і для сільгоспвиробника, і для страховика.

Ми схиляємось до думки Мниха М.В., який вважає, що запровадження обов'язкового страхування врожаю сільськогосподарських культур в Україні не є доцільним. Такий захід не може розглядатись ні як спосіб організації державної підтримки доходів сільськогосподарських виробників, ні як засіб стимулювання їх до участі у страхуванні. Як спосіб організації державної підтримки він не є ефективним, оскільки державні кошти використовуються не там, де в цьому є

реальна потреба та зацікавленість обох сторін страхового процесу, а за принципом масового охоплення виробників страхуванням. Щодо стимулювання сільськогосподарських виробників до страхування ризиків їхнього виробництва, то запровадження обов'язкового страхування матиме скоріше зворотній ефект: замість формування розуміння необхідності страхування, він сприятиме наростанню невдоволення виробників, які сприйматимуть його як додатковий податок та обмеження їхнього права вибору, що є одним із фундаментальних принципів демократії та ринкової економіки [1, с. 233].

На нашу думку, інтерес в аграріїв до добровільного страхування можна визвати через бюджетну компенсацію частини страхових внесків. Це означає, що у сільськогосподарському страхуванні обов'язково повинна брати участь держава. Роль її повинна зводитися до забезпечення таких заходів: субсидування сільгоспстрахування в обсязі не менше 50%; перестрахування ризиків, які страховики не мають змоги покрити; надання довгострокових кредитів дрібним і середнім фермерам; встановлення прямих санкцій за несплату страхових внесків; тісна співпраця державних органів із міжнародними фінансовими організаціями.

Очевидно, що економічну вигоду від страхування агровиробники відчують тоді, коли вони матимуть змогу виконати свої зобов'язання, а держава передбачить у бюджеті кошти для компенсації страхових платежів.

Таким чином, ми вважаємо за необхідне впровадження системного підходу до розвитку страхування в аграрному секторі із активною участю держави у розвитку системи добровільного страхування сільськогосподарської продукції при максимальному використанні приватного сектора.

Список використаних джерел

1. Мних М.В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика [Текст] / М.В. Мних. – К.: Знання України, 2006. – 284 с.

2. Ничипорук О. Перспективи розвитку страхування врожаю сільгоспкультур [Текст] / О. Ничипорук // Пропозиція. – 2001. – №4. – С. 28-29.

Султанова Карина
ассистент
Дубойская Виктория
ассистент
УО «Полесский государственный университет»
г. Пинск, Республика Беларусь

ВЛИЯНИЕ ИНФЛЯЦИИ ПРИ УПРАВЛЕНИИ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ

Проявление инфляции и ее активное воздействие на результаты финансовой деятельности предприятия в сфере управления его денежными потоками определяют необходимость учета влияния данного фактора. Ее действие проявляется в уменьшении покупательной способности денег. Поэтому участники рынка включают ожидаемый темп инфляционного обесценивания в стоимость капитала [1, с. 156].

Анализ влияния инфляции может быть произведен для двух вариантов: темп инфляции различный по отдельным составляющим ресурсов (входных и выходных) и темп инфляции одинаковый для различных составляющих затрат и издержек.

В рамках первого подхода, который в большей степени отвечает реальной ситуации, метод чистого современного значения используется в своей стандартной форме, но все составляющие расходов и доходов, а также показатели дисконта корректируются в соответствии с ожидаемым темпом инфляции по годам. Важно отметить, что произвести состоятельный прогноз различных темпов инфляции для различных типов ресурсов представляется чрезвычайно трудной и практически неосуществимой задачей.

В рамках второго подхода влияние инфляции носит своеобразный характер: инфляция влияет на числа (промежуточные значения), получаемые в расчетах, но не влияет на конечный результат и вывод относительно судьбы проекта.

При расчетах, связанных с корректировкой стоимости денег с учетом фактора инфляции принято использовать два понятия — номинальная и реальная сумма денежных средств.

Оценка стоимости предприятий на основе реальных денежных потоков дает более точные результаты. Однако формирование реального денежного потока необходимо осуществлять в рамках разработки бизнес-плана при соответствующих маркетинговых исследованиях рынка. Это повышает трудоемкость и увеличивает стоимость проведения оценки предприятия. В связи с этим данный метод расчета — метод дисконтированного денежного потока (тем более реального денежного потока) - несмотря на его достоверность и точность является наиболее трудоемким и дорогостоящим.

В практике финансового менеджмента может быть использован более простой способ учета фактора инфляции: стоимость денежных средств при их последующем наращении или размер необходимого дохода при последующем его

дисконтировании пересчитывается заранее из национальной валюты в одну из ”сильных“ (т.е. в наименьшей степени подверженных инфляции) свободно конвертируемых валют по курсу на момент проведения расчетов. Процесс наращения или дисконтирования стоимости осуществляется затем по реальной процентной ставке (минимальной реальной норме прибыли на капитал). Такой способ оценки настоящей или будущей стоимости необходимого дохода позволяет вообще исключить из ее расчетов фактор инфляции внутри страны.

Если при подготовке финансового плана предприятия у разработчиков имеется детальная информация о будущих капитальных вложениях, кредитах и условиях получения этих кредитов, то можно определить будущий полный денежный поток для собственного капитала. В этом случае для дисконтирования денежного потока для собственного капитала необходимо использовать номинальную или реальную безрисковую ставку дохода, принятую равной ставке дохода по долгосрочным государственным ценным бумагам, увеличенную с учетом поправок (премий) на величину рисков инвестиций в данное конкретное предприятие. Ставка дохода при этом определяется методом суммирования или методом кумулятивного построения. Полученная таким образом ставка дисконтирования называется ставкой дохода для собственного капитала, так как величина заемных средств и проценты по обслуживанию заемных средств, привлекаемых для финансирования развития предприятия в будущем, уже были учтены при определении самих будущих денежных потоков. Поэтому в структуре самой ставки дисконтирования различия стоимостей заемного и собственного капитала не учитываются.

Если при подготовке финансового плана предприятия у разработчиков отсутствует детальная информация о будущих капитальных вложениях и необходимых заемных средствах (кредиторы и условия привлечения кредитных средств не определены) и если вследствие этого становится невозможным учесть движение заемных средств в составе будущих бездолговых денежных потоков, тогда различие в стоимости заемного и собственного капитала учитывается в структуре ставки дисконтирования денежных потоков. В этом случае ставка дисконтирования рассчитывается по средневзвешенной стоимости собственного и заемного капитала. Причем в данном случае стоимость собственного капитала определяется ставкой дохода на собственный капитал, рассчитанной кумулятивным методом.

В случае применения бездолгового неполного денежного потока оценщику необходимо помнить: дисконтируя бездолговой денежный поток, он получает текущую стоимость всего инвестиционного капитала (и собственного, и заемного). Поэтому для получения текущей стоимости собственного капитала необходимо из текущей (на дату оценки) стоимости всего инвестиционного капитала вычесть текущую (на дату оценки) стоимость задолженности на конец прогнозного периода [2, с. 104].

Влияние инфляции может учитываться двояко. Первый способ – прогнозирование денежного потока без поправки на инфляцию, соответственно инфляционная премия исключается и из цены капитала (ставки дисконтирования).

Этот метод относительно прост, но для получения с его помощью несмещенной оценки NPV требуется:

1. Чтобы инфляция одинаково влияла на все денежные потоки проекта, включая амортизацию;

2. Чтобы поправка на инфляцию, включаемая инвесторами в показатель рентабельности капитала, совпадала с темпом инфляции.

В соответствии со вторым способом цену капитала оставляют номинальной, а затем корректируют отдельные денежные потоки на темп инфляции. При этом могут быть использованы разные индексы для цены реализации, накладных расходов, переменных затрат и т.д. Данный метод применяется исходя из допущения, что инфляция одинаково влияет на все элементы денежного потока.

Выводы относительно влияния инфляции можно резюмировать следующим образом:

Во-первых, инфляция оказывает влияние на финансовые результаты компании;

Во-вторых, наиболее эффективный путь преодоления искажающего влияния инфляции при формировании бюджета капиталовложений заключается в корректировке составляющих денежного потока, выделяемых в зависимости от степени их изменчивости под влиянием изменения цен;

В-третьих, поскольку невозможно дать точную оценку будущих темпов инфляции, ошибки неизбежны.

Список использованных источников

1. Богатин Ю.В. Экономическая оценка качества и эффективности работы предприятия / Ю.В. Богатин. – М.: ИНФРА М, 2009. – 412 с.

2. Тычинина Н.А. Теоретическое обоснование содержания учетно-аналитического обеспечения устойчивого развития предприятия / Н.А. Тычинина // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2009. – №2. – с. 102-107.

3. Фомина А.Н. Управленческий учет движения денежных потоков на предприятии / А.Н. Фомина // Молодой учетный. – 2014. – №4.2. – с.70-73.

Ткачук Ірина
к.е.н., доцент
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк, Україна

ПІДҐРУНТЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ – ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Теорія і практика управління на будь-якому рівні наочно демонструє актуальність створення і функціонування системи контролю. Контроль не існує сам по собі, це невід'ємна частина регулюючої системи, завдання якої полягає в тому, щоб виявляти відхилення від прийнятих стандартів, а також порушення принципів законності, ефективності та економії.

Лімська декларація керівних принципів контролю (ст. 1 Загальних положень), прийнята IX конгресом Міжнародної організації вищих контрольних органів (INTOSAI) в 1977 році, зауважує: «Контроль – не самоціль, а невід'ємна частина системи регулювання, метою якої є визначення відхилень від прийнятих стандартів і порушень принципів законності, ефективності та економного витрачання матеріальних ресурсів на можливо більш ранній стадії з тим, щоб мати можливість прийняти коригуючі заходи, в окремих випадках притягнути винних до відповідальності, отримати компенсацію за завдану шкоду і здійснити заходи щодо запобігання таких порушень в майбутньому» [1].

З метою реалізації фінансової політики держави та створення сприятливих умов для фінансової стабільності призначений Державний фінансовий контроль. Зокрема, у дослідженні Косинського Р.В. доведено, що для створення та функціонування надійної системи державного фінансового контролю відповідно до вимог Лімської декларації керівних принципів контролю необхідне правове забезпечення щодо формування та розвитку дієвої системи внутрішнього фінансового контролю [2, с.12].

Чернявська Л.В. також стверджує, про нагальну потреба у розробці нового базового закону про державний фінансовий контроль та підзаконних актів, які б окремо визначали завдання, права, обов'язки і порядок дій органів державного фінансового контролю. З точки зору науковця, загальнотеоретична модель державного фінансового контролю більше відповідає меті та завданням державного фінансового контролю, ніж новий Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [3].

Актуальним також є зауваження Іванової І. стосовно функціонування система державного фінансового контролю України без існування базового закону, який би встановлював основні поняття у цій сфері, чітко розподіляв би завдання, функції та повноваження між органами державної та місцевої влади, регламентував відносини між суб'єктами та об'єктами контролю, визначав відповідальність та незалежність відповідних уповноважених посадових осіб [4].

Безперечно, в даний час у правовому регулюванні державного фінансового

контролю має місце цілий ряд проблем і протиріч як суб'єктивного, так і об'єктивного характеру, які негативним чином позначаються на якості та ефективності державного фінансового контролю. Особливо актуальним є уточнення на рівні законодавства ролі, функцій і місця контролюючих органів в бюджетному процесі, ступеня їх участі в оцінці результативності витрачання бюджетних коштів, розробка процедур та методології контролю обґрунтованості планування та використання бюджетних засобів, а також запобігання порушень нормативно-правових актів у бюджетній сфері.

У питаннях формування нормативно-правового забезпечення державного фінансового контролю увагу необхідно звернути і на той факт, що в Україні функціонують розрізнені ланки фінансового контролю, які слабо взаємодіють між собою. У діях контролюючих органів немає належної координації, відсутня єдина система, всі елементи якої працювали б в одному ритмі, переслідували б одні й ті ж цілі – забезпечення повноти і своєчасності формування ресурсів держави, збереження, ефективності та цільового витрачання державних коштів, законності та високої результативності їх використання.

Підсумовуючи усе вище зазначене хотілося б відмітити наступне, державний фінансовий контроль є невід'ємною частиною системи державного управління в цілому. Найважливішим завданням державного фінансового контролю є створення системи об'єктивної, актуальної інформації, яка б відображала в найдрібніших деталях весь процес реалізації завдань держави, служила основою для здійснення управлінських рішень за результатами аналізу виявлених відхилень. Відповідно, прийняті державою заходи щодо забезпечення повноти надходження коштів до бюджету та підвищення ефективної раціональності бюджетних витрат потребують створення єдиної нормативно-правової бази державного фінансового контролю, яка сприятиме підвищенню його ефективності та вдосконаленню контролю на державному і регіональному рівнях.

Список використаних джерел

1. Лимская декларация руководящих принципов контроля, принята IX Конгрессом Международной организации высших контрольных органов (ИНТОСАИ) в 1977 году. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/604_001

2. Косинський Р. В. Фінансовий контроль у системі державного управління господарськими процесами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. держ. упр. : спец. 25.00.02 «механізми державного управління» / Р. В. Косинський. – К.: Національна академія державного управління при Президентові України, 2011. – 24 с.

3. Чернявська Л. В. Природа та сутність державного фінансового контролю / Л.В. Чернявська. // Фінансовий простір. – 2015. – № 2 (18) – С. 288–291

4. Іванова І. Стан та проблеми державного фінансового контролю на регіональному та місцевому рівні [Електронний ресурс] / І. Іванова – Режим доступу до ресурсу: http://old.niss.gov.ua/Monitor/Desember/04.htm

Хвічія Катерина
к.е.н., доцент, докторант
Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»
м. Харків, Україна

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ У ВИМІРІ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах глобалізації ринків, зростаючою конкуренції, значних трансформаційних процесів і розвитку нових інститутів проблема циклічності розвитку підприємств реального сектору економіки одержує друге народження і потребує поглибленого осмислення рушійних сил організаційного розвитку, способів досягнення життєздатності економічних систем та факторів, які визначають результативність дій на кожному етапі ділового циклу.

Дослідженню життєвого циклу підприємства присвячено роботи в області теорії організації, теорії організаційних змін, теорії організаційної екології, проведено узагальнення теоретичного знання та емпіричного досвіду [1, 2, 3, 4, 5]. Але єдиної думки щодо стадійності процесу, характеристик стадій та «еліксиру молодості й успішності» організації досі не досягнено.

Завдання даного дослідження полягає у визначенні оптимальної моделі життєвого циклу та факторів кожної стадії, які забезпечують динамічну рівновагу підприємства – суперсистеми.

Теоретичне узагальнення існуючих моделей організаційних змін дає змогу зробити їх чітко виражену диверсифікацію на статичні та динамічні. Перші розглядають систему в ракурсі найвпливовіших факторів, які самі по собі є запорукою успіху. Другий тип моделей описує підприємство у динаміці і завдає процесутворюючий фактор, яким найчастіше є організаційні інструменти. Як видно з табл. 1 у сучасній парадигмі організаційних змін превалюють трьохстадійні моделі, динамічна рівновага яких досягається через організаційні перетворення.

Таблиця 1

Моделі життєвого циклу підприємства

Динамічні моделі			Статичні моделі		
Автор концепції	Пусковий фактор	Кількість стадій ЖЦ	Автор концепції	Пусковий фактор	Кількість суттєвих факторів
К. Левін	Групова поведінка	3	Берк, Літвін	Зовнішнє середовище	12
Дж. Коттер	Організаційна культура	8	К.Фрайлінгер, І. Фішер	Свідомість працівників	5
Дж. Дак	Емоційний стан людини	5	Т. Пітрес, Р.Уотерман	Конкурентна перевага	7

Продовження табл. 1

Н. Тічі, М.Діванна	Організаційна культура	3	М. Вайсборд	Поведінка керівника та індивідів	6
Е. Даунс	Фінансові та організаційні механізми	3	Е. Петтігрю	Поведінка людини	5
Г. Ліппіт, У.Шмідт	Управлінські навички	3	У. Торберт	Поведінка персоналу	1
Л. Грейнер	Управлінські навичка	5	М Бір, Н.Норія	Фінансові та організаційні інструменти	2
Ф. Ліден	Маркетингові та організаційні інструменти	4	Дж. Хайят	Персонал	5
Д. Кац, Р.Канн	Організаційна культура	3			
Р. Куїнн, К.Камерон	Організаційна культура	3			
Б. Скотт	Організаційні механізми	3			
Дж.Кімберлі	Організаційна культура	3			
І. Адізес	Організаційні інструменти	10			
Д. Міллер, П.Фрізен	Організаційні інструменти	5			
А.І.Прігожин	Організаційні, маркетингові, фінансові інструменти	3			
Є.Емєльянов, С.Поварніцина	Організаційні інструменти	6			
Ю.Мироненко, А.Тереханов	Організаційні зміни	7			

Логіка даного дослідження схиляє нас до прийняття чотирьохстадійної моделі життєвого циклу підприємства – народження, зростання, зрілість, спад. Фінансова система на кожній стадії циклу має генерувати вектори інвестування у відповідності до пріоритетів даної стадії з метою збільшення тривалості найбільш «плодоносної» другої стадії, підготовки та забезпечення генерації нової стадії зростання наприкінці стадії зрілості. Індикатором останнього є зменшення та відсутність приросту продажів продукції (рис. 1).

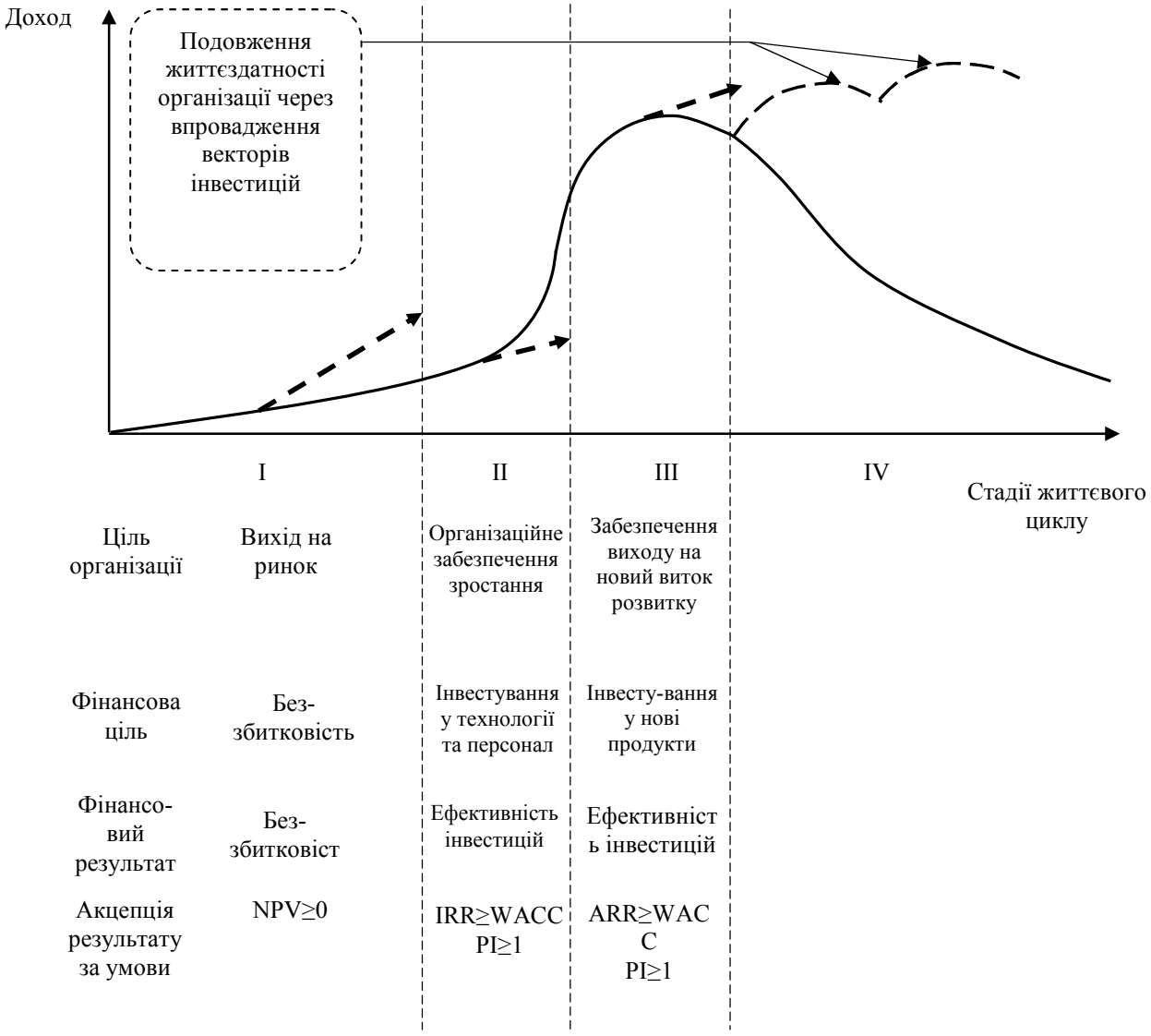

Рис. 1. Вектори інвестицій фінансової системи підприємства в контексті життєвого циклу

Вектори інвестицій представляють собою спрямований відрізок, координатами якого є обсяг вкладень фінансових ресурсів у об'єкти найвищої пріоритетності підприємства та тривалість цих вкладень. Вектор інвестицій є графічним зображенням декомпонованого фінансового потоку, якщо його декомпозиція відбувалася у відповідності до принципу результат-орієнтації.

Таким чином, забезпечення динамічної рівноваги, як результату діяльності підприємства, досягається через інвестиційне стимулювання напрямків найвищої пріоритетності, які визначають відповідно до стадій життєвого циклу. Автор вважає доцільним використання чотирьохстадійної моделі життєвого циклу, в контексті якого завданням фінансової системи підприємства стає формування таких векторів інвестицій, які б сприяли пролонгації стадії зростання та забезпечували перехід від стадії зрілості до нового витку зростання.

Список використаних джерел

1. Широкова Г.В. Жизненный цикл организации: концепции и российская практика / Г. В. Широкова. – С.-Петербург. гос. ун-т, Высшая школа менеджмента. – 2-е изд. – Санкт-Петербург : Высшая школа менеджмента, 2008. – 478 с.
2. Левин К. Теория поля в социальных науках / [Пер. Е. Сурпина]. – СПб.: Речь, 2000. – 368 с.
3. Kimberly J. R. The Organizational life cycle : issues in the creation, transformation, and decline of organizations / John R. Kimberly, Robert H. Miles – Proquest Info & Learning, 1980. – 492 p.
4. Адизес И. К. Управление жизненным циклом корпорации / И. К. Адизес; пер. с англ. – СПб. : Питер Пресс, 2007. – 383 с.
5. Greiner L. E. Revolution is still inevitable / L. E. Greiner // Harvard Business Review. – 1998. – № 76 (3). – P. 62–63.

Хомин Ірина
к.е.н., старший викладач
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

ДЕФОРМАЦІЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ (аналітичний аспект)

Синтезовані показники, які характеризують теперішній стан вітчизняного аграрного сектору, зокрема, обсяг валової продукції, валова додана вартість, продуктивність праці тощо, на перший погляд, дають підстави для тверджень різних експертів, що він стрімко розвивається. Однак під аналітичним аспектом такі висновки видаються не надто переконливими, оскільки в цьому контексті мова мала би йти в першу чергу про збалансований розвиток його галузей, позаяк нинішнє гіпертрофоване викривлення співвідношення галузей рослинництва й тваринництва лише посилює кризові явища. Адже Україна втратила стосовно виробництва сільськогосподарської продукції за період реформування навіть ті здобутки, які вже мала в минулому. А тривалий дисбаланс цих галузей невдовзі може стати загрозою національній продовольчій безпеці.

На цьому тлі алогічним виглядає те, що замість концентрації виробництва, маємо кратне зростання суб'єктів господарювання, більшість з яких є дрібноземельними, отже не можуть застосовувати інтенсивні технології виробництва. Водночас різко зменшилася кількість зайнятих в аграрному виробництві, відтак значна кількість селян стала безробітною.

При цьому, не дивлячись на те, що потреба населення в продуктах харчування тваринного походження не задовольняється навіть наполовину, поголів'я тварин і відповідно виробництво м'яса ще й зараз зменшується, отже на

фоні зростання валового виробництва продукції рослинництва теж виглядає алогізмом, особливо коли зважити на надлишки кормового зерна, експорт якого через неконкурентноспроможність на зовнішніх ринках утруднюється.

Проте замість спрямування його на виробництво тваринницької продукції з метою нарощування її обсягів, що могло би не тільки витіснити імпорт значно нижчих за якістю м'ясопродуктів, ніж вітчизняні, але й забезпечити зростання валютних надходжень, зважаючи на більшу частку в ній доданої вартості, ніж у кормовому зерні, а також певною мірою вирішити проблему зайнятості сільського населення, позаяк тваринництво є трудоємкішим, дисбаланс рослинництва й тваринництва лише посилюється.

До того ж виглядає, що дальша негативна динаміка тут уже підвладна лише фізичному законові інерції, який сильніший від будь-яких економічних заходів4, приміром, у вигляді дотацій за збільшення поголів'я корів, чи доплат за великовагові кондиції молодняку ВРХ, реалізованого переробним підприємством тощо, оскільки це жодного позитивного впливу на виробництво м'яса й молока не справило, а тривалим негативним трендом продовжує залишатися скорочення поголів'я тварин.

Водночас і в рослинництві ще досить далеко до рівня, який можна би було вважати ознакою розвитку аграрного сектору, адже показники урожайності сільськогосподарських культур в Україні значно нижчі, ніж скажімо, у Франції чи Німеччині. Вкупі з невисокою конкурентоспроможністю продукції вітчизняного аграрного сектору загалом, нестійкістю його стану через надмірну залежність від природно-кліматичних умов за всіма головним показниками, в тому числі й такими, які перевищують дореформений рівень, як-от, валове виробництво зерна, урожайність окремих сільськогосподарських культур, продуктивність корів, курей-несучок, бо й вони ще навіть не наближаються до середньоєвропейських, тут перманентним є катастрофічний брак фінансових ресурсів, що унеможливлює його розвиток у перспективі.

Відтак проблеми розвитку аграрного сектору Україні зімкнулися в зачароване коло внаслідок того, що кампанія з реформування аграрного сектору здебільшого обмежувалася деклараціями, в той час, як вона потребувала державної підтримки, передусім фінансової. Але тут знову ж не було вироблено чіткої програми, а тому величезні бюджетні кошти за старим підходом спрямовувалися за стохастичним принципом у більшості випадків на великі сільськогосподарські підприємства, не вибираючи з них, ефективні вони чи ні, тим самим прирікаючи насамперед новостворені фермерські господарства лише на виживання, унеможливлюючи їхній розвиток.

Тому й не дивно, що фермерські господарства не можуть наразі справляти суттєвий вплив на розвиток аграрного сектору, а лише посилюють дисбаланс його галузей, як і великі й середні сільськогосподарські підприємства, оскільки так само вимушені займатися практично тільки виробництвом зернових і технічних

[4] Такий висновок напрошується передусім тому, що витоки інерційності тренду спаду поголів'я тварин губляться ще у 80-х роках ХХ ст., коли цей показник був, "політичним" і жорстко контролювався директивними органами.

культур, які більш-менш прибуткові, хоч у цілому світі власне за такими видами продукції рослинництва, як картопля й овочі, а у тваринництві – молоко, вовна, мед саме частка дрібних товаровиробників є вирішальною.

Причина цього лежить на поверхні. Адже за весь період реформування аграрного сектору України так і не створено рівних умов господарювання для фермерських господарств, а далі левова частка бюджетних коштів спрямовується на дотації іншим товаровиробникам. Отож упродовж останніх років аграрне виробництво практично тупцює на місці, бо потенціал менеджерів великих сільськогосподарських підприємств уже вичерпаний, а нових більш енергійних, якими могли б стати фермери, не використовується в повній мірі через відсутність належної державної підтримки фермерських господарств, не кажучи вже про неможливість залучення нових здібних лідерів через відсутність конкурентного середовища щодо організації альтернативних господарств на селі.

Цей процес, попри безальтернативність необхідності його здійснення, невиправдано затягнувся, що є головною причиною низької економічної ефективності аграрного виробництва, оскільки тут ніяк не можуть відійти від застарілої моделі економічних відносин, котра практично мало чим відрізняється від успадкованої колгоспної, оскільки у більшості великих сільськогосподарських підприємств вона лише дещо підретушована.

В той же час пройшло надмірне зміщення виробництва сільськогосподарської продукції в особисті господарства населення, що хоч і забезпечувало внутрішній ринок продуктами харчування, особливо такими, які не потребують промислової переробки: картоплею, овочами й фруктами, частково молочними й м’ясними, але негативно позначилося на розвитку вітчизняного аграрного сектору насамперед в плані підвищення його економічної ефективності, адже дрібнотоварне виробництво надто трудоємке, зважаючи на відсутність тут можливостей для застосування передових технологій, отож воно здійснюється з великими затратами ручної праці.

Створені ж фермерські господарства наразі не відіграють суттєвої ролі в аграрному виробництві, оскільки здебільшого не мають достатньої маси продуктивного капіталу, аби сповна використати свій потенціал. Більш того, впродовж останніх років спостерігається скорочення кількості фермерських господарств, не дивлячись на те, що їхня кількість в Україні є меншою навіть у порівнянні з Польщею. Але консервація статус-кво аграрного сектору, а тим більш повернення до колгоспно-радгоспної монополії є лише ілюзією не тільки тому, що це суперечило би світовій практиці, але й сучасним реаліям в Україні.

Виходячи з цього, необхідно, на наш погляд, кардинально переглянути політику бюджетного фінансування аграрного сектору й замість розпилення коштів за різними напрямами, спрямовувати їх саме таким прогресивним суб’єктам господарювання, де є передумови для суттєвого нарощування виробництва сільськогосподарської продукції, перш за все тваринницької, з обов’язковою умовою застосування новітніх технологій. Бо консервування застарілих економічних взаємовідносин та технологічно відсталого виробництва призводить лише до неефективного витрачання ресурсів та

неконкурентноспроможності вітчизняного сектору економіки, а загалом – до пролонгації на невизначений період його кризового стану, через що сподіватися на його розвиток за таких обставин не доводиться.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

SCIENCE EDITION

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ СВІТОВОЇ І НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT IN MANAGEMENT OF ECONOMIC PROCESSES OF WORLD AND NATIONAL ECONOMY: CURRENT SITUATION AND PERSPECTIVES

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

Materials of International scientific and practical conference

Відповідальний за випуск:
к.е.н., доцент, О.Н. Коркушко

Responsible for issue:
Ph.D., associate Professor, O.N. Korkushko

Адреса редакції:
Кафедра обліку і аудиту ЕФ ПДАТУ
вул. Шевченка, 13, м. Кам'янець-Подільський
Хмельницька обл., 32300

Видавець:
Видавництво «Крок»
вул. Гайова, 56, м. Тернопіль, 46006
тел. +38 0352 248436

Підписано до друку 24.12.2015 р. Формат 60x90/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Умовн. друк. арк. 22,34
Тираж 300. Замовлення № 12/8.